Nostalji

MIRCEA CĂRTĂRESCU

Almancadan Çeviren: Hüseyin Tüzün

AYRINTI

MIRCEA CĂRTĂRESCU

1 Haziran 1956 tarihinde Romanya'nın Bükreş kentinde doğdu. 1980 yılında, Bükreş Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Romen Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. 1980-1989 yılları arasında Romen dili öğretmeni olarak çalıştı, sonra Yazarlar Birliğine katıldı ve *Critice* dergisinin editörlüğünü yaptı. 1991 yılında Bükreş Üniversitesi Romen Edebiyat Tarihi Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak kabul edildi. 1994-1995 yılları arasında Amsterdam Üniversitesi'nde misafir öğretim görevliliği yapan Cărtărescu, halen Bükreş Üniveritesi'ndeki görevini edebiyat tarihi doçenti olarak sürdürüyor.

Cărtărescu'nun yazarlık kariyeri 1980 yılında yayımlanan *Faruri, vitrine, fotografii* kitabıyla başladı. Şiir, roman ve deneme türünde eserler veren, hemen her kitabıyla ülkesi Romanya'nın önemli edebiyat ödüllerini kazanan Cărtărescu, Nobel Edebiyat Ödülü'ne de aday gösterildi. Çevrildiği ülkelerde de büyük ses getiren yazarın en önemli romanları şunlar: *Visul* (1989), *Le rêve* (1992), *Nostalgia* (1993), *Travesti* (1994) [*Travesti*, Çev. Leila Ünal, Ayrıntı Yay., 2013] ve *Orbitor*-3 cilt (1996-2007).

Ayrıntı: 1057
Edebiyat Dizisi: 231

Nostalji
Mircea Cărtărescu

Kitabın Özgün Adı
Nostalgia

Almancadan Çeviren
Hüseyin Tüzün

Son Okuma
Kemal Kırar

© Mircea Cărtărescu, 1993
Türkçe yayım hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
Wataru Yanagida / Stone / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Kâni Kumanovalı

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 – 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *Nisan 2017*

Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-605-314-169-3
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari

Mircea Cărtărescu

Nostalji

EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

BİR SON DUYGUSU / *Julian Barnes*
HAYAT DÜZEYLERİ / *Julian Barnes*
MUTSUZLUK ZAMANLARINDA MUTLULUK / *Wilhelm Genazino*
KIRIK KÖŞELİ İLKBAHAR / *Mario Benedetti*
GECELERİ DAİRELER ÇİZEREK YÜRÜRÜZ / *Daniel Alarcon*
BİR BUĞDAY TANESİ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
İSTİSNA / *Christian Jungersen*
ORBITOR / *Mircea Cărtărescu*
KAYBOLUYORSUN / *Christian Jungersen*
İÇERDEKİLER / *Victor Serge*
TİBET ŞEFTALİ TURTASI / *Tom Robbins*
BAHAR / *Sabine Adatepe*
CHE'NİN BİRLİĞİ / *Carlos Gamerro*
EFENDİNİN GÜZELİ / *Albert Cohen*
FRANSIZ SAVAŞ SANATI / *Alexis Jenni*
ARADAKİ NEHİR / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
BEDENİN GÜNCESİ / *Daniel Pennac*
ZAMANIN GÜRÜLTÜSÜ / *Julian Barnes*
ORBİTOR Göz Kamaştırıcı / *Mircea Cărtărescu*
KIRAÇ GÖKYÜZÜ / *E. E. Sule*
DENİZ DENİZ / *Iris Murdoch*
BAŞLAMA YERİ / *Ursula K. Le Guin*
SİLAHI SEÇMEK / *Judith Kuckart*
KARANLIK GÜZERGÂHLAR / *John Ralston Saul*
AĞABEYİNE ÇİÇEK TAŞIYAN KIZ / *Natsuki Ikezawa*

İçindekiler

Öndeyiş 7
Rulet Oyuncusu 9
Nostalji 33
Mendebilus 35
İkizler 73
Rem 185
Sondeyiş 323
Mimar 325

Öndeyiş

Kitabı açıyorum, kitap inliyor,
Zamanı arıyorum, zaman yok.
Tudor Arghezi

Rulet Oyuncusu

Ey Tanrım, kamburunda seksen yılın yüküyle
Bu dünyada hâlâ geleceği olmayan şu İsrail'e barış ver.

Eliot'un dizelerini alıyorum buraya ve kendi kendime, niçin, diye de soruyorum. Herhangi yeni bir kitaba olası slogan düşüncesiyle almış değilim kuşkusuz, çünkü artık asla bir kitap daha yazmayacağım. İmdi burada yazıya geçirdiklerimin benim gözümde edebiyatla en küçük ilişkisi yok. Yeterince edebiyat yazdım. Altmış yıl boyunca başka hiçbir şey yapmadım. Yine de sona geldiğim şu anda bir yargımı da serinkanlılıkla söylemeden geçmeyeceğim: Otuz yaşımdan bu yana yazdıklarım düzenbazlıktan başka bir şey değildi. Bir gün kendimi aşmak umudum olmadan devam etmek istemiyorum. Yalnızca sanatçılara özgü davranışla yine de belli bir noktaya kadar kendime karşı dürüst oldum, yani kendi hakkımda her şeyi söylemek istedim, kesinlikle her şeyi. Ancak hayal kırıklığı da o denli acı

oldu, çünkü edebiyat, insanın kendisi hakkında, yarım yamalak da olsa doğru olanı anlatabilmesi için uygun araç değil. Daha yazdığın ilk tümcelerde yabancı bir pençe, kalemi kullandığın parmağına, eldivenin içine girercesine girip sana oyun eder; sayfa aynasındaki görüntün cıva gibi bir anda her yana dağılıverir ve minik bilyecikler örümceğe, kurtçuğa, hermafrodite, tek boynuzlu ata ya da Tanrı'ya dönüşürler – oysa söz konusu olması gereken sensindir. Edebiyat teratolojidir.*

Yıllardır kötü uyuyorum ve yalnızlıktan çıldıran yaşlı bir adam görüyorum düşümde. Artık yalnızca düş beni gerçekçi yansıtıyor. Yaşayan dostlarımla gündüzleri kendimi iyi hissetsem de, yalnızlıktan hüngür hüngür ağlayarak fırlıyorum yerimden. Varoluşumu taşıyamıyorum artık, bugün ya da yarın sonu olmayan ölümle yüzleşmek düşündürüyor beni. Ancak, labirente düşüp de dışkı bulaşmış duvarlar arasından kendine çıkış yolu bulmak durumunda kalan biri gibi düşünmek zorunda olduğumdan –sırf bu yüzden– hâlâ bu satırları yazıyorum. Yoksa Tanrı'nın var olduğunu kendime kanıtlamak için değil.

Bütün çabalarıma karşın ne yazık ki, hiçbir zaman Tanrı'ya inanmayı beceremedim, ne de varlığından kuşkulanma ya da onu inkâr etme çaresizliğine kapıldım. Bu sıkıntıyı tanımak yararlı olabilirdi belki; yazmak drama önkoşulunu dayatır, drama ise, umudun çaresizlikle olan o acı dolu savaşında oluşur, ben burada inancın belirleyici bir rolü olduğunu düşünüyorum. Benim gençliğimde yazarların yarısı inançlarını değiştirdi, diğer yarısı da yitirdi, ki bu her iki olgu da edebiyatlarına hemen hemen aynı etkiyi yaptı. Sanatçı olarak içinde keyfedebildikleri kazanların altındaki ateşin yine kendi cinleri tarafından beslenmesini kıskanmıştım. Şimdi kendimi yine köşemde bir sinir ve kıkırdak yığını olarak görüyorum, kimse benim ne idrakime, ne yüreğime, ne de inancıma beş paralık değer biçmez, çünkü artık benden alınabilecek bir şey yok.

Burada, koltuğuma uzanmış, yaşlanırken dışarıda, artık yavaş yavaş her şeyi, kentleri, evleri, sokakları, yüzleri yutan yalnızca o masif geceden, sonsuz katran blokundan, siyah sisten

* Teratoloji: Doğuştan gelen bozukluk ya da eksiklikler bilimi, dismorfoloji. (ç.n.)

başka hiçbir şey olmadığı düşüncesinden felç olmuşum. Evrende tek güneş olarak geriye kalan şeyin okuma lambası olduğu anlaşılıyor ve ışığının aydınlattığı da bir ihtiyarın buruşuk yüzü.

Benim inim, benim mezarım ölümümden sonra da o koyu karanlık sis içinde kayıp gitmeye devam edecek ve bu yazılı yaprakları Hiçkimse tarafından okunmamak üzere Hiçbir yer'e götürecek. Ama sonunda işte hepsi o yaprakların içinde. Onlar benim yazdığım birkaç bin sayfa edebiyat: toz ve külden başka bir şey değil. Olayların ustaca yönetilmiş olması, galvanize gülümseyişli kuklalar – ama uzlaşıdaki bu korkunç sınırlamalar içinde sanat (az da olsa) nasıl bir şey söyleyebilir ki? O zaman okurun yüreğini burkup çevirmek istersin, peki, okur ne yapar? Saat üçte senin kitabını bitirmiştir, sen ona en iyisini vermiş de olsan saat dörtte başka bir kitabı çeker önüne. Ama buradaki on-on beş yaprak başka bir şey, başka bir oyun. Şimdi benim okurum ölümden başkası değil. Onun ıslak, koyu renk gözlerini görüyorum, küçük oğlanların dikkatiyle kalemimi satır satır izlediğini görüyorum. Bu sayfalara ölümsüzlük projem yazıldı.

Her şey gerçek olduğu halde –zaferim ve umudum bunda– proje olarak tanımlıyorum.

İlginçtir, kitaplarımı dolduran insanlar uydurulmuş kişiler, ama herkes tarafından gerçeğin kopyaları olarak görüldüler. Ancak şimdi gerçek bir insan üzerine yazma cesaretim oldu, bu insan uzun zaman yanı başımda yaşamış olduğu halde sanatsal uzlaşmanın sınırları içinde onun hiçbir inanırlığı olmayabilirdi. Hiçbir okur böyle bir insanın kendisiyle aynı ortamda yaşamış, kalabalık tramvaylarda ona sürtünmüş, onunla aynı havayı solumuş olduğunu algılamak istememiş olabilir. Yaşamı, bugün artık hiç kimsenin inanmadığı, inansa da *quia absurdum** olarak algıladığı bir düzenin kendine özgü tek matematiksel göstergesi izlenimi bırakan bir insan. Ancak rulet oyuncusu –ne yazık ki!– ne hasta bir beynin düşü ya da kuruntusu, ne de suç mahallinde olmamanın kanıtı. Bugün onu düşününce, sanki ben de Rilke'nin köprü üstündeki kör

* Credo quia absurdum est: "İnanıyorum, çünkü akıl dışı." Hıristiyanlık teoloji tartışmalarında geçer. (ç.n.)

dilencisini tanımışım gibi, gezegenler onun çevresinde dönüyormuş gibi geliyor bana.

Öyleyse sevgili Hiç kimse, rulet oyuncusu yaşadı. Rulet de vardı. Bu konuda hiçbir şey bilmiyorsun, ama söyle bakalım, Agartha hakkında ne biliyorsun? Ben ruletin inanılmaz zamanlarını yaşadım, bir yanda servetlerin bir anda yok olduğunu, bir yanda da o korkunç barut ışığında üst üste yığıldığını gördüm. O alçak tavanlı katakomplarda beyni dağılmış bir insanı dışarı çıkarırlarken ben de öfkeden bas bas bağırdım ya da mutluluktan hüngür hüngür ağladım. Rulette çok kez korkunç miktarlarda bahse girip kaybeden magnatlar* sanayiciler, çiftlik sahipleri, bankerler tanıdım. Rulet on yıl boyunca neşeli cehennemimizin ekmek kadar, oyun kadar vazgeçilmezi oldu. Neden kırk yıldan beri bu olay üzerine hiçbir fısıltı duyulmadı? Yunan gizemlerinden bu yana da binlerce yıl geçti. Bugün o mağaralarda gerçekten neler olup bittiğini bilen var mı? İşin içinde kan varsa sessizlik egemen olur. Herkes sustu ya da bilenler, belki buradaki şu sayfalar gibi yalnızca, ölümün, her birinin kendi siyah ikizi olan ölümün kemikli parmaklarını satırlarında gezdirdiği sayfalar, işe yaramaz yapraklar bıraktı arkasında.

Burada kendisinden söz ettiğim adamın adı çabucak unutulmuş, sıradan bir addı, yalnızca rulet oyuncusu olarak anılırdı. Kim "rulet oyuncusu" derse, daha başka yeterince rulet oyuncusu olduğu halde onu kast ederdi. Onu iyi anımsıyorum: Uzun boylu, ince, sarımsı bir boynun üstünde üçgen bir yüz, kuru bir deri, saçları nerdeyse kıpkırmızı, bakışları huysuz. Gözler mutsuz bir maymunun gözleri, asimetrik ve farklı büyüklükteydiler galiba. Çiftlikte giydiği elbiselerle pis, bakımsız bir etki yaratıyordu insanda, gerçi sonradan smokin giydiğinde de pek farklı değildi. Tanrı biliyor ya, onu burada biraz yüceltmek, yüzüne öte dünyanın ışığını yansıtmak, gözlerine yalazlar yerleştirmek geliyor içimden. Yine de dişimi sıkıp bu lanet takıntılardan uzaklaşmam gerekir. Rulet oyuncusunda varlık sahibi olmuş bir köylünün asık suratı vardı, ağzındaki protezin yarısı metal, yarısı karbondu. Tanışıklığımızın başından ölümüne kadar (ta-

* Büyük toprak sahibi aristokrat. (ç.n.)

bancayla, ama kurşunla değil) görünüşü değişmedi. Bu görünüşün ardında gizlenen sonsuz matematiksel Tanrı'yı keşfetmiş ve onunla boğuşabilmiş tek insandı.

Onu tanımış ve hakkında yazacak duruma gelmiş olmam benim çabamla olan bir şey değil. Onu ortaya koyarak dallı budaklı, son derece geniş bir yapı iskeleti, kâğıttan bir Babil kurabilir, sadık Serenus Zeitblom olarak yeni bir Adrian'ın* giderek şeytanlaşma sürecini merakla izleyeceğim bin sayfalık bir oluşum romanı** yazabilirim. Peki, ya sonra? Altmış yıldır yoksun kaldığım, abes bir şekilde de olsa, bir başyapıt yazacak olsam, sonunda yine kendime sormak zorunda kalacağım: *cui bono?**** Çünkü benim amacım için, büyük iddiam için (ki bunun karşısında dünyanın bütün başyapıtları kum saatindeki toza benzer ya da karahindiba tohumunun üfürülen tüylerine) bir psikopatın önceki yaşam aşamalarını peş peşe sıralamam yeterli olacaktır: böcekleri kesip biçen, taş atıp ötücü kuşları öldüren, cam bilye ve at nalı oyunları tutkunu (parasını, bilyelerini, düğmelerini kaybettikten sonra her keresinde nasıl umutsuzca kavga başlattığını anımsıyorum); ergenlik çağında sara nöbetlerine tutulmuşçasına yaptığı çılgınlıklar, şiddetli erotik azgınlıklar, ırza geçmek ve gasptan mahkûmiyet.

Yaşamının bu karışık döneminde ona "yakın duran" tek kişi bendim galiba, belki komşu çocukları olduğumuzdan nasılsa hiç ayrılmadık birbirimizden. Ne olursa olsun beni hiç dövmedi, bana diğerlerinden daha az kuşkuyla bakmıştır. Onu hapishanede de birkaç kez ziyaret ettim, görüşme odasının o yeşil soğuğunda pokerdeki şanssızlığı üzerine sürekli küfretmişti – benden borç almıştı. Diğer oyuncuların paralarını almak için oturduğu oyunlarda binlerce elden bir tekini bile kazanamayıp sürekli ütülmesi öylesine onurunu kırmıştı ki, nerdeyse hüngür hüngür ağlayacaktı. Yeşil tahta sırada konjoktivitten kızarmış

---

* Serenus Zeitblom ve Adrian Leverkühn: Thomas Mann'ın [1875-1955] "Doktor Faustus" romanındaki kişileri. Romanda dahilik karşılığı şeytanla anlaşma yapan besteci Adrian Leverkühn yakın dostu Dr. Serenus Zeitblom tarafından anlatılır. (ç.n.)

** Yabancı dillerde genellikle "Bildungsroman" olarak geçen ve roman kahramanının gelişimini konu alan roman. (ç.n.)

*** "Kime yararı var?" anlamında Latince bir söz. (ç.n.)

gözleriyle bir insancık yığını halinde süklüm püklüm oturuyordu.

Hayır, onun hakkında gerçekçi konuşmam mümkün değil. Et ve kandan oluşan bir simge nasıl betimlenir ki? Bana uzaktan da olsa edebiyatı anımsatan her mecaz, her üslup aracı, her türlü hile ya da otomatizm, bütün bunlar hasta ediyor beni, iğrendiriyor. Şunu da belirtmek istiyorum: Tahliye olduktan sonra içkiye başlamış, bir yıl içinde tamamen çökmüştü. İşsizdi, ona rastlamak için en garantili yerler üçüncü sınıf meyhanelerdi, oralarda geceliyordu da galiba. Üzerindeki o paçavralar içinde (çıplak vücudunda bir deri ceket, yerlere kadar sarkan beli düşük bir pantolonla) bir bardak bira dilenmek için masadan masaya dolaştığı görülebilirdi. Sürekli müşterilerin ona nasıl zalimce oyun oynadıklarına sık sık tanık olmak zorunda kalmıştım: Onu masalarına çağırıyorlar, yumruklarından gözüken iki kibritin uzununu çekerse kendisine bira ısmarlayacaklarına söz veriyorlardı. Ama o her keresinde kısasını çekince gülmekten yerlere yıkılıyorlardı. Bir kere olsun bu yoldan birasını "kazanamadığından" eminim.

O zamanlar dergilerde ilk öykülerim yayınlanmıştı, sonra da bugün bile hâlâ başardıklarımın en iyisi olarak gördüğüm, öykülerimin toplandığı ilk kitabım çıkmıştı. Yazdığım her satır mutlu etmişti beni ve kendi kuşağımdan yazarlarla değil, dünyanın büyük yazarlarıyla yarıştığımı düşünüyordum. Edebiyat çevreleri açılıyordu önümde, zamanla adım duyulur oldu ve aynı oranda hem çok onurlandırıldım hem de şiddetle aşağılandım. İlk evliliğimi yaptım, kısacası dolu dolu yaşıyordum. Felaketim tam da bu oldu. Yazmanın şans ve refahla birlikte yürümesi çok enderdir. Arkadaşımı çoktan unutmuştum tabii, ta ki ona hiç olmayacak bir yerde rastlayana kadar: kentin kibar bir lokantasında, ışıkların kırıldığı prizmaların asılı olduğu üzüm salkımı biçimindeki avizelerin kısık, fantastik aydınlığında. Hiçbir şeyden habersiz, karımla sohbet ediyordum, lokantanın salonuna bakarken birden, üstü tıklım tıkış dolu bir masanın çevresinde oturan bir grup işadamına ve onların arasında, bütün dikkatlerin üzerinde toplandığı merkeze gözüm

ilişti: uzun ve zayıf yüzüyle, göz kamaştırıcı giysiler içinde, yine de gözlerinde o sönük serseri bakışıyla oydu.

Diğerleri pek de hoş olmayan kaba bir neşe içindeyken o kendini beğenmiş bir edayla oturuyordu sandalyesinde. Sinekkaydı tıraşlı ablak suratları ve cenaze taşıyıcısı giysileriyle kendileri gibi olanların dikkatlerini çekmeyi bilen bu adamlar zaten bana hep sevimsiz gelmişlerdir. Ama şimdi tüm beklentilerin tersine, arkadaşımın maddi durumunun ne kadar düzelmiş olduğunu büyük bir şaşkınlık içinde öğrenmiş oldum. Masasına gidip elimi uzattım. Beni gördüğüne sevinip sevinmediğini bilmiyorum, bu belirsizlik değişmedi, ama bizi masaya katılmaya davet etti ve akşam uzadıkça işadamlarının bu her şeyin olduğu masanın üzerinden birbirlerine laf atıp paslaşmalarında konuşmalara karışan birçok bayağılıklar ve budalalıklar arasında belli birtakım imalar, bilmecemsi ifadeler daha sık geçmeye başladı ve ben bütün bunlara nasıl tepki göstereceğimi bilemedim. Nerdeyse bilinçsizce edindiğim kısa izlenimle, içine çekildiğim dünyadan peşimi haftalarca bırakmayan bir korkuya kapılmıştım; bu dünya, içinde yaşadığım ve aslında orta halli olarak tanımlanacak, her ne kadar sanatım sayesinde sağlamış olduğum, bunun gibi, adeta türlü renklerle boyalı da olsa, benimkinden bambaşka bir dünyaydı. Bu korku o kadar gelişti ki, sokakta, hatta çalışma odamda sürekli olarak izlendiğim, akşam kızıllığında başımın üzerinde duran bir duman kümesi gibi belirsiz bir merci tarafından gözlenip sınandığım duygusu içindeydim. Bugün biliyorum ki, gerçekten de sıkı bir sınavdan geçirilmiştim, çünkü ruletin yer altı dünyasının müritliğine aday gösterilmiştim.

Bazen, Tanrı'nın belki de var olmadığı düşüncesi bana tam anlamıyla mutluluk duygusu veriyordu. Birkaç yıl önce gözüme kan dökücü cennet olarak görünen dünya (o zamanki yaşamımı Mantegna'nın Ölü İsa'yı gördüğü bakış açısı gibi yeşilimsi bir *rakursi** olarak görüyorum) şimdi karşıma, her ne kadar unutmanın yatıştırıcı etkisi şiddeti azalttıysa da, hâlâ olası var-

* İtalyan ressamlarından Andrea Montegna [1431-1506] ünlü Ölü İsa tablosunu rakursi [figürün perspektif kurallarına uyularak kısaltılmış gibi resmedilmesi] yöntemiyle resmetmiştir. (ç.n.)

lığıyla tüyler ürpertici cehennem olarak çıkıyor. İlk kez yeraltına indiğimde beni yüreklendirmek için, yalnızca ilk oyunun güç katlanılır olduğunu, daha sonra ruletin "anatomik" yanının artık iğrenme duygusu yaratmadığını, bu oyunun nerdeyse gerçek, tatlı çekiciliğini oluşturduğunu söylediler; insan bir kere alıştı mı, artık şaraba, kadına duyulan düşkünlük gibi onun bağımlısı olur, dediler.

İlk gece gözlerimi bağlayıp sokaklarda çekiştirerek bir araçtan başka bir araca bindirdiler, öyle ki, sonunda nerede olduğum bir yana, kim olduğumu bile söyleyemeyecek durumdaydım. Sonra beni bir sürü dolambaçlı koridorlardan sürükleyip ıslak taş ve kedi leşi kokan merdivenlerden indirdiler. Zaman zaman üstümden geçen bir tramvayın gümbürtüsünü duydum. Gözlerimdeki bağı çözdüklerinde mumlarla hafifçe aydınlatılmış, tonozların altında birkaç sardalye fıçısının masa, küçük sandıkların ya da ağaç kütüklerinin de tabure olarak kullanıldığı bir bodrumdaydım. Her şey buranın rustikal bir şarap mahzenine benzetilmesi için uğraşılmış olduğu izlenimi bırakıyor ve bu izlenim fıçıların çevresinde oturup gözlerini bana dikmiş on-on beş iyi giyimli beyden oluşan gürültücü bir grubun içkilerini teneke güğümlerden, testilerden içmeleriyle pekişiyordu. Toprak zeminde devasa hamamböcekleri sağa sola koşuşturuyordu; üstlerine basılıp yarı ezilmiş birkaçının bir çift ayağı ya da duyargalarından biri hâlâ kımıldıyordu. Kırmızı saçlı arkadaşımın da bulunduğu masaya oturdum.

Bahisler henüz kapanmış, küçük bir kara tahtaya tebeşirle yazılmıştı, anladığım kadarıyla orada şimdilik seyirci olarak bulunuyordum. Bahse yatırılan miktarlar yüksekti, şans oyunlarında şimdiye kadar gördüklerimin hepsinin üstündeydi. Hissedarların (bu oyunda bahse katılanlara böyle dendiğini duydum) arasındaki tedirginlik çabucak duruldu, dokunulmadan kalan bardaklardaki, testilerdeki içkilerden kahverengimsi havaya ekşimsi alkol ve beklemiş bira kokusu karışmıştı. Bodrumda toplananların gözleri sık sık alçak bir kapıya kayıyordu. Bir süre sonra kapı açıldı, içeriye giren adam çocukluk arkadaşıma –en kötü zamandaki haline– çok benziyordu. Ceketinin cepleri yırtıktı, pantolonunu beline bağlanmış bir ip

tutuyordu. Dağınık saçlarının altından görünen buruşuk yüzüne ancak bir ayyaş yüzü denebilirdi. Adamı içeri iten patron –rulet oyuncularını bulup getirenlere böyle deniyordu– barmene benziyor ve kolunun altında yağ lekeleri içinde tahta bir kutu taşıyordu.

Ayyaş adam, şimdiye kadar fark etmemiş olduğum çam ağacından yapılmış bir sandığın üstüne çıktı, bir olimpiyat şampiyonu karikatürü gibi gülünç bir şekilde kabararak poz verdi. Hissedarlar adamı izliyor, görünümündeki kimi ayrıntıları birbirlerine göstererek heyecanlanıyorlardı. Hatta içlerinden birini gizlice haç çıkarırken yakaladım. Bir başkası sinirinden tırnaklarını kemiriyordu. Bir üçüncüsü de patrona seslenerek bir şeyler söylüyordu. Ama patron tahta kutuyu açar açmaz gürültü bıçak gibi kesildi. Herkes elmasla bezenmişçesine parlayan o küçük nesneyi görmek için ipnotize olmuş gibi boyunlarını o yöne uzattı. İyi yağlanmış bir revolverdi.

Sanki elinde hiçbir şey olmadan mucizeler yaratacak bir sihirbazın avuçlarını açıp boş olduğunu göstermesi gibi, patron da tabancayı nerdeyse dinsel bir tören ağırlığıyla orada bulunanlara gösterdi. Sonra elini altıpatların şarjörüne götürüp döndürdü, bir cücenin gülüşünü andıran, dişli çarkın dönerken çıkardığı hoş bir ses duyuldu. Tabancayı yerine bıraktı, karton bir kutudan pirinç haznesi pırıl pırıl parlayan bir fişek çıkarıp yanında duran hissedara uzattı. O da büyük bir dikkat ve özenle inceledikten sonra, sanki itiraz edecek bir şey bulamadığı için üzülmüş gibi yanındakine verdi. Fişek elden ele dolaştı ve bütün parmakların yağ izleri üzerine geçti. Ben de şöyle bir dokundum. Buz gibi ya da ateş gibi olacağını sanmıştım, oysa yalnızca sıcaktı. Fişek sonunda tekrar patrona geldi, o da görmezden gelinemeyecek gösterişli hareketlerle fişeği tabancanın altı fişek yatağından birine yerleştirdi. Yeniden dokunduğu hareketli mekanizma aynı tıkırtıyla birkaç saniye döndü. Sonunda pırıl pırıl parlayan silahı komik bir diz kırmayla sandığın üstündeki adama uzattı.

Adam silahı şakağına doğru kaldırınca insanın iliklerini donduran bir sessizlik çöktü, yalnızca hamamböceklerinin birbirine sürtünen duyargalarının sesi duyuluyordu – o ses hâlâ

kulaklarımdadır. O korkunç gerilimden ve kötü aydınlatmadan ötürü gözlerim yorgun düşmüştü, elinde tabancasıyla dilenci kılıklı adamın silueti birden sarı ve yeşilimsi fosforışıl lekelere ayrıştı. Arka plandaki duvar korkunç bir netlik kazandı: Her kertik, her kireç taneciği yaşlı bir adamın yüzünün derisi gibi irileşti. İçinde bulunduğumuz bodrum birden misk ve ter kokmaya başladı. Sandığın üstündeki adam gözlerini kısıp damağında iğrenç bir tat varmışçasına suratını ekşiterek aniden tetiği çekti, çocuksu, yarı kendinden geçmiş bir halde gülümsedi. Tetik sesinden başka hiçbir şey duyulmamıştı. Sandığın üstünden indi, bitkin, çöküp oturdu. Patron üstüne atılıp öyle bir kucakladı ki onu, adam boğulacaktı nerdeyse. Diğerleri ise çıldırmış gibi çığlık çığlığaydılar. Patronla rulet oyuncusunun alçak kapıdan çıkışlarına ancak boks maçlarında duyulan yuh sesleri eşlik etti.

İlk tanıdığım rulet oyuncusu bir rastlantı sonucu canlı kurtulmuştu. O zamandan itibaren yıllar boyu yüzlerce rulet oyununda bulundum ve pek çok kere o anlatılmaz manzaraya tanık oldum. İnsan beyninin (tek gerçek tanrısal töz olan, simyanın altını, içinde her şeyin saklı olduğu insan beyninin) kafatası parçacıklarıyla birlikte duvarlara ve yere dağılıp yapıştığını gördüm. Kısa zamanda nasıl bu oyunun bağımlısı olup da yaşamımın değiştiğini anlamak için boğa güreşleri ya da gladyatör dövüşlerini gözünde canlandırmalısın. Rulet oyunu ilke olarak geometrik bir sadelik ve bir örümcek ağının gücüdür: Olayın kişileri rulet oyuncusu, patron ve birkaç hissedardır. Yan rollerde bodrumun sahibi, yakın çevrede devriye gezen polis, cenazeyi ortadan kaldırmak için parayla tutulan adamlar vardır. Ruletin ödediği görece küçük ücretler onlar için her keresinde gerçek birer servettir. Ruletin yıldızı, anlamı ve akıbeti açısından doğal olarak rulet oyuncusudur.

Rulet oyuncuları kuralda, sokaklarda başıboş, sürekli dolaşıp köpekler gibi ekmek arayan mutsuz insanlar ya da alkol bağımlıları arasından çıkardı, kimileri de cezalarını tamamlayıp yeni tahliye olanlardı. Henüz canlıyken ruhunu çok, pek çok para karşılığı bahiste kaybetmeye hazır olan herkes (bu koşullarda ne anlamı olur ki paranın) rulet oyuncusu olabilirdi.

Mümkün olduğunca aile, iş, yakın arkadaşlıklar gibi toplumsal bağlılıkları bulunmaması avantajdı. Normalde patronun kazancının yüzde onu onun olurdu. Patronun önemli miktarda maddi birikimi olmalıydı, çünkü rulet oyuncusu ölürse, bütün hissedarların bahse yatırdıkları paraları ödemek zorundaydı. Hissedarların kazanma şansı altıya birdi, ama rulet oyuncusu ölürse patronla önceden yaptıkları anlaşmaya göre yatırdıklarının on, hatta yirmi katını isteyebilirlerdi. Ancak, rulet oyuncusunun altıda beş şansı yalnızca ilk denemedeydi. Tabancayı yeniden şakağına dayadığında istatistik olarak şansı azalıyordu. Altıncı denemede şansı sıfırdı. Ayrıca eski dostumun rulet dünyasına katılarak *rulet oyunculuğuna* yükselmesinden önce dört oyun sonrası hayatta kalan hiç olmamıştı. Rulet oyunculuğuna cesaret edenler doğal olarak geçici oyunculardı ve bu korkunç deneyimi ne pahasına olursa olsun bir daha denemek istemiyorlardı. Çok ender olarak belki biri büyük para kazanma olasılığının çekiciliğine kendini kaptırıyordu, o da sırf patron olmak, rulet oyuncularını kendisi bulup oynatmak istediği içindi. Buna ulaşması için de ikinci oyun yeterli olabiliyordu.

Burada bu oyunu daha fazla anlatmamın bir anlamı yok. Her oyun gibi bu da aptalca ve insanı kendine bağlayan, üstelik yapışan kanın halesiyle çevreyi aydınlatan, ancak alçaklığımıza yaltaklanan bir oyundu. Ben yine oyun üzerindeki salt egemenliğiyle oyunu bozan adama döneyim. Efsaneye göre (o zamanlar kentin bütün meyhanelerinde anlatılıyordu) herhangi bir patron tarafından bulunup işe alınmamış, rulet oyununu duyup kendisi gönüllü olmuştu. Herhalde onu görevlendiren patron bu kadar az çabayla rulet oyuncusu bulmuş olmaktan pek mutluydu, çünkü genelde canını pazara çıkaracak insanlarla pazarlık etmek uzun ve yorucu uğraşlar gerektiriyordu. Her ipsiz sapsız, fiyat konusunda önce fantastik paralar isterdi, onlara hayatlarının hiç de öyle dünyalar değerinde olmadığını, piyasanın durumuna göre daha çok ya da daha az banknot sayısıyla sınırlı olduğunu açıklamak için gereken beceri azımsanacak gibi değildi. Aslında kendisinin bir hiç kimse olduğuna ikna etmek için polisle tehdit etmek zorunluluğu olmayan bir oyuncu, gerçekte umulmadık bir şanstı; hele aday, patronun ağzın-

da yarı geveleyerek ve işkilli bakışla sıraladığı koşulları hemen kabullenen biriyse. Arkadaşımın ilk rulet oyunları hakkında fazla bilgi edinemedim.

Bir ve ikincisinde, hatta üçüncüsünde hayatta kalmış olmasına hissedarların kafalarını fazla takmamış olduklarını varsayıyorum. Olsa olsa şansının yaver gittiğinde karar kılmışlardır. Ama dördüncü ve beşinci ruletten sonra artık başkahramanlığa terfi etmişti, sonraki yıllardaysa hiçbir ölçüye sığmayacak gerçek bir efsane olacaktı. O lokantada birbirimizi yeniden görene kadar geçen iki yıl içinde rulet oyuncusu kentin altındaki kirli labirentlerin çeşitli bodrumlarında tabancayı sekiz kez şakağına dayamış. Bana anlattıklarına göre (daha sonra ben de bizzat tanık oldum) her keresinde o nerdeyse alınsız, ıstıraplı yüzünde korkunç bir dehşet, hayvansı bir korku, dayanılmaz bir görüntü varmış. Denebilir ki, onun ölümden kurtulması için her keresinde talihini zorlayan da işte bu korkuymuş. Gözlerini sımsıkı yumup sırıtarak aniden tetiğe bastığında duygusal gerginliği doruk noktasına ulaşmış oluyordu. Silahın yumuşak tıklaması duyulduktan sonra vücudunun ağır kemik iskeleti yere yığılıyordu, baygındı, ama yaşıyordu. Bütün gücü çekilmiş halde birkaç gün yattıktan sonra çabucak kendini topluyor ve yeniden kabareyle kerhane arasındaki yaşamına dönüyordu. Kendini ne kadar zorlasa da kazandığı kadarını harcayamıyordu, bunun için yeterli hayal gücü yoktu. Yani boyuna zenginleşiyordu. Patronundan çoktan ayrılmış, kendisinin patronu olmuştu, neden bu riske girdiği ise herkes için bir bilmece olarak kaldı. Bu konuda söz konusu olabilecek tek açıklama, ne kadar doğru olduğunu Tanrı bilir, bunu, her yarışı kendini aşmak için kullanan sporcular gibi belli bir şöhret uğruna yaptığıydı.

Gerçekten böyleyse, o zamana kadar salt para için oynanan rulet yepyeni bir boyut kazanmış oluyordu. Dünya hayatta kalma şampiyonası gibi bir düşünceyi kim akıl edebilirdi ki? Rulet oyuncusu bu çılgın tempoyu, ölümün tek rakibi olduğu yarışta gidebildiği kadar sürdürdü. Bu kör yarış tekdüzeliğe düşme tehdidiyle karşılaştığı anda (arkadaşımın oyunlarına gelmeye devam edenler bahse girmek için değil, yalnızca onun

ölümünü görmek için geldiler, çünkü hissedar olarak artık şeytana karşı bahse girdikleri o umutsuzluk duygusuna kapılmışlardı), işte tam o anda rulet oyuncusu –ruletin fiilen çöküp yıkılmasıyla eş anlama gelecek bir davranışla– ilk kez talihe meydan okudu; bundan sonra zavallı insanlığımızı aşan ne varsa, artık onlarla kendisi arasındaki yarışın dışında başka bir yarışa yer kalmadı. O yılın kışında –rulet dünyasının o akıl almaz, hızlı ve güvenli iletişim sistemi üzerinden– Noel akşamı bir Rulet-Özel seansı düzenlemek istediğini bildirdi: tabancanın şarjöründe bir yerine *iki* fişek olacaktı.

Hayatta kalma şansı böylece üçte bire iniyordu, ki birçok oyundan sonra şansın giderek azaldığı olgusu daha hesapta yoktu. İşin uzmanları, rulet oyuncusunun ölümünden sonra da bu Noel ruletini aslında onun dâhiyane bir şakası olarak gördüler; ardından daha heyecan verici oyunlar gelmiş de olsa sonunda hepsi aynı şeyin ardılıydı. Noel akşamı seansında oradaydım. Kalitesiz, kimyasal ucuz içki kokan konyak fabrikasının bodrumundaydık. Burası daha önce gördüğüm mekânlardan çok daha büyük olduğu halde o gece tıklım tıklımdı. İnsan nereye baksa bir tanıdığa rastlıyordu, subaylar, ressamlar, dalgalı uzun sakallarıyla Ortodoks papazlar, sanayiciler, güngörmüş kadınlar, hepsi de ruletteki bu beklenmedik yenilikten dolayı büyük bir heyecan içindeydiler. Laubali iki gencin yatırılan bahisleri yazdıkları tahta, rulet oyuncusunun üzerine çıkacağı sandığın arkasındaki duvarı boydan boya kaplıyordu.

Bir süre sonra ortaya çıktığında bodrumu dolduran kalın, mavi duman tabakasından az daha tanınmayacaktı. Sandığın üstüne çıktı, o her zamanki silahın ve fişeklerin törensel sınanmasından sonra (bu kez kimse tabancanın namlusunu nerdeyse zevkle okşamak fırsatını kaçırmak istememişti) her iki fişeği de revolverin şarjörüne gelişigüzel yerleştirip döndürdü. Salonda yine küçük dişli çarkın tıkırtısı duyuldu ve yine herhangi bir patlama sessizliği yırtıp parçalamadı, ne de kireç badanalı duvarda kan çiçekleri oluştu. Rulet oyuncusu sandığın üstünden ön sıradaki izleyicilerin kollarına yığıldı, oraya konan uyduruk masalardaki bardakları, para rulolarını devirdi. O zaman aşırı

heyecan ve çaresizlikten çocuk gibi ağlamıştım, çünkü kendi imkânlarıma göre çok yüksek oynamış ve kaybetmiştim, tıpkı diğerleri gibi; rulet oyuncusunun o müthiş şansına olan güveni kanıtlandığı oranda duyulan öfke de artmıştı. Her zamanki gibi küçük gruplar halinde labirent gibi mağaramsı yapıdan, yine de kentin bu dış mahallesinde karanlık ve sessizlik içinde evimize giderken sürekli izlendiğimiz duygusu vardı, çevremizdeki her şey bizi izleyen bakışlarla donanmıştı sanki: her yeri kaplamış göz kamaştırıcı flüorışıl altındaki kar, küçük çam ağaçları ve kâğıttan gümüş yaldızlarla süslenmiş vitrinler, ellerinde hediye paketleriyle yoldan geçen az sayıda insan, ağızları, burunları atkılara sarılmış çocuklar ya da camekanlarda sergilenen çizmelerin, şalların, eşarpların çekiciliğine dayanamayıp sevgilisini veya kocasını oraya doğru çekiştiren, nemli soğuktan korunmak için kürküne sarınmış, yanakları kızarmış kadın, yüzlerinden boncuk mavisi, gök mavisi ya da mor gölgelerin sessizce süzülüp geçtiği insanlar. Bir sürü çocuğun, karşısında durup lolipop yaladığı limonata ve çörek satan bir barakanın önünden geçiyordu yolum. Üstünde küçük kızının oturduğu kızağı çeken kalın paltolu bir baba bana göz kırptı geçerken. Bir keresinde bir rulet seansında tanıştığım bir patrondu. Birden kendimi iğrenç hissettim.

Tabii, rulet dünyasından kurtulmaya kesin niyetliydim Ama o sıralar yılda iki-üç kitabım yayınlanıyordu, benim başarım büyük susuş ve ardından unutuluş öncesi türden bir başarıydı. Her yeni kitapla, anlaşılan daha yaşarken etimizin kemiğimizin çekildiği duygusu içinde yeniden yer altı dünyasına batmak üzere önceki rulet oyunlarında yaptığım borçları temizliyordum. Bugün beni en çok hayrete düşürense o zamanlar "duygulu", "idealist" içerikli, o iğrenç D'Anunzio* tarzı kitapları yazdığım için kendimi beğenmiş olmamdı. Yüksek fikirler, kahramanlarımın prensvari davranışları, mekikle işlenmiş ince danteller, parlak *mots d'esprit*** ve öykülerini olmayan tözüyle, binlerce

* Gabriele D'Anunzio [1863-1938]: Nietzsche'nin etkisinde kalmış İtalyan romancı, şair, oyun ve öykü yazarı; faşist dönemin tartışılan edebiyatçılarından. (ç.n.)

** Mots d'esprit: Esprili sözcükler. (ç.n.)

gözbağcılıkla kotaran bilge öykü yazarı. Ruletin gizli kulübüne döndüğümde rulet oyuncusunun kendi baskın kişiliğine dayanarak sessiz sedasız getirmiş olduğu yeni oyun kurallarını tabii ki hemen sıcağı sıcağına anlattılar, konuyla ilgili gevezelikler de sıcak ve giderek daha da sıcaklaşarak dalga dalga üstüme yığıldılar. İki fişekli ruleti iki kez daha uyguladıktan sonra o kadar zengin oldu ve hisselerini satın aldığı firmayla öylesine sıkı bağları oldu ki, artık rulet beylik, para ve servet kaynağı olarak abes bir hale geldi.

Öte yanda ona karşı bahse girmemektense mahvolmayı yeğleyen fanatiklere rağmen ruletin piyasa değeri giderek düşmeye başladı. Bütün bahis sisteminin çökmesi için rulet oyuncusunun bir işareti yeterli olmuştu. Bu da meteliksiz herhangi birinin tabancayı şakağına doğrulttuğu zevksiz rulet oyunlarının düzenlenmesine yol açtı. Patronlar ve hissedarlar ortadan kayboldu ve rulet oyuncusu tek başına rulet seansları düzenledi. Ama artık her şey gösteriye dönüşmüştü, bahse konan paralar yerine giriş biletleri vardı, başoyuncunun arenadaki gladyatör gibi zaman zaman talihe meydan okuyan tek adam gösterisiydi. Kiralanan salonlar giderek daha da büyüyordu, eskiden oyunların düzenlendiği kan ve gübre kokulu, Rembrandt'ın tablolarını andıran gölgelerin oynaştığı sıçan delikleri tümüyle geride kalmıştı. Şimdi yeraltına yağ gibi parlayan ağır ipek kumaşlar gelmiş, yığınla Flaman dantelleri altında kaybolmuş masalara kristal kadehler konmuş, çiçek motifli, kakmalı mobilyalar duvar diplerine yerleştirilmişti, salonları tavanlardaki yüzlerce prizma ve kuvars sarkıtlarla yüklü avizeler aydınlatıyordu. Sıradan bira yerine garip biçimli şişelerden değerli içkiler sunuluyordu. Tuvaletli hanımlara masalarda yer gösteriliyor, onlar da merakla sahnede olup bitenleri izliyordu; sahneye önce altın yaldızlı trompetlerini, kıvrık saksafonlarını, zarif trombonlarını salona yönelten bir müzik grubu çıkıyordu.

Rulet oyuncusu ilk kez tabancaya üç kurşun yerleştirdiğinde de salon böyleydi galiba. Onun bu çılgın oyunu son kez oynamasıyla canlı kurtulması olasılığı eşitti. Rulet, bu yeni atmosferde sunulan lüks içinde, larvasından korkunç bir böceğe

evrilmişçesine, ölümün kokusunu daha da duyulur kıldı. Her şey eskisi gibi gerçekti. Oyuncu saçlarını briyantinlemiş, modaya uyarak smokin ve bol paçalı pantolon giymiş de olsa tabanca hakikiydi, kurşunlar olabildiği kadar gerçekti ve beklenen "olay"ın gerçekleşme olasılığı her zamankinden büyüktü. Silah yine elden ele dolaştı, üzerine dokunan parmaklarda hoş bir yağ kokusu bıraktı. Rulet üzerine bütün bildiği belki de yalnızca söylentiden öteye geçmeyen en nazik hanım bile gözlerindeki menekşe rengi parıltının dışa vurduğu sapık hevesi gerçekten yaşamak istediğini saklamayı denemedi: kafatasının bir tavuk yumurtası gibi dağılmasını ve beynin o tanımsız yumuşak maddesinin yerlere kadar uzanan giysisine sıçramasını.

Ayrıca, kadınların nasıl bir zevkle ölümün yakınlığını aradıkları, nerdeyse metafizik olarak, barut kokan erkeklerin onlar üzerinde nasıl bir hayranlık uyandırdıkları olgusu beni her keresinde dehşete düşürmüştür. Eğer bu kadınlar onun ölümüne tanık olsalardı, sanırım eve döndüklerinde kan lekeleri bulaşmış, o gri madde ve göz sıvısıyla ıslanmış giysilerini yara bantlarını söker gibi üstlerinden parçalayarak çıkarırlar ve öncekinden çok daha büyük bir şehvetle aşkın kucağına atılırlardı. Rulet oyuncusu kırmızı brokarla kaplı sandığın üstüne çıktı, tabancayı şakağına dayadı –yüzü her zamanki gibi şiddetli bir nöbete tutulmuşların korkusuyla kasılmış– ve tetiğe bastı. Her şeyi birkaç saniyeliğine askıya alan sessizlikten sonra devrilen vücudun yere çarpmasıyla çıkan boğuk bir ses duyuldu. Rulet oyuncusu hastanede üç gün boyunca geçirdiği cinnet nöbetlerinden sonra olağan yaşamına döndü. Sandığın önündeki İran halısı üstünde yatarken gördüğüm o ıstıraplı yüzünü hiç unutmayacağım. Diğer benzer durumlarda ölümden kurtulduğu için oyuncunun hissedarlar tarafından küfürlü saldırılara uğradığı, hatta dayak yediği olurdu, oysa şimdi arkadaşım bir film yıldızı gibi alkışlarla kutlanıyor, yerde yatan baygın vücudunun çevresinde saygıyla duruluyordu. Genç kadınlar histerik çığlıklar atarak itiş kakış içinde ona şöyle bir dokunmuş olmaktan büyük mutluluk duyuyorlardı.

Şarjördeki üç fişekli bu rulet belleğimde sonradan gelenlere baskın çıkmıştır. Sanki şeytani bir kibirlilik rulet oyuncusunu

mutluluk Tanrılarına hakaret etmeye zorluyordu. Uzun sürmedi, altıpatların şarjöründe *dört* fişekli rulet ilan etti, sonra da *beş* fişekli. Altı fişek yuvasından yalnızca biri boş olacaktı, hayatta kalma şansı altıda birdi. Artık oyun, oyun olmaktan çıkmıştı, şimdi kadife kaplı koltuklarda oturan izleyicilerin en kayıtsızı bile –aklıyla değil, yüreğiyle de değil, yalnızca kemikleri, kıkırdakları ve sinir telleriyle– ruletin bundan böyle benimsemiş olduğu teolojik büyüklüğü duyumsamak zorundaydı. Rulet oyuncusu silahı doldurup şarjörü döndürdü ve o küçük kara metalin kesik kesik kikirdemesi duyuldu, sonra fişekle yüklü altı yuvadan tek boş kalanı namluya denk geldiği anda durdu. Çekilen tetiğin kuru "tık"ı ve rulet oyuncusunun yere düşmesi kutsal bir sessizlikle sarmalanmıştı.

Yazı masasında oturuyorum, battaniyeye sarındığım halde felaket üşüyorum. Bu satırları yazdığım sürece odam, benim mezarım dışarıdaki siyah sisin içinden öyle bir hızla geçiyordu ki, resmen midem bulandı. Bütün gece yatağımda bir o yana, bir bu yana dönüp durdum; kemikleri terden parlayan biçare bir yığın. Artık hiçbir şey yok dışarıda, olmayacak da. Hangi yöne ne kadar gidilirse gidilsin, bu siyah, katran gibi kalın ve katı yoğun sis sonsuza uzanıyor. Rulet oyuncusunun kendisi benim bahse yatırdığım kavım, o aynı zamanda çevresinde yeniden yumuşak dünya ekmeğinin kabarabileceği ekşi maya olmalıdır. Yoksa bütünü, eğer bütün diye bir şey varsa, pide gibi yamyassı olacak. O ekşi maya varsa eğer, ki vardı, –benim iddiam bu,– o zaman dünya da var olacak ve ben artık gözlerim kapalı, kemiklerimin üstünde buruşuk bir deriyle, etim dışına çevrilmiş kanlı bir kürk gibi, böyle sonsuza kadar kayıp gitmek zorunda olmayacağım. Bu öyküden kendime çok basit bir akvaryum yaptım, dekoratif olması gerekmiyor, içinde biz varız, o ve ben (biri diğerinin varoluş garantisi), hayatta kalmaya çalışıyoruz: kalp atışlarının göründüğü, artlarından birer ince dışkı ipliği çeken yarı saydam iki balık. Akvaryumda benim göremediğim herhangi bir sızıntı olasılığı düşüncesi beni dehşete düşürüyor. Tanrım, kımıldamalıyım biraz, oysa sırtımı şimdiden hissetmiyorum bile...

Rulet oyuncusu yıllardır frakının kuyruğunu bırakmayan melekle boğuştu, ona pes dedirtmeye çalıştı. Bir zaman sonra onu boynundan yakalayıp bütün gücünü toplayarak gözlerinin ta içine baktığı akşam da geldi. Sabaha karşı Tanrı rulet oyuncusunun kalçasını kaydırdı ve ona başka bir ad verdi... Ruletin o son akşamı kentin bütün yüksek sosyetesi mezbahanın altındaki devasa soğuk hava deposunda toplandı. Şimdiye kadar gösterişli salonlarda yeni zenginlerin lüks merakına alışmış olan herkese son derece garip geldi burası. Bu nostaljik melez üslubu, önüne gelenle yatma isteği ile incelik duygusundan oluşan bu bir anlamda sapık karışımı yaratan salt bir sezgi miydi, yoksa geçmişi anımsama mı, bilmiyorum, – ama aylar önceki görkemden çok daha etkili olduğu kesindi. Salonun büyüklüğü bir yana bırakılacak olursa, ilk bakışta, ruletin "tarih öncesi" zamanlarda sürünmeye alışık olduğu sefil bodrumlara dönüldüğü izlenimi uyanıyordu insanda. Duvarlar müstehcen karalamalar, kazınmış ya da kömürle çizilip boyanmış yazılarla doluydu, ancak biraz deneyimli bir göz buradaki estetik inceliği, anlaşılır nedenlerden ötürü adını veremeyeceğim büyük bir sanatçının belli bir bağlam ve uyum içindeki son derece etkili grafik üslubunu hemen tanırdı.

Yaldızlı kabartmaları olan ve değerli ağaç özünden yapılmış küçük masalar bir zamanlar hissedarların çevresinde oturdukları sardalye fıçılarını andırıyordu. Camın içindeki yeşil çizgilere varana kadar ucuz bardakların taklit edildiği saplı büyük kristal bira bardaklarının kenarlarında yapay kırıklar vardı; vahşi bir görüntüydü tümü. Koyu renk filtreler, eskiden pipo lülelerinden çıkan dumana benzeyen mavimsi bir dumanla karışık, ama bu kez ince nostaljik duygular uyandıran miskle kokulandırılmış ispermeçet yağından meşalelerin kasvetli ışığını yayıyordu. Salondaki sahnenin ön tarafında, üzerinde bir Arap firmasına ait yazılar bulunan, limandan getirilmiş gerçek bir portakal sandığı vardı. O akşamki bahislerin akıl almaz derecede yüksek oluşunun çekiciliğine kapılarak gelmiş beyaz giysiler içinde petrol zenginleri, film yıldızları, sevilen şarkıcılar, kolalanmış plastronlarıyla yakalarındaki düğme deliklerine

karanfil takmış sanayiciler de vardı salonda. Girişte gözlerinin ipek bir eşarpla bağlanıp salona girdikten sonra çözülmesini hepsi hoş karşıladı. Bir anlamda en yüzsüzlerin, yani içinde bulunduğum o çevrenin bile dikkatlerini –alçakgönüllü olmamakla suçlanmamak için iğrenerek söylüyorum– üzerime çektiğim bir yıldızdım o akşam. Her keresinde gittikçe kalınlaşan ve gittikçe onların beğenilerini kazanan kitaplarım hiç bu kadar ilgi görmemişti; ince duyguluydu kitaplarım, evet, her şeyden önce ince duygulu. Yüce ruhluydular, özellikle yüce ruhlu. Ulusal Ödülü aldığımda da seçiciler kurulunun gerekçesi öyleydi: "Kitaplarının ince duygulu ve yüce ruhlu insancıllığı, dildeki ifade gücünün kusursuz hâkimiyeti nedeniyle."

Rulet oyuncusu zevkli bir hırpaniliğe gönderme yaparcasına birtakım garip kumaş parçalarına bürünmüş olarak salonda göründü, aynı anda patron rolü oynayan salon bakıcısı koltuğunun altına sıkıştırıp getirdiği tahta kutuyu açıp da o harikulade fildişi kakmalı, pırıl pırıl namlulu (bugün özel bir koleksiyonu süsleyen) Winchester'i orada bulunanların beğenisine sunduğunda herkesin soluğu kesildi. Orada öngörülen olayı bir türlü algılamak istemiyorduk. Çünkü rulet oyuncusu birkaç hafta önce, bundan sonra yapacağı seansta *altı kurşunun hepsini* tabancaya koyacağını ilan etmişti. Fişek sayısının birden beşe çıkarılması ne kadar inanılmaz bir şeyse de bu yeni çılgınlıkla karşılaştırılacak gibi değildi – tek bir şansı da olsa, bununla hiçbir şansın olmaması arasında aşılmaz bir uçurum vardı. Rulet oyuncusunun şimdiye kadarki denemelerinde yine de korumuş olduğu insanlık esintisi şimdi bu kesinliğin milyonlarca güneşi arasında dağılıp kaybolmuştu. Fişeklerin ve tabancanın incelenmesi saatlerce sürdü. Bunlar dönüp dolaşıp rulet oyuncusunun eline gelince, fişekleri avcunda zar sallar gibi salladıktan sonra sırayla teker teker şarjörün yuvalarına yerleştirdi. Ardından sert bir hareketle şarjörü döndürdü. Yanımda duran birinin: "Anlamsız" diye fısıldadığını anımsıyorum. Sessizliğin ağırlığı altında şarjör dişlilerinin hafif tıkırdaması açık seçik duyuldu. Kasılıp, çarpılmış yüzü ve ancak can çekişen insanlarda görülen dehşet dolu gözlerle tabancayı şakağına dayadı. Herkes sandalyesinden kalktı.

Ona öyle bir gerginlik içinde bakıyordum ki, şakaklarımdaki damarların şiştiğini duyumsadım. Horozun yavaş ve aynı zamanda titreyerek yukarı doğru açıldığı ve titremenin sürmekte olduğu anda birden ayaklarımın altından yer çekildi. Son olarak tabancanın uğursuz bir patlamayla ateşlendiğini ve rulet oyuncusunun sandıktan yere yuvarlandığını algılayabildim. Havada duyulan boğuk gümbürtüye birkaç kadının tiz çığlığı, yerlere düşüp parçalanan şişelerin şangırtıları karışıyordu. Panik içinde birbirimizi çiğneyerek çıkışlara hücum ettik. Sarsıntı birkaç uzun dakika sürdü, caddelerde boydan boya molozdan, kıvrılıp büzülmüş demirlerden tepeler oluştu. Çıkışın tam karşısında yoldan çıkan bir tramvay mobilya mağazasına dalıp vitrinini darmadağın etmişti.

Bir saat sonra ilki kadar şiddetli olmasa da yer yeniden sarsılmaya başladı. Kimin o gece evine dönecek cesareti kalmıştı ki? Ufukta solgun sabah sisi belirip de yıkılan evlerden yükselen tozlar sokakların kaldırım taşlarına çökene kadar dolaşıp durduk. Ancak o zaman rulet oyuncusunun olasılıkla yeraltındaki o mekânda terk edilmiş olabileceği geldi aklıma ve yaşayıp yaşamadığını anlamak için geri döndüm. Yerde yatıyordu, onunla ilgilenen birkaç kişi vardı. Kalçası çıkmıştı, acıdan inliyordu. Barut kokan ve içinde hâlâ beş kurşun bulunan tabanca yerde, yanında duruyordu. Altıncı kurşun duvarda, tavana yakın bir yerde siyahımsı bir delik açmıştı. Yoldan geçen bir arabayı durdurup eski dostumu hastaneye götürdüm. Çabuk topladı kendini, ama yaşadığı bütün bir yıl boyunca topalladı. O gece rulet mezara gömüldü, hepimizin kafasından silindi, mükemmelleştirdiğimiz her şeyi unuttuğumuz gibi. Savaştan sonra doğmuş olan genç kuşaklar artık bu bilmecelerin hiçbirine rastlamadı. Tek ben tanıklık ediyorum – senin önünde, Hiç kimse ve de senin önünde, Hiçbir şey. Rulet oyuncusu her zamanki gibi ardında alelacele örtbas edilen bir dizi skandal bırakarak o deprem akşamından sonra kentin adı kötüye çıkmış semtlerinde gözden kayboldu. Görünüşe göre bir daha ruleti hiç aklına getirmedi.

Günde bir sayfadan fazla yazamıyorum. Ağrılar hiç rahat vermiyor, bacaklarımda, omurgamda, parmaklarımda, kulak-

larımda, yüzümün derisinde. Ne oluyor bana, ölümden sonra ne bekliyor beni? İsterdim –çok isterdim inanmayı!– bizim burada, şu anda bir çeşit larva durumunda yaşarken, bekleme dönemindeyken, yeni bir yaşamın açılacağına inanmak; madem bir kere bu Ben var, o zaman onun kendi sürekliliğini garantileyecek bir araç bulması gerekir ki, ben de yalnızca çok daha karmaşık başka bir şeye geçeyim. Başka türlüsü saçma olur ve dünya tasarımında saçmalığa yer olmadığını görüyorum. Milyonlarca galaksi, kara delikler, kısacası kafamı bir aura gibi saran tüm bu dünya, eğer bana işte bütün bunların hepsini idrak etmek, onları sahiplenmek ve tamamen onlar olmak görevi verilmemiş olsaydı, onların da hiçbiri olmayacaktı.

Bu gece yatakta, yorganın altında büzülmüşken bir çeşit hayal gibi bir şey gördüm. Yeni doğmuştum, beni garip daireler çizdirerek hareket ettiren uzun, kanlı ve anlatılmaz derecede iğrenç bir karından çıktım. Arkamdan gözyaşı, lenf ve kandan oluşan şeridi çekerek müthiş bir hızla döne döne gecenin içine fırladım. Ve birdenbire gecenin kenarından çıkan büyük bir Işık Tanrısı karşıma dikildi, duyularımla algılayamayacağım, zihnimle kavrayamayacağım kadar büyüktü. O devasa göğsüne ok gibi atıldım, yüzünün sert çizgileri yukarı doğru kaçıp benim bakış alanımın kenarına tıkıştılar. Sonra yalnızca göğsünün büyük, sarı ışığını gördüm, topaç gibi döne döne göğsünden içeri girdim ve sonu gelmez yön arayışlarından sonra sırtının alev etinden dışarı çıktım. Süzülerek uçarken geriye baktığımda dev Yehova'nın sola devrilerek yüzüstü yere düştüğünü gördüm. Giderek küçülüp kayboldu, sonsuz gecede yalnızdım yine. Uzunluğunu asla tahmin edemeyeceğim bir süre sonra (aslında sonsuzluk olarak da niteleyebilirsin) birincisiyle karıştırılacak kadar benzeşen dev gibi başka bir Tanrı daha belirdi görüş alanımın kıyısında. Bir o kadar daha sonsuzluk ve ardından gelen öteki. Geriye baktığımda Tanrı dizisi uzayıp gidiyordu, yüzlerce, sonra binlerce, sırayla bir sola, bir sağa yüzüstü devrilmişler, alevden devasa bir fermuarın dişleri gibi. Ve ben uçuşumla bu fermuarı açtığımdan gerçek Tanrı'nın göğsünü ortaya çıkarmış oldum, bir *rakursi*, eşi görülmemiş bir ihtişam.

Onun ışığından alazlanmış, kendi ekseninde döne döne, sonunda onu bütünüyle görebileceğim bir yüksekliğe ulaştım. Harikuladeydi! Kıllı göğsü bir boğanın göğsüydü, memelerle donalı. Binlerce uzun örgülü saçlarının alev tacı altındaki yüzü gençti; geniş kalçaları güçlü erkeklik organını saklıyordu. Her yanıyla, tepeden tırnağa ışıktı. Gözkapakları aralıktı, yüzünde hüzünlü, esrik bir gülümseme vardı ve sol göğsünün altında, yüreğinin olduğu yerde açık, korkunç bir yara. Sağ elinin parmakları anlatılamaz zariflikte kırmızı bir gül tutuyordu. Uzayda yatar durumda süzülürken uzay onu kavramaya çalışıyor, ama aslına bakılırsa o, uzayı kuşatmış, içine çekmiş görünüyordu... Odanın soğuk eşyaları arasında gözyaşsız bunak bir ulumayla uyandım. Burada anlamsız bir şekilde bir araya getirdiğim sayfaları atmak istedim. Ama ömrü boyu edebiyat yazmış bir insan ne yapabilir ki? Üslubun ilmiğinden nasıl çekip kurtarır boynunu? Sanatsal uzlaşmanın zindan baskısından bağımsız olarak nasıl, hangi gereçlerle saf bir itiraf kâğıda geçirilir? İtiraf edecek yürekliliği göstermeliyim: Hayır, asla. Gerçi başından beri biliyordum bunu, yine de köşeye sıkıştırılmış bir hayvan gibi hileyle oyunumu, bahse yatırdığım kavımı senin bakışlarından saklamaya çalışıyordum. Mazoşist Pascalcı düşünce sürecimde bana karşı olanı kullanıyordum. A'dan Z'ye bütün düşüncem bu "öykü"yü yazıp bitirmekti (nasıl bir çabayla olduğunu yalnız ben bilirim): *Ben rulet oyuncusunu tanıdım*. Bundan hiç kuşkum yok. Varoluşu imkânsız olduğu halde var oldu.

Gerçekten de dünyada imkânsızın mümkün olduğu bir yer var, o da kurgu, edebiyat. Orada istatistiğin yasaları aşılabilir. Eğer kim dünyada, bu rulet oyuncusu olamaz, diyorsa onun yaşadığı dünyanın kurgusal olduğunu, edebiyat olduğunu söylüyor demektir yalnızca. Rulet oyuncusunun bir edebiyat figürü olduğundan kuşku duymuyorum, ama o zaman ben de öyleyim, öyle olunca da sevinçten haykırabilirim. Edebiyat figürleri hiç ölmez çünkü, birisi onların dünyasını "okudukça" yeni baştan yaşarlar. Bir Yunan ölü külü kabının üstündeki çoban, sevgilisini asla öpmeyecekse de en azından onu sonsuza kadar seyredebileceğini bilir. Bu benim iddiam, benim güven-

cem. Bu öykünün figürü olduğumu ve böylelikle seksen yaşımda olmama karşın ölmeyeceğimi bütün yüreğimle umut ediyorum, rulet oyuncusu da bu konuda benim karşı konulamaz gerekçem; aslında hiç yaşamadım zaten. İçinde yaşadığım öykü belki değerli bir öykü değil, belki de yalnızca ikincil bir rol oynuyorum, ancak, sona varmış olan biri, büsbütün ortadan kaybolmaktansa her olasılığı bundan daha iyi bulacaktır.

Rulet oyuncusunun olağanüstü şansı üzerine binlerce varsayımda bulunuldu. Artık bana kalan şey, gerçeğe yakın olmasa da, bunlara bir tane de benim eklemem olacak, hiç olmazsa bağlam açısından çoğu varsayımdan daha tutarlı. Rulet oyuncusunu çocukluğumdan beri tanıdığım için aslında onun şanslı değil, tersine kötü talihi olan biri olduğunu bilirim; diyebilirim ki, olağanüstü kötü talihi olan bir bahtı karadır o. Rastlantının rol oynadığı hiçbir oyunda kazanma sevinci yaşayamadı. Bilye oyunundan at yarışlarına, nal atmadan pokere kadar talih onunla hep dalga geçti, hep alaycı baktı ona. Rulet onun büyük şansıydı. Bu basit düşünceli insanın kader zırhının tek zayıf noktasını bulup akrep gibi sokarak sürüp giden aşağılanmayı sonsuz bir zafere dönüştürmesi hayret vericidir. Nasıl başardı? Bunun açıklaması bugün bana kolay geliyor, ilkel, ama aynı zamanda dahiyane: *Rulet oyuncusu hep kendine karşı oynadı.* Tabancayı her eline alıp şakağına götürüşünde ikiye bölündü, iradesi ona karşı tavır alarak onu ölüme yargıladı. Her keresinde öleceğinden kesin emindi. Sanırım yüzündeki o korkunç ifadenin nedeni buydu. Ama talihsizliği tam olduğundan kendini öldürme niyeti hep boşa çıktı. Bu açıklama aptalca olabilir, ama dediğim gibi, az buçuk tutarlı olabilecek başka bir açıklama da görmüyorum. Hem artık bütün bunların hiçbir önemi kalmadı...

Yorgunum. Bir sayfa daha yazmak yaşama gücüme mal olacak. Bu son sayfa olacak, çünkü zarlar atıldı ve akvaryum tamamlandı. Suyun kaçtığı son çatlağı da macunla kapatacağım – sonra da yanında sessiz, hareketsiz kalacağım. Yalnızca yüzen hayvanların yüzgeçleri ve kuyrukları zaman zaman hareket getirecek. O anı öyle bir hevesle bekliyorum ki, rulet oyuncusu öyküsünün sonunu getirmeye nerdeyse sabrım kalmayacak.

Akıl almaz bir şekilde hayatta kaldığı o altı kurşunlu ruletten kısa bir süre sonra onun da sonu geldi. Olayın üzerinden daha bir yıl geçmişti, puslu bir sabah kumar masasından eve dönerken adı kötüye çıkmış sokakta ayağını sürüyerek yürürken aniden bir kapı girişine çekildi. Daha on yedisine basmamış bir oğlan kafasına tabanca dayayıp para istedi. Saatler sonra bulunduğunda bu bahtsız oğlanın parmak izlerini bile silmediği tabanca yanındaydı. Cesette hiçbir yara izi yoktu. Adli tıp incelemesi onun kalp krizinden öldüğünü ortaya koymuştu. Kullanılmamış olan tabancada tek bir kurşun bile yoktu. Çocuğu aynı gün arkadaşlarının yanında buldular ve her şey kolayca aydınlandı. Yalnızca parasını istemişti. Tabanca dolu değildi, sırf korkutmak amaçlıydı. Sarhoş rulet oyuncusu ise bu saldırıdan müthiş bir korkuya kapılmış ve kötü bir şekilde yere düşmüştü. O zaman çocuk paniğe kapılarak tabancayı atıp kaçmıştı. Rulet oyuncusunun kimsesi olmadığı ve görünüşte kimse onu tanımadığı için (ben de her şey geçip olay kapanana kadar beş gün ortalıkta görünmedim) işi fazla uzatmadan cenazeyi gömüp mezarına da basit bir tahta haç diktiler.

Ben de böylece artık kendi haçım ve sözcüklerden oluşan kefenim üzerine çalışmamı tamamlıyor ve o kefenin altında, ey okur, beni Lazarus (İncil'de öldükten sonra İsa tarafından diriltilen kişi) gibi yeniden hayata uyandıracak güçlü ve berrak sesini duyacağım saati beklemek istiyorum. Mezar taşıma yazıt olsun ve daire tamamlansın diye Eliot'un çok sevdiğim dizelerini buraya alıyorum:

Ey Tanrım, kamburunda seksen yılın yüküyle
Bu dünyada hâlâ geleceği olmayan şu İsrail'e barış ver.

Nostalji

Çekip almak, yaşanmış yıllardan, ah, tek bir ses,
sen ey ruhum, bir kez daha titreyesin diye
kavrıyor telleri parmaklarım, kör de olsa umuda;

Gençliğin erken edindiği ne varsa kayboldu sonsuza dek,
geçmişin tatlı dudakları sessiz kaldı ve büyüyor sırtımda
dağ gibi zaman molozu... sona yaklaşıyorum.

Mihai Eminescu

Mendebilus

En vahşi renklerde korkunç şeyler görüyorum düşlerimde ve gerçek hayatta tanımadığım duyumsamaları yaşıyorum. Son yıllarda kimileri kramplar halinde dönüp her keresinde beni utanç, nefret ve yalnızlık boyunduruğuna sokan yüzlerce düşümü not ettim. Yazarın, anlattığı her düşle kuşkusuz, bir okuru kaybettiği söylenir, çünkü öyküde düşlerin anlatılması sıkıcıdır, kolaycılıktır, bir suretin suretini betimlemek modası geçmiş bir tarzdır, denir. Gerçekten, bir düşün diğer insanlar için de bir anlam taşıması enderdir. Üstelik yazarlar işin hilesine kaçmayı severler ve düşü öyle kurgularlar ki, düş öykünün puslu gerçeğini yansıtır ve gereğinde öyküye düzen verir; bu nerdeyse içinde çıplak bir kadının yansımasını görmek için dolmakalem kapağını anamorfotik bir karalamanın çizilmiş olduğu kâğıdın üstüne dikine koymaya benzer. Bu öyküye bir düşle başlamak istediğim için o kaçınılmaz kolaylık ve saflık suçlamasını bir şekilde önlemeyi yeğliyorum.

Bildiğiniz gibi ben acemi bir yazarım, yalnızca sizler için, dostlarım ve kendim için yazıyorum. Asıl mesleğim yavan, yine de severim, inceliklerini bilirim. Oysa yazarlığın inceliklerine duyarsızım. Bir yıldan fazladır sizin Pazar toplantılarınıza katılıyorum ya, öykü yazma tekniği konusunda daha çok şey öğrenebilirdim. Ama benim derdim daha çok, gerçekten dünyaya söyleyebileceğim bir şeyin olup olmadığı sorunuydu. Şimdi size anlatmak istediğim, düşümde başımdan geçen olayı gördüğüm geceye kadar yaşamımda gün yüzüne çıkarılmayı hak edecek derecede önemli bir şeyin olmadığı inancındaydım kesinlikle. Yani bir *mise en abyme*'e* kalkışmayacağım, yalnızca doğru başlangıcı koymak istiyorum, çünkü başlangıcın hayal dünyasında olduğu gibi yaşamda da belirleyiciliğinden eminim. Hatta, delilikte bile böyledir bu. Eski bir arkadaşımın nasıl sapıtmaya başladığını anımsıyorum.

Bir akşam büyük bir heyecanla evime geldi ve bir saat önce yaşadıklarını ilginç şekilde birbirleriyle bağlantılı olarak anlattı: "Bir tanıdığıma gitmek için tramvaya bindim. Tramvayın camları soğuktan buğulanmıştı. Önümde, üstünde kirli bir anorak, yeşil başörtülü taşralı bir kadın oturuyordu. Onu ancak kaba kolçaklı eliyle buğulanmış camın birazını silince fark ettim. Ben de saydamlaşan camdan dışarı bakıyordum, tam o sırada tramvay alt geçide girdi ve saydam camda, beyaz zemin üstünde kapkara bir leke oluştu. Bu leke Goethe'nin makasla kesilerek yapılmış şu ünlü profil siluetinin kopyasıydı. Tıpatıp aynısıydı: Hemen basık alından başlayan düz bir burun, tek örgülü peruk, dolgun dudaklar, yuvarlak çene."

Artık uzatmadan ben de düşümde gördüklerimi anlatmaya başlayayım. Yaklaşık iki ay önce düşümde kendimi bir turşu kavanozunda –öyle işte– buldum. Neceftaşından kesilmiş gibi görünüyordu kavanoz. İçinde habire parlayıveren gökkuşağının altında sendeliyor ve hoşnutlukla dışarıya, çevremde pırıldayarak akıp giden dünyaya bakıyordum. Bir kuş kanatlarını sallaya sallaya uzak dağlardan uçarak geldi, yaklaştıkça kavanozun

* Edebiyat tekniği olarak anlatıdaki bir küçük hikâye ya da epizodun, yapıtın tümüyle benzerlik ilişkisi kurması; anlatı içinde anlatı, erken anlatım anlamlarını da kapsayan bir terim. (ç.n.)

yuvarlaklığında genişlemesine büyüdü. İyice yanaştığında büyüteçten görülüyormuşçasına badem biçimindeki dev gözü daha da büyüdü ve her yandan kuşattı beni. Korkunç bir utanç ve şehvet duygusuyla kapattım yüzümü. Gözlerimi yeniden açtığımda çılgınca parlayan cam duvarda incecik bir kapı profili fark ettim. Kapalı olmayabilir dehşetiyle atıldım üzerine. Etten yapılmış gibi yumuşak, büyük bir kilidin asılı olduğunu görünce rahatladım. Uzak dağlardan kıvrıla kıvrıla kapının önüne kadar gelen patikadan bir kız yaklaşıyordu.

Kapının önüne gelince saç örgülerindeki o büyük kurdeleleri ve ıslak dudaklarıyla akıllı uslu bir izlenim uyandırdı bende. Cam duvar şimdi düzdü ve parlak bir saydamlık içindeydi, birdenbire daha önce hiç yaşamadığım, nedeni bilinmez bir korkuya, dehşete kapıldım. Kız o küçük, sedef elleriyle kalın kristal camı yumrukluyordu. Korku içinde kendimi yere atıp debelenmeye başladım, ama kızı da gözden kaçırmıyordum. Kız kilide dokununca iliklerime kadar titredim, yüreğim çatlayacak gibiydi. Kilidi kopardı ve kana bulaşmış elleriyle ağır kuvars kapıyı iterek açtı. Eşikte öyle bir donup kaldı ki, ne yapsam anlatamam size, çünkü bu durumu ifade edecek sözcük yok. Sonra birdenbire bu sahneyi başka bir noktadan, kızın arkasında bir yerden gördüm, çünkü şimdi uzak dağlara giden patikadaydım ve turşu kavanozu olmayan turşu kavanozunun cam, buz ya da kristal duvarlarını bir bakışta görebildim: Geniş alana yayılmış bir saray, alçı kabartmaları, pervazları, Gorgon* rölyefleri, çatı pencereleri, balkonları, küçük kuleleri, mazgalları ve olukları olan –istisnasız hepsi de soğuk saydam malzemeden küt bir yapı. Saydam duvarlı sayısız salonların arasında, yapının ortasında bir yere yığılmış yatıyorum, kız ise ardına kadar açılmış kapıda duruyor ve arkasında, sarayın girişinden ortadaki odaya kadar– kanlı kilitlerin asılı olduğu, yine ardına kadar açılmış yüzlerce kapı.

Beni öğleye kadar sinir eden can sıkıcı bir duyguyla uyandım, ama ancak öğleden sonra aklıma geldi bu düş, önce yıldırım

* Gorgonlar: Yunan mitolojisinde saçları zehirli yılanlardan oluşan ve sivri köpek dişleri olan üç kız kardeş: Euryale, Stheno ve baktığı kişiyi taşa çeviren Medusa. (ç.n.)

hızıyla solar pleksusta* salt bir duygu olarak, daha sonra sınıfta öğrencilere sorular sorarken acı türünün dağınık parçaları halinde. Ertesi gün düşte gördüklerimi şu anlattığım kadarıyla yeniden canlandırmak için akşama kadar uğraştım. Hatta o zaman, bugün bildiklerimden ve sonradan unutmuş olduklarımdan daha fazlasını anımsamıştım gibi geliyor bana. Şimdi bunları yazarken kesinlik kazanan şu olgu hoplatıyor yüreğimi: Kızın düşte hangi hareketleri yaptığını, hangi sözleri söylediğini *biliyordum*, ancak şu anda dikkatimi toplayıp bunun üzerinde yoğunlaşacak durumda değilim. Anlatı süresince yeniden anımsayacağımı umuyorum.

Alışık olduğum üzere düşü yazdıktan sonra onun oluşum öyküsünü kavramaya çalıştım. Beni belirli bir düş sahnesiyle bağlantı kurabileceğim herhangi bir ayrıntıya ulaştırır umuduyla bu işi rastlantıya bıraktım. Önümde bir fincan kahveyle iki saat kadar, kanatlarındaki iki noktanın altın yaldızla çevrili iri birer mavi göz gibi duran ve gövdesi iğrenç derecede pürüzsüz bir kurtçuğa benzeyen erguvan bir kelebek çıkartmasına hayranlıkla baktıktan sonra aniden gelen esinle günlüğüme şu notu düştüm: "Düş gördüğüm zaman yatağından fırlayan bir kız pencereye gidip yanağını cama dayıyor, pembe ve sarımsı evlerin üzerinden batan güneşi seyrediyor.

Sonra kan kırmızısı yatak odasına dönüp yeniden nemli çarşafın altına büzülüyor. Düş gördüğüm zaman felç olmuş vücuduma bir şey yaklaşıyor, başımı iki elinin arasına alıyor ve kafamı saydam bir meyveymiş gibi ısırıveriyor. Gözlerimi açıyor, ama kımıldamaya cesaret edemiyorum. Birden yatağımdan fırlayıp pencereye gidiyorum. Dışarıya bakıyorum: Gökyüzü yıldızlarla dolu." Sanki kutsal bir formül söylemişim gibi anıların birkaçı yeniden çıkıverdi ortaya. Gerçi çoğu geri gelmemecesine unutulup gitti, yine de turşu kavanozu öyküsünün geriye, eski kız arkadaşımla yapmış olduğum bir telefon görüşmesine kadar uzandığını aniden kavradım; anlattıklarının arasında satın aldığı bir çift Suriye hamster'ı da vardı, onları içine talaş koyduğu bir turşu kavanozunda tuttuğunu söyle-

* Solar pleksus: Karın boşluğu bölgesindeki sempatik sinir ağlarının en büyüğü. (ç.n.)

mişti. Olabilecek en eski anı geldi aklıma: En çok iki yaşındaydım ve annem babam Silistre'de yaşıyorlardı. Adı Cato olan ev sahibi bana küçük bir çan hediye etmişti. Avludan nasıl koşup sokakta büyük, bulanık bir su birikintisine yalapşap girdiğim bugün gibi gözümün önündedir; küçük çan elimden kayıp düşmüştü, su birikintisinin dibini –yalnızca birkaç santim derinliğindeydi– ellerimle uzun uzun yoklayıp aradıysam da bulamamıştım.

Bu olaya ne kadar çok şaşırdığımı anımsıyorum. İşte bu anı beni, düşteki olayı çok daha geriye, geçmişe götürmeye zorladı. Dikkatimi kıza ve onun kolalı beyaz kumaştan kocaman kurdeleli saç örgülerine yoğunlaştırdım. Onu Hollandalı ustaların köylü kadınlarına benzettim, şu sivri uçlu kocaman başlıklar giyen kadınlara. Ingres'in* çıplaklarını o harikulade kıvrımlarıyla üzerinde gerindirdiği Hollanda bezi geldi aklıma ve aniden biliverdim: kızın adı Iolanda'ydı. Sonra bin bir güçlükle 1. Giriş'in cam kapısı belirdi gözlerimin önünde, Dîmbovita Değirmeni, cırlak renklere boyanmış oyuncak saatler ve terastan görülen Bükreş, – geceleyin kırmızı, yeşil, düzenli aralıklarla yanıp sönen reklam ışıklarıyla Bükreş. Tarif edilemez bir hayranlık içinde, belleğimde çoktan tümüyle silinip gitmiş olduğunu sandığım şeyleri birkaç dakika içinde çıkardım. Dahası da var, içimde ne kadar özgün, hatta belki de alışılmadık ne varsa hepsinin yaşamımın işte o bölümünde oluştuğunu kavradım. Anlaşılmaz kalan tek şey, bu sedef parıltılı mükemmel küreciğin sırf bir kere doğmuş olduğu için yaşayan, sıkıcı bekâr öğretmen varlığımın gri midye kabukları arasında bu kadar ömürlü olabilmesi.

Belki benim de bir ihtimal yaşamımla ilgili ilginç bir şey anlatabilecek olmam son derece mutlu etti beni. Hikâye anlatmaya kesinlikle niyetli değilim, daha çok bir çeşit rapor, yaşamımdaki en ilginç bölümün (aslında tek ilginç bölümün) çarpıtılmamış küçük bir kroniği. Bu kroniğin, olayın geçtiği dönemde yedi yaşlarında olan kahramanının, o zamanlar Stefancel-Mare'deki apartman blokunun arkasında oynamak için buluşan bütün çocukların kaderini, benim durumumda olduğu

* J. A. D. Ingres [1780-1867]: Neoklasik Fransız ressam. (ç.n.)

gibi, bilinçaltında da olsa, sonuna kadar etkilemiş olduğundan kesinlikle eminim.

Apartman bloku sekiz katlı; bugün arkasında park yerleri var, arabalar orada bu kış kuvvetli donda sıkışık düzen yan yana titreşip duruyorlar. Yirmi bir yıl önce buraya taşındığımızda annem kız kardeşimin doğumundan sonra hastaneden taburcu edilmişti. Anılarımda annem beyaz, bomboş odada, perdesi olmayan pencereden giren ilkbahar güneşinde bir sandalyeye oturmuş, gözleri kamaşarak çocuk emziriyor. Yıllar sonra emaye zeminindeki lekenin, Afrika'nın tüm çölleri ve büyük ırmaklarını da içeren bir haritasını oluşturduğu mutfaktaki lavaboya ancak yetişebiliyordum.

Blokun yapımı o zamanlar yeni bitmişti. Bir ucu, mazgalları, küçük kuleleri ve sonradan de Chirico'da* tekrar bulduğum o sonsuz perspektifleriyle üzerimde her zaman tedirgin bir etki yaratmış olan bir yapıya dayanıyor, arkası ise tümüyle değirmene bakıyordu (onda da bir çeşit ortaçağ üslubu vardı, kasvetli bir kırmızıya boyanmıştı) ve hâlâ pastan aşınmış iskelelerin ortasındaydı. Blokun arkasında zemin yer yer iki metre derinliği bulan kanalizasyon çukurlarıyla delik deşikti. Burası bizim oyun alanımızdı, değirmenin avlusundan kafesli beton bir çit ayırıyordu. Dörtle on iki yaşları arasında bir düzine oğlan o zamanlar Obar'daki, yani gerçek pazar meydanı eski Obar'daki hep petrosin** kokan oyuncak dükkânı *Kırmızı Başlıklı Kız*'dan iki ley'e*** satın aldığımız mavi ve pembe su tabancalarıyla donanmış olarak her sabah saklanacak köşe bucağı olan bu çamurlu, korkunç pis yeni dünyayı zapt ederdik.

Birliğimizin kol gücüne dayanan (kim kimi dövebiliyorsa) son derece katı bir hiyerarşisi vardı. Bu birlik üyelerinin birkaçını anımsıyorum: Wowo ve Paul Smirnoff (daha sonra aynı adda votka olduğunu duyduğumda çok şaşırmıştım), Mimi ile Lumpă, soyadını unuttum, Lutză, Luci, 3. Giriş'te oturan Dan,

---

* Giorgiode Chirico [1888-1978]: Nepo adıyla da anılan gerçeküstücü, Scoulo metafisica sanat hareketinin kurucusu İtalyan ressam. (ç.n.)

** Bir petrol türevi. (ç.n.)

*** Rumen para birimi. (ç.n.)

Marconi ile Çinli dediğimiz kardeşi, yaklaşık iki yıl önce pastanede çalışan bir tezgâhtar kızla evlenen Marian-Marzianu-Marzaganu-Zaganu-Zaku, yedinci kattan Jean, komşum Sandu, binanın öbür kanadından Niku. Her biri kendi türünde ilginç kişiliklerdi gibi geliyor bugün bana. Paul zift yemeyi sever ve kelebeklerin karınlarını emerdi, çünkü karınlarının balla dolu olduğunu iddia ederdi, kardeşi Wowa sessiz ve ürkekti, yalnız bir takıntısı vardı, kendisini dinleyen herkese Titanic'i anlatırdı; üstü üste konmuş üç apartman blokundan daha yüksek olduğunu ve binden fazla uskurla çalıştığını söylerdi. Mimmi bir kirpi besler ve boş sigara paketleri (yabancı markalar) toplardı, bunların arasında birkaç tane ince plastikten kutular da vardı. En büyüğümüz oydu, hepimizi döverdi. Bu yüzden de derisinin oldukça koyu olmasına rağmen şefimizdi, Mimi ne kadar iri yarı ve güçlüyse, kardeşi Lumpă da o kadar çelimsizdi, durup dururken ağlayan sümüklünün, pısırığın tekiydi, bu yüzden de adı do-majör senfoniydi.

O zamanlar dört yaşlarında olmalıydı, biraz geri zekâlıydı, nerdeyse iki sözcüğü bir araya getiremezdi. Luci en iyi arkadaşımdı, nasıl bana Mirciossu diyorlarsa, ona da Luciossu derdik. Çevrede birlikte gezip dolaşırdık, onun atlar üzerine anlattıklarını dinlerdim, atlardan başka hiçbir şeyden söz etmezdi; nalları çiçekli kaşmir patikleri içindeki atlar ipek döşeli arenalarda dörtnala koşarlardı. Lutză'nın biraz ürkütücü bir hali vardı. Zaten abisi de liseyi bitirdikten sonra bizim blokun çatı terasından kendini aşağı atmıştı. O sırada odamda kâğıttan tuzluk yapıyordum, birdenbire vücudunun çırpınarak pencerenin önünden geçtiğini gördüm. Yere çarptığını duyunca dışarı baktım: Asfaltta, bir "Pobeda"nın* yanında lise üniformasıyla yerde yatıyor, yavaş yavaş yayılan komik, koyu kırmızı bir kan birikintisinden oluşan fonda soylu profili görülüyordu.

Birliğin daha az önemli ya da benim hatırlamadığım başka üyeleri de vardı elbette. 6. Giriş'te çocuk felci geçirmiş bir çocuğun oturduğunu da anımsıyorum, bir bacağı karmaşık metal

* 1946-1958 yılları arasında Sovyetler Birliği'nde üretilmiş olan otomobilin markası. (ç.n.)

bir aygıtın içindeydi, Eminescu'nun kız kardeşi Harietta'nın bacağındakine benziyor olmalıydı. Büyük annesi onu bloğun arkasında gezdirir, o da bizi "cadı şişi" oynarken izlerdi. Ama varlığıyla yokluğu birdi. Ve son olarak –nerdeyse unutuyordum– bir de Mimmi'nin garip bir isim taktığı çılgın Dan vardı; Mimmi'nin o hantal beyninden bu takma adın nasıl çıktığını bugün bile anlamış değilim: Mendebilus. Dan çatı terasının korkuluklarına tırmanıp sekizkat yükseklikten heyecanlı el-kol hareketleri arasında bize her an düşecekmiş gibi seslenmeyi alışkanlık haline getirmişti. Bizlerse yukarı tırmanmak bir yana, korkuluğa yaklaşmaya bile cesaret edemezdik.

Yaşıtımız da olsa birliğimizde kızlara yer yoktu tabii. Eğer değişiklik olsun diye bezlerle, tüllerle atlı prens ya da öpücüklerle o-lili-lili-lili papa elli veya "öyle parlak ki mücevher, yok dünyada bir eşi" oyunları oynamıyorlarsa genellikle mavi, sarı ve siklamen renkli tebeşirlerle ya da kiremit parçalarıyla durmadan asfalta manzara resimleri çiziyorlardı.

Burada onlardan yalnızca birkaçını anmak istiyorum: Sağırdilsizlerin kızı Viorika, ailenin konuşabilen tek üyesi, annesiyle, babasıyla işaret diliyle anlaşırdı; Dan'ın tıpkı kendisi gibi ruhsal takıntısı olan kız kardeşi Mona'nın nefret şimşekleri çakan sarı gözleri vardı ve cadı şişi oyununa katılmasına izin verilen tek kızdı; annesi babası Yunan asıllı, soyadları Sorson olan Fiordalis; Jean'ın ona *Marina, Marina, Marina* şarkısından esinle "Uzun da, uzun da, uzun, fasulye sırığı kadar uzun" adını taktığı Marinella ve son olarak bana düşümde görünen kız Iolanda.

Bütün bu kişilerin üzerinde daha fazla durmak istemiyorum. Renkli, hoş kokulu bulutçuklar olsa olsa en çok pitoresk olurlar, ama ne diye şimdi pitoresk öykülerle canınızı sıkayım. *Arka plan* – o sonradan gelenin, içimizde bazı şeyleri değiştiren ya da en azından nasıl olduğu anlaşılmadan bizi şekillendirenin, Lumpă'ya bile elini kaldıramayan, buna rağmen Mimmi dahil hiçbirimizin bir süre sözünden çıkmadığımız bu sonradan gelenin gözünde hepimiz böyleydik işte. Şimdiye kadar bütün bu sayıp döktüklerim bu öyküye yalnızca bir giriş, Romence öğretmeni olarak her yazının bir girişi (zamanı, yeri ve olayın

kişilerini kapsamalı), gelişmesi ve sonucu olması gerektiğini sürekli vurgularım. Giriş biraz uzadıysa da hâlâ sadede gelemiyorum. Blokumuzda "başkahraman" ortaya çıkmadan önce neyle zaman geçirdiğimizi anlatmalıyım.

Çoğumuz blokumuzun arkasındaki oyun alanımızın sınırları dışına hemen hiç çıkmazdık. Pionierul Ekmek Fabrikasının yanında, hemen duvarların dibinde yaşlı, kim bilir ne acılar görmüş bir atkestanesi ağacı vardı, ortası oyuktu ve betonla doldurulmuştu; bir de gövdesinden dışarıya doğru yamuk bir şekilde çıkan kocaman paslı bir çivi vardı. Ağaca çıkarken bu çiviye basardık (Sandu, Luci ve ben) ağacın tepesinde Capote'nin *The Grass Harp*'ındaki* yaşlılar gibi kendi dünyamızda mutlu olurduk. Yukarda, dalların açılmaya başladığı yerde bir oyuk daha vardı, oraya sokardık ayaklarımızı. Yaz başıydı, bu oyukta son derece hoş, pastel renklerde plastikten pırıl pırıl bir sürü Çin işi kalemtıraş bulunca soluğumuz kesilmişti. Her biri şirin hayvan figürleri olan elliden fazla kalemtıraş, – kıvrık, gür kuyruklu sincaplar, beyaz tavşanlar, salıncaklı atlar, Disney bambileri, mavi gözlü kurbağalar.

Bunların yanında kırmızı ve yeşil roketler, saydam, pembe fıçıcıklar, kaplumbağalar, uzun boyunlu, kuyrukları hareket eden zürafalar da vardı. Bir önceki akşam bunlar yoktu orada ve ertesi gün de çok erken gelmiştik. Bundan sonraki günlerde de kestane ağacının çevresinde kimseler dolaşmadı. O zaman, ağacın çiçek açıp meyve vermesi gibi onların da orada büyülü bir şekilde yetişmiş olduğuna karar verdik; öyle ya, sonunda kaktüsler, bambular da yüzyılda bir kere çiçek açıyorlardı. Onları alıp evlerimize götürdük. Bir tavşancığın ya da en uysal karaca yavrusunun bile altında birer keskin çelik bıçak vardı. Ağacın tepesinde yaşlı Kızılderililer gibi bir danışma toplantısı yaptık.

Atları bir sürü altınla, yakutla, ağır ipeklerle süsleyip püsleyen Luci (köylerde böylesi atların gerçekten edinilebildiği iddiasındaydı) o at öykülerine olan hevesini kaybedip de artık nasıl yeni şeyler uyduracağını bilemez hale geldikten, kuşkusuz

* The Grass Harp: Truman Capote'nin [1924-1984] 1995 yılında filme de çekilen romanı. (ç.n.)

bir matematikçi olarak doğmamış olan Sandu, içinde sayılar yerine harflerin toplanıp çıkarıldığı, çarpılıp bölündüğü bir "aritmetik" kitabı keşfettiği saçma iddiasıyla bizi sinir ettikten ve sonunda ben de bir hayalete rastladığıma onları inandırmak için olmadık yemin billah ettikten sonra daha ciddi konulara döndük. Beton çite boyayla yazılmış ya da kanal borusunun ziftine kazınmış o kısacık sözcüğün içerdiği eylemi bütün yetişkinler gerçekten de... Peki, o severek söylediğimiz şarkılar da o iğrenç şeye mi göndermeydi? "Selene-ene-e, büyükanne kanatlanıp atlayıverdi yatağa, nasıl oluyormuş o iş, gösteriverdi ona büyükbaba" vb. Öyle tabii, dedi Luci ve alaycı bir tavırla ekledi: Annemle babam bile yapıyorlar bunu. Sonra da saçmalamaya başladı: Bu işi yapmak zorunda oldukları zaman bir çeşit hastaneye gidiyorlar. Orada onları kapısının anahtar deliği pamukla tıkalı, penceresiz bir odaya alıyorlar. Odanın ortasında bir ameliyat masası var, kadın yüzü tavana dönük, masaya yatıyor. Kadının üzerinde, erkeğin merdivenle çıkıp yüzü kadına dönük olarak yatabileceği bir hamak asılı.

Sonra bu hamak bir düzenekle, anneyle babanın birbirlerini karşılıklı görebilecekleri şekilde aşağı indiriliyor, tam Mimmi'nin fıkralarında olduğu gibi. Bütün bunlar çok uzun sürüyor, saatlerce, kadının bir kitabı okuyup bitirebileceği kadar uzun, sonra yine eve gidiyorlar. "Nerden biliyorsun bunun böyle olduğunu?" diye sorduk ve skolastik tartışmanın çelişkilerinde tıkandık kaldık. Bu arada o kısa sözcük bir dereceye kadar açıklık kazandı, ama birçok küfürde geçen ve başka çeşitleme olanaklarını da yutturmak isteyen diğer deyimler konusunda bir türlü anlaşamadık. O belli sözcük konusunda benim kuşkum vardı: Bana göre annem babam bu tür şeyleri hastanede bile olsa yapmayacak kadar ciddiydiler.

Uyumak zorunda olduğum ve tam bir eziyet olan o uzun öğleden sonraları hep böyle şeyler geçerdi kafamdan. Yatak odasını dolduran kızılımsı altın renkli ışık, ağacın kendisinden desenli dolap kapısından yansıyarak yüzüme vururdu. Yatağımda gözlerim açık yatar, pencereden ışık içinde parlayan bulutların yaz göğünde başına buyruk dolaşmalarını izlerdim. Bazen beyaz, cam gibi keskin, ama kâğıt kadar hafif, kolalanmış

çarşaftan usulca sıyrılıp pencereye giderdim. Ufka kadar Bükreş panoraması vardı önümde; bulutların altına büzülmüş bir sürü eski ev, kiremit damlı, çatı pencereli, masif meşeden kapıları olan evler. Biraz ilerde büyük, gri, bol pencereli yapı, ortada Gallus reklamını tepesinde mavi bir küre gibi taşıyan gökdelen, Victoria Alışveriş Merkezi, solda yangın gözetleme kulesi, Stefan-cel-Mare Bulvarı'ndaki kıvrık blok ve çok uzakta, içinden üstüpü lüleleri gibi ince dumanların göğe yükseldiği bacalarıyla termik

santral. Bütün bu görüntüler yapıların arasından yükselen gürgen ağaçlarının, kavakların tepelerinde titreşen açık ve koyu yeşil ve zümrüt yeşili yapraklar arasından süzülerek gelirdi. Hiç uykum olmazdı. En küçük bir gürültüde hemen sessizce yatağıma dönerdim, çünkü babamın, başında bir naylon çorapla uyuyup uyumadığımı kontrol etmeye geldiğini bilirdim.

Oyunlarımız bazen çok acımasız, barbarcaydı. Lutzǎ'nın kocaman bir çiviyi uyuyan bir kedinin göğsüne tek hamleyle sapladığı sahne hâlâ gözümün önünde. Çivi kedinin kaburgaları arasından geçip kalbine girmiş olmalıydı, çünkü ilk anda kasıldı, yalnızca birkaç kez arka ayaklarıyla debelendikten sonra hareketsiz uzanıp kaldı – oysa bu hayvanların dokuz canlı olduğu söylenir. Oklarımızın uçlarını kedinin kanına bulayıp göğe fırlattık. Mimmi'nin oku bloğun çok daha yükseğine çıktı. Bir keresinde de Sandu oldukça büyük bir serçe yavrusu buldu, tüyleri yeni çıkmıştı; yakalayana kadar çukurlar içinde peşinden koştuk. Sonra onunla hasta çocuk oyunu oynadık, saatlerce sürdü bu oyun, ne bulduysak durmadan ağzına akıttık: ispirto, badem esansı, sidik vd. Hayvanın artık gıkı çıkmaz olunca plastik raketlerimizi alıp onu tenis topu olarak kullandık. Sonunda hâlâ canlı olan hayvanı bir tonik kasasına koyduk, toprakla örtüp ayağımızla üstüne iyice bastırdık.

Birbirimize karşı da çok farklı değildik. Labirenti andıran kanalizasyon çukurlarında sabahtan akşama kadar birbirimizi kovalardık. Katranlanmış boruların üzerlerinden devasa vanalara basarak çukurlara indiğimiz belli yerler vardı, aşağı indiğimizde toprak, sürfe, katran, lökün kokuları burnumuza, kanımıza girer, nerdeyse kendimizden geçirirdi bizi. Su taban-

calarıyla silahlanmış, yüzümüzde krepon kâğıdından maskeler –mobilya deposundan aldığımız kartonlara evde elimizden geldiğince korkunç domuz dişleri, çukurlarından fırlamış gözler, alabildiğine açılmış burun delikleri çizip boyardık– dolambaçlı kanallarda koşturur, başımızın üstünde zaten daracık gördüğümüz gökyüzü iyice kararana kadar çıkmazdık oradan. Çukurlarda köşeleri dönerken düşmanla burun buruna gelince naralar atarak saldırır, üstlerimizdeki trikoları, desenli gömlekleri birbirimizin sırtından çekip çıkarırdık.

Yıllarca hiç bıkıp usanmadan, hatta sekizinci sınıftayken bile hâlâ oynadığımız oyunlardan biri de cadı şişi'ydi; oyunu kimin uydurduğunu bilmiyorum, aslında hırsız-polis, atmaca-güvercin ya da "gardiyan" gibi daha az zararlı oyunların bir çeşit karışımıydı. Önceden saptadığımız bir sayı sayılır, kime çıkarsa o ilk cadı şişi olurdu. Yalnızca o maske takardı ve elinde kabuğu soyulmuş bir değnek olurdu. Yüzü duvara dönük belli bir sayıya kadar sayar sonra da çukurlara dalarak kurbanını arardı. Çukurlardan çıkmak serbestti, ama blokun merdiven boşluklarına sığınmak ya da çitin üzerinden değirmenin avlusuna atlamak yasaktı. Cadı şişi pis kokulu çukurlarda bizi yakalamaya çalışır, elindeki sopayla birimize dokunduğunda korkunç bir çığlık atardı. Kurbanı o anda felç olmuş gibi olduğu yerde kalmak zorundaydı. Cadı şişi onu elinden tutup kalesine götürür, önceden belirlenen sayı kadar parmak eklemleriyle kafasına vururdu ve böylece o da cadı şişi olurdu. Yeni cadı şişi de maskesini takar ve kovalamaca devam ederdi. Akşama doğru değirmenin yüksek kuleleri üzerinde, hâlâ mavi gökyüzünde ilk yıldızlar parlamaya başlarken genelde cadı şişleri çetesi tarafından korkunç ulumalar eşliğinde kovalanan, henüz yakalanmamış tek bir kişi kalırdı.

Blokta oturanların nefret ettikleri bir andı bu, balkonlardan patates, havuç fırlatırlardı üstümüze. Temizlikçi kadınlar süpürgelerini sallayarak dışarı fırlarlardı, ama hiçbir şey fayda etmezdi. Cadı şişleri ancak son kurban da yakalandıktan sonra durulurdu; bu arada oyun artık iyice ciddileşmiş olur ve son kurban olan oğlancığın gerçekten ödü patlatılırdı. Karanlıkta o sürü içindeki maskeli cadı şişlerinden biriyle karşı karşıya

gelmek korkunçtu. Son yakalanan yaka paça en yakındaki merdiven altına götürülür ve cadı şişleri onu parçalayıp yiyecekler-miş gibi hareketlerle üzerine atılırlardı; öfkeli annelerimiz ortaya çıkıp bizi eve sokana kadar sürerdi bu.

Canımız cadı şişi oynamayı çekmiyorsa ya da o anda kızların asfalta çizdiklerini –o mavi evlerini, sarı ağaçlarını ve yeşil annelerini– tabanı aşınmış jimnastik ayakkabılarımızla silmek istemiyorsak –onların ağlaya ağlaya evlerine gidişlerini görmek eğlendirirdi bizi–, grubu toplayıp yerinden oynamış kaldırım taşlarına oturur, birbirimize en inanılmaz hikâyeleri anlatırdık ya film bulmaca oynardık. Zaganu'nun, değirmenin avlusunda geçtiğini iddia ettiği palavralarından birini anlattığını anımsıyorum: "Ölü kafası olan kulübenin orada çitten atlayıp yavaşça değirmene yaklaştım.

Bir değirmenci gördü beni, diğerleri de geldiler. Hemen kaçmaya başladım. Arkamdan taş attılar. Sakındım, taşlardan kurtuldum. Taşları bitince tabancalarını çekip ateş ettiler, ama isabet ettiremediler. Sonra makineli tüfeklerle ateş ettiler. Göğüs hizama ateş ettiklerinde yere eğildim, bacaklarıma nişan aldıklarında da havaya zıpladım. O zaman toplar getirip mevzilendiler. Ben koşmaya devam ettim. Bu sefer ardımdan tanklarla geldiler, ama kaçtım. Sonra uçakları gönderdiler, bombalar attılar, ama ben bu arada çite varmıştım, kapının oradan bu yana atladım." O kadar ciddi anlatıyordu ki, zokayı yutuyorduk nerdeyse. Aramızdan, biraz çekinerek de olsa, "saçma!" diyen de çıkmazdı pek. Film bulmaca oyununda alfabe sırasına göre her filmi önceden bilirdik. *Accatone*'yi *Atmaca Yuvası* izlerdi, üçüncü oyuncunun mutlaka *Agatha, Vazgeç Cinayetten* demesi gerekirdi. B harfinin ilk filmi kaçınılmaz olarak *Babette Savaşa Gidiyor*'du. Eğer sıradaki devamını bilmiyorsa diğerleri ona yanlış film adı fısıldarlardı: *Cherborg'da Kış*, de! O da *Cherbourg'da Kış* derse müthiş hor görülür ve ona şöyle karşılık verilirdi: Yok öyle bir film.

Bir gün 3. Giriş'in birinci katına bir anneyle oğlu taşındı. Ben bu arada yedi yaşıma basmıştım, sonbaharda okula başlayacaktım (Wowa Smirnoff o sırada üçüncü sınıftaydı, Mimmi de dörtteydi, üstelik bir yıl da sınıfta kalmıştı). Yeni gelen oğlan

aşağı yukarı benim yaşımdaydı ve başlangıçta hiç ilgimi çekmemişti. Ama annesi son derece sıra dışı bir kadındı. Bütün gün çamaşır yıkayıp temizlik yapan annelerimizden tamamen farklıydı. Öyle uzun boylu bir kadındı ki, yüzünün çizgilerini uzakta mavimsi bir pus içindeymiş gibi görürdük. İnce vücudu ve uzun boyuyla başı bulutlarda, merdiven boşluğunda, taşınan mobilyalarla ilgileniyor, kenevir halatlarıyla eşyaları bağlayıp çözen taşıyıcılara emirler dağıtıyordu. Onu kırmızı dışında hiçbir giysiyle görmedim. Evde giydiği sabahlık bile kırımızı satendi. Saçları simsiyahtı ve yüzünden sürekli hafif pembe sedef zerrecikli mavi bir gölge geçiyormuş gibi geliyordu bana. Oğlan, çiçek desenli bir koltuğa gömülmüş, ilgisiz oturuyordu, derin koltukta kaybolmuştu nerdeyse. Aslında zayıf, ince yapılıydı, dikkatli, düşünceye dalmış gibi durağan bir bakışı vardı. Bir süre çukurlarımızdan çıkıp onun çevresinde toplaştık. Ona bizim bloka mı taşındıklarını, o sonsuz uzun boylu kadının annesi mi olduğunu sorduk. Yanıt evetti, peki ya babası, o neredeydi? "Babam doğramacı" dedi sanki sorumuzun yanıtı buymuş gibi. Sonunda bırakıp ayrıldık yanından, çünkü o uzun, durağan bakışlarından ve kısa yanıtlardan başka bir şey bekleyemeyecektik ondan. Adını da söylemişti, ama hemen oracıkta unuttuk. Ion ya da Vasile gibi son derece sıradan bir addı. Yine çılgınlar gibi koşturup çukurlarımıza girdik, yeniden cadı şişi oynamaya başladık.

Oğlan sonraki günlerde bize katıldı. Çok temiz ve bakımlıydı. Sarı, kabarık, göğüslüğü olan askılı bir pantolon giyiyordu –annemin dediğine göre oyun tulumuydu– . Hiçbir şey söylemiyordu. Onu yanımıza, çukurlara çağırdık, ama gelmek istemedi. Oyunumuzu yukardan izledi. Başımızın üstünde bir seyirci olduğundan bütün oyun keyfimiz kaçtı. Üstelik kızlara da aynı ilgiyle bakıyordu, onu küçümsememiz için yeterli nedendi bu. Hatta Mona'dan (aksi gibi tam da ondan!) eflatun bir tebeşir rica etti. Hiç şakası olmayan Mona ise ona arkasını dönüp giydiği açık renk pantolonlu poposunu gösterdi ve kabasına bir şaplak atarak: "Bundan da ister misin?" dedi. Oğlan ona kayıtsızca baktıktan sonra uzaklaştı. Yaklaşık bir hafta boyunca onun her gün felçli oğlanla konuştuğunu gördüm. Ona

bir sürü şeyler açıklıyor, bir yandan da evden getirdiği tebeşirle asfalta bir şeyler çiziyor, bir tür işaret dili kullanıyordu, bunu –bugün– daha çok *dinsel-törensel* bir şey olarak tanımlıyorum. Bazen, sanki vücudundan görünmez bir örümcek ağını alıyormuş gibi hareketler yapıyor, sonra yeniden parmağıyla gökyüzünü işaret ediyor ve gizemli bir şekilde gülümsüyordu.

Akşamın fark edilmeden kahverengiye dönüşmekte olan morumsu-kırmızımsı buğulu havasında bu sahne –felçli çocuğun bacağındaki metalleri parlayan alet ve diğerinin gizemli işaret dili,– çukurlarda karton maskelerin arkasında pusuya yatmış bizlerin gözünde garip, esrarengiz, çözümlenmesi güç bir görüntüydü. Eve giderlerken, ki hep bizden önce gidiyorlardı, arkalarında mavi asfalta çizilmiş çarpık çurpuk daireler ve birtakım şekiller bırakırlardı, biz de nefretle silerdik onları.

Oğlan "yetişkin adam"ı oynuyordu, özentinin tekiydi, buydu birliğin vardığı sonuç. Bu yüzden, kendiliğinden ya da örgütlü, şimdi anımsamıyorum, bize karşı rengini belli etmesi için onu zorlamaya karar verdik. Arkadaşımız olmak istiyorsa pekâlâ, istemiyorsa o da iyi ya da daha iyiydi, çünkü gerçek düşmana gereksinimiz büyüktü. Bundan kısa bir süre önce bir kahramanlık denemesine girişmiş ve fena halde çuvallamıştık. Bütün birlik blokun arkasında toplanmış, yakılan televizyon kutularının safran sarısı çiğ ışığında mobilya deposundan aldığımız enli çıtalarla silahlanmıştık. Sonra iki yanı ağaçlı Sirk Bulvarı'nda, çiçekçi dükkânının olduğu blokta oturan çocuklara saldırmak üzere sessizce dağınık düzen ilerledik. Maskeliydik, saklandığımız yerden naralar atarak orada "ayakla tenis topu" oynayan ya da çizgili topu duvara şutlayanları kaçırmak için hücuma geçtik. Kızlar bu dayanılmaz patırtıdan kaçıp blokun merdiven boşluğuna sığınmışlardı.

Elimize geçen tek esirimiz Lumpă'nın çapında bir ufaklıktı; Çılgın Dan ile Paul tam ona bir kurtçuğu yutturmak isterlerken bloktan atletli üç baba çıkmış, adamların kıllı göğüslerini, kollarını görünce her şeyi bir yana atıp bulvarda dört bir yana dağılmıştık. Yeni gelenin babası olmadığından (en azından şimdiye kadar görünmemişti) bizim için doğru düşmandı. Böylece bir sabah, senatörlerin Sezar'a yaptıkları gibi biz de onu

özenle ikna edip sonra da ite kaka kanal şebekesine sürükledik. Onu cadı şişi yapmak istiyorduk. Oğlan direndi, deli gibi çırpındı. Yakından bakınca yüzü şimdiye kadar gördüğüm çocuk yüzlerinden çok farklıydı. Kahverengi hafif dalgalı saçları vardı. Her bir saç kıvrımından her yöne altın rengi yansımalar yayılıyordu.

Saçlarının üzeri gevşek, kırmızımsı bir bürümcek oluşturuyordu. Yarı açık, iri, oval gözlerinin üstünde incecik kıvrılan kaşlarına perçemleri düşüyordu. Kirpiksiz gözkapaklarını incecik siyahımsı derisi çevreliyordu ve menekşe renkli gözbebeklerinde yarı yuvarlak iris görünüyordu. Gözlerinin çevresi hafif bakır rengi yanaklarından daha koyuydu. Burnu uzun ve dar, ama orantılıydı ve simetrik burun deliklerinin altındaki çukurluk fazlaca derindi. Dudakları genelde kapalıydı, ıslak dudaklarıyla bazen gülümserse de dişleri hemen hiç görünmüyordu ve yüzü kurnazlık, ince bir alay ve samimi bir iyi kalplilik arasında gezinen kararsız bir ifade alıyordu. Ama şimdi onu çukura getirdiğimizde yüzünde öyle bir derişme vardı ki, bakmak bile yoruyordu insanı.

Çukurun yanında sıkıca tutmuştum kolunu, birden direncinin olağanüstü bir güç kazandığını duyumsadım. Dar göğsünü gömleğini yırtarcasına öne çıkarıp omuzlarını öyle müthiş bir güçle gerdi ki, hepimiz şaşırıp bıraktık onu, geri çekilip çevresindeki halkayı genişlettik. Oğlan bir an aşırı bir heyecan içinde orada öylece kaldı, yere devrilecekmiş gibi iki büklüm oldu, sonra yüksek sesle inleyerek kendini yavaşça yere bıraktı. İnliyor, iri gözyaşları döküyordu. Hepimiz blokun üçüncü girişine koşup terasa çıktık; oradan korku içinde, çocuğun annesinin kırmızı, kırmalı, farbalalı giysisiyle koşar adım bloktan çıktığını izledik. Oğlunu kucaklayıp yine koşar adım merdivenlerde gözden kayboldu.

Eve gittim, yemekten sonra uykudan başka her şey olan o her zamanki öğle uykusu işkencesini çekecektim. İşin gerçekten can sıkıcı yanı saatimin olmaması, bu kuru yaz sıcağında iki saat boyunca kalacağım o nefretlik sürenin ne zaman biteceğini bilememdi. Pencerenin görebildiğim bölümünden kavak uçlarının süpürdüğü, mavi mavi parlayan, sonu gelmez bulut-

lar geçiyordu. Öğleden sonra yine blokun arkasındaki oyun alanına geldiğimde bütün çete toplanmıştı. Oğlanlar ağızları bir karış açık, anlaşılan gökte pek heyecan verici bir olayı izliyorlardı, yapının köşesi bulunduğum yerden olup biteni görmemi engelliyordu. "Buraya gel, Mirciossu" diye bağırdılar, "gel de şu II. Mendebilus'a bak! Bizim Mendebilus'tan daha çılgın bu!" Bizden büyük oldukları için öyle kolaycacık şaşırmamaları gereken Mimmi'yle Wowa bile gördüklerinden ipnotize olmuş gibiydiler. Cildi koyu renkli, kaşsız yüzlü Lutzá onlara yanaşmıştı, burnunun üstünde bir John Lennon gözlüğü olan iyi giyimli tombulca Niku da orada, miyoplarda görülen o çaresiz ifadeyle boynunu uzatmıştı. Yanlarına gelince soluğum kesildi.

Beton çitin öte yanında, Dîmovita Değirmeni'nin koyu kırmızı duvarlarının yanında Pionierul Ekmek Fabrikası vardı, zikzak çatılı, yuvarlak pencereli, garip biçimli olukları unla pudralanmış eski bir fabrikaydı. Lumpá bütün gün çitin üstünde otururdu, işçiler onu boyuna gazete ya da sigara almaya gönderirlerdi. Karşılığında verdikleri mayalı bir çıtır çöreği ya da sıcak bir sandviç ekmeğini bu küçük dişsiz Çingene saatlerce geveler dururdu. Fabrikanın belirgin özelliği, bizim bloktan daha yüksek olan, tuğladan yapılmış, kalın ve kırmızı bacasıydı, oval akasya yaprakları arasından bulutlara uzanırdı. Onu hiç yakından görmedim, ama kalemle çizilmiş gibi bacanın tepesine çıkan bir yangın merdiveni fark ediliyordu; baca, yangın merdivenini de içine alan koruma amaçlı demir çemberleriyle hava borusunu andırıyordu.

O öğleden sonrası baca yüksekliğinin dörtte üçü hizasında, yani blokun altıncı katı yüksekliğinde, bacanın merdiveninde sarı bir leke gördüm. Yeni gelen çocuğun oyun pantolonuydu ve yavaş yavaş, dikkatle tepeye çıkıyordu. Kısa kollu, çiçekli bir gömlek vardı üstünde; gövdesi kırmızı tuğlalı baca genişliğinin dörtte biri kadar bile değildi. Blokta oturanların hepsi alarma geçmiş, turşu kavanozlarıyla dolu balkonlardan aşağı inmesi için bağırıyorlardı. Ama Mendebilus (çünkü artık hepimiz ona öyle diyorduk, Dan'ın takma adı "Çılgın" olarak kalmıştı) basamak basamak tepeye doğru yükseliyordu. Tepeye vardığında

çocuk bacanın ağzının kenarında amuda kalktı, sonra çömelip kısa bir süre öylece kaldı. Beyaz önlüklü iki üç işçi avludan bacaya doğru koşarken balkonlardaki kadınların korkunç çığlıkları giderek arttı. Mendebilus sanki izleyicilerine inat kararsızca doğruldu, çivi gibi incecik, o baş döndürücü yükseklikte dimdik durdu. Başını kaldırıp göğe baktı, ama aynı zamanda elini aşağı doğru, herhalde bize salladı.

Sonra yangın merdiveninden bütün çemberlerin arasından geçerek basamak basamak inip akasya yaprakları arasında gözden kayboldu; kısa bir süre sonra da avludan bize doğru koşarak geldi. Hep birlikte önünde sıkış tıkış bekleştiğimiz beton çitin baklava desenli kafesi önünde çiti güçlükle tırmanarak sonunda aramıza inebildi. Elmacık kemikleri kızarmıştı, ama bunun dışında yüzü sarıydı. Yalnızca Mimmi'ye bakarak: "Cadı şişi oynamaktan hoşlanmıyorum" dedi.

Bu öyküyü yazmak için günlerdir uğraşıyorum, ama siz yazar dostlarımdan kimileri beni artık dikkatle izlemeye niyetli olmayabilirler. Belki de benim, bir çocuğun bir fikir ya da soylu bir şey uğruna kendini feda edeceği türden kahramanlık öykülerinin çok çiğnenmiş patikasına sapmış olduğum izlenimi edinmiş olabilirler. Tanıdığım kadarıyla Mendebilus'un gerçekten de böylesi bir ilkörnekle, bir arketiple akrabalığı yok değil. Ancak, aslında benim görünür kılmayı umduğum şey, onun Kiraz Çiçeği Şövalyeleri (Romanya'da yeni yetişen gençler için yazılmış oldukça popüler sosyalist bir romanın kahramanları) ya da "Pál Sokağı"ndan (Macar yazar Ferenc Molnár'ın [1878-1952] yeni yetişen gençler için yazdığı ve 1907'de yayınlandığından bu yana bütün kuşakları etkilemiş olan *Pál Sokağı Çocukları* adlı romanı) bir Nemcsek'le* aynı hamurdan olmadığı. Yirmi yıldan fazla bir süre bilinçaltımın renkli sislerinde kaybolduğundan, doğrusu bugün açıkça anımsadığımdan pek emin olamadığım eylemleri ve sözleri hiç öyle çocuksu değildi; bizi giderek daha güçlü bir şekilde içine alarak etkileyen ise son derece çekici hayal gücüydü. Bu gece düşümde yüzünü açık seçik gördüğüm için onun bu küçük portresini oldukça kesinlikle çizebildiğimi burada belirtmeliyim. Yine de kendi kendi-

* Aynı romanın kahramanlarından. (ç.n.)

me, acaba gerçekten düşte gördüğüm gibi miydi, diye soruyorum. Gözlerini sürme çekilmiş gibi çevreleyen o koyu renk deri, hem kesin kararlı, hem de aynı zamanda yumuşak ve insanı kendine çeken çelişik görünüşü peşimi bırakmıyor.

Ertesi gün Mendebilus'un çekim gücüne kapılmıştık. Öğleden önce buram buram kokan toprak bizde özlem duygusu uyandırdığı halde çukurlara girmedik, onun yerine oğlanın çevresinde toplanıp anlattıklarını dinledik. Şimdi anımsıyorum, bize Carolus Magnus'la* Artus efsanelerini anlatıyordu, korkunç dinsizlerden, adı da olan bir kılıçtan söz ediyordu. Sonra bize *Kaplan Postlu Kahraman Silahşor*'u anlatırken ortasında kesti ve burasının hikâye anlatmak için uygun bir yer olmadığını söyledi. Bu çamurlu çukurların, bu toprak yığınının, lökünlenmiş boruların dikkatini dağıttığını söyledi. "Daha iyi bir yer biliyorum" dedi gülerek sır verircesine ve bizi hemen oraya götürdü. Sözkonusu blokun 1. Giriş'iydi.

Buraya, bizim blokla ona komşu bir enstitüye ait yapının arasındaki dar, loş bir koridordan geliniyordu. Taşındığımızdan bu yana iki ay boyunca birlikten hiç kimse burayı keşfetme gereği duymamıştı. Mendebilus'un ardından uygun adım yürüyüp bir çeşit yarı iç avluya açılan yaklaşık yirmi metre uzunluğundaki dar koridordan duvarlara sürünerek itiş kakış geçtik; avlunun üç yanı blok ve enstitüyle çevriliydi, dördüncü kenarı ise akasya dallarının dayanıp kafes aralıklarından geçmeye çalıştığı değirmenin beton çitiydi. Bulunduğumuz avlumsu yer asfaltlanmıştı, küçüktü ve bloğun arkasındaki oyun alanımıza oranla çok daha temizdi. Avlunun bir kenarında blokun 1. Giriş'ine açılan bir cam kapı vardı, diğer bir kenarında ise yüksek birkaç basamakla çıkılan, taş korkuluklu küçük bir sahanlığa varılıyordu, burada da eskiden enstitüye açıldığı anlaşılan bir kapı örülerek iptal edilmişti. Bu taş merdivene 'köprü' adını verdik. Beton çite yapışık, üstü hafifçe içe doğru basık bir çeşit metal çanağı andıran, yine betondan yapılmış kübik bir çıkıntı vardı. Bu nesnenin hangi amaçla yapıldığını hiç anlayamadık. Onun da aramızdaki adı 'taht' oldu. Giriş'in üçüncü bir özelliği de burada kıvrık borulu, beton cephesi de olan kocaman

* Carolus Magnus: Şarlman. (ç.n.)

bir transformatörün bulunmasıydı, ama anımsadığım yalnızca Mendebilus'un renkli tebeşirlerle iri iri yazdığı yazıların kapladığı transformatörün cephesiydi. Sanırım bozuktu transformatör, çünkü daha çok uzun zaman kimse ilgilenmeden kaldı orada.

Yaklaşık bir ay boyunca yeni oyun alanımız oldu burası. Mendebilus'un her gün arkasını merakla beklediğimiz öykülerinden başka bir şey yoktu aklımızda. Öykü anlatmaya hevesi olmadığı zamanlar "ayakla tenis topu" oynar, fıkralar anlatır, futbol olaylarını konuşurduk. Bu tür konuşmalara pek ender katılır, biz de onun bu tavrını kabullenirdik. Bu ufaklığın –irilik konusunda hemen hiçbirimizle boy ölçüşemezdi– daha önce hiç düşünmediğimiz bir alanda bizden çok daha üstün olduğunu kısa zamanda kavradık. Evde annemizin, babamızın başının etinin yiyip duruyorduk: İşte Mendebilus şöyle, Mendebilus böyle... Ama oğlan bir süre sonra beton-metal tahtında şövalyeler ve kılıçlar dışında başka şeylerden de söz etmeye başladı. Öykü anlatmayı tam orta yerinde kesiyor ve değişik bir ses tonuyla katı ve kararlı, hiçbir itiraza tahammülü olmaksızın bizim anlamak için boşuna zorlandığımız birkaç tümce söylüyordu.

Üzerinde durmak istediğim nokta da bu. Dehşet içinde soruyorum bugün kendi kendime: Nasıl oluyor da o zamanlar anlayamadığım –bir kulağımdan girip öbür kulağımdan çıkan– ve bilincimde hiçbir iz bırakmayan sözleri anımsıyorum? Onun "kuram"larından bazıları bizim annemizden, babamızdan duyduklarımızla ya da radyo ve televizyonlardaki "Rüzgâr Gülü" veya "Teleansiklopedi" türü "popüler bilim" programlarının kafamıza soktuklarıyla çelişiyordu. Ancak Mendebilus bu kuramlara, artık sırf kişiliği ile mi, sesiyle ve konuşurkenki hareketleriyle mi, duyarlığı ve insanı içine çeken yaşamıyla mı, bilmiyorum, açıklık getiriyordu; zaten söyledikleri başka bir yıldızdan geliyor gibiydi. Her neyse, kendi okuduklarımdan biliyorum, bütün olarak olaya doğru bakabiliyorsam, oğlanın o zamanlar bize göstermek istediği şey, ancak tek bir yapıtın ruhuyla karşılaştırılabilir: *Phaidon*'daki* kutsanmışlar ülkesinin

* Phaidon: Platon'un 'ruhun ölümsüzlüğü' düşüncesini işlediği diyalog. (ç.n.)

betimlenmesi. Gözünüzde canlandırabilesiniz diye, parlak sarı duvarlı 1. Giriş'te Mendebilus'un alev kırmızısı akşamlarda ya da mavi öğleden öncelerinde anlattıklarını madde madde not etmek istiyorum:

1. Kafatasımın kapağının altında, kafamın içinde benimle karıştırılacak derecede bana benzeyen küçük bir adam var: Yüz çizgileri benimkilerle aynı, benim giydiğim giysinin aynısını giyiyor. O ne yaparsa ben de onu yapıyorum. O yerse ben de yiyorum. Uyuyup düş görüyorsa ben de uyuyor ve aynı düşleri görüyorum. Sağ elini hareket ettiriyorsa ben de öyle yapıyorum. Çünkü o benim kukla oynatıcım.

Gökkubbe ise yine bana tıpatıp benzeyen dev bir çocuğun kafatasının kapağından başka bir şey değil: Yüzünün çizgileri benim yüz çizgilerim, giydiği giysiler benim giysilerim. Ben ne yaparsam o da onu yapıyor. Ben bir şey yiyorsam çocuk da yiyor. Uyuyup düş görüyorsam o da uyuyor ve aynı düşü görüyor. Eğer sağ elini hareket ettirmesi gerekiyorsa benim sağ elimi hareket ettirmem yeterli oluyor. Çünkü ben onun kukla oynatıcısıyım.

Bizi çevreleyen dünya onun için de benim için de aynı dünya. Kukla oynatıcımın tıpkı benim gibi bir Lutzä'sı, bir Lumpä'sı, bir Mimmi'si var ve de çevresinde her biri size tıpatıp benzeyen başkaları. Şu bira kapağı kukla oynatıcımın çok, çok küçük dünyasında olduğu gibi, aynı şekilde kuklamın çok, çok büyük dünyasında da var. Çünkü her şey aynı.

Ancak, benim kukla oynatıcımın içinde başka bir kukla oynatıcısı da var, onun kafatasında oturuyor ve tıpkı bana benziyor, ama bu arada onun da içinde daha küçük bir kukla oynatıcısı saklı ve bu böyle sonsuza dek sürüp gidiyor. Benim kuklam ise, kafatasında oturduğu çok daha büyük bir kuklayı yönetiyor ve bu yönetilen kukla da kendinden büyük başka bir kuklayı ve bu böyle sonsuza dek sürüyor. Onların dünyası bizim dünyamızın aynısı.

Bu sıralamada ben nerede olduğumu bilmiyorum. Size bunları anlattığım şu anda sonu gelmez bir dizi kukla ve kukla oynatıcısı aynı sözcüklerle sonu gelmez kopyalar dizisine konuşuyor.

2. Yeryüzü düşünce ve irade yeteneği olan bir hayvandır. Ancak, onun irade gücü, bizim ona eklemlediğimiz irade gücümüzden çok daha büyüktür. Kuşların ve kelebeklerin irade gücü de bizimkinden daha güçlüdür, bu yüzden uçabilirler. Biz de eğer irademizi zorlarsak hava gibi hafif oluruz. (Hatta Mendebilus bu kuramının uygulamalı kanıtını da gösterdi: 1.Giriş'in holüne giderek yere çömeldi, kollarıyla dizlerini kavrayıp başını dikleştirdi. Sonra gözlerini sımsıkı kapadı ve kendini öyle bir gerdi ki, ödümüz patladı. O anda yüzünde insan dışı bir ifade vardı. Dudakları sıkılı, yanaklarına sözcüğün tam anlamıyla kan oturmuş, patlayacakmış gibi şişmiş gözaltlarında mavi damarlar ortaya çıkmıştı, bütün vücudu titriyordu. Birkaç dakika sonra Wowa ile Marzigeuner onu tek parmaklarıyla tavana kadar kaldırdılar. On beş dakika kadar bir o yandan, bir bu yandan üfleyerek bu canlı kütleyle oynadık; cenin pozisyonundaki oğlan uçan balondan daha ağır değildi.)

3. Kadınlar hiçbir zaman erkeklerle birleşmezler. Karınlarında bir hücre taşırlar. Uygun yaşa erişince doğurma isteği duyarlar. O zaman birçok aşamadan geçen doğum sürecini başlatırlar. Bu süreçler şunlardır: Hücreden bir pire çıkar, pireden bir böcek olur, böcekten bir fare çıkar, fareden bir kirpi, kirpiden bir tavşan, tavşandan bir kedi, kediden bir köpek, köpekten bir maymun, maymundan bir insan. Kadınlar her aşamayı durdurabilirler. Dünyaya kurbağa getiren kadınlar vardır, kimileri de kedi doğurur. Ama çoğu çocuk doğurmak ister. Çocuktan çok daha büyük bir yaratık da doğurabilirler, çünkü doğum aşamaları insanda bitmez. (Ve Mendebilus şu sözlerle tamamladı konuşmasını:

"Ben böyle bir yaratık gördüm.")

4. İnsanlar yalnızca tek bir tür değildir. Dört tür insan vardır: Doğmuş olanlar, yaşayanlar, ölenler ve ne doğmuş, ne yaşayan ne de ölmüş olanlar. Bunlar yıldızlardır. (Mendebilus'un yaptığı bu çok kısa konuşma inişe geçmeye başlamadan önceki son konuşmalarından biriydi. Sahne tüm gerçekliğiyle gözümün önünde. Akşam saat dokuza doğru olmalıydı, annelerimizin, babalarımızın her an balkonlara çıkıp bizleri eve çağıracakları zamandı. Akşamın alaca karanlığının koyu gölgesinde gözleri-

mizin parlaklığını artık nerdeyse göremez olmuştuk. Değirmenin üzerinde gökyüzü çivit mavisiydi, çok uzakta kırmızı bir yıldız parlıyordu. Scîntia Evi üzerindeki yıldızdı bu. Mendebilus'un bir önsezisi olmalıydı, çünkü işaret parmağını değirmenin bacası üstünde yıldızla dolu gökyüzü parçasına aniden uzattığı andaki sesi hiç bu kadar acı, özlem ve nostaljiyle dolu olmamıştı.)

5. (Bu konuşmayı, tam o sırada ellerinde mitingden kalma kırmızı ve üç renkli kâğıt flamalarla evlerinden çıkıp gelen Paul ile Niku arasındaki kavgadan sonra yapmıştı. "Babam bana mitingden on tane flama getirdi" dedi Paul. Niku da karşılık olarak: "Benim babam elli tane getirdi" dedi. "Benimkiler beş yüz taneydi" diye düzeltti Paul. "Ama babam bana bir milyon flama getirdi" diye iddia etti Niku. "Babam bana mitingden bir milyar flama getirdi" dedi Paul. "Ya bana" diye karşıladı Niku, "babam bana bir katrilyon flama getirdi." Paul yine: "Benim babam beş yüz milyon yüz katrilyon tane getirdi." – "Ama bana" diye karşılık verdi Niku, " bana babam sonsuz sayıda flama getirdi." Paul da diretti: "Bana da bir milyon kere sonsuz çok flama getirdi babam." – "Bu olmaz, babam bana olan en büyük sayı yalnızca sonsuzdur, dedi. Daha büyük sayı yoktur.")

Hayır, bir tek sonsuz yoktur, sonsuz kadar çok sonsuzluk vardır. Şu on santimlik çizgide sonsuz sayıda nokta vardır, burada, bir metre üzerinde ise birden çok sonsuz sayıda sonsuzluk olmak zorunda. Şimdi herhangi bir sonsuzluğu boğa olarak adlandırıyorum, çünkü boynumda üzerine boğa işlenmiş bir kese var ve kesenin içinde bir sonsuzluğun olduğunu, bizim dünyamız gibi daha birçok dünyaları kapsayan bütün bir evrenin olduğunu düşünüyorum. Peki, sonsuz noktalardan oluşan bu kese benimle karşılaştırıldığında nedir ki? Daha küçük bir sonsuzluk işte. Buradaki blok ise benden daha büyük bir sonsuzluk. Bütün dünyada yalnızca daha büyük ya da daha küçük sonsuzluklar vardır: iskemle bir sonsuzluktur, karanfil bir sonsuzluktur, bu tebeşir parçası bir sonsuzluktur. Birbirlerini zorlayan, hatta birbirlerini yutan sonsuzluklar. Ama bir de bütün sonsuzlukları kapsayan bir sonsuzluk var. Ben bu sonsuzluğu gözümde bir boğa sürüsü olarak canlandırıyorum.

6. Ölümden sonra seni gittikçe yukarı doğru götüren çok uzun bir yola çıkıyorsun. Gidiyorsun, gidiyorsun ve görünüşün yavaş yavaş değişiyor. Burnun ve kulakların bir midyenin organları gibi yüzünün etine geri çekiliyor. Parmakların elinin etine, kolların omuzlarına çekilerek kayboluyor. Aynı şekilde bacakların da kalçalarına çekiliyor ve artık yürümüyorsun, üzerinde kendi gölgenin uzunca bir disk gibi sana eşlik ettiği kırmızı duvarlar boyunca süzülerek uçuyorsun. Öyle yuvarlaksın ki, kısa zamanda saydamlaşmış görünüyorsun ve bir zaman geliyor, her yönü aynı anda görebiliyorsun. Biz yaşadığımız sürece sanki posta kutusunun yarığından görüyoruz dışarıyı, ama ölümden sonra çepeçevre bütün derimizle görüyoruz. Süzülerek uçuyor ve gözümüzü yavaş yavaş yaklaşan, ama bu kez etten kırmızı tuğlalarla örülmüş duvardan hiç ayırmıyoruz ve yuvarlak bir yere varıyoruz. Orada, tam ortada bir hücre var, çünkü biz annenin karnındayız. Hücreden içeri giriyoruz ve doğum olayı sürecinde dünyaya sırasıyla her aşamadaki yaratıkların gözüyle, pirenin, böceğin, kurbağanın, farenin, kirpinin, tavşanın, kedinin, köpeğin, maymunun, insanın gözüyle bakıyoruz, birazcık şansımız varsa, insandan sonra gelen harikulade varlığın gözlerinden de görebiliriz. Bir ölü size benim gözlerimden bakar.

7. (Yedinci madde aslında hiçbir "kuram" içermiyor, Mendebilus'un, avlunun köşesinde, transformatör önündeki pürüzsüz ve hafifçe arkaya doğru eğik beton yüzeye çeşitli renkte tebeşirlerle ve büyük harflerle yazdığı birkaç satırdan oluşuyor. Bunları yazmak için herhalde bir sabah erkenden kalkmış olmalıydı, çünkü bunları yaz ortasında, Mendebilus'un bizim bloka taşınmasından yaklaşık üç hafta sonra birden burnumuzun dibinde bulduk. Bu kahramanlıktan bize hiç söz etmedi. Hepimizin bu satırları okuduğumuzdan emin olunca metal koltuğuna çıkıp oturdu ve önceki akşam bıraktığı yerden hikâyeye devam etti; bu arada "Asya Halklarının Öyküleri"ne gelmiştik.)

LUMPA'YLA ALAY ETMEMELİYİZ
HİÇBİR HAYVANA EZİYET ETMEMELİYİZ

KIZLARI KIZDIRMAMALIYIZ
CADI ŞİŞİ OYNAMAMALIYIZ
ÜSTÜMÜZÜ KİRLETMEMELİYİZ
TERBİYESİZ KONUŞMAMALIYIZ
YALAN SÖYLEMEMELİYİZ
GAMMAZLIK ETMEMELİYİZ
DALAŞMAMALIYIZ
DÖVÜŞMEMELİYİZ

(Bu tümceleri yadsıyamayacağımızı hemen hissetmiştik, içimizde bir şey bizi bunlara uymaya zorluyordu. İki üç hafta boyunca bu yasakların herhangi birine aykırı davranışta bulunmak hiçbirimizin aklına gelmedi.)

Bu türden başka "kuramlar" –böyle adlandırıyorum, çünkü daha uygun bir sözcük bulamıyorum– şimdi aklıma gelmiyor, ama hepsi de bu alt alta sıralananlarla benzer zihniyetten kaynaklıydı. Bütün bunlar büyülüyordu bizi, çünkü bizzat çocuğun kendisiydiler, onun gibi aynı kumaştandılar. Ama asıl onu konuşurken, özellikle de konuşurkenki hareketlerini görmek, o akşamların büyüsünü, ürküntüsünü ve melankolisini yaşamış olmak gerekir. Kahverengiden kül rengine, değirmenin şarap kırmızısına, akasya yapraklarının siyahımsı yeşiline kadar varan donuk renkli bir film izler gibiydik. Araplarla ya da keşiflere çıkan gemilerle ilgili herhangi bir hikâyeyi ortasında kestiği zaman, hayal dünyasının yoğun kokusuyla kendimizden geçmiş, tanrısal iletiye hazır haldeydik...

Böylece Mendebilus'un çevresinde toplanmış, onun rızası olmadan parmağımızı bile kıpırdatamaz bir durumda yazın tam bir ayını böyle geçirdik. Son zamanlarda fanilalarımızın ve basma gömleklerimizin bu kadar temiz kalmalarına şaşıran annelerimiz, babalarımız yine de bu kölelik derecesine varan bağımlılığımıza hoş bakmıyorlardı. "Ne yapıyor bu çocuk size böyle, hepiniz aklınızı yitirmişsiniz anlaşılan?" Oysa biz Mendebilus'un *Kaplan Postlu Kahraman**, *Ruslan ile Ludmila***,

* Gürcü yazar Şota Rustaveli'nin [12. yy. sonu ile 13. yy. başları] destansı başyapıtı. Türkçeye Kaplan Postlu Şövalye olarak çevrilmiştir. (ç.n.)
** A. S. Puşkin'in [1799-1837] manzum yapıtı. (ç.n.)

*Tristan** ve diğer öykülerinin kahramanlarından başka bir şey duymak istemiyorduk. Hatta kızlar bile üzerine turuncu renkli evlerin önünde duran mavi bacaklı yeşil kadınlar çizdikleri taş köprüden de, karman çorman resimlerden de vazgeçip beton ve demirden oluşan tahtın çevresinde toplanmışlardı.

Öyküler acıklı bitince içlerini çekiyorlardı. Mona da artık Mendebilus'a poposunu dönmüyor, tersine, o çekici yeşil gözleriyle diğer insanlara baktığından çok daha az nefretle bakıyordu. Mendebilus'a en yakın olanı Iolanda'ydı, onları sık sık kendi aralarında konuşurken görüyorduk. Saç örgülerinde kocaman kurdeleler vardı ve herkese "şekerim" diyordu, bebeklere, kedilere bile. Bir keresinde iki ağaç arasında ağ kurmuş olan devasa bir bir örümceğe frenküzümü atmış, hayvan siyah bir yumak halinde kanca gibi bacaklarıyla ağın kenarına kaçınca da: "Dur şekerim, nereye gidiyorsun öyle?" demişti. Mendebilus kızlarla öyle pek sıkı olmayan ilişkisinde belli ölçüdeki çekingenliğini hiç bırakmadı, ama bu ilişki bile görece olarak yeterince yoğundu, çünkü biz kızlarla hiç konuşmazdık. Elbette hâlâ futbol oynuyor, arada bir satranç ya da masa futbolu oynamaktan da geri kalmıyorduk. Ama bunlar artık ilgimizin odak noktası olmaktan çıkmıştı. Böyle zamanlarda Mendebilus engelli oğlanı görmeye gider, onunla uzun uzun konuşurdu.

Bundan beş altı ay önce, Şubat ayı olabilir, yöntem-gününde kentte dolaşıyordum. Sadoveanu Kitabevi'nden caddeye çıkıp Ciclop-Otogalerisi'nin önünden geçecektim, birden dayanılmaz nostaljik bir özlem, küçük, mor bir alev halinde şimşek gibi çaktı midemde. Katran gibi kokan Ciclop girişinin sağ yanında asılı küçük dolap vitrinde sayısız çakmağın ve plastikten askeri rütbe işaretlerinin sergilendiğini görmüştüm. Sözünü ettiğim o aşırı baskın duyguyu uyandıran, son derece sıradan, kullanıp atılan bir çakmağın gözüme ilişmesiydi. Bu nesnenin bana bir Proust Madleine'i** gibi, sözünü ettiğim zamandan bir olayı zorunlu olarak anımsatan bir rengi de vardı, tabii. Çakmak

---

* Tristan ve Isolde: ilk kez Gottfried von Strassburg tarafından 1210 yılında derlenen Kelt kökenli İngiliz destanı. (ç.n.)

** Marcel Proust'un [1871-1922] Geçmiş Zamanların Ardından yapıtında geçen bisküvi markası. (ç.n.)

mora yaklaşan garip bir pembeydi, içe doğru hafifçe göçmüş plastik yüzeyi karmakarışık, yumuşak et gibi kıvrımlara ve sarımsı yarımaylara ayrılmıştı. Yirmi yıl oturduğumuz Stefan-cel-Mare Bulvarı'ndaki bloğa taşındığımız ilk yılın yazında elli bani'ye* almış olduğum kol saatinin plastik kayışıyla tıpatıp aynı renkteydi.

Kırmızı damalı gömlek giymiş bir tipin 1. Giriş ile blokun diğer bölümü arasındaki aralıktan süzülerek geldiği o öğleden sonrasını çok net, açık seçik anımsıyorum. İki binanın arasından solucan gibi kıvrıla büküle, duvarlara sürünerek geçti, nerdeyse gaz saatinin orada takılıp kalacaktı. Neyse ki sonunda dirseklerinde beyaz badana izleri, uzun bir tırmanıştan geliyormuşçasına soluk soluğa bulunduğumuz avluya varmayı başardı. Bizi yanına çağırıp ceplerini boşaltmaya başladı. Ne kadar istesem, kendimi ne kadar zorlasam da yüz hatlarını anlatamam. Önümde yüz olarak yalnızca beyaz bir balon görüyorum. Ama avcundaki nesneler en ince ayrıntısına kadar belleğimde: Her birinde küçük kabartma resim olan selofan paketler içinde sarı ve krem renginde draje sakızlar, rengârenk plastik kayışlı yaldızlanmış tenekeden oyuncak kol saatleri, birbirine kıvrılarak sarılmış iki telin ortasında dönerek havaya fırlayan pastel renklerde iki kanatlı pervaneler. Adamın çevresinde toplanıp her nesnenin fiyatını sorduk.

Sonra dağılıp para getirmek için evlerimize gittik. Sözünü ettiğim, kayışı garip pembe-mor renkli kol saatini elli baniye aldım. Mendebilus renkli bir pervane aldı. Adam daracık aralıktan yine güç bela geçip gidene kadar ardından baktık, sonra dalgın gözlerini pervanenin ortasından geçen gümüş renkli telden eksenin dibine çevirdi. Dönmeye başlayan ve giderek hızlanıp telin ucundan çıkarak yerden bir metre yükseklikte birkaç dakika dönmekte direten pervaneye özel bir ilgi göstermedi. Gerçi pervaneye bakıyordu, ama aklının başka yerde olduğu belliydi.

Kırmızı damalı gömlek giymiş adam gitmeden önce bize bir şey daha göstermişti. Gözü gibi sakındığı bu nesneyi arada bir okşayarak tutuyordu elinde. Çevresindeki daireyi küçültüp

* Romen para birimi, ley'in yüzde biri. (ç.n.)

iyice yaklaştık adama ve elindekinin siyah bir dolmakalem olduğunu gördük. Kalemin bir yanında dikdörtgen bir pencere, içinde de siyah tek parça mayolu bir kadın görünüyordu. Dolmakalemin ucu yukarı doğru çevrildiğinde sıvıdan oluştuğu anlaşılan mayo aşağı doğru süzülerek akıyor, kadının önce göğüslerini, sonra da giderek çırılçıplak kalana kadar tüm vücudunu ortaya koyuyordu. Şimdiye kadar hiçbir kadını ne böyle görmüş, ne de gözümde canlandırmıştım. "Bunun fiyatı yirmi beş ley, sizlere göre değil" demişti adam sonunda gülerek.

Akşam saat dokuzdan sonra (hemen herkes evine dönmüştü) Luci'yle bloğun arkasına gittik, oyuğunda kalemtıraşlar bulduğumuz yaşlı atkestanesi ağacına tırmandık. Değirmenin avlusundan vuran soluk neon ışığında altın gibi parlayan teneke saatlerimize bakarak on beş dakika kadar ıvır zıvır satan adam hakkında konuştuk. Luci tam brokar giydirilmiş atlarla ilgili hikâyelerinden birin anlatmaya başladığında Mendebilus'un yavaş yavaş ve dikkatle merdiven boşluğundan çıkıp kanal çukurlarına yöneldiğini gördüm. Onun kanallardan birine usulca indiğini izlerken gözlerimize inanamıyorduk. Heyecandan az daha ağaçtan düşecektik. Mendebilus o kirli labirentte bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, cadı şişini andıran birtakım komik hareketler yapıyordu. Bir ara oyun tulumunun göğüs cebinden çıkardığı şeyi biraz daha yakına geldiğinde gördük ki, ürkünç bir maske; sulu boyayla boyanmış, bizim yaptıklarımızın hepsinden daha ilkel, daha alaycı, daha korkutucu. Neden sonra, saat ona doğru kanaldan yukarı tırmandı, girişin merdiven boşluğunda gözden kayboldu.

(Burada öyküye bir an olsun ara vermek zorundayım. Artık bu öykünün dibinden yüzeye çıkarak biraz hava almak gereksinimi duyuyorum; zaman zaman, hatta sıkça yaptım da bunu, ama özellikle şu bulunduğum yerden bir an önce çıkmalıyım. Yelesi uçuşan kafamı dalmış olduğum o yazki jölemsi akıntıdan çıkarmak istememiş ve aşırı süre içinde kalmış olabilirim, şimdiyse böylesi altın parlaklığından ve pırıltısından gözlerim yanıyor. Ama daha başka, daha önemli bir nedenden ötürü de böyle soluk soluğa kaldım. Yani bu metni sizin aranızda okumak isteyeceğimden pek emin değilim. Edebiyat açısından hiç ye-

terli değil ve giderek daha da başka bir şeye dönüşüyor. İki haftadan beri yazıyorum ve yazdıkça daha önce sözünü ettiğim "kronik"in içine kattığım kimi şeylerin yersiz olduğunu gittikçe daha çok duyumsuyorum. Yazmanın zamanla insanı, yani beni değiştirdiğini düpedüz fark ediyorum. Yazmazsam, boş zamanımda olduğu kadar okulda da kendimi sanrılara kapılmış hissediyor ve de öyle davranıyorum. Bu hafta hiç beklenmedik şekilde beynimin üst yüzeyini durmadan istila eden soluk resimler yüzünden çocukların okul ödevlerini bile sonuna kadar okuyamadım, öyle resimler ki, öğrencilerimi sınavdan geçirirken bile peşimi bırakmadılar. Üstelik bu süre içinde hiçbir türlü söze döküp anlatamayacağım korkunç düşlerin hücumuna uğradım. Ve bütün bunların doruk noktası ise –gerçekten doruk noktası olarak kalmasını umarım– bu gece korkunç bir takırtıyla uyanıp karanlıkta masanın üstündeki yazı makinemi ayakucumda kendi başına yazarken görmem oldu. Mekanik olarak kalkıp ışığı yaktım, tuşların takırtıları arasında boyuna sağa sola gidip dönen merdaneye takılı kâğıdın üstüne eğildim. Yazılanları okudum. Görülmeyen parmaklar öykümü yeni baştan yazmıştı. Turşu kavanozundaki düşe kadar gelmiş ve hemen o anda son olarak şu tümceyi yazmıştı: "Gözlerimi yeniden açtığımda çılgınca parlayan cam duvarda incecik bir kapı profilinin belirmiş olduğunu fark ettim." Okurken, gerçekleşmiş bir kehanetin korkusuna kapıldım. Şakaklarımda dayanılmaz, altın sarısı bir uğultu başlayınca bu korku birden sonsuzluk boyutuna vardı. Kafam alevlerin yaladığı bir dehşet içinde eriyor gibiydi. O zaman gerçekten uyandım, ancak sabaha direnen mavi gecede başka bir düşe mi geçtiğim konusunda uzun zaman kararsız kaldım. Eğer şimdi, burada yazmayı sürdürüyorsam, bu salt içimdeki dürtüden ileri geliyor ve yalnızca kendim için yazıyorum.)

Bize o ıvır zıvırı satan adamın gelişinden sonra birliğimizin uyumu yavaş yavaş bozulmaya başladı. Mendebilus öykü anlatırken Mimmi, Lumpă, Lutză ve Matzegan onu yarım yamalak dinliyorlardı; onun da dinleyicilerini giderek ihmal ettiğini kısa zamanda fark ettim. Hâlâ tahtında oturuyor, ama yeni bir şey anlatmıyor, Yuvarlak Masa Şövalyelerini yeni baştan alıyordu.

Çok kere duraksıyor, aradığı bir sözcüğü bulmakta dakikalarca zorlanıyordu. Böyle durumlarda boş bakışları blokun yangın duvarına takılıp kalıyor, bu sıkıntılı sessizlikte yalnızca değirmenin bize komşu avlusunda buğday boşaltan araçların homurtuları duyuluyordu. Sanırım yalnız Luci'yle ben bir şeyler olacağını gerçekten hissediyorduk. Her öğleden sonrası o işkence yatağından durgun, ışıklı bulutlara bakıyor, yalnızca o gece gördüklerimi düşünüyordum: Mendebilus masum yüzündeki karton maskeyle büyü hareketleri yaparak o pis kokulu kanal labirentinde ne yapacağını bilmeden dolaşıp duruyordu...

Yazın sonu yaklaşıyordu, hatta belki de Eylülün ilk günleriydi (okula başlayacağımdan annem, babam okul çantam ve diğer gerekli şeyleri sağlamak için koşturup duruyorlardı). Mendebilus'un bize o zamanlar Ruslan ile Ludmila'yı ayrıntılı olarak anlattığı akşam, bugün hâlâ çok sevdiğim ve değerli bulduğum şu sözcükler dökülmüştü ağzından: "Dört tür insan vardır: Doğmuş olanlar, yaşayanlar, ölenler ve ne doğmuş, ne yaşayan ne de ölmüş olanlar. Bunlar yıldızlardır." Sonra değirmenin kuleleri üzerindeki yıldızlara doğru çekiliyormuşçasına o ani hareketi yapmıştı. Eve giderken dar geçitte neden o akşam bu sözleri söylediğini sordum. Blokun arkasına gelene kadar sustu, sonra kanallara bakarak kendisinin de bilmediğini söyledi. Ertesi gün evlerine gelmemi rica etti, okul için neler gerektiği konusunda annesi de bir şey bilmiyormuş, annem babam benim okul gereksinimlerimi aldıkları için bana soracakmış.

Ertesi sabah saat dokuza doğru evlerindeydim. Annesinin üstünde kıpkırmızı bir sabahlık vardı ve insanın başını döndürecek kadar uzun boyluydu. Ama o da tıpkı annem gibi, diğer anneler gibi konuşuyordu. Bir tabakta elmalı çörek getirip bizi, Ionel, Vasile ya da George'un (Mendebilus'u nasıl çağırdığını anımsamıyorum) odasında kendi deyimiyle "oynamaya" bırakıp çekildi. Odada şaşılacak derecede çok oyuncak vardı ya, çoğu parçalara ayrılmıştı. Sağlam tek araba bile bulmak mümkün değildi. Bir ambulansın yalnız karoseri kalmıştı, direksiyonu ve dişlileriyle birlikte motoru odanın başka bir köşesindeydi. Teneke kurbağa ikiye ayrılmış, kurbağayı zıplatan yay parıltılı bir bağırsak gibi sarkıyordu. Tetiği olmayan bir

tüfek pembe cilalanmış bir koltuğun altına atılmıştı. Raflarda kitaplar vardı, ama tahmin ettiğim kadar çok değildi, çoğu inceydi ve okula yeni başlayanlar için iri harflerle basılmıştı. Neler konuştuğumuzu anımsamıyorum; asıl önemli olaya gelmek istiyorum bir an önce.

Mendebilus birkaç dakikalığına odadan çıkınca küçük kitap dolabından bir iki kitap çekip çıkardım, o sırada kaplama raftan bir şey düştü yere. Sanırım, Mendebilus'un kanal çukurlarına girmesinden daha çok şaşırttı beni bu yere düşen şey: Hem mayolu, hem çıplak kadınlı siyah dolmakalem kitapların arkasına saklanmıştı. Onu yerine koydum ve Mendebilus döner dönmez eve gitmek istediğimi söyledim. Koridorda sandaletlerimi giyerken –annesi, içeri girerken çıkarmamı rica etmişti– kapıda duran anneyle oğlu bir kere daha baktım, Mendebilus koluyla annesinin beline şefkatle sarılmış, annesi de kırmızı saten sabahlığı içinde uzun boyu, sisli havasıyla elini oğlunun omzuna koymuştu. İkisi de kurnazlıkla ince alay arası, her şeyi içeren ya da yalnızca sırf sevecenlik ifade edebilecek aynı gülümseyişle gülümsüyordu. İkisinin de kenarları hafif bir koyulukla çevrili gözleri kirpiksizdi. Evlerinden ayrılırken kafam karmakarışıktı. Blokun önünde Luci'yle burun buruna geldim, gördüklerimi ona da anlattım. Mendebilus'un o pornografik dolmakalemi almış olmasına kafam bir türlü basmıyordu. Üç veya dört gün önce gelmişti o seyyar satıcı, o zamandan beri de bizim bölgede hiç görünmemişti. Hayır,

Mendebilus'un o dolmakalemi nasıl edindiğini bugün de bilmiyorum.

Hey Tanrım, keşke anılarımda acıyla yaşayan o görüntüyü yazıya döküp betimleyebilsem! O zaman belki kurtulurdum ondan, oysa öte yanda bana bunca acı vermesine rağmen bunu gerçekten isteyip istemediğimden de hiç emin değilim. Aslında onu daha yakından görmek, yaşamımın hiçbir saniyesinde gözümden ayırmamak istemiyor muyum? Bu "kronik"in büyük sahnesi – ancak şimdi yavaş yavaş ona yöneliyorum, yine de buna hazır olup olmadığımı bilmiyorum. Gerçek olarak algılanamayacağını da göze alıyorum. Öyle ya, nasıl olsa sırf kendim için yazıyorum ve gerçekten de yaşadım o sahneyi. Bugün hâlâ

tüylerimi ürpertiyor; belki de bilmeden yirmi bir yıldır kuluçkaya yattığım saydam yumurtadır o. Küçük, korkunç bir canavar çıkabilir pekâlâ bu yumurtadan! Yine de bunun üzerine düşünmek istemiyorum. Şu anda istediğim tek şey, bu sahneyi, bana imkânsız görünse de "gerçekte olduğu gibi" betimleyecek gücümün olması.

Besbelli kafayı yemişti Mendebilus. En azından birliğin görüşü bu yöndeydi, çünkü onun gözle görülecek derecede artan zihninin o sıkıntılı dağınık anları ve 1.Giriş'in kirli duvarı önünde sarı oyun tulumuyla çocuğun ne yapacağını bilmeden bir aşağı bir yukarı dolaşması başka türlü açıklanamazdı. Nadiren Asya Öykülerine, *Tahta Çanak ile Toprak Çanak* ya da *Şişedeki Cin* öyküsüne başlasa da sonunu getiremiyordu. Bazen kendinden geçerek saatlerce kızların cırlak renklerle çizdikleri resimlere dalıp gidiyor, hatta onlarla sohbet ediyordu. Mendebilus, nikelden ortopedik alet takan oğlana karşı oynadığı "sırdaş" ve günah çıkartıcı papaz rolünü (biz böyle düşünüyorduk) bundan böyle kocaman kurdeleli Iolanda'ya yöneltmişti.

Onunla sık sık konuşuyor, konuşurken o etkili el kol hareketleriyle havaya garip eğriler çiziyordu. Mendebilus'un çevresinde toplandığımız ve Iolanda'nın da dizlerinin dibinde oturduğu, o kesin çöküşünü getiren günün önceki akşamı duyabileceğim en güzel öyküyü dinlemiştim kendisinden. Genel bir sanrı içindeydik, akşam saat on olmuştu ve biz hâlâ oradaydık, birbirimizin yüzünü bile göremiyorduk, dünyadan bize kalan yalnızca Samanyolundaki yıldız tozlarının serpiştirildiği üzerimizdeki bir parça koyu mavi gökyüzüydü. *On Bir Kuğu** öyküsüydü anlattığı; çocuğun sesinde öylesine duygulu inişler, çıkışlar, öylesine vurgular vardı ki, hüzünden başımız dönmüştü. Büyüyle kuğuya çevrilen erkek kardeşlerini kurtarmak için ısırgan otu eğirerek giysiler yapan ve hiç konuşmaması gereken kız, kaynayan yeşil denizin üzerinden uçuş, bir kolu kuğu kanadı olarak kalan delikanlı – nice zamandır içimizde uyuklayan bütün bu duyguları yeniden uyandırmıştı. Zamandır içimizde uyuklayan bütün bu duyguları yeniden uyandırmıştı.

* Konusunu H. C. Andersen'in [1805-1875] *Yaban Kuğuları* masalından alan, yapımını Helle Karis'in üstlendiği 1988'de çekilen Sovyet yapımı film. (ç.n.)

Öyküsünü bitirdiğinde Stefan-cel-Mare Bulvarından geçen tramvayların sesleri aniden müthiş bir gürültüye dönüştü. Ertesi gün sondu. Sabahın serinliğinde arkadaşlarım Luci ve Sandu'yla buluşup kestane ağacına çıktık. Ağaçta iri, dikenli atkestaneleri vardı. Bütün bir öğleden önceyi parlak kestaneleri dikenli kabuklarından çıkarmakla geçirdik. Sandu'nun yere attığımız dikenli kestane kabuğu yığını arasında kocaman, pırıl pırıl parlayan bir kristale rastlayınca attığı şaşkınlık çığlığı hâlâ kulaklarımda. İçinde ışığın garip bir şekilde kırıldığı camdan bir yumurta gibiydi. Eğer kestane ağacı böyle meyve veriyorsa, bir şeyler yolunda gitmiyor demektir, diye düşünmüştüm o zaman.

Öğleyin saat on ikiye geliyordu (Mendebilus daha 1. Giriş'te görülmemiş, her şey keyifsiz bir uyuşukluk içindeydi) cadı şişi'nden önceki zamanlarda oynadığımız, "kâşiflik" olarak adlandırdığımız eski bir oyunu anımsadık. Blokun ortasında bodrum katına açılan perçinli, griye boyanmış demir bir kapı vardı. Hiç gürültü çıkarmadan kapıyı usulca açıp dönemeçli demir merdivenden bir sürü sigorta kutularının bulunduğu yağlı duvarlara sürünmemeye dikkat ederek inmeye başladık. Biz indikçe loşlaşıyordu ortalık. Lökün ve paslı üstüpü kokan, çeşitli kalınlıkta boruların duvarlardan fışkırdığı, manometre ve vanalarla dolu karman çorman dar ve uzun bir koridora geldik.

Tavanın hemen altındaki demir parmaklıklı küçük pencereden düşen mat bir ışık ıslak tabanda hafifçe yansıyordu. Hayranlıkla inceliyorduk boruları. Kimileri bizim gövdelerimizden daha kalın, kimileri de parmak inceliğinde ve çok uzundular. Bu borulu yeri sessizce geçip kazan dairesine açılan başka bir demir kapıyı da açtık. Bütün borular duvarın içinden geçip kazan dairesine, beton ayaklar üzerine yerleştirilmiş, yumruk büyüklüğünde perçin kemerli kırmızı metalden devasa kazanların içine giriyordu. Siyah göstergeleri yeşilimsi camla kaplı manometreleriyle belli aralıklarda dizilmişlerdi, görünüşleri ürkütücüydü. Güçlü, gizemli Tanrıların tapınağındaymışız gibi hissediyorduk kendimizi. Parmaklarımızın ucuna basarak bu kocaman karınlı canavarların arasında sessizce süzülüp blokun

rahmine, son gizli dairesi olan kalorifer dairesine geldik. Kazan dairesi ile kalorifer dairesi arasında da demir bir kapı vardı. Ancak ayak parmaklarımızın ucunda yükselip kendimizi zorlarsak içerisini görebileceğimiz küçük bir penceresi vardı bu kapının. Öyle de yaptık ve donup kaldık.

Yukardan, demir parmaklıklı bir pencereden diyagonal gelen geniş bir ışın demeti küçük kalorifer dairesini aydınlatıyordu ve aydınlattığı yerde hiç görmemiş olmayı yeğleyeceğimiz şeyi gördük. En çok üç metreye üç metre büyüklüğündeki bu boş dairede çırılçıplak iki çocuk karşılıklı duruyordu. Işınlar oğlanın saçlarından süzülüp kızın ayaklarını ve ayak bileklerini son derece zarif çizgilerle zemine işliyordu. Eşsiz güzellikteydiler. Bu altın gibi ışıkta çok sarışın görünüyorlardı. Oğlanın saçlarındaki altın sarısı, kızılımsı kıvırcıklar alev almış gibiydi, derisindeki hafif bir koyulukla çevrelenmiş gözleri yüzünü aydınlatıyordu. Burun deliklerinin altındaki oyuk, dudağının üstünde her zamankinden daha da belirgindi. Kapalı dudaklarının çevresinde gizemli, canlı bir gülümseme oynaşıyordu. Bütün vücudu –incecikti, kaslar hemen hiç görünmüyor, yalnızca yer yer silik, sarımsı bir çizgi halinde beliriyordu, narin kaburga kemikleri seçilebiliyordu, ayakları inceydi, yere sağlam basıyordu– baştan çıkarıcı zarif bir tasarım gibiydi.

Ondan daha küçük olan Iolanda'nın saç örgülerinde beyaz saten kurdeleler vardı, kıvrım kıvrım olmuş perçemleri alnına dökülüyordu – Iolanda sanki biraz sıkılgan gülümsüyordu, sonraları doğrudan yüzüne baktığım bütün çıplak kadınlar gibi gülümsüyordu. Onun vücudu, şu anda yazarken de açık seçik gözümün önünde: ince, beyaz tenli, meme uçları bakır renginde, cinsel organı iki bacağının arasında küçük bir çizgi. Bunun dışında bu çocuk vücutları arasında başka bir fark hemen hiç görünmüyordu. Giysileri yere ilginç bir düzenle konmuştu. Birbirlerine nasıl baktıklarına dikkat ettim: herhangi bir duyguyu ortaya çıkaracak bir belirti yoktu, çünkü yüzlerindeki ifade insan ifadesi değildi. Hayretin ifadesiydi... hayır, hayretin de değil. Kız kolunu kaldırıp parmak uçlarıyla oğlanın omzuna dokununca Sandu hızla pencereden ayrılıp kazan dairesinden koşarak gitti. Luci'yle ben de dehşet içinde kaçtık oradan. Bugün

bile kalorifer dairesindeki o sahne ne zaman gözümde canlansa içim çekilir, titrerim ve Iolanda'nın ayak seslerimizden dehşete kapılarak attığı, kazanlardan, borulardan yansıyarak biz dışarı çıkana kadar peşimizi bırakmayan o keskin çığlığını duyarım.

Ancak 1. Giriş'e varınca durduk, o saatte kimseler gözükmezdi orada. Bakışlarımızı birbirimizden kaçırıyorduk, hiçbir şey yapamıyorduk. Luci'nin bütün vücudu deli gibi sarsılıyordu, ateşi çıktı, günlerce titredi. Eve, öğle yemeğine gittik; yemekten sonra öğle uykusuna yatınca kafamı çarşafın altına sokup bir ruh çöküntüsü içinde sayıklayıp durdum, akşama kadar sürdü bu. Sürekli olarak o iki nazik vücudun kalorifer dairesinin yalnızlığında karşı karşıya duruşlarını görüyordum. Hiçbir şey anlamıyordum. O seyyar satıcının ortaya çıkışından sonra Mendebilus niçin aniden ve böylesine kökten bir değişikliğe uğramıştı? Ama artık gereken soruları sormak bile ağır geliyordu bana. Sandu çok daha farklı tepki gösterdi. Şoke olmuştu, öfkeliydi. Akşam birlik 1. Girişi'in orada toplandığında onlara her şeyi, biraz da süsleyip püsleyerek anlattı; onun bu anlatımından çıkan sonuç, Mendebilus'un anlattığı bütün o zırvalıklarla hepimizle dalga geçtiği, ama artık gerçek yüzünün ortaya çıktığıydı. Wowa ile kardeşi hemen transformatöre hücum ederek Mendebilus'un renkli tebeşirlerle yazdığı ve bizim kaç kereler silinip yok olmasın diye tebeşirle üzerinden geçtiğimiz tümceleri çıplak elle sildiler. Mimmi zafer kazanmışçasına –iriyarı ve esmer– Mendebilus'un tahtına fırladı ve oradan Mendebilus'a verilecek cezayla ilgili tartışmayı yönetti. Onun aklına gelen şey tabii ki "eşek sudan gelene kadar dövmek"ti. Marzaganu'nun önerisi, o zamana kadar cadı şişi oynamaktı, ne zamandır oynamamıştık. Bunun üzerine hepimiz blokun arkasına hücum edip toprak, kurtçuk ve tombul larvaların o seçkin kokusuyla, ama özellikle de korkunun keskin kokusuyla bizi karşılayan pis çukurlara girdik. Yeniden maskelerimizi takıp karmakarışık kanallarda birbirimizi kovalayıp duran şeytanlara, canavarlara, devlere, ejderhalara, vahşilere dönüştük.

Akşam saat sekize doğru Mendebilus göründü. Çukurlara yaklaşmasına hiçbirimiz bir anlam veremedik. Bir hafta evinden

çıkmayacağını sanıyorduk, şimdi böyle karşımıza dikilmeye cesaret etmesini duyulmadık bir küstahlık olarak algıladık. Oyunu yarıda bırakıp yukarıya, suratına bakarak sırıttık. Bir şey söylemek istiyordu, ama Paul bir topak toprağı kaptığı gibi fırlattı ve oldukça sert bir şekilde bacağına isabet ettirdi. Jean da Paul'ü taklit edince ardından gelen topak yağmuru altında Mendebilus 1. Giriş'e kaçmaya başladı. Yüzümüzde maskelerle avazımız çıktığı kadar bağırıp kükreyerek peşinden koştuk. Ceplerimiz topaklarla doluydu. Avluya açılan dar geçidi tuttuk, artık elimizden kurtulamazdı. Önce kendisini bulamadık, ama sonunda köprünün korkuluğunda, yani sonradan örülmüş kapının bulunduğu platformda olduğunu keşfettik. Loş bir köşeye büzülmüştü. Yine savaş naraları eşliğinde yanımızda getirdiğimiz topakları üzerine fırlatmaya başladık, ama Mendebilus hepimizi bastıran sesiyle dişini tırnağına takarak dövüşüyordu bizimle.

Neden sonra değirmenin avlusundan gelen neon ışığında yüzünde suluboyayla boyadığı o korkunç maskesini takmış olduğunu gördük; bizim savurduğumuz topakları alıp kafamıza fırlatıyordu. Bizden daha yüksekteydi ve korkuluğun arkasında korunmadaydı, biz ise açık alanda savaşıyorduk. Böylece uzun zaman direndi, tam bir saat, sonunda kafasına gelen bir topağın şiddetiyle yarı karanlıkta yavaşça yere çöktüğünü gördük, ensesini ve topuklarını yere dayayıp gövdesini yay gibi geriyor, korkunç şekilde bağırarak kıyameti koparıyordu. Yanına yaklaştık, ama bizi algılamıyor gibiydi. Sözcüğün tam anlamıyla gözünden yaşlar fışkırıyordu. İnliyor, tüm vücudunu sarsan kasılmalar biraz azalır gibi olunca birkaç kez böğürüyor, vücudu hiç olmayacak şekilde kıvrılıp bükülüyordu. O kadar korkmuştuk ki, sonunda Lutzá 1.Giriş'e koştu, Mendebilus'ların kapı zilini çaldı. Merdiven boşluğunda bir köşeye saklanarak kırmızılar içindeki kadının koşarak geldiğini, hırpalanan çocuğunu kollarına aldığını gördük. Blokun diğer girişlerine çıkan dar koridordan geçmekte zorlandı.

Bu olayla nerdeyse sona gelmiş bulunuyoruz.

Annesi Mendebilus'u taşraya, dedesiyle ninesinin yanına götürdü ya da başka bir kentte yatılı bir okula verdi, kendisini

bir daha hiç görmedik. Olayın hemen ertesi günü ince, buz gibi bir yağmur başladı ve blokun arkasındaki alan kısa sürede çamur deryasına dönüştü, oyun alanı olmaktan çıktı. Bir hafta sonra da okul başladı ve ertesi yaza kadar birlik nerdeyse tamamen dağıldı. Birbirimizden habersiz aradan yirmi yıldan fazla geçti. Liseyi, yüksekokulu bitirdim, askerliğimi yaptım, az değil hani, öğretmen bile oldum. Ancak şu üç aydır Suriye hamster'lı-kavanozlu düşten beri tamamen bir başkası oldum sanki. Tükendim artık. Düş defterime yazmaya cesaret edemediğim karabasanlar görüyorum her gece.

Duygularım bana birtakım uğursuzlukların oluşmakta olduğunu söylüyor, derimin gözeneklerini korkudan titreten buz kokusunu duyuyorum. Kimi öğleden sonraları ağlamak zorunda kalıyorum, dağılmakla tehdit edildiğimi hissediyorum, asabi, gözyaşsız bir ağlama. Kalorifer dairesindeki sahneyi yazdıktan sonra dün de böyle umutsuz bir ağlama krizine kapıldım. Peki, bir mucize sonucu belleğimde yeniden bulduğum bu öyküyü bitirince ne olacağım ben? Sokaklarda amaçsız, başıboş dolaşabilirim, lokantalara, dükkânlara girip çıkabilir, sinemalarda Mendebilus'un öyküsünü bağıra çağıra anlatarak milletin huzurunu kaçırabilirim belki. Her şeyin söylenmemiş olduğunu açıkça duyumsuyorum ve ben bu gerçeği kendime saklayamam, bana yalnızca bana ait olan gerçeği dünyaya haykırmak zorundayım, çünkü daha fazla katlanamayacağım buna, bu büyük acıyı artık taşıyamayacağım...

Hayır, bu sayfaları sizlere okumayacağım, çünkü edebiyat değil bunlar, bunlar korkunç bir kehanet ve ben onları kar fırtınasında sokaklarda okuyacağım, vitrinlerin ışığında, tramvaylarda ve beni anlayan, Mendebilus'u bulmak için kentin altını üstüne getirecek insanlar olacak peşimden gelen ve onu bulacak ve onun *var olduğunu* bileceğiz, onu anlayışla karşılayacağız, şarkılar söyleyeceğiz, ama o ışık kürkü içinde mavi yıldırımlar savurarak kollarını kaldıracak ve yıldızlara doğru, yıldızlardan daha da yukarlara yükselecek ve kent gündüz gibi aydınlanacak, biz ise beyaz kül gibi kalacağız geride, arınmış, evet, arınmış olarak... ah, ben artık tükendim...

Bu sabah bir kitabın kapağını yapıştırmak için yapışkan bant ararken bu yazılmış sayfaları buldum, görünüşe bakılırsa üzerilerinden iki yıldan fazla bir zaman geçmiş olmalı. Giysi dolabının üstünde, renkli kâğıtlara yapıştırılmış birtakım fotoğrafların arasındaydılar. Okudum onları, hemen belirtmem gerekir ki, çok şaşırdım. Kuşkusuz benim "Erika"yla* yazılmışlardı ve çocukluğumun bir bölümüyle ilgiliydiler. Bu "kronik"te belirtilen kimi bilgileri anımsadım, tabii. Gerçekten de Stefancel-Mare Bulvarı'nda oturmuştum. Değirmen, blokun 1. Giriş'i ve bütün kulis gerçek, bodrum katındaki kalorifer tesisatı dışında bugün de varlar, ancak bizim blokun bodrum katında kazan dairesi hiç olmadı. Çocuklar da gerçek, adlarını anımsıyorum, kimilerini bugün hâlâ arada bir görüyorum da, ama Mendebilus'un çevresinde gelişen öykü bana saçma görünüyor. Böylesine bilgili bir çocuk olmadı blokumuzda.

Wowa Smirnoff bugün mühendis, Lumpă, Piccolo 'Athenee Palace'te, orada hep yoluma çıkar. Marzagan da yakın çevrede, o da bir şey oldu işte, Sandu da mühendis ve Niku da – arkadaşım Nicolae Iliescu (aynı kuşaktan tanınmış bir yazar). Ama nerede bu Mendebilus? Allah aşkına, nereden çıktı bu hikâye? Bu metni yeniden okumak isterim, ama itiraf ederim, korkuyorum. Bir uğursuzluk var bunda. Bu metni ne yapacağıma karar vermek son derece güç geliyor bana. Çöpe atmak istemiyorum, ama bir daha onunla karşılaşmak da istemiyorum. Sonsuza kadar kalabileceği güvenli bir yere koyacağım onları, karımın büyük bir maharetle becerdiği gibi gazeteler ya da diğer kâğıtlarla birlikte çöpe atılmayacak bir yere...

* Daktilo markası. (ç.n.)

İkizler

Tıraş olmak düşündüğünden daha da uzun sürdü. Uzunca bir zaman önce koltukaltlarını tıraş etmişti, son iki hafta da, yani o zamandan beri pek çok kereler sakal tıraşı da olmuştu, ama şimdi durum biraz farklıydı: Şimdi yüzünde hiçbir kesik izi bırakmamalıydı.

Tıraş makinesinin fildişi renkli sapını aşırı bir titizlikle ve beceriksizce kavrayarak köpük içindeki yüzünde gezdirdikçe, kesilen sakalların altından hafif kızarmış derisinin şeritler halinde ortaya çıktığı yerlerde yeşil pırıltılı noktacıklar belli oluyordu. Islak saçlarından süzülen sular tıraş edilen çıplak deriyi yine hemen ıslatıyordu. Yıpranmış, nemden aşınmış banyo aynasına baktığında, kendi yüzünden başka, arkasında anlaşılmaz bir zevksizlik örneği olarak koyu mavi yağlıboyayla boyanmış duvarda küf lekesi de görülüyordu. Çatlamış, alçıyla kabataslak onarılmış klozet de girdi resme.

Tıraş kremi olarak aynanın altındaki kirli cam rafta diğer iki üç renkli spreyler arasında duran Macar malı, hoş kokulu, açık mavi kremden aldı – rafta ayrıca su birikintisi içinde birbirine yapışmış paslı birkaç jilet daha vardı. Yüzündeki köpüklerden sızan bulanık su çenesinden boynuna, oradan da buz gibi, soğuk soğuk göğsüne akıp dağılıyordu.

Eğlenerek baktı aynadaki göğsüne. Şimdi eve biri gelse de onu böyle üstü çıplak, kot pantolonuyla karşılasa, bunda hiç de utanıp sıkılacağı bir şey yoktu. Oysa eskiden... Eskiden böyle bir şey olsaydı nasıl davranacağını keyifle gözünde canlandırırken, bir yandan da müthiş bir dikkatle çenesi üstünde gerdiği her noktada gezdirdi tıraş makinesini. Çenesinin altında da köpükleri şerit şerit açarak âdemelmasına kadar tıraş etti. Yüzünde tek bir kılın bile kalmaması gerekiyordu. Tepeden sarkan elektrik ampulü çok zorluyordu gözlerini, aynadaki görüntünün kenar çizgileri zaman zaman mor ya da eflatun renklerde parıldıyor, çizgiler çift görünüyordu. Bir havluyla göğsünü, karnını sildi, soğuk sudan tüyleri ürpermişti. Kapıya yapıştırılmış, üstünde saçları abartılı şekilde kabartılmış, akril boya örnekleri gibi kan kırmızısından giderek daha açık tonlara kadar tutam tutam yayılan pembe renkli bir kadın profilinin olduğu, banyonun nemli havasından kırışıp kararmış bir çıkartma vardı. Bu pul pul kabarmış kadın büstünün hemen altında ince harflerle şu yazı vardı: Crisan Shampoon.

Sakal tıraşı tamamdı, şimdi sıra pek o kadar kolay olmayan bıyıktaydı, çünkü bıyıklarının kılları hemen hemen iki santim uzunluğundaydı ve oldukça sıktı. Bıyık uzatırdı biçare, diye düşündü canı sıkılarak, bir de küfür tısladı dişlerinin arasından. Çok lazımdı sanki! Dudağının üstünü iyice köpürtmek için yine spreyin tepesine basıp sol elinin parmaklarına hoş kokulu krem sabunu aldı. Bıyık kılları suya düşmüş örümcek bacakları gibi yumuşadı. Kolaydı aslında, yalnız tıraş makinesini sık sık lavabonun kıvrık musluğundan dümdüz akan suyun altına tutması gerekiyordu. Suyun akışı öylesine pürüzsüz ve düzenliydi ki, sanki musluğun ağzından lavabonun zeminine kadar uzanan cam bir sütundu ve şimdi köpük ve kıllarla kirletiliyordu.

Bıyıklarının yarısını tıraş ettikten sonra aynada yüzüne baktı. Bir kahkaha attı. Sonra aniden histeri krizine kapılmışçasına hıçkırmaya başladı, alnını soğuk lavaboya dayayarak hüngür hüngür ağladı. Gözlerinden yaşlar akarak bıyığının kalan yarısını da tıraş etti, sonra uzun uzun yıkadı yüzünü. Ne yazık ki sıcak su kesilmişti. Somon renginde, sert dokulu havluyla yüzünü iyice sildi, tekrar tekrar aynadaki görüntüsüne baktı. Yüce Tanrım, nasıl becerecekti bu işi? Aşırı uzun yüzü şimdi sakalsız daha erkeksi, daha sert bir etki yaratıyordu.

Tıraş makinesini temizlemeden önce göğsündeki bürümcek kılların üstünden de "kuru kuru" birkaç kez gezdirdi, ama bu kere jilet korkunç sesler çıkararak itiraz etti. Tüyleri ürperdi. Tıraş sonrası losyonunu yüzüne sürdü. Tıraş makinesinin sapındaki vidayı çevirince makinenin üstündeki kapaklar açılır-kapanır köprü gibi kalkıp iki yana açıldı, parlak jileti serbest bıraktı. *Do not wipe blade** uyarısınca jileti ve makineyi büyük bir özenle yıkadı, bir kez daha kısa bir göz attı bu nesneye – az öncesine kadar ne kadar yabancıydı ona bütün bunlar! Jileti parmakları arasında hafifçe büktü. "London Bridge" yazıyordu üstünde, son derece yoğun, başına buyruk bir yaşam sürüyormuş gibiydi jilet. Açıklanamaz bir dürtüyle öptü jileti, yanağına bastırdı ve yeniden doldu gözleri. Jileti yerine koyup banyodan çıktı.

Evde kendisinden başka kimse yoktu. Ardına kadar açık kapılardan odaların ve koridorların kasvetli manzaraları göze çarpıyordu. Yatak odalarında yataklar yapılmamıştı, uygunsuz bir şeyler vardı, sarımsı çarşaflar ve yorganlar birbirinin içine girip ayrılmaz bir yığına dönüşmüştü, altlarından üzerine serildikleri divanın çiçekli deseni görülüyordu. Ön odanın bütün duvarını kaplayan üç kanatlı kocaman pencereden görünen yaz göğünde yalazlanan bulut parçaları önceden belirlenmiş bir düzensizlik içinde Rönesans resimlerindeki şekillere dönüşüyordu. İnsan bu üç saydam tablodan birini açıp da başını dışarı çıkarırsa, yirmi metre aşağıda kırmızı-turuncu fonda ışık içindeki Stefan-cel-Mare Bulvarı'nı görebilirdi; bu görüntü öyle bir resimdi ki, ayrıntılarda aynı kalmakla birlikte nurlu bir

* Jileti silmeyin. (ç.n.)

havaya bürünmüş, bir dereceye kadar renk filtreleri kullanılarak çarpıtılmış gerçekçiliğiyle bir Amerikan magazin fotoğrafına da benzemiyor değildi.

Bulvar sol tarafta, Mihai-Bravu'ya çıktığı yerde Vitan yönüne doğru bir kavis çiziyor, sağ tarafta ise ok gibi sivrilerek doğrudan ufkun iki üç santim üstünde asılı duran büyük güneşin bağrını deliyordu. Odanın kendisi ise sanrılaşmış, küp biçiminde bir asalaktı ve dışarının kanını geniş şeritler halinde duvardan emiyordu.

Odaya girdi. Nasıl becermişti kot pantolonunu bu denli ıslatmayı? Resmen ayak bileklerine yapışıyordu. Çıkardı ve tuvalet aynasının önündeki iskemleye oturdu. Gülümsedi, çünkü tuvalet dolabının çekmecelerinde ne olduğunu tek tek biliyordu ve bir kız kardeşi olmasının nasıl bir şans olduğunu da. İlk çekmeceyi açınca odaya pudra ve krem kokuları yayıldı. İlk olarak şimdi mavi ve pembe renklere bulanmış sünger örtünün altında, yassı bölmesi içinde çeşitli renklerde dudak boyalarından bir setin bulunduğu Çin işi makyaj kutusunu çıkardı, burada –simetrik düzenlenmiş– kimisi nerdeyse tükenmiş, kimisine hiç dokunulmamış birkaç oval kutu içinde far, ayrıca ucunda mat yeşil süngeri olan bir plastik çubuk, büyük bir kutu içinde pembe pudra, rimel bulaşmış siyah bir kirpik fırçası, makyaj kutusunun donanımından olmayan ucuz bir kaş boyama kalemi (ki kutunun kapanmasını engelleyen de buydu zaten) ve niçin bu kutuda olduklarını Tanrı bilir, birkaç lastik conta.

Koni biçiminde iki tane de tırnak cilası çıkardı (bir tanesinin kalın sıvı içeriği kıpkırmızı, diğerinin ise sedef parlaklığında beyazdı) ve bunları tuvalet masasının işlemeli örtüsünün üstüne koydu. Bir de cımbız buldu. İkinci çekmecede beyaz bir sıvı içinde altın zerrecikler olan bir tırnak cilası daha vardı (amma da ıvır zıvır varmış, diye düşündü) ve biri pahalı bir Dior olan iki-üç dudak boyası. Dior'unki hemen dikkatini çekmişti, tam da onun rengi, diye düşünmekten kendini alamadı. Ama hemen sonra bu düşüncenin saçmalığını fark etti...

Çekmecenin dibinde, kapağına kıvrak altın çizgilerle güller işlenmiş güzel, Fransız işi bir pudra kutusuna rastladı. Kutuyu açtı ve bunun devlet dükkânlarında da satışa sunulmuş oldu-

ğunu anımsadı. Pudralığın aynasına bakarak yüzünü gözünü oynattı. Artık bir alışabilseydi şuna! Pudralığın içinde yalnızca biri mat yeşil, diğeri açık pembe iki küçük dörtgen pudra yuvası vardı, bu olay işi son derece ilginç bir hale sokuyordu, ama yine de yetersizdi, kahretsin! Yani bir şeyler uydurmak lazımdı, çünkü ne pahasına olursa olsun, bu kalıntılarla ortaya doğru dürüst bir makyaj çıkarması gerekiyordu.

Tuvalet dolabının yan kapaklarından birini açtı. Orada duran türlü şekillerde yerli malı (Bulgar kökenli değildi hiç olmazsa...) yedi-sekiz parfüm şişesinden yayılan tatlı koku dayanılır gibi değildi. Hatta, şişelerden birinin (daha adisi olamazdı!) bir çeşit altın yaldızlı mahfazası vardı. Şişelerden birinin deniz feneri gibi tepelikle örgü kapağı kendisinden daha büyüktü. Ama bunların ortasında sürgüne gönderilmiş bir kraliçe, harikulade güzel bir Emotion şişeciği (bunu kim hediye etmişti ona acaba) pek görkemliydi.

Bu korkunç topluluğun arasından sevgiyle çekip aldı onu, kapağını açıp sol elinin sırtına püskürttü. Sonra onurlandırılmış derisini zevkle kokladı. Bu olur işte, pek hoş bir şey, diye düşündü, hatta yüksek sesle de "okey" dedi. Küçük parfüm şişesini tuvalet masasının üstüne koyup diğerlerinin bulunduğu dolabın kapağını kapadı. Sağ dolapta üstü üste konmuş birkaç AGFA kasetiyle kablosu üstüne sarılmış bir mikrofon vardı. Hepsi bu kadardı. Durum umutsuzluğa düşürecek kadar değilse de pek öyle hoşnut edici de değildi. Asıl güçlük giysilerde başlayacaktı.

Başlangıç olarak büyük bir zevkle kaşlarını aldı. Her acılı yoluş onda nostaljik bir sevinç uyandırıyordu. O sık çalılıklardan mükemmel iki ince yay çıkarana ve erkek yüzü dayanılmaz hüzünlü bir palyaço yüzüne dönüşene kadar kaşlarını yolup koparmakla uğraştı. Şimdi şu açık pembe farla hafif bir dokunuş, ama buna kontrast olarak da koyu bir rimel... Allah'tan bir erkek için alışılmadık derecede uzun kirpikleri vardı. Sonra aynada inceledi yüzünü. Hiç de fena olmamıştı!

Dior rujunu oldukça dolgun dudaklarına büyük bir beceriyle sürdü, kokulandırılmış hafif alkol tadındaki madde düzenli bir şekilde yayılana kadar dudaklarını birbirine sürttü. Bu

fırsattan yararlanarak ağzının çevresindeki acılı ifadeyi de düzeltmeyi denedi. Acı geçmedi ama, yüz çizgilerinin üzerinde süzülüp durdu; yapabileceği fazla bir şey yoktu. Yüzü şimdi bir ölü maskesini andırıyordu. Nemli nemli parlayan siyah rimel çekilmiş gözleri sanki tüm yüzüne yayılmıştı, dudaklarında hafif müstehcen bir küçümseme, alaycı, kösnül bir kendini beğenmişlik ifadesi vardı. Bu izlenimi gidermek için çökük yanaklarını bolca pudraladı. Hafifçe renklendirilmiş bir gündüz kremi gereksiniyordu, ama yoktu işte.

Aynanın karşısında sağa sola dönerek kırıttı ve durup durup bu yeni, tanınmayan yüze uzun uzun baktı. Odanın havası kahverengini aldığından ışığı yaktı ve süslendiği renklerin görkemine hayran kaldı. Yüzü güzelleşmişti, ne bir erkek ne de bir kadın yüzünün umamayacağı bir güzellik gelmişti. Pudralığın aynasını kullanarak büyük aynada yüzünü profilden de inceledi. "Gizli silah"ı unutmamıştı, giyinip kuşanması bittikten sonra onu uygulamaya sokacağını düşünmüştü, ama sabredemedi.

Dolabı açıp eski bir el çantasından kulağa klipsle takılabilen baklava biçiminde iki renkli, çok moda bir çift küpe çıkardı. Küpeleri kulaklarına taktı, ama gizli silah bunlar değildi, iki gün önce giysi dolabında keşfettiği ve aslında bu akşamın karar verilmesine neden olan nesneydi. O harika şeyi şimdi şükranla, içini çekerek eline aldı: son derece gür, bukleleri görkemli bir şekilde sırta kadar inen, doğal dökümlü sarı bir perukaydı. Başa geçirilen esnek, yumuşak astarı, on beş dakika sonra takanına kendi doğal saçı olduğu duygusundan kuşku duyurtmayacak kadar rahattı. Perukayı başına takıp aynanın karşısında uzun uzun taradı. Kırmızı tarağı saçlarının arasından geçirirken bukleler açılıyor, düzleşiyor, ama bir saniye sonra zarif bir yaylanmayla yine ilk hallerini alıyorlardı. Tarağın saça her sürtünüşünde çıtırtılar duyulduğundan aklına ışığı kapatmak geldi. Ortalık oldukça kararmış olduğundan yeşilimsi mavi kıvılcımlardan oluşan kısa ömürlü, çok hoş bir kıvılcım ağı örttü saçlarının üstünü; havada bir metre kadar uzağa saçılıyordu kıvılcımlar. Bu pırıltılı ışıkta aynada genç ve geniş omuzlu, düz göğüslü, köprücük kemikleri çıkık, inanılmaz bir hanım görüntüsü vardı.

Işığı yeniden yaktı, ama hayranlığı azalmıyordu, rahatsız oldu bundan. Ellerini bütün gücüyle kulaklarına, perukaya, yanaklarına bastırdı, sonra küpelerin ayalarında bıraktığı silik, baklava biçimi izlere uzun uzun baktı. Göğsünde yaşamı dolduran ne varsa, göğüs kemiğinin iliği, ciğerleri, yüreği, sanki bunların hepsi birdenbire cılızlaşıvermiş, aşırı gelişip büyüyen, akışkansı duygulanımların ağı tarafından, son derece acı veren kiremit rengi, pembemsi kırmızı ya da kıpkızıl borucuklar ve teller sistemi tarafından boğulmuş, bastırılmış gibi geldi ona. Sandalyesinden kalkıp kapının yanındaki büyük giysi dolabını karıştırmaya başladı. Kadın giysisine benzer ne varsa çıkardı. Bir kız kardeşi olduğu için şükrediyordu, hele onun da kendisiyle aynı boyda olması çifte şanstı. Giysileri de bir ölçüde ona uyacaktı elbette.

Önce eline bir paket kadın külotu geldi, eğlenceliydiler, öyle pek minicik de değillerdi (yoksa kullanamazdı onları), oldukça hoştular. Yedi tane beyaz, her birinin ön tarafında dal üstüne konmuş birkaç kuşun olduğu ve altında da yeşil, güzel bir yazıyla *Lundi* ya da *Mardi, Mercredi* ya da *Juedi, Vendredi, Samedi* ya da *Dimanche** yazıyordu. Kendininkini çıkarıp *Dimanch* yazanını denedi; uymuştu. Sonra oldukça sık dokunmuş siyah file çorapları giydi ve böylece bacaklarının kıllarını alma olasılığı bulamamaktan ileri gelen içgüdüsel sıkıntısını bir derece gidermiş oldu. Sutyen takıp takmaması gerektiğini uzun zaman düşündü. Sonunda, kısmen daha önce de takmamış olduğundan, kısmen de üçüncü sınıf filmlerdeki gibi sutyeni pamuk, çorap gibi şeylerle doldurmak ona saçma geldiğinden takmamaya karar verdi. Nerdeyse hiç göğüsleri olmayan, yine de son derece çekici görünen yeterince kadın vardı.

Şimdi ama en önemli an gelmişti. Nasıl giyinecekti? Elindeki olanaklar sınırlıydı. Fitilli kadife ya da kot pantolon sözkonusu olamazdı, çünkü dişiliğin vurgulanır olması açısından dar ve kemikli kalçayla uyuşmazdı. Gereksindiği şey romantiklikti, ince-hafif olmalıydı, herkesin hayalindeki L'Oréal reklamlarındaki sarışınlar türünde bir kadına benzemeliydi. İlk deneme için kolları bol, sırtında iki güzel sedef düğmesi olan erguvan

* Fransızca "haftanın günleri". (ç.n.)

kırmızısı kaşmir bluzu aldı. Ama bu aslında kot pantolonla güzel giderdi, tam diskoluktu ve tam da bundan kaçınması gerekiyordu.

Sarı krepten köşeli, dantel yakalı, kemeri altın lame ve eteğine iri, soluk renk çiçekler dikilmiş oldukça iddialı bir entari buldu. Uygulamalı sanat işleri dükkânlarından alınmıştı olasılıkla. Üzerine geçirip aynanın önünde sağa sola dönüp her yönden inceledi, sonra kendini yatağa bıraktı, o durumda pozunu bozmadan başını kaldırıp yeniden baktı aynaya. Hayır, aslında bu da işe yaramazdı. Aradığı şey daha şirin, daha çekici, ama aynı zamanda "masum" olmalıydı. Yatağında oturup makyajlı, saç lüleleriyle çevrili iki anlamlı güzellikteki görünüşüne yeniden, defalarca yoğunlaştı. Garip bir gülümsemeyle başını biraz öne uzattı, bir omzunu da öne doğru tutarak parmağını doğrudan aynadaki görüntüsüne yöneltti.

Parmağı hâlâ aynadaki görüntünün göğsüne çevrili, bir süre hareketsiz kaldı bu durumda, sonra yataktan doğruldu ve parmağını aynadaki parmak ucuna kadar götürdü. Hızlı bir davranışla giysiyi çıkarıp yere attı. Diğer giysilerin arasında bir de leylak rengi zemin üzerine bol çiçek desenli, basit kesimli, sarafan'lardaki* gibi göğüslüklü ve iki ince askılı yazlık bir giysi vardı. Onu denedi, uydu da, ama başındaki bu pek özel hanım saçıyla pek bağdaşmıyordu. Sürekli deneme hevesine kapılarak asıl amacı gözden kaçırma tehlikesi endişesiyle bu giysiyi de bir yana bırakıp biraz daha iddialı bir şey aramaya koyuldu.

Elbise askılarından birinde simli, göğsü oldukça dekolte, alt bölümü romantik bir şekilde yüksekte tutulmuş, belden farbalayla sonlanan siyah bir akşam giysisi vardı. Ucuz kumaştan olmasına karşın birinci sınıf bir terzi elinden çıkmaydı. Evet, bu olabilirdi, her ne kadar göğüsler... Neyse görecekti. Giysiyi çıkarmadı üstünden, hem çoraplar da uyuyordu, şimdi yalnızca adam gibi bir çift ayakkabı eksikti. Ayakkabı ezelden beri vazgeçilmez tutkusu olmuştu. Daha ilkokuldayken bulvarda ayakkabı dükkânlarına bakmadan geçirdiği gün yoktu. Tek parça deriden yapılmış, ayakların nerdeyse parmak uçlarında

* Yerlere kadar inen uzun etekli ve göğüslüklü geleneksel Rus kadın giysisi. (ç.n.)

dimdik durduğu yüksek ökçeli, küçük bağcıklı ayakkabılara deli olurdu. Evde bunlardan kaç çift olursa olsun, hep yenileri de olsun isterdi.

Şu anda kız kardeşinin gerçi şık ama yıpranmış ayakkabılarıyla yetinmek zorundaydı. Aynı şey değildi bu tabii. Bir an, kız kardeşinin ayakkabılarını da yanında taşraya götürmüş olabileceği düşüncesiyle donup kaldı. Ama saçmaydı bu düşündüğü elbette. Onları yalnızca özel günlerde çıkarırdı dolaptan. Dolabın üçüncü kapağını hızla açtı: Oradaydılar işte, yıpranmış bir tavşan postunun üstünde. Onun ayak numarası da aynıydı, kız kardeşinin ayakları onunkilerden biraz daha taraklıydı. Ama bu ayakkabılarla yürümek zorunda olmadığından sorun yoktu. Ayağına uyuyordu aslında. Ökçesi yaklaşık yedi santimdi, onun bu konudaki eski alışkanlıkları yanında çocuk oyunuydu. Onun olağan ölçüleri, artık geçerli model neyse, her tür topukta on üç, on dört santimi bulurdu.

Evet, işte böyle, dedi yüksek sesle, aynanın önünde bir aşağı bir yukarı yürürken. Son bir fırça darbesi: boynuna bir altın zincir; altın plaklı, kaba ve Barok incili bir gerdanlık. Sonunda o şık, altın kapaklı Emotion şişeciğinden parfüm püskürttü üstüne, serin, kösnül bir sprey sisi içinde kaldı. Hay Allah, tırnaklarına manikür yapmamış olduğu geldi birden aklına. Ve az da olsa omuzlarını da pudralaması gerekiyordu; atletik bir tip değildi gerçi, ama kas çizgilerinde yine de erkeksi gölgeler vardı. Esnek ve kokulu pudra yastıkçığıyla boynunu ve omzunu küçük dokunuşlarla pudraladı. Sıra tırnaklarına geldi, Allah'tan evde kalmak zorunda olduğu birkaç gün içinde tırnak bakımı yapmıştı. Yine de tırnak etlerini ne kadar kesse de (bazen kanatıncaya kadar özen gösterirdi onların bakımına) elleri küçük ve dar da olsa hiçbir zaman kadın eli olmuyordu.

Tırnakları uzunluğuna oranla genişti. Sedef tırnak cilasında karar kıldı. Küçük şişenin yüksek oluklu kapağını açtı, küçük fırçayla kalın sıvıdan aldı, o tanıdık aseton kokusu yayıldı ortalığa. Her tırnağına özenle sürdü ojeyi, önce sol elinin, sonra sağ elinin tırnaklarına ve parmaklarını açarak gösterişli bir edayla havada salladı. İşi bittiğinde omurgasında hafif bir sızı, bir yorgunluk duydu. Ayağa kalkıp gerindi, gövdesini esnetti.

Ne yapacaktı göğüslerini? Can sıkıcı soruydu. Pamukla gelişigüzel denedi (dolapta katlanıp üst üste konmuş gömleklerin arkasında bir bütün paket, bir de açılmış bir paket bulmuştu); elma büyüklüğünde iki topak yapıp giysinin altına tıkıştırdı. Giysinin yaka kesimine çepeçevre sert, vücuda yaslanan bir şerit dikilmiş olduğundan sonuç şaşırtıcı derecede iyiydi. İşte, üçüncü sınıf filmlerdeki tebdili kıyafet de işe yarayabiliyor demek, dedi gülerek. Şimdi aynadaki afacan şeyin bir çift küçük, zarif göğsü de vardı – âşık olunası.

Yatağa oturdu, gözleri dolmuştu, ama makyaj nedeniyle ağlamaması gerekiyordu. Odayı toplamaya koyuldu. Her şey tertemiz ve düzenli olmalıydı. Yatağı yaptı, giysileri dolaba astı, makyaj takımını ve diğer şeyleri tuvalet dolabının çekmecelerine tıktı, masadaki kitapları, vazoyu düzene soktu, perdeleri çekerken kıvrımlarının eşit ve düzgün olmasına dikkat etti. Oturma odasından bir-iki tane oymalı minik sandık, iki pirinç şamdan, birkaç tane de süs yastığı getirerek oldukça şık, zarif bir küçük hanım odası yarattı. Ayrıca bir yerlerden bulup çıkardığı birkaç zevksiz Çin biblosunu (kopya oldukları kesindi) duvarın yarısını kaplayan kitap rafına yan yana dizdi.

Banyoya gitti. Bu koyu mavi duvarlar gece olunca daha da bir saçma geldi ona. Sarı ampul aynada koyu mor, hayali çizgiler oluşturuyordu. Küvetin karşısındaki ecza dolabından Meprobamat* tüpünü çıkarıp içindekileri avcuna döktü. Yirmi kadar hap vardı, tam gereksindiği kadar. Garanti olması için en az on gram olmalıydı. Şimdi elinde kesin on beş, belki de daha fazlası vardı. Haplar küçüktü, onları yutmaktan korkmuyordu. Oysa ilaç yutmada hep zorlanırdı, ama bu kere üstesinden gelecekti.

Cam rafın üstüne kapatılmış fincanı çalkalayıp suyla doldurdu. Saydam, kalın fincanın üstünde yeşille çizilmiş ikizler burcu simgesi vardı: el ele tutuşmuş iki çocuk. Altında da büyük harflerle İKİZLER yazıyordu ve tarih vardı: 22 Mayıs-21 Haziran. Hapları üç kümeye ayırdı ve hepsini sırayla yuttu. Sonra yatak odasına döndü, ipek yastıklarla süslü yatağa uzandı. Gözlerini

* Etkin maddesi Anxiolytikum olan ve 2012 yılından itibaren kimi Avrupa ülkelerinde yasaklanan uyuşturucu bir ilaç adı. (ç.n.)

kapadı. Ertesi gün öğleye doğru taşradan dönüşlerinde caddeye bakan yatak odasında harikulade güzel, solgun, soluk almayan, kalbi durmuş bir kadın bulacaklardı.

"Devasa bir böcek, bir sabah tedirgin düşlerinden uyandığında kendini bu satırların yazarına dönüşmüş buldu." Kafka'nın *Değişim*'indeki ilk tümceyi aşağı yukarı böyle değiştirerek başlardım anlatmak istediğim öyküye, eğer yayımlamaya niyetli olsaydım. Etkili olurdu, üstelik bu böcek gerçekten *ben* olduğum için inandırıcılığı da olurdu. Gregor Samsa'dan kesinlikle daha inandırıcı, diyebilirim ki, böceğin bir Hoffmann, Nerval ya da Novalis olması derecesinde inandırıcı olurdu. Bütün bu romantik yazarlar gibi benim de derdim dünyaya bir öykü getirmek değil, bir saplantıdan kurtulmak; ben zavallı ruhumu o canavardan, o korkunçluktan, ama Kafka'da olduğu gibi itici çirkinliğinden değil, güzelliğinden ötürü korkunçluğundan korumak zorundayım.

Rilke'nin o çekilmez güzel meleği de geliyor aklıma, ilk ağıttan bir şeyler de alıntılamak isterdim. Ama burada oturduğumdan beri belleğim bulandı, en azından dumanlandı gibi geliyor bana. (Korkuyorum. Birkaç dakika önce divanda oturmuş, camaltı ikonaların güçlü kırmızısına, gök mavisine dalıp gitmiştim, sonra gözlerim piyanonun sararmış tuşlarına, sonunda da yazı masasının aşınmış ahşap dolap kapaklarında hüzünlü figürü süsleyen resme yöneldi: Koyu renk tenli bir Bizans yüzü, yere kadar uzanan, omuzlarda bol kıvrımlı mavi toga, elinde yeşil tomurcuklu küçük bir dal, arka planda koyulaşan mor ufuk ve serviler arasında asılı kalmış hüzünlü kırmızı bulutlar. Altında da altın harflerle yazılmış bir yazı: AMOR OMNIA VINCIT.*

Pencerelerinde uzun, bol kıvrımlı ağır perdeleri olan bu son derece yüksek odaya bakıyor ve kendi kendime, acaba onun tüm varlığı binlerce borucukla gelip beynimin çaputlarından geçen kanıyla yavaş yavaş benim içime taşınmıyor mu, acaba geçmişi şu oymalı mobilyalarla ve dövme bakırlarla dolu bu odadan yayılır gibi, Brueghel'in *Mahşer*'indeki iskeletlerin saf saf dizilerek savaşa yürümesi gibi, benim anılarıma karşı savaş-

* Latince: Aşk her şeyi yener. (ç.n.)

mayacak mı, diye soruyorum kendime. Bu düşünceyle yerimden sıçrıyorum, tıpkı bir hafta önce bir daha aynada kendime bakmamaya karar verdiğim zamanki gibi. O zaman aynanın yansıttığı dalgaları engellemek için kaba kanaviçeler kesip aynayı örttüğüm gibi, şimdi de sayfalardan ikinci bir korunma örtüsü oluşturmak için yazmaya karar verdim; bu kez kendimi onun vücudundan değil, onun ruhundan, onun melankolik anlarından, aklına gelen çılgın fikirlerden, mutluluk duygularından, aptallığından, idealizminden ve de onun o harika alçaklığı ve hırsından korunmak için. Bir şeyler okumak isterdim, ama hiç kitap yok burada. Kültürsüz çocuk. En iyisi de kitaplık dediği şu üç-dört rafta duran kitapları benim hediye etmiş olmam: güzel bir Huizinga*.

Gotik sanatı üzerine bir Baltrusaitis** – hepsi bu işte. Kalanı sözlükler, halkbilimi üzerine kitaplar, kötü, tatsız romanlar. Yine de okuyan türdendi, ki bu da onun birçok çelişkisinden biriydi, hatta şiir bile yazdı. Günlük de tutardı, düşlerini not ederdi, son derece renkli, hiçbir şekilde psikanalize gelmeyen, daha çok büyülü masallar, cennet bahçeleri gibi düşler.

Gözleri tamamen açık uyuduğu için böyle ışıklı, renkli düşler görürdü sanırım, böyle uyuyan başka hiç kimse görmedim. Onu uyurken izlemek korkunçtu, bir ölünün başında bekler gibi. Burada onu niçin sevmiş olduğumu açıklamaya girişmiyorum, her yazgı gibi açıklanamaz bir şey. Evet, on gün önce (ya da on bir, on iki) aramızda geçen olayı da anlatmayacağım. Yalnızca geçmişimi tazelemek ya da ona biçim vermek, gerekirse de uydurmak istiyorum – ya da hepsini birden, çünkü benim için sözkonusu olan tek şey yalnızca bir geçmişimin, ya şimdiki kaosun kendisi olan ya da onun yerini alacak bir dizi resmin olması.

Zavallı ihtiyarlar tamamen şaşkın bir haldeler. Yaptığım gariplikleri gördüklerinden beri (şu aynayı örtmek gibi ve de diğerleri), histerik bir şekilde bağırarak yeni ses tellerimi onlarda denediğimden beri beni rahat bırakıyorlar, burada, bu kule yüksekliğindeki odada ekşimeye bırakıyorlar. Ve bu altın,

* Johan Huizinga [1872-1945]: Hollandalı filozof ve tarih profesörü. (ç.n.)
** Jurgis Baltrusaitis [1903-1988]: Litvanyalı sanat tarihçisi ve eleştirmen. (ç.n.)

bu nostaljik öğleden sonraları dışarıdan hiçbir gürültü gelmiyor buraya – güneş vuran birkaç yaprağın hışırtısı, bir de Venüs Caddesi'nin ıssız kaldırımlarında kendini oyuna kaptırmış bir küçük kızın oyun tekerlemeleri dışında. Eskiden olduğu gibi yalnızlıktan ve heyecandan şaşkın, yatakta yatıyorum ve çocukluğumun en eski acılı, yürek paralayıcı anıların görüntüleri ok gibi geçiyor aklımdan.

Bu mor esinlerden birkaçını yazsam, diye düşündüm, başım yastıkta, karşımdaki duvarda altın gibi parlayan güneş şeritlerini izlerken yüreğimi hoplatan noktasal flaşları kayda geçireyim, diye düşündüm, ancak Proust tarzı değil, benim amaçlarım için fazla olur onun estetik tarzı. Ayrıca daha Proust'tan hiç haberim yokken de Proust yönteminin yabancısı değildim. Gariptir, daha delikanlı yaşlarımda görünüşte son derece kendine özgü yazar deneyimleri nasip oldu bana: Proust Madeleine efektini bilirim – belli bir yuvarlaklıktaki dilimler şeklinde, tavşanağzı renginde, aşırı aromalı, gözenekli şekerlemeyle ya da yoldan geçen birinin göğsündeki bir nişanın parıltısıyla birkaç kez son derece yoğun olarak belli yerleri anımsadım; Blecher'e (Blecher, M(ax), 1909-1938, Romen edebiyatının önemli öncü yazar ve şairlerinden; 19 yaşında onulmaz kemik veremine yakalandı. Burada yapılan gönderme, 1936 yılında yayımlanan *Dolaysız Gerçeksizlikten (Aus der unmittelbaren Unwirklichkeit)* adlı başyapıtıyla ilintili (Almanca çevirisi: Ernst Wichner, 1990 ve 2003) eziyet çektiren ıssız yerlerdeki baygınlık nöbetlerini biliyorum; Kafka tipi görüntülerin bütün kapsamlarının içinden geçtim: yanlış teşhisler, *Jamais-vu** yaşantıları ve diğerleri.

Edebiyatta hiçbir yerde bulamadığım kendi duygulanımlarımı da gerçekten tanıyorum, ama şimdi bunun üzerinde durmayacağım. Anımsamak istiyorum – ve biliyorum ki, aklıma gelen her şey doğrudan felakete götüren yolun taşlarını döşüyor. Saplantıyla, ham hayallerle iç içe geçmemiş öylesine önemsiz şeyler üzerine tek sözcük yazamayacağımı seziyorum.

Yazmaya başladığımdan beri kocakarı iki-üç kez kafasını kapıdan içeri uzatıp bana kaygılı bir suratla baktı. Her keresin-

* Fransızca, "hiç görülmemiş". (ç.n.)

de de öfkeli bir el hareketiyle rahatsız edilmek istemediğimi ima ettim. Doktor çağırıp beni normallik komedisi oynamaya zorlamalarından korkuyorum. Dolmakalemi tutan elime bakıyorum şimdi. Tırnaklarımdaki ojeden pek az bir kalıntı var. El yazım biraz değişti, yine de sözümü dinliyor.

İlkin göz kamaştırıcı anı parçaları beliriyor, galiba iki-üç yaşlarında olduğum zamanlardan. Bir dış mahalle caddesinin köşesinde beyaz gömlekli üç adamın alev kırmızısı göğe karşı belirdiğini görüyorum. Sigara içiyorlar ve kendi aralarında sakin sakin konuşuyorlar. Uzakta, pencere camları isten kararmış kırmızı tuğladan kocaman bir duvar – anlaşılan daha o zaman terk edilmiş atölyeler. Obor İstasyonu'na uzak olmasa gerek, orada oturduk çünkü, kırmızı göğün yansıdığı tren raylarını görüyorum. Bu bilmecemsi filmle ne bir sesi ne de kokuyu bağdaştırabiliyorum.

Bu üç insana yaklaştım ve onları görebilmek için kafamı enseme yatırdım. Müthiş büyük görünüyorlardı gözüme, boyum onların ancak dizlerine kadar erişebiliyordu. Bana doğru eğildiler. Yüzleri korkunçtu, sırf et ve kandan ibaretti. Sessiz güldüler ve içlerinden biri beni koltukaltlarımdan tutup havaya fırlattı, sonra hemen yine yakaladı. Bağırmaya başladım, ama benim bağırmam da sessizdi, beni tekrar yere bıraktılar. Dönüp oturduğumuz evin kapısına koştum, orada annem duruyordu – kule kadar uzun ve mavi bluzlu. O anda bluzunun göğsü ve yakası benim gözyaşımla ve salyamla ıslandı.

Başka bir keresinde üçümüz birlikte sinemadan geliyorduk. Bir açık hava sinemasında *Venedik, Ay ve Sen* filmini izlemiştik. Filmin adını çok iyi anımsıyorum, son derece büyülü bir etki yapmıştı üzerimde. Yüzlerce filmin adını unuttum, ama bu ömrümün son gününe kadar aklımda kalacak. Filmin kendisini anımsayamıyorum tabii, *Mavi Akşamlar* kitapçığının içeriğini anımsamadığım gibi; ilkokul yıllarında okuduğumdan beri bu kitap adının bende uyandırdığı yakıcı nostaljiyi bir daha hiç bulamadım. Ben ortada, ellerim annemle babamın ellerinde, zayıf aydınlatılmış sokaklarda yürüdük. Minicik balkonlu sosyal konutları, adımlarımızın altındaki parke taşlarından yükselen sesleri anımsıyorum.

Önümüzde her zaman gördüğümden daha büyük ay gidiyordu: yuvarlak, kahverengimsi-turuncumsu lekeleriyle, ama pırıl pırıl. *Gidiyordu* diyorum, çünkü gerçekten adımlarımızın temposuna uyarak, çizmelerimle leylak renkli parke taşlarına basışıma göre bir aşağı, bir yukarı salınarak ilerliyordu. Annemle babamın başları göklerde, kafamın üstünden birbirleriyle fısıldaşıyorlardı, bense hayranlıkla aya bakıyor, hep önümüzden gitmesine, ona yetişememize hayret ediyordum. Bir zaman sonra kenarlarına korkunç beton figürler dizilmiş, üstü kemerli bir yola çekildim.

Tonozların altından geçip büyük, çok aydınlatılmış bir yere geldik. Annemle babamı sevinçle karşılayan, tanımadığım insanların evindeydik. Aşırı makyajlı, yeşil gözlü, şişman bir kadın şapır şupur öptü beni; boynunda masatenisi topu iriliğinde boncuklar vardı. Duvarlarda itici kumaş maskeler asılıydı ve sanırım bir müzik aleti, bir kılıç... Tepemizde kirli gri renkte cam bir lambanın ampulleri vızıldıyordu. Masanın üstü yemeklerle, pastalarla doluydu, ama ben daha bir tuzlu çubuk bile kemiremeden altı yaşlarında bir kızla sekiz yaşlarında bir oğlanın bulunduğu küçük bir odaya itildim; bana bir dizi oyuncak göstermeye başladılar. Kendi kendine çalışan atlıkarıncalar teneke uçakları döndürüyor, teneke bir tepsinin üstündeki raylarda tren vagonları ilerliyor, sarı bir motosiklet cilalanmış parke zeminde sağa sola hoplayıp zıplıyordu.

Masanın kenarına gelince kendi kendine dönen bir otomobil de vardı. Bir süre birlikte oynadık; bana büyük bir gayretkeşlikle düşlerimde bile sahip olamayacağım oyuncakları gösterirlerken soluğumu kesen bir şeye rastladım: bir Çin bebeği, ellerini karnının üstünde çapraz tutan bir mandarin. Bebek plastiktendi ve büyük bir kürenin (karnıydı bu) üstünde, Doğulu yüz çizgileri olan ve kafa yerine geçen boyanmış, bana hem iyi niyetli hem de zalim görünen ikinci bir küreden oluşuyordu. Dibinde kurşun olan bu nesne çok ağırdı ve hacıyatmaz gibi hiç durmadan sallanıyordu. Ama benim için en şaşırtıcı olan, mandarinden gelen ince, zarif ezgiydi; mekanik bir düzeneğin dönmesiyle bir eksen üzerine yerleştirilen tır-

naklara sürtünerek meydana gelen bu ses, pirinçten düzinelerce minik gongun çıkardığı sesi andırıyordu.

Bu beşik gibi sallanma ve ezanımsı seslerde hipnotize edici bir şey vardı, bu yüzden oradan ne zaman götürüldüğümü anımsamıyorum. Daha sonra sayısız kereler anneme, babama o gece kime misafirliğe gittiğimizi sordum, ama kendilerini ne kadar zorladılarsa da ne onu ne de kentin sinemalarında gerçekten oynamış olmasına karşın *Venedik, Ay ve Sen* filmini gördüklerini anımsayabildiler. O şişman kadınla iki çocuk, ağır davranışlı, şiş yüzlü, ürkütücü donuk bakışlı oğlanla o tatlı, son derece zarif, kırmızı saçlı kız kimdi? Ya o hayalet görünüşlü, bizi kapıya kadar geçirip yaz ortası olduğu halde ceplerimi Noel şekerlemeleriyle, altın para çikolatalarla dolduran adam? Yirmi yıl sonra o bebeği *onun* evinde yeniden gördüm. Şimdi o mandarin burada, önümde, yazı masasında duruyor. Ona dokunup hareket ettiriyorum, tembelce sağa sola sallanırken o metalik, berrak ezgisini mırıldanıyor...

Yaklaşık iki yıl önce mutfak dolabında bir kâğıt arıyordum. Annemle babam faturaları, belgeleri, her türlü notu artık çürümeye yüz tutmuş, annemin genç kızken Danco-Simo dokumahanesinde çalıştığı zamandan kalma kırmızı bir el çantasında saklıyorlardı. Çantanın gözlerinden birinde birkaç elektrik sigortasıyla ne işe yaradığını bilmediğim bir yayın yanında yumuşaklığı nedeniyle dikkatimi çeken, gazete kâğıdına sarılmış bir şey vardı. Açtım, içinde rahat on beş santim uzunluğunda iki sarı saç örgüsü vardı; kesilmiş olan uçlarına lastik geçirilmiş, incelen diğer uçlar ise mavi satenle bağlanarak fiyonk yapılmıştı. Yanında da bir köşesinin ucu kırılmış, oldukça soluk, eski bir fotoğraf vardı, ama çok netti resim, herhangi bir bahçede ayakta, çıplak, alnına perçemi düşmüş, her iki omzuna sarımsı-grimsi saç örgüsü inen iki-üç yaşında bir oğlan çocuğu görünüyordu. Bir yumruğunu gözünün önüne tutmuştu, yüzünde korku vardı. Suratını ekşitmiş, görünüşe göre her an ağlamaya hazırdı; o anda aniden son derece canlı birkaç resim belirdi gözümde, tüm zamanların başlangıcıymışçasına taptaze: Kocaman laleleri olan çiçek tarhları, yabani kiraz yaprakları arasında gizemli bir şekilde kırılan güneş,

büyüteçten bakıyormuşçasına alışılmadık irilikte kesekli kara toprak, ağının tam merkezinde duran yumruk büyüklüğünde yeşil bir örümcek, çürümüş tahtalar, eteği güneşten tutuşmuş, bana doğru gelen bir kadın. Sonra tanımadığım, bende karanlık bir etki yaratan ve parlayan bir makineyi bana doğrultmuş bir adam. Tabii ya, fotoğrafçı bu, bana genellikle iğne yapan doktor sanmıştım.

Bu saç örgüleri demek ki benden. Annem, kızlar gibi bana beyaz önlük giydirdiğini sık sık anlatırdı, bu yüzden de dış mahalledeki komşularımız beni Andryuşa ya da Andrea diye çağırırlar ve öyle bir şiddetle kucaklayıp öperlerdi ki, soluğum kesilirdi. Yani bir zamanlar güzel bir çocuk olmamla avunabilirim. Üç yıl sonra zayıflamaya başladım, bol renkli boyalarla yapılmış bir portre yerine kömürle çizilmiş bir desen olup çıktım. Mizahı sonuna kadar direterek o zamanki güzelliğimi ancak iki hafta önce yeniden kazanmış olduğumu söylemek isterim – güzelliğim bugün gerçekten de eskisinin çok üstünde. Eğer insan bu kadar güzelliğe gark olmuşsa, bu ancak ölüm ve mahvolma anlamına gelir. İğrenç olan aynalar ve çiftleşme değil, güzelliktir. (*Babil Kitaplığı*'nın bir Borges öyküsünde şöyle yazar: "Aynalarda bir ucubelik olduğunu keşfettik [bu keşfin gecenin geç saatlerinde olması kaçınılmazdı]. Bunun üzerine Bioy Casares, Uqbar'ın bidatçılarından birinin, aynaların ve çiftleşmenin, insanların sayısını katın katın artırdığı için iğrenç olduğunu açıkladığını anımsıyor.)

Bir gece düşümde Marcella'yı gördüm. Düşte ne olup bittiği neden sonra, fıttırdığım öğleden sonralarından birinde düştü aklıma. O zamanki oyun arkadaşım gibi göründü bana, dört katlı bloka henüz taşınmıştık, yani ben üç buçuk yaşındaydım, o yaz dört olmuştum. Macella düşümde –gerçekte de öyleydi galiba– pek bir oğlan çocuğu gibiydi, benden biraz daha uzundu, korkunç çentikli dişleri vardı, pasaklı dolaşırdı, çoğunluk sarı bir kısa pantolon, çiçek desenli, kayısı suyu lekeleriyle dolu bir triko giyerdi. Sanki cin çarpmış gibi sürekli sırıtırdı, ama o kimseye aldırmayan neşeli coşkusu ve *mapusane* tıraşıyla, kulağında yakut olamayacak adilikte parıldayan o kırmızı taşlı altın küpeleriyle basbayağı sempatikti sanırım.

Marcella'yla bütün gün mahallede dolaşmayı severdim. Sabahları kapımızı çaldığında ağzının kenarlarına yedikleri bulaşmış olurdu; annem kapıyı açar açmaz hemen beylik sorusunu sorardı: "Teyze, bebeğin nasıl?" (Erkek kardeşim o zamanlar birkaç aylıktı. Kısa bir süre sonra iki taraflı zatürreden öldü.) Onunla çıkardım, bazen yolumuz güneş banyosu yapılan kumluğa düşerdi. Yine bir kere kumları kazarken, daha derin, ıslak katmanda kocaman bir kaplumbağaya tosladık; kum içinde hareketli, üstüne eklemler yapılmış bir pastaya benziyordu, ama büyük, berrak insan gözleri vardı. Birbirimizin ayak bileklerini tutarak bir benim, bir onun sırtından yuvarlanarak ağzımıza, burnumuza, kulaklarımıza kum dolana kadar tekerlek dönmece oynardık. Akşamları da çevreyi keşfe çıkardık. Floreasca'da oturduğumuz blokun yanında bir çeşit hırdavat deposu olarak kullanılan hüzünlü bir kule vardı. Ön cephesinde kâkül gibi bir yangın merdiveninin paslı kalıntıları sarkardı.

Akşam ışığında kızıllığı daha da yoğunlaşan tuğla duvara büyük yapı iskelesi kenetlerinin dar açılı gölgeleri düşerdi. Önce Marcella yan kapının tahtalarından birinin eksikliğiyle oluşan aralıktan sıyrılarak geçerdi. Kedilerden başka kimsenin kullanmadığı bu yarıktan geçmek kolaydı bizim için. Marcella o ince yapılı gövdesiyle ilk denemesinde içeriye süzülüverirdi. Çatlaklardan, çivi deliklerinden sızan kırmızımsı pırıltılı ışınlarla, kırmızı-kahverengi sıcak bir loşluk olurdu içerde. Adsız makineler arasında dolaşır, ağır, kalın, siyah, yapış yapış yağlı zincirleri olan metal üçayaklara, sacla kaplı çalışma tezgâhlarına yaslanmış, bizden büyük dişli çarklara bakardık.

Marcella her şeye dokunmak isterdi, boynuna paslanmış metal parçalarından gerdanlıklar asar, en karmaşık, demir çarklı mekanizmalara tırmanır, sonunda saçından tırnağına kadar zift ve yanmış yağa bulanırdı. Yerlerde üstleri pasla kaplı bilyeli rulmanların yanında kolum büyüklüğünde çiviler olurdu; tahta sandıklar demir testereleri, tornavidalar, eğeler, sivri uçlu keskiler ve türlü tellerle doluydu. Ortalık iyice kararınca bir korku alırdı bizi. Bir akşam Marcella fanilasını çıkarıp yıldızlarla bezeli koyu mavi gökyüzünü görelim diye camlardan bi-

rinin küçük bir bölümünü sildi. Böylesi keşiflerimizden sonra her keresinde dayak yerdi. En azından ertesi sabah bize geldiğinde vücudunda mor lekeler olurdu, yine de her zamanki gibi şen şakraktı ve her şeyi yeniden yapmaya hazırdı.

Bana doktorculuk oyununu o öğretti. Blokumuzun altında birkaç basamakla inilen bir kat daha vardı. Daire kapılarına gidilen koridora sapmadan önce içinde bir oturma sırasının da olduğu bir girinti vardı. Orada oynardık oyunumuzu. Kimsenin bundan haberi olmaması gerekirdi. Giysilerimizin dışında da kız çocuğu ile oğlan çocuğu arasında farklılıklar olduğunu, Marcella'yla benim aynı olmadığımızı büyük bir şaşkınlık içinde kavradık. Açıkça ortada olan bu farkı kabullenmemin bana ne kadar güç geldiğini anımsıyorum. Onlarca kez o sıraya çekilip yarı karanlıkta üzülerek inceledik birbirimizi. Ona karşı bir küçümseme eğilimi gelip yerleşmişti bende, onda ise bir alçakgönüllülük, bir saygı belirtisi.

O yılın sonbaharında yeniden Stefan-cel-Mare Bulvarı'nda bir bloka taşındık, birkaç yıl sonra da okula başladım. Üçüncü sınıf sonu ile dördüncü sınıf başı arasındaki yaz tatili kampında meydana gelen olayların dışında, ilk dört okul yılıma ilişkin anılarım hemen yok gibi. Her yatakhanesinde otuz çocuğun uyuduğu uzun bungalovlarda kalıyorduk; yapıların hepsi orman içindeydi. Gördüğüm en güzel ormanlardan biriydi bu. Sonsuz bitki zenginliğinden, ağaç gövdelerinin, köklerinin türlü şekiller almasından, çürümelerden, yapraktan oluşan kubbenin yer yer aralanıp ışıkların saydam yapraklardan geçerek ormana sızmasından gelen süreğen dinginlik, bütün bunlar büyülüyordu beni. Bütün gün ormanda dolaşıyor, çam kabuklarından kayıklar yontuyor, güreşiyor, futbol oynuyorduk.

Yaş gruplarına göre ayırmışlardı bizleri, kızlarla oğlanlar ayrı bungalovlarda kalıyorlardı. Kızlar çiçek topluyorlardı, çan çiçeklerini, diğer yabani çiçekleri; iri papatyalardan çelenkler yapıyorlar, güneşli yeşil açıklıklarda böğürtlen topluyorlardı. Biz oğlanlar akşamları pencerelerin son derece geniş mermer denizliklerine oturur, perdelerin ardında birbirimize korkunç öyküler anlatırdık. Geceleri dolaşan ve uyandırılmaması gereken uyurgezerlerden söz ederdik, yoksa hemen düşüp ölürler-

miş, onu uyandıran da çıldırabilirmiş. Grubumuzda bizden şaşılacak derecede daha olgun bir etki bırakan, yetişkinlerin sözcük dağarcığını kullanan, Poe'nun *Kargalar*'ını ezbere okuyan bir oğlan vardı. Adı Traian'dı. Kimdi, ne oldu, hangi garip hastalığı vardı, bilmiyorum. Her akşam bize *Pál Sokağı Çocukları*'ndan bir bölüm okurdu. Bir de bir turşu kavanozunda yaklaşık on santim uzunluğunda, kürklü gibi tüylü, yuvarlak, pırıl pırıl gözlü kocaman bir danaburnu beslerdi.

Akşam yemeğinden sonra pijamalarımızı almak için yatakhanelere hücum ettiğimizde, kimimiz üstün değiştirmek için büyük perdelerin arkasına geçerken kırmızıya ergimiş güneş topu uzun, beyaz yatakhaneye sızardı. O zaman Traian rahat rahat incelemek için elinde kavanozla bir pencerenin pervazına yaslanırdı; henüz çıplak ya da benekli pijamalarıyla yarı çıplak oğlanların ortasında kendinden geçmiş, ipnotize etmek istercesine o devasa böcekten ayırmazdı gözlerini. O zaman danaburnu doğrulur, akşam kızıllığının loş ışığında ön ayaklarını cama dayar ve bu durumda öylece donup kalırdı. Aralarındaki sessiz diyalog dakikalarca sürerdi, her keresinde bu diyalog bir önceki akşamdan daha uzundu sanki. Traian bize sırrını açıkladı, kendisini böceğin kafasında hissedebilmek için yoğunlaşmaya çalışıyormuş ki, o da kavanozdan dışarıya, bize bakabilsin. O zaman danaburnunun idraki kendi kafasına geçermiş. Bu durumda gırtlaklarımızı ısırılma tehlikesine sokmamak için yanından kaçmalıymışız. Böyle şeyler dehşet içinde bırakıyordu bizi.

Bir akşam yastık savaşından bitkin düşmüşken içimizden iki-üç kişi böceği öldürmeye karar verdi. Traian kavanozu dolabında, kilit altında tutuyordu, bir sicime bağlı anahtarı da hep boynundaydı. Ama bizde ikinci bir anahtar daha vardı. Cep lambası ışığında bulduğumuz kavanoz şiddetle titriyordu elimizde – öylesine hiddetlenmişti içindeki. Canavarı ışıkta iyice incelemek için banyoya gittik. Kavanozun içinde diyagonal duruyordu böcek, toprağı kazan kürek ayaklarını kavanozun camına dayamıştı. Kavanozu ne yapacağımızı soruyorduk birbirimize. Traian'ın hava girsin diye çiviyle deldiği kavanoz kapağını kimse açmaya cesaret edemiyordu. Sonunda kavano-

zu banyonun üst penceresinden dışarı, bizim bungalovun arkasındaki çalılığa attık.

Yataklarımıza döndük, uykuya henüz dalmışken sarsılıp uyandırıldım. Yatakhanede bir hareketlilik vardı. Üç-dört cep lambasının hareketli ışığında oğlanların hepsinin ayakta olduğunu ve kapıya doğru itiş kakış gittiklerini gördüm. "Uyandırmayın! Uyandırmayın!" diye fısıldıyorlardı korkudan kocaman açılmış gözleriyle. Yüz çizgileri Tatar'a benzeyen yatak komşum olan ufaklık, Traian'ın uyurgezer olduğunu söyledi, bizim için "hayalet" ya da onun gibi bir şey demekti bu. Diğerlerinin yanına, koridora çıktım, yapılı, sarışın oğlanı yirmi metre önümüzde yavaş yavaş kapıya gider gördüm. Çıplak ayakları bizim duvara sıraladığımız ayakkabılara, içlerinde dertop edilmiş renkli çoraplar olan yürüyüş ayakkabılarımızla sandaletlerimize çarparak birbirine karıştırdı. Oğlan kapıyı açıp çıktı, gece karanlığında ortadan kayboldu. Peşinden koştuk, hatta aramızdan birkaç oğlan onun taşlaşmış yüzünü ve yıldızların açık gözlerinde çakan yansımalarını görmek için önüne geçmeyi denediler. Çünkü başımızın üstündeki göğün maviliği çok yoğundu ve uzaklarda giderek inceliyor, ufukta sütümsü bir çizgi halini alıyordu. Tepemizdeki yıldızlar sarı birer kor gibi parlıyordu, keskin, yakıcı parlaklıktaydılar ve aralarında büyük boş alanlar vardı, ama ilerde birbirlerine yaklaşıyor, çok uzaklarda ise beyazımsı pus içinde kayboluyorlardı.

Traian bu yıldızlı halı altında yürüdü, bungalovun köşesinden dönerek yağmur oluğunun oradan yüksek otların içinden geçip doğruca arka avluyu kaplamış, beline kadar ulaşan çalıların içine girdi ve bizim gecenin karanlığında göremediğimiz tel çitin yanında durdu. Cep lambalarımız ancak mavi dumanlı havayı aydınlatabiliyordu. Oğlan fundalığın dikenlerine takılmıştı, ama tutturduğu düz çizgiden sapmadı. Kısa bir duraklamadan sonra elinde, içinde danaburnu olan ve gümüş gibi parlayan kavanozla döndü, geldiği yoldan giriş holünü ve koridoru geçerek bizi hiç umursamadan yatakhaneye girip kavanozu yerine koydu ve dolabı kilitledi. Sonra bir süre boş gözlerle oturdu yatağında. O yatmadan ve uyuduğundan emin olmadan hiçbirimiz yatmaya cesaret edemedik. Ayışığı gözü-

müze girmesin diye yataklarımızın başındaki demirlere battaniyelerimizi koymuştuk, ama yine de o gece hiçbirimiz uyumadık. Bunu izleyen gecelerde de Traian'ın ne yapacağını görmek için dönüşümlü nöbet tuttuk, ama hiçbir şey olmadı.

Traian, bakışlarının gücüyle bir kâğıdı ya da kibrit çöpünü yerinden oynatabileceğini iddia ediyordu, her gün larvalar ya da kurtçuklarla beslediği danaburnuyla ilgilenmediği bir an olursa, tavandaki metal borulara asılı cam küreciklerden birine gözünü dikiyordu. Biz de yapıyorduk onun gibi, gözlerimiz acıyana kadar bakıyor, hatta küreciklerin pandül gibi sallandığı sanısına bile kapılıyorduk. Ama yalnızca Traian bakışıyla onları yerinden kımıldatıp beş-altı santime kadar sallamayı becerebiliyordu.

Sık sık baş ağrılarından şikâyetçiydi. Bir keresinde onu her zamanki gibi "uyuttuk", yani kollarımızla ona sarılıp kafasını göğsüne eğerek boynundaki atardamarlara bastırdık, ama onu bir daha uyandıramayacaktık nerdeyse. Revire götürülene kadar yarım saat baygın yattı. Onu daha sonra, on altı yaşındayken bir kere daha, Rozelor Caddesi'indeki 10 numaralı polikliniğin eczanesinin önünde gördüm. Bir ilaç için sıra beklerken kapıdan içeri girdi. Beni bu denli etkileyen görüntü enderdir yaşamımda. Müthiş boylanmıştı, kesin bir seksen vardı. Alev kırmızısı bir eşofman giymişti, ayaklarında jimnastik ayakkabıları vardı, ama tüm vücudu sportif giyimiyle çelişiyordu. Yüzü ve elleri kırış kırıştı, yürüyüşü yaşlı insanlarınki gibi sarsaktı. Ancak gözlerindeki donuk bakıştan tanınabiliyordu. Tam bir harabeydi. Yalnız ben değil, her iki gişenin önünde bekleyenler ya da sıralarda oturup dalgın dalgın gribe ya da zührevi hastalıklara karşı alınacak önlemlerle ilgili uyarıları ya da yalnızca küçük masada duran suyla dolu cam sürahiyi inceleyenler de acıma ve ürküntüyle dönüp baktılar Traian'a. Onunla konuşacak yürekliliği bulamadım kendimde, ne de olsa o birlikte geçirdiğimiz tatilin üstünden yedi yıl geçmişti. Bana verilen ilacı alıp hemen dışarı çıktım.

Ama burada "söze gelmeyeni yazmak için" hiçbir haritada, hiçbir bellekte çizilmemiş bir yol bulmayı denediğim bu sayfalarda Traian beni başka bir bakış noktasından ilgilendiriyor.

Çünkü o zamanlar Traian'ın görünen gündüz yüzü de onun gece yüzü kadar garip geliyordu bize. Traian kızlardan hoşlanıyordu, onlardan başka hiçbir şey yoktu aklında. Sevmenin ne demek olduğunu ondan öğrendik. Onu sırıtarak dinlerdik ya, aklımız kendi aptallıklarımızdaydı. O ise dediğinden şaşmaz, kendini savunur, yalnızca bu aptallıkların aşkın kapsamında olmadığını açıklardı bize; insanın hep onu düşüneceği, onun yakınında olmak isteyeceği, ona çiçeklerden zincirler öreceği, onunla ormanda el ele tutuşup dolaşacağı bir sevgilisi olmalıydı.

"Ve de orada..." diye tamamlardık sözünü daha da sırıtarak, çünkü geceleri kendi aramızda yaptığımız konuşmaların merkezinde yalnızca kızların vücut yapısı ve onunla neler yapılabileceği vardı. Hayır, hayır, diye diretirdi Traian, bir kızı sevmek çok güzel bir şey olabilir; yemekhanede karşısına oturmak, ona bir şiir yazmışsan eğer... Kendimizi beğenmişliğimiz onun tutkulu sözleri karşısında çabuk çökerdi, ama tam da bu yüzden daha da inatla savaşır ve bu tür düşüncelerle alay ederdik. Bizim için kızlar ve oğlanlar olarak iki farklı tür vardı, tozların içinde çomaklarla yere cinsiyet simgeleri çizerdik, bir daire ile çapraz çizgi ya da iki daire ile aralarında bir küçük çizgicik. Traian kısa zamanda kendine bir kız arkadaş buldu, tabii. Adı Livia Ante'ydi ve bizden büyüktü, beşinci sınıftaydı. Mireille Mathieu saç modelinden birkaç yıl önceydi, saçlarını onun gibi çepeçevre kısa, "tas kesimi" kestirirdi. Yıkanınca kestanerengi saçları kırmızıya çalardı. Zayıf ve zarifti, iyi yetiştirilmişti. En sevdiği gösterişsiz firuze giysisi içinde küçük bir hanımefendi etkisi bırakırdı.

Traian bütün gün onun çevresinde dolanıp dururdu. Birkaç yakışıklı oğlan da Traian'ı taklit etti ve onlar da Livia'nın grubundan kız arkadaşlar edindiler. Boş saatlerde her grup ormanda kendi yoluna gider, üstü yapraklarla kaplı yollarda gezinmek için tenhalarda devrilmiş ağaç gövdelerinin kestiği patikaları seçerler, altın sarısı sessizliği ürperten tiz kuş seslerini, zaman zaman güneş ışınına denk geldiğinde parıldayan sivrisinek sürülerinin vızıltılarını dinlemekten keyif alırlardı. Diğer oğlanlar başlarına çam iğnelerinden yaptıkları taçları takarlar ve

kalın sopalar alırlardı yanlarına. Ağaç kabuklarından da kemerler yapar ve ormanın seyreldiği yerlerde çığlık çığlığa koşarlardı. Bazen devrilip çürümüş, kolayca taşınabilecek bir ağaç kütüğünün kabuklarını koparıp ağaç kütüğünün içindeki uzun kanalın sonunda kıvrılıp bükülen ağaç kurtçuklarını incelerlerdi. Mantar öbeklerini ayaklarıyla ezerler, ellerini ağaç kovuklarına sokup kuş yumurtaları ararlardı.

Öbür küçük grup ise dereyi aşar, en güzel ormanlardan birine dalar, çançiçekleri ve küçük kuzukulaklarıyla dolu bir çayıra gelirler ve orada halka olup otururlardı. Ne yaparlar, ne konuşurlar, bilmeyi çok isterdim, bundan daha tutkulu bir isteğim (kendime itiraf etmezdim) yoktu, ama bilgiye ve gizeme kapatmıştım kendimi. Hatta Traian'ın grubundaki oğlanlarla kızlara düşmanlık besleyen, onları aşağılayan, aralarındaki arkadaşlık sanki suçmuş gibi onlara eziyet eden kendi grubumu kurmuştum. Oluşturduğumuz bir çeşit devriye ekibi sürekli peşlerinde oluyor, ağaçların arkasında pusuya yatıyor, sonra da ellerindeki sopaları sallayıp bağrışarak üzerlerine saldırıyor, oğlanlarla dövüşüyor, kızları da ormandan kovalıyordu. İri papatyalardan ördükleri metrelerce uzunluktaki kordonları ayaklarımızla ezer, savaş ganimeti olarak ele geçirdiğimiz orman çiçeklerinden yapılmış iri, renkli demetleri parçalardık. Nefretimiz o kadar büyüktü ki, gizli oturumları için toplayıp hazırlamış oldukları bir avuç orman yemişini yemez, ayağımızla üstüne basıp ezerdik. Belimizde ağaç kabuklarından kemerler, başımızdan yapraktan taçlarla onların yerine oturur, kampta belki hâlâ var olan herhangi bir oğlan-kız ilişkisinin son izini de silmek için ne yapabileceğimizi danışırdık. Kızlarla birlikte voleybol oynarken, hatta yalnızca konuşurken görülen her oğlan düşmanımızdı. Çiçek toplayan ya da kuş yumurtası arayan oğlanları da pataklıyorduk, çünkü her ikisi de kız işiydi. Bir gün ufak bir oğlanı avcunda en çok fındık büyüklüğünde, benekli bir yumurtayla yakaladık. Yumurtayı elinden alıp yere fırlattık. Yumurtanın kabuğu otların içinde kırıldı ve küçük bir kan birikintisi oluştu. Oluşumunu nerdeyse tamamlamış olan civciv ezilmişti, cıvık cıvık kan içindeydi şimdi. Bana sanki tüysüz kanatları titredi gibi geldi. Bütün akşam midem bulandı.

Ancak, Traian'ın grubu pes etmedi, saldırılara cesurca direndi. Traian türlü romantik savunma teknikleri uyguladı: Hem oğlanlara hem de kızlara bir iletişim ağı kurdurdu, aralarında sürekli olarak mektupla iletiler ve gizemli işaretler gidip geliyordu. Ara sıra elimize geçen mektuplardan birinde şöyle yazıyordu örneğin: "Sincap, söyle ata, sarayda bekleniyor." Biz de bu atın kim, sincabın kim ve sarayın nerede olabileceğini anlamak için saatlerce kafa patlattık. Kısa bir süre sonra yastıklarımızın altında iri harflerle üzerinde "İNTİKAM!" yazılı küçük kâğıtlar bulduk ve bu olay giderek sıklaştı. Bu baklava dilimi biçiminde yazılmış harfler ve altındaki kırmızı ok bugün hâlâ gözümün önünde. Bazen bizden birinin "diğerleri" tarafından esir alındığı da oluyordu, tutuklunun alnına, üstünde renkli keçe kalemle çizilmiş bir eşek resmi ya da "APTAL!" sözcüğü yazılı bir kâğıt yapıştırıyorlardı; kâğıt alındığı zaman alında "dövme"si kalıyor ve iki-üç gün çıkmıyordu.

Karşılık olarak biz de Traian'la sürekli alay etmeye onu küçük düşürmeye çalışıyorduk. Tabii, içgüdüsel olarak ona en çok acı verecek, olası en garantili yolu, yani kız arkadaşı Livia Ante'yi hedef seçtik. Kantinde altı tane kadar boş şekerleme kutusu bulduk ve kapaklarını öyle bir kestik ki, üzerindeki FONDANTE* yazısından geriye ANTE kaldı, bunun altına da siyah, yeşil ve mor keçe kalemle TRAIAN yazdık. Akşam yemeğinden sonra kantinin arkasında ormanın başladığı altı ağaca kartonları çiviledik. Sonuç müthişti, skandal mükemmeldi. Kampın sorumlu yöneticileri bizi sıraya dizdiler, birkaç çocuk öne çıkmak zorunda kaldı, ama bizim gruptan değildiler, rastgele çeşitli kavgalara katılmış çete başlarıydı bunlar. Livia nerdeyse evine gönderilecekti, Traian ise kendinde değildi, her an herkesle dövüşebilirdi.

İstemeyerek her türlü aşk ilişkisine karşı olan nefretim daha tükenmeden tatil kampı sona erdi. Ama son iki-üç gün son derece acılı büyük bir sürpriz yaşadım. Ağustos başlarıydı, kendi aralarında birer bütün olarak şekillenmiş küçük bulutlarla bezeli mavi göğün parlak görkemi, güneş ışınlarının sızdığı ormanın hüznü, yol kenarında ölmüş bir kirpinin

* Şekerleme. (ç.n.)

kokusuna karışan kuzukulaklarının ekşimsi kokusu öyle garipti ki, yüreğim sızladı. Kendimi birkaç kez gizlice Livia'ya bakarken yakaladım. Ona bakmadan önce, başkasıyla karşılaştırılamayacak o kızıl saçlarını, firuze pırıltılı giysisini, onun kendine özgü yürüyüşünü göz ucuyla algılıyordum ve bütün bunların beni şiddetle ona çektiğini, bende onu sürekli görme isteği uyandırdığını korkarak kavradım. Akşamları kamp ateşinin başında zaman zaman, yükselen kıvılcımlar arasından, alevlerin yüzündeki yansımasına göre bazen safran sarısı, bazen erguvan kırmızısı profiline bakıyordum. Kocaman ateş yığınının yaydığı sıcaklık, kültür programı kapsamındaki gösteride payetlerinden çakan şimşeklerle ve kelebek kanatlarıyla dans eden kızlar, kulakları uğuldatan gitar sesleri, her şey gözümün ağ tabakasını, beynimi, derimi kat kat kaplıyordu, ama benim için tek önemli şey onu görmekti. Çok utanıyordum bu yüzden, ama tatlı, masum bir utanmaydı. Birkaç saatlik tren yolculuğundan sonra vardığım Bükreş yavan ve terk edilmiş, evimiz ise karanlık ve dar göründü bana. Öğle yemeğinde gözlerimden yaşlar boşandı.

Sonraki ortaokul yıllarında çok çekingen bir çocuk oldum. Bir kızla iki çift laf edemiyordum. Sirk alanının iki yanı ağaçlıklı yolunda birlikte oynayan oğlanlarla kızlara çaresizlikle, umutsuzlukla bakıyordum. Ne zaman bir kız benimle şaka yollu ilgilense, ilk tepkim yalnızca: "Rahat bırak beni!" oluyordu. Ya da öylece sırtımı dönüp uzaklaşıyordum. Herhangi birinin hakkımda âşık olduğumu düşünmesi kadar yüzümü kızartacak bir şey yoktu. Bu düşünce dayanılır gibi değildi benim için. Hâlâ oldukça güzel bir çocuktum. Sınıfımdan kızlar ders yapılmayan bir saatte sınıfın en güzel oğlanlarını derecelendirip bir kâğıda yazdılar ve sonra kâğıdı yırtıp bin parçaya ayırdılar. Ama oğlanlardan birkaçı kâğıt parçalarını çöp sepetinden çıkarıp bin bir güçlükle listeyi yeniden birleştirdi. On yedi oğlan arasında dördüncü sırada olduğumu anımsıyorum. Şaşırmıştım buna, ama en iyi öğrencilerden bir olmamın da o zamanlar estetik yargıyı oldukça etkilemiş olduğunu düşünmem gerekirdi. Yine de davranışıma hiçbir etkisi olmamıştı bu iyi derecenin. Kızların gözüne bakamıyordum. Belki de bilinçsiz olarak gizli

duygularımın ortaya çıkmasından ya da öylesi duygular beslediğim kuşkusunu uyandırmaktan korkuyordum.

O dönemde ağır geçen kışları anımsıyorum, kar okulun penceresine kadar yükselirdi, akşamlar kırmızı kurşun dalgalar halinde avludaki kestane ağaçlarının, okulun yanındaki tuğladan yapılmış nostaljik deponun üstüne inerdi. Hava kahverengileşir, oğlanlar sırılsıklam olmuş eldivenlerinde tuttukları kartopuyla kızları kollarlardı, erguvan kırmızısı parıldayan kuş gözleri vardı. Biz altıncı saatte elektrik ışığında uyuşmuş halde tahtada sıra sıra dizilmiş garip kimya formüllerine, Avogadro sayısı'nın* ilginç orantılarına ya da geometrinin yamuk kristal şekillerine bakarken dışarda, sert havada ilk yıldızlar pırıldardı.

Deli gibi kar yağdığı günler de olurdu, Romence dersinde dışarı bakarken sanki bütün sınıf bir uzay gemisinde, müthiş bir hız ve dik bir açıyla yukarı doğru uçuyormuşuz izlenimi edinirdik. Genel olarak, dışarının sonsuz karanlığına karşı içinde bulunduğumuz aydınlık mekân bize, eskiden mağaralarında ateşin başında oturan insanların da duymuş olmaları gereken ataç bir mahremiyet ve güven duygusu veriyordu. Dünya küçülüyor, yaşam kolaylaşıyordu. O dönemde sanrıya dayalı tek yaşantımın arka planında da böyle bir akşam vardı. Bunun üzerine fazla bir şey söyleyemiyorum, nasıl açıklayacağımı da bilmiyorum. Teneffüsteydik, futbol ya da ona benzer bir şey hakkında gevezelik ediyorduk. Öğrenmeye bizden daha hevesli olan kızlar tahtanın önünde toplanmışlar, Avrupa haritası üstünde tek tek kentlerin yerlerini bulmaya çalışıyorlardı. Çoğu, oğlanlardan daha gelişmiş, daha uzun boyluydu, okul önlüklerinin altında göğüsleri kabarıp yuvarlaklaşmıştı. Kızlar, kimilerine sıçan, mamut, kaz, domuz gibi birtakım garip ongun adlar takılmış oğlanlarla dalga geçmek için çevrelerini kuşattılar.

Orada, sınıfın o gürültü patırtısında, tanıdık yüzlerin, şekillerin içinden geçip devindiği sarı pusun içinde o anlatılamaz şey oldu. Bir çağrı duymuşçasına ansızın yukarı baktım, bir

* İtalyan bilim insanı Amodeo Avogadro'nun [1776-1856] adıyla anılır ve bir elementin bir molündeki atom sayısı ya da bir bileşiğin molündeki molekül sayısını belirtir. (ç.n.)

metre üstümde ve biraz önde duran mavi bir küre gördüm. Yaklaşık altmış santim çapındaydı, koyu, nerdeyse fosforlu, sanrısal bir gök mavisi ışık saçıyordu. Jelatinden kocaman bir sabun köpüğü gibi havada hareketsiz duruyordu. O zaman aklımdan geçenlerin tümü düşünme eşiğimin altındaydı, insanın çok büyük tehlikede olduğu anlarda "düşündüğü" ya da yıldırım hızıyla karar vermek zorunda olması gibi. Bana küre olarak görünen şeyin önce gözümün ağ tabakasında bir leke olduğunu sandım, yani bir fosfen*. Ama başımı çevirir çevirmez kayboldu. O zaman gözümü yine ona yönelttim ve nesnenin ya gerçek ve açıklanamaz olduğunu ya da gözümün değil, zihnimin bir ürünü olduğunu kabullenmek zorunda kaldım. Bu büyük, mavi küre yaklaşık yarım dakika üzerimde, boşlukta kaldı ve bu süre içinde gözümü ondan ayıramadım. Benden başka onu kimsenin görmediği besbelliydi, benim bu yarım dakikalık süre içindeki dalgınlığımı, şaşkınlığımı kimsenin fark etmemesi de bana çok garip geldi. Küre aniden kayboldu. Bir an için gözümü zorla ayırmıştım ondan, yeniden yukarı baktığımda yoktu. O saniyeler içinde korku bile duymamıştım, neden sonra kendime gelebildim.

O zamanlar Lilli'ye âşık olmuştum; bu benim için bir felaketti. Bugün bana hâlâ güzel görünen bu kızı (kendisiyle grup içinde çekilmiş bir resmi de var bende) her gün görüyordum; saçlarını yuvarlak alnını vurgulayacak biçimde arkaya tarardı, yanaklarında gamzeleri, çekici, sürekli gülümseyen dolgun dudakları, son derece sıcak, yine de dünyaya bir türlü alaycı bakan siyah gözleri vardı. Ayrıca hiçbir zaman onun yüzüne doğrudan bakmaz, elden geldiğince yoluna çıkmazdım. Ama bazen yüzünün pencere camlarından ya da fizik veya kimya laboratuvarındaki dolap camlarından yansımasını görürdüm. Lilli'den insanı şaşırtan, kafasını karıştıran belli bir etki yayılırdı. Yakın olduğu kız arkadaşlarına onların boyuna utanıp sıkılmalarına neden olacak şeyler anlatırdı. Onun sınıfa getirdiği kimi kitaplarda uzun aramalardan sonra belli belirsiz erotik bölümler bulunuyordu. Kızların arasında en cüretlileri

* Göz kapalıyken fiziksel ya da elektriksel baskı sonucu retinanın uyarılmasıyla beynin görme merkezine giden uyartı nedeniyle oluşan görme hissi. (ç.n.)

toplanıp bu kitapları dudaklarında garip bir gülümsemeyle yüzleri kızararak okurlardı, ama bu tür okumalarda oğlanlarda hiç eksik olmayan kikirdeşmeler onlarda olmazdı. O yılın bizi en güç durumda bırakan dersi üremenin konu edildiği biyolojiydi. Her an kahkahalarla tehdit eden otuz sırıtkanla ders yapma olanağı görmeyip konuyu atlayan öğretmenler de vardı. Görevini titizlikle yapan, öyle çabucak yılmayan yaşlı bir kadın biyoloji öğretmenimiz vardı. Yine de müfredat planındaki kaçınılmaz "üreme" sorununda konu tavşanlara gelince zorlanmıştı. Ama şimdi sözkonusu insan olduğu için durum çok daha güçleşmişti, analarımızın, babalarımızın yıllarca uğraşarak ruhsal barajlar üzerine kurdukları baskı şimdi daha da büyümüş, dayanılmaz bir hal almıştı.

Evde alınan terbiyeden bu tür konulara değinilmesini edebin yasakladığını biliyorduk, şimdi ise ciddiye alınması gereken bir kadın kürsüden tam da "bu konular" üzerine konuşuyordu ve bu olay içimizi, altımızı oyuyordu, utanmamızın dayanılmaz dereceye varan gerilimini belli bir gülmeyle boşaltacak noktaya kadar getirmişti. Sözkonusu derste aralarında Lilli'nin de olduğu üç öğrenciye konuyla ilgili sorular soruldu; Lilli öğrenme konusunda her ne kadar kendini zorlamasa da tümüyle ihmal de etmezdi. Diğer iki öğrenci kötü not almayı yeğleyerek bu konuda tek sözcük bile söylememekte inat edip sustular. Lilli ise dersi başından sonuna kadar hiç teklemeden özenle ve serinkanlı bir nesnellikle, sinir sistemini ya da sindirim sürecini anlatırcasına hiçbir şeyi atlamadan, herhangi bir gülüşmeyi kışkırtmadan anlattı. Zedelenmiş ruhumuz neden o zaman tepki göstermedi? Tersine, büyük bir hayranlıkla, bir kahramanmışçasına izledik onu.

Okul dışında ciddi ilişkileri olmasına karşın sınıfta da bir erkek arkadaş gereksiniyordu. Bu oğlan uzun boylu, kırmızı yüzlü Kızılderili Colorado'ydu (bu yüzdendi takma adı). Oğlan ona her akşam evine kadar eşlik eder, olası rekabetleri engellemek için ders sırasında ona küçük mektuplar gönderirdi. Akşam saatlerinde rehin oyunu oynamışsak (aslında ben hiç oynamaz, sahte bir gülümsemeyle gözyaşlarımın akmasına engel olup kayıtsız görünerek oyunda yalnızca yardımcı olurdum), sonun-

da burun buruna gelirler ve "ceza" olarak sınıfın ortasındaki sıralardan birinin üstüne çıkarlar, birbirlerine sokularak öpüşürlerdi, dışarıda kararmakta olan dökme demirden havanın önünde makasla kesilmiş kâğıt siluetler gibi.

Küçük bir kızın uyku sersemliğiyle annesine sarılışını andıran tavırdan yayılan şefkat ve kösnüllükle ona sokulması, gerçekliğimize ait değilmiş gibi görünürdü bana; esrimeyle, duygu ve acıyla dolu altın daireler, içinde bir saniye bile soluk alamayacağım dairelerdi bunlar. O anlarda yine köpek gibi acı çeker, kendimi dışlanmış, kapının önüne konmuş hissederdim, gerçi korkunç, ama aynı zamanda insanın zevkten soluğunu kesecek derecede güzel bir yaşantıyı yaşamama izin yoktu. Onun bakışlarına dayanamadığımı, bana dönerek iki çift laf ettiğinde yürek çarpıntısına kapıldığımı anlamak güç değildi sanırım. Bunu ilk fark eden de o oldu elbette ve bu onu eğlendirdiği için giderek benimle daha ilgilenir oldu. O zamanlar bizim sınıfta da bir tür fal merakı çıkmıştı, listedeki aşkla ilgili soruları "evet", "hayır" ya da "mümkün" seçeneklerinden biriyle yanıtlamak gerekiyordu.

Sevilen kişinin göz renginden, saç renginden, boyunun uzunluğundan, aynı sınıftan olup olmamasından, beğendiği oyunculardan, şarkıcılardan vb. "Hiç öpüştünüz mü" sorusuna kadar yaklaşık yüz soru vardı. Yanıtlar belli bir cevap anahtarına göre değerlendirilerek, kastedilen kişinin soruları yanıtlayan kişiye karşı olan duygusu söylenebiliyordu. Örneğin sonuç şöyle olabiliyordu: "Seni seviyor" ya da "onun hoşuna gidiyorsun, ama seni sevmiyor" ya da "sana hayranlık duyuyor" ya da "sana tahammülü yok". Eğer birisi fal baktırıyorsa sınıfın yarısı espriler patlatarak sıranın başına toplanıyor ve sorulan kişinin kim olduğunu tahmin etmeye çalışıyordu. Her ayrıntı için alaycı yorumlar yapılıyordu: "Vay canına! Teddy'yi gerekten seviyormuş..." –"Saçma! Saşka olmalı, onun gözleri mavi!"– "Sen olsan Saşka'yı narin olarak mı nitelerdin?"

Tabii, fal sorularını yanıtlarken kızların ille de gerçekten hoşlandıkları oğlanlar olmayabiliyordu kafalarında, arada bir şaka olsun, izleyiciler de eğlensin diye sınıfta kalanlardan ya da daha pasaklıca olanlardan birini de tutmuş oluyorlardı. Rehin

oyununda olduğu gibi bu oyunda da çok etkileyici bir ima, bir incelik vardı. Uzun günlerden birinde, sekizinci sınıfın sonlarındaydık, esmer tenli, son derece canlı, biraz da işveli –erkek arkadaşı yoktu– ve başkalarının buluşmalarını ayarlamaktan hoşlanan Petrutza da fala katılmıştı. Aralarında benim de olduğum birçok kişi yanıtları vermiştik (ben Petrutza'yı seçmiş ve yanıtımı almıştım: "Hoşuna gidiyorsun, ama seni sevmiyor."), sıra Lilli'ye gelmişti. O harikulade, çok dolgun, parlak kırmızı dudaklarıyla gülümsedi. Gözleri çok büyük ve siyahtı, bazen leylak rengi pırıltılar da olurdu, dayanılır gibi değildi. İki yıldır seviyordum onu. Görünüşündeki her ayrıntıyı bilirdim, şakaklarından indirip arkaya doğru gerdiği düz saçlarını, yuvarlak göğüslerini, güçlü bilekli bacaklarını.

Lilli gülerek yanıtladı soruları. İlgilendiği oğlanın boyu sorulduğu zaman duyduğum ilk kuşku iliklerimi titretti, yüzünü bana dönerek "orta boylu" dedi. Diğer soruları, yanıtları düşler içinden duyuyordum. Biliyordum, keskinleşmiş içgüdümün yanılması mümkün değildi: Beni düşünmüştü, benden söz ediyordu. Şimdi herkes biliyormuş gibi geliyordu bana, olay açığa çıkmıştı, hepsi birden üzerime gelip o gülünç ruh ıstırabımla dalga geçecek, alay edeceklerdi. Sınıftan çıkmak istedim önce, ama bunun beni daha da ele vereceğini düşündüm. Sonuna kadar dayandım. Colorado da oğlanların arasındaydı, çok eğleniyordu. Bütün sorular yanıtlandıktan sonra fala soruldu ve çıkan yanıt çok şaşırttı beni: "Seni seviyor, ama gizlice." O anda bir kahkaha attı Lilli ve aniden parmağını bana doğru uzattı, saniyelerce gösterdi beni parmağıyla. Herkes eğlenceli buldu bunu, şakayla karışık dalga geçtiler benimle, ben de onlarla beraber gülmeye çalıştım. Oyun sırası bir başkasına geçti. Ben birkaç dakika sessizce geri çekilip tuvalete gittim. Utançtan alev alev yanan yüzümü yıkamak istiyordum, ama orada sigara içmek için toplanmış olanları görünce vazgeçtim.

O andan itibaren Lilli'ye olan aşkım daha da arttı. Lilli her fırsatta beni konuşma içine çekmeye çalışıyordu. Ama ben tek sözcüklü yanıtlar veriyor ve dizlerimin bağı çözülmüş olarak ayrılıyordum yanından. Geceleri boğulma nöbetleri geçiriyor, onu düşünmeden yapamıyor, yatağımda bir o yana, bir bu yana

debelenip duruyordum, sonra kalkıp pencereye gidiyor, alnımı serin cama dayıyordum. Lilli'nin Berbu Văcărescu'da oturduğunu bildiğim için yüzümü o yöne dönüyor ve ona sesleniyordum. Bir kereden çok açık bir şekilde beni yanıtladığını duydum. Adımı söyledi. Sağ kulağımda duydum sesini. Yanılsama olmadığı kesindi. Arka arkaya birkaç akşam bu şekilde iletişimde bulunduğumuza bugün de kesinlikle eminim. Burada önemli olan ayın parlaması ve benim onun evine yönelmiş olmamdı. Sonra açık seçik duydum: "Andrei, sen misin?" yaklaşık yarım saat kadar havadan sudan konuştuk. Okul kör topal devam ediyordu, yıl sonuydu, yalnız öğrenciler değil, öğretmenler de fazlasıyla bitkin düşmüştü, canları son derece sıkkındı. Yunanlı Sindili teybini getirdi, gevezelik etmek için sınıfın arka köşesine çekildik.

Ertesi gün –dört kenara asker gibi dizilerek hazır olda zorunlu geçit töreni, ödüllerin dağıtımı ve o bilinen diğer saçma törenlerden sonra– gerçek eğlence olacaktı, bunun için okul her yıl devlet sirkini kiralardı. Yuvarlak arenanın çevresinde dik oturma sıraları olan, tepeden türlü nikel kaplı trapezlerin, halatların, ağların sarktığı o kocaman salon öğrencilerle, velilerle dolardı. Alt sınıflardaki ufaklıklar ortalığa yayılmış, yeşil, sarı, kırmızı ve mavi değişebilir camları olan ağır, metal ışıldaklarla oynuyorlar, büyükler ise sınıflarına göre ayrılarak kendi aralarında sürekli konuşuyorlardı. Biz mezunlar ise sivil giyinebildiğimiz için kendimizi çok özgür hissediyorduk, herkes en iyi giysisini giymişti. Kızlar süslenip püslenmiş, ne kadar cırlak, gösterişli şeyler buldularsa takıp takıştırmışlardı, etekleri kalçalarından çarpık sarkıyor, ince bluzlarının altından beyaz, delikli sutyenleri görünüyordu, bacaklarında annelerinden ödünç aldıkları naylon çoraplar vardı. Saçlarını yapmak için hayal güçlerini çok zorlamış olmaları insanda sevecen duygular uyandırıyor, aşırı süslenmeden bostan korkuluğuna dönmüş olmalarına karşın yüzlerindeki tazelikten ötürü yine de hoş görünüyorlardı. Kimileri tırnaklarını kırmızıya boyamıştı, papağan gibi makyaj yapmışlardı. Okulun müdiresi bunlardan birkaçını evlerine gönderdi. Abartmışlardı, kendilerini küçük birer hanım olarak görüyor, daha on dört yaşında ol-

dukları düşüncesinden aşağılık duygusuna kapılıyorlardı, onlara göre bir erkeğin pekâlâ başını döndürecek durumdaydılar. Hâlâ arabalar, macera filmlerine hayran olan biz acemilere aşağılayarak bakıyor olmalıydılar.

Yüreğim çarparak beklediğim Lilli oldukça geç, programın başlamasından çok sonra göründü. Programın temel gösterisini oluşturan, alelacele bir çeşit müzikale uyarlanan *Küçük Mucize Ormanı*'nda (20. yüzyılın en önemli Romen öykücülerinden Mihail Sadoveanu'nun bir öyküsü) fidan gibi harika bir vücudu olan, yedinci sınıftan Lisuka daracık bir bale giysisi içinde parmaklarımızı ısırtacak bir beceriyle oynuyordu. Yanında espriler yapan, bir köpeğe dönüştürülmüş olan ufak tefek Patroklus vardı. Sahne kelebek çocukları, çiçek çocukları ve benzerleriyle dolmuştu. Fi tarihinden kalmış hoparlörlerden, aslında tatlı çocuk şarkıları olması gereken sürekli cızırtılar, uğultular geliyordu. Lilli'yi ilk gören ben oldum galiba. Sade giyinmişti, üstünde kolsuz, beyaz, oldukça dekolte bir bluz ve dizlerinin çok üstünde bir etekçik vardı. Zamanında gelmiş olsaydı, bacaklarını açıkta bırakan eteği yüzünden dışarı atılırdı. Elinde soluk pembe bir gül tutuyordu. Pelüşlü koltuk sıraları arasından yalnızca ona özgü bir zariflikle zorlanarak geçti. Bizim arkamızda uzak bir yer tek başına oturdu ve arada bir elindeki gülü kokladı. Sonra fikrini değiştirip yakınımıza geldi, iki sıra arkamda bir yer buldu. Onu gizlice, bir saniye olsun gözümden ayırmadım. Ona bakmak için, oğlanlara bir şey söylüyormuş gibi başımı çevirdiğimde gözlerime inanamadım: Lilli öyle bir şekilde bacak bacak üstüne atmıştı ki, bu kadar büyüleyici olmasaydı bu halini edepsizce bulacaktım. Bacakları, beyaz bir matlıkla parıldayan teni ta yukarlara kadar görünüyordu ve bir anda bakışlarının benim üzerimde olduğunun bilincine vardım.

Ne zaman gelip yanıma oturduğunu bilmiyorum. Yoğun parfüm kokuyordu, gülümseyip göz ucuyla baktı bana. Ama ben hemen başımı sahnedeki sözsüz oyuna çevirdim. Aniden elimi tuttu. Şaşkınlıkla başımı çevirdim ona ve elimi çektim. "Niye kaçıyorsun benden, Andrei?" diye sordu ve yeniden elimi tuttu. "Bırak, bizi görecekler" dedim, ama elimi yeniden

geri çekecek gücüm kalmamıştı. Gözlerimi önüme diktim, titrediğimi hissediyordum. Salonda orkestranın yanında ve başka yerlerde ya çok gürültülü olduğundan ya da sahne iyi görülmediğinden boş sıralar vardı. Böyle bir yere sürükledi beni Lilli. O elinde gülüyle oynayarak, ben de ter içinde sonumun yaklaştığını duyarak oturduk. Aslında benimle artık hiç ilgilenmiyordu. Salt oradaki varlığının, yaydığı parfümün benim aklımı başımdan aldığını çok iyi biliyordu. Tüm öğrenci arkadaşlarımız bize bakıyor ve sinsi sinsi gülümsüyorlardı. Artık dayanamaz hale gelince aniden kalkıp ilk çıkış kapısına doğru kaçtım. Arkamdan alaycı, alçak sesle beni geri çağırdığını duydum, ama dişlerim takırdaya takırdaya, başımı omuzlarımın arasına çekerek eve kadar koştum. Kendimi yatağa atarak felçli gibi hareketsiz yattım. Ateşim çıktı, annem ateşimi ölçünce çok korktu, haplar getirip doktor çağırdı.

Tatilin ilk günleri resmen hastaydım, az uyuyor, sanrılar içinde kıvranıyordum. Terden ıslanmış çarşaflar içinde debelenirken bir yandan da habire gözlerimi açıp ay ışığının solgunlaştırdığı odanın mavi havasında yatağın yanındaki koltuğa bakıyordum. Lilli'nin orada oturduğunu açıkça görüyordum: Üstünde okul üniforması, saçları düz taranmış ve ıslak ıslak parlayan dudaklarında garip, alaycı bir gülümseme. Yataktan çıkıp saçlarına, omuzlarına dokundum. Kesinlikle gerçek olduğundan emindim. Sıcak bir sıvının içimde göğüs kafesimden parmak uçlarıma kadar aktığını duydum ve ellerim sanki ne yapacaklarını kendiliklerinden biliyorlarmışçasına onu soymaya çalıştılar... Ama tek bir parçaydı, giysileriyle vücudu ayrılmaz bir bütündü. Canlı ve hareketli de olsa cam benzeri bir maddeden oluşan yalnızca bir heykeldi. Soydurtmuyordu kendini.

Şimdi şu dolan sayfalardan bir an başımı kaldırıp refleksle aynaya baktım. Aynayı örten kumaşa iliştirilmiş diğer metne gözüm çarpınca şoke oldum: Bu metin karanlık, şifreli, çözümlenemezdi. Hakikat ışınlarının beni alt etmesi, beni mahvetmesi için o metni oradan çekip almamın yeterli olacağını biliyordum. O zaman ışık olacaktı. Ama kimin işine yarayacaktı bu? Beni eritip yok eden bir alev olacaktı. Yine de aynaya bir

göz atmak kadar özlemini çektiğim bir şey yoktu. Bu öyküyü yazıp aklımdan çıkarmadan yapmayacağım bunu. Ben yazıp durdukça bizim yaşlılar da habire, güya akvaryumdaki beta balıklarına yem vermek, içinde inci ya da herhangi bir broş olan kutuyu almak, bir başka keresinde de mobilyaların ya da üzerinde İsa'nın bulunduğu taraftan üzüm salkımlarının fışkırdığı ikonaların tozunu almak gibi bahanelerle topallayarak içeri giriyorlardı; sonunda da yanıma gelerek iyi gizleyemedikleri bir kaygıyla uzun saçlarımı okşuyorlardı. Yaşlı kadına –bu kere ilkinden daha yumuşak bir sesle– hiçbir şeyimin olmadığını, yalnızca şu öyküyü yazmak istediğimi, bitirdikten sonra da isterse yüz tane doktor çağırabileceğini söylediğimde gerçekten gözleri yaşardı. Onlara öyküyü bir hafta sonra bitireceğime söz verdim. Teslim olup kabul ettiler, ama öğleden sonra diğer yaşlı insanlarla oturma odasında kafa kafaya verip saatlerce fısıldaşmaktan da geri durmadılar. Sevgili oğullarında besbelli bir değişiklik sözkonusuydu ve bu onları korkutuyordu. Onlarla birlikte yemek odasında yemek yememekte direttim, çünkü orada üstünü örtemeyeceğim büyük bir Venedik aynası vardı. O zaman yemeğimi buraya, doğrudan yazı masama getirdiler ve benim, öykünün bağlantılarını bir an önce yeniden ele almak için yemeğimi hızlı hızlı yiyişimi izlediler.

Zamanla garip alışkanlıkları ve saçma fikirleri olan zorlu bir yarı yetişkin olup çıktım. Eğer *o* lisenin dördüncü sınıfında "hayatıma" girmemiş olsaydı, dış dünyayla olan ilişkimi kesinlikle kaybedecektim. Bütün gün ve gecenin büyük bir bölümünde kitap okuyor, adım adım bütün şair türlerini keşfediyordum (özellikle şiir okuyordum çünkü), sonra onları yeniden tek tek inceledim. Kentin dört semtindeki kitapçı dükkânının sürekli müşterisiydim. Hoşuma giden her şey kolayca belleğime yerleşiyordu. Arkadaşlarım öğretmenin masasında pingpong oynarlarken ben tahtayı Verlain ya da Eluard'ın dizeleriyle dolduruyordum. Fransızca ve Latince dersinde alışılmadık alıştırma tümceleri kuruyordum. Eğer bir fiil çekimini göstermek için eylemi tam bir tümce içinde kullanmam gerekiyorsa şöyle yazıyordum örneğin: "Siyah çiçek saydam tilkiye bakıyor." Ya da: "Yeşili bir şeftali ineği ile vurdum."

Bu arada alıştırma tümcesinin biçim açısından doğru olmasına dikkat ediyordum. Zavallı kadın öğretmenlerin beti benzi uçuyordu. Ama çok iyi öğrenciydim, yarışmalarda birkaç ödül almıştım, onlar da beni rahat bıraktılar. Kendimi lanetlenmiş görüyor ve sınıf arkadaşlarımı küçümsüyordum. Şiirlerimi özel bir deftere yazıyordum ve bir de günlük tutmaya başlamıştım; o kadar sık okudum ki bu günlüğü, yazdıklarımı şimdi ezbere söyleyebilirim. Her okuduğum kitap benim için yeni bir yaşamdı. Camus'yü, Sartre'ı, Céline'i, Bacovia'yı, Voronca'yı ve Valéry'yi canla başla okudum. Çevremde olup bitenleri nerdeyse algılamıyordum. Sınıf arkadaşlarım, çoğu kötü durumda, kapakları bantlarla yapıştırılarak tutturulmuş plaklar getirirlerdi okula.

Bu plak kapaklarında garip figürler vardı, ayrıksı giyimli, sakallı genç adamlar ya da kocaman bacasının üzerinde kanatlı bir domuz yavrusu süzülen hüzünlü fabrika yapılarının bulunduğu manzaralar. Ben onların yanında, ama kafam başka yerde otururken konuşmalarının arasında bilmecemsi sözcükler geçerdi: "In-A-Gadda-Da-Vida", "Led Zeppelin", "Samba Pa Ti", "Imagine". Kendilerinden geçerek nakaratlar söylüyor, kopuk kopuk dizeler okuyorlardı: "Hitler'e inanmıyorum / doğramacıya inanmıyorum / Beatles'a inanmıyorum / yalnızca kendime inanıyorum / Yoko ile kendime yalnızca. / Gerçek bu / düş bitti."

Okula teyplerini de getirirler ve yükselticiye bağlayarak öylesine sert gitar sesleri çıkartırlardı ki, beş dakika bile dinleyemezdim. Yaşıtlarımın sevdikleri, değerli buldukları şeyleri küçümsüyordum. Krizin sürdüğü iki yıl boyunca çılgınlık sınırına öyle yaklaşmıştım ki, bugün hâlâ buz gibi soluğunu kafamın çevresinde duyumsarım. Yılan nasıl zaman zaman deri değiştirirse, benim dünyam da tıpkı öyle, gerçek yaşamdan ayrıldı, düşsel özün niteliğine koşut bir filme dönüştü. Ara vermeden sürekli kitap okuyamadığım için, hava almazsam boğulma nöbetlerine tutulduğum, karabasanlar gördüğüm için güneş batımında her gün gezintiye çıkardım. Galaţi Caddesi ve Domniţa Ruxandra'dan aşağı, Galaţi Meydanı'na kadar iner, sonra Toamnei Caddesi'nin ötesindeki ıssız sokaklara dalar,

nerdeyse Calea Moşilor'a kadar gelirdim. Orada, sıvaları pütürlü balkonları caddenin üzerine doğru ürkütücü bir biçimde sarkan, pervazları işlemeli, bir sürü maskelerle bezeli, nerdeyse dağılmak üzere olan alçıdan Atlas kabartmalara yaslanan kemerli, eski moda evleri seyrederdim. Güneşin ufka her keresinde biraz daha yaklaşmasıyla evlerin cephelerinin altın sarısı önce kehribar rengine, daha sonra da erguvan kırmızısına dönüşürdü.

Çatı Gorgonlarının burunlarının ve elmacık kemiklerinin gölgeleri evlerin duvarlarında çok net belirir, camlar kanla dolar ve baba evinin dövme demir parmaklıklı kapısı önünde kalakalmış mavi giysili küçük bir kız içimde eski, doğumuma tadar uzanan çok eski anıları canlandırırdı. O zamanlar sık sık Venüs Caddesi boyunca, orada beyaz– pembe kuşaklı pervazları olan büyük tüccar evlerinden birinde hayatımda bana verilen en güzel ve en korkunç yaşantı olacak o kadının oturduğundan habersiz yürürdüm. Yan yana sıralanmış birkaç atölye ve küçük fabrikanın cüzamsı görünüşlerine hayran kalırdım. Akrilik boyayla boyanmış duvarların altından, yıllar içinde yer yer kabarıp dökülmüş geniş yüzeylerde eski boyanın sarısı görülüyordu. Cırlak bir mavinin geniş şeridi sarkıyordu üzerlerine. Bunları avlularında atlar olan yıkıntılar izliyordu, ama daha sonra asmalarla kaplı yollardan sevimli villacıklara geliniyordu; taraçalarda emekliler oturmuş, mukavvaların üzerine parlak renklerle deniz manzaraları ya da leylaklı natürmortlar yaparlardı. Venüs Caddesine akşam kızıllığı yayılınca, yağmurdan, havanın neminden paslanmış, Silvestru Okulu'nun yanına bırakılmış buzdolabı inanılmaz, gülkurusu bir renk alır, görüntü tümüyle yapaylaşırdı. O zaman büyük bir hüzünle eve dönerdim.

Cinsel yaşamımda saldırgan bir tutukluk dönemi geçirdim. Her şey çelişkili ve çözümsüzdü. Kitaplarda erotik bölümler, sanat albümlerinde çıplak resimler arıyordum, ancak bir yandan da bu geçici isteğe karşı içimde bir direnme vardı. Bütün insanlardan bambaşka olduğum düşüncesiyle yaşıyordum, aşk ve onunla bağlantılı şeyler benim için geçerli değildi, beni bayağı insan yazgısının çok ötesine götürecek bir yol vardı benim

için. Dahası, o zamanlar artık son derece belirgin olan her şeyi mutlaklaştırma eğilimimle varmış olduğum görüşe göre erotizm insanların tatmin olmasını engelliyordu, aşk ve onunla bağlantılı olarak kadın, adiliğe saplanmamızın nedeniydi. Şöylece üstü kapalı değindiğim kendime yabancılaşma sürecinde iki yıl boyunca bu görüşü destekleyen garip, korkunç bir fikrin kurgusu üzerine çalıştım. Daha yüksek bir görevi yerine getirmem gerektiği için bana bir kızla tanışma hakkının verilmemiş olduğu kanısına vardım. Kanıma göre ölümsüzlük bir anlamda bekaretle bağlantılıydı ve kim kendini aşka kaptırır ya da sevişirse kesinlikle kirlenirdi. Yine de açık seçik düşünülüp taşınılmış şeyler değildi bunlar, daha çok düşünce gelgitleriydi.

Kadın bir canavar gibi görünüyordu gözüme. Aslında onda sapıklaşmış, bozulmuş erkeği görüyordum. Göğüsler, yağ tabakalarının dağılımı, genişlemiş kalçalar, farklı tür saçlar, tüm bunlar benim gözümde utanç verici bir kötürümleşmeydi. Kadınsı davranışı, hareketlerin zarifliğini, değişik ruh yapısını ikiyüzlülük olarak algılıyordum. Ne zaman bir kız biraz şıkça giyinse, bakımına özen gösterse, oğlanlarla cilveleşse, içimden bir nefretin yükseldiğini duyuyordum. Erotik isteğin dışa vurulmasından başka bir şey değildi bu benim için. Dişi örümceğin çiftleşme sırasında erkeğini yediğini okumuştum bir yerde, hatta insanların dünyasında da birleşmeden sonra kadınların erkekleri öldürmeleri durumunda neler olabileceği üzerine fantastik bir öykü de yazmaya başlamıştım. Erkeklerin ikilemini, iki dürtü arasında bir oraya bir buraya çekilmelerini gözümde canlandırmıştım. Tam olarak, kadının seni yok edeceğini, yine de onun büyüsünden kurtulamayacağını... Ya da peygamberdevesini, birleşme sırasında aşığını düpedüz, kıtır kıtır kemirip yiyen o ilginç *Mantis religiosa*'yı ya da dişi akrebin birkaç saniye içinde erkeğini kitin kabuğundaki tek geçirgen yeri bulup tam oradan kuyruğundaki zehirli dikeniyle sokup öldürmesini.

Magheru Bulvarı'nda ya da Romana Meydanı'nda yapışkan, devasa örümcek ağları ve ağların ortasında hiç kımıldamadan pusuya yatmış, göğüsleri eklembacaklılarla pekâlâ karşılaştırılabilecek çıplak kadınlar bulsaydım, bence bu, şeylerin doğası-

na çok daha yakın bir gerçeklik olurdu; gerçekte ise yalnızca davranışları, gülümseyişleri ve zayıflıklarıyla ağlarını kuran kadınlar, "bizim annelerimiz, karılarımız, sevgililerimiz ya da kızlarımız" normal insan-varlıklar olarak görünüyorlardı. Hezeyanım ilerledikçe de bununla ilgili daha çok soru çıkıyordu. Örneğin kendime, hangi belirtiye dayanarak herhangi bir şeyin kendini dişi olarak gösterebildiğini soruyordum. Yeni doğanlarda cinsiyet ancak anatomik olarak saptanabiliyordu. Çocuklara iki-üç yaşına gelene kadar iki renk giysi giydirilir: oğlanlara mavi, kızlara kırmızı ya da pembe. Ama sonra, tam da oğlanla kız arasındaki farklılıkları arkadaşlarında fark ettikleri zaman yüzlerinde, aslında henüz belirgin olarak tanımlanamayan, ama giderek gözle daha açık seçik görülebilen çizgiler oluşuyor. Yapay olarak seçilmiş farklılıklar (kızlarda uzun saç, özel giyim: etek, entari, örneğin küpe gibi dikkat çekici takı) ve olgunlaşma döneminde ortaya çıkan ikincil özellikler bir yana, bilmecemsi ruhsal belirtiler de var. Sanırım bunlar aslında güçlü olanlardır, çünkü tutkuları doğururlar. Bir kadına kusursuz bir vücudu olduğu için değil, gözlerindeki ya da ağzındaki o kendine özgü eşsiz etkiden dolayı âşık oluruz: Bu belirtilerden onun alabildiğine derin, ince bir erotizmle yüklü kişiliğini (nasıl oluşan, neye göre ortaya çıkan?) tanırız.

Sevgilimizin bizi aldatıyor olması düşüncesine, onun, kaşlarını kaldırarak bir başkasına gülümsediğini ya da ona bakarken ağzının çevresindeki o ironik zarifliğin oluştuğunu gözümüzde canlandırmamızdan daha kolay katlanırız, çünkü bunların bizim bizzat kendi etkimizle oluştuğu kuruntusundayızdır. Makyaj yapılmamış bir kadın gözüyle bir erkek gözü arasında hemen hemen hiçbir farklılık göremeyiz. Kızların kirpikleri daha uzun, daha sık, gözlerinin badem biçimi daha vurgulu olabilir, ama neden âşık olduğumuz sürece o kadının gözleri kocaman ve siyah-mor parlar görünür gözümüze de, aşk bittikten sonra artık bu gözlerde bir olağanüstülük bulamayız, kim açıklayabilir bunu bize? Ağızda dişilikle erkekliğin birbirinden ayır edilmesi daha kolay görünüyor, ama ne yüzden? Belirli durumlarda o ağzın, o dudakların bir kadına ait olduğu bilinir, ancak bu farklılığın mantıksal olarak kavranabildiğini

sanmıyorum. Hiçbirimiz kendi cinsiyetimizin dışına çıkamadığımız için bu sonu gelmez belirtileri zorunlu olarak ya erkeğin ya da kadının gözünden görürüz.

Gözle görünür şekilde değiştim. Görünüşüm bir münzeviye dönüştü, bakışımda oldukça garip, acılı bir ışık parıldıyor. Ağız yapım yine kösnül kaldı, ama o da artık belirli bir iç basıncın izlerini dışa vurmaya başladı. Dar ve çok uzun burun kanatlarımın altında bıyık belirgin bir şekil aldı ve bütün yüz çizgilerim uzadı. Yalnızlığa lanetlenmiş biri pozunda olmak hoşuma gidiyordu ve gelmesi zorunlu bir şeye karşı bütün gücümle savunmadaydım. Bir akşam Venüs Caddesi'nde yürüyordum, tiz, mekanik tınılı bir ezgi duydum. Birden çocukluğumda, çocukların ve sayısız oyuncakların olduğu evdeki sahneyi anımsadım. O selülozdan mandarinin mırıldanmış olduğu Doğu tınılı şarkıydı. Sesler, renkli camlı bir cumbanın üstündeki köşede bulunan açık pencereden geliyordu. Güneş batımının alaca karanlığında altın-turuncu renkli lekeleri olan bir kedi cumbanın damında büzülmüş, yukarıdaki pencereye şaşkın ve ürkek bakıyordu. Mandarinin şarkısı bitti ve odadan boğuk bir kız sesi duyuldu: "Pist! Kaybol buradan, arsız seni!"

Kedi duvar boyunca sessizce yürüyüp evin önündeki geniş çayırlığa atladı. Pencereyi çevreleyen kıvrımlı perdenin önünde bana çok ufak tefek görünen narin yapılı bir kız belirdi. Meşe rengi, uzun dalgalı saçların çepeçevre sarmaladığı güzel kıvrımlı, zarif çene kemikli yüzünde bir çift sarı göz parlıyordu. Bu soylu, küçük yüzün görüntüsünü belleğime alıp karanlık basana kadar gezintimi sürdürdüm. Daha sonra oradan her geçişimde cumbanın üstündeki pencereye baktım, ama altı ay boyunca yalnızca, o da birkaç kez yaşlı bir kadın gördüm. Çok daha büyük başka bir pencereden bir yerküre ve değerli olduğunu sandığım mobilyalarla kristal sarkıtlı, parlak bakırlı büyük bir avize gördüm. İçinde şiirler, okuma izlenimlerim, sıra dışı düşlerimden birkaçının olduğu ve dış dünyayla ilgili olaylara pek ender değindiğim günlüğümde bu "rastlantı"yla ilgili tek bir not bile yok. O gün yazılan notta yalnızca Nerval'in *Aurélie*'sini okumaya başladığımdan söz ediliyor.

Kısa bir süre sonra on ikinci sınıfa geldim, on sekizime giriyordum. Geleceğim üzerine düşündükçe duyduğum sıkıntı artıyordu. Daha bir yıl önce kesin olarak ve hiçbir üzüntü duymadan yaşamla, "yaşam sevinci"yle ilgili her şeyden vazgeçmiştim. Silik varlıklarından hoşnut olduklarını gösteren insanlardan tiksiniyordum. Bense kendimin evrensel olduğunu sanıyordum, kendi başına evren olacak durumdaydım. Ancak vücut olarak bu yaşam tarzına katlanmam giderek güçleşiyordu. Kısa süre sonra artık bir dahi olarak görmüyordum kendimi, başarısız zavallının tekiydim. Bu değişim yalnızlığın baskısı altında oldu. Eskiden beni rahat bırakmalarından, kendimi haftalarca eve kapatıp gözlerim yorgunluktan kapanana kadar okumaktan hoşnuttum. Gidip telefonu açmak zorunda kaldığımda içimden lanetler okurdum. Lisenin ilk iki yılında sınıfımdan öğrenciler beni sık sık çaya, doğum günü partilerine, okul salonunun fuayesindeki diskotek'e davet ederlerdi, ama ben hiç gitmediğimden zamanla vazgeçtiler. Benimle olan ilişkilerinde tiksintiyle karışık, içinden kelebek de, iğrenç bir böcek de çıkabilecek bir kozayla karşı karşıyaymışlar gibi ikircikli bir hayranlık vardı. Hakkımda çok konuşulurdu, savunucularım bile benimle kişisel ilişki kurmanın mümkün olmadığını düşünüyorlardı. On yedinci doğum günümde bana bir hediye hazırlamışlar, fiyonklu, güzel bir paket yapmışlardı, ama kimse paketi bana vermeye cesaret edememişti. Sonunda getirip oturduğum sıranın üstüne bırakmışlardı. Bu davranışlarında mahcup, biraz da ürkektiler, sanki bu dünyadan olmayan birine hediye veriyorlardı. O kartonun içinde ne olduğunu bugün de bilmiyorum, çünkü hiç elimi sürmemiş, olduğu yerde bırakmıştım. Son insanlık kırıntısını da yitirmiş olduğumu görmüyor değildim, ama bunun beni insanüstülüğüm yolunda ilerleteceğini düşünüyordum.

On birinci sınıfla on ikinci sınıf arasındaki yaz tatilinde bu yalnız yaşama kendimi öyle bir kaptırmıştım ki, ruhsal durumumdan kaygı duymaya başladım. Hiç kimseyle ilgisi olmayan soyut bir aşk duygusu üç ay boyunca taş gibi oturdu yüreğimde. Bir an bile evde duramıyor, dışarı çıkıp saydam, sarı güneşli Bükreş sokaklarında bir tanıdığa rastlama umuduyla sürekli

dolaşıyordum. Yolda birbirlerine sarılarak yürüyen çiftlere, son moda giyinmiş kadınlara, plak dükkânı "Musica"nın önünde, olmazsa olmaz plakları koltuklarının altında, birbirleriyle plak takası yapan yaşıtlarıma kıskanarak bakıyordum: *Deep Purple in Rock*'a karşılık *Sticky Fingers*, üstüne de 50 ley; *Caravanserai* ve "Who"-Single *My Generation* karşılığında *Ummagumma*. Bitkin bir halde eve dönüyor, ama öğleden sonra yine dışarı fırlıyordum.

Okulun başlamasını dört gözle bekliyordum, oysa daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı. Düşmüş ya da her an düşme tehdidi altında bulunan bir melek gibi bütün ölçülerin ötesinde yalnız hissediyordum kendimi. Biliyordum kuşkusuz: Melek olarak kalmak istiyorsam içimde gürültü patırtı eden ve belki kötü ama üzerimde güç sahibi olanı reddetmek zorundaydım. Sık sık aniden gözyaşlarına boğuluyordum. Sonunda on ikinci yıl başladı ve ben ilk kez, tanıdık yüzleri yeniden göreceğim için seviniyordum. İlk dersimiz biyoloji laboratuarındaydı, gözüm önce iyi niyetli, geniş yüzlü ve gözleri hep yarı kapalı, bisiklet sporu yapan Bumbac'a gitti; kadın biyoloji öğretmenimizin bize "yavrucaklarım" diye hitap etmesinin çetelesini tutuyordu, öğretmen bir şeyler fark edip de onu derse kaldırdığında tuttuğu çeteledeki çizikler iki yüzü rahat bulmuştu. Bumbac'ın süngüsü düşmüş, yüzüne masum bir ifade takınmıştı, terliksiler üzerine yazılanların ezberinde olan az bir şeyi kendinden emin bir edayla söyledi, yalnız öğretmenin sürekli uyarmasına karşın paramesyum'u* Paris-Matchium şeklinde söylediğinden sonunda bir alıp oturdu.

Sonra 1,93 metre boyunda Caballo ya da Hippohippus diye çağırdığımız Dabalo vardı; yine bir biyoloji dersinde atın atasına böyle dendiğini duymuştuk. Bu dersle ilgili kişileri anmak gerekirse: Masalardan birinde oturan Mera, küçük, içe dönük dişleri olan, sarışın, bol perçemli, biraz aptal bakışlı, Mallarmé adının çok da yabancısı olmayan Mera. Bir keresinde biyoloji öğretmeni onu doğal büyüklükte bir insan iskeletini zemin kattaki sınıfımıza getirmesi için laboratuvara göndermişti. Mera tökezleyerek geniş merdivenlerden aşağı yuvarlanmış, kemikler

* Terliksi hayvan. (ç.n.)

tellerinden kurtularak öğretmen odasının giriş bölümünde müdür "Old Hyacintus"un gözleri önünde dağılıp yerlere saçılmıştı.

Başka bir masada inanılmaz derecede soluk yüzlü, en çok sekizinci sınıf öğrencisi boyundaki Mortus vardı, yalnızca bir kere dikkatleri üzerine çekmişti: Bir matematik dersinde kendisi de nedenini açıklayamadığı epik bir şiir yazmıştı (tam da üzerine başka türden bir efsane yazılmayı hak etmiş ünlü öğretmen Bayan Drîngă sevgilisi Pekin köpeğinden söz ettiği sırada), aslında sonradan dilimizde meselleşen iki dizeden oluşuyordu şiir: "Fenerin gölgesinde durur / sakallı iki iri adam" Daha az ünlü olanlar Grioritä ile Negrutä ikizleriyle diğer bir çift, 1,48 metre boyunda, yedi santim yüksekliğinde topuklu ayakkabılar giyen büyük güreşçi Mihalake ve kafası doğum sırasında doğum pensesi yüzünden yamulmuş, dünyada elektrikli oyuncak lokomotiflerden başka hiçbir şeye ilgi duymayan dev Neagu'ydu. Ve Lulu, adi bir şaklaban; bir keresinde tatil kampında maskeli baloda kadın kılığına girip makyaj yapmıştı, onu öyle görünce o kadar iğrenmiştim ki, duvara tutunmak zorunda kalmıştım. Sınıfın kızları, birkaç istisna dışında, benim için nerdeyse birey olarak ayrım yapamayacağım bir kitleydi. Birinin adı Farkaş'tı, hizmetçi suratlıydı ve sürekli moda dergileri getirirdi, bir diğeri, nedenini kimse bilmezdi, kendisine Vasile denmesini isterdi; sonra garip bir yaratık daha vardı, saf-sapık, bir dereceye kadar varoş güzeli, kara kuğu, adı Dialiese'ydi ve on birinci sınıfta hamile kalıp okuldan ayrılmıştı. Becerikli, çalışkan kızlar da vardı, tabii ve çirkin iftiralara uğramayacak derecede iyi yetiştirilmiş güzel kızlar. Ama ne onlardan biri, ne de öbürü özellikle dikkatimi çekmedi, bugün onları anımsamakta güçlük çekiyorum.

Sınıfımızda iki yeni kız arkadaşımız daha vardı, biri atkuyruklu sarışın Pleşkoiu diye hoş bir adı vardı, diğeri de ufak tefek, zarif, teneffüste birinin tanımlamasıyla "minyatür bir diva", – "Iulia-Haşdeu" Lisesi'nden gelmişti bizim liseye. Gerek görünüşü, pırıltılı sarı gözleri, küçük "hanımefendi" yüzü, gerekse güçlü, biraz da takırtılı ördek sesi sanki bana yabancı gelmiyordu. Üçüncü dönemin başlangıcında yaklaşık bir ay boyunca

onu doğru dürüst algılamaksızın her gün teneffüslerde gördüm. Çevresinde sürekli kız arkadaşları vardı ve durmadan konuşuyordu onlarla. Çok şık giyinir, değerli taşlı yüzükler ve herhalde kulakları delik olmadığı için sık sık değişen klipsli küpeler takardı. Eğer derste İngilizce öğretmeni Tom gibi sık sık takım elbise ve kravat değiştiren hoşgörülü öğretmen yoksa yüzüklerini çıkarırdı, tabii. Kızın adı Giorgina Vergulescu'ydu, ama kız arkadaşları ona Gina ya da Ginutza derlerdi, herhalde evde de öyle çağırıyorlardı. Kısaltılmış, sevecenlik ifade eden bir ad kesinlikle olamazdı bu, çünkü kız arkadaşlarının ondan hoşlanmadıkları hemen belli oluyordu.

Daha çok onu küçümsemeye, onun kendini beğenmiş, şımarık bir çocuk olduğu izlenimi uyandırmaya çalışıyorlardı. O da okul dışında giyim konusunda olsun, parfüm, sabun, makyaj konusunda olsun, diğerlerine üstünlüğünü göstermekle karşılık verirdi. Söylediği her söz, rok müziği hayranı oğlanların gelişigüzel söyledikleri, anlamı boşaltılmış sözler gibiydi benim için. O zamana kadar *Burda, Chanel, Miss Dior, Hélène Rubinstein, Elle, Obao, Lanc*ôme, Lux ya da *Rexona*'yı hiç duymamıştım, tatlı ve buruksu kokular olduklarından hiç haberim yoktu, şampuanların, deodorantların arasındaki farkları bilmiyordum; belli bir ayakkabı markası için yarım gün kentin dükkânlarını dolaşmak aklıma bile gelmezdi; kot ya da fitilli kadife pantolonların, hatta takıların normal ölümlü için bir anlamı olmadığı kesindi benim için. Sınıf arkadaşlarımın çoğu benden daha az cahil değillerdi bu konuda, bu bilgisizliklerinin ortaya çıkmaması için onunla konuşmaya katılıyorlardı, tıpkı benimle edebiyat üzerine konuşmalara katıldıkları gibi. Aslında, içinde yaşadığı, dekoru son derece kurnazca kurulmuş hayal dünyasıyla onların nefretini tahrik ediyordu. Bu yeni öğrenci, şen şakrak yosma teneffüs bitiminde ders zili çalınca "kıvrak" adımlarla tıkır tıkır yürüyerek sınıfa ilk giren olurdu, yüksek topuklu ayakkabılarla yürümeye ve aynı zamanda vücudunu kontrol etmeye alışıktı. Küçük ayakkabıları –kadın ayakkabıları arasında daha küçüğü yoktu– her zaman ses çıkarırdı, sonraları onu koridorun kırmızı-beyaz taban mozaikle-

rine gelir gelmez tipik, kendine özgü karakteristik tıkırtılarından tanır olmuştum.

İlk konuşmamızın ne zaman olduğunu düşünüyorum. Galiba daha önce sık sık önemsiz laflar etmiştik. Edebiyata biraz ilgi duyduğundan ona herhangi bir şekilde çekici geliyordum –özellikle de– birkaç kişinin edebiyat konusunda "çok iyi", gerçek bir uzman olduğumu söylemesi onu pek bir etkilemişti. Bir keresinde *Akşam Yıldızı* ("lucefărul" – adını ulusal ozan Mihai Eminescu'nun ünlü bir şiirinden alan Romen edebiyat dergisi) almıştım, yolda güz yağmurunun iri damlalarından biraz ıslandığından sınıfın grimsi ışığında derginin çarşaf gibi sayfalarını sıraya yaymıştım, Sandburg'un birkaç şiirine yoğunlaşmak istiyordum. Bu arada gelip yanıma dikildi (sıra komşum dışarıda futbol oynuyordu) ve bir kedi ciddiyetiyle o da şiirleri okumaya başladı. "Hoşuma gitmedi" dedi, "bunlar şiir değil, herkes yazabilir böyle şeyleri."

O zaman bir öğretmen edasıyla Sandburg'un nasıl büyük bir şair olduğunu anlattım, ama Gina şiddetle karşı durmakta inat etti. Bir başka keresinde ona Taraş-Şevteşenko Caddesi'nin sonuna kadar eşlik ettim. Nerdeyse bütün yapraklarını dökmüş atkestanesi ağacından tek tük kahverengi kestaneler düşüyordu ve sıçan grisi evlerin duvarları ıslaktı. Demir parmaklıklı çitlerin arkasındaki avlularda dökülmüş yapraklar yakılıyor, dumanın keskin kokusu nostaljik duygular uyandırıyordu. Gina'nın üstünde limon sarısı parlak plastikten bir yağmurluk vardı, ayakkabısının ucuyla yaprak yığınlarını havalandırmak hoşuna gidiyordu. O zaman bana yarı çocuksu, yarı yapmacık ses tonuyla, sonradan aylarca karabasanlarla peşimi bırakmayan "Matematik Yüksek Okulu'ndaki erkek arkadaşı" Silviu'dan söz etti. Ama o gün öğleden sonra bunu gülünç bularak gülümsemiştim, aklım başka şeydeydi. Gina'nın zayıflıklarını açıkça görüyordum: Şımartılmış bir serçe yavrusu kadar bir zihin, ama buna karşın kültürlü olma isteği ve hafif yapmacıklı davranış.

Gülüşü beni de güldürüyordu, çünkü o zaman kötü niyetli bir yarasanın çenesi gibi küçük, eğri dişleri görünüyordu, ama tamamen kendine özgü, biçimli, güzel dudakları vardı. Üstdudağının ortasında, sağ yarısıyla sol yarısının birleştiği yerde küçük,

dik bir yarık vardı ve böylece dudak soylu bir yay oluşturuyordu. Dudağındaki ifade asla edilgin "tipik" dişi anlamında kadınsı, yani yumuşak ya da iyi niyetli değildi. Tersine, sürekli bir enerji, naz, alaycılık, çocuksu bir cesaret ve henüz tam olarak şekillenmemiş üstün, olgun bir kadınlık ifadesiydi. Burnunun ucundaki basıklık istenç gücünün etkisini daha da artırıyordu. Yalnızca altın sarısı açık renk gözleri geleneksel güzellik anlayışıyla uyumluydu. Henüz hoşuma gitmiyordu Gina, ama bana, şimdiye kadar tanıdığım kızlardan daha farklı geliyordu.

Şemsiyenin altında bana adlarını da andığı insanlar üzerine türlü öyküler anlatıyordu. Kimdi Mariku'yla Taniku? Penelope kimdi? Yalnız annesinden söz ederken her keresinde "annem" deyince bir sevecenlik vardı sesinde. Kindergarten'deki (orijinalinde de Almanca, "anaokulu") Bayan Else'yi ve onun kendi caddelerinde kurduğu çocuk grubunda Fofo ile Micheline ve Ilie ile Simina arasındaki karmaşık aşk maceralarını anlattı. Ancak Venüs Caddesi'ndeki o cumbalı, önünde söğüt ağacı olan evlerinin, o sağlam yapının önüne gelince bir akşam cumbanın üzerindeki kırmalı perdeli pencerede gördüğüm kızla Gine arasında bağlantı kurdum. Olayı anlattım kendisine, o ise öfkeli şekilde o lanet olası kedilerin tam da vitraylı cumba penceresine işeme alışkanlığı edindiklerini söyledi. Onlara karşı sonu gelmez bir savaşa girmek zorunda kalmış. Sonra beni "biraz ısınmak için" içeri, bir fincan kahve içmeye çağırdı, gafil avlamıştı beni. Demirden dal ve yaprak desenli kocaman bir kolu olan ağır kapıyı açtım, önce loş, mermer hole girdim; zamanla bu holle bağlantılı o kadar çok anım oldu ki, artık pes edesim geliyor. Oradan birkaç basamakla evin kapısına çıkılıyordu. Ev bende labirentimsi bir izlenim bıraktı. Bu beklenmedik ziyareti yazdığım günlüğümde gözümün önüne gelen sayfalar anılarımda evin kendi görüntüsünden daha canlı kaldı.

Önümde duran kırmızı plastik kapaklı ajandaya o gün yazmış olduğum her satıra tek tek bakıyorum: "9 Ekim 197... Hep yaşamdan uzaklaşmaya devam. Yüzüm çöktü, odunlaştı, yorgun, gözlerim kamış girdaplarına kapılıp batmış gibi, sesim siyah, basit sütun başlıklarıyla, çatı uçlarıyla biraz Rönesans tarzı ve yarılmış, tozlanmış bir gençlik.

Yüksek tavanlı odaları isten kararmış (her odada bir Siena sobası) büyük bir eve gittim bugün, duvarlar cam altı boyanmış ikonalarla dolu, kimileri alışılmışın dışında, çok renkli, bilmecemsi, kimileri metal, ayrıca çarmıha gerilmiş İsa heykelleri, tunç bezemeli eski mobilyalar. Bunlardan başka balmumundan hareketli figürler: Birbirleriyle karıştırılacak derecede benzeşen yaşlı kadınlarla bembeyaz saçlı yaşlı bir adam. Her şey üst üste kalın boyalarla boyanmış, özentili, yapmacık. Ev eski ve içine sessizlik sinmiş (sessizliğin kendisi bile tatlı bir müzik; Wajda olsa kamerasını şu kocaman duvarlar, dökülmüş alçı kabartmalar üzerinde kaydırır, at üstündeki azizlerin, tahtadan, kireçten yapılmış sıska İsa figürlerinin yüzlerini, piyanonun süslemeli tuşlarını, yaşlı kadınların mahramalarını, kasılmış gövdelerindeki yeşil ve pembe ipekleri, çapaklı gözlerini ve burunlarının çevresindeki yağdan parlayan derilerini gösterirdi; ancak duyulabilen, dantel gibi işlenmiş, en zarif çalınışıyla bir Bach fügü odaları doldururdu).

"Çürümüş siyah çerçeveler içindeki ikonalara sessizce baktım ve kendi kendime, bu yalıtılmış gölgeli, kör renklere gömülmüş iç mekânlarda devinen on yedi yaşındaki bu kız aslında bir canavar olmalı, dedim (daha önce de dikkatimi çekmişti, o tenekemsi metal sesi, ufak tefek kemikli vücudu, yarasa dişleriyle gerçekte yaşlıca insan izlenimi veriyordu – yine de aptalca ve açık saçık konuşmaktan hoşlanıyordu; saflık –duygusallık– kadınlık yoktu onda; 'arkadaşı'nın onu sıradan, bayağı ve benzer sıfatlarla niteleyerek hüngür hüngür ağlattığını söyledi, oysa ben onun ağlayacağını düşünemiyorum, ağlayamayacak kadar katı). Halılar yuvarlanıp katlanmış olduğundan, her bir odada tavandan sarkan avizelerin –uzun zamandan beri temizlenmemiş de olsa– camsı, çiğ ışığı hiçbir şekilde emilemiyordu. Korkunç ölü bir hayat.

Thomas Mann'ın *Majesteleri Kral*'ından* aktarılmaya değer bir bölüm: 'İtiraf ederim, hiçbir seçeneğim yoktu. Öteden beri kendimi diğer her insancıl eyleme karşı beceriksiz hissetmişimdir. Bu her şeye karşı kuşku götürmez, koşulsuz beceriksizlik, şiir mesleğinin tek kanıtı ve denek taşı olarak görünüyor bana,

* Thomas Mann'ın filme de çekilen *Königliche Hochheit* adlı romanı. (ç.n.)

evet, aslında şiirde meslek değil, yalnızca bu beceriksizliğin ifadesi ve sığınması görülmelidir.' Sonunda insanı umutlandıracak bir şey."

O zamanlar en beylik şeyler üzerine bile bu tür estetik zorlamalar yazmış olmama bugün ancak gülebilirim, tabii. Günlüğün sayfalarında Gina ve ortamı hakkında ortaya koyduğum görüntüde Gina'nın özellikleri konusunda çifte çarpıtma var: Birincisi kitaplarda okunanlara özentiden ileri geliyor, ikincisi ise bilinen psikolojik nedenler, yani kendimi erotik saldırılara karşı koruma gereksinimimden ileri gelen, genel olarak kızlara karşı duyduğum aykırı duygular. Gina gerçekten de yaşlı insanlar arasında büyümüş, onların birçok mimiklerini, tiklerini almış. Ama bu yüzden onu "yaşlıca" bulmak kesinlikle aşırı kaçıyor, gülünç bir abartı. Vücudunun bir yıl içinde dolgunlaştığı, resmen kadınsı çizgiler aldığı doğru, aslında ilginç olan, onun başlangıçta bana aşırı derecede zayıf görünmesiydi. Bugün bunları yazarken bilinçli olarak belleğimi zorlarsam yüzünü gözümde canlandırıyorum (oysa istesem birkaç saniye içinde ona kolayca bakabilirim), geçen yıl deniz kenarında kaldığı sırada çekilmiş renkli diyapozitifteki haliyle. Bu diyapozitifte inanılmaz derecede güzel, üstünde ince kareli bir erkek gömleği var, meşe rengi saçları uzun, düzce, çok hafif dalgalı. Saçını yandan ayırmış. Yeşilimsi, köpüklü denizin önünde Gina'nın acıdan gerilmiş özlem dolu yüzü görünüyor resme bakana. Gözleri alabildiğine açılmış, acıyla gülümseyen dudaklarının çevresinde güçlü, ifade dolu kıvrımlar oluşmuş. Henüz gelişmekte olan bir kızken çekilmiş başka fotoğraflarını da gördüm. İstisnasız hepsini de çok güç katlanılır buluyorum, sanki çıplak elle kor demiri tutmak zorundaymışım gibi. Fotoğraf çektirirken benim varlığımdan henüz haberi yoktu. Onun yaşamından o kadar değerli anları ve bu arada aşırı ölçüde duygu enerjisi (başka biri ya da hiç kimse için) harcadı ki, anlaşılır gibi, yaşanır gibi değil!

Ona ilk kez evine kadar eşlik ettiğimde beni odasında, yani burada, şu anda oturmuş, yazmakta olduğum odada bir süre bekletmişti. Çevremde olan şeyleri büyük bir istekle algılamıştım. Özellikle şu ünlü ikonaları. İki fincan kahveyle gelmiş ve

pikaba bir plak koymuştu. Pikap bir felaketti, küçücük, gri bir PVC içine konmuş, ellili yıllardan. Gina önümde durarak birkaç tango adımı göstermiş, sonra da gelip yanıma oturmuştu, edebiyat üzerine konuşmaya başlamıştık, zaten benimle konuşulacak başka bir şey hemen yok gibiydi. Yaklaşık yarım saat sonra ayrıldım yanından. O gün öğleden sonra ertesi günün derslerine çalışmak son derece güç gelmişti bana. Kanepenin kenarına oturup ayaklarımı soğuk kalorifer peteğine dayayarak saatlerce pencereden dışarı baktım. Hakkımda belirlenmiş yazgıyı sezinliyordum.

Daha o zamanlar yakalanmış olduğumu biliyordum, kızkadının içimi allak bullak edeceğini de. Bunu izleyen günlerde de eşlik ettim ona ve zamanla yolu birlikte yürümeye alıştık. Onu ciddiye almamak için büyük çaba harcıyordum. Sürekli küçümsüyor, hep alaycı yanıtlar veriyordum. Yine de kısa süre sonra, belli arkadaşlarıyla ilgili imaların ya da kendisinin söylediğine göre Pazar akşamı "canasta"ya* gittiğini, Cumartesi akşamı "çay"da buluştuklarını anlatmasının bana dokunduğunu, içimi acıttığını fark ettim. Gülüşüm ne kadar küçümseyici ve alaycı da olsa her türlü günah çıkartmaya dilimi tutup katlandım. Onunla Silviu arasında geçen her şey tutkuyla anlatıldı bana, bu konuda Gina inanılmaz derecede acımasızdı. Derste bütün defterlerinin kenarın büyük harflerle SILVIU yazdı. Bir keresinde bir odanın içini çizmeye başlamıştı. Yatağın üzerinde asılı çerçeveli fotoğrafın üstünü kalın çizgilerle birkaç kez çizdi. Çok kez ağlamış yüzle geldi okula, bir gün de ilk dersten hemen sonra gitti. Gina acı çekiyordu, aşk ilişkisi yürümüyordu ve onun bu felaketine ilk katlanacak olan bendim.

Bir akşam (Kasımın ortasıydı sanırım, ilk kar düşmüştü, ortalık erken kararıyordu) elimden tutup dışarı, sokağa çıkardı. Tam yolun ortasında durduk. O mutsuzluğu içinde nerdeyse aydınlanmıştı yüzü. Ama zaten daha sonraları yaptığı gibi çaresizliğini heyecanlı, kesik kesik konuşmasıyla bastırdı ve nerdeyse bağıra çağıra bana ne kadar bağlandığını söyledi. Büyük bir coşkuyla sarıldı bana, ben de kolumu omzuna koydum ve böylece evine kadar gittik. Kahverengi karanlığındaki giriş

* Bir iskambil oyunu. (ç.n.)

holünde beceriksizce öpüştük, dudak dudağa öpüşmekten çok birbirimizin yanaklarını, gözlerini öpüyorduk. Yüzü gözyaşlarından sırılsıklamdı, onu sıkı sıkı göğsüme bastırdım, sürekli adını yineleyip duruyordum, boynunu, paltosunun altından göğüslerini okşadım, kafamda kendiliğinden oluşan aşk yeminlerini bastırmak için elimden geleni yaptım. Yaklaşık bir hafta boyunca o sevgiyi hep gösterdi, ama yüzündeki hüzün ve inatçı suskunluğun bana verdiği acı kapı girişinde beni mutlu kılan anları bastırıyordu. Artık şiir bile yazamıyordum. Yorganın altına girip uyumak için yalnızca evdeki hareketliliğin kesilmesini bekliyordum. Düşlerimde yürek paralayıcı bir yalnızlık basıyordu üstüme. Kendimi birkaç kez sonsuz bir parkın boyuna kesişen ağaçlı yollarında dolaşıp durur gördüm. Akşamın pembe-mor ışığı gazışından sis gibi sarmıştı çevremi.

Bu alacakaranlık yörede nesnelerin ağırlıkları yoktu, ama son derece duyusal yoğunluktaydılar. Sedef parıltılı havanın tümü ve yoğun gaz akımları içime girip sıkışıyorlar, acıtıyorlardı. Uzamın sonsuz olduğunu biliyordum, umut yoktu. Birden sonsuz geniş bir alanda anıtsal devasa bir yapı belirdi, kulelerinin tepelerini, harap olmuş heykelleri baş döndürücü bir yüksekliğe fırlattı, bakır çalığı kubbesini akşam göğüne çevirdi: pencere kemerleri ve sivri çatıların üçgen yüzleri likenlerle kaplanmış, sütunları derin oluklu, duvarlarında Gotik canavarların sırıttığı yarı yıkık bir yapı. Bu yapıda hiçbir şey insan ölçülerinde değildi. Sonsuz, kıvrıla kıvrıla yükselen sarmal bir merdivenden kubbeye çıktım. Bir insanın koskocaman bir kubbenin altında kendini nasıl hissettiğini betimleyecek sözcük hiç yoktu, düşte de. Yukarıda, tabandaki baklava biçimi fayansların yüz metre üstünde, kubbenin tepe noktasında açılan yuvarlak bir pencereden korlaşan akşamın içinden geçen bulutlar görünüyordu. Bunun dışında insanın kendini böcek gibi hissettiği mekânda her yandan, mürekkep mavisinden bakır kırmızısına kadar her tonda karanlık yükseliyordu. Birden büyüyüp genişlemeye, bağlama kemerli, dilim dilim payandalı geometrik düzendeki kubbeyi doldurmaya başladım. Ben büyüdükçe dışarıda zayıflamaya başlayan aydınlığın birkaç ışını çatı pencerelerinden içeri girdiği sürece kavisli duvarlar-

daki soluk freskleri daha iyi görüyordum, çatı penceresinin oval biçimindeki arka planına ara sıra bir güvercin konuyordu. Az sonra iki büklüm olup yerlerde sürünmek zorunda kaldım, dizlerimi çeneme çektim, ellerimi kollarımın üstüne çapraz koydum, o devasa kubbeyi tavanına kadar doldurmuştum. Bu düşten sonra her keresinde yalnızlıktan başım dönerek, yaşamımın sona erdiği duygusuyla uyanıyordum.

Gina'yla liseden çıktığımda kar yağıyor ve karanlık basıyordu. Ele ele tutuşuyorduk, bazen elimi bırakmadan ikimizin elini birden paltomun cebine sokuyordu. Ruh hali çok değişkendi, bazen neşeli oluyor, bazen dalgın, sonra yeniden öylesine hüzünlü oluyordu ki, katlanamıyordum. Vitrinlerin ışığında parlayan ince karda yavaş yavaş yürüyorduk, hem mutluydum hem de hiçbir umudum yoktu. İlişkimiz geliştikçe iki farklı dünyadan geldiğimizi daha açık görüyordum, dünyalarımız arasında yalnızca tek yönlü duygunun akılla kavranılamayan köprüsü olabilirdi, kimsenin işine yaramayan bir köprü. Bana, geçen yıl Leningrad'a yaptığı bir gezide gün ağarırken sabahın sütümsü beyazlığında Neva nehri kıyısında ve köprülerinde yaptığı gezintileri anlatırken umutsuzluğa kapıldım.

Onun yalnız, dalgın bir halde, saçları sabah yelinde uçuşurken, demirden sokak lambalarının altında taş aslanların önünden geçerken ya da sonbahar akşamının alaca karanlığında darmadağın olmuş bir parkta otururken gözümde canlandırdım. Sonra bana denizdeki bir yaşantısını, suda yansıyan güneş ışını boyunca yüzdüğünü anlattı. Ya da iyi bir evin kızı olarak çocukluğundan sayısız sahneler getirdi önüme. Bana kendi sokaklarından uzakta olmayan bir sokakta, demir parmaklıklı bir çitle çevrilmiş oldukça büyük bir avluda minik mavi pantolon ya da yeşil yapay kürklü ceketleriyle karda oynayan birkaç çocuğu gösterdi ve kendisinin de anaokulundayken sayısız kereler orada oynadığını söyledi. Demir çubuklara uzun uzun öyle bir yüz ifadesiyle baktı ki, başımı çevirmek zorunda kaldım. Artık Silviu'dan söz etmiyorduk, ama söylediği her şeyde, sözcüklerinin tonlamasında, sesinde, hatta öpüşlerinde, –bazen karlar altındaki caddelerin yalnızlığında aniden durur, bir di-

reğe yaslanır ve: "Öp beni!" derdi– her türlü ruh halinde onu sezinliyordum.

Gina kendini korumak, felaketine soluk alacak bir ara vermek, yalnız kalmamak, ölen aşkıyla göz göze gelmek zorunda kaldığı zaman elini tutacak birisinin olması için beni kullanıyordu. Peki, ben kimdim, onun arkadaşı olabilecek biri miydim? Çirkin, komik, şizofreninin kıyısında ayaklarını sürtmüş, birazcık edebiyattan başka hiçbir şeyden haberi olmayan bir oğlancıktım. Elime ne rast gelirse onu giyiyordum, hiç geziye çıkmamıştım, hiçbir arkadaşım yoktu. Onu kaybetmenin kör korkusundan başka terazinin kefesine koyacağım bir şey yoktu. Gina benim için bir arkadaştan çok daha fazlaydı, katlanılması imkânsız bir yaratık, yine de almak zorunda olduğum aşırı güçlü bir uyuşturucuydu. Er geç her şeyin bozulacağını, Gina'nın beni bırakacağını biliyordum. Yine de evlerinin giriş holünde, yüzlerimizin siluetini bile seçemediğimiz karanlıkta sevişirken davranışlarımız giderek daha sakınmasız, daha cesurca oluyordu. Gina'nın küçük gövdesi benim ateşli okşamalarım sırasında gevşemeyi öğrenmişti. Ben de bir kadına nasıl sarılacağımı, okşamaktan zevk almayı öğrenmiştim, onun yumuşak dudaklarından, dilinin, dişlerinin tadından, saçlarındaki şampuanın, kirpiklerinin kokusundan esriyordum. Bluzunun altında göğüslerinin biçimini biliyordum. Vedalaştıktan sonra buz gibi tipide birkaç durak yürüyordum. Kış havası iyi geliyordu. Gecenin geç vaktine, yatağa yatana kadar teninin kokusu avuçlarımda kalıyordu.

Onlara giderken yolda birkaç ilginç şeye rastlıyorduk. Kristal berraklığında bir gece Galaţi Meydanı'nı geçip ikimiz de tam 40 numaralı otobüs durağının üstünde doğup tramvay raylarını altına çeviren dolunaya başımızı kaldırıp gözlerimizi dikmiştik. Aydan konuşuyorduk, bana birkaç yıl önce arkadaşlarıyla dağlara yaptığı bir geziyi anlatırken kendisini çok yalnız hissettiğini ve o anda ayı, sözcüğün tam anlamıyla yiyebileceğini söyledi. "Biliyor musun? Sözcüğün tam anlamıyla!" Tabii ki ben de kıskançlık nöbetine tutularak karşılık verecek bir şey ararken ağzımı açtım, ama bir daha kapayamadım, çünkü gözlerimi ayırmadan aya öyle bakarken birden ayın artık yusyu-

varlak olmadığını gördüm; bir yanı kararmıştı, bu bir gölge, yeryüzünün gölgesi olmalıydı, yavaş yavaş ayın üstünü örttüğü görülüyordu. Okul çantalarımızı yere bırakıp izlemeye devam ettik, birbirimize sarılıp hayretler içinde damların üzerindeki bu oyunun tadını çıkardık. Kehribar kürenin yalnızca yarısı aydınlıktı, sonra gölge daha da yayıldı, ışıklı yay giderek daraldı. Bu arada otobüsler, taksiler geçiyordu, yayalar geçiyordu yanımızdan, ama kimse aya bakmaya katılmadı bize. O ise yeniden büyümeye başladı, on beş dakika sonra tam bir yuvarlaktı. Sonradan bu olay bize açıklanamaz ortak düşümüz olarak göründü.

Gina pazar günleri buluşmamızı istemiyordu. Telefon ettim, ama evde bulamadım. Genelde büyükannesi telefonu açar, Gina'nın çıkmış olduğunu söylerdi. Pazar akşamları ne yapıyordu acaba? Olmayacak sahneler kuruyordum kafamda. Bir süreden beri birisine karşı üstünlük hissettiği ya da duruma hâkim olduğunu sandığı zamanlar ses tonunda bir büyüklük taslama, kaba, alaycı bir ayrıntı vurgulanıyordu. Beni çileden çıkaran bir surat takınırdı: aşağılayıcı, yapmacık bir suçluluk ve bilmecemsi aynı zamanda. Konuşmasında erotik imalar ve deyimler sıklaşmıştı, bunları zorlamalı, konuyla bağlantılı olmadan kullanıyordu. Herhangi bir konuda büyüklük taslamak ya da bana bir şey ileterek yaralamak istediğini ve bu isteğinin kendi derdinden daha güçlü olduğunu sezinliyordum. Bir keresinde: "Sevişmek için ne kadar uygun bir yer!" dedi köşesinde minik bir kuleciğin olduğu evin önünden geçerken.

Daha sonra, belki de aynı günün akşamı, çıplak bir erkeğin nasıl göründüğünü bildiğini ima etti. Onunla dalga geçtim, tabii, konuyu sulandırdım, ama her darbesi beni fena etkiliyordu. Bir anlamda bunun da bir yararı oldu bana, böyle çaresiz durumlarda (belki benim kuruntum) baskı altında olunca olaya el koyarak müthiş bir dil uzluğu geliştiriyordum. Büyük bir hayal gücü patlamasıyla onu dinginleştirip bir anlığına kendime çekebildim. Ama onun derdi kendi zevkini ve zaferini bana hissettirmekti, zaten birkaç gün sonra da bana Silviu'ya geri döndüğünü açıkladı, onun evine gitmiş, kendini soymasına izin vermiş. "Hiçbir şey olmamış" tabii. Bütün bunları bana giriş

holündeki karanlıkta, mermer merdivenlerde söyledi ve olayları öyle bir süsleyerek anlattı ki, sonunda bir çeşit tipik kadınsı bir büyü masalı çıktı ortaya: Silviu onu önce "Berlin"e götürmüş, orada bir Cinzano içmişler, sonra ona sarı bir gül almış ve bir taksiyle evine gitmişler. Bir motosikleti varmış, onunla Pazar günü... O zaman susmasını haykırdım ona ve dışarı, caddeye attım kendimi. Hıçkırıklara boğuldum, Allahtan karanlıktı. Kayak giysilerinin sergilendiği vitrinlerin, televizyon tamir atölyelerinin, donuk yeşil ışıkla aydınlatılmış ayakkabı dükkânlarının önünden ağlayarak geçtim. Onu kaybetmiş olduğumun ayırdındaydım, yine de kavrayamıyordum. Sanki biri bana benim ya da Gina'nın öldüğünü söylemişti. Bundan sonraki günlerin nasıl geçeceğini gözümde canlandıramıyordum, okulda sürekli yakın çevremde olacak, ama başka biri olacaktı. Artık birlikte evine gitmeyeceksek, onun keyfi davranışlarına, kırıtmalarına, alaylarına katlanmayacaksam ne olacaktı benim halim. Karda ayağımı sürüyerek uzun izler bırakıyordum.

O akşam kararımı verdim, bir daha onunla asla ilişkim olmayacaktı. Günlüğüme yazdım: "Gina istemiyor, birbirimizi anlamamızı İSTEMİYOR. Bu denli bir korkunçluğun olabileceğini kavrayamıyorum, bu sapık çocuğun böylesine aptal olabileceğini anlamıyorum. İçinde yaşadığımız yapının sütun sütun, basamak basamak, duvar duvar erimesini yaşıyorum. Bir kesme şekerin suda erimesi gibi. Yapacak hiçbir şey yok, onun bu hayvansı, içgüdüsel akılsızlığıyla savaşılamaz. Kim olduğumu düşünmeliyim, her ne pahasına olursa olsun eski yaşamıma dönmeliyim. Yazan bir insanım. Bir alt insan, akılsız bir kişi, bir biçare yüzünden kendimden vazgeçemem." Bu hezeyanla devam edip üç sayfadan fazla yazdım, Gina'yı insanlığın somutlaşmış sefaleti, alçaklığı olarak betimledim. Onun yüzüne, sesine olan meczupluk derecesindeki bağımlılığımın ötesinde tutkumun fizyolojik yanı da bana ıstırap veriyordu: yürek çarpıntısına yol açacak kadar hızlanan nabız, göğüs kafesinde ve uzuvlarda yoğun, yakıcı bir sızı, sonsuz, acı monologlara zorlayan uykusuzluk.

Ertesi günü okulda görüntüsü hemen gözüme çarptı. Her zamanki gibi, kendisini kimsenin dinleyip dinlemediğine bak-

madan, sorulanlara hiç aldırmadan kızların ortasında zevzeklik edip duruyordu. Konuşmasını süslemek için Fransızca, Almanca terimleri gelişigüzel kullanması ne kadar yapmacık geliyordu kulağa. Kırıtık bir yaşlı kadının, gülünç bir özentinin diliydi bu, her tür histrionik* ve yapmacık davranışı hor görmeme karşın çok garip ve çekiciydi benim için.

Gina'nın sözlerini *inci* olarak nitelememin ne kadar yerinde olduğunu, büyü ile yüzeysellik karışımına nasıl da uygun düştüğünü eğlenerek düşündüm. O gün ona bir kere olsun bakmamak için çaba harcadım. Oğlanlarla ilgileniyormuş gibi görünmeye çalıştım, her teneffüste karşılıklı fıkralar anlattık, futbol üzerine Mick Jagger ile Robert Plant'in farklı yorum biçimleri üzerine konuştuk. Ama sanki Gina'nın her an nerede olduğunu saptayan gizli bir radarım vardı. Sırtım ona dönük de olsa, karla kaplı avluya çıkmış da olsam onu "görüyordum" Ne kadar uzakta olursa olsun sesini işitiyordum, ne söylediğini biliyordum, aşkını her yerde bağıra çağıra anlatmaktan kendini alamadığını biliyordum. Kız arkadaşları şimdiden "Matematik Yüksek Okulu"ndaki erkek arkadaşının Gina'yı pazar günleri motosikletiyle gezdirmek için almaya geleceğini biliyordu. Beni en çok sıkan, teneffüste herhangi bir şey okurken birkaç kez sıranın yanına gelip hiç sakınmadan defterime çabucak küçük bir çiçek çizip yanına da GINA yazmasıydı. Davranışlarında müthiş çevikti, adımlarının temposu, el kol hareketlerindeki hızlılık, çok çabuk yazabilmesi beni her keresinde şaşırtıyordu.

Bana karşı davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmaması beni yalnızca bir arkadaş olarak gördüğünü belli ediyordu, bu da beni aşağılıyor, bende nefret uyandırıyordu. Benimle konuşmayı birçok kere denedi, ama onu tersledim. O zaman, bugün bile beni öfkelendiren alaycı, umursamaz bir edayla gülümsedi. Hastalıklı kösnüllük belirtileriyle kıvranıyordum, aşk, nefret, aşağılama, hayranlık, saygı ve antipati karışımı bir duygu. Her akşam arabaların farları ışığında, kış günbatımının alacakaranlığında tek başıma, bir yalıtılmışlık tedirginliği için-

* Antik Roma'da tiyatro oyuncuları için kullanılan bir terim. (ç.n.)

de, yumuşak karlar arasında eve gidiyordum. Böyle zamanlarda karanlık hiç geçmeyecekmiş gibiydi.

Ama o büyüyor, ben de o oranda küçülüyordum. O garip, süslü kızdan, yaşlı insanlar arasında yetişmiş çocuktan birden güçlü, katı düzeni olan bir yaratık oluştu. Gina HER ŞEY oldu. Pazar günü evde duramadım. Kuzu postu ceketimi giyip boynuma bir atkı sardım ve yürüyerek kent merkezine gittim. Güneşli, pırıl pırıl bir kış sabahıydı. Bulvar kaldırımlarında, yürüyen merdivenlerin üzerindeki kauçuk korkuluklarda, Üniversitenin ve Mimarlık Yüksek Okulu'nun küçük kulelerindeki kar beni aşırı coşkulu bir havaya soktu. Dondurucu hava içimdeki duyuşları uyuşturdu, kafatasımın duvarlarına inatla yapışmaya çalışan görüntüyü sildi: Gina ve o motosikletin üstünde, başlarında turuncu motosiklet kaskları, Gina'nın kaskı altından omuzlarına düşen kestane rengi saçları. Dunărea Oteli'nin pastanesine girdim ve uzun süren aralıklarla yavaş yavaş bir parça pasta yedim. Caddeye bakan sarımsı camdan dışarıya baktım. Kürklere sarınmış, hayal gücü gelişmiş terzilerin diktikleri mantolu güzel kadınlar geçiyordu yoldan. Yabancılar, siyah derililer ya da Araplar kocaman kürk yakalı mantolarına bürünmüşler, soğuktan titreşerek yürüyorlardı. Bense boşuna nesnelleşmeye, içimden dışarı çıkmaya çalışıyor, aşkımla, karasevdamla boğuşuyordum. İçimdeki görüntüler dışarıdakilerden daha güçlüydü.

Pazartesi günü Gina okula gelmedi. Ertesi gün de öğretmen sınıfa girikten sonra geldi. Bütün gün, dersler bitene kadar sessiz ve içine kapanıktı. Gözucuyla, yüzünde yorgunluk ve daha ötesi hüzün var mı diye sürekli izlediysem de anlayamadım. Ancak son teneffüsten sonra sırama dönünce orada bıraktığım defterlerden birinin üstünde o tanıdık dört yapraklı çiçekle yanında büyük harflerle yazılmış GINA'yı buldum. Başımı kaldırıp ona baktım, ama ilgilenmedi. Tahtadan İngilizce kuralsız eylemleri yazıyordu. Gariptir, onun minicik bir davranışı bütün ruh halimi değiştirebiliyordu. Diş ağrısını bir anda geçiren güçlü bir ağrı kesici gibi, kırmızı kalemle çizilivermiş o küçücük çiçek içimi rahatlatmıştı, oysa artık bunun hiç olmayacağına inanmıştım. Gerilim öylesine güçlüydü ki, kendimi bir an mad-

deden soyutlanmış gibi hissettim. Akşam telefon etti. Evde yalnız olduğunu, karanlıkta oturduğunu söyledi. Onu gözümde canlandırdım, ağır mobilyalarla dolu evde, kuşkusuz ürkütücü etkisi olan karanlıkta ufak tefek, sedef gibi parlıyordu. Beni bağışlamasını rica ediyordu, "onunla" arasında her şey bitmişti (oysa adını söylemekten sakınıp çok daha nitelikli "o" sözcüğünü kullanması bile tam tersini kanıtlıyordu, tıpkı benim için de Gina'nın "o" olması gibi).

Sonra başladık yine o insana saçını başını yoldurtacak günah çıkarmalara, acısını, özlemini öylesine kişisel olmayan bir şekilde dile getiriyordu ki, insan bunun arka planında gizli bir aşk ilanının olduğunu tahmin edebilirdi, oysa söyledikleri, yalnızca felaketinin sansürlenmiş ifadesiydi. Kendisini eskisinden daha yalnız hissettiğini, benden ayrılmış olmasına çok üzüldüğünü söylüyordu, kendi tutkulu hayallerini, kurmacalarını esriklik içinde bana yansıtıyordu, yoksa onların içinde boğulabilirdi. Gözyaşları içinde kesik kesik benden hoşlandığını, bir daha hiç ayrılmak istemediğini söyledi. Telefonu kapadıktan sonra bir an durup düşündüm. Bu düşünce beni, Gina'ın benim olabileceği sanımı güçlü bir şekilde isteklendirdi ve yüzlerce kere geviş getirerek, şimdiye kadar sürekli olarak üstesinden gelinemeyecek gibi gördüğüm farklılıklarımızı bir anda unutturuverdi. Seçim şansım yoktu: Varlığımın her doku hücresiyle onun her sözünün gerçek olduğuna inanmak zorundaydım. Yine de zihnimin derinliklerindeki tabakalarda ürkütücü felaketin kesinliği, Gina'nın beni hiçbir zaman sevemeyeceği inancı kaldı. Bu kesinlik ile akıl dışı umut arasında bir o yana, bir bu yana çekiştirilip durdum, öyle ki, iç dengem tümüyle bozuldu.

Aşkla nefret, umutla çaresizlik, hayranlıkla aşağılama arasındaki sürekli değişim beni ruhsal açıdan tam bir harabeye çevirdi. Ancak, şimdilik mutluydum, Gina ile Silviu'nun hikâyesinin sona ermiş olduğuna inanmaya hazırdım, sanki aramızdaki tek engel buymuş gibi. Ertesi gün yine ona evine kadar eşlik ettim. Kar fırtınası ortalığı kasıp kavuruyordu. Önümüzde kış tatili vardı ve korku içinde yılbaşını düşünüyordum. Yılbaşını onunla mı geçirecektim? Bunun mümkün olmayaca-

ğını sanıyordum. Kar fırtınasında iki büklüm, bata çıka yürüyorduk, buzdan iğneler yüzümüze, ensemize saplanıyordu. Aralıklı elektrik direklerindeki sarı ampullerin zayıf, turuncu ışığıyla aydınlanan iç içe geçmiş sokaklarda rüzgârın karları süpürmesiyle yer yer sokağın parke taşları görünüyordu, daha kuytu yerlerde ise mavi gölgeli büyük kar yığınları oluşmuştu. Eldivenlerden birini çıkarmış, elini kürk astarlı ceketimin cebine sokmuştu. Küçük, soğuktan katılaşmış parmaklarını sıkıyordum, ancak, bu parmaklar arada bir seğirerek tepki veriyorlardı. Öpüşmek için habire duruyorduk, rüzgârdan devrilecektik nerdeyse. Öpüşürken kürklü başlıklarımızı birbirine bastırıyor, kalın palto ve ceketlerimize rağmen kucaklaşıyor, kaşlarımızda soğuktan donmuş kar yıldızları oluşana kadar birbirimizin gözlerine bakıyorduk.

Yiyecek, içecek dükkânlarının süs topçukları ve ampulleri altında kartondan kesilmiş çocuk figürlerinin kayak kaydığı vitrinlerin önünde duran Gina pırıl pırıldı. İçki şişeleri ve konserve kutuları arasında tahta kurulmuş gibi oturan pamuk sakallı bir Noel Baba'ya giydirilmiş kıpkırmızı alüminyum kâğıt giysiden yansıyan ışıkta Gina'nın yüzü ve yumuşak tilki kürkü başlığından sarkan saçları kırmızılaşıyordu. Onu kapı girişinin holünde kollarıma aldığımda birazcık yukarı çıkmak isteyip istemediğimi sordu. Gina'nın büyükannesi, büyükbabası ve teyzesiyle oturdukları eve girdik, büyülü ışıkta battaniyelere sarılmış üç yaşlı insan Nuh Nebi'den kalma TEMP 6 marka bir televizyonun titrek ekranı karşısında oturuyordu. İyi akşamlar diledim ve Gina'yla birlikte odasına gittik. Hâlâ açık seçik anımsarım! Hatta yüksek duvarlar, küçük piyano, boyalı küçük Rönesans üslubu dolap, duvarlarda asılı camaltı ikonalar, hoş, mavi süslemeli çini soba ve kırmızısı solmuş perdeler birkaç kez düşlerime girdi. Paltolarımızı çıkardıktan sonra üstüne battaniye örtülmüş, ponponlu yastıklar konmuş kanepeye oturduk. Birkaç dakikalığına kayboldu, döndüğünde üstünde bir kot pantolon ile çok büyük değilse de güzel, yuvarlak göğüslerini vurgulayan ince, sarı bir triko vardı, meme uçları, üstlerindeki pamuklu trikoda kendilerini belli ediyorlardı.

Bana yeşil ceviz reçeli ve garip bir şekli olan kristal bir bardakta biraz incir şarabı ikram etti. Tavan lambasının kristal sarkaçlarında kırılan donuk ve kırmızımsı ışık aydınlatıyordu bizi. Şaraplarımızı bitirene kadar havadan sudan konuştuk, sonra sustuk, yutkunup birbirimize baktık. Zamanla katlanılmaz bir gerilim oluştu aramızda. Bu gerilime ilk tepki gösteren Gina oldu, ponponlu yastıkların üstüne sırüstü bıraktı kendini. Müthiş bir heyecanla sarıldım ona, trikosunu koltukaltlarına kadar sıyırdım ve yanaklarımı çıplak göğüslerinin bakır rengi meme uçlarına bastırdım. Kot pantolonunun metal düğmesini çözüp de fermuarını açana kadar uzun uzun okşadık birbirimizi. Fermuarın sesi bizi kendimize getirdi. Biraz ileri gitmiştik. Birkaç metre ötede oturan büyükanneden, büyükbabadan bizi sadece buzlu cam kapı ayırıyordu. Gina fermuarı çekti, yüzü birden kararmıştı. Gözlerinden yaşlar boşandı, ağlaması insanın yüreğini parçalıyordu. Onu kollarıma alıp hıçkırıkları duyulmasın diye göğsüme bastırdım. Niçin ağladığını biliyordum. Sonra gözlerini sildi, yüzümü avuçlarının arasına aldı ve nerdeyse haşin bir sesle haykırdı: "Silviu'yu artık sevmiyorum. Anlıyor musun? Şu kadarcık bile sevmiyorum. İğreniyorum ondan.

Ona bir kazık atalım mı şimdi?" Trikoyu çekip çıkardı üstünden, fermuarı da açtı, minik külotunun üstünde birkaç parlak, yuvarlak kıl görünene kadar. Yeniden sarıldık birbirimize, ama bu kere bedensel zevke o kadar kaptırmıştı ki kendini, her şeyi unutmuştu. Hâlâ bana sarılmış olduğu halde doğruldum, ceketimi giydim. Aynada kendime biraz çeki düzen verdim, ıslanmış, dağınık saçımı düzelttim. Gina da kalkmıştı, trikosunu giydi, açılmış saçlarıyla başını omzuma yasladı. Pırıltılı aynada baktık kendimize. Belirgin elmacık kemiklerimin üstünde gözlerim mora çalıyordu, onun kehribar rengi gözleri ise bu kırmızımsı-kahverengimsi ışıkta olduğundan daha açık görünüyordu. O gerilmiş, ifadesiz suratlarımız hâlâ tam olarak gözümün önündedir: Kesme camdan aynada yan yana iki esrik maske. Sessizce, kımıldamadan bir süre baktık kendimize, sonra o kendine özgü, acılı muzip gülümsemesiyle güldü ve işaret parmağını aynaya dayadı. Ama ayna bu hareketi yansıtmadı. Aynadaki görüntüde Gina'nın eli omzumdaydı, tırnakları say-

dam tırnak cilası ile boyanmış gerçek elin işaret parmağının ucu ise camda alnıma dokunuyor, oradan burnuma iniyor, dudaklarımda bir süre kalıyor, sonra yine yavaşça boyun çizgisinden kayarak aşağıya, göğsüme inip orada kalıyordu. Buğulanmış camdaki ince iz görüntümü ikiye ayırmıştı. Minicik inciler titreşiyordu kırmızı ışıkta. O hayalet, ama gerçek el bu kez parmak ucunu Gina'nın aynadaki alnına yöneltti, iki kaşının ortasına dokunup, hâlâ garip, o her şeyi bilir gülümsemesinin çevresinde oynaştığı dudaklarına indi. Parmak Gina'nın göğüslerinde durdu, buğulanmış camda ikinci bir iz bırakarak aynadan uzaklaştı.

Sonra el kalktı, açılmış parmaklarıyla başlarımızın arasına, aynanın yüzeyine bastırdı. Orada da kırmızımsı buğudan net olmayan bir el izi oluştu. Daha sonra Gina'ın eli omzumdan indi ve aynadaki yansımayla çakıştı. Artık aramızda, gerçekle aynadaki görüntümüz arasında hiçbir fark kalmamıştı. Titrek adımlarla kanepeye döndü, ipek ponponlu bir yastığa başını koydu, birkaç dakika sonra uyuyakaldı. Gözleri açık uyuyan tanıdığım tek varlıktı. Soluk alırken göğsünün hareketiyle çelişen donuk bakışı komada yatan bir yaratık görüntüsü bırakıyordu, kendi ölümünü gören, işiten, duyumsayan bir ruh gibi. Gina'nın üzerine eğilip müthiş açılmış ve bal rengi incecik bir halkayla çevrelenmiş gözbebeklerindeki yansımama baktım. Ama koyu gözbebeklerinde *kendi* yüzümün yerine *onunkini* gördüm!

Dolmakalemimi yanıma alamadığım için burada bir tükenmez rica ettim onlardan. Bana kırmızı, aptal bir pastel kalem verdiler, yazmaktan çok leke bırakıyor. Ellerim korkunç bir halde. Ama burada yazabilmem de bir ayrıcalık; herhalde yazdığım sayfaları okuyunca hakkımda karar verebilecekleri bir şeyler öğrenebileceklerini umuyorlar, oysa onları ne pahasına olursa olsun burada bırakmak istemiyorum. Hakkımda bir yerlere grafoman* kaydı düştüklerinden eminim, şimdi durumu istismar etmek için yanıp tutuşuyorlardır. Üstelik buna bir itirazım da yok, çünkü sonunda bu sayfalar birisi okusun diye yazılıyor ve eğer herhangi bir şekilde anlaşılabilecek gibi bir şeyse, onlar belki de başkalarından daha iyi anlayacaklardır.

* Yazma hastası. (ç.n.)

Yazmaya ara verdiğimden beri ne kadar zaman geçmiş olabileceğini soruyorum kendime. Şimdi salı mı, çarşamba mı, ağustos mu, eylül mü, bilmiyorum. Öte yandaki salon penceresinden gördüğüm manzara eğer beni yanıltmıyorsa sonbaharın ilk ürkek günlerine benziyor. Her gün avluda dolaşmaya çıkıyorum, birçok kez yerden kırmızı bir yaprak aldım. Şeytanörümcekleri iki yapı arasında yaylanıp duruyorlar, hastalar öfkeyle saçlarından silkeliyorlar onları. Bense onları saç kıvrımlarımda bırakıyorum, ancak akşama doğru kıpkızıl ışık salonun yansıyan duvarlarına tırmandığında onları bir tarakla uzaklaştırıyorum kafamdan. Sonbaharın ortaları olduğunu düşünüyorum. Gökyüzü koyu mavi, her şeyin sarı bir ışığa boğulmasına karşın hava serin.

Beyaz, teneke komodinin üstünde yazıyorum. Yanımdaki yatakta sarışın ve oldukça pis Elisabeta yatıyor. Çarşafın üstünde kart açıyor yine, çıldırtacak bu iş onu. Benim için de açtı, kimse kurtulamaz elinden. Elindeki kartlar eski ve iddia ettiğine göre Avusturya'dan gelmiş. Kartlardaki bütün figürlerin gözleri delik, çünkü böyle olunca kehanet de şaşmaz olurmuş. Önce yelpaze gibi yaymıştı kartları, sonra sıraya dizmiş ve tablo gibi düzenlemişti ve tam parmağını kartlardan birine yönelterek: "Bu sensin" diyecekken donup kaldı. Onun hokus pokuslarını pek dikkatli izlememiştim. Elisabeta'nın dışarı uğramış gözleriyle donup kaldığı karta baktım: Bir vale – ama kartın alt yarısında üstteki resmin tersi yerine harikulade güzel, parmaklarının arasında bir yasemin tutan bir ispati kızı vardı. Hemen kartları karıştırdım, ancak o zaman Elisabeta yavaş yavaş donup kaldığı katılığından çözüldü. Elisabeta'nın krizi geçtikten sonra kartları birlikte yeniden elden geçirdik, ama o iki anlamlı figürü bir daha bulamadık. Elisabeta beni çok seviyor, nerdeyse bana bağlandı denebilir, akla gelebilecek her isteğimi yerine getirebilir, eğer böyle bir isteğim olacaksa. Ama çok pis ve o iltihaplı, saralı gözleri korkutuyor beni.

Birkaç gün önce bana, yataklarımızı birleştirmemizi önerdi. Bunu aklından çıkarmasını söyledim. Sonumuzun beraber yatıp bütün gece birbirlerini okşayan Mira ile Altmira gibi olmasını istemiyordum. Koşullara bakıldığında onlarınki son

derece romantik bir olaydı, Mira'nın el ve ayak parmakları doğuştan sakattı, deforme idi, her biri başka bir yöne bakıyordu, nerdeyse bardak bile tutamıyordu, Altmira ise (asıl adı Stefanie'ydi, Altmira adını ona Paula vermişti) aslında güzel yapılı, son derece normal bir kızdı, ama bir akşam uykuya dalmış ve on altı gün sürekli uyumuştu, sonra da hiçbir şey olmamış gibi uyanmıştı. Doktar her sabah bizi yoklamaya gelir, yataktan yatağa geçerek bizimle konuşurdu. Yatağımın kenarına oturur, gözlerimin içine bakardı. Bazen göğsümü örtmeyi unuturdum, gözünden kaçmazdı bu.

Sonra komodinin üstünde duran kâğıt yığınına bakardı. Onları ancak ben yazıp bitirdikten sonra alacağına söz vermişti. Bundan başka ne onunla, ne de başkalarıyla konuşacağım bir şey yoktu. Pencere kenarında günde sekiz saat Doru diye birine deli gibi resimli aşk mektupları yazan Lavinias'ın (kendisine Lavitza derdi) yatağı vardı. Pembe, turuncu ya da leylak rengi sayfalardaki yazılı satırlar çok azdı, dolayısıyla resimler için fazlasıyla yer kalıyordu. Lavitza, çocuklar gibi dili dışarıda, renkli kalemlerle çiçekler, burunları iki siyah noktadan oluşan iri gözlü prensesler, güvercinler, kalpler çizerdi. Hatta mektuplarının zarfları da pop-art sanatçılarının boyadıkları otomobiller gibiydi. Yatak takımları değiştirilir değiştirilmez çarşafları da Doru'ya hitaben büyük mektuplara dönüştürürdü. Kahverengi kalemle on santim büyüklüğünde harflerle yazardı çarşafa, boşta kalan beyaz yerleri de çocuksu, renkli resimleriyle doldururdu. Yatağın garip, çekici bir etkisi vardı, sanki büyük bir mektubun sayfalarına bürünerek uyuyordu Lavitza. Onun hemen yanında gündüzleri sakin ve aklı başında olan, ama geceleri bizi uyutmadığı için hepimizin nefretini üstüne çeken Paula yatıyordu. Paula her gece uykusunda annesiyle konuşurdu. Bağırır, heyecanlanır, küçükken kendisine nasıl davranmış olduğunu ona hatırlatırdı. İkisi de, kocasız ana ile kızı bir bodrum katında oturmuşlardı; Paula annesinin tüm hezeyanlarına katlanmak zorunda kalmış, birkaç kez damarlarını kesmesini önlemişti. Bu gece de Paula sürekli delirmiş, Mira ile Altmira'nın yatakları durmadan gıcırdamış, nöbetçi hemşireler ikide bir kapıyı hızla açtıklarından koridordan gelen ışık gözlerimi ka-

maştırmıştı. Sonunda uykusuz geçen gece bende bir heyecan yaratmış, beni yazmaya heveslendirmişti. Böylece yeniden müsveddeler üzerinde çalışmaya başladım, oda arkadaşlarımın öyle uykusuna yatmış olmaları, kitap okumaları ya da tırnaklarını törpülemeleri işime gelmişti.

Birkaç gün önce Gina'nın gözleri açık uyuduğundan, onun gözbebeklerinde kendi yüzüm yerine onunkinin yansıdığından söz etmiştim, işte o buz gibi dehşet sahnesi yine tam olarak bütün canlılığıyla gözümün önündeydi. Onu yeniden görmek gereksinimini duydum, yeniden *yaşamalıydım* ve boyuna ve yeniden bu olguyu kavrayamamalıydım. Yazı masamdan kalkıp aynayı örten kumaş kılıfı çekip aldım. Aynaya baktım. O zaman bağırmaya başladım. Selüloit mandarini alıp yere fırlattım. İhtiyarlar (Mariku ile Taniku, arkalarından da Penelopa) telaşla odaya daldıklarında beni yerde ölü gibi bembeyaz ve korkudan ağzımdan fışkıran köpüklü salyalar içinde buldular. Debeleniyor, halıları peşimden sürüklüyor, pencereden çekip indirdiğim erguvan perdelere sarınıyordum. Raflardaki kitaplar ve piyanonun üstündeki biblolar yerlerdeydi. Bir daha kendime hâkim olamadım. Onlar beni okşayıp sakinleştirmeye çalıştıkça ben daha da azgınlaşıyordum. Gözlerimden boşanan yaşlar parkeleri ıslatıyordu. Bilincim bulanmıştı, daha sonra düşteymişim gibi, iki beyaz önlüklü adamın beni yerden kaldırıp hasta arabasına götürdüklerini algıladım. Hastaneye kadar on dakikalık yol, bilmiyorum neden, bana çok uzun geldi. Onun ihtiyarları burada beni her gün sahte, neşeli bir gülümsemeyle yoklamaya geliyorlar.

Bana cam kâsede tarçınlı sütlaç, portakal suyu ve limonata getiriyorlar. Annesiyle annesinin kocası da uğradı. Annesi tıpkı ona benziyor, yalnız konuşurken hoppalığı onunkinden bir derece daha fazla; kuş beyinli, her an iltifat etmeye hazır. Beni kadınlar bölümüne getirmiş olmaları önce canımı sıkmıştı, ama sonra çabuk alıştım. Her şeyi kabul etme edilgenliğim beni biraz korkutuyordu. Ancak, duymam gereken bu korku, gerçekte duyduğumdan daha büyüktü (gerçekten de gözlerimden yaş gelene kadar gülebilirdim, her şey bana bir karnaval, komik bir fars gibi geliyordu). Beni burada Elisabeta ile herkese karşı

son derece kapalı, yüzü felçli yaşlı bir kadının arasına yatırdılar. Bu Laura Teyze'nin ağzının bir ucu çenesine kadar sarkıyordu ve yalnız bir gözünü kırpıyordu. Uyumak istediği zaman diğer gözünü parmaklarıyla kapıyordu. Aşağı sarkan ağzının kenarından iplik gibi sürekli salya akıyordu. Bir de rüküş bir yaşlı kadın vardı, çok boyanır ve kimseyle konuşmazdı, yatağında dimdik oturur, gergin, sinirli bir gülümsemeyle bir cep aynasına bakıp dururdu. Leylak rengi saçları zarif bir örümcek ağı gibi yayılırdı yastığa. Başlangıçta beni son derece tutuklaştıran bu çevreye alışmam birkaç gün sürdü. Beni nörolojiye getirdiklerini çabuk anladım. Buradaki kadınlar farklı türlerde sinir hastası, felçli, histeriktiler. Burada, dışarıdaki altın sarısı sonbaharın saydamlaştırana kadar aydınlattığı bir çeşit Cehennem önü'nde* bulunuyoruz, diyordum kendime.

Gina'nın odasından sendeleyerek çıktım, hiçbir şey düşünemiyordum. Koridor karanlıktı, ihtiyarlar çoktan yatmışlardı, köşedeki televizyonu yarı gölge yutmuştu. Küçük masanın üstünde duran büyük pirinç tepsinin kenarlarından yağlı, metalik, Rembrandt'a özgü ışık parıltısı yansıyordu. Gece yarısına az kalmıştı, çelik kar temizleyiciler yolları açmakta zorlanıyordu, kıyamet gibi kar yığınları arasında yürüyerek evimin yolunu tuttum. Göz kamaştırıcı farların ışığında hâlâ kar taneleri düşüyordu, sanki gün gelecek, bütün dünyayı kaplayacakmış gibiydi. Eldivenlerim sırılsıklamdı, ayakkabılarımın konçlarına da hafif buzlanmış kar topakları birikmişti. Kazaklar, moda rüzgârlıklar giydirilmiş, kırmızı-yeşil sinyal renklerle donatılmış kayaklar üstündeki mankenlerin sergilendiği ışıklandırılmış vitrinlerin önünden geçerken uzaktan birbirine sarılmış bir çiftin yaklaştığını gördüm. Liselilerdi, çünkü okul çantaları vardı ellerinde.

Yaklaştıklarında kızın Gina'yla büyük benzerliği olduğunu fark ettim: Baş döndürücü yükseklikteki topuklu ayakkabılar üstünde zıplar gibi yürüyüşü aynıydı, aynı kürklü palto ve Gina'nın başlığını andıran kırmızımsı parlak tilki kürkü başlık. Gina'nın karşıdan bana doğru geldiğini idrak ettiğimde aklımı

* Limbus: İsa peygamberden önce öldükleri için Hıristiyan olamayanların ya da vaftiz edilmeden ölen Hıristiyan çocuklarının kaldıkları yer. (ç.n.)

yitiriyordum – son derece içten gülüyordu ve eli yanındaki oğlanın paltosunun cebindeydi. Aynı hizaya geldiğimizde oğlana da çok dikkatle baktım. Solgun, aşırı uzun bir yüzü vardı, gözleri gözçukurlarının derinliklerindeydi ve daha yeni çıkan bıyıkları burun deliklerinin altında gölge gibi duruyordu. İkisi de yollarına devam edip Gina'ların sokağına sapmadan önce bir an göz göze geldik: Yanındaki oğlan bendim.

O zamandan beri sayısız kereler Gina'yla beraber oldum; bir süre Silviu'yu kesin olarak unutmuş izlenimi bırakmıştı. Onun odasındaki baş döndürücü saatlerle göz açıp kapayana kadar geçti kış. Her keresinde farklıydı. Onu her okşayışımda bir adım daha ilerliyordum, o zamana kadar hiç tanımadığım ince duygu farklılıkları açılıyordu önümde. Bir keresinde bir odadan yaklaşık yirmi giysi getirdi, büyükannesinden ve büyükannesinin annesinden kalma püsküllü şallı, altın sırmayla işlenmiş kemerli şeyler. Kulaklarında pırlantalı küpelerle önümde topaç gibi dönerek giysileri sırayla giyip denedi; bu arada ben de portakal suyuyla Havanna Club'dan oluşan bir çeşit kokteyl yudumluyordum. O ağır giysiler, başında ve omzundaki Rus eşarplarıyla içinde başka bebeklerin de saklı olduğu matruşkaları andırıyordu ya da –o zaman öyle geçmişti kafamdan– *Karamazof Kardeşler*'deki Gruşenka'yı.

Beli çok yüksekte, hemen göğüslerin altında başlayan çok güzel kesimli giysi ve geniş kenarlı, çene altında bağlanan, soluk mavi kurdeleli şapkayla Adela'yı (Romen edebiyat eleştirmeni ve dergi yayımcısı Garabet Ibrăileanu'nun [1871-1936] 1936'da yayımlanan tek romanı) andırıyordu Gina. Ama Adela kurnaz gülümsemesi, kekremsi, nerdeyse entelektüel tatlılığı nedeniyle bir Rus kadını olarak Gina'dan daha iyi bir etki yaratıyordu. Annesinin Paris'ten getirdiği iç çamaşırını giymek için dolap kapısının arkasına çekildiğinde ikimiz de oldukça çakırkeyiftik. Ona tekrar bakmama izin çıktığında gözlerime inanamadım. Jüponu yine siyah dantelle işlenmiş parlak siyahtı. Uyluklarının başlangıcına kadar ancak uzanıyordu, öyle ki, yine siyah ipekten, cinsel organını ancak kapatabilen minik külotu görünüyordu. Bu baştan çıkarıcı kılık Gina'nın yüzündeki terbiyeli çocuk ifadesiyle çelişiyordu. Ona sarılıp halının üstüne yatırdım.

Birbirimizi okşayarak bir tür umutsuz bir heyecana kapıldık. Bütün gücüyle beni omuzlarımdan tutup kendine çekerken soluk soluğa fısıldadı kulağıma: "Andrei, şimdi olmaz, ama yemin ediyorum, Andrei, *yemin ediyorum*, sana ait olacağım..."

Tüm bilincimi yitirmiştim, içimde etkisini gösteren korku herhalde onunkinden büyüktü. Aşk olayının uygulanış şekli çok uzaktı bana, bir gün bunu gerçekleştirebileceğimi düşünemiyordum. Tek başına dürtülerin yetmeyeceğinden korkuyordum, neyi nasıl yapacağımı bilemeyecektim. Deneyimsizlikten ileri gelen kompleksim bu işi bir kat daha güçleştiriyordu. Çünkü bunu *bilenin ben* olmam gerektiğinin bilincindeydim. Gina'ya ulaşmamı imkânsız kılan bir engel de buydu. Sonradan düşündüm, eğer sevişme konusunda azıcık olsun deneyimim olsaydı, o akşam Gina benim olabilirdi ve belki de (belki!) hep benim kalırdı. Ama camaltı ikonaların bulunduğu o odada birlikte olduğumuz zamanı tüyler ürpertici bir korkaklık içinde harcadık.

Okulda da iyi arkadaştık, Bütün zamanı birlikte geçiriyorduk. Aynı sırada oturuyorduk, ilişkimiz herkesçe biliniyordu. Herhalde hakkımızda kötü dedikodular dolaşıyordu, çünkü Gina'nın bütün kız arkadaşları ona karşı içgüdüsel bir nefret duyuyorlardı, beni ise, hâlâ duydukları saygıdan ötürü, kötü ellere düşmüş ve yakında tamamen hakkından gelinecek zavallı küçük bir canavar olarak görüyorlardı. Evet, bana müthiş bir acıma duygusuyla, ürpertiyle bakıyorlar: "Uyan artık, ey biçare!" demek istiyorlardı. Gina, okul üniformasıyla insanın yüreğini burkacak derecede ufak tefek, lisenin koridorlarında koluma giriyor, karmaşık düşlerini anlatıyor, mermer tapınakta uçuşan rengârenk kelebeklerden söz ediyor ya da şımarık kediciği oynayarak kendisine bir simit almam için ısrar ediyordu. Bazen onun yarı gölgeli gözlerinde öyle bir hüzün parıltısı görüyordum ki, ben de melankoliye kapılıyor, tüm yaşamımın temelsiz bir zemine kurulmuş olduğunu, bizi bağlayan her şeyin hayali olduğunu düşünüyordum.

O zaman bütün gün ağzımdan tek söz çıkmıyordu, ama o çevremde dolanıyor, beni çekiştirip duruyor ("Hadi Adrien, gel artık, o kadar şey olma...") ve beni güldürmeğe çalışıyordu. Ya

da deftere hemen bir çiçek çiziyor ve inanılmaz bir hızla GINA yazıyordu. O zamanlar onu kendime alıkoyamayacağımı, bir an önce ayrılmamız gerektiğini, yoksa sonradan bunun çok daha güçleşeceğini açıkça hissettiğim halde hikâyemiz sürüp gidiyordu. Ne zaman onu canı sıkkın, keyifsiz görsem, ne zaman akşamları evinin önünde beni içeri almayıp geri gönderse, o zaman duygularım bana her şeyin bittiğini, başka birini arkadaş edindiğini, benden kurtulmak istediğini söylüyordu. Ama ona karşı çok kez çok kaba davranmama karşın her keresinde, yeniden etkinliği ele alıyordu, (bazen hiç belli bir nedeni olmadan onunla bütün gün tek sözcük konşmadığım oluyordu, ta ki, dolu dolu gözlerle yanıma gelene kadar; evet bazen de kendimi öldürmeyi bile göze alıp bu ilişkinin çabuk sona ermesi için onu resmen kırıp iticek derecede ileri gittiğim oluyordu) ve bugün öyle sanıyorum ki, o zamanlar üç aylık okul döneminin son haftalarında bana gerçekten eğilim duymuştu.

Ama tatilin ilk günlerinde birbirimizi görmedik. Kış sertliğini kaybetmişti. Açık, parlak mavi göğün altında buz sarkıtları çabuk eridi. Kar da kısa bir süre sonra ortadan kalktı. Stefan-cel-Mare de bulanık bir pislik tabakasının altından göründü. Bütün öğleden sonraları pencerenin önünde, kalorifer peteğinin yanında durup Bükreş'e baktım, onu düşündüm. Telefonda bana hastalandığını, grip olduğunu söylemişti, ben aradığımda ise günlerce büyükannesi açtı telefonu ve onu telefona çağırmadı, ya güya yataktan çıkamıyordu ya da banyodaydı, bir saate kadar beni geri arayacaktı. Ama akşam geçti, Gina telefon etmedi. Garip şekilde yine de kuşkulanmadım ondan. Bana karşı dürüst olduğu alışkanlığı edinmiştim. Ancak, yılbaşını onunla kutlamak şansımın kaybolduğunu görüyordum ve bu da acımın giderek artmasına neden oluyordu.

Titrek mum ışığında önce köpüklü şaraplarımızı tokuşturacak ve tam gece yarısı öpüşecektik. Hatta terziye gizlice yelekli bir takım elbise diktirmiş ve bana yakışmasından gurur duymuştum. Gerçi dans etmesini bilmiyordum, yine kız kardeşim bana birkaç figür öğretmişti ve coşkulu, neşeli anlarda bir dereceye kadar ayak uydurabileceğimden emindim. Yeni bir insan olmaya hazırlanmıştım, değiştiğimi, yalnızca bir kitap

kurdu olmadığımı, aynı zamanda içimde bir "hayat adamı" da olduğunu göstermek istiyordum.

O zamanlar Gina'nın etkisiyle çevremdeki dünyayı gerçekten daha farklı bir gözle algılamaya başlamıştım ve sürdürdüğüm yaşamımın giderek daha açık bir biçimde ne kadar soluk, ne kadar uzlaşmazcı olduğunun bilincine vardım. Onun evinde saatlerce *Neckermann* ve *Burda* kataloglarını, parlak, kalın kâğıtlı sayfalarda sayısız şık kadınları inceledim. Bu dudaklardan, bu vücutlardan hoşlanan erkeklerin olup olmayacağını, ceviz ağaçlarından, ipeklerden oluşan iç mekân dekorlarının gerçekten de herhangi bir yerde bulunup bulunmadığını, şöyle bir çiftin nerede J&B içip seviştiğini sordum kendime. Şu Silviu gibi benim de bir motosikletim, bir arkadaşımda gördüğüm yuvarlak, metal hoparlörlü bir AKAI müzik setim olmasını istedim. Gina'nın amaçladığını sandığım güzel, kolay bir yaşam sürmek istiyordum.

Son zamanlarda gözüme pek zavallı görünen kılık kıyafetimden, Gina'yı kentin merkezinde bir bara davet edecek ya da onu dağlarda kayak yapmaya götürecek paramın olmamasından üzüntü duyuyordum. Kendimde en çok nefret ettiğim şeyse beni, bu isteklerime uygun olarak yaşamamı sürdürmeyi durmadan engelleyen düşünce tarzımı, bu konudaki coşku ve çabamın yetersizliğini biliyor olmamdı. Gina bana kışları kayak tatillerini ya da o sonu gelmez Canasta akşamlarını anlatırken içim acıyordu, (son zamanlarda gizlice briç öğrenmeye de başlamıştı, giderek daha çok akşamlarını briç kulüplerinde geçiriyordu, en azından büyükannesiyle telefon konuşmamızdan edinmiştim bu bilgiyi), bu tür snop eğlentilerin onu benden geri dönmemecesine uzaklaştırdığını açıkça biliyordum, tabii.

O sıralar artık onu düşünmeden, kitabın kahramanlarında onu ve kendimi görmeden hiçbir kitap okuyamaz oldum. Bu görüş açısından okumuştum örneğin *Son Aşk Gecesi*'ni (*Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de războ*i ["Son Aşk Gecesi, Savaşın İlk Gecesi"], Camil Petrescu'nun romanı, 1930) ve *Dania'nın Oyunları*'nı (*Jacurile Daniei*, 1971; Romen yazarı Anton Holban'ın [1902-1937] bir roman üçlemesinin ölü-

münden sonra yayınlanan son cildi). Her iki kitap da bana, Gina'nın giderek daha çok içine çekildiği ve kendisinin bu yaşam için yaratılmış olduğu gerçeğini nerdeyse matematiksel bir kesinlikle açıklıyordu, bu durumda ben de en iyi olasılıkla onun anılarında hoş bir oğlan olarak yer alacaktım (sonraki yıllarda bir görüşmemizde: "Ulan, ne kadar da utanç verici oğlandın sen öyle!" dediğini duyar gibi oluyordum). Yine de bu *way of life*'ı* yaşayamasam da yaşıyormuş gibi görünmeye çalışacaktım, çünkü onu kaybetmek korkusu, kendi alışkanlıklarımdan, hatta kendi kişiliğimi koruma gereksinimimden çok daha güçlüydü. Ona ayak uydurmama izin vermesini, beni biçimlendirmesini, benden dilediği gibi bir "hayat adamı" yaratmasını bütün kalbimle istiyordum. Beni, yılbaşı gecesini yeni yaşam tarzının başlangıç noktası olarak görmeye iten de buydu, böylelikle onun istediği kişinin ben olduğumu ona kanıtlayacaktım.

29 Aralıkta her akşam olduğu gibi Gina'ya telefon ettiğimde büyükbabası açtı ve Gina'nın yeni yılı kutlamak için akrabalarına gittiğini söyledi. Yaşlı adam biraz da utanarak konuşuyordu, yalan söylemekten hoşlanmadığı anlaşılıyordu. Taşrada hiçbir akrabasının olmadığını biliyordum, yani ya kentteydi ya da dağa gitmişti, *birisiyle birlikte* olduğu kesindi. Demek Gina başka biriyle köpüklü şarap içecek ve titrek mum ışığında öpüşecekti. O telefon konuşmasından sonra da hâlâ inanamıyor, bunun gerçekten mümkün olacağını düşünemiyordum. Yılbaşı akşamı evde oturdum. Annemler önemli bir hazırlık yapmamışlardı. Bir şişe şarap, hepsi bu kadardı. Saat dokuzda televizyonu açıp karşısına oturdular. Kız kardeşim kız arkadaşlarıyla kutlayacaktı yılbaşını, zaten hep sıradan olan evimiz her zamankinden daha soğuk geldi bana.

Gece yarısı lambayı söndürüp televizyonun mavi ışığında öpüştük ve kötü şaraptan içtik. Sonra paltomu alıp dışarıya, açık havaya çıktım. Kendime hâkim olamamıştım, geçen yılın son saniyesinden sonra nasıl onu düşündüysem şimdi de düşünüyordum, dışarıda turuncu renkli sokak lambalarının ışığındaki Stefan-cel-Mare loş, gerçek bir cehennem koridoru

gibiydi. Bizim blokun köşesinden Sirk Bulvarı'na saptım. Şimdi kar az yağıyordu, yine de yerdeki kar diz boyuydu. Resmen kar içinde yüzüyordu insan. Bulvar'daki mazılar ve çam ağaçları karın ağırlığından yıkılacak gibiydi. Sağda solda, sis içinde yüzlerce renkli ışıklı dörtgenler göz kırpmasa, insan kendini Sibirya'da sanabilirdi: Sise gömülmüş sirk binasına kadar yan yana sıralanan dört katlı blokların pencereleriydi bunlar. Ucuz taşra romanlarındaki yoksul aile çocuğu gibi pencerelerden içeri, altında rengârenk pırıldayan yıldızlı, alüminyum kâğıtlara sarılmış paketler, oyuncaklar olan, ustalıkla yapılmış küreciklerle, yaldızlı tellerle donanmış görkemli çam ağaçlarına hayranlıkla bakıyordum. Bir yükselticiye bağlanmış, kulakları sağır edici müziğin ritmine göre kırmızı ve yeşil titreşimli ışık efektleri yayan aygıtı gördüm. Sağda solda balkonlardan atılan yanan sigara izmaritlerinin kırmızı, fosforlu noktalar halinde düştüklerini gördüm. Gözyaşları içinde beni duyar umuduyla Gina'yla sürekli konuşuyordum, bir zamanlar Lilli'yle de konuştuğum gibi. Gerçekten, kendi kendime yüksek sesle konuşuyordum, ağzımdan çıkan buharlar buz kokan havada yükseliyordu. Karlarla yüklü çam ağaçları arasındaki yoldan yürüyüp, kesişen birçok bulvarı geçtikten sonra aşağıya, göle inen yamaca saptım. Burada, aşağıdaki vadide sis daha yoğundu. Yalnızca ara sıra bir neon ışığı sis bulutunu deliyordu. Islaktı, soğuktu, ama etkilenmiyordum.

Kısa süre sonra donmuş oval gölü çevreleyen çayırları seçebildim. Oradaydı gölün sonu. Karla kaplı buzun üstüne çıktım Sis o kadar yoğundu ki, kolumu uzattığımda elimi göremiyordum. Buz tabakasının üstünde küçük adımlar attım, sonra aniden bastıran bir acıyla yere çöktüm, eldivenlerle karı kenara ittim. Karın altındaki buz tabakası pürüzsüz ve siyahtı. Her yan sessizdi, ölü bir gezegenin sessizliği. İki metre ötem görülmüyordu. Donmuş bir dünyanın ortasında yalnızdım. Bu dünyanın yeni, garip büyüsü Gina'yı ve her şeyi unutturmuştu bana. Buz tabakasının altına, derine baktığımda yosunlara asılı kalmış, boğulmuş bir çocuk gördüm. Sarışındı ve zümrüt yeşili bir yüzü vardı. Ona uzun uzun bakacak zamanım olmadı, çünkü birden kısa, kesik bir gürültü duydum. Ter bastı, göğüs kafesimde yü-

reğim çatlayacaktı. Merakla seslerin geldiği yöne baktım. Adım sesleriydi, kadın ayakkabı topuklarının kristal buz üstündeki tıkırtıları. Sirkin önündeki karların buz pateni yapılabilmesi için temizlenmiş olduğunu biliyordum. Bir süre sonra tıkırtılar kesildi, onun yerine nerdeyse duyulamayacak kadar boğuk bir vuruş algıladım. O noktada sis kahverengi bir leke halini aldı ve giderek güçlendi. Belirsiz bir vücudun hareketleri fark edilir oldu. Görüş mesafesine yaklaşınca durdu, kısa bir duraksamadan sonra daha da belirginleşerek sisin içinden çıkıp bana yöneldi. Bir adım önümde durduğunda hâlâ vücudundan buharlar yükseliyordu: Otuzlarında esmer bir kadındı, çok makyajlıydı, göz uçlarına kalın, yağlı siyah çizgiler çekmişti. Kapüşonlu bir kürk paltosu ve gri çizmeleri vardı. Sanki tamamen iki farklı tür karşı karşıya duruyormuş gibi baktık birbirimize.

Ne daha önce, ne de daha sonra insanların kadın ve erkek olarak ayrışması hiç o zamanki kadar yadırgatıcı gelmemişti bana. Karşımdaki bir kadındı ve kendini bana ölüm getiren bir canavar olarak gösteriyordu. Benden farklı yaratılmıştı. Aramızda hiçbir iletişim mümkün olamazdı, sanki iki ayrı maddeden yaratılmıştık, soluduğumuz gaz karışımı farklıydı. Hiçbir şekilde anlamlandıramayacağım bir ifadeyle baktı bana, sanki bana hiç tanımadığım, tamamen yeni bir duygu iletiyordu. Bana bir şey söylemek istediğini biliyordum, ama bu sessizlikte söylenecek her söz hayâsızdan da öte olacaktı. Kadın aniden çirkin bir ağlama krizine girdi, çocuk gibi bağırıyor, hıçkırıyor, inliyordu. Bu ağlama krizi içinde sarsılarak bana sarılıp başını omzuma koydu. Çekinerek yüzünü kendime çevirdim: Karman çormandı. Gözyaşlarını silerken kirpiklerinin boyası dağılmış, yanaklarına, hatta dudaklarına bulaşmıştı. Mendilimle yüzünü temizledim, bu arada bütün gücüyle koluma sarılmış, inleyip sızlanıyordu; gölün kıyısına doğru çektim onu, o zaman birden direndi, beni durdurup yüzümü kendine çevirdi. Gözlerimin içine öyle bir yoğunlaşarak baktı ki, sanki beynimin içine girmek ve korkunç iletisini bırakmak istiyordu. Ama hiçbir ileti ulaşmadı bana. Belki de terk edilmiş, benim gibi kış gecesi dışarı çıkmış bir kadın olabileceğini düşündüm. Onu Sirk Bulvarı'nın orada bırakıp eve döndüm.

Üç haftalık tatil boyunca tek bir yaşam işareti vermedi Gina. Ben de bir daha telefon etmedim, Yine ilk adımı benim atmama bu kez gururum engel oldu. Akşamları korkunç acılar çekiyordum, öğleden önceleri o kadar kötü değildi; kentte dolaşıyor, ara sıra öğrenci evinde bir arkadaşla buluşup masa tenisi oynuyor ya da herhangi bir sergiye gidiyorduk. Çok okuyordum, her gün yedi saat, sekiz saat, günlüğümü çılgın dizelerle, okuduklarımdan edindiğim izlenimlerle, bazen de düş parçaları ve Gina üzerine kısa yazılarla dolduruyordum. Hemen her gece görüyordum onu düşümde. Onunla ilgili çılgınca bir şey vardı bu düşte, yine de dinginliğimi yitirmedim. Yine bana dönmeyeceğine bir türlü inanamıyordum. Galiba 10 Ocak'tı, şöyle bir not yazmıştım günlüğüme: "Dışarıya dönük yaşam. Çekirdeğe, kendime götüren yolu güçlükle buluyorum. Yeteneksizlik ve kayıtsızlıkla birleşen özensiz yazım; kof zemine boşalan duygusal itkiler; dikkat dağınıklığı.

Biberi'nin *Thanatos*'u ile Popoviciu'nun *Düş*'ünü okuyorum. Virginia Woolf'un *Orlando*'sunu bitirdim.

Zaman zaman Gina düşüyor aklıma. Yok, gitti, aramızda yeniden bir şey olacak mı, bilmiyorum. Belki hemen yarın, ama belki de hiçbir zaman. Ona karşı duyduklarım aşk duygusu olmaktan çıktı; şu an duyduğum şey hınç izleri taşıyan nerdeyse tatlı bir sempati. Sağlıklı bakış açıma geri döndüm: Onun isteklerini karşılamakta yetersizim, bu mantıksız hikâye yeniden başlayacak bile olsa başladığı gibi biter. Şiirlerde, düşlerde ve anılarda onun yanında olmayı yeğlerim – görüntüsünün estetik ve zararsız olduğu yerlerde. Eğer onun tarafından sevilme şansım olduğunu bilsem bu riske girerdim. Ama saçma bu. Şu da kuşkusuz doğru: Onsuz bin bir hiçim.

Bu gece onu düşümde gördüm. Onun evindeydim, bütün odaların açıldığı holde. Sanırım benden başka kimse yoktu orada ve hava koyu kırmızıydı, asit yakıcılığında bir hüznün akşam kızıllığı. Duvarda bir kapı, en az beş metre yüksekliğinde, kıpkırmızı, eski, çarpılmış. Ben pencere denizliğine oturmuş, dışarısını, Gina'nın gelmesini gözlüyorum, bekletiyor beni. İçerde de, dışarda da hüzün. Sis içinden geçer gibi aynı kırmızı havanın içinden geçen tramvaylar. Eski kapı bırakmıyor beni.

Gina'nın gelmeyeceğinin ayrımına varınca eve dönüyorum. Kapıyı açınca şaşkınlıktan donakalıyorum. Yine aynı holdeyim ve önümdeki duvarda yine aynı dev gibi, kıpkırmızı, tahtası çarpılmış kapı, iyice belirgin."

Duygularımı dikkatle gözlüyordum: Gina'ya olan tutkum gevşeyince seviniyordum ve aynı anda bundan acı duyuyordum. Sabahları onu sevmeye devam ediyordum, suçlarını unutuyordum, yalnızca güzel günlerdeki görüntüsü oluyordu belleğimde. Akşamlarıysa yeniden fizyolojik acının baskısıyla yüreğim deli gibi çarpmaya başlayıp da şiddetli acıdan bilincim bulanınca, keşke onu tanımamış olsaydım, böylesi daha iyi olurdu, diye düşünüyordum. Onun ölmesini diliyordum, kesin olarak kafamdan yok olmasını istiyordum. Ama bu düşünce de bana azap veriyordu. Çünkü en azından onu düşünmeden yaşamaya devam etmek benim için olanaksızdı. Okulun yeniden başlamasını ve kaçınılmaz olarak onu yeniden görmeyi özlüyordum. O şimdi nasıl biri oldu acaba, diye soruyordum kendime. Geceleri uyuyamıyordum çünkü... Pencerede perdenin arkasına geçip parlak gökyüzünde aya bakarken sürekli olarak yeniden karşılaşma sahnesini canlandırıyordum gözümde.

İkinci üç aylık dönemin ilk günü benim için gerilimli bir gündü. Gina ilk derse gelmemişti, belki de bir daha hiç gelmeyeceğini düşündüm. Çok heyecanlı olmama karşın birbirlerine fıkralar anlatan, kendi aralarındaki o anlaşılmaz dilde plaklar üzerine sohbet eden müzik hayranı oğlanların arasına katıldım. Bir buçuk yüzlüğe Hint yapımı her plak alınabiliyordu. Çirkin, timsah dişli, iki dirhem bir çekirdek Mera iki *Rollings* ile bir *Santana* satıyordu. Üstünde *King Size* yazan bir torbada üç Harrison plaklı bir karton getirmişti. Kapaktaki resimde görülen herhalde Harrison'un kendisi olmalıydı, sakalları göbek deliğine kadar iniyordu, çevresini canavar cüceler almıştı.

Bu üçlü, kendi deyimiyle "Tripel" için dört yüzlük istiyor ve ilk plakta *My Sweet Lord*'un olduğunu da söylemeden geçmiyordu. Tınıları duyulunca bütün gözlerin parladığı büyülü sözcüklerdi bunlar. Ama en büyük sansasyonu yaratan Radu G.'ninkiydi, Baba'nın (Corneliu Baba [1906-1997], önemli Romen ressamı) resimlerindeki gibi kalın kaşlı, Ermeni'ye benze-

yen "müzikle" yoğun ilgisi olan bizim sınıftan bir oğlandı Radu. Kırmızı, parlak bir folyoya sarılmış, kapağında yüzlerce polip biçiminde gruplaşmış şekillerin önünde kaytanlarla kaplı eski üniformalar içinde dört genç adamın resmi olan bir albüm çıkardı. "Vay canına!" diye bağırdı hepsi birden. "Baksana şuna! *Sgt. Pepper's!*"

Ve çılgın gibi *rok* grubu taklidi yapmaya başladılar. Bacaklarını açabildikleri kadar açıp dizlerini kırdılar ve kendilerini geriye atıp sol elleri hayali gitar kolunu tutarken sağ elle tellere vurarak *fuzz* efektleri olması gereken garip sesler çıkardılar. Diğerleri de kulakları sağır edici bir gürültüyle sıralara vurarak ritim tutuyorlardı. O anda hepsinin yüzünde bir hayranlık coşkusu vardı, hepsi de ne çalındığını biliyordu, çünkü bütün uzunçalar, notası notasına ezberlerindeydi, birinin herhangi bir şarkının temposunu anımsatması yetiyordu, o zaman diğerleri büyük bir coşkuya kapılarak arkasını getiriyordu. Daha sonra *Blow up*'ı* ilk kez gördüğümde son sahnedeki hayali tenis oyununu bu son derece yoğun yaşamış olduğum ortaklaşa *rok* grubu taklidinden daha silik buldum. Zaten Radu G. ile Mera'nın elektrogitarları vardı ve bir grup kurmayı düşünüyorlardı. O teneffüsteki konuşmada Radu'nun solo gitarına bir de elektronik "Wa-Wa" pedalı uydurmak istiyorlardı.

Ben bu konuda hiçbir varlık gösteremeden lüzumsuz adam olarak ve onları kıskanarak yenilenmiş bir duygu içinde aralarında dururken, sohbetin ortasında kimya öğretmeni daldı sınıfa. Hemen hemen öğretmen hanımla aynı anda da Gina fare gibi usulca süzüldü içeri. Sırıtışı bütün yüzünü kaplıyor, farklı büyüklükteki dişleri dudaklarının arasından görünüyor, yüz çizgilerine kötücül, güzel bir cadı ifadesi veriyordu. Koyu mavi okul üniforması ve mavi bluzunun iki yakası arasındaki ince altın zinciriyle olduğundan daha ufak tefek, nerdeyse bir serçe gibiydi.

Yanıma, sıraya çöktü, bana bir "bonjour" çakarak kitaplarını çıkardı. Onu yanıtlamadım, yine de bütün ders boyunca tahtada olup bitenleri izleyecek durumda değildim. Onu göz

* Michelangelo Antonioni'nin 1966'da çektiği, Türkçeye *Cinayeti Gördüm* olarak çevrilen film. (ç.n.)

ucuyla süzüyordum. Bütün dişiliğini ortaya koyacak şekilde, yapmacık bir edayla kendini kasarak oturuyor ve budalaca bir yaramazlık yapmış şımarık bir çocuk gibi sürekli sırıtıyordu. Her şey "normal"mişçesine, sanki aramızda hiçbir şey geçmemiş, diğer öğrenciler nasılsa biz de öyle, yalnızca iki sıra arkadaşıymışız gibi davranması çileden çıkarıyordu beni. Teneffüsün başında bir sonraki dersin ne olduğunu sorduktan sonra neşeli bir şekilde radyatörün önünde toplanmış kızların arasına karışıp hemen konuşmaya başladı. Az sonra yalnızca onun tiz sesi duyuluyordu, otomobiller ve moda olayları üzerine o kadar yüksek sesle konuşuyordu ki, duyan onu sağır yaşlılarla konuşuyor sanırdı.

Okuldan sonra Mera beni ve birkaç arkadaşı eve çağırdı, annesi, babası geziye çıkmışmış. Benden başka çağrılanlar şunlardı: Manea, bir garsonun oğluydu, biraz kaba bir oğlandı, İngilizce öğretmeni ona turuncumsu kızıl saçları ve kedi gibi yumuşaklığı nedeniyle *Little Tiger** adını takmıştı; Radu G. ile sınıfımızdan Mălina adında Mera'yla arkadaşlık eden bir kız, herkes onu görünce *Creedence* şarkısını söylemeye başlardı: "Molina, where you're going to?"

Mortus'la kız arkadaşı Sanda, ona bir kökbacaklılar türü olan Calceola Sandalina da diyorlardı. Ancak, Sanda (bu onun soyadıydı) Gina'yla arkadaş olduğundan o da gelmişti. Herkesin pek hoşuna gitmişti bu, Gina'yla aramızda bir şeylerin iyi gitmediğini sezinledikleri için birkaç hareketli sahnenin olabileceğini umuyorlardı. Ben elimden geldiği kadar ondan uzak durmaya çalıştım, konu sinemadan açılınca oğlanlar arasındaki tartışmaya ben de coşkuyla katıldım, sinema konusunda iyiydim. Sinematek'te Antonioni'nin *L'eclisse*'ini** görmüş, Monica Vitti ile Alain Delon'un pencere camında öpüşmelerine hayran kalmıştım. Bu arada grubumuz bulvara çıkmıştı, orada bir süpermarkete girerek iki şişe votka aldık. Kızların bağrış çığrışları kasadaki kadınları çileden çıkarmaya yetti. Herkes neşeliydi, coşkuluydu, gülmekten, dalga geçmekten, çocukça davranmaktan hoşlanıyordu.

* Küçük kaplan. (ç.n.)

** Türkçeye *Batan Güneş* olarak çevrilen, 1962'de M. Antonioni'nin çektiği film. (ç.n.)

Arabaların sağlı sollu park ettiği küçük bir ara sokağa girdik ve sonunda Mera'ların evine geldik. Mobilyaları ağaç ve alüminyumdan, avizeleri sarımsı mat camdan modern bir apartman dairesinde oturuyorlardı. Kitap rafları bütün bir duvarı kaplıyordu ve özel bir bölümde plak diskinin kenarları metal plakacıklarla kaplı, türlü ses ayarlarının düğmeleri nikel ve birçok kontrol lambası olan Japon malı harika bir plakçalar vardı. Herkes gelişigüzel oturdu, masanın ve büfenin üstündeki zarif vazolara ve ender bulunan figürlere çarpıp kırmamak için dikkatli olmaya çalışıyorduk: bir bakır fotoğraf*, üst üste mercekleri çevrilebilen tek saplı bir gözlük ve birçok Rus biblosu.

Oğlanlar, kitaplığın bir rafında duran plaklara hücum ettiler. En az iki yüz plak vardı, hem şık karton kutuları içinde klasik müzik, hem de yıpranmış zarfları defalarca yapışkan bantlarla onarılmış *rok* müziği. Mera birkaç tuzlu çubuk kraker koydu masaya ve sonra müziğin sesini dayanılmaz derecede açtı. Ve votka su gibi akmaya başladı. Birbirimize sesimizi duyurmak için nerdeyse bağırıyorduk, yine de Gina'nın, odanın karşı köşesinde kızlarla sürdürdüğü konuşmadan birkaç tümce parçası kaptım. Sandalina'yla bir kenara çekilmişti. Gülerek, büyük bir coşkuyla baştan çıkarıcı rolünü vurguluyor, "uykudan uyanış"ından söz ediyordu.

O akşam iki değişik evde olmuşlar, yolda sürekli öpüşmüşler, deli gibi, yıkılana kadar dans etmişlerdi. Duyduklarım içimi bulandırmaya yettiği halde daha fazlasını öğrenmeye çalışıyordum. Bu dürtü rahat bırakmıyordu beni, daha fazla katlanamayacaktım. Sürekli votka içiyordum. Bir zaman sonra kontrolümü kaybettim ve diğerleri dansa kalktığında, Gina beni görmezlikten gelmesine rağmen giderek daha ısrarcı diktim gözlerimi üstüne. Galiba tam bir deli gibi bakıyordum ona, çünkü bilincimi kesinlikle yitirmeden önce Sanda'nın dehşetle açılan gözlerini fark etmiştim.

O andan itibaren yalnızca karanlık izlenimler kaldı bende, doğru dürüst hiçbir şey anımsayamıyordum. Daha sonra an-

* Daguerréotype: 1844'te ressam Louis Daguerre tarafından bulunup geliştirilen, gümüş nitratla ışığa duyarlı hale getirilen bakır levhaların, *camera obscura* içinde 10-20 dakika pozlanarak cıva buharına tutulup geliştirilmesiyle *fotografik* görüntüler elde etme yöntemi. (ç.n.)

lattıklarına göre oğlanlara Gina'yı şikâyet etmeye başlamış, o en incitici adları, nitelikleri yakıştırmış ve elimdeki bardaktan votkalar dökülerek sendeleye sendeleye ona doğru gitmiş, ellerini tutup çılgın bir halde on beş dakika kadar dilim dolaşarak onu ne kadar sevdiğimi söylemişim. "Tam bir budala gibi sürekli olarak yineleyip duruyordun: 'Sen benim her şeyimsin, sen benim her şeyimsin.' Mortus gibi soluktu yüzün. Sana laf anlatamıyorduk. Zavallı Gina'yı (ne zavallısı, o lanet olası sinsi yaratığı) durmadan sıkıştırdın, o ise yumuşak bir şekilde laf anlatmaya, seni yatıştırmaya çalıştı, ama sen hiçbir şey duymak istemiyordun, sanki senin için söz konusu olan tek şey, kendini onun önünde olabildiğince alçaltmaktı, sonunda yanağını onun dizine sürdün..." – "Korkunçtun, azizim, sana hiçbir şekilde yardımcı olamadım. Ayık olsaydın eğer, ne olup bittiğini sana açıklamaya çalışırdım, ama o durumda bunun hiçbir anlamı yoktu." – "Gina gittikten sonra (onun gittiğini fark etmedin, çaresizlik içinde onu arıyordu gözlerin, acayip sevecendin) diğerleri de gittiler ve sen birden süzülürcesine mutfağa girdin ve bir tepsi içinde nerdeyse kapalı gözlerle bana bir fincan kahve getirdin. Fincanın kayıp düşmemesi bir mucizeydi. Paltonu giymene yardım ettim. Biraz kendine geldiğin izlenimi edinmiştim, yoksa bırakmazdım seni."

Ocak ayının buz gibi havasına çıktığımı anımsıyorum, durakta troleybüs beklediğimi, troleybüs gelince de karda tökezleyip aracın tamponuna tutunmaya çalıştığımı. Neyse ki evde kimse yoktu. Soyunmadan kendimi yatağa atıp uyudum. Uyandığımda ortalık karanlıktı, önce dehşete kapıldım, sonra Gina'yı anımsadım. Kafam karmakarışık, Stefan-cel-Mare'den geçen tramvayların gürültüsüne kulak kabartarak yaklaşık bir saat boyunca Gina'nın yılbaşı kutlamasını bütün ayrıntılarıyla hayalimde kurdum, sonunda boğulacak gibi oldum. Yüzümü yıkadım ve pencerenin önünde durarak hiçbir koşulda bir daha böyle bir şeyin başıma gelmeyeceğine kesin karar verdim.

Kendimi bu şekilde mahvedemezdim. Hem kimin için? Günlüğümü çıkarıp eğri büğrü harflerle ve boyuna yaptığım yanlışları düzelterek şöyle yazdım: "Gina'dan ve birlikte olabilmemiz konusundaki beceriksizliğimizden hayal kırıklığına

uğradım. Duygulu, coşkulu olabilecek hiçbir yaşantıyı istemiyor, her şeyi dondurmak, yalnızca yapmacıklığı geçerli kılmak istiyor. Ondan sorumsuz, bencil, sıkıcı, yarım yamalak dünya kadınlığı konumunu aşmasını beklemek olanaksız, adi bir yaratık. Aramızdaki aşağılama ve nefretin karşılıklı olduğunu sanıyorum. Yol, iz olmayan bir yağmur ormanındayız." Bana telefon edeceğini düşünüyordum, ne de olsa beni böyle zavallı bir duruma bırakan oydu, ama o akşam telefon gelmedi. Ertesi sabah okulda görünüp görünmemem gerektiğini, Mera'nın tavırlarına, Little Tiger'ın alaycı iğnelemelerine, Sanda'nın imalı sözlerine nasıl katlanacağımı düşündüm. Onu ise aklıma bile getirmek istemiyordum. Ama bu kez sınıf arkadaşlarım iyi davrandılar bana, tabii, Mera'nın evinde meydana gelen utanç verici olayları ortalığa yaymaları bir yana bırakılırsa.

Benimle alay etmediler, tersine, bana karşı daha dikkatli, biraz daha saygılı yaklaşmaya başladılar. Kızların benimle olan duygudaşlığı eskisinden çok daha fazlaydı, hele Gina'yla paylaşacak kozları olanların. Bana dostluk duyan, sınıfın belki de en akıllısı Loretta Bedighian birkaç gün sonra okulun girişinde ikimizde rastlantı sonucu nöbetteyken lisenin holünde konuyu açtı. Gina'nın yaptığı her şeyin yalnızca bir gösteriş olduğunu, nerede olursa olsun her olayın, her şeyin merkezinde görünmek istediğini söyledi. Herkesin ona bu açıdan bakıp davranışlarını hoppalık olarak görmesi garipti. Ona öylesine öfke duyduğum şu anda bile onlarla aynı düşüncede olamazdım, sonunda bir karalamaydı onlarınki. Onun zaman zaman ne kadar büyüleyici, yüce gönüllü ve zeki olabildiğini biliyordum, onlarca aptallığı arasında bile bazen son derece şaşırtıcı yanıtlar verdiğini, ölüm ve yaşlanma sorunlarına kafa yorduğunu biliyordum. Elbette onun yüzünden acı çekiyor, ondan nefret ediyordum, çünkü başkasına aitti (yine Silviu ile beraber mi, yoksa başka birine mi yanaştığını düşünüyordum), ama işte tam da bu yüzden benim için daha karmaşık bir yaratık oluyordu.

Benden uzaklaştıkça ona daha büyük bir istek duyuyorum gibi geliyordu bana. Birlikte oturduğumuz sıradan kalkıp başka bir yere geçtiğim, onunla bir daha hiçbir işimin olmayacağına kara vermiş olduğum halde ilişkimiz kopmadı. Birkaç gün

sonra Gina yine telefon etti. Sesini duyunca kulaklarıma inanamadım, o suçlu suçlu gülümsemesi seziliyordu sesinde. Telefonu kapattım, ama ertesi gün her teneffüste gülümsedi o basık burnuyla, yarasa suratıyla, canavar. Allahın belası güzeldi, hafif dalgalı meşe rengi saçları. Hiçbir şey söylemeden karşımda durup yalnızca yüzüme bakıyordu, sonra yalancı bir korku ve çekingenlikle parmağıma dokundu, saçlarıma dokundu. Hemen dönüp uzaklaştım, ama yeniden yaklaştığını görünce gülmekten kendimi alıkoyamadım.

"Ben de ne canavarım ama!" diye fısıldadı dişlerinin arasından. Yaklaşık bir hafta sonra yine konuşuyorduk birbirimizle, ama fazla yakınlaşmamaya özen gösteriyorduk. Ona yine evine kadar eşlik ediyordum, odasında saatlerce oturuyor, hatta arada bir öpüşüyorduk da, yine de bir çeşit dağınıklık vardı, içten katılma eksikti. Bana çocukluk resimlerinin olduğu albümleri gösteriyordu –son derece çekici bir çocuktu, belki de resimler solduğu için öyle görünüyordu– ya da projeksiyonla diyapozitifleri duvara yansıtıyordu, aslında onlar da kendi resimleriydi, ama renkli. Neden acaba bütün resimlerinde öyle mahzun görünüyordu? Candan güldüğü, gerçekten mutlu, keyifli göründüğü zaman bile bir hüzün yayılıyordu yüzünden. Hayır, günlüğümde yazdığım gibi yalnızca yarım yamalak dünya kadını değildi Gina, daha başkaydı. Zaten yarım yamalak dünya kadınını sevemezdim ben. Yanlış eğitilmişti, istediği her şey verilmiş, yine de tedirgin bir yaratık olarak kalmıştı, görünüş ne kadar aldatıcı da olsa acıya ve doyumsuzluğa yatkındı.

Işıkları kapattığımız odada duvara yansıttığı diyapozitiflerden birinde (yarı karanlıkta yanak yanağa oturuyorduk) köy müzesinin avlusunda görünüyordu, büyükbabası halk sanatıyla ilgilendiği için Gina da sık sık gidiyordu oraya. İki parçalı, açık yeşil giysisi ve kulağındaki zümrüt yeşili küpeler onu Amerikalı gibi gösteriyordu ve resimde Gina doğrudan bize, onu izleyenlere bakıyordu. Belki de onun doğal büyüklüğündeki yansımasından, alt bölümün duvardaki ilk rafta sıralanan ve karanlıkta kalan ikonaların altında belirmesinden esinlenerek beklenmedik bir davranıştı bulundum. Kalkıp duvarın önüne oturdum. Gina'nın yüzü şimdi benim yüzümde yansıyordu.

Yüzlerimiz birbirine karışmıştı. Projeksiyon makinesinin yanındaki gölgede Gina'nın gözleri parlıyordu, eğlenerek, çocuğumuz böyle görünebilirdi, dedi. Sonra diyapozitifi çıkardı, orada, boş dörtgen ışıkta gözlerim kamaşarak öylece oturakaldım.

Ona sık sık kendisini sevdiğimi söylüyordum, ama bir ara bıkkınlık tepkisi gösterince ben de sonunda bıraktım söylemeyi. Hiçbir girişimde bulunamaz olmuştum, tabii daha önce hiç bulunduysam. Gina'nın istediği her şeyi sorgusuz sualsiz yerine getirmek zorundaydım. Tiyatro biletleri alıyor, sinemaya gitmemizi öneriyordu. Herhangi bir kafeye ya da ilkbahar geldiğinde bir birahaneye gittiğimizde onun da hesabını ödememe izin vermiyordu. Son derece normal bile olsa benden gelen her fikri, her öneriyi geri çeviriyordu. Şimdi bazen pazar günleri de görüşüyorduk, ama yalnızca keyfi olursa. Eğer hafta içinde pazar günü için bir öneride bulunuyorsam önce kabul ediyordu. Ama cumartesi akşamı telefon ederek bu sözleşmeyi iptal edeceğinden emindim. Tabii, bazen bu bağımlılığa dayanamayarak sert tepki gösterdiğim de oluyordu. Onu caddenin ortasında bırakıyor ya da aramızda büyüyüp duran bu sefalete bir son vermek için onu kırıcı şeyler söylüyordum. Böyle anlarda, o zamana kadar soğuk ve burnu büyük davrandığı halde ağlamaya başlıyor, benden ayrılmak istemediğini, dünyada her şeyden çok benden hoşlandığını söylüyordu. Bu duygusal baskı karşısında direnemiyor, vicdanım rahat olmasa da pes ediyordum. Ama bir keresinde yine her şey en başından başladı, bana karşı gösterdiği küçümseme, umursamazlık, gönülsüzlük yeniden ilişkimizin temel unsurları oldu.

Kış cehenneminden ilkbahara geçişi bir yeniden doğuş olarak görmüş olduğumuzdan bütün bunlar daha da umut kırıcıydı. Kalın paltolarımızı çıkarmıştık, yeşermenin coşturucu kokusunda nemli, parlak güneşin altında Venüs Caddesi'ndeki cüzamlı atölyelerin, Silvestru Okulu'nun tuvalet sarısı badanasının bile tümüyle yeni, taze bir çekiciliği vardı bizim için. Avlulardan atların tepinmeleri duyuluyor, caddelerdeki düz, granit parke taşlar göğün mavisini daha belirgin yansıtıyordu. Kışın Gina'ya evine eşlik edereken ortalık karanlık olurdu, oysa şimdi gün batımının ot ve kireçtaşı kokan yoğun ışığında er-

guvan kırmızısına bürünen pencerelerin, mavi duvarların önünden geçiyorduk. Gina şimdi, pazar günleri pastel renkli bluzlar ve çizgili süs taşlarıyla bezeli kocaman çengelli iğnelerle tutturulmuş İskoç etekleri giyiyor, baştan çıkarıcı bir dişilikle ışıldıyordu; bildik yollardan, Pitar Moş'tan, bulvar üzerinden Kozmonotlar Meydanı'na geliyorduk ve ben kendimde, her şeyi unutup yeniden başlama yeteneğimin geliştiğini duyumsuyordum, ama işte tam da bu sırada o giderek soğuklaşıyor, tanınmaz bir hal alıyordu. Sanki yaptığı her şey yalnızca bir yineleme, olağan, giderek kendini daha çok belli eden zorlamasız bir alışkanlıktı. Yalnız, biraz içince az buçuk duygusallaşıyor, ben de bunu incitici buluyordum.

Nisanda şöyle yazmıştım: "Giderek daha az şeyleri not etmeğe değer buluyorum. Dün kentte, yağmur altında, iyi tanıdığım şu baştan çıkarıcı kadın maskesini takınmaktan zevk duyan asabi bir Gina'yla tıklım tıkış barlarda oturacak bir yer aradık, (nereden biliyor bu kadar çok yeri: Union'a gidelim, gel, şu Capşa'ya bir bakalım, haydi, bir de İspanyol Salonu'nu deneyelim?); Continental'de bizi yarım saat beklettikten sonra, yemek de ısmarlarsak bize servis yapabileceklerini söylediler (Gina o zaman vurup tuzluklardan birini devirdi, onu bu yüzden ve başka şeylerden suçladım), sonunda Muntenia'da siyah, tatlı bir bira içtik, müzik de vardı, ben –giderek coşmuştum– havadan sudan konu açıp zırvaladım, Gina ise surat asıp öne doğru eğilerek durmadan üstü içki bardakları, şişeler, çakmaklarla dolu masalardaki tiplere baktı; yeniden yağmura çıktık, şemsiyenin altında uysallaşmış gibi koluma sarıldı, yine maymunluk yapmaya başladı, daha sonra Kapıhol'de *(Never change your love)** merdivenlere oturup aşk üzerine müthiş ciddi bir tartışmaya girdik ve sonunda can evimden vuruldum: 'Ben âşık oldum...' önce inanılmaza inanarak, umutsuzluğu umut ederek beni kast ettiğini sandım, ama kısa bir aradan sonra devam etti: 'Bugün ayrılmamıza içtik, tamam mı? Bundan sonrakinin kim olacağını biliyorum...' Ciddi olduğunu bildiğim halde işi şakaya vurmaya çalıştım. Yüzünü avuçlarımın arasına

* Asla aşkını değiştirme. (ç.n.)

aldım. Gözlerinde mahmur bir kurnazlık vardı: *Je m'en fiche.** Daha önce hiç olmadığı kadar, bütün dikkatimi toplayarak baktım gözlerinin içine. Onu böyle dakikalarca oturmaya zorladım."

Felakete varmaya tek bir sahne kaldı anılarımda. İlkbahar tatilinde bir kez daha buluştuk. Öğleden önce Iconei Parkı'nda sözleşmiştik. Hâlâ serindi ortalık ve henüz çıplak ağaçların arasından görünen gökyüzü masmaviydi. Kot pantolonunun üstüne giydiği renkli bir pançoyla geldi, ayaklarına doğru pantolonunun paçaları o kadar genişliyordu ki, ayakkabılarının burunlarını örtüyordu. Parkı Pictor-Verona Caddesi'nden ayıran taş duvarın dibinde bir sıraya oturduk. Gina'yı omuzlarından tuttum, aslında bunun güzel bir ilişkinin son anları olduğunu bilen Gina yumuşak, ince duygulu bir hava içinde son sahne hüznünün tadını çıkarıyordu. Çok dingin bir sesle onu ikna etmeye çalışıyordum, bir kere daha ondan vazgeçemeyeceğimi. Onu çok, çok sevdiğimi söyledim. Bana arkadaş olarak kalabileceğimizi, arkadaşlığın aşktan daha güzel olduğunu ve benzeri şeyler söyledi. Kendisi de mutlu değilmiş, büyük bir tehlikeye yöneldiğini seziyormuş. "Sanırım benimle yalnız gönül eğlendirmek istiyor. Oldukça zampara." Benim karşımda gösterdiği bu paniği gerçekten de hissettiğini fark ettim.

Bir süre dalgın dalgın Bulandra Tiyatrosu'nun afişlerine, ağaçlar arasında koşuşturan köpeklere baktık, sonunda kendisini öpmemi rica etti. Rujdan ötürü dudaklarında parfüm tadı vardı. Onu okşayarak bir daha Silviu adını ağzına almamasını söyledim. Önce şaşkınlıkla baktı yüzüme, güldü, sonra gözyaşları içinde: "Silviu mu?" dedi. "Anlaşılan sen çok uzun zamandır güncel politikadan uzak kalmışsın. Erkek arkadaşımın adı Şerban, işte bu." Kollarını boynumdan çekti, coşkusundan, bana karşı saygısızca davrandığını tamamen unutmuştu, bluzunun altından altın madalyonlu altın bir zincir çıkarıp madalyonu tırnağıyla açtı ve içindeki siyah-beyaz küçük fotoğraftaki zayıf, sarışın, saçları kısa kesilmiş genç bir adamı gösterdi. Bu benim için erkek arkadaşı olduğunun ilk kesin kanıtıydı. Daha önce

* Umurumda değil. (ç.n.)

de böyle bir şey olduğu belliydi, ama hep öyle olmasını istiyormuş gibi yaparak beni kıskandırmak için abarttığını ummuştum. Ancak şimdi onun dünyasında ne kadar önemsiz, bir kenara itilmiş olduğumu görüyordum, isyanım, aşağılanmam ve acım artık saklanacak gibi değildi.

Ona hakaret ederek en zayıf yerinden vurmaya çalıştım, sövüp saydım, sonunda vedalaşmadan sıradan kalkıp ikimiz de ayrı yönlere doğru parktan çıkıp gittik. Kilisenin oradaki durakta gözyaşlarına boğuldum. İnsanların bana bakmaları umurumda değildi. Troleybüste sessizce ağlamaya devam ettim, gözyaşlarımdan rüzgârlığım ıslandı ve de evde, annemin gözleri önünde gerçek bir histeri krizine kapıldım. Holde kendimi yere atıp çaresizlikten öfke içinde çocuklar gibi uluyarak ağladım, halılara sarındım. Annem beni yatıştırmaya çalışırken "alçak Gina, oğlumu ne hale soktu" diye küfrediyordu. Ancak yarım saat sonra sandalyede oturabilecek haldeydim, ama yemek yiyemedim. Kendimi yok etmek geliyordu içimden, daha fazla yaşamamalıydım. Nerdeyse soluk alamıyordum. Yaklaşık bir saat sonra telefon etti. Kendisini bağışlamamı rica etti, sözleri etkisini gösterdi, kendimi hemen daha iyi hissettim. Ama bu kere hiçbir umut yoktu, tersine: açık seçik, bilinçli olarak bakıldığında mutlaka onu unutmam gerekiyordu. Ya onu unutacak ya da yaşayamayacaktım.

O gece düşümde yine günbatımı ışığında buharlar yükselen, ağaçlıklı yolları ufukta birleşen, yeryüzünde var olan her şeyi aşan, çok eski tuğlalarla yapılmış devasa anıtın bulunduğu o sonu gelmez parkı görüyordum gibi geliyordu bana. Basamakları aşınmış sarmal merdivenden yine kubbeye çıkıyor, mermer zemine, sırf gölge ve yankıyla dolu, başka hiçbir şeyin olmadığı kubbenin altına geliyordum. Hamur gibi kabararak bir azmana dönüşen vücudumun içinde sonsuz yalnız hissediyordum kendimi ve kubbenin tepe noktasındaki pencereden giderek yaklaşan kızıl güneşi görüyordum. İki büklüm halde dirseklerim, kalçalarım ve kafatasım kubbenin esnek duvarlarına dayanana kadar kabarıp büyüdüm. Sonra aniden müthiş bir gerilim ve bir yırtılış çığlığıyla kafam pencereyi delerek çıktı, yeniden dışarıdaydım. İçinde yıldızların yansıdığı buzdan bir zeminde

ilerliyordum, sonsuz bir aynanın yüzeyindeydim, dünyanın camsı yalmanındaydım.

Şiddetli soğuk, hızla eserek yanımdan geçip yıldızlara doğru döne döne yükseldi ve sonunda yıldızlar da buzdan iğneler ve buz parçalarıyla kaplandı. Ama yalnızlık soğuktan daha çok işliyordu içime. Yalnızlığın buğusu içinden bir şekil çıkıp buzdan aynanın yüzeyinde çıplak ayak bana doğru yaklaştı. Bir kadındı bu, ama alttaki, aynadaki yansıması erkekti. Yaklaştı ve yüzümü ellerinin arasına aldı. Gözlerimin içine derin derin baktı, sanki yaşamı bana söyleyeceklerine bağlıydı. Ben de ona yardım etmeye, onu anlamaya, ona yer açmak için zihnimi boşaltmaya çalıştım. Ama umutlanacak bir şey olmadığını, kadın olduğundan onu hiçbir zaman anlayamayacağımı da biliyordum.

Hava bozdu. Bu gece sürekli şimşek çakmasından ve gök gürültüsünden uyuyamadım. Buradaki pencerelerde perde bile yok. Kemiklerimizin içinde iliklerimizin çekildiğini hissettiren o titrek, mavi elektrik ışığı çakıp da salonu doldurunca ve ardından da gök gürültüsü patlayınca kadınlar o kadar bağrıştılar ki, sonunda nöbetçi hemşire gelip bize masallar, öyküler anlattı, *Sound of Music*'te* olduğu gibi bizimle şarkılar söyledi. Mira ile Altmira maymun yavruları gibi birbirlerine sarılmışlar, yanak yanağa, korku içinde çevrelerine bakıyorlardı. Lavitza ise rengârenk boyadığı yatağında çarşafı kafasına çekmiş, sırtlan gibi uluyordu. Hatta çarşaf pullanmıştı bile, üstünde köy müzesinden ahşap bir kilise resmi olan, kenar tırtılları aslına uygun işlenmiş, yarım metre büyüklüğünde bir pul çizilip boyanmıştı çarşafa. Durumu herhalde gittikçe kötüleşen Elisabeta da ağzında köpüklerle yere yuvarlanıp cin çarpmış gibi kasılmaktan geri kalmadı tabii, hemşire onun başının altına bir yastık koyarak çırpınması geçene kadar yaklaşık otuz saniye elini ağzına, burnuna bastırdı. Bu sabah hemşire ilaç arabasını iterek içeri getirdi, Elisabeta boş gözlerle yatıştırıcı ilaçları içip yeniden yastıklarına yaslandı. Ona kahvaltı getirmemelerinden kuşku-

* Sound of Music: 1959 tarihli Broadway müzikalinden 1965'te Robert Wise tarafından müzikal filme uyarlanmış ve Türkçeye *Neşeli Günler* olarak çevrilmişti. (ç.n.)

lanmıştık, doktor madeni bir kutu taşıyan iki hemşireyle gelince, Elisabeta için korkunç olayı gerçekleştireceklerini anladık; söylentiye göre bunun bir bel punksiyonu olacağını biliyorduk.

Kadınları bundan daha büyük dehşete düşüren sözcük yoktu. Salonun en yaşlılarından Paula ile Maya (biri altına yapıyordu, diğeri ise elli yaşlarında, uyurgezer krizleri olan bir kadındı) kendi gözleri önünde bir hasta kadının omuriliğine iğne yapılarak karınla kasık arasının felç edildiğini anlattılar. "Ansefalogram için beynine hava üflediklerinde kafanda öyle bir acı duyarsın ki" diyorlardı, "o hava yeniden emilene kadar omuzlarının üstünde bir kafan olsun istemezsin." Bu yüzden Elisabeta'ya yapılacak işkenceyi heyecanla bekledik. Bir hemşire, kadının geceliğini çıkardı, beyaza boyanmış demir yatakta üstü çıplak oturuyordu şimdi; sonra başını çenesine doğru bastırıp sırtını kamburlaştırdılar. Omuzlarından ve ensesinden sıkıca tuttular. Omurlar ve kaburgalar erkek sırtına benzeyen sarı derinin düğmeleri gibiydi, itici bir görüntüydü. Hedef alınan yer sırtının alt yarısındaydı, doktor eliyle şöyle bir yoklarken hemşire de tentürdiyota batırılmış bir pamuğu üstüne sürdü.

Sonra sterilize edilmiş metal kutudan pistonu dibe kadar dayanmış uzun, dar bir şırınga çıkarıp ucuna dikiş iğnesi kalınlığında, uzun ve kıvrık bir şırınga iğnesi taktı. İnsancıl olmayan bir serinkanlılıkla birisinin canını yakmaya davrandıkları halde yüzlerinde sadizmden eser olmaması ilginç geldi bana. Din adına öldürülen, eziyet edilen azizlerin, çok kısa mesafeden atılan okların saplandığı vücutların, altın tabaklar içinde kesilmiş memelerin, kesilmiş kafasını koltuğunun altında taşıyanların, bağırsakların kocaman sarımlar halinde dışarı sarktığı yarılmış karınların, kafasından göbek deliğine kadar ikiye ayrılmış bakirelerin resmedildiği bütün o tabloların hepsinde, her yerde iğrenç, sefil, sırıtık, çektirdikleri acıdan ötürü sevinç duyan işkenceciler vardır. Bunların yüzleri iltihaplanmış çıbanlarla kaplıdır, cüzamlı ve astigmatlıdırlar, tırnakları dökülmüştür: kimin hangi tarafta olduğu hemen bellidir. Ama burada: Paniğe, acıya yol açan şeytansı aletleri ellerinde, beyaz önlüklü, nazik, eğitimli insanların egemenliği altında olan çirkin, saralı, yıkanmayan pis bir Elisabeta.

Dişçilerin, cerrahların ve diğer benzerlerinin bize iyiliğimiz için işkence çektirdiklerine hiç inanmamışımdır: Fiziksel ve ruhsal acı veren her şey kötüdür, kötü ve aşağılayıcı. Önlüğünün üstünde yeşilimsi bir iç eteklik giydiği belli olan hemşirelerden etli butlusu şırıngayı eline alıp, omurgaların arasında, sanki biri oraya tükürmüş gibi tentürdiyottan parlayan noktadaki deriye iğnenin ucunu batırdı. Bir an durdu, sonra küçük bir kıtırtı duyulana kadar tekrar bastırdı. Elisabeta'nın tuhaf, nerdeyse kösnül iniltisi duyuldu ve birkaç kez iç geçirdi. Hemşire şırıngayı iğneden çabucak çıkardı ve o anda iğnenin kalın tarafından fışkıran altın damla omurilik sıvısı pırıl pırıl parlayan temiz cam tüpe alındı. Kadın giderek daha yüksek sesle inledi, sonra iğne –yine güçle zorlanarak– çıkarıldığında boğuk bir çığlık attı. Onu birkaç dakika daha iki büklüm durumda tuttular, ıslak pamuğu iğneyi batırdıkları yere bastırıp geriye yasladılar, geceliğini giydirdiler. En az yirmi dört saat başını hareket ettirmemesi gerekiyordu.

Hastaların çoğu olayı görmedi. Lavitza yüzünü çarşaflara gömüp korkunç bir şekilde uluyarak ağladı, Paula yüzünü duvara dönüp sessizce oturdu. Yalnız inmeli kadınla ben olup bitene baktık, ben sinirli sinirli saç kıvrımlarımı parmağıma dolayarak, o ise palyaço gibi yarısı gülen, diğer yarısı ağlayan bir yüzle ve yalnızca tek gözünü kırparak. Beni bütün gece ve ertesi sabah meşgul eden şeyler bunlardı.

Doktor az önce yazımı tamamlayıp tamamlamadığımı sormak için yanıma geldi. Yüce Tanrım, hayır. Bu komodinin ve yatağın üstünde yığılan kâğıtlarda neler var? Bunlar benim yapıtım mı, yoksa onun, Gina'nın mı? Hâlâ bana ait olanla ona ait olanın ayrımını yapabilir miyim? Yine korku. Onun beyninin arazisinde kaybolmuşum, zemin sağlam değil, pembe ve sedef parlaklığında bölgelerden geçip beyninin kıvrımlarındaki vadilere dehliz gibi derbentlere iniyorum. Dar patikalardan paleoensefalonun karanlık ormanlarının derinliklerine dalıyorum, görüntüm onun epifiz sıvılarından oluşan aynada (ama kimi yansıtıyor bu görüntü?), fokur fokur kaynayan ziftin Bolgia üzerinden ağır ağır oraya, anıların ateşte piştiği, bağrıştığı yere gitmek, ateş yağmuru altında kıvrıla büküle ilerlemek ve

sonra tamamen arıtılmış olarak sürüngenlerin ve dişli kuşların kaynaştığı orta beyine çıkmak ve orada, ağaç büyüklüğündeki eğreltiotları altında kaybolmak.

Sonra orada, yukarda esrime halindeki altı neokorteks tabakasını keşfediş, Gina'nın cenin biçimine çevrilmiş yüzünün her iki yarım küre üzerine resmedilişi: yassı alın, kalın dudaklı ağız ve kocaman bir dil, gövde minicik ama el parmakları gövdenin kendisi kadar ve garip, gülünç bir şekilde açılmışlar. Ve her yerde Konklavlar*, kurtların, böceklerin sürüngenlerin, memelilerin konklavları, ramapithekusların, australopithekusların, pirthekarthropusların galaları ve sonra Cro-Mgnon insanları, Romalılar, Keltler, Daçyalılar, Slavlar, Tatarlar, büyükannelerin ve büyükbabaların büyükanneleri ve büyükbabaları, büyükanneler, büyükbabalar (Mariku ve Taniku), anneler, babalar, akrabalar, dostlar ve ben kendim, ben kendime rastladım orada, onun beyninde ve ne Vergil, ne Beatrice, ne kurtuluş, ne de yıldızlara yükseliş. Onun zihninin labirentinde yolumu bulamıyorum, onun gözlerini harekete geçiren kolu çeviriyorum, onun dizlerini yöneten pedala basıyorum. Tırnak cilaları artık dökülmüş küçük, yeni parmaklarıma bakıyorum. Tükenmez kalemi tutuyordu onlar. Ee, öyleyse yazan kimdi?

Yazacağım çok şey kalmadı. Birkaç güne kadar bitiririm. Sonra bu kâğıt yığınını öylece masanın üstünde bırakacağım, çünkü utancım Lavitza'nınkinden daha fazla olmayacak. Kim isterse okusun. Kim ne düşünürse düşünsün. Herkes bu aynayı gizleyen ve ancak arkası görülemediği sürece başarıya ulaşacak olan ve metnin, dokunun, dokumanın, brandanın gerekçelerini ve yorumlarını kendine göre nasıl uygun görüyorsa bulsun. Ömür boyu dokuyup durmak, gündüzleri didinip ördüklerimi geceleri çözmek istemiyorum. Tersine, şimdiden ejderhanın inine ya da Kafka'nın böceğinin mağarasına veya Rilke'nin korkunç meleğine doğru (o beni şöyle ya da böyle kesin ele geçirecek) cüretkârlığımı artırıyorum. Neyse, sonunda belirtmek isterim, Icoanei Parkı'ndaki o nefretlik sahneden sonra en az üç hafta, belki de bütün bir ay birbirimizle konuş-

* Aslında Papa'yı seçmek için toplanan Kardinaller Meclisi. (ç.n.)

madık. Kara bir zamandı benim için, nasıl çıktım içinden, bugün de bilmiyorum. Okuyamıyor, ders çalışamıyordum, oysa bu arada mezuniyet ve üniversiteye giriş sınavları giderek yaklaşıyordu. Ben artık kendim değildim, yaşamın üstesinden nasıl geleceğim hakkında hiçbir fikrim yoktu. Yalnızlığımı gidermek için her zaman yaptığım gibi kentin sokaklarında dolaşmak da bana çekilmez gelmeye başladı, aynı şekilde masa tenisi oynamak ya da sinemaya gitmek de.

Sınıfımızda bana biraz daha yakın duran birkaç oğlan (çünkü arkadaşlık söz konusu olamazdı) yardıma ihtiyacım olduğunu sezinlediler ve beni erotopatik melankoliden kurtarmayı denediler. Gina benim için giderek daha da ulaşılmaz, açılmaz bir sedef istiridyesi olmuştu. Üçüncü dönemin ilk haftasından sonra birlikte oturduğumuz sıradan yine başka bir sıraya taşındım, bu onu hiçbir şekilde etkilemedi. Çok değişmişti, sanki aradan yıllar geçmişçesine olgunlaşmıştı. Duruşunda şimdi biraz meydan okuma, gurur vardı. Artık kararsızlığına bir nokta koyduğunu, sonunda ne istediğini, yetişkin ve güçlü olduğunu gösteriyordu. Kızlarla konuşurken eskisi gibi yapmacıklık izlenimi bırakmıyordu insanda, her şeyi soğukkanlılıkla aktaran bir özgüvenle söylüyordu, bu onun açısından deneyimli olmanın bir belirtisiydi. Kadın olmuştu, kendine sorular yöneltecek, uzun boylu düşünecek zamanı yoktu artık, *biliyordu* şimdi. Herhalde üstlendiği bu "yüksek tarz" nedeniyle beni hiç önemsemiyordu. Aşmayı başarmıştı, şimdi güçlülerin arasındaydı, bense ergenliğin acı sularında hâlâ çırpınarak soluk almaya çalışıyordum.

Liseden mezun olup onu gözden yitirdikten sonra belki biraz daha direnç göstererek onu unutmayı başarabilirdim, yine de o zamanki gibi şimdi de Gina'sız bir dünyanın nasıl olacağını düşünemiyorum. Ne yazık ki, onu rahat bırakmayı beceremedim, bir akşam oturup ona bir mektup yazdım. On altı sayfa yazdım, yapıtı kendim götürüp kapılarının girişindeki posta kutusuna attım. Beyaz merdiven basamakları olan bu giriş holüne ne zamandır gelmemiştim. Güzergâhımız üstünde Venüs Caddesi'ndeki harabeye dönmüş işliklerin yıkımına başlanmış, Calea Maşilor'da da birtakım değişiklikler yapılıyor,

öte yanda, kış boyunca ona evine kadar eşlik ettiğim, sonra da ellerim cebimde geri döndüğüm Eminescu Caddesi, Tamnei, Viitor benim için örümcek ağı Bükreş'in diğer anonim caddelerinden daha farklı, daha canlı ve ruhlu bir bölgedir. Çünkü örümceğin kendisi burada yatmıştı pusuya ve ağ iplikler tüylü organların devinimlerinden ileri gelen titreşimleri, soluk, yusyuvarlak karnın sıcaklığını hâlâ az biraz koruyordu. Ona yazmanın aptallık olduğunu biliyorum, ama bilinçaltımı etkileyen duygusal mantık daha güçlüydü. O durumda yapılması gerekeni yaptım.

Aşırı duygusal bir mektup olmadı. Mektubun tonu hüzünlü ama kuru, sakıngan ve yer yer alaycıydı. Tek satırını bile kendim için yazıp saklamadım, ama kabaca anımsadığım kadarıyla, özetle, birlikte olamamamızdan ötürü ne kadar üzüldüğümü, onunla tam bir iletişim kurabilmek, onun kim olduğunu anlayabilmek için beyninin içine, sinirlerine, damarlarına, vücudunun her bir hücresine girebilmeyi ne kadar istemiş olduğumu açıkladım. İki gün sonra akşamın geç bir saatinde telefon etti, çok heyecanlıydı. Benim o "küçük aşk mektubumu" okumuş. "Beni kendine çekip almayı, biraz çırpındırmayı bilseydin keşke... Seni çok sevdim. Ama başka çarem kalmamıştı. Hiçbir şey anlamıyorsun... Ama şimdi her şeyi yaparım senin için. İstediğin HER ŞEYİ." Ona yanıt olarak kendisinden hiçbir şey istemediğimi, zaten mektubun onunla ilgili olmadığını, yalnızca benim sorunum olduğunu, okumamış olsaydı daha iyi olacağını söyledim. Bunu söylerken titriyordum, yine de soğukkanlı kalmayı becerebildim. Çünkü onu şimdi tanımıştım. Ertesi gün (tarihini hatırlamak istemiyorum, zaten anlamsız da, çünkü o andan itibaren zamandan söz etmek saçma olacak) her şey olması gerektiği gibi oldu. Şimdi olup bitenlere bakınca, o sabah son derece haşin bir güneşin beni uyandırdığı anda bir şeylerin doğru gitmediğini anlamıştım. Annem üç kanatlı panorama pencerenin iç ve dış perdelerini yıkamak için kaldırmış ve o gün doğumumun çağıl çağıl akın eden tanrısal ışığı odamın her köşesini doldurmuştu.

O aydınlıkta gözlerimi hemen açamadım ve birkaç dakika daha turbalık, bataklık gazı ve çiğle dolu karmakarışık düşleri-

min alçaklarında kaldım. İri, mavimsi, saydam boğumları olan ıslak, kırmızımsı-sümüksü bir kaydıraktan bir süre aşağı doğru kaydım. Yer yer altın renginde parmak, kürek kemiği, omurga, dudak, kafatası, kolun elden dirseğe kadar olan bölümündeki atardamar ve toplardamar, lenfatik sistem, böbrek dokusu şeklini alarak katılaşan, ama hemen sonra eriyip çözülen jelatinimsi bir sıvı içinde bir yunus kıvraklığıyla kayarak devindim; ardından bir kulakkepçesi, bir göz kası, dört sivri kökü olan bir azıdişi, mahşer günündeymiş gibi uluyarak ağlayan çarpılmış bir yüz. O korkunç sıvı kütle içinde kaygan bir koridordan yüzerek geçip açıklığa çıktım ve jelatinimsi sıvıyla dolu uzamın ortasından yavaş yavaş dönerek doğan güneşi gördüm: her yanı kanlar içinde bir yumurta sarısına benziyordu. Bir kaplan gibi atlayarak zarını delip tümden sonsuz, adsız ışına daldım...

Öğleden sonra okulda yine yanıma geldi. Uzun zamandır, kendisinin deyişiyle "konversasyon" geçmemişti aramızda, gerçek yaşı on sekiz olan bir kızla benim efsanemdeki resmin verileri arasında bağlantı kurmakta güçlük çekiyordum: dış çizgileri kesin olmayan, nesnesiz, daha çok benim iç dünyamı yöneten bir güç alanı. Düşlerimde kendisinden hep "o" diye sessizce söz ederken bir anlamda neşeli, gülen Gina'yı unutmuştum, o da on ikinci sınıftaki kızlardan biriydi. Her teneffüste şurdan buradan konuştuk, ikinci dersten sonra yine aynı sırada beraber oturuyorduk.

Tarih dersinde dizeler yazmaya başladık, "bir dize sen, bir dize ben" en iyi günlerimizde olduğu gibi; o kadar eğleniyorduk ki, nerdeyse sınıftan atılacaktık. Bir ateşkes antlaşmasıydı bu, kendimi aldatmaya kalkmıyordum, yalnızca Kierkegaard gibi tekrarın* mümkün olup olmadığını anlamak istiyordum. Ve benim Regina Olsen'im buna inanmamda bana güç vermek ister görünüyordu, tabii, yine oyun olsun diye. Akşama doğru (ama şimdi hâlâ güpegündüzdü ortalık, taş gibi durağan mavi gökyüzünde, opal rengi bulutlarda bir damlacık olsun pembelik yoktu) ona evine kadar eşlik ettim, ama yolumuzun geçtiği

* Danimarkalı filozof Søren A. Kierkegaard [1813-1855], nişanlısı Regina Olsen'den ayrıldıktan sonra 1843'te Berlin'e ikinci kez gelişinde *Tekrar* başlıklı makalesini yazmıştı. (ç.n.)

sessiz, hoş yankılı caddelerde giderek yüreğime bir hüzün çöktü. Şurada yuvarlak çiçek tarhlı ya da ortasında küçük bir kilise olan insansız, boş meydan, orada mavi okul önlüğüyle rengârenk çizgili topunu duvara atıp tutan ve biz demir mızraklı çit boyunca yürürken arkamızdan bize bakmak için oyununa ara veren küçük kız. Duvarlarda iki sıra ikonaların dizildiği odasına bir kez daha gireceğimi, metal işlemeli piyanoyu, boyalı sandığı, dar, yüksek pencerelerdeki parlak kırmızı perdeleri bir daha göreceğimi ummuyordum.

Yaz yaklaştığından çini soba yanmadığı halde onun yakınındayken sürekli olarak bunaltıcı bir sıcaklık izlenimi bırakıyordu üstümde, sanki oda esnekti de, ikimizin de üstüne büzülür gibi daralıyordu. Bazen düşsel bir renk görkemi içinde, çıkışı olmayan, doğmamızın bize esirgendiği bir rahimde iç içe geçip büzülmüş ikizler gibi görüyorduk kendimizi. Üstelik ikimiz de, hem Gina, hem ben Haziranda birkaç gün arayla ikizler burcunda doğmuştuk. En azından bilimsel iddiası olanlara kadar sayısız kereler baktırdım horoskopumuza, hepsi aynı noktada birleşiyordu: İkizler arasındaki aşk sürekli olamaz, çünkü onlar kendilerine âşıktırlar, onları narsisistliklerinden çekip çıkaracak boğa ya da akrep gibi çok güçlü bir burca gereksinimleri vardır. O gün Gina'yla olan ilişkimle ilgili olarak astrolojik içermeleri hiç düşünmedim bile. Yine yanımda, kanepede oturuyor, minicik bir gümüş kaşıkla küçük tabaktan ceviz reçeli yiyordu, beni de eskiden olduğu gibi kristal kadehten azıcık tarçın kokan hafif bir şaraba isteklendirdi. Evet, yeniden mümkündü: Gina yine benim bildiğim sarı gözleri, parlak teniyle, dudaklarıyla yalnızca masum bir neşe saçan, sokulgan kediydi. Karanlık basana kadar sohbet ettik, ben bu arada onun saçlarını parmağıma doluyor, o da bir yandan anlatıp gülerken, bir yandan da benim parmaklarımla oynuyordu.

Sanki sonbahardan beri benim o odada bulunduğum bütün saatler kalın vernikle cilalanarak üst üste istiflenmiş gibiydi, böylece dünyamız giderek daha çok gerçeklik kazanmıştı, ta gerçeğin ötesindeki sanrısalın gerçeğine kadar, en azından benim için. Onunla geçen her an aynı zamanda onunla geçen anların bütünüydü. Hangi nesneye yönelsem bütün anlar üs-

tüne yığıldı, sonunda üst üste biriken düzinelerce tabaka arasında hangisinin gerçek nesne olduğunu bilemez hale geldim. Sesi önceki sesinin üstüne kapandı, önceki sesi ondan öncekinin üstüne, o da daha öncekinin. Bu o kadar ileri gitti ki, artık sonbaharda mıyız, yoksa ilkbaharda mı, ikinci kez mi, yirminci kez mi odasındaydım, bilmiyorum. Onu kaçıncı kez süs yastıklarına sırtüstü yatırdım, kaçıncı kez göğüslerini okşayıp elimi sırtında, esnek yağ tabakasını örten sıcak, kuru, pürüzsüz derisinin altında nerdeyse fark edilemeyen kürek kemikleri üstünde gezdirdim, kaç kere trikosunu sıyırıp üstünden çıkardım, kıvrımları üs üste katlanan İskoç eteğini yukarı kaldırdım. Sağ elimin parmakları külotunun üst kenarını kavrayıp aşağı çekerek daha kalınca kıllara geldiğinde... İşte o zaman kalkıp oturdu, yüzümü ellerinin arasına alıp asabi bir kararlılıkla benim için her şeyi yapabileceğini söyledi. "Bu sefer istiyorum, anlıyor musun? Ama burada olmaz. Gel. Sana bir şey göstereceğim."

Birbirimize sarılarak kalktık, Gina bana dövme demir kolu olan, giysi dolabı ile piyanonun arasında kırmızıya boyanmış, anımsadığım kadarıyla daha önce hiç dikkatimi çekmeyen bir kapı gösterdi. Kapıyı açtı, mağara gibi, düzensiz taş duvarları ıslak, dar bir koridora girdik. Kapıyı kapadıktan sonra da hiçbir ışık kaynağı olmadığı halde içersi tamamen karanlık değildi. Nesnelerin kenar çizgilerini de renklerini de seçebiliyordum ve iki adım önümde giden Gina'yı gün ışığındaymış gibi görüyordum. Saçının her teli altın gibi parlıyordu. İşaret parmağını tutmam için bir elini uzattı bana, böylece ilerledik. Koridorun nereye açıldığını bir kere olsun sormadım, bıraktım bu büyüye kendimi. Zaman zaman taşa kabaca oyulmuş ıslak basamaklardan indik. Saçlarımızı dalgalandıran ve kollarımızda tüylerimizi ürperten hava akımı bodrum serinliğini hissettiriyordu.

Ayağımızın altındaki zemin gittikçe kayganlaşıyordu, su birikintilerinde her türlü çöp vardı: plastik dondurma kapları, ezilmiş kibrit kutuları, içinde sosis derileri olan buruşuk kâğıtlar, kirli pamuk topakları. Bir dönemeçte kızların saçlarına taktıkları, uçları iki minik kırmızı toplu lastikler gördüm. Koridor giriftleştikçe duvarlardan sızan sular artıyor, soluk likenleri, cılız yosunları ıslatıyordu, biz geçerken onların arasında sürü

halinde bir tür uyuzböceği kaçıştı; çöpler de artıyordu: renkli yün iplikler, yırtılmış fotoğraf parçaları, tramvay biletleri, kumaş bebek kolları, metrelerce ıslak tuvalet kâğıdı, bir yüzüne hindi kuyruğu, diğer yüzüne inek memesi resmedilmiş bir zar, kopmuş, paslanmış gitar telleri. Gina yüzünde kösnül, sahte bir gülümsemeyle arada bir bana çeviriyordu başını. Hava ağırlaşmış, su birikintileri bileklerimize kadar yükselmişti, saydam derili, insan elli mağara semenderleri cirit atıyordu. Tepemizde trafik gürültüsü uğulduyordu: Tramvay raylarından gelen gürültüler, araba motorlarının uğultuları. Bükreş'in temel duvarları, içinden kıvrık tel uçları çıkan beton bloklar boyuna bizim koridorun içinde beliriyordu. Koridor belli aralıklarla çatallaşıyordu, Gina da şaşırıyor, kararsızlık içinde dönüp bana bakıyordu. Ama sonra zafer kazanmış bir edayla gülümseyerek birkaç metre ilerde ikiye ayrılan yerde ya çiğnenmiş pembe bir sakız ya da küflenmiş bir peynir pastasının olduğu yola sapacağımızı işaret ediyordu.

Sonra üzerimizde bir bulut gibi duran kentin yeraltında daha da derinlere inmek için o yola giriyorduk. Bir süre dizimize kadar suyun içinde yürüyüp bacaklarımıza türlü sürfeler yapıştıktan sonra birkaç basamak yukarı çıktık, yol bu kere daha kuru ve düzdü. Çocukken trencilik oyununda Marcella'nın eteğine asılır gibi Gina'nın işaret parmağına asılarak koridorun son ve hafif yükselen bölümünü geride bıraktık. Koridorun sonunda kırmızıya boyanmış bir kapı göründü. Gina kapıyı açmadan önce durup sırtını ıslak tahtaya yasladı. Ona sarıldım ve kapının açıldığı salona sarmaş dolaş sendeleyerek girdik.

Gün batımının alacasında, ardında karanlığın belirsiz biçimlerde pıhtılaştığı büyük, yeşilimsi cam yüzeyler hafifçe parlıyordu. Gina arkamızdan kapıyı kapadı ve eliyle sağ duvarı yoklayarak elektrik şalterini aradı. Çatal biçiminde bir kolu yukarı kaldırdı ve o andan itibaren yavaş yavaş aydınlandı ortalık, ama neyin nasıl aydınlattığı anlaşılmıyordu. Öyleydi işte, gördüğümüz her şey biçimlenmeye, renklenmeye başladı, renkler giderek daha da canlılaştı, biçimler belirginleşti, sanki uzamdaki her noktanın kendi ışık kaynağı varmış gibiydi. Kısa bir süre içinde dolu vitrinlerin sıralanmış olduğu bütün salonlar

güçlü neon ışıklarıyla aydınlatılmış gibiydi. Ben bu yeri çok iyi biliyordum. Çocukken de, daha sonra da onlarca kez gelmiştim buraya, benim için olabilecek en çekici yerdi, dünyanın gizemli merkeziydi. Yalnız, bodrum katın salonlarında hep aceleci davranmış, hayvanların, kuşların, devasa iskeletlerin, mağara içindeki yarasaların bulunduğu üst kata çıkmak için sabırsızlanmıştım.

Alkollü sıvılar içindeki soluk hayvan ölüleri, cam gözlü, ek yerleri belli olan içi doldurulmuş yaratıklar – Antipa Müzesi'nin bu nekropolü evrenin bayağı çekirdeğinde bana bir bilye yığını düş gibi görünmüştü. Gina'nın odasıyla Antipa Müzesi arasında bağlantı olması o an bana tamamen normal gelmişti. Bu sürprize o kadar hayran olmuştum ki, hâlâ gülümseyerek parmağını tuttuğum Gina'yı nerdeyse unutmuştum. Müzede yapayalnızdık, hiç kimsenin gezip görmediği şekilde dolaşabilirdik. Gina sabırsızlıkla çekiştirdi beni arkasından, oysa ben müzede kaldığımız sürece doymaz bakışlarımı sergilenen nesnelerden ayıramıyordum. Çünkü ilk salonda siyah vitrinin raflarına ya da cam masaların üstüne dizilmiş küçük mineral plakalar ya da cevher topakçıkları akla gelebilecek her renkte parlıyordu. İçe doğru oyuk bir parçada silvanidi, cıva sülfitini, galenit ve mikataşını tanımıştım, sonra bizmutu, üstüne birisi işemiş gibi kesmeşeker biçimindeki sarı kükürdü, çizgili gnaysı, kumtaşını.

Özel bir bölümde hafifçe parlayan ya da su gibi berrak yarı değerli taşlar vardı: Piri Reis'in deniz haritalarında çizdiği Çin denizleri gibi saydam yeşil yıldıztaşı, camsı kahverengiden, camsı kırmızıdan camsı maviye, camsı turuncuya kadar bin bir renkte akik, gök mavisi kadıköytaşı, her bakana o yıl içinde ölüm getiren kaplangözütaşı, bilinmez, adı konulamayan renkte yementaşı, sardoniks, matostat da denilen kanyeşimi, zehir rengi bakırtaşı ve yalnızlık yayan hüzünlü bir çift: baltaşı ile prasopal. Şimdi burada, kalın camlar üstünde sergilenenlerin bir katı büyüklüğünde kuvars jeodları ve mor kirpi gibi ametist topakları oluşmuştu (kimin için) yer altı boşluklarında. Athanasius Kirchner'in* araştırdığı *Mundus subterraneus*'taki tan-

* (Athanaus Kirchner [1601-1680]): Çeşitli alanlarda araştırma yapmış, döne-

rısal görkemlerin yanında bu süs taşları –pırıl pırıl temizlenmiş, terbiyeli, sahte– zararsız, uygar vatandaşlar gibi duruyorlardı. Opaller, safirler, firuzeler, beriller ve turmalin taşları sade camdan taklit edilmiş büyük elmaslarla rekabet ediyorlardı. Bu elmasların adları da vardı: Büyük Moğul, Büyük ve Küçük Koh-i Nur, büyüleyici "Aytaşı" Stewart-Diamant olarak da bilinir ve Güneyin yıldızı, tenis topundan daha büyük olan kocaman Cullinan-Diamant. Bütün vitrin camlarında Gina'nın yansıyan yüzünü görüyordum.

Oyundan hoşlanmıştı, ikimiz de olabildiğince garip şeyler keşfetmeye çalışıyorduk. Onun beline sarılmış, ara sıra dudaklarımla kulakmemelerini çekiştiriyordum, o ise beni taksonomi cennetinin derinliklerine çekiyordu. Diyagramların bulunduğu birkaç karanlık koridoru çabucak geçtik; kabaca boyanmış alçı kalıpları yaşamın gelişmesinin evrelerini belgeliyordu: kambriyumda, silurda, devoniyende (burada aslında yalnızca ne olduğu güç kestirilebilen, sarmal olmayıp, koni biçiminde kabukları olan ve kolları ağızdan çıkan yumuşakça benzeri derin deniz cinsleri vardı ve bir de Okyanusun dibine sıkıca tutunmuş ince sapları üzerinde, doğal olmayan sarı renkte, mısır koçanı biçiminde bir tür), karbonda, permiyende, triyasta, jürasikte, komik sürüngenli kretasede (15 santimlik "büyük" Tyrannosaurus rex'i görünce gülmekten katıldı Gina), miyosende, pliyosende ve dördüncü zamanda (mamutlar kar altında müthiş bir arazideydiler, Güney Kutup Bölgesi bunun yanında çocuk oyunu kalırdı). Fosillerin bulunduğu koridorda Gina'nın yaramazlığı tuttu. Alçıdan yapıldığı belli, ıslak ıslak parlayan kocaman sarı boynuzları olan devasa bir geyik iskeletinin dizindeki vidayı gevşetti, sonra zırhlı memelilerden birinin fosilleşmiş kafatasına tırmanarak ardında, iskeleti devekuşunu andıran dinornisin bulunduğu vitrin camını açmayı denedi.

Dinornisin pençeleri arasında, kumun üstünde fosilleşmiş iki yumurta vardı. Vitrin camı yana kaydı ve Gina rugbi topu büyüklüğündeki yumurtalardan birini güçlükle dışarı çıkardı. Elinden alıp tekrar yerine koymak için koştum yanına, ama o

minin önemli bilim insanı. Jeolojiyle ilgili çalışmalarını *Mundus Subterranus* (Yeraltı Dünyası) adlı kitabında yayımladı. (ç.n.)

arkasını bana dönmüş fare gibi ciyaklarken kazara eline çarptım, yumurta beton zemine tok bir sesle taş gibi düştü. Yumurta çatlamıştı, onu alıp yeniden kumun üstüne koyup geriye doğru yuvarladığımda, içinden çıkan koyu kırmızı renkli bir kan şeridi bıraktı ardında. Vitrin camını kapattım ve hemen kaçtık oradan. İlkel insanların diyagramları önüne geldiğimizde ancak sakinleşebildik; ateş yakmak için topladıkları çalı çırpının çevresine çökmüş zencilere hayran kalıp kikirdedik. Çıplak oldukları halde Cro-Magnon ve Neandertal erkeklerinin üreme organları nerdeyse hiç belirtilmemişti, oysa kadınların içine çökmüş kaburgaları üstünde süt bezeleri oldukça gösterişliydi. Anaerkilliği kolayca kavratacak bir vurguydu bu.

Bodrum katın sonunda duvarları yapay macunla sıvanmış bir mağarada mumyalanmış yarasalar asılıydı. Köşeyi dönmeden önce öpüşmek için durduk. Metal bir boruya bağlanmış sarkıttan duru, pırıltılı göle su damlıyordu. Yukarıya, zemin kata çıktık. Giriş holü aydınlatılmıştı. Dar giriş kapısından, troleybüsler geçtikçe tellerden çıkan kıvılcımlar görülüyordu. Dışardan, müzedeki ışığın bütün pencerelerden görülmesi gerektiğini düşündüm. Ama Gina beni ilerlemem için çekiştirdi, sanki önceden belirlenmiş bir rotaya, kesin bir zaman planlamasına uymak zorunluluğu vardı.

Bundan sonrakiler düpedüz çılgınlıktı: omurgasızlar. Kocaman salonların vitrinleri hilkat garibeleriyle doluydu. Alkollü sıvılar içinde saklanan soluk etten şeytanlar ve melekler. "Bu gelen tiksinti midir, yoksa ölüm mü?" (Henri Michaux'nun bir şiirinin başlığı.) Gina dehşete düştü. Aslında hoş yaratıklarla başlamıştı vitrinler: boru biçiminde çana benzer beyaz süngerler, tedirgin yosun yaprakları ya da cam kadehler gibi, hayır kupa gibi, yarım metre yüksekliğinde ayaklı bir sünger Gral.* Basık cam kapların içinde selentereler, rüya gibi yaratıklar: mavi peçeleri üstünde pembe peçeler, pembelerin üstünde yeşil peçelerden oluşan denizanaları, sonra mercanlar: parlak plastiğe benzeyen taştan, kıvrık kıvrık yetişmiş ağaççıklar, yorgun bir dal gibi gorgonaria, kanla dolu, içinde biraz da gök mavisi, tuz

* Gral: Ortaçağ romanlarında geçen, tansıklar yarattığına inanılan kutsal içki kâsesi. (ç.n.)

topları gibi beyaz, yusyuvarlak metraporlar. Sıra kurtlara gelince Gina kusacak gibi oldu, oysa içlerinde son derece güzelleri vardı, sayısız kıvrımları ve halkaları olan kıpkırmızıları, amber renklileri. Yumuşakçaların yıldızı ahtapottu, künk gibi kalın cam kabının içinde soluk ve meymenetsiz, onun yanında da siyah ve turuncu çizgili kabuğu ve doğrudan gözlerinden fışkırıyormuş gibi bir sürü kollarıyla mürekkepbalığı.

Sonra önlerinden geçerken bize hayret çığlığı attıran sayısız böcekler, sanki yabancı bir gezegende garip hayvan topluluğunu denetliyormuş gibiyiz. Maddenin bu kadar itici biçiminin olması nasıl mümkün olabilirdi? İlk başta çapı bir metrekare kadar olan yapıları içinde telaşla koşuşturup duran akkarıncalar, sonra yabanarıları, içlerinde parmak uzunluğunda siyah olanları da vardı, altın sarısı sarıcalar, çirkin sinekler gibi ağustosböcekleri, erkeğini yiyen peygamberdeveleri. Gina sık sık düşlerine giren egzotik kelebeklerin önünde çakılıp kaldı (o zamandan beri ben de düşlerimde boyuna dev gibi renkli kelebekler görüyordum) ve bana kanatları el büyüklüğünde, elektrikle gök mavisi renginde ya da ipeksi sarı, kırlangıç kuyruğu ya da kobra kafası biçimindeki örnekleri gösterdi: mahmur kanatlı kurtçuklar. Kimileri pelüş yumuşaklığında, kimileri cam gibi saydam. Gina böcek vitrinlerinden birini açtı, batırılmış iğnesiyle birlikte en büyük kelebeği –hangisi olduğunu hâlâ biliyorum, adı polyphemustu– göğsüne takmak için aldı. Sonra da bana dönerek kendisine hayran olmamı bekledi. Sol göğsünü tamamen örten kelebek kanatlarını çırpmaya başladı ve kendini iğneden kurtarmak için bacaklarıyla triko bluza abandı. Tohum tanesi biçiminde, ama her biri çeyrek kilo ağırlığında ve çeşit çeşit boynuzları ve alt çeneleri olan birbirinden farklı devasa böcekler ilgimizi çok da çekmedi.

Buna karşılık bacaklarını gerip bütün canavarlıklarıyla pusuya yatmış örümceklerin olduğu vitrinden kolay ayrılamadık. Bu korkunç yaratığın ortaçağda Aziz Antonius'un baştan çıkarılma konusunu işleyen resimlerde ya da cehennem uçurumlarının betimlendiği ya da şeytanın cehennemin merkezinde canlandırıldığı tablolarda hiç görülmemesi ilginçtir. Öte yanda şeytanın boynuzlu ve toynaklı gösterilmesi ise

gülünç. Dizilmiş kavanozların üstüne Latince yazılmış bilimsel adları da korkunç, dehşet vericiydi. Kimilerinin tombul, güçlü vücut yapıları ve kısa bacakları var, kimilerinin görünür tırnakları, diğerlerinin de kana batırılmış gibi kırmızı pençeleri. Bazıları taranteller gibi ince bacaklı, siyah ya da soluk renk karınlı, koyu renkte haç işaretli ya da kırmızı lekeli, diğer yusyuvarlak olanların ise vücutlarından on kat daha büyük iplik bacakları vardı. Onların altında da kurbağa büyüklüğünde, grotesk üreme organı gibi siyah ve tüylü kuşörümceği korkunçluğun ta kendisiydi.

Öne doğru çıkık kıskaçları olan bu kıllı gövdeden gözlerini ayıramadı Gina. Sol elinin parmaklarını açarak soğuk cama koyup örümceğin bacaklarını örttü. Camda elinin izi kaldı. Akreplere daha kolay katlandık. En irilerinden kibrit kutusuna sığacaklara kadar hepsi aynıydı: kehribar renkli, opalimsi kabuğunda parlayan, yalnızca siyah-yeşil bir çizgi, yarı saydam; zehirin yolu kuyruk kıvrımlarından kuyruğun sonundaki iğneye ulaşıyordu. İri kıskaçları korku uyandırmıyor, zararsız yengeç kıskaçlarına benziyordu. Sanki örümceklerle çok zaman kaybetmiş de geç kalmışız gibi kabuklu hayvanların (adatavşanı iriliğinde ıstakoz, bir kavanozda kırmızı Kutup Denizi karidesi), kırkayakların ve çıyanların önünden geçtik, bir vitrinin önünde durup aralarında uzun kolları birbirine karışmış yılanyıldızı ve mercan benzeri, ama tamamen soluk renkli beşgen yıldızın da olduğu denizyıldızlarına hayran kaldık. Ben daha çok Gina'nın yeşilimsi vitrin camındaki yansımasına bakıyordum. Yüzü gittikçe garipleşiyor, aydınlanıyordu. Gülümsemesi hiç değişmiyor, bir şeyler vaat eder, bir şeyler ima eder gibiydi, ama tam çıkaramadım. Ben onun parmağını tutuyordum, peşinden römork gibi çekiyordu beni, yalnız, durduğumuz zaman yanaşıp omzuma yaslanıyordu. Devam edeceğimiz zaman beni yeniden itip çekiştiriyordu. Derileri çatlamış, yapay boyalarla orası burası boyanmış balıkların arasında salına salına keyifle dolaştık. Köpekbalıkları, iki metre uzunluğunda boynuzu olan tek boynuzlu denizgergedanı, tek boynuzlu at efsanesinin kökeniyle ilişkiliydi. Baklava biçiminde siyah deri-li canavar fenerbalığı, çaprazı dört metre, vitrine sığmadığından

üstüne konmuştu. Silindir biçimindeki onlarca cam içinde, mavimsi sıvıda çürüyüp giden patlak gözlü soluk renk balıklar: balonbalığı, kirpibalığı, pervanebalığı, kuşlar gibi kanatları olan, sarı-turuncu çizgili kırlangıçbalığı. İnsan gözlü yeşilbağadan bir kilo ağırlığındaki siyah titikaka kurbağasına kadar amfibyumlar ve kara kurbağaları.

Sayısız sürüngen: tutaralar, varanlar, bukalemunlar (ancak renkleri kalmamış), hepsi sanki *Malleus Maleficarum** ya da şeytanlarla ilgili yapıtlardan çıkıp gelmişlerdi. Bu karabasan yaratıklarda zehir kaynıyor. Gina acele, içinde ağaçlara sarılmış pitonların ve anakondaların bulunduğu vitrine kaçtı. Vitrinin içine süzülüp beni şaşırtan bir davranışla yanağını kalın pullu devasa bir yılana dayadı. Anakondanın üçgen kafasını avuçlarına alıp bütün dikkatiyle gözlerine yoğunlaştı. Camdan da olsa sürüngenin kırmızı, parlak gözleri büyüleyiciydi. Bu kere devam etmek, zehirli yılanlara, büyük ahşap platformlarda yan gelip yatmış yumuşak karınlı, yassı timsahlara gitmek için ben çekiştirdim Gina'yı. Gavyalın ördek gibi uzun, dar bir ağzı ve testere gibi dişleri vardı. Mercan kırmızısı, geniş, siyah halkalarıyla surukuku yılanları, daha yumuşak görünen kobraların, boynuzlu, boynuzsuz engereklerin yanına kıvrılmışlardı. Sürüngenler salonunun sonundaki kaplumbağalar bu cehennemdeki yaratıkların tabii, "en hoş" olanlarıydı. Çorba kaplumbağası, fil kaplumbağası ve karet kaplumbağası yaşlılara özgün bıkkınlıklarıyla biraz eğlendirdiler bizi. Dik olarak yerleştirildikleri için üstlerine binilememesi Gina'nın canını sıktı.

Zemin katta sürüngenler koridorunun sonundaki kaçak salonlarda yalnızca birkaç ilkel memeli vardı: siyah kanatları ayakkabı cilasıyla cilalanmış gibi parlayan, omuzlarında tırnaklarının arasındaki deriyle havayı iterek uçan Java yarasaları ve tabii keseliler: kesik konu biçimli, düşünülenden daha da küçük kangurular, keseli kurt ve ayrıksı diğer Avustralya keselileri. Yakaladığı zaman herkesin eline bir mason üçgeninin dövme-

* *Hexenhammer / Cadı Çekici:* Dominikan tarikatından bir papaz olan Alman Heinrich Kramer'in [ve Jakob Sprenger?] cadı avını destekleyen, cadıların sistematik olarak yakılmalarını isteyen, 1486 yılında basılmış kitabı. (ç.n.)

sini çıkarabilecek dişlek kunduz, Dalí'siz karıncayiyen*, oklarından kirpiliği belli olmayan oklu kirpi, hepsi de sol vitrine sıkışmışlardı, dikişleri ve dikiş yerlerindeki rötuşlar görülüyordu. Sağda silindir biçimi cinsinden köstebekler, kör fareler ve kirpiler, hepsi de kurtçuklara ve sütlü larvalara bayılırlar. Böylece kuşkulu atalarının hor görmelerine ve aşağılamalarına uğramış daha gelişmiş memelilere geldik. Nuh'un gemisindeymişçesine çifter çifter nesli tükenmiş devasa dinoterler ve mastodon iskeletlerinin çevresinde yerleşmişlerdi: morsgillerinki gibi dişleri olan, kimileri sarı-pembe, daha küçük olan diğerleri de koyu leylak renginde parlıyorlardı.

Gina dizim dizim sıralanmış kurtlara, deniz samurlarına, tilkilere, leoparlara, kar leoparlarına, antiloplara, yaban domuzlarına, zürafalara, suaygırlarına, porsuklara, kutup ayılarına, fok balıklarına, aslanlara, bizonlara, düğmeli Afrika domuzlarına, yaban kedilerine çabucak bir göz attı; toprak renginden kar beyazına kıvırcık tüylü postları olan ya da çıplak derileri üç parmak kalınlığında, hepsi de kalın, kunt ya da incecik bacaklarıyla koşarken donup kalmış, uysal suratlı ya da insana düşmanca çene gıcırdatan, bakışlarında korku ya da şaşkınlık okunan, büyüklükleri bir yün yumağından tavana kadar yükselen, göze batmayan alaca renklerde, çizgili ya da tek renkli hayvanlardı bunlar, saf saf bakan cam gözleri gerçek bir cam düğme çavlanıydı – Gina dinoterin altına gidip dikildi. Tam iki metre üstümüzdeydi kıvrık, sarı kaburga kemikleri ve küt omurları, öne doğru sarkan devasa kafatası ikimizin gövdesi kadar büyüktü. Seramik ayakları üstünde duran bu devin sütun gibi sağlam bacakları arasında vidaları, iskeleti dik tutan saklı çubukları, direkleri inceledik.

Gina'nın ağzını açıp bir şey söylemesine gerek kalmadan büyük bir coşkuyla işe koyulduk. Bu işte telepatinin parmağı olmalıydı. Birçok şeyin yanı sıra bugün hâlâ o zavallı göstermelik iskeletin ne günahı vardı diye sorarım kendime. Vidaları söküp çubukları, direkleri çıkarmak için sanırım yarım saat kadar uğraştık ve sonunda iskelet dizlerinin üstüne çöktü. Daha

* Salvador Dalí [1904-1989]: 1969'da bir karıncayiyenle Paris sokaklarında dolaşmıştı. (ç.n.)

fazlasını istemiyorduk zaten. Zafer coşkusuyla Hintli bir fil sürücüsü gibi omurgadan kafatasına kadar tırmanıp hayvanın tepesindeki yassı kemiğe oturduk ve içi doldurulmuş hayvan kadavralarına tepeden küçümseyerek baktık. Bir an bana, bir isyan dalgasıyla yüzlerce hayvan derisi ve postu hep birden ayaklanmış gibi geldi. Artık burada yapılacak bir şey kalmamıştı. İçinde deniz filleri ve foklar olan kutup manzaralı diyoramayı* geçerek türlü devasa dişler ve kafataslarıyla bezeli merdivenden birinci kata çıktık. Dinoterler salonunu çevreleyen dörtgen galeri kuşlarla doluydu. Hepsi de gözlerini Gina'nın göğsünde hâlâ yumuşak kanatlarını çırpan kelebeğe çevirdi. Ama bunun dışında yerlerinden kıpırdamadılar, her biri bir tahta parçasının üstüne tünemişti. İyi ruhlar sakallı *tukan papağanları, koruyucu ruhlar da soytarılar* sözü geçti aklımdan o sahte kuşları görünce; patlayan dikiş yerlerinden samanlar çıkmıştı, komik gagaları sakallı tukan papağanlarınki gibi kaba ya da boynuzlu kuzgunlarınki gibi incecikti.

Sonra, kimileri mayısböceğinden daha iri olmayan kolibriler. Kuşların tüyleri yıpranmış, solmuştu. Bir zamanlar tavus kuşlarının yelpaze kuyruklarındaki Prusya mavisi ve zümrüt yeşili, sülünlerin kırmızıları, papağanların ve cennetkuşlarının tüylerinde parlayan gökkuşağı renkleri şimdi yerlerini kahverengi-gri karışımına bırakmış ya da tersine, öylesine cırlak renklerle rötuşlanmıştı ki, insanda sonradan elle boyanmış düğün fotoğrafları izlenimi bırakıyordu ya da verem hastasının yanaklarındaki yanıltıcı kırmızılığı. Hayır, bunlar hoşumuza gidecek gibi değildi. İnsan gelişiminin şanlı aşamalarının betimlendiği vitrinleri, duvarlarda asılı görselleri maymunlarla dolu birkaç küçük salona gitmeyi yeğledik: kıvrak kuyruklarıyla dallara asılmış, portakal arayan, kedi gövdelerinde insan yüzü olan cüce makaklar, uzun kuyruklular, aynı şekilde babunlar, mandriller, aluattalar, sonra kırmızı kıçlı (macun sürülüp üstüne yeniden kırmızı boya geçildiği açık seçik görülen) paviyanlar, kuş sırtı gibi uzun burunlu cüce türleri. Tabii, Gina çok eğlendi burada. Bir ara komik bir biçimde ürkütücü suratı olan bir şempanze yavrusunu annesinin kollarından alıp göğsünde

* Diorama: üç boyutlu canlandırma, betimleme. (ç.n.)

sallarken bir yandan da kafasını okşadı. Birkaç adım sonra korkunç, suç işlemekten vazgeçmeyenlerinki gibi bir suratı olan erkek bir gorilin omzuna dostça vurdu.

Sonra karşısına geçip yumruğuyla göğsünü iterek: "Tarzan" dedi, sonra kendi göğsüne vurdu: "Jane", ardından yine "Tarzan", "Jane", "Tarzan", "Jane" Her zaman nasıl gülüyorsam öyle gülüyordum, sessiz, boğuk, denizci Temel Reis'inki gibi uzun kolları olan kırmızı orangutan ise sanki yeni evlendirilmiş Colombine'ye* âşık *sans espoir*** beyaz palyaçoydu, son derece üzgün bir yüz takındı. O zaman gülmeyi kestik.

Birey oluş sürecini göstermeye çalışan yuvarlak bir salona geçtik. Önce balıklarda, sürüngenlerde, kuşlarda ve memelilerde birbirleriyle koşut olarak, sonra da insanlarda. Alkol içinde lamlar üstünde ceninin gelişimi gösteriliyordu, nerdeyse gözle görülemeyecek kadar küçük ilk evresinden, morula blastula ve gastruladan tek tek organların oluşumuna kadar. Embriyolar arkaik aşamalardan geçiyorlar, sonradan kaybolan solungaçları, sürüngen özellikleri, atavizmler oluyordu, tam bir ruh göçü, bir karma, varoluş biçimlerinin sonsuz çarkı. Duvarda asılı bir alçı kabartmada hamilelik sırasında çocuğun duruşunu açıkça gösteren bir rahim kesiti vardı. Tatarlarla yapılan savaşlardaki korkunç olaylar, bebeklerin analarının karnından canlı canlı nasıl koparılıp çekildikleri geldi aklıma. Bütün duvarı kaplayan rafta onlarca cam kavanoz içinde hilkat garibeleri yüzüyordu: asefaller, megalosefaller, alnında tek gözü, dudağının üstünde tek burun deliği olan, birinin ayağı eksik, üç bacaklı, koltuklarından küçük kanatlar gibi çıkmış, kolsuz minicik elli yaratıklar.

Son derece garip görünüşlü, üstlerini kaplayan derileri kendilerine çok büyük gelen pörsük, soluk sarı, yumuşakça sarısı! Ve dağılmış kirpiklerinin altında umursamaz bakışları! Yaşamak zorunda olmadığını gösteren bir doyuma ulaşmış bilge izlenimi uyandırıyorlardı insanda. Etten oluşmuşluğun acıtan ironisini izlemenin imkânsız olduğu kurbağa ile dahi insan arasında uzanan bir ara evre. Onlar da bize bakıyor gibiydiler. O iğrenç

* Columbine ya da Columbina: Commedia dell'arte'de 1530'larda görülmeye başlayan becerikli, işini bilen hizmetçi kız tipi. (ç.n.)

** Umutsuz. (ç.n.)

sıvılarının içinde göbekbağlarını sallayarak gözleriyle bizi izliyorlardı. Gina onlara tiksintiyle değil, bir çeşit dinginlik, soğukkanlılıkla, ömrü boyunca oturduğu evinin çirkin eşyalarını değiştirmeyi hiç aklına getirmemiş biri gibi bakıyordu. Oradaki her garip oluşumu teker teker inceleyerek geçiyorduk salonu. Yılanların bölümünde olduğu gibi, burada da Gina elini kavanozun yuvarlak camına koyarak o soluk cücelerden birinin gözlerinin içine acılı bir yoğunlukla baktı. Hiç dikkatimi çekmemiş olan dar bir kapıdan Raskolnikof'un yaşamış olduğu "dolap"a benzer bir çeşit ardiye gibi bir yere girdik. Duvarlarda parçalanmış afişler vardı, odanın yarısını eski bir kanepe kaplıyordu, ayrıca kitap raflarında eskiden basılmış şeyler vardı, onlardan *Tibet'in Ölüler Kitabı*'nı, Nerval'in *Ateşin* Çocukları'nı, Dostoyeski'nin *Netoçka Nesvanova*'sını ve William Blake'in *Urizen Kitabı* için yaptığı resimleri içeren bir albümü anımsıyorum. Bu resimlerden biri albümden yırtılarak tahta kapıya raptiyelenmişti: Arkası dönük, diz çökmüş bir kadın bir kuyuya bakıyordu. Üzerinde kocaman bir güneş ışığını saçıyordu. Kanepeye oturduk, Gina kanepenin altından içinde bir sürü ıvır zıvır olan bir ayakkabı kutusu çıkardı. Noel ağacı için küçük kürecikler, kafası ezik bebekler, fi tarihinden kalma fotoğraflar, bir sürü yazılı not kâğıdı, kartpostallar, paslı bir şırınga, bir de stetoskop. "Daha çok küçükken keşfettim burasını.

Beni mutlu eden, hoşuma giden ne varsa getirdim buraya. Bebeklerimle, akrabalarımın bana verdikleri hediyelerle geldim, hatta rahat rahat yiyeyim diye pastamı da getirdim. Hayvanlarımla yalnız olmayı, müzede dolaşmayı sanırım hiçbir gece ihmal etmedim. Penelope'nin öykülerindeki yaşlı adamın kızlarının da o gülünç ejderhaların arasında böyle dolaşmış olduklarını canlandırıyorum gözümde. Hepsini tanıyorum. Benim gibi hepsini de bir büyü sarıyor. Ama en sevdiğim şey burada, bu odada, bu odanın derininde, çok, çok derininde olmak. Burada ben kendimim." Gina bunu anlatırken ne zamandır aydınlık, güzel bir ifade kazanmış olan yüzü basbayağı değişti. İlginç bir cadı, cezbe içinde ellerini kavuşturmuş bur rahibeydi. Onu kollarıma alıp kanepeye yatırdım. İkimiz de hayatımızda ilk kez aşk yaptık. Bu sayfalarda yersiz düşecek yapmacık bir

utangaçlıktan ötürü değil, bir an bile bilincinde olmadan karşı karşıya kaldığımdan, o davranış ve duyumsamalar üzerine fazla bir şey söyleyemeyeceğim.

Çıplak ve her zamankinden daha canlı olmasına karşın vücudunu sınırlayan çizgiler sonsuzlukta, gerçeksizlikte çözülüp dağılır gibiydi. Sırayla: dudaklarının derisinde özel bir tat olmayan bir ağızdı, küçük bir göğüstü, yastıkta dalgalanan saçtı, şiddetli solumaydı. İçine girdiğimde bütün bu mozaik parçası izlenimler eriyerek akışkan bir bulamaç haline geldiler, yumuşak, renkli yoğrulabilir bir kütle oldular ve de öyle koktular: keten tohumu. Dolaysız bir evren duygum oldu. Mat ışık, sonsuz gerilim, iletişimsiz sezgi. Kısa bir süre boşlukta hareketsiz kaldık, sonra sabahları kertenkelelerde olduğu gibi bu hareketsizlik yavaş yavaş kayıp düştü ve biz yine varoluşumuzun dar sınırlarına döndük.

Değişmiş olarak uyandım, Gina'nın yerine geçmiştim. Bu anın betimlenmesini daha fazla ertelemem imkânsız. Sırtüstü yatıyor ve üzerime eğilmiş belirsiz varlığın gözbebeklerinin içine bakıyordum: gözün biçimi hafifçe bozulmuş dışbükeyinde Gina'nın yüzünü gördüm. Bilincimin alanı biraz daha genişleyince o yaratıkta benim yüz çizgilerimin olduğunu anladım, beni sonsuz bir dehşetle izliyordu. Vücuduma baktım, sevdiğim kadının vücuduydu: Onun kolları, onun göğüsleri, onun saçları, onun kalçaları ve bacakları. Onun derisi ve kemikleri, dudaklarımda onun dudak boyasının o ince kokusu. Kulaklarımdan birinde hâlâ zümrüt yeşili bir küpe. Diğeri yatakta, kırışmış giysilerimizin arasında. Ama o bendim, uzun boylu, zayıf bir erkek vücudu, kemikli gövdesi, dar kalçaları vardı, cinsel organı solucan gibi kıllı bacaklarının arasındaydı, ama özellikle ondaki benim yüzümdü, benim gözlerim, benim aşırı uzun çene kemiğim, kösnül, acılı dudakların üstünde benim bıyığım. Daha önce hiç görmediğim, düşümde bile görmediğim bir şekilde kendi üstüme eğilmiştim, sanki öldükten sonra her yönden kendimi görmek için kendi vücudumdan sıyrılmıştım. Onun bir gergedana ya da bir böceğe dönüşmesi beni bundan daha çok dehşete düşüremezdi. Uzun uzun, nefretle baktık birbirimize hiç konuşmadan, birbirimize istek duymadan.

Düşünemeyecek kadar yorgun ve uyuşmuş, mekanik bir şekilde giyindik, giysilerimiz karman çorman olmuştu, boyuna birbirimizinkiyle karıştırıp durduk. Hareketlerimizde bir kararsızlık, güvensizlik vardı, uzattığımız elimiz hep bir yandaki nesneye kayıyordu. Birbirimize sanki tamamen farklı dünyalardanmışız, farklı kimyamız, biyolojimiz, psikolojimiz varmış gibi bakıyorduk. Karşımda duran bu varlık birden kendini yatağa attı, yastıklara gömülüp inleye uluya, içini çeke çeke ağladı; yumruklarını vuruyor, cin çarpmış gibi sağa sola dönerek çırpınıyordu. Ama bu ağlama krizi sırasında giderek bir başka ses daha duyulmaya başladı. Dışardan, odanın tahta kapısından geçerek geliyordu, hışırtıyı andıran, birbirleriyle uyumlu, hafif gürültülerdi. Hışırtı, çıtırtı, sürtünme gibi, süpürgeyle yerleri süpürürken çıkan seslere benzer bir gürültü. Gürültü daha açık seçik duyulur olunca karşımdaki (onu böyle adlandırıyorum, çünkü "o"nun Gina olduğuna inanamıyordum) durdu, yüzünde bir şaşkınlık ifadesiyle ve hiç umulmadık bir güçle beni elimden tutup odadan dışarı çekti. Adımımı attığımda küçük ayakkabımın topuğuyla hâlâ yıpranmış kanatlarını çırpıp duran o kocaman kelebeğin üstüne basıp ezmiş oldum.

O boğuk cengel ormanı sesi her an artıyordu. Ceninlerin bulunduğu salona geldiğimizde gözlerini iyice açmış, yeşilimsi kavanozların içinde garip hareketler yaptıklarını gördüm. İçlerinden biri kavanozun kenarına asılmış, ardından yarım metre uzunluğundaki göbek bağını çekerek yere atlamaya davranıyordu. Andrei beni çekip dışarı çıkarmasaydı korkudan çakılıp kalacaktım orada. Gücümüzü tüketen bir sürek avı başlamıştı bize karşı. Salonlardaki yaratıklar uyanmış, canlanmışlardı. Bazı vitrinlerde hareket vardı. Ağızlar açılıyor, gözler dönüp duruyordu, kuşlar tiz seslerle bağrışmaya, kanatlarını çırparak tünek olarak tutturuldukları tahtalardan kurtulmaya çalışıyorlardı. Onların bu çırpınmalarından yükselen toz, boya ve deniz yosunlarının, kıtıkların kokusundan boğulacaktık. Arkamızdan gelen tavus kuşlarının yürek paralayıcı çığlıkları arasında merdivenlere hücum ettik, zemin katı koşarak geçtik. Ağaç kalınlığında kemikleri olan dinoter iskeleti yeniden bacaklarının üstünde dikilebilmek için öyle müthiş zorlanıyordu

ki, bütün salon titriyordu. Çevremizde cam kafesler içindeki bütün hayvanlar, otçullar, etçiller, hepsi de uzun bir uykudan uyanırcasına gerinip devinmeye başlamışlardı. Leoparlar kuyruklarını dikleştirip homurdanıyor, gnular ayaklarını yere vuruyor, zürafalar uzun, benekli boyunlarını uzatıyorlardı. Şimdi "Kutupta Yaşam" diyoramasındaki, üç metre uzunluğunda dişleri olan devasa denizfili de kükremeye başlamıştı, parlak derisinin altında yağ tabakaları sallanıyordu. Bacaklarımızın bizi taşıyabildiği kadar hızla, çaresizlik içinde koşuyor, arkamızdan vitrin camlarının çatırtılarını duyuyorduk. Bodrum katında korkunç bir hareketlilik vardı. Uzun, rengârenk çekirgelerle, ağustosböcekleriyle, mayısböcekleriyle, yarasalarla, Java yarasalarıyla doluydu, cam kabından kaçan bir uçan balık salonun içinde ok gibi sağa sola uçuyordu, sonunda bir duvara çarptı. Yer kocaman böceklerle, danaburunları, örümcekler, akreplerle kaynıyordu, tiksindirici, canlı bir halıydı. Her adımda onlarcasını ezip öldürüyorduk. Kurtlar da kobralarla birlikte yerlerde sürünüyordu, piton yılanı dolandığı ağaçtan halkalarını çözmeye başlamıştı, çıngıraklı yılan da kuyruğunu şıngırdatarak gözdağı veriyordu.

Bu yaratıkların hepsi hâlâ biraz uyuşuk görünüyorlar, ama giderek gözle görülür derecede kendilerine geliyorlardı. Denizanaları alkollü sıvının içinde tembel yürekler gibi kasılıp açılıyorlardı, kimileri on kiloyu bulan balıklar öylesine çılgınca çırpınıyorlardı ki, sonunda içinde bulundukları cam silindirleri devirip kırdılar, şimdi ıslak zeminde kuyruklarını şaplatıyor, dişli çenelerini açıyorlardı. Renkli gölgeleri duvarlarda oynaşan minerallerin olduğu salona soluk soluğa geldik. Işığı yaktığımız şalteri bulduk, ama kapıdan eser yoktu. Çaresizlikten inleye uluya bütün duvarları boşuna yokladık. Müzenin ana kapısından çıkmak zorundaydık, ama eğer o da kilitliyse bizim için kurtuluş yoktu. Dalga dalga üzerimize gelen böceklere yöneldik, şimdi iyice canlanmışlardı ve saldırgandılar. Artık öyle belli hedefleri olmadan sağa sola vızıldayıp durmuyorlardı, hepsi bize doğru geliyordu. Akrepler iğnelerini ayakkabılarımızın derisine batırıyor, kelebekler kanatlarını yüzümüze vurup başımızı döndürüyordu, kırmızı karıncalar bacaklarımıza tırmanmaya

başlamıştı. Zemin kattaki bütün hayvanlar da kükreyip, böğürüyor, ciyaklıyor, hırıldıyordu bize doğru, önümüzde dişlerden. Sivri boynuzlardan gerçek bir duvar vardı. Bizi kovuyorlardı.

Güç bela ana kapıya ulaştık. Kapıyı açıp kendimizi gecenin serinliğine atmamız için geçen zaman bize bitip tükenmeyecek kadar uzun geldi. Kapıyı ardımızdan kapattıktan sonra yer sarsılıyor sandık, kuşlardan, sürüngenlerden, böceklerden oluşan hayvan seli içerden müzenin kapısına dalga halinde çaptı. Müze girişi önündeki merdivenleri indik. Birkaç turuncumsu sarı ampulün aydınlattığı Victoriei Meydanı bomboştu. Yalnızca uzakta, meydanın öbür ucunda canı sıkkın bir milisin yavaş yavaş yürüdüğü görülüyordu. Yaz geceleri nasıl güzel olabilirse öylesine güzel bir geceydi. El ele tutuşup son bir kez daha birbirimizin gözlerinin içine baktık. Söylenecek bir şey yoktu. Her şeyin kaybolduğunu, bundan sonra herkesin kendi başının çaresine bakması gerektiğini biliyorduk. Yeni bacaklar üstünde yeni gövdelerimizle evlerimizin yolunu tuttuk. Yapmamız gereken şeyi yalnızca yaparak öğrenecektik.

Hepsi bu. O zamandan beri Gina'dan hiç haber almadım. Bugün nerede, nasıl yaşıyor, bilmiyorum, bilmek de istemiyorum. Bir yıl boyunca, belki de hayatımın son yılında saplantım ve hezeyanım olan kızı yabancı bir vücutta tanıyamam artık... Yaşamaya devam etmeyi denemek bana saçma geliyor. Aynayı bir bezin aldatıcı dokusuyla örterek bilincimi onun vücudunun görüntüsünden korudum, ama kendimi, ruhun çok daha sinsi araç ve yöntemleriyle saldıran onun Ben'inden kurtaramam. Canavar pençeleriyle üzerime tırmanarak beni esir aldı, bana sahip oldu. Hırsızlar güruhunun cehennemindeki lanetliler gibi her an onunla birlikte eriyorum. Buradaki düşünceler bile – soruyorum kendime, bunlar benim düşüncelerim mi, yoksa onun düşünceleri mi? Şu sayısız sayfalardaki itirafımın tatlılığı nerden ileri geliyor? Ya bu bana özgü olmayan coşkulu üslup? O yırtıcının zehirleri değil mi bunlar? Onun dişetinden akan sıvı? Yazmaya başlamak, perdeyi indirip boş localar, koltuklar önünde bu ruh dramını oynamak benim suçum. Kimin için yazıyorum bu komediyi? Sen yanımda mısın şimdi? Şimdi bana yardım edebilir misin? *Evet mi? Edebilir misin?*

Ne yazık ki, şimdi yanımda olan, yatak çarşaflarının değiştirilmesini beklerken özlemle omuzlarımın üstünden bakan yalnızca Lavitza. Şimdiye kadar renkli keçe kalemlerle aşk mektuplarını yazdırmayı sürdürdü. Kendi derisine bile, eliyle vücudunun ulaşabildiği her yerine harfler yazdı, çocuksu resimler çizdi. Şu anda da göğsüne yeşil kalemle yazıyor: *Lütfen, sen de bana yaz*, yanına da kahverengi saçlı, mavi gözlü, kırmızı ağızlı bir kız yüzü çiziyor. Durumumuz böyle işte. Herhangi bir şekilde buradan çıkmak zorundayım, yoksa o yırtıcıyla savaşmam hep sürüncemede kalacak. Takıntımdan kurtulmam olası değil. Yazmakla yine kendim olamam, istemiyorum da –Tanrı korusun!– olduğum gibi kalayım. Yani, vereceğim her kararı bir şekilde, buradan yeniden "dünya"ya döneceğim zamana erteliyorum. Ne yapabileceğimi. Özellikle de *nasıl* yapabileceğimi o zaman göreceğim. Komodinin üstünde yığılan bu sayfalar anlattığım öyküden daha da büyük bir başarısızlık. Onları hemen bu akşam yakacağım. Artık ne doktora ne de bir başkasına göstermemeye karar verdim. Çünkü okurlarsa buradan asla çıkamam, hatta belki de çok daha beter cehennem önü yerlere gelirim. Tiksinti duya duya normalliği oynayarak, büyükannesiyle büyükbabasını mutlu etmeye çalışan küçük, terbiyeli, gerçi histeri krizi geçirmiş, ama şimdi aklını başına devşirmiş bir Gina olacağım.

Hepsini yok edeceğimi bile bile hâlâ ne diye yazıyorum ki bu satırları? Ne diye bir harf daha ekliyorum, bak, işte, bir harf daha, ardından bir tane daha. Yoksa bundan sonra alınan her soluğun bir karşılığı mı bu?

Hayır, artık bir son olmalı! Böyle işte. Son. Bitti.

Dolabın aynalı kapısını menteşelerinden çıkarıp yere fırlattı. Kaldırdığı halının altındaki fayansların üstüne çarptığı aynanın çıkardığı boğuk sesten kırıldığı anlaşılıyordu. Yuvarladığı halı uzunlamasına, kanepedeki kadife ve turuncu süs yastıklarının üstündeydi. Piyanoyu tekerleri üstünde çekerek odanın ortasına getirdi ve İran halısını piyanoya dayadı. Kanepeyi de büyük güçlüklerle dikleştirdi, onu da piyanoya yasladı. Piyanonun üstünde, her iki yanında vidalarla tutturulmuş şamdanların arasına tam uymuştu kanepe. Soluk almak

için durdu. Ellerini göğüslerini örten sarı gömleğine sildi. Pencereye gitti. Venüs Caddesi'nde mat bir ışık vardı, sonbaharın akşam kızıllığında parke taşları erguvan renginde parıldıyordu. Evin önünde, dalları güneş tentesine kadar uzanan söğüt ağacının yaprakları hafif rüzgârda titreşiyordu. İki dalın çatalında turuncumsu sarı, pas rengi lekeleri olan kedi uyukluyordu. Pencereyi açık bıraktı, ama damasko perdeyi çekti. Odaya kırmızımsı yarı gölgeler yayıldı. Perdenin aralığından sızan ışık cilalı rafın köşesinde duran küçük, metal haça düştü ve aniden beyaz bir ışıkla tutuşturdu. Raflardan kitapları aldı ve kısa bir duraksamadan sonra yere, piyanonun ve kanepenin çevresine yığdı. Büyük Baltrušaitis'i* karton kabından çıkardı, ithaf notunu okudu: *"Sevgili Gina'ya, dünyamızın ve etimizin ahlaksız Rokokosu altındaki kemiklerimizin ve ruhumuzun Gotik olduğunu anımsatması dileğiyle. Andrei, 197..."* Kimeralarla** dolu kitabı biraz karıştırdı, sonra yere, diğerlerinin yanına koydu. Aniden zincirlerinden kurtulmuş gibi gövdesini arkaya atıp sol elini kasarak akord basma alıştırması yapan bir gitaristi taklit etti. *"Into the fireee!"**** diye kükredi sessizce ve güldü.

Tek bir raftan oluşan sözümona kitaplık boşaltılmış, şimdi odanın ortasına itilmişti. Ama çok çabuk yoruluyordu, her eşyayı itip çektikten sonra uzun bir ara vermesi gerekiyordu. Allahtan göründüğünden daha azdı odadaki eşyalar. Tavanda, kristal sarkaçları şıngırdayan avize kendini daha da yukarıya çekmiş gibiydi. Kitap rafından sonra sıra açık pembe üzerine soluk yeşil motifli harika bir satenle kaplı büyük koltuğa geldi. Koltuğu, bacakları yukarı gelecek şekilde çevirdi ve kanepenin yanına itti, koltuk şimdi hafifçe bükülmüş halının ucuna dayanmıştı. Rönesans sahnesinin resmedilmiş ve altında güzel, Latince harflerle AMOR OMNIA VINCIT yazısının olduğu yazı masasının dolap kapaklarını açtı. Menteşelerinden çıkarıp önemsemeden yere fırlattı. Sandal ağacı kokan küçük raflar sayısız şişeciklerle tıkış tıkıştı, renkli, renksiz, su gibi berrak

* Jurgis Baltrušaitis [1903-1988]: Litvanya asıllı sanat tarihçisi ve eleştirmeni. (ç.n.)

** Khimaira: Yunan mitolojisinde Thyphon'la Ekhidna'nın birleşmesinden doğan canavar. (ç.n.)

*** Ateşe! (ç.n.)

veya mat, pırıl pırıl kesme kristalden ya da yumuşak üfleme cam şişeler. Sarı ya da zehir yeşili sıvılar çalkalanıyordu şişelerin içinde. İçlerinden birini eline aldı, şişenin üstünde bir madalyona altın harflerle kazınmış karma karışık yazıda *Soire de Paris* yazılıydı.

Şişeyi boynundan yakalayıp havaya kaldırdı ve bir el bombası gibi bütün gücüyle yere fırlattı. Zarif parfüm şişesi patlayarak bin parçaya ayrıldı, parfüm her yöne yayıldı, ardında ıslak bir leke bıraktı. Kösnül koku odayı doldurdu. Peş peşe bütün şişeler aynı kaderi paylaştı. Şişelerin üstündeki yazıları okudu: *Sensation, Fidji, Magie noire* – ve sol kolunu cam parçalarından korunmak için gözüne tutarak hepsini bütün gücüyle yere çaldı. Sıra tuvalet kolonyası ile son iki-üç şişeye ve yarım litrelik mavi dezenfektan alkole gelince durdu, düşündü, onları kırmadı. Odanın ortasına yığdığı eşyaların üstüne boşalttı. Bir yandan da mırıldanıyordu: "Güçlü kokuları püskürt halının üstüne / Üstünü kaplayacak gülleri getir bana." Yürekten bir kahkaha attı. Pencereyi kapadı, perdeyi açmadı. Odadaki kokular her şeyi bastıran bir ağırlık kazanmıştı, yoğun, nerdeyse gözle görülür buharlar yükseliyordu. Yerdeki Fransız parfümü birikintileri içinde sendeleyerek ayağındaki saboların sert tabanıyla çeşitli krem kutularını, makyaj tüplerini ezdi. Zaten yorgundu, hoş bir baş dönmesi duydu. Kendi yapay cennetinde uyumak isteyen Des Esseintes* gibi yatıp öylece uyumak istedi. Ama uyumak için yeterince zamanı olduğunu biliyordu.

Bir taburenin üstüne çıkıp kan kırmızısı, altın rengi ve gök mavisi dünyaları olan o harikulade cam altı ikonaları sırayla duvardan indirdi. İnsan yüzlü kanatlı atın üstünde Sen Jorj o gülünç mızrağını, korkunç karakteri burun deliklerinden yalnızca iki ince alevle betimlenen yeşil ejderhaya saplıyordu. Kaburgaları sayılan sıska bir İsa, kasığındaki yarasından göğe yükselen, mantar açacağı gibi sarımlı sürgünler ve mavi üzümlerle dolu bir asma filizini gösteriyordu. Kafaları kutsal altın

* Fransız yazar Joris-Karl Huysmans'ın [1848-1907] 1884'te basılan ve dekadanlığın kült kitabı haline gelen *À rebours* [*Doğaya Karşı*] adlı romanının kahramanı. (ç.n.)

haleli, kanatlı meleklerin başında nöbet tuttuğu Meryem Ana erguvan kırmızısı bir örtünün altında dinleniyordu. Lazarus, mumya gibi gaz bezlerine sarılmış, mezarındaki yeşil sandukasının üstünde otururken, İsa, herhalde üstünde "Kalk ve yürü!" yazılı bir parşömen rulosu açmış, ona doğru tutuyordu. Mızrağını omzuna yaslamış tam teçhizatlı Başmelek Cebrail'in elinde de buna benzer bir parşömen vardı. Duvardan indirilen her ikonanın yerinde incecik örümcek ağlarının yayıldığı soluk dörtgenler kalmıştı. Çerçeveler çürümüş, ağaç kurtları tarafından kemirilmişti. İlk sıradaki ikonalardan sonra ikinci sıradakileri de indirdi. On beş ya da on altı ikona vardı. Sonra indi, hayır, nerdeyse düştü tabureden. İçerdeki ağır havadan soluğu kesilmişti. Deli gibi gülüyor, kokulardan tahriş olmuş gözlerinden iri damlalar dökülüyordu. Bir süre durup sırtını duvara yasladıktan sonra ikonları da eşyaların çevresindeki kitapların arasına sokuşturdu. Her şey yavaş yavaş olması gereken duruma gelmiş gibi görünüyordu.

Şimdi geriye giysi dolabı kalmıştı. Yalpalayarak gitti, kollarını omuzlarına kadar çekmecelerin içine sokup peş peşe iç çamaşırları, bluzları, fanilaları, kareli pantolonları, türlü kumaştan etekleri, parlak hışırtılı jüponları, dansta giydiği kısa ceketleri, kartonlar dolusu külotlu çorapları, sarılı, çizgili, kırmızılı soketleri, bir çift orijinal jeans'i, kimisi daha yepyeni, kimisi giyilmiş hafif, minik krepdöşin giysileri, altın paralarla süslü siyah başörtülerini çıkardı. Hepsini silkeledikten sonra piyanonun kapağının üstüne koydu, artık diğer yüksekçe mobilyaların altında yatıp uyunabilecek hoş bir yer oluştu, renkli, sıcak ve güvenli. Giysi dolabının diğer bölümünden aralarında bazıları son derece ustalıkla işlenmiş eski, brokar gibi kalın, bazıları hafif ipekten gece giysilerini askılarıyla birlikte aldı, kürk ceketleri ve başlıkları da; sonra kırmızı ve siyah işlemeli beyaz koyun kürkü paltoyu, biri limon sarısı, diğeri krem rengi iki trençkotu, Gina'nın okulda giymediği tilki kürkünü ve üç tane uzun, kapüşonlu, kabarık ceketi. Sayısız ayakkabılarından birkaçı bu ceketlerin altındaydı, tabii, en değerli olanları: minicik parlak deriden, kimileri de metal süslemeli. Hepsini çıkardı, kumaş olanları odanın ortasında oluşmuş yığının üstüne,

diğerlerini de artık nerde yer bulduysa oraya koydu. Dolabın kendisini de çekerek ortaya getirmekten vazgeçti. Eklemlerindeki bu sonsuz uyuşuklukla bunu artık beceremezdi.

Şimdi her şey olabildiği kadar hazırdı. Oda sanki duvarlara duvar kâğıdı yapıştırmaya hazırlanmış gibiydi. Histerik bir şekilde kahkahalarla gülüyordu, duvarlara sürünerek kahkahalarının bu harabeye dönmüş odada yankılanmasına hayret etti. İçlerinde en ağırı, en kıvrımlısı olan sarı entariyi alıp üstüne geçirdi. Boynundaki ve bileklerindeki kordonları özensizce çekip sıkıştırdı. Topuklarına kadar iniyordu giysi. Avuçlarını kalçalarının üstünde gezdirdi, boş gözlerle omuzlarına inen saçlarını geriye itti. Büyük çini sobanın yanına gitti, ne zamandır sobanın arkasında hazır bekleyen bidonu aldı. Eşya yığınının, giysilerin üstüne kahverengimsi sarı sıvıyı dökerken buharını içine çekmemek için başını çevirdi. Sonra kalanını giysisinin üzerine boşalttı. "Hepsi bu işte! Hepsi bu! Hepsi!" diye haykırdı. Midesi bulanmıştı, hatta biraz kustu da. Yine de bir süre daha bilincini yitirmemeyi başardı. Bir gazete parçasını kırıştırıp rulo yaptığı, piyanoya dayalı halının altına sürünerek girdi, orada parfümlenmiş yumuşak giysilerin arasına sokuldu. Sonra gazeteyi bir çakmakla yakıp yere, piyanoyla kanepenin arasına attı. Alevlerin çıtırtısını duyunca yüzü yere yönelik, başını dalga dalga uyuşturan kokular içindeki kumaşlara gömdü.

Aynı anda uykuya daldı.

Rem

Cortázar, Márquez –her ne kadar okuna okuna yıpranmış tek bir cilt de olsa (*Eréndira*, büyük boy baskısı)-, kırmızı bez ciltli *Saragossa Elyazması*, rafta yaklaşık bir metre uzunlukta "XX. Yüzyıl Edebiyatı", bir sürü pastel renkte "Herkesin Kitaplığı"nın ciltleri, yanında "Univers" dizisi ve parlak siyah kapaklı "Sanat Kitaplığı"nın ciltleri (Sendrail'in *Biçimlerin Bilgeliği* hemen gözüme çarptı, ama Brion'un *Fantastik Sanat*'ı da var, ardından da gotik, Manierizm, Barok, Rokoko ve modern sanat üzerine bir sürü gevezelik – değil mi ama, bu modern sanatın kökü de istisnasız Gotik, Manierist, Barok ya da Rokokoydu).

Çizim tahtası kadar kalın ve nerdeyse yine onun kadar büyük, ağırsıklet lame sanat albümleri bütün rafın bel vermesine neden olmuş, yamuk duruyor, kimyasal kokular yayıyorlar. Bu albümlerden yalnız bir tanesi bana doğru yarı dönük. Kapağında tahtadan, kapısı ardına kadar açık bir karavan görülüyor, arka

planda kırmızıya boyanmış evlerin tonozları ve çatı tepeleri sonsuz bir perspektif içinde kayboluyor. Güneş batımının daha erken saatleri olmalı. Yolun parke taşlarına çember çeviren bir kızın uzun gölgesi düşüyor. Diğer albümlerin yalnızca sırtları görülüyor, sanatçıların beyaz harflerle yazılmış adları var: Tintoretto, Guardi, da Vinci, Degas, Harunobu, Pontormo, Montegna. Diğer raflarda – göz alabildiğine şiir: çok renkli, enine çizgili "En Güzel Şiirler" dizisi (kahverengi Eliot'a çok uygun, tok yeşil Amerikan şiirine, kiremit kırmızısı da Yannis Ritsos'a; insan onları başka türlü düşünemez bile), maviden griye kadar olan tonlarda kaliteli kâğıttan el yapımı "Orpheus" dizisi ciltleri (burada bizim Dylan Thomas'a da değinelim bari – "Ah, elma ağacının dalları altında ne kadar gençtim..."), sonunda kare biçiminde, ama son derece zevkli, kasvetli siyah ciltte Wallace Stevens'lı, koyu yeşilde Rimbaud'lu "Poiesis" dizisi.

Tavana kadar kitaptan bir duvar, rafların tahtaları nerdeyse görünmüyor, uyumlu bir kaos, bir evren. Felsefeci misin? O zaman lütfen sırtında mavi üçgen olan krem rengi bir toga al omuzlarına, üstünde adın da, yazmış olduğun şeyler de yazıyor. Eğer denemeciysen senin yerin orada, Petros Haris ile Camus'nün arasında, yas giysisi giymelisin. Politolog, nükleer fizikçi, birkaç özgün görüşü olan biyolog, sosyolog, antropolog musun? Sen doğruca "Çağdaş Fikirler"e! Limon sarısından menekşe mavisine kadar istediğin rengi kendin seçebilirsin. Biraz belirsiz, tanınmayan ya da fazlasıyla tanınan bir romancı mısın, bir pedagog musun? Tamam: Bütün avantaj ve dezavantajlarıyla tek ciltlilerden. Yoksa inşaat mühendisi, malzeme denetimi profesörü, kazan yapımcısı, matematikçi misin? Özür dileriz, o zaman bu evde oturan hanımefendi seni asla satın almaz.

Kentin kıyısında minnacık, tek odalı bir ev. Buraya varmak için birçok kere aktarma yapmak, sonra da ıssız sokaklardan geçerek adres aramak gerekir. Apartman blokunun merdiven boşluğu soluk yeşil boyalıdır ve çöp kokar. Sağda solda dövme demirden üçayaklar içindeki saksılarda tamamen solmuş kuşkonmazlar, duvarlarda Voronetz Manastırı'nın solmuş fotoğrafları, arada hep tahtadan bir badya içinde zakkum, sonra gruplar halinde ortaya çıkan küçük hamam böcekleri; üzerle-

rinde numaralar olan kapıların sıralandığı uzun koridordaki manzara aşağı yukarı böyledir işte ve kapılar ses geçirecek kadar ince görünmektedir. Konfor derecesi 3 olan (Sosyalist konut yapımı birden çok "konfor kademeleri"ne [evlerin donanımına] göre farklılık gösteriyordu; üçüncü olan en düşük kademeydi, yani hemen hiçbir konforu yok sayılırdı) tek odalı dairelerin olduğu bir blok. Ancak onun odası bakımlı ve rahat.

Bu sonsuz kitap raflarının altında (şimdi kanser araştırmaları üzerine birkaç kalın ciltli çalışma da görüyorum, beze hastalıkları üzerine bir kitap, bir diğeri, aşırı cırlak kırmızı kapaklısı: Lösemi) yatak olarak kullanılan, üstünde kuşkusuz insanı sıcak tutan uzun tüylü bir yün battaniye duran bir divan var. Bu da gerekli, çünkü uzaktan merkezi ısıtmalı sistem, anlaşılan kentin kıyısına kadar varmakta zorlanıyor. Dairenin tabanı şaşırtıcı: kumtaşı. Üstünde de iki iri gri tavşan postu. Divanın önünde hemen hiç yer kalmamış. Yine de bu daracık mekâna küçük bir masa sıkıştırılmış, içinde elmalar olan bir sepet, bir de kül tablası var masanın üstünde. Masanın altında gazeteler, dergiler, özellikle "Akşamyıldızı" ile "Ufuk", en altta da "Romanya Edebiyatı"nın solmuş bir sayısı. Pencerenin solunda lavabo ve mutfağa benzer bir girinti. Giriş kapısının hemen yanında duşlu, tuvaletli bir banyo. Özenle boyanmış duvarlarda renkleri açıktan koyuya geçen tonlarda birkaç goblen asılı: Güneş batımı, bir kızın kollarında bir kaz, pencerede mektup okuyan bir kadın (herhalde Vermeer'den esinlenmiş). Tabii, hepsini daha çocuk yaşlarındayken kendisi yapmış.

Oda şu an boş, ama onun gelmekte olduğunu seziyorum. Onun bindiği, numaralarını bir türlü aklımda tutamadığım (üç yüz altmış bilmem kaç mı, bilmem kaç yüz yirmi mi) otobüslerle, geçtiği sokaklarla olan bağlantı telim, ki bu sokaklar okullarla, işliklerle dolu, titreşiyor. Saydam organlarımla odada dolaşıp duruyorum. Tutkudan, sabırsızlıktan titriyorum, önce pencereye gidip dışarıyı gözlüyorum, oradan fırlayıp kapıya gidiyorum. Kitapların arasında ite kaka kendime yer açıyorum, yalnızca pençemin uçlarından zehir damlayan cırnaklarım görünüyor. Banyoda sürünüyor, mutfağımsı yerde tencereleri karıştırıyorum. Eski açlık bu, hâlâ sürüp giden, pusudaki sinsi hırs.

Yatağın ayakucundaki koltukta kordonla bağlanmış bir klasör var. Hemen yanında da ekranı kartpostal büyüklüğünde, uzun nikelajlı anteni olan bir mini televizyon. Yana yatmış. Zaman geçsin diye klasörü açıyorum. Burçlar üzerine bir el kitabının fotokopisi var içinde. Burçlar pastel renklerde vinyetler halinde ustalıkla resmedilmiş. Rastlantı olarak ikizler burcunda doğan erkekleri açıyorum, az sonra sıkılıp yeniden bağlıyorum klasörü. Duvarda bir rafta üst üste konmuş plaklara takılıyor gözüm. İçlerinden birini çekip çıkarıyorum, plak kabının üstünde kocaman bir koçu boynuzlarından yakalamış genç bir adam resmi. O sırada dışarıda, koridorda ayak sesleri duyuyorum, anahtar kilitte dönüyor, içeri giriyor.

Tilki kürkünde kar kokusunu getiriyor içeri. Kaşlarında iğne gibi ince buz parçacıkları, yine tilki postundan başlığı bembeyaz kar. Eşikte, dar yün pantolonunun paçalarını içine soktuğu kısa konçlu çizmeleriyle birkaç kez yere vuruyor ayaklarını. Eldivenlerini çıkarıyor, sonra kalçalarına kadar inen kürk ceketini; altındaki pantolonu ve kazağı kahverengi. Boynundaki Türk motifli atkıyı çekip çıkarıyor, fermuarlı çizmelerini de; size betimleyebilmek için onu çok iyi izliyorum. Yaklaşık otuz beşinde gösteriyor, yüzü güzel olarak nitelenemez, kendine özgü, denebilir. Şimdi soğuktan kızarmış, yoksa ölü yüzü gibi bembeyazdır. Yüzü bazen vitrinlerde alçıdan kadınlarınki gibi pembedir, çünkü alışılmadık kırmızımsı-pembe bir düzgün sürer yanaklarına, bu da oldukça sert olan yüz çizgileriyle karşıtlık oluşturur. Şu anda gözleri boyalı, yağ gibi parlayan siyah, dışarı doğru kıvrılarak uzayan bir çizgiyle vurgulanmış. Ağzı son derece güzel, bir de o belirgin bıyıkları olmasa. Çıkık elmacık kemikleri, kulaklarının arkasına kıvırdığı kısa saçları ve dik boynuyla yarattığı, aşırı titizlikle yapılmış bir Bizans mozaiğindeki figürü anımsatan görkemli abuk saygınlığı tartışma götürmez. Bir saniye yerinde dursa, betimlemede daha başarılı olacağım. Ama önemli olan söylendi sanıyorum.

Şimdi kazağını çıkarıyor, vücudunu ayrıntılarıyla yeniden görebileceğim. Sıra dışı bir güzelliği var vücudunun, nerdeyse genç bir vücut, yalnız çenesinin altında, gerdanında başlayan sarkma belirtisi ve kalçalarının üstünde beliren küçük yağ ta-

bakası bu çekici hoşluğunu olumsuz etkiliyor. Daha fazla kusur bulmakta diretmeyen biri onu seve seve kucaklar. Boynundaki zincirde küçük bir haç var, şimdi sırtına, kürek kemiklerinin arasına kaymış, aslında kemikli ve boğumlu parmaklarına burcunun rengi olan bir sürü firuze yüzük takmış. Şimdi uzun tüylü battaniyenin üstüne oturdu, pantolonunu çıkardı, sütlü kahverengi çorapları göründü. Dik yakalı kazağını da çıkardı, altında pamuklu bluzu var. Kalktı, benim de şimdi fark ettiğim minicik bir dolabı karıştırıyor. Onun ince yapılı, nerdeyse kız gibi vücuduna bir kez daha hayran olmam için bir fırsat bu. Bir havlu alıp banyoya gidiyor, kapıya yapıştırılmış krem rengi plastik, küçük bir plakada lazımlığa oturmuş bir çocuk var. Az sonra duş sesi duyuluyor, ama kısa sürüyor, herhalde bu saatte sıcak su akmıyordur artık, bu yüzden Svetlana'nın dudaklarını püskürterek kıkırdaması. Adı Svetlana, kulağa biraz tuhaf geliyor, en azından bence hoş olmayan, kendisine uymayan bir ad. Gerçi Nana diyorlar, ama onu böyle çağıranlar ya Zola'yı hiç okumamış olanlar ya da hiç düşünmeden söyleyenler; böylece her şey kendi yolunda akıp gidiyor işte.

Aşırı tahrik olmuş halde evin içinde sendeleyip duruyorum. Kış akşamının giderek zayıflayan kızıllığında bacaklarım, pençelerim, saydam karnım odayı dolduruyor. Banyodan ne zamandır duş sesi duyulmuyor. Zaman zaman rafın üstüne bıraktığı küçük bir şişenin, ardından başka bir şişenin sesi geliyor, boğuk titreşimlerin ne olduğu pek anlaşılmıyor, sonra musluktan akan suyun sesi, dişlerini fırçalarken çıkan ses. Artık sabrım taştı. Kapının altından sürünerek içeri süzülüyor, aramızda birkaç santim kalana kadar yaklaşıyorum kendisine. Beline kadar çıplak, saçları dağılmış, siyaha boyalı, yapay bir siyah, Gümrükçü Rousseau'nunkiyle* akraba. Böylece yaşı da belli oluyor sonunda. Şimdi yine makyaj yapmağa başladığı yüzü boyasızken sakalsız bir Asyalıyı andırıyor. Göğüsleri harikulade, vücudunun en genç kalan bölümü. Zincirdeki küçük haç meme uçlarından birine takılmış, etin sıcak yastığında parlıyor. Saçla-

* Henri Rousseau [1844-1910]: Portrelerinde insanların saçlarını aşırı siyaha boyayan naif Fransız ressamı. Uzun yıllar gümrük memurluğu yaptığı için "Gümrükçü" [Le Daunier] olarak da anıldı. (ç.n.)

rını yıkadı, kurutma makinesiyle kuruttu, bir vidası eksik kirli aynanın karşısında tarandıkça tarandı, o kadar çok sağa sola dönüp durdu ki – artık saat altıya beş var, o ise her an gelebilir. Şeftali rengi pudrayla kapatsa da yüzünde bir solukluk dikkati çekiyor, ten rengiyle ilgisi olmayan, yüz ifadesindeki solukluk bu, tinsel bir solukluk diyebilirim. Onu tedirgin eden bir şey var, açıkça belli oluyor, baskı altında. Heyecanlı olmalı, sevinçli bir coşku duymalı, ama onun içini allak bullak den bir şey var. Dudaklarını birbirine bastırıyor, hüzünlü. "O mercan dudaklara yerleşmiş / bir yanıltıcı gülümseme." Mahzun Doğulu bir kadının, bir melezin, hüzünlü bir idolün dudakları.

Banyodan acele çıkıyor, giysilerini hemen üzerine geçiriyor. Bence fazla ilginç değil bu. Üstelik zamanım da dar. Hemen odadan, apartman blokundan dışarı çıkıyorum, çirkin saydamlığım ve kıllı bacaklarımla tüm yaya kaldırımını kaplayarak evin çevresindeki karlı, çamurlu, karanlık sokaklarda sürüklüyorum kendimi. Yayalar gelip geçiyor, ama o yok aralarında. Yürümeye devam ederek bulvara çıkıyorum, aşağı, caddenin pisliği camlarına kadar sıçramış, kırmızı, mayıs böceği gibi hantal, kar yığınları içinde ilerlemeye çalışan otobüslere doğru gidiyorum.

Sonunda onun yaklaştığını sezinliyorum ve otobüste asılan yaşlı kadınlar, liseliler ve işçilerden oluşan salkımın üzerine atılıyorum: İşte, tam orada, şoförün penceresinin yanındaki direğe asılmış, ayak parmaklarının ucunda duran genç adam. Rahat yirmi dört yaşında olmalı, oldukça uzun boylu, sarışın, kürk kasketinin altından alışılmadık derecede uzun saçları dışarı sarkıyor. Seyrek, altın sarısı sakalları ve bıyıkları çocuksu yüzünün daha köşeli görünmesini engelliyor. Ağız ve çene bölümünde sezinlenen korkunçluk onun kötü yürekliliğinden değil, çatık kaşlı, melankolik tavrından ileri geliyor. Yanmakta olan bir evden kundaktaki bir çocuğu ya da Giorgione'nin bir tablosunu kurtarmak için seçim yapmak zorunda kalsa, hiç duraksamadan sanat yapıtını kurtarmaya karar verecek biri izlenimi bırakıyor insanda.

Gerçekte birkaç günden beri kendisinden on bir yaş büyük olan bir kadınla yaşayan yalnızca silik, kafası karışık bir adam

olması pekâlâ mümkün. Her neyse, ben bir an önce sürünerek derisinin altına girmek, kılcal damarlarına kayıp kanında, daha kalın damarlarının içinden yüzerek kırmızı alyuvarların adaları ve akyuvarların bin parmaklı beyaz kirpilerinin arasından geçerek sonunda dünyanın bütün alüvyonlarıyla beyninin sınırsız deltasına varmak için acele ediyorum, orada kendime rahat bir yer bulup cırnaklarımı geri çekeceğim. Otobüsün Nana'nın evine yaklaştığı her metrede açlığım artıyor, doyumsuzluğum katlanılmaz oluyor.

Kahrolası inek karı, ne yapıyor o çamaşır sepetiyle ortalıkta öyle, tam da ayağımın üstüne bıraktı! Neyse ki öbür durakta ineceğim. Yol çok uzun. İlle de bu soğukta, bu sefil koşullar altında dünyanın öbür ucuna gitmek zorunda mıyım? Salt karşı konulmaz aurası yüzünden hasta olmaya hiç niyetim yok. Görünüşe göre Nana'nın bana hayranlık duymasını da hani hiç öyle fevkalade bir şey olarak görmüyorum, karmaşık işlerle uğraşamam ben. Yine de ilginç bir yanı var, özellikle yaşıyla ilintili, onun yanında hemen utangaçlaşıyor, hafiften kızarıyorum ve bu hoşuma gidiyor. Olgun bir kadını fethetmek her delikanlının düşü olmalı. Ona duyduğum ilgi, beni erotizmle tanıştırmasından çok onun ruhuna, olgun, gerçek bir kadının düşüncelerine ve anımsamalarına. Liseli olsun, üniversiteli olsun, kız öğrencilerin çoğu, gözlerinin kehribar ışığı ve o belli, toplum kurallarına aptalca aldırmazlıkları içinde kendilerini beğenmiş kediler yalnızca. Geçmişleri yoktur, en azından geçmişleriyle ilgili bilinçleri açık seçik değildir, diskotek aksesuarıdırlar –erotizmleri de, eğer varsa, toplumsal, estetik karakterlidir– hayal kurmayı körletirler, ısırılan ham meyvenin dişleri körletmesi gibi. Bunların çoğu hiçbir zaman doğru dürüst olgunlaşmaz, çekicilikleri kaybolur, kitleler içinde terbiyeli, görevlerinin bilincinde, ortalama kadınların arasına katılarak kocalarının karıları olurlar. Küçük, efendi mühendisler, gemiciler, muhasebeciler – onların payına, yanıp sönen titrek disko ışıkları ve dönen büyük ayna kürenin altında ellerini kollarını garip hareketlerle sallayıp dans eden bu kibirli dişi kaplanlar düşer.

Bir o gözünü, bir bu gözünü kırpa kırpa böylesi düşüncelere dalan genç adam sonunda kapkaranlık Dămăroaia Semti'nde otobüsten indi ve acele etmeden blokun (zayıf) aydınlatılmış pencerelerine doğru salına salına yürüdü. Ben kızlar hakkında böyle fikir yürütürken, tilki örneği, sözkonusu olanın güya ekşi üzümlere yetişememek olduğunu düşünmüşsündür kesinlikle, böyle düşünmekte haklısındır da. Dürüst olmak gerekirse, sözünü ettiğim öyle heykel gibi, şık giyimli kızlara hemen hiç denk gelmedim. Ben yirmi yaşındayken ilk kadınım da "yaşlıydı", yirmi dokuzundaydı. Ardından arada bir yine buna benzer yaklaşımlarım oldu. Ama bu küçük cadılar insanı önce kendilerine yaklaştırırlar, yaklaştırırlar, sonra aniden artık daha fazla yaklaştırmaz olurlar, bu da beni deli eder. Böyle biriyle aylarca boşuna zaman harcadım, yeter artık.

Şimdiye kadar bir kadınla doğru dürüst, uzun süreli yaşamayı hiç denememiştim, Nana beklenmedik şans benim için; onun yanında yatabiliyorum, diğerlerinde bundan hep kaçınmıştım. Nana'yı Şerban'ın o sönük partisinde tanıdığımdan beri buraya dördüncü ya da beşinci gelişim. Nana Şerban'ın kuzini, mutfakta bir şeyler yapıyordu. Çok kolay oldu. *Bir zamanlar bir kız edinmiştim kendime ya da, daha do*ğrusu o beni. Odasını *gösterdi bana: Hoş, değil mi? Norveç ağacından...* Kötü yanı, dediğim gibi, kentin bu kadar dışında oturması yalnızca, bir de onunla çıkamayacak olmam. Hadi sinema, tiyatro neyse, millet, annesini getirmiş diyebilir, ama ya arkadaşlar – hepsi alay eder seninle. Ah, bu da benim kötü yanım, biliyorum! Ama böyle işte! Onu kullanıyorum, buyurun, durum bu. Sanırım bir süre büyük sorunlar yaşamadan, güçlük çıkarmadan birbirimizden yararlanacağız. Zaman zaman onunla kendimi, çoktan gözden kaybolmuş Anthony Perkins'le, sonsuz sarmal merdivenlerin korkuluklarından aşağı sarkarak ardından seslenen Ingrid Bergmann olarak görüyorum: "Ama ben yaşlıyım! Yaşlıyım! Yaşlıyım!" En çok işin bu boyutu tedirgin ediyor beni. Onun haksız yere tekmelenmiş, suçsuz, küçük bir hayvan olarak gözümde canlanması, acıma duygusundan erimeme yetiyor benim. Eğer benim yüzümden acı çekeceğini bilirsem, kim olursa olsun, görünüşü nasıl olursa olsun, hiç fark etmez, sanı-

rım terk edemem. Yine de her şeyin yolunda gideceğini umuyorum.

Şimdi merdivenlerde olmak dışarıya göre daha iyi, hiç olmazsa kar taneleri uçuşup yapışmıyor insanın yüzüne. Şu iğrenç merdivenleri tırmanıyorum. Allah kahretsin, neden burası hep krematoryum gibi kokuyor? Şu koyu mor, gözetleme deliği olan kapı işte. Kapıyı çalıyorum, bana kapıyı açıyorsun ve her zamanki gibi şaşırıp kalıyorum: Her keresinde içimde küçük bir tedirginlikle görünüşünün biraz daha az sevindirici olmasını bekliyorum, oysa harikuladesin; gülümseyişinle çıkık elmacık kemiklerin daha da çıkık görünüyor, kaşlarının kavisleri daha yumuşak, daha az otoriter. Başını onurla dik tutuyorsun, bu biraz erkeksi tavrın beni hayran bırakan bir çeşit iki anlamlılık izlenimi yaratıyor. Kalın kış giysilerimi çıkarmama yardım ediyorsun, ceketimin eteklerinde hâlâ kar var, kırmızı dik yakalı kazağımla koyun yününden kırmızı battaniyeyle örtülü yatağa oturuyorum, kamuflaj mükemmel. Hafiften duygulandım, şimdiye kadar hiçbir kadın benim için kendini bu kadar güzelleştirmedi, Nana. Sendeki şefkat, uysallık ve çekingenlik karışımı beni yüreklendiriyor. Ama yüzüne dikkatlice bakınca başka bir şey daha görüyorum. Saçlarını okşayarak neden bu kadar mahzun olduğunu soruyorum.

Aslında hüzün değil sende gözlediğim, başka bir şey, ama böyle soruluyor işte. Biraz duraksadıktan sonra anlatıyorsun bana. Anlatırken sesinde rahatsız edici bir şey var, sanki doğru tümce kurma kurallarına sonsuz saygısı olan son derece titiz bir öğretmensin. Kitap gibi konuşuyorsun. Allahtan bir süredir tanıyorum seni. Bir– iki saat sonra bu yapmacık özeni bırakıp kedi gibi sokulgan olursun. Öncelikle çok tatlısın. Ama yatağa çok var daha. Kaskatı oturup edebiyat konuları üzerine sohbet ediyoruz. Demiştin ki, işten eve gelirken (hâlâ ne iş yaptığını bilmiyorum, adı bir sürü sözcüğün baş harflerinden oluşan bir kısaltma olan bir enstitüde rakamlarla ilgili bir iş, rakamlar, yine rakamlar) karla kaplı otobüs durağında bekliyordun, yani bundan bir buçuk, iki saat önce. Otobüsü gözlemekte güçlük çekiyordun, çünkü kar otobüsün geleceği yönden tipi halinde yağıyordu. Giderek koyulaşan akşamın alaca karanlığında kuy-

ruğunu kısmış bir sokak köpeği otobüs bekleyenlerin önünde bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyordu. Sarımsı tüyleri karla kaplıydı, arka bacaklarında, birbirine yapışmış tüylerde buz parçaları vardı. Burnu siyahtı, arada bir yoldan geçen birini donuk bakışlarıyla süzüyordu.

Sürekli tur atıyor, ama bir yandan da giderek yolun ortasına doğru kayıyordu, yarı donmuş gibiydi. Birden karanlık sis içinden bir araba hızla çıkıp geldi ve o hızla hayvana çarptı. Büyük bir davula vurulmuş gibi tok bir ses çıktı. Köpek bağırdı, o kadar yüksek sesle bağırdı ki, inanılır gibi değil! Herhangi bir havlama, uluma, ağlayıp viyaklama değildi, bütün bir et kütlesinden fırlayan salt acıydı. Bir haykırıştı diyebilirim nerdeyse, köpeksi değil, insan çığlığının bazen insansı olmaması gibi. Araba gözden kayboldu, ama köpek caddenin ortasında kalmakta direniyor, uluması hiç azalmadan sürerken, olduğu yerde ön ayaklarıyla boyuna kuyruğuna doğru dönüp duruyordu. Aynı yandan başka bir araba daha gelip ona çarpana kadar sürekli bağırdı. Bu kez hayvana alttan, karnından vurmuş, onu fırlatıp sırtüstü düşürmüştü. Arabanın hayvanın üstünden geçmesi süresinde (bir ya da iki saniye) köpeğin haykırışı dayanılmaz bir hal almıştı. Birkaç kadın elleriyle yüzlerini kapattı, biri yanağını bir ağaca dayadı, bu arada adamlar arabanın ardından bağrıştılar. Köpek sürüklene sürüklene kaldırıma kadar geldi, çitin yanında karnının üstüne uzandı kaldı. Artık sesi çıkmaz olmuştu, yalnızca zaman zaman siyah ağzını açıp kapadı.

Hemen ardından senin otobüsün geldi, o sıkış tıkış kalabalıkta için bulandı. Anlayabiliyorum seni. Olayı anlattığında beni de bir ürperti aldı. Elini tutuyor ve firuze taşlı yüzüğünü inceliyorum. Sana iyi davranmak çok hoşuma gidiyor. Oysa başkalarıyla hiç çekilmez olurum. Ayağa kalkıp çantandan altın yaldızlı küçük bir paket kahve çıkarıyorsun, hışırdayan çekirdek kahve, Avusturya'dan gelme. Kimileri, bulunabilen en iyi kahve, diyor, kimileri de en kötüsü. Elektrikli kahve değirmenini dolduruyorsun, saydam kapağını yerine oturtuyorsun, değirmen titreşmeye başlayınca elini üzerine bastırıyorsun. Ben de elimi senin elinin üstüne koyuyorum. Belini kavrıyor, bırakmak, çekingen davranmak istemiyorum. Önümüzde bütün bir gece

olduğunu, olayın aşama aşama yükselmesi gerektiğini, yoksa çirkinleşeceğini, incitici olacağını, iğrençleşeceğini biliyorum, bir yandan da bekleme konusunda yeterince deneyimimin olmadığından korkuyorum. Seninle beraber olduğumda bana o kadar çekici geliyorsun ki, şeytan götürsün şu konuşmayı diyorum kendi kendime (kafamın içi zaten bomboş) ve seni hemen kollarıma almak geliyor içimden. Deniyorum da ve sen de biraz gevşiyorsun zaten, ama o zaman kahve değirmeninin kapağını bırakmak zorunda olacaksın, bırakınca da kahve çekirdekleri hemen odaya dağılacak. Tutuyorum kendimi, sen kahve suyunu ocağa koyarken son okuduklarımız üzerine izlenimlerimizi dingin bir sesle paylaşıyoruz. Anlaşılması güç bir kitap okuyorsun şu sıralar. Aslında sırf başlığı yüzünden aldın eline, şimdi sürekli çantanda taşıyorsun. Kitabın adı *Uçurumlar*, derinliği olan bir kitap olduğunu düşünmüştün. Tabii, derinlikleri ölçülemeyen bir kadın sözkonusu olan. Yazarların çok kez derinlik ölçecek donanımları olmadan böyle şeyler yazarak kendilerini derinliklere adadıklarını ima ettim alaycı bir tavırla. Geçen hafta ödünç aldığım iki kitabı okuyup bitirdim. Okumak değil, yuttum nerdeyse. Salinger'den *Dokuz Öykü* (hepsi harikaydı, ama en çok *Gülen Adam* hoşuma gitti, çünkü çocukken bana da çılgın şeyler anlatan bir arkadaşım vardı, adı Mugurel'di ve beni birçok Hitler olduğuna inandırmaya çalışırdı; anlattığı her epizotta bizden bir asker hep bir Hitler öldürüyordu) ve John Wain'in *Nuncle*'ı, öyle dünyayı yerinden oynatacak değil, ama yer yer "derinliği" olan bir kitap derdin sen olsan.

Kapı kupu kaşık sapı... Ve *coffee*. Senin küçük, mavi kenarlı fincanlarından höpürdettik. Şimdiden titriyorum sabırsızlıktan. Ama ah, of boşuna! Daha çok beklemek zorundayım, şu burçlarla yine bana eziyet ediyorsun. Onları gördükçe tüylerim diken diken oluyor. Ama sen, o nasıl olacakmış, bu nasıl olacakmış, ille de bilmek istiyorsun. İş hayatımdaki durum neymiş, aşk hayatım nasılmış, zekâ düzeyim ne kadarmış, hangi hastalıklar benim için tehlikeli olabilirmiş. Yüce Tanrım, bir kadın seni gerçekten de bütün gece boyunca çılgına çevirebilir. Arada bir ben de rahat durmuyorum, tabii. İki elimle birden okşuyorum seni. Başarabildiğim tek etki, okurken zaman zaman sesi-

nin biraz kısılması, kısa bir süre için durup gözlerini kapatıyorsun. Gerçi arada bir konudan saptığın oluyor, yine de pes etmiyorsun. Ama bir sonuca da varamıyorsun. Burcumun kimi belirtilerinin bana tam uyduğunu, kimilerinin ise hiç uymadığını söylüyorsun. Sonunda kesiyorsun okumayı ve yatağı hazırlıyoruz. Sonra soyunuyoruz (sen her zamanki gibi banyoya gidiyor ve zincifre kırmızısı çiçekli sabahlığınla utangaç dönüyorsun, her keresinde sabahlığının altında çıplaklığınla beni yeniden hayal kırıklığına uğratıyorsun). Ben ne zamandır kocaman kuştüyü yorganın altındayım, artık yatağa girip sokulsan ya bana.

Sevgili okur, burada sana istemeyerek korkarım ağır bir darbe vuracağım. Kare yatakta gözlemlediklerimle ilgili hiçbir bildirimde, betimlemede bulunmayacağım. Şimdi Valli'nin kızışmış beyninden çıkmış da olsam –söylemeyi unuttum, bu sarışın, sakalları altın rengi delikanlının adı Valli– ve tüm kabartıları, kraterleri ve sismik sarsıntılarıyla yatağın genel manzarasının nasıl geliştiğini tam olarak görmüş de olsam bunu yapmayacağım. Kitaplığın en üst rafında oturmuş, göbeğimi Mandiargues'in *Siyah Müze*'sine sürterek kaşıyor ve bacaklarımı gelişigüzel, kollu avizeye yetişene kadar sallıyorum. Görüyorum, iğnemi tam yerinden vurdum, kurbanım şu anda felç, hiçbir şekilde direnecek halde değil. Bununla beraber capcanlı, belleği hiç zarar görmedi, jelatinimsi, lezzetli bir lokma. Şu anda yüzü zevkten kasılmış (ya da acıdan donmuş), kadından gecenin sonunda benim parlak ağımda sallanan yalnızca kuru bir kabuk kalacak. Ama ben yakalamanın ve sokmanın teknik açılarıyla ilgilenmekten pek hoşlanmam. Bunları senin de kendi yaşantılarından bildiğini varsayıyorum. Buraya kadar gelmişken sana beş dakika için gözlerini kapamanı ve yaşamış olduğun en güzel (ya da son) aşk gecesini bütün ayrıntılarıyla gözünde canlandırmanı öneriyorum.

Şimdi yeniden gözlerini açabilirsin. Her şey yolunda. Her iki çıplak güzelliği sana daha yakından betimlemediğim sürece, seni ikiyüzlü okur, senin ahlak kavramına da dokunulmamış oluyor. Kadın şu an başını erkeğin göğsüne koymuş ve aynı zamanda omuzlarını da kavramış bulunuyor – alışılmış, olağan

pozisyon. Erkeğin, en küçük bir zedelenmenin söz yitimine, yazma ve okuma yetisinin yok olmasına yol açacak sol şakağındaki lopuna yeniden yerleşmek için acele ediyorum.

Televizyonu kapattıktan hemen sonra elini ekranın üzerinde gezdirirsen, parmaklarının ucunda binlerce minicik iğne batırılıyormuş gibi karıncalanma duyarsın, beklenmedik bir şekilde elektriğin boşalmasıyla şiddetli çatırdamalar olur. Ama elinin ayasını ikinci kez ekran yüzeyinde gezdirirsen artık hiçbir gerilim algılayamazsın: Ekran ölüdür. Seni okşarken şimdi bana da öyle oluyor, Nana. Memelerin, omuzlarının kasları artık yanıt vermiyor, sanki sandalye gibi, kaba dokuma çarşaf gibi herhangi bir nesne. Aynı anda senin idrakin, duyumlaman, daha derinlerdeki tözün ortaya çıkıyor, tıpkı Okyanusta suyun yüzüne yükselen ada gibi. Tüm ormanları, hayvanları, kuşları, kızböcekleriyle. Kadın olmayı bırakmakla kadınlaşıyorsun. Laflamaya başlıyoruz, sabahın sekizine kadar sürüyor bu böyle. Seninle olduğumdan beri böyle gecelerde bir kez olsun gözümü kırpmadım. Sana filmler ya da fıkralar anlattım, sonra samimi itiraflarda bulundum.

Genellikle karşılığını alamasam da beni dikkatle dinlemeni, iyi bir dinleyici olmanı her şeyin üstünde seviyorum. Son keresinde (beş gece önce) Maria'yla ilgili o aptal öyküyü anlatmaya başlamıştım, hani seni sinirlendirdiğimde inatla "Bloody Mary" diye boyuna yinelediğin Maria. Şimdi ille de, sonunda onun doğum gününe gidip gitmediğimi bilmek istiyorsun. Bu öykü beni küçük düşürüyor. Sana rastlamasaydım kim bilir ne olurdu benden. Bloody Mary'yi yaklaşık bir yıl önce tanıdım, hemen âşık oldu bana. Beni yüksek okuldan tanırmış, öykülerimden birkaçını dergilerde okumuş, beni büyük bilmem ne sanırdı. Onu bir an bile olsun ciddiye almadım. Buldozer gibi bir kızdı. İri yarıydı, gözlerinin altında halkalar vardı ve harika siyah saçları. Hayalperest bir çılgın. Mutlu olunca gerçek bir oyunculuk sunardı insana. Yolda giderken şarkı söyler, çığlıklar atar, beni kucaklayıp kaburga kemiklerimi kırarcasına sıkar, yanaklarımı ısırıp kanatırdı. Onunla ne zaman buluşsam, mor lekelerle dönerdim eve. Birlikte olduğumuz ilk günleri anımsatacak bir sürü ıvır zıvır toplamıştı: İçtiğimiz bira şişelerinin

etiketleri, kendisine vermiş olduğum inciçiçeklerinin kurumuş artıkları, sofra sanatının bütün kurallarına uyarak benim için donattığı masadan üstünde bir figür oyması olan küçük, plastik bir kürdan, ışığında büyülü bir akşam geçirmiş olduğumuz, yarısına kadar yanmış süslü bir mum artığı, kendisine döpiyes diktiği kareli bir kumaştan arta kalan üçgen bir parça, o giysisiyle benimle ilk kez çıkmış, Athénée Palace'a gitmiştik.

Bütün bunları M biçiminde bir mukavvaya yapışkan bantlarla tutturup bana doğum günü hediyesi olarak vermişti. Pembe, soluk yeşil giysileriyle duygulu, sevecen, aynı zamanda çok tuhaftı, içinde yetiştiği çevrenin dışındaki dünyanın çekimine nasıl bir tutkuyla heveslendiğini görmek etkileyiciydi. Bana böylesine deli olması beni çok korkutuyordu. Geceleri kentin sokaklarında dolaşırdık. Ancak, aşırı derecede zevksizliği, adi şeylere olan düşkünlüğü (kötü halk müziğine, en ucuz melodramlara), moral verici olduğunu sandığı için hasta koğuşuna *Hello everybody,* diye bağırarak dalması gibi densizlikleri o zamanlar beni öylesine çileden çıkarmıştı ki, üç-dört ay sonra kılımı bile kıpırdatmadan ayrılmak zorunda olduğumuzu, kendisinden artık hoşlanmadığımı söyledim. O akşam onu evine yolladım, tek başına (dünyanın öbür ucundaki Berceni'ye yürüdü).

Sabahın üçünde annesi telefon ederek hâlâ eve dönmediğini söyledi. Korktum, olmadık şeyler geldi aklıma. O kadar heyecanlanmışım ki, sabaha doğru tam bir budala gibi ağzımda geveleyip kekeleyerek: Yüce Tanrım, tek sağ salim eve varsın da, sen beni yazar yapma, dedim. Lütfen başına bir şey gelmesin... Sunacak daha fazla şeyim yoktu. Kentin sokaklarında, sağda solda dolaştıktan sonra beşe doğru eve gelmiş.

(Şimdi iğrenç, bana karşı ikiyüzlü bir acıma duygusuyla bakışından bu öykünün ne kadar sinirine dokunduğunu açıkça anlıyorum. Maria'yı kıskanıyorsun. Diyorsun ki: "Tanrım, Valli, ne kadar safsın! Bütün gece sokaklarda dolaşmış olduğuna gerçekten inanıyor musun?" Sana bir kez daha bunun Maria'ya özgü bir davranış olduğunu açıklıyorum, ama sen onu haksız yere suçlamakta diretiyor, geceyi bir başkasının yanında geçirmiş olacağını söylüyorsun. Ama, neden kendisine hiç

dokunulmamış olduğu yalanını söylesin ki? Hayır, Maria saftı, kesinlikle bakireydi, o ölçüsüzlüğü içinde bir çocuk kadar doğal ve masumdu. Bu konuda en küçük bir kuşkum yok. Şu iğnelemeli alaycılığını kendine sakla, onu tanımıyorsun.)

Sonra uzun zaman görmedik birbirimizi. Yolda rastlaştığımızda sonbahardı, Ekim ayıydı. Biraz gevezelik ettikten sonra ikimiz de kendi yolumuza gittik. İçten bir heyecan duymuş olmama şaşırdım. İlk kez çekici geldi, eksikliğini duydum. Ertesi gün öğleden önce üniversiteye gittim. Koridorda bekledim onu ve kendisinden karım olmasını istedim. Çok mutluydum, olaya bitmiş gözüyle bakıyordum, beni sevmiş olduğunu biliyordum ve hâlâ sevmekte olduğundan emindim, her şey bana bağlıydı. Ayağının altından yerin kaydığını sezinledim, ama direndi, oysa ben Bloody Mary açısından mutlu bir aile yaşamı canlandırmıştım gözümde. İki gün sonra oturdukları blokun yanındaki parkta buluştuk. Yanımda kocaman, sulu bir armut getirmiştim. Armudu dişledi, çılgınlığa vurdu güzel şey. Dur bakalım, önce düşünüp taşınmak, görüşüp danışmak gerekir... Belki iki yıl sonra...

Tabii, bu süre içinde kendisi, benim küçük buldok'um da namuslu kalmalıymış, lekesiz, temiz girmeliymiş gerdeğe, çünkü gelinliğinde bakirelik tacını ve bununla ilgili ayrıntıları hak etmeyi önemsiyormuş. Bense, onu bu önerimle deli gibi mutlu kıldığımı sanıyordum. Yani sonunda öfke içinde ayrıldık birbirimizden. Ona, geri zekâlı birini aramak zorunda olduğunu, bu koşullar altında kimsenin onu istemeyeceğini vurdum kafasına. Aylarca zaman zaman aradım onu telefonla, çünkü vicdan azabı çekiyordum. Zavallı kızcağızın aslında benimle olmak istediği, ama benim davranışımdan ürktüğü, benden korktuğu kuruntusu içindeydim. Beni bir-iki kez evine çağırdı ve görülmedik bir iğrençlik sergiledi. Kış ortası ardına kadar açılmış pencereler, başına sardığı muslin bir bezle temizlik yaparken buyur etti beni. Benimle alaycı bir tavırla konuşup yarım saat sonra sepetledi, oysa oraya varmak için bir saatten fazla yol gitmiştim. Mayalı ekşi bir pasta ikram etti, sanırım hamuruna kasıtlı olarak limon sıkmıştı. Besbelli, hıncını çıkarıyordu benden, benimle dalga geçiyordu.

Her defasında korkunç bir öfkeyle ayrılıyordum onun yanından ve artık bu ilişkiyi kesinlikle bitirmeye karar veriyordum. Ama evde yine duygulanıyordum, gerçeği kabullenecek durumda değildim: Başka birini bulmuştu ve benimle bir ilişiği olsun istemiyordu. Hatta söylediklerinden dolaylı olarak bulduğu kişinin nasıl biri olduğunu bile anladım, ona, o görkemli poposu içine sığsın diye 58 beden blue-jeans getiren aptal gemicinin tekiydi, ayrıca ona Frank Sinatra ve Cleopatra Melidoneanu dinlesin diye nikel kaplamalı bir kasetçalar da yamamıştı, arada sırada ona uğruyor, onunla evlenmek isteyen şu pısırık yazar bozuntusuyla eğleniyorlardı. Yaz geldiğinde Mary'nin süngüsü düşmüştü biraz, arada bir bana uğradığı oluyor, maskesini düşürüyordu. Ancak, onun üstünde kalabilmek için tam bir rodeocu olmak gerekiyordu. Yabani atlar gibi bir sağa bir sola atıyordu kendini.

Bir gün sonra yine yüzüme bakmaz oluyordu. Tayfası Güney Amerika'dan dönmüştü, onunla pek bir gurur duyuyordu. Gemici bir ay sonra yeniden ortadan kaybolunca yine bana uğramaya ya da beni evine çağırmaya başladı, yürek paralayıcı dertlerini bana döküyordu: O zamanlar beni ne kadar sevmişmiş, hiç haberim yokmuş bundan benim vb. Ağlayınca havuç gibi kızarıyor, gözlerinden yaşlar fışkırıyordu, soğan kokan Transilvanyalı köylü kadınlarına benziyordu, hali gülünçtü. Ben hâlâ, beni kendine bağlamak için şilepte çalışan herif hikâyesini uydurduğunu umuyordum. Beni sevmesini istiyordum, beynim çalışmaz olmuştu, duygusallaşıyor, onun için yanıp tutuşuyordum. Bu denizci, Mărăşeşti ya da Mărăşti, ucuz bir inci kolyeyle Antiller'den ya da ona benzer bir yerden geldiği andan itibaren Maria'nın benimle alay etmesi yeniden başladı. İnanılmaz, ama gerçek: Bir yıldan fazla takıldığım bu salak hikâyeden kurtulamadım.

Paranoyanın motoru olarak kendini beğenmişlik, insanın gerçeği tümüyle reddetmesine, kendi kendine bir tiyatro oyunu kurmasına neden oluyor; bu oyunda insan yedekte, Sinderella'nın altın ayakkabıyla gelmesini bekleyip durduğu prens yerine yeterince kibar olmasa da daha garantili olduğundan tavla

uşağı olarak sürekli oyalandırılıyor. Şu *sonsuz hikâyeyi* buraya kadar getirdim. Şimdi benden (garip Moğol yüzünde o olağanüstü güzel bakışlı gözlerin ve köprücük kemiğime yapışmış, dağınık, ıslak saçlarınla) onun, yine dondurucu bir ayda hiç beklenmedik bir şekilde beni davet ettiği doğum gününe gidip gitmediğimi bilmek istiyorsun. Gittim, gittim, lanet olsun... aşağı yukarı bir saat kadar dayandıktan sonra toz oldum oradan; tamamen afallamıştım, güleyim mi, ağlayayım mı bilemedim. Denizci oğlan Filipinler'de bir yerde sürtüp duruyormuş, ama burada, benim buldokçuğun evi onun her türden üçkâğıtçı arkadaşlarıyla kaynıyordu ve hepsinin de çok matrak takma adı vardı: Kuzucuk, Cavlak, Hahamu... Sonuncusuna sempatimden ötürü ben de kendimi Bardamu olarak tanıttım. Ama bu kere sert kayaya toslamıştım, bu şakadan hoşlanmamıştı. Tokalaşırken yüzüme bile bakmadı. Maria'nın beni niçin çağırdığını anlamadım.

Neyse, tamamen değişmiş evi görünce dilim tutuldu. Mary bütün duvarlara hepsi de suyla, denizle ilgili, Tanrı bilir nerden kopya ettiği Yunanca alıntılar yapıştırmıştı: *Thalassa! Thalassa! Panta rhei** ve benzeri harika şeyler. Gece lambası olarak yelkenleri az çok beyaz, arkasında ampul yanan bir fırkateyn vardı. Kapıya Brâncuşi'nin kocaman "Toprağın Bilgeliği" afişi yapıştırılmıştı, herhalde o afişte kendisinin betimlendiğini görmüştü. Yatak dolabının üstünde oval bir selofan paket içinde Kıbrıs'tan fustanella** giymiş fesli bir erkek çiftçi ile hırkalı, saçında ne olduğunu anlamadığım bir şey takılı bir kadın çiftçi vardı, bizde de hatıra dükkânlarında yığınla görülen en adi şeylerden. Huşu içinde Nat King Cole dinlendi. Buydu demek benim Sinderellam, aile kurmak istediğim düşlerimin kadını! Nelerden söz ediyordu öyle? Karton karton Kent sigarası, şileplerin yükleri, Mărăşti'nin gemisinin ayın onunda mı yoksa on beşinde mi ülkenin limanına yanaşacağını bilmemenin verdiği korkunç azap.

Valparaiso'dan gönderilmiş üç boyutlu kartpostalı alınca kendinden geçmiş. Resimde gök mavisi kısacık bir giysi içinde

* Yunanca *Thalassa*: deniz, *Panta rhei*: her şey akıyor. (ç.n.)
** Yunanlı erkeklerin giydiği kısa etek. (ç.n.)

sarı bukleli tatlı bir çocuğun, sandalda hızla kürek çekerek yaklaşan genç bir adamın kucağına atılmaya çalıştığı görülüyor. Resmi hareket ettirince adam küreklere asılıyor ve tatlı sevgilisi ona el sallıyor. Çok utandım, Nana, inan bana, şimdi de utanıyorum. Üstelik böyle olması üzüyor beni. Bir dereceye kadar bana yakışan bir kızı yeğlemeliydim, diye düşünüyorum. Ama böylesi – ne kadar onur kırıcı, hey Tanrım! Onunla gerçekleşecek bir düğün nasıl olurdu, ancak şimdi netleştirebiliyorum. Nasıl bir curcuna, ne tür bir pislik! Tacı, duvağı ve kolunda çiçek demetiyle mutluluktan çığlıklar atıp tepinen Bloody Mary. Bir araya gelmiş müzik grupları hep birden olanca güçleriyle santurlara vuruyor, Căluşar dansçıları piste hücum ediyor: "Hoppa! Hoppa!" Sevinç haykırışları, herkeste bir neşedir gidiyor, Mary masanın başında, gözyaşlarından yapış yapış, bu arada annesi ensesinde üç kat saç örgüsüyle her davetlinin önüne para bağışı yapması için bir zarf koyuyor. Ve sabaha doğru buldokçukla bekâret bozma çabaları. Biraz aşağı kaydın, yüzün şimdi göbeğimde, ellerinle kalçalarımı kavramışsın. Ben öyküyü bitirince ikimiz de uzunca bir süre susuyoruz. Ben hâlâ zehir kusuyorum, ama birkaç gün öncesine göre daha dinginim. Sen ise... susuyorsun. Ne düşünüyorsun, bilmiyorum. Tavandaki ampul odayı, içindekileri gerçek olmayan çiğ bir ışığa boğuyor: istiflenmiş kitaplar, üstünde meyve sepeti olan küçük masa, goblenler. Sandalyenin üstünde giysilerimiz karmakarışık. "Kalçaların ne kadar dar, kız kalçaları gibi" diyorsun sonunda. Sonra doğrudan: "Boynumdaki dikkatini çekti mi?" Yine yukarı doğru kayıyorsun, yüzün yüzümün yanında. Boynundaki kırışıklıkları görüyorum. Bir kadının yaşı en çok boynundan belli olur diye duymuştum bir yerde. Seninki otuz beş yaşındaki bir kadının boynu. Çenenin altında küçük bir yara, bir kesik izi var, daha çok bir kırışık, kaynamış plastik gibi görünüyor. "Burada bir et beni vardı" diyorsun. Tanrım, ne kadar harika bakıyorsun bana öyle, kahverengi kahverengi.

Şu anda yüzünde güzel olan tek şey. Kadın gözlü bir erkek. Bir de kadın ağızlı belki. Yine canım çekiyor seni, ağzımla altdudağını kavrıyorum. Ama sen yine sert yüzünün gerisine çekildin. Benin yakılması gerekiyordu, diye açıklıyorsun. Ve

sonra, korktuğunu, çok korktuğunu, telaş içinde, zorlanarak, boğulurcasına bir çırpıda söylüyorsun. İki yıl önce sonbaharda korkunç bir düşten çırpınarak uyanmıştın. Işığı yakınca yastıkta birkaç kan damlası gördün. İki parmağınla boynunu tuttun: kan. Et beni kanıyordu. Gün doğarken kanser kliniğine koştun. Doktoru tanıyordun, çünkü uzun bir zaman önce de gelmiştin buraya. Çünkü göğsünden kuşkulanmıştın. O zamandan beri bu konuyla ilgili eline ne geçerse yutarcasına okuyorsun, sıkıntı verici, sürekli bir fobi gelişti sende. Biliyordun, eğer et benleri kanarsa ya da aniden renk değiştirirse, mor, pembe olursa ya da soluklaşırsa, bu bir kanser belirtisi olabilir. Hele bir de daha önce belli düşler görmüşsen. Düşlerde verem, kalp ve kanser hastalıklarının önceden görülmesi üzerine bir araştırma var. "Düşünde ne görmüştün o zamanlar?" diye soruyorum. Boşluğa bakıyorsun. "Daha sonra söylerim." Doktor oldukça ayrıksı bir tip. Karısı ölmüş, söylentilere göre kanserden, tabii. Daha biyopsi gelmeden adam sana evlenme önerisinde bulunmuş. Güleyim bari. Hem, böyle konular açmandan pek hoşlanmıyorum. Çünkü sonradan utanç duygusu olmadan sevişmek güçleşiyor. Denizden yükselen gökyakut adası olarak kal. Başka bir şey anlat bana. En son, yaşamadığını, bir varlığı sürdürdüğünü söylemiştin. Belleğin koridorunda geriye doğru gittiğinde, tökezleyip çarpıyorsun sağa sola, çizikler, morluklar oluşuyor bedeninde, ama yine de saydam yerlere, kendinin tümüyle, tam olarak sen olmaktan vazgeçemeyeceğin yerlere varmalısın, zavallı, yetişkin herhangi bir kadın, yeraltında, kent duvarlarının milyonlarca kilometre altında, garsoniyerinin ışık kübü içinde geleceği olmayan bir memure değilsin. Bana kocanı anlat.

Aferin sana genç adam! Hoşuma gidiyorsun böyle. Kaytandan daha güçlü ağınla sarıp sarmaladın onu. Hâlâ midesinde titreşip duran o tatlı Bloody Mary damlasıyla çektin onu kendine ve tam sinir boğumundan soktun. Şimdi onu sekiz bacağımla kavramış durumdayım, artık emebilirim. Sivri dişlerimi atardamarına geçirdim, düşün üzüm tadını duyuyorum damağımda. Ah, öyle ne kadar tatlı, yan yana yatıyorsunuz! Sana bir şey daha anlatamadan okşuyorsun onu. Svetlana adıyla hiçbir

ilişkisi olmayan yüzü yukarı, sana doğru çevrili, yapmacıksız, çekici. Üstdudağı geriliyor, dişleri görünüyor. Bütün gücüyle kendine çekiyor seni. Yok edicisini seviyor. Bu o kadar uzun sürüyor ki, sevgili okur, senin bu bekleme süreni herhangi bir şekilde değerlendirmek sorumluluğunu duyuyorum. Belki Valli hakkında birkaç söz söylemek ters düşmez. Onun yaşam öyküsü bilinen, alışılmış türden: Anaokulu, ilkokul, lise, üniversite. Filoloji öğreniminin dördüncü yılında, bundan sonrasının ne olacağını hiç düşünmedi. Birisi ona kentin en dış mahallelerinden birinde minicik bir okulda bir öğretmenlik kadrosu olduğundan söz edecek olsaydı, kendisine acıyan bir bakışla karşılaşacaktı. Ona Romen edebiyatı alanında büyük bir geleceği olduğu kehanetinde bulunacak biri de aynı bakışla karşılaşırdı.

Şimdilik annesinin, babasının yanında oturuyor, okuyor, okuyor, okuyor. Mesleği, kendine hayranlık duymak. Az yazıyor. Örneğin iki yıl sonra (bunu sırf, gelişmeye başlamış bir yazar olarak yeteneği hakkında bir fikriniz olsun diye açık ediyorum) elinizdeki kitabın ilk öyküsü olan *Rulet Oyuncusu*'nu tamamlamış olacak. Eğer okur olarak kitaba sonundan başlamak gibi iyi bir alışkanlığınız varsa, sayfaları öne doğru çevirip başa gelin ve *Rulet Oyuncusu*'nu hemen şimdi okuyun. İkisi sevişirken yapabileceğiniz en iyi şey bu olacak. Nesnel olarak bakıldığında yaklaşık aynı zamanı gerektirecek olmalı. Şimdiye kadar iki-üç kısa öyküsü "Amfiteatru"da, öyle pek ahım şahım olmayan birkaç şiiri de "Echinox"ta ("Amfiteatru" ve "Echinox" Bükreş ve Cluj'da görece liberal yayın politikası olan iki öğrenci dergisi) yayımlandı. Şiir örgüsünün malzemesini beğenmedim, bana aşırı eter, oje kokuyor. Hem de Nasreddin Hoca gibi fazlasıyla kendinden besleniyor. Gerçek yazar başkasından beslenir.

Ah, hiç doymayacağım sana. Şimdi çözüldük birbirimizden. Kalkıp banyoya gidiyorsun. Üzerine geçirdiğin erkek gömleği dizlerinin üstüne kadar iniyor. Banyodaki suyun şakırtısı en basit bir şey düşünmeme bile engel oluyor. Çok yumuşak başlısın, sevişme anlarında çok uysalsın, kişiliğini diretmiyorsun, önceliğin sende olması için hiçbir davranışta bulunmuyorsun,

ama yumuşak bir şekilde tepki gösteriyor ve bütün hareketlerimde, davranışlarımda belirleyici oluyorsun. Sepetten bir elma alıp yemeye başlıyorum. Yelken gibi açılmış gömleğinle yeniden bana yöneliyorsun ve ışığı kapayıp yatağa giriyorsun. Ellerin ıslak ve soğuk. Elmamı kemirmeyi sürdürürken birden konuştuğunu duyuyorum. Sesin, şimdiye kadar yanımızda varlıklarını kuvvetle duyuran eşyaların yerini alıyor, şimdi artık onların yalnızca külleri kalıyor geriye.

Uzun süre kalmadın kocanın yanında. Benim için böylesi çok hoş. Alkolik olduğunu söylemiştin, yedi yıllık bir evlilikten sonra bıraktın onu. Yedi yıl boyunca hiç mutlu olmadın. Senin romanlarını, şiir kitaplarını pencereden dışarı fırlattı. Sonunda ondan boşandın. Beş yıl oluyor. Boşanma kararının Aralıkta, aşağı yukarı şu günlerde verilmiş olduğunu anımsıyorum. Bu şoku atlatmak için garip şekilde büyük bir çaba harcadın. Yılbaşı gecesi daha önce oturduğun Stefan-cel-Mare'deki tek odalı evinde kendini o kadar yalnız hissettin ve her şey sana o kadar anlamsız geldi ki, saat gece yarısını çalınca Sirk Bulvarı'na attın kendini. Göle indin ve orada yoğun sisin içinde ve garip bir çevrede dizlerinin üstüne çökmüş, buz altındaki gölün derinliklerine gözünü dikmiş bir delikanlıya rastladın. Gözlerinden yaşlar boşandı. O sahneyi hatırlayınca şimdi de bir ürperti duyuyorsun sırtında. Delikanlı son derece ciddi, sana caddeye kadar eşlik etti, sonra döndü, yavaş yavaş siste kayboldu. Onu bir daha görmedin, kocanı da görmediğin gibi.

Sana ilk kez ne zaman seviştiğini soruyorum ve gülümsediğini hissediyorum. Parmaklarımla yüzüne dokunuyorum, gerçekten gülümsüyorsun, o zaman ikimiz de kahkahalar atıyoruz. Bana, ne zaman ve kiminle olduğunun hiç önemi olmadığını söylüyorsun. Ama biraz sabırlı olursam çok daha ilginç bir şey anlatacakmışsın, yani, ilk kez biriyle ne zaman öpüştüğünü. "Birisiyle başka türlü de öpüşülebilir mi?" diye soruyorum hâlâ, bir körün yaptığı gibi elimle usulca ama arzuyla yüzünün çizgilerini yoklayarak. "Tabii" diyorsun ve dudaklarının kımıldadığını duyumsuyorum. Dişlerinle hafifçe parmaklarımı ısırıyorsun. Sonra: "Küçükken kendimi aynada öptüm" diyorsun. Sonra bana renksiz, çekingen bir sesle garip bir soru soru-

yorsun: "Hiç REM diye bir şey duydun mu?" – "Hayır, sanmıyorum" diye yanıtlıyorum mırıldanarak, çok önemsemeden, meraklanmadan. "Gel, canım, ilk kez kendini nasıl öptüğünü anlat bana. 'Laplandlı o güzel çocuğun, / Enigel'in şarkısını söyle hemen bana / ve de Crypto'nun, mantar kralın." (Romen modern klasiklerinden Ion Barbu'nun [1895-1961] dizeleri.) Ve sevgili Şehrazat, böylece o harikulade öykünü anlatmaya başlıyorsun. Zümrüt ada deniz yüzeyinden birkaç bin metre yükseğe fırlıyor ve kıyıları denizde yansıyor. Dar bir patika adanın en yüksek noktasına kadar çıkıyor. Burası sarı hindibalar, çayır papatyaları, aslanağızlarıyla kaplı bir çayır. Parlak gözlü kelebekler, kızböcekleri çiçekler üzerinde deli gibi dönüp duruyorlar. Biraz ötede çiçeklenmiş ağaçlarıyla genç bir orman. Ağaç kabuklarının kokusu buraya kadar geliyor.

Sana anlatacağım olay 1960 ya da 1961'de, ben daha en çok on iki yaşlarında bir kız çocuğu iken oldu. Calea Moşilor'da, üst kattaki çıkıntıyı iki ince sütunun taşıdığı şu ilginç evlerden birinde oturuyorduk, girişin iki yanında bulunan bu sütunlar alçıdan türlü grotesk maske kabartmalarıyla süslüydü. Tam giriş kapısının üstündeki balkonun tabanında suyun dışarı akması için konulmuş metalden açık bir kartal gagası vardı. Çok küçük olmama rağmen balkon, yazları benim oyun yerim, nerdeyse sürekli hüküm sürdüğüm payitahtımdı. Orada turuncu, açık mavi ve erguvan kırmızısı, halka halka boyanmış büyük bir topla oynar ya da sarmaşıkların sarıldığı demir parmaklıklar arasından dakikalarca kartalın gözlerine, gagasına, açılmış burun deliklerine, kafasında her biri kalemle işlenmiş küf rengi metal tüylerine bakardım. Kızgın güneşin altında saatlerce bebeğimi pışpışlayıp kendi kendime ninniler söyledikten sonra gözlerimde sarmaşıkların pırıltılı yansımalarıyla içeri girdiğimde oda bana karanlık bir mezar gibi görünürdü. Akşam yemeğinden sonra yıldızlara bakmak için yine balkona çıkardım. Bilmem neden, o zamanlar gökte daha çok yıldız vardı gibi gelir bana. Güneş tutulmaları da daha sıktı.

Nerdeyse hemen her hafta isle karartılmış camlardan izlerdik güneş tutulmasını. Anımsıyor musun? Ama o zamanlar sen çok daha küçüktün... Kar yığınları da o zamanlar daha büyük-

tü ve o yılın yazında birdenbire, altılı kuyruğu göğün boşluğunda solan bir kuyruklu yıldız görülmüştü. Balkondan onun nasıl beyaz bir leke halinde binlerce sivri köşesiyle sarı sarı parıldayan yıldızlar arasında takılı kaldığını görmüş, bakmaya doyamamıştım. Caddeden –o zamanlar parke taş kaplıydı ve her iki yanında bizimki gibi pembe ve kiremit rengi tonlarda ve *calcio vecchio** ile süslü, dökük sıvalı, pencere storları tozlu evler vardı– o zamanki moda şarkının bugün bile bende aptalca bir nostalji uyandıran duygulu yankıları gelirdi: "Pencereden içeri girer ay / Girer küçük odamıza..."

Tavan arasındaki pencerenin önünde, Moşilor'da yaygın olarak görülen Gorgon figürlerinden ikisinin tuttuğu bir çeşit dürbün vardı; Gorgon hanımlardan birinin kolu yoktu, dökülmüş alçı kolun yerine bir zamanlar kolun içinden geçen demirler dürbünü yıldızlara yöneltmişti. Pencereden, çevredeki evlerin çatıları üstünden Bükreş'in pırıltılı ışıklı reklamlarını görebiliyordum: düzenli aralıklarla yanıp sönen kırmızı-yeşil, güçlü, parlak ışıklar. Özellikle kentin merkezinde, bugün artık olmayan bir apartman blokunun tepesindeki gökyakut renkli ışık çok etkilerdi beni. Bu ışık söndüğü zaman gözlerimi kapar, on bire kadar sayardım. Gözlerimi yeniden açtığımda, tam aynı saniyede reklam ışığı mutlaka tekrar yanmak zorundaydı. Bebeğimin parlak yüzünü gök mavisi bir ışıkla aydınlatır, ışık sönünce mavilik yerini yeşil çizgili ve benekli kırmızı bir gölgeye bırakırdı. Babamın merdivenleri paldır küldür çıkan ayak sesleri duyulana kadar tavan arasında kentin siyah çizgilerine dalar giderdim. Tavan arasının kapısında göründüğünde kırmızı etten devasa, biçimsiz bir anıt etkisi uyandırırdı bende. Çok korkardım ondan, oysa beni hiç dövmezdi, tersine, beni havaya kaldırır ve birlikte yuvarlak pencereye yanaşırdık. Çok büyük, ondan daha küçük ve hepsinden çok daha küçük (bebeğim Zizi'nin bükme iplikten kahverengi saç örgülerinin süslediği karton kafası – radyodan severek dinlediğim şarkıcı Zizi Şerban'ın adını vermiştim bebeğime), üç kafa, altı yuvarlak göz sıkışırdı pencereye, yıldızlara bakmak isterdi. Sonra aşağı, sıkıntılı odalarımıza inerdik.

* Girişik desenli dekoratif sıva. (ç.n.)

Pek az çıkardım evden. Hiç arkadaşım yoktu, annem, babam da son derece kaçınırlardı başkalarıyla ilişki kurmaktan. Zavallı annem yalnızca alış veriş için çıkardı, babam da eve para getirmek için ne olduğu bilinmeyen bir işe gidip gelirdi. Benimle birlikte bir gezinti yapmaya karar verdiklerinde mutlu olurdum. Babamın beni bir kere Uluslar Meydanı'ndaki "Çocuk Kenti"ne götürdüğünü asla unutamam, o zamanlar dört veya beş yaşındaydım. Kentçik müthiş büyük görünmüştü bana. Tam ortada göğe yükselen, dallarına asılmış rengârenk ampuller, her renkte türlü hevenkler, altın rengi, kıpkırmızı, mavi, parlak folyolara sarılıp paketlenmiş karton kutular, insan kafası büyüklüğünde süs küreler, kol kalınlığında gelin telleriyle yüklü bir çam vardı. Ağacın en tepesindeki beş köşeli kırmızı yıldızın ışığı tüm Bükreş'in karını kızıllaştırmaya yetmişti. İki yanı ağaçlı yollarda bükey aynalar, üç metre yüksekliğinde yapay kardan adamlar vardı ve bunların göğüslerindeki vitrinlerden içerdeki karmaşık mekanizmalar görülüyordu.

Her yerde türlü biçimlerde lolipoplar, güzel, yuvarlak şişeler içinde limonatalar, meyveli gazozlar satılıyordu. Büyük kartonlar içinde selofanlara sarılmış renkli şekerler, Noel Baba biçiminde baharatlı çörekler vardı, ama çocukların çevresinde toplandıkları gerçek Noel Babalar da vardı, onların anlattıkları masalları dinliyorlardı. Labirent gibi yollarda dolaşılıyor, ama her yerde üzerinde yön gösteren oklar bulunan tabelalar olduğu için kimse yolunu kaybetmiyordu. Cırlak sarıya boyanmış uzun bir barakada balina Goliath vardı, kalabalığın içinde kendimize yol açarak biz de gördük Goliath'ı: koyu maviye boyanmış alçıdan, kocaman yüzgeçli ve ağzının kenarlarında dağınık kılları olan sonsuz uzunlukta bir silindir gibiydi. Çam ağacının dışında "Çocuk Kenti"ndeki en güzel şey bence "orijinal boyutlarında" kurulmuş olan Wostok Roketi'ydi, kuleye tırmanır gibi tepesine kadar çıkılabiliyordu. Yukardaki kabinde gelenleri kumaş ve gri yünden dikilmiş dişi köpekler Strelka ile Belka karşılıyordu. Sonra öte yandan yine merdivenlerden aşağı inmek gerekiyordu, çünkü arkadan itiş kakış gelen çocuklar da karmaşık koşumları, onlarca tokalarla donanmış köpekleri görmek istiyordu. Babam bana

bu ikisinden önce Laika adındaki dişi köpeğin uzaya gönderildiğini ve ayda kaldığını söyledi. Açık havalarda ayın dumanlı kristalindeki lekelere bazen dikkatle bakıyor, ama bütün çabalarıma rağmen Laika'yı seçemiyordum. Birkaç adım ötede üçayak üstünde rengârenk boyanmış bir dürbün vardı. Babam bir deliğe birkaç bozuk para atarak baktırdı bana da. Ben yıldızlarda yetişen ormanları, çiçekleri, oradaki kızları göreceğimi sanıyordum, ama onun yerine yuvarlak camda boruyu çevirdikçe binlerce simetrik renkli cam parçacıklarının oluşturduğu yeni yeni şekillere, yeni desenlere hayran kalınıyordu. Kocaman, parıltılı kar tanelerine benziyorlardı.

Bu ışık israfı ve daha önce hiç görmediğim renk görkeminden gözlerim yaşararak ayrıldım. Önünden geçtiğimiz bir yapının üst kenarında binlerce ampulden oluşan ışıklı yazılar günün haberlerini veriyordu. Harfler sola doğru kayıyor, sarı ampullerin yanıp sönmesiyle yenileri oluşuyordu. Hediye paketlerini yüklenmiş insanlar titreşen parıltılı harflerin önünde dakikalarca duruyorlardı. Kocaman bir dolunayın egemen olduğu kentte yürüyerek eve döndük.

Telefonumuz yoktu, o zamanlar böyle bir şeyin varlığını bilmiyordum bile. Bu yüzden akrabalarımızı pek az ziyarete giderdik, çünkü annem onlara haber vermeden gitmeyi sevmezdi. Zaten akrabamız da azdı: Annemin erkek ve kız kardeşleri, benim vaftiz teyzem; Lazăr Dayımı belki yılda bir kere ziyarete giderdik, çünkü boşanmış bir adamdı ve boyuna yeni kadınlar alırdı evine, bu da boşandığı karısının arkadaşı olan annemi çok kızdırırdı. Yetmişinin üstünde olduğu halde, anlaşılan onun gücünü ayakta tutan bu alışkanlığından bugüne kadar vazgeçmedi... Vaftiz teyzeme de istemeyerek giderdik, çünkü kir pas içinde bir kadındı. Evi küçük çocuklarla doluydu, her yıl yeni bir çocuk doğuruyordu, ev sürekli pis kokardı. Bense yine de oraya gitmek için sürekli yalvarırdım (kentin dışında, Ferentari'de gürültülü, Çingenelerle dolu, girintili çıkıntılı bir sokakta oturuyordu, burada çirkin, sarıya boyanmış bir kilise ile kilometrelerce öteden kokusu duyulan bir genel tuvalet vardı), çünkü, rastlantı bu ya, vaftiz teyzemin bir TEMP 6 televizyonu vardı, ekranı minicik de olsa ilk *Robin Hood* di-

zilerini, *Büyülü Çakmak Taşı'nı*, *Kurşun Asker'i* ve çok sevdiğim diğer çocuk filmlerini burada izlemiştim.

Bu arada altları çiçekli çocuk bezleriyle sarılı, kirli ayakkabılı, sümüklü veletlerin saç örgülerimi çekiştirmelerini ve beni ellerinden geldiğince kızdırmalarını göze alırdım. En çok Aura Teyze'ye giderdik. Oraya yolculuk ve bununla ilintili her şey benim için her zaman egzotik bir macera, yabancı bir dünyayı keşfetmek demekti. Yaşamımın en önemli şeyleri o Bükreş çevresindeki bölgede meydana geldi. Ayrıca orada bunun için seçilmiş, bunun için yaratılmış olduğumu sandığım *tek* şey gerçekleşti: *REM*'e kabul edilmem. Daha önce değinmiş olduğumuz başkasıyla ilk kez öpüşmem de burada oldu... Aradan on yıldan fazla bir zaman geçtikten sonra ilk sevişmemi de orada gerçekleştirdim, herhangi bir eğlenceden sonra herhangi bir herifle, ama o sevişmeyle kadın olmam gerçekleşmiş sayılmazdı, ruhsal açıdan bakıldığında çoktan kadındım.

Annemin sabahleyin odama girip Aura Teyzeye gideceğimizi söylediği olurdu. Sevinçten havalara uçardım, hemen dışarlık giysimi giyinir, dizlerime kadar çıkan spor çoraplarımı geçirirdim ayaklarıma, Zizi'ye de ona çok yakışan açık yeşil kadife entarisini giydirirdim, altında dantelli külotu ve patiskadan iç eteğiyle harika görünürdü. Hoplaya zıplaya balkona, sabah serinliğine çıkıp aşağıda caddeden gürültüyle geçen tramvaylara, otomobillere bakardım. Arada bir, kenarları tahtayla çevrili, yeşile boyanmış at arabalarının geçtiği de olurdu, kimileri çiçek, denizkızı, geyik resimleriyle süslüydü. Atlar arada bir üstünde dumanı tüten dışkılarını bırakırlardı. Duman ve at kokardı – hiç rahatsız edici değildi. Annem hazırlanıp da biz kahvaltı edene kadar saat on bir olurdu. Gürültülü caddeye çıkıp bulvardan yürüyerek aşağıya, Obor Meydanı'na kadar giderdik. İçindeki şurubu boyuna döndüren bir aleti olan, soda, kremalı çörekler, çatallar satan her büfeye bakmaktan boynum tutulurdu. "Al, çocuğum al, – haşhaşlı, tuzlu bunlar, kolay geçer boğazından." Annem eğer bir isteğimi yerine getirmezse kendimi yerlere atıp ciyak ciyak bağırırdım. Bazen yoldan geçen yaşlı bir kadın gelip elinden geldiğince suratını ekşiterek: "Kimmiş bu şirret çocuk böyle?" derdi. "Hemen çuvala sokup götür-

meli onu!" Bunun üzerine ciyaklamam daha da artardı. Radyoda her gün çok sesli reklam şarkıları, sloganlar olurdu: "Latilokumlar, şekerlemeler / lolipoplar, karameller" ya da "Limo-Limo-Limonata." Ancak okula başladıktan sonra, yedi-sekiz yaşlarında kendimi tutmayı öğrendim. Ama şeker yalamayı hep çok sevmişimdir. İspermeçet balinası gibi şişmanlamamış olmam bir mucize.

Büyük bir yerdi Obor Meydanı. Bugün bile tam bir netlikle, sözcüğün tam anlamıyla gözümün önündedir. Fazla geniş bile olmayan bir yol kavşağıydı, bir sürü ıvır zıvırla dolu, ama artık günümüzde hiçbir yerde rastlanmayan bir Balkan çarşısının havası vardı. Stefan-cel-Mare'den gelindiğinde her yerde her boyda, her biçimde, her renkte cam ya da tahtalar üzerine boyalarla el yazısı ya da matbaa harfleriyle özenle yazılmış yığınla dükkân tabelaları çarpardı insanın gözüne. Sobacı, yorgancı, terzi, "Marangoz ve Camcı", saatçi, cenazeci (burada hep kapı pervazına dikine yaslanmış, bol saten astarlı bir tabut dururdu), bir duvara düşey olarak asılmış, üzerinde YALE yazılı tahtadan kocaman bir anahtar, akrebi ve yelkovanı boyanmış, üzerinde dükkân sahibinin adı yazılı, istasyon saati büyüklüğünde camdan saatler. Solda sürekli mavi, sosis kokulu dumanlar yayan bir meyhane. Önünde birikmiş bir sürü ayyaş, Macar giysileri içinde kırma etekli Çingene kadınları, boyunlarında dizilmiş sarımsak halkaları asılı, sırtlarında kenevir kokulu yarı dolu çuvallar olan köylüler. Karşı tarafta geceleri düşlerimde peşimi bırakmayan oyuncak dükkânı "Kırmızı Başlıklı Kız"

Obor Meydanı'na gelir gelmez annem de beni elimden çekerek bu dükkâna sokardı. Felaket gazyağı kokan alçak, uzun bir yere girerdik. Dükkânın tahta zemini kırmızımsı kahverengiydi, vitrin camlarından giren ışık yetersizdi. Satış tezgâhı dükkânın dibindeydi, raflar oyuncaklarla doluydu. Kaba ketenler içinde alıcısını bekleyen her boydan bebeklere hayranlıkla bakardım. Yalnızca başları çabuk kırılabilecek bir çeşit alçıdan, gövdeleriyse kumaş bebeklerdi çoğu, saçları siyah, sarı ya da kahverengi liftendi. Lastik bebekler de vardı, siyah, kıvırcık saçlı zenci bebekler. Kıpkırmızı cilalanmış keten eğerli beyaz atlar, sarı ve kahverengi ayılar, mekanik teneke kuşlar. Tezgâhın

üstünde her an zıplayıp duran, şıngırdayan, trampet çalan beş-altı oyuncak vardı, düzentekerler üzerinde ilerleyen, dönen otomobiller, altlarından kıvılcım püskürten roketler.

Annem bana garip kesilmiş kartonların bir araya getirilerek *Pamuk Prenses, Sinderella, Karlar Kraliçesi* gibi resimlerin oluşturulduğu, genellikle pahalı olmayan oyuncaklar alırdı. Çabuk bıkardım bunlardan, çünkü kimilerinin yüzleri ters konulmuş da olsa, üzerlerindeki resimlerle bağlantılı olmadan bile sırf karton parçalarının kesiliş şeklinden kolayca bir araya getirebiliyordum. Boyalı, dikiş delikleri olan karton yapraklar da alırdı. İğneye geçirilmiş kahverengi, mavi, yeşil, sarı ve kırmızı iplikleri yalnızca kartondaki deliklerden geçirmek kalıyordu geriye. O zaman kuzucuğuyla çoban (Romenlerin ambleminin "çoban halk" olarak ortaya çıkması ile ünlü halk baladı Miorita'dan ["Kuzucuk"] kaynaklanır) ya da bir traktör, hoş stilize edilmiş, el ele tutuşmuş bir çift, bir kız, bir oğlan, bir kelebek çıkardı ortaya. Her keresinde ağlayarak çıkardım "Kırmızı Başlıklı Kız"dan. Az ilerde, Mihai Bravu'da bir hırdavatçı vardı. Burada teneke, çivi, zincir gibi şeylerden başka üzerlerinde renkli kuş çıkartmaları olan vazolar, camlar da bulunurdu. Biraz daha ilerde, aydınlatılmış vitrininde kaçmış naylon çorapları ören şişman bir kadının oturduğu minicik bir dükkânı geçince keten ve kenevir dokumalar ve hintkenevirinden yolluklar satan karanlık, mahzen gibi bir yer vardı. Masaların üstünde, raflarda naftalin, bitki lifleri ve hintkeneviri kokan kumaş topları dururdu. Direklerin birinde kendimi seyretmekten hoşlandığım bir ayna asılıydı, yarı karanlıkta aynada kristalin çarpıttığı kız çocuğu yüzüme bakardım. Yolun karşı tarafında pazarın iç taraflarındaki hal (bugün hâlâ hiç değişmedi) o zamanlar bana müthiş büyük görünürdü. İçersi her zaman soğuktu. Annem fayans tezgâhların başında duran köylü kadınlardan alışveriş yaparken ben de yüksek duvarlardaki solmuş mozaikleri ve bal satıldığını bildiğim üst kattaki kargaşayı görebilmek için başımı kaldırmaktan boynum tutulurdu.

Halın her iki sonsuz koridoru kasaplara ayrılmıştı. İkiye yarılmış domuzlar, hemen her kancada asılı sığır butları, sütümsü beyinlerini çıkarmak için satırla kuzu kafalarını yaran

ya da iri et parçalarını kesen, önlükleri kan içindeki kasaplar büyülerdi beni. Koyunlar, derileri yüzülmüş, karınları kesilmiş, donuk, incecik damarlı gözleriyle dururdu tezgâhın üstünde. Dışarı çıkmak için salamura kokan küçük teknelerin önünden geçmek zorundaydık, bunların başında tıraşsız, teknelerden iri peynir parçaları çıkaran somurtkan adamlar vardı. O beyazımsı sıvıdan kolları dirseklerine kadar ıslaktı. Obor'daki kavşakta herkes istediği gibi dolaşırdı. Trafik lambası yoktu, eğer orada yolunu şaşırmış bir milis varsa, o da genellikle hassas teraziyle uğraşan sakat biriyle ya da piyango satıcısıyla sohbet ederdi. Deri, tütün, kumaş, taze at dışkısı ve ızgarada pişen sucuk, sosis kokan müthiş bir kalabalık olurdu orada. Annemle ben bayramlık giysilerimizle at arabaları ve Pobeda'lar (Rusça: Zafer. Altmışlı yıllarda Romanya'da çok yaygın görülen Sovyet yapımı otomobil markası) arasında umutsuzca zilini çalarak güçlükle ilerleyen tramvaya binerdik. Tramvaylar ahşaptı, küçük pencereleri ve önde, metal kafesin üstünde tek bir farı vardı. Kapılar gıcırdayarak katlanıp açılırken –siyah kalın yağla yağlanmış kapılardan geçerken her keresinde bulaşırdı üstüme– bir basamak iner ve yolcular ona basarak binerdi tramvaya. Ama bu basamak o kadar yüksekti ki, annem beni koltuklarımdan tutup havaya kaldırmak zorunda kalırdı, yoksa cilalanmış tutamağa ulaşmam mümkün değildi.

Ön kapıya yığılma daha az olduğu için oradan biner ve çok kere vatmanın arkasında dururduk; o zamanlar henüz vatman kabini yoktu, sadece tramvayın ön tarafında, süngerli oturağının kılıfı delik deşik olmuş, tabure gibi bir şeyin üstünde oturur, çevresinde de yolcular dururdu. Adamın, nikel kaplı kolu sağa sola çevirmesini, metal yuvarlağın altın renkli levha üzerinde tıkırdayarak sona gelmesini izlemekten hoşlanırdım. Levhanın üzerinde Almanca bir şeyler yazılıydı. Tramvayın içindeki oturma yerleri sarı renk cilalanmış tahta sıralardı, tavandan da boyu yetişenlerin tutabileceği oval halkalar sarkardı. Eğer tramvay hızlanır da raylar üstünde sağa sola yalpalarsa, tavandaki bu halkalar da ritmik hareketlerle bir sağa bir sola, tavana şap şup, şap şup vurur durur, güneş batımının alacasında insana uyku basardı. Eğer arkadaki ikinci vagonun arka kapısından binil-

mişse, orada nikel kaplı, el freni görevi yapan dişli bir manivela görülürdü.

Annem tavandan sarkan halkaya tutunur, ben de onun yanında sağa sola sallanırdım ve böylece bu ezici, bu anlaşılmaz, gözbebeklerimize sığmayan kent önümüzden geçip giderdi. Erken saatlerde kenti saran sabah kızıllığı taze su gibi bir etki yapardı. O sıralar bahçelerde boru çiçeği yetiştirmek modaydı, her çitin ardında ayaklı kadehler gibi mor damarlı mavi çiçekler açardı. Öğle saatlerinde tramvaylar hep kalabalık olurdu. Neşeli çiftçiler, bereli, kasketli, eşofmanlı adamlar, çiçekli basma etekli, başörtülü kadınlar doldururdu vagonları, gülüşmeler, bağrışmalar, tartışmalar gırla giderdi, kimileri biletçi kadınla kavga eder, bazen aralarında biri sesini kalınlaştırarak: "Biletler, lütfen!" derdi, o zaman bileti olanların bile içine bir korku düşerdi. Akşamları ise nerdeyse boş olurdu tramvaylar, biletçi kadın oturduğu yerin önündeki küçük, açılıp kapanır tezgâhına başını dayayıp uyuklardı, annem de uyuklardı, ben de onun kucağında, alev kırmızısı sarmış damların siyah, düzensiz zikzak çizgileri üstündeki erguvan renkli bulutlara bakardım. Böylece sallana sallana, arada bir ayyaşlardan sakınarak, sarımsak kokuları ve başkaca pis kokular içinde, fıskiyenin ortasında üstü yeşil küf tutmuş heykelin olduğu Vergului Bariyeri'ne, Munco Sineması'na varırdık. Testisinden incecik su akan yarı çıplak bir kadın heykeliydi, siyah ve hüzünlüydü, sanki üstünde otlar bitmiş gibi yol yol yeşil çizgiler vardı. *Yılan gibi yeşil küfler / Belediyenin çeşmesini süsler* (Ion Barbu'nun [1895-1961] dizeleri). Avlularında yağlanmış makinelerin durduğu, kırmızı tuğladan devasa bacaları olan fabrikaların, kırmızı, karasevdalı vagonların kar içinde çürüdüğü manevra istasyonlarının, lokma yenip hâlâ braga (bugün artık tamamen unutulmuş olan, darı, çavdar ya da mısır unundan mayalanmayla elde edilen ekşimsi bir içki) içilebilen büfelerin önünden geçerdik.

Yaz sonunda dallarında beyaz ya da siyahımsı mor, kurtlu dutların olduğu güdük dut ağaçları, tatlımsı bir koku yayan olgunlaşmamış, kahverengi, sarı, içinde tohumları sallanan kabuklarıyla aksalkımlar, ıhlamur ve söğüt ağaçları sıralanırdı yol boyunca. Sonunda Rondo'da inerdik. Bugün Bükreş'te

Rondo gibi bir meydan yok artık. Çok büyük olmayan, üzerinde hep bir sis tabakası varmış gibi görünen yuvarlak bir meydandı; çevresindeki evlerin pembe, soluk yeşil, eflatun sıvalarından dökülen boyalar tozla karışarak meydanın üzerinde döner, incecik lifler halinde insanın omuzlarına, yanaklarına yapışırdı. Evlerin cepheleri bükey, öylesine eğri büğrü ve komiktiler ki, herkesi kara bir neşeye boğardı. Alçıdan iki aslan, pençelerini birer kürenin üstüne koymuş, bir tütüncünün girişinin iki yanında nöbet tutardı. Kanatlarını açmış kartallar, boğumlu omurgalarıyla Zümrüdüankalar çatı pencerelerini istila etmişlerdi. Damların üstünde Rus kiliselerindekine benzer, gonca gibi, tenekeden oval kubbeler vardı. Kimisi yıkılmaya yüz tutmuş antik sütunlar, alçıdan karmaşık kabartmalar, süslü püslü monogramlar döküntü mallarını sergileyen küçük bakkal dükkânlarını çevrelemişti.

Bütün çitlerin üstüne renkli tebeşirlerle çarpık çurpuk birtakım domuzluklar yazılmıştı. Meydanın ortasında yükselen bir Dorobant (piyade ya da jandarma eri) anıtı o kadar heybetliydi ki, meydandaki her şeyi bastırıyordu, salt kaidesi, gördüğüm benzeri şeylerin hepsinden daha büyüktü. Tüfeği ayağına dayalı bu dev asker heykelini tümüyle görebilmek için başımı enseme yatırmak zorunda kalırdım. Meydandaki en yüksek evler bile anıtın kaidesinden daha alçaktı. Kiremit rengi bulutlar sarardı omuzlarını. Tümüyle taştandı. Ben kaldırımda durmuş hayretler içinde anıta bakarken annem, kız kardeşine ve kuzenim Marcel'e bir şeyler almak için küçük dükkânlara girerdi. Genellikle çok ucuz şeyler alırdı, otomobile benzer biçimde küçük şişelerde satılan lavanta kolonyası, birkaç paket Piticot çikolatası ya da madeni para şeklinde altın yaldızlı çikolatalardan. Bazen bebek biçiminde, pembe renkli, içi kremalı, çikolatalı şekerleme aldığı da olurdu.

Diğer turuncu rengi bonbonların içinde bal vardı. Bulursa, iri parçalar halinde nöbet şekeri de alırdı (giderek daha az bulunuyordu bu şeker). Bana da soğuk ahududu suyu alırdı. Rondo'da aktarma yapıp tramvayla üç durak daha giderdik. Burası Dudeşti-Cioplea semtiydi. Çok hızlı yürüyen anneme ayak uydurmak için nasıl zorlandığımı anımsıyorum. Entari-

sinden kolalanmış giysi kokusu gelirdi, böyle durumlarda kullandığı ruj ise (genelde hiç makyaj yapmazdı) lavanta kokan, sıradan, ucuz bir rujdu. Ben hoşlanırdım bu kokudan, çünkü bana, halkacık dedikleri yuvarlak, pembe, yumuşak bonbonların kokusunu ansıtırdı. Zizi onun yalancı timsah derisi el çantasındaydı. Bir sürü yollardan, bilinmeyen küçük sokaklardan, sarıya boyanmış, yeşil panjurlu, kahverengi çatılı, tek katlı alçak okulların, önünde her zaman kuyruk olan, bütan gaz tüpleri satan bayinin, sürekli dönen kocaman mavi bir çarkı olduğu için herkesi büyüleyen, şişelere soda doldurma aletinin olduğu dükkânın önünden geçerek sonunda Aura Teyze'nin oturduğu caddeye sapardık.

Her iki yanında tahta parmaklıklar ve alçak cepheli basık evler bulunan düz, uzun bir caddeydi. Yazın yağlı telgraf direkleri arasındaki tellere takılmış kâğıt uçurtmalardan bilinirdi burası. Uçurtmaların çoğu yalnızca mavi paket kâğıdındandı, kimileri de suluboya ya da kuru boyayla boyanmıştı, donuk havada göze çok batan çılgın yamalar gibi duruyorlardı. Şu Soytarılara Bak! (*Look at the Harlequins*: Vladimir Nabokov'un romanı.) Bildik tuğla eve varmak için bütün caddeyi yürümek zorundaydık, sıra evlerin sondan bir öncesi, kentin sonuncu evinden bir önceki evdi. Bahçe içindeki son evden sonra Dudeşti Köyü'ne doğru otlarla örtülü tarla başlıyordu. Gözün alabildiği kadar genişti tarla. Bir caddenin başka bir cadde yerine boşluğa açılması son derece garip gelirdi bana. Bahçe kapısına dokunmamız açılması için yeterliydi, tahta aralıklarından içerdeki avlu görülürdü –soğan ocaklarının arasına bırakılmış bir kamyon, bir vişne ağacı, ıtırlar, çayır papatyaları, avlunun kenarlarında güller ve arkada kırmızı, teneke damlı, köşeli ev–, Çombe bizi karşılamak için becerebildiği kadar hızla topallayarak gelirdi. Ondan biraz korkardım. Çünkü ben üç yaşlarındayken yanağımı ısırmıştı. Şimdi ise zararsız, gözleri çapaklı, tüyleri sertleşmiş ve dağınık, bacakları o ağır gövdesi için oldukça kısa, yaşlı bir köpekti. Rastladığım diğer köpeklerin hepsinden daha ağır, daha keskin kokardı. Çombe o kadar çok havlıyordu ki, biz daha eve giden tuğla döşeli yola yeni girmişken teyzem kapıyı açıp ev önlüğü ve kolları kıvrılmış giysisiyle,

yüzünde aşırı bir sevinç ve kulaklarına kadar varan gülümsemeyle bizi karşılamağa çıktı.

Uzun, her zaman gri, loş ve serin koridordan oturma odasına gidiliyordu. Annem teyzemle konuşurken ben de dolap vitrinlerindeki cam balıklara, duvarlarda tül krep ve ipek üzerine işlenmiş resimlere bakardım: mavi göllerde yelken açmış kuğular. Ama en çok hoşuma giden şey dikiş makinesiydi. Makinenin çekmecelerinde bebeğimi sarıp sarmalayacağım her renkte çiçekli bezler, kiraz rengi pelüş parçaları vardı. Kuzenim Marcel hemen damlar, Zizi'nin gözlerini bir bezle, kumaş kollarını da arkadan birbirine bağlardı. Atmaya çalıştığım tokatları gülerek savuşturur, en hazırlıksız olduğum zamanlarda saç örgülerimi çekiştirirdi. Küçük, sevimli, sümüklü bir veletti, tombişçeydi, kahverengi gözlüydü, ama çok da sinirime dokunurdu. Bazen bana olan sevgisi depreşir, o zaman koşup odasından bir paket Cavit 9 getirirdi. Hoş kokulu sarı drajelerden birini seçip bana verirdi. Dikiş makinesinin altındaki köşemizde bütün bir günü geçirdiğimiz olurdu. Paslanmış arabalarını getirir, arabanın römorkuna oturttuğumuz Zizi'yi gezmeye çıkarırdık. Marcel römorku devirecekmiş gibi yaparak ağlatırdı beni. Zizi'nin eteğini kaldırıp altına bakardı.

Bu arada tepemizde iki kadın konuşmaya devam eder, Çombe havlar, Angela Moldovan o tatlı melodilerini çığlık çığlığa söylerdi: "Uzun vadi, yeşil çimen / Kaçmak zorundayım sevdiğimden." En eski anılarım doğduğum ev değil de teyzemin bu evine götürür beni. Yılbaşını onun evinde geçirdiğimizde iki yaşındaydım. Çok iyi anımsıyorum. Oturma odasında uzun masalar vardı, ampuller, kırmızı selofanlar içine alınmıştı. İnsanların yüzleri kıpkırmızı parlıyordu. Masadaki tabaklar, bardaklar kırmızıydı. Marcel dört yıl sonra dünyaya geldi, ama başka bir kuzinim Ninette vardı yanımızda, üç yaşındaydı, daha sonra çocuk felci geçirdi, o zamandan beri bir bacağı incedir. Ancak anılarımda neşeli, masada önümüze yaydıkları armağanlara uzanan, gülen bir çocuk olarak kaldı: birkaç bonbon, selofana sarılmış lastik bir geyik, sanırım bir tablet çikolata da vardı. Kadınlar yalancı inci gerdanlıklar takmışlardı, erkekler ise, kaba saba, hepsi de birer dev gibiydi benim için. Aşağıdan

onların kırmızı ışık vurmuş yüzlerine bakardım; insafsız, zorba görünürlerdi bana.

Yazın hiçbir şey bizi evde tutamazdı, Marcel'le birlikte avluya fırlardık, aksak Çombe hep yakınımızda olurdu. Yağmurdan şimdi gelmiş gibi kokar, kırmızı dili dişlerinin arasından sarkardı. Sebze ocaklarının arasından dikkatle geçerek kamyonun yanına giderdik. Aura Teyze'nin evini ve avlusunu bildim bileli bu tekerleksiz araç orada, sebze bahçesinin ortasında öylece dururdu, her yanı yamru yumruydu, boyası dökülmüştü, onu görenin yüreği parçalanırdı. Sürücü kabininin üstünde genellikle Gigi, bu addaki kedi hanedanının son temsilcisi, kıvrılmış, uyur olurdu. O sac kaportanın sıcağına nasıl dayanırdı, bilmiyorum, çünkü dokununca bizim elimiz yanardı. Kapısını açıp binerdik, boğucu sıcakta içersi kauçuk ya da muşamba kokardı. Marcel direksiyonun başına geçer, ben de yanına otururdum. Kapıyı kapatınca dünya küçülür, samimileşirdi, bir daha hiç dışarı çıkmak gelmezdi insanın içinden. Derileri yarılmış, içlerinden süngerleri çıkan koltuklar, kirli cama yapışmış, lastikleri ne zamandır çatlamış silgeçler, Marcel'in çekiştirip çevirmeye çalıştığı, bırakınca hemen yine eski yerine gelen direksiyon, özellikle de en çok, bugün hâlâ burnumda duyduğum o koku, bütün bunlar beni gerçekle hiçbir ilgisi olmayan bir dünyaya götürürdü.

Tabii Marcel, altında bir savaş zırhlısıyla bir sürü Alman'ı kovaladığını canlandırırdı gözünde. Arada bir ayaklarının altındaki pedallara basarak, dediğine göre makineli tüfek ateşi açıyordu. Ben ise ebonit topuzlu kolu bir ileri, bir geri iterdim, bu tür hayallerden uzaktım. Bütün yaşamımı bu kamyon kabininde geçirebileceğimi, Zizi'ye burada bakabileceğimi, ona hikâyeler anlatıp şiirler okuyabileceğimi düşünürdüm. Kamyonun gösterge tablosu bozulmuş, yerinden çıkmıştı. Birkaç ölçüm aygıtı iki telin ucunda sallanıyordu, göstergelerden birinin camı kırılmıştı, ibresini parmağımla döndürebiliyordum. Her ne kadar eksik vidaları yüzünden gevşemiş, sallanıyor olsa da kilometre göstergesi yerindeydi. Aracın tümünde tek işlevsel parçaydı. Aradan bir saat kadar geçtikten sonra sıkılmaya başladığımızda kilometre göstergesi değişmiş olurdu, bir anda

bambaşka, çok daha büyük bir sayı gösterirdi, sanki gerçekten de yüzlerce kilometre gitmiş gibiydik. Marcel bundan etkilenmezdi. Bense matematik defterime kamyona bindiğimizdeki ve indiğimizdeki sayıları yazardım. Sayıların ne zaman değiştiğini hiçbir zaman anlamamış da olsam aynı sayılar değildi. O minicik göstergeyi gözlerim yaşarana kadar gözetlemem de boşunaydı, dikkatimin kaydığı bir anı yakalayıp atlayıveriyordu.

Kamyondan indiğimde hareketli, kırsalın o mavi göğü müthiş büyük görünürdü gözüme. Güneş her şeyi sarı bir suya bandırmıştı. Gölgeler kara ve kesindi. Gigi'yi karnından kavrayıp birlikte kamyonun kasasına çıkardık. Kedi bulaşık bezi gibi yumuşaktı, ama ayakları üzerine bıraktığımızda uykudan hâlâ yapışık gözleriyle sırtını yay gibi gerip pembe ağzını öyle bir açarak esnerdi ki, ikimiz de gülmekten katılırdık. Önce bir yalanıp temizlenir, sonra yine kamyonun tepesine sıçrayarak kızgın sacın üstüne yatardı. Ancak akşam olunca oradan ayrılıp güvercin avına çıkardı. Bir süre Çombe'ye eziyet ederdik, sonra motorun kaputunu açıp borulara, yağlı pervaneye konmuş yaban arılarını yoklardık ve sonunda gül ocaklarının ortasında göğe yükselen vişne ağacına tırmanırdık. Ağacın tepesinden kentin büyükçe bir bölümü görülüyordu. Arkamızda taşra kasabası gibi birbirinin içine geçmiş sokaklarda, çatılarında daha seyrek televizyon antenleri görülen küçük evler ve bir kilisenin tenekeden döküntü, zavallı kulesi vardı. Ufukta evlerin arasından yükselen devasa Drobant anıtı dalgaların arasında bir şamandıra gibiydi. Sinemada bir kenti yıkıp harabeye çeviren canavar *Godzilla*'yı görmüştüm. Mavimsi pırıltılı bu asker anıtı da uzaktan o canavarı anımsatırdı bana. Bunun tersi yönde, uzaklarda kenarında ağaçlar dizili tarlayı, geniş araziyi görüyorduk, arkalarında da parlayan güneşin altında başka bir kilise kulesi yükseliyordu.

Ancak Dudeşti yönünde uzanan tarla pek de öyle yabana atılacak gibi değildi. Ortasında, vişne ağacının tepesinden gördüğüm, ilk andan beri bende hayranlık uyandıran bir şey vardı. Caddeyle tarla arasındaki sınırdan yaklaşık yüz elli metre içerde, evleklerin ortasında –ilk bakışta hiçbir şeyle bağlantısı yokmuş, ulaşılmaz gibi görünen– garip, hüzünlü bir kule, savaş

öncesinden kalma, kuşkusuz geceleri uyku tutmayan birisinin yaptırmış olduğu ayrıksı, kırmızı boyalı bir yapı. Oltenia'daki korunmalı evleri (Güneybatı Romanya'da bir bölge; korunmalı evlerin [soyluların evleri] erken yüzyıllarda çok yönlü tehditlere karşı karakteristik yapı tarzını anımsatır) akla getiren kalın duvarlı, güçlü payandaları ve belli bir düzeni olan bir yapıydı. Üst kattan itibaren daralıp silindir biçimi alarak mazgallı bir kuleye dönüşüyordu. Yaz ayının sarı-yeşil ışığı o kadar güçlü vuruyordu ki bu yapının üstüne, bir duvarı nerdeyse pembemsi bir renkle aydınlanmışken, bir diğeri de olgun idrisağacı meyvesi renginde bir koyuluk içindeydi. Kulenin ortalarında bir pencere parıldıyordu. Başkaca hiçbir pencere görülmüyordu. Belki yapının arkasında vardı. Kulenin yakınında hiçbir ağaç, hiçbir gölge yoktu, yalnızca birkaç metre ötesinde gri, ahşap bir baraka vardı. O barakanın yaşamımın merkezi, var olmama değecek tek yer olacağı kimin aklına gelirdi ki! Eroin bağımlıları bir "trip"ten döndüklerinde dünyanın renkleri kaybolmuş gibi gelir onlara, sanki hiçbir olayın geçmediği siyah-beyaz bir filmde yaşıyorlardır, zaman artık hiç akmıyordur ve gerçek yaşam yalnızca ölümün cehennem önüdür. *REM*'de olduğumdan beri ben de tanıyorum bu duyguyu.

İki-üç ayda bir Aura Teyze'ye gittiğimizden onların sokağında oturan benim yaşlarımda birkaç kızla da tanışmıştım. Geldiğim duyulunca kızlar da ikişer üçer bahçe kapısına dayanırlar (Marcellino onların evlerine giderek geldiğimi haber verirdi), ben de hemen onları içeri almak için fırlardım. Bebeklerini, saten bebek yorganlarını, beşiklerini, bebekleri için stetoskop, plastik şırınga gibi oyuncak doktor gereçlerini, yalama şekerlerini, kaynana zırıltılarını getirirlerdi. Kamyonun kasasına tırmanır, orada bir anaokulu kurardık. Bebekleri paylar, terbiyeli olmalarını tembihler, onları soyar, yeniden giydirirdik. Bundan sıkılınca bebekleri orada bırakıp evin arkasına, mutfak girişinin önüne giderdik. Orada şaplanmış çimentodan üç metrekare, belki biraz daha büyükçe bir alan vardı, çatının gölgesi oraya düşünce yazın Aura Teyze oraya çapraz bacaklı bir masa çıkarırdı, burada *rome** oynanır, yemek yenirdi. Bu betona

* Rommé: bir iskambil oyunu. (ç.n.)

cennet-cehennem oyunu* için renkli tebeşirlerle karmaşık, labirentimsi alanlar çizerdik, klasik biçimler, kollarını iki yana açmış gibi kenarlara taşan bölümler, sümüklü böcek gibi sarmallar.

Her kutucuk başka bir renkte olurdu, canlı renklerdi, kesik kesik çizgili, taramalı, pembe, açık mavi, turuncu, limon sarısı. Alanların içine rakamları ve adları, artık mutluluk ya da felaket getirmelerine göre ya beyazla ya da kırmızıyla yazardık. Üzerimizden geçen beyaz bulutların bu parlak betonda nasıl yansıdıklarını hâlâ çok iyi anımsıyorum. Bütün öğleden sonralarını orada geçirirdik. İçimizden biri taşı numaralı alanlardan birine atıp da oynamaya başlayınca diğerleri betonun köşelerine pencereleri perdeli evler, tanınmayacak kadar soluk sarı çitler, dikdörtgen biçiminde, dallarında kırmızı elmalar olan kahverengi ağaçlar çizerdi. Mavi gözlü, saçları örgülü, uzun etekleri çılgın renklere boyanmış prenses resimleri de yapardık. Prenseslerin sarı-turuncu parmaklarında tuttukları güllerin yapraklarını boyamak için fıstık yeşili kullanırdık. Ada ile Carmina ikizlerinin yaptıkları resimler korkunç olurdu. Kısa bacaklar, dizlerinin altına kadar inen kollar. Ama en hoşu, onları resim yaparken izlemekti: İkisi de aynı resme aynı anda başlar ve aynı anda bitirirdi. Resim yaparken de hareketleri istisnasız aynıydı ve aynı boyaları seçerlerdi. Ancak resimleri ayna tutulmuş gibi simetrikti. Biri evin soluna bir ağaç çizerse, diğerinin ağacı evin sağında olurdu. Ufak tefektiler, benden üç yaş daha küçüktüler ve hep eş giyinirlerdi. Göğüslerine kirpi işlenmiş önlükler giyerlerdi ve ne zaman bir hareket yapsalar minik pamuklu donları görünürdü.

Ada'yı daha cana yakın bulurdum, çünkü daha sakin, daha temizdi, diğerinin ise sürekli burnu akardı ve bir mendil alıp silmesi söylendiğinde küser, bebeklerini toplayıp evine giderdi. Ada da arkasından uzun uzun bakardı. Parlak, kahverengi bukleli saçları, şiş gözkapakları, mahzun bakışlı gözleri vardı. Bir süre öyle bakar, sonra da kız kardeşinin peşinden giderdi,

* Bir çeşit seksek oyunu; yere çizilen değişik biçimlerdeki alanlar, kutucuklar mutluluk ya da felaket getireceğinden cennet-cehennem olarak adlandırılır. (ç.n.)

ayrı olmaya katlanamazlardı. Küçük Çingene Nelke yarı alçak sesle küfrederdi ikisine de, çünkü bazen sabahları kapısına dayanıp o kadar uzun süre "Nelke-teneke!" diye bağırırlardı ki, sonunda Nelke'nin soyu sopu öfkeden kudurarak fırlardı dışarı. Ama bunun dışında Aura Teyze'nin oraya geldiklerinde ya da tarlada oynarken, ekmekten minik yumrular yapıp bir ipin ucuna bağlayarak eşek arılarını ağaç kovuklarından dışarı çekmeye çalışan oğlanları izlerken kızlar birbirleriyle pekâlâ iyi geçinirlerdi. Kızların içinde en kıskanılanı bir garsonun kızı olan Puia'ydı, bir giysiyi peş peşe iki günden fazla giymezdi. Onu gören kendini bu sefil Dudeşti-Cioplea varoşunun dışında bir dünyada sanırdı.

Aklı tam yerinde olmayan, evde çıplak dolaşan annesi (Puia'yı oyuna çağırmak için evlerine gitmeye cesaret ettiğimizde bizi de o cennetten çıkma haliyle karşılar, misler kokan teniyle, örgenlerinin yuvarlak çizgileriyle bizi hem çok etkiler hem de ürkütürdü) Puia'nın gardırobundaki giysilerin tümünü kendisi dikerdi, aklına esen en yeni fıttırık fikirleri uygular, kızı boyuna bebek gibi soyar, sonra da farbalalar, pliseler, pembe tüller, çiçekli kaşmirler, mavi mavi parıldayan satenler ekleyerek diktiği giysileri giydirirdi. Puia'nın elleri son derece beyaz ve zarifti, tırnakları kan kırmızısı ojeliydi, saçları hep farklı taranırdı, kimi zaman koç boynuzları gibi kulaklarının arkasında kıvrılmış, kimi zaman onlarca minik zenci örgüleri ya da arkadan bağlanmış dalga dalga atkuyruğu olurdu. Ustaca yapılmış aşırı büyüklükte küpeler, şarap kırmızısı taşlı yüzükler, yalancı inciden gerdanlıklarla süslüydü bu benzeri olmayan yaratık. Buna karşılık hiç oyuncağı yoktu, hatta bizim yağlı ayıcıklar, kıtıkları fırlamış bebekler ona tiksindirici gelirdi. Ne kadar yalvarıp yakarsak da süslerini takmamıza asla izin vermezdi. Davranışı buz gibi soğuktu, farklıydı, pozları, hareketleri klasik balede olduğu gibi belirliydi, kurallıydı.

Grubumuzda onunla sık sık oynayan aşırı şişman, aşırı aptal, hareketleri yavaş, soğukkanlı –kertenkele derili– bir kız vardı. Tek güzel yanı adıydı: Crina (Romence crin: zambak). Ama bütün kötülüğümüzle ondaki bu son zariflik kırıntısını da elinden almıştık, ona Balena (Romence *balena*: balina) adı-

nı takmıştık. Piua ile Balena hep baş başa verip fısıldaşırlardı. Aralarındaki bu yakınlığın ne türden bir ilişki olduğunu kestirmek kolaydı. Birlikte hem hayranlık uyandıran, hem de iğrenç bir sabukluk, bir hezeyan yaşıyorlardı; Piua başkalarının iradesini sınırsız ölçüde egemenliği altına alan bir indükleme aygıtı işlevini yerine getiriyordu. Balena onun izleyicisi idi.

Kırtık kızın anlattığı masalsı sahneleri, prenses öykülerini ağzı açık dinliyordu: gümüş terlikli, içinde kırmızı ve altın renkli balıkların yüzdüğü havuzun kenarında oturmuş dinlenen prensesler; bin bir kokulu çiçeğin, gövdelerinde kertenkelelerin koşuşturduğu garip ağaçların, incir, portakal ağaçlarının olduğu bahçelerde salınarak gezinen prensesler; örümcek ağı kadar zarif, değerli, kabarık etekleriyle otların arasında kendilerini aşka karşı dirençli kılacak o değerli taşı arayan prensesler; kalseduan ve pirit renkli saçlı, sırmalar içinde, pembe bulutlarla aydınlanmış acılı bir ormanda yollarını kaybetmiş prensesler; tek boynuzlu atın gözyaşının düştüğü zümrüt yeşili bir balık havuzunda görüntüleri yansıyan, dudaklarında hüzün olan prensesler; kendileri için kaderin öngördüğü erkeği tatlı çörekle zehirleyen, kendine yüzük yapmak için onun kestane rengi saçından kara bir makasla bir bukle kesen prensesler; solgun parmaklarında solmuş mercanköşk filizi tutan, gök mavisi, şakaklarına doğru çekik gözlü, yusyuvarlak göğüsleri titreyen ve avuç içlerinde hiçbir çizgi olmayan prensesler – mutlulukları kayıp gitmiş, yaşamları harcanmış.

Balena bütün bunları gerçek olarak görüyor ve duyumsuyordu, bu öyküler onun bağımlı olduğu günlük uyuşturucuları dı. Arkadaşı bir ayna parçası alıp da dudaklarını, gözlerini boyarken ya da yanaklarına pudra sürerken izlerdi onu. Olmak istediği her şey Puia'da vardı. Balena o hantallığı içinde bir anne özverisiyle, hatta anneden çok daha öte severdi onu. Biz ise dert etmezdik Puia'yı, ona cadaloz deyip geçerdik. Ama yine de ister istemez onu taklit etmekten de geri durmazdık, çok kez evden bir ruj ya da göz kalemi kalıntısı çalar, nasıl denk gelirse boyanırdık, özellikle de en sevdiğimiz oyunları oynamak için tarlaya çıkacağımız zaman; hep birlikte dans ederdik, aramızda kızgınlık, dargınlık falan kalmazdı. Akşama kadar tarlada hop-

layıp sıçrar, şarkılar söylerdik: "Çiçek gibi küçük ve zarifsin / En güzeli kızların sensin." Bir süre şarkıları doğru dürüst söyledikten sonra cıvıtır, komik dizeler uydururduk: "Uzaktan sana fenerli bir tabut gönderiyorum." Aynı şekilde, "Atlı üç prens gördüm"ü bozar berbat ederdik. "Geline nedir armağanınız?" sorusunu da prenslerin ağzından şöyle yanıtlardık: "Karnı delik bir adam / derisi de öyle, patlıyor hem de / hayda..."

Hiç unutmayacağım en yakın arkadaşım ise Esther'di. İki yıl kadar önce yine gördüm onu. Magheru Bulvarı'ndan yukarı çıkıyordum, Grădinita Lokantası'nın orada bir kadın beni durdurdu. At gibi, kocamandı, tilki kürküne sarınmıştı, başında soluk yeşil, tül peçeli bir şapka, file eldiven geçirdiği elinde leylak rengi bir çiçek demeti vardı. Önce tanıyamadım, ama biraz yaklaşınca onun kendine özgü yüz çizgilerini, çizilmiş gibi belirgin dudaklarını, kartal burnunu, birbirinden ayrık, zarif, utkulu aslan gözlerini, çıkık alnını gördüm. Ne yazık, saçlarını siyaha boyatmış; o zamanlar güneş benli sırtına dökülen alev kırmızısı, sırma telli saçları vardı.

Şimdi biraz Barbara Streisand'ı andırıyordu. İtalyan Kilisesi'nin karşısında oturup birer kahve içtik. Sana anlatmak istediğim o haftayla ilgili anılardan kendisinde hiçbir iz kalmamış gibi görünüyordu: Jegor'u da, kızları da unutmuştu (yalnızca Puia'yı hayal meyal anımsıyordu), o büyük iskeleti de anımsamıyordu. Ben *REM* ve kraliçelerden söz açınca konuyu değiştirip önümüzdeki günlerde Akdeniz kıyısında denize uzanan bir dilde oturan akrabalarının yanına yerleşeceğini anlatmaya başladı. *Sizleri yeryüzünde yaşayan halkların arasına dağıtacağım.** Vedalaşırken öpüştük, ona adresimi verdim, bütün akşamı bir çeşit güçsüzlük duygusu içinde geçirdim. Bana hiç yazmadı. O gece kızıl, buğulu sokaklarda saatlerce amaçsız dolaştıktan sonra sana sözünü ettiğim düşü gördüm, sonra da et benim kanadı. Düşümde Esther'in tabutunun yanında uyandım. Ölmüştü, siyah bir masanın üstünde, kapaksız bir tabutta yatıyordu. Kaba tahtalardan yapılmış tabutun kenarlarından kızıl saçları kıvrım kıvrım dışarı sarkıyordu. Yüzü yumuşak, dingindi. Çilleri bile solmuştu. Yeşil gözleri tavana dikilmişti.

* Tevrat: Musa'nın 5. Kitabı, 4:27. (ç.n.)

Hıçkırarak ağlıyordum, sanki benim için iyi olan her şey yok olmuş da küller içinde kalmışım gibi içim parçalanıyordu. Arkadaşıma yaşlı gözlerle tekrar baktığımda birden hamile olduğunu fark ettim. Beyaz, dantelli giysisinin altında, büyümüş karnında hafif kasılmalar oluyor gibi geldi bana. Çocuk hâlâ canlı, diye düşündüm, belki de doğacak. O anda Esther'in karnı aniden boşaldı ve giysisinin altında belirsiz bir şekil karnından dışarı yüzmeye başladı, her an ışığa çıkabilirdi. Giysisinin bir ucu yana çekildi ve beyaz, buzdan yapılmış gibi kusursuz bir bacak çıktı ortaya ve ardından kanlı yaratığın el yordamıyla ilerlemeye çalıştığı, uzun, çok eklemli pençeleri göründü. Korkudan donup kalmıştım ki, iri, soluk bir el aniden üstümdeki hardal rengi döpiyesimin ceketinin eteğine geçirdi tırnaklarını, parçalanmış ceketimi o canavarın elinde bırakıp haykırarak çekip kurtardım kendimi tabuttan. Terden sırılsıklam olmuş çarşafların arasında uyandım, ışığı yaktım.

Oysa Aura Teyze'nin orada buluştuğumuz zamanlar canlı, çok akıllı, kamyonun kasasında, kızgın güneşin altında hep kalın kitaplar okuyan bir kızdı. Güneşte kaldıkça çilleri daha da belirginleşiyordu. Bütün vücudu, kızarmış derisi, özellikle de omuzları, sırtı, gözlerinin altı, burnu. Konuşurken bazen sesinde mızmız bir ton olur, başını omuzlarının arasına çekerdi, ama kalçalarına kadar inen altın gibi kızıl saçlarının, zeki bakışlı, kıvrak, yeşil gözlerinin güzelliği bu kusurunu, küçük ayrıntıları fazlasıyla kapatırdı. Cennet-cehennem oyununun karmaşık sarmallarını, mutlu eden alanları, tehlikeli kutuları o çizerdi, elimizdeki taşı bu kutucuklardan birine atar, tek ayak üstünde zıplayarak kutucukları geçerken hızlı hızlı garip sözcükler mırıldanırdık: Ankara-Nankara-Astarot-Zefirah-Sabaot-Sabaot-Sabaot. Felaket kutularından birine basanın vay halineydi. O zaman yoğun alevler içinde eriyecek ya da bir buz kalıbı içinde donup kalacaktı, böyleydi işte. Böyle bir kutuya basan zavallı Nelke bütün bir öğleden sonra çığlıklar atarak görülmeyen duvarları yumruklamıştı. Ama iyi kutulara denk gelen, orada bilinmeyen çiçekler, kayıklarla dolu bir lagünün renkli fotoğrafını ya da gerçek saçları olan plastik bir bebek bulurdu.

Evdeki tekdüzeliğe, orada arkadaşlarımın olmamasına, mezar gibi evde dolaşıp durmama karşılık Aura Teyze'ye gelişlerimiz, burada geçirdiğim günler elbette harika yaşantılardı benim için. Bahçe, kamyon, Gigi, Çombe, Marcel, kızlar, o sonsuz tarla, üzerindeki mavi, bulut sürüleriyle dolu gökkubbe yaşamımın arka planında az bulunan incilerdi. Annem birkaç yıl her ay ya da iki ayda bir sabahleyin gelip Aura Teyze'ye gideceğimizi müjdelerdi. Ancak, asıl öyküye başlamadan önce o Uzunlar'dan, düşlerden, oyunlardan söz etmem, bahçedeki belli bir yeri de bilmen gerekir. Biz oraya vardığımızda kızlar her zaman orada olmazdı, Marcel sokakta top oynuyor olurdu ve bahçe kızgın güneşin altında suskundu.

O zaman bir süre tek başıma kamyonun kabininde Zizi ve Gigi'yle (en çok, esnemek için ağzını açan inanılmaz tembel bir hayvandı) bir süre otururdum; oturmaktan sıkılınca, bir keresinde avludaki dehşetin merkezi karşı konulmaz bir güçle çekti beni kendine. Mutfaktan ekmek kesmek için kullanılan büyük, tırtıllı bıçağı alıp o tuvalete gittim. Silahlanmadan dünyada girmezdim oraya. İlle de tuvalete gitmek zorunda olduğum için gitmedim, evdekine de gidebilirdim; katranlı kâğıtla kaplı, üzerine kireç sürülmüş tahtalardan yapılma, bekçi kulübesi gibi ufacık bir yerdi. Avlunun arkasında, evden yaklaşık elli metre ötede, tuğla döşenmiş dar bir yolun sonundaydı. Erguvana çalan akşam kızıllığına zıtlık oluşturan tekinsiz bir baraka görünümündeydi. Ama şimdi öğleydi, içeri girmeye cesaret ettim. İlkel tahta sürgüyü çekip kapıyı açtım ve dehşetten titredim. Bütün duvarlar örümceklerle doluydu. Kımıldamadan duran şişman, parmağım uzunluğunda iplik kadar incecik bacakları üstünde yusyuvarlak örümcekler, her türden, yeşilden kahverengiye, kırmızıya kadar donuklaşmış her renkten örümcek. Görünmez gözlerini bana diktiklerini, hepsinin aynı anda üzerime saldıracaklarını biliyordum. O sık dokunmuş, bulut gibi sütbeyazı ağların içinde son derece hızlı koşan, kısa, kaslı bacaklı, daha büyük olanları da vardı. Kıvrık, paslı bir çiviye bir kitaptan koparılmış, üzerinde geometrik figürler olan sayfalar takılıydı. Cilalanmış tuvalet kapağının altındaki kara delik larvaların kaynaştığı bir dünyaydı. Müthiş bir cesaretle kapıyı

kapayıp kancasını taktım. Korkunç bir gerilim içindeydim. Tahta kapının aralıklarından süzülen bu sarı ışıklı cehennemin yarı gölgesinde deli gibi vızıldayan yüzlerce sivrisinek belirdi. Eğer bir de yabanarısı girmişse içeri, vızıltı dayanılmaz olacak, tehdit algısı doruğa ulaşacaktı. Düşmanlarımın en küçük hareketi sinirlerimin boşalmasına yetiyordu. Elimdeki bıçağı duvarlara vurdum, kesip parçaladığım iplik gibi incecik bacaklar yine de kasılıp duruyordu. Örümcekler inanılmaz bir hızla topallayarak ağlarından köşelere yapışık yuvalarına kaçışıyorlardı, ama ben titreye titreye, duvarlarda bir tanesi bile görülmeyene kadar katliamımı sürdürdüm. Neden sonra kapının kancasını kaldırıp kötü bir şey yaptığımı ve benden öç alacaklarını düşünerek takıntılı bir duyguyla kendimi dışarı attım. Boyuna aynı görüntü geliyordu aklıma, özellikle de akşamları yatınca: Işığı kapar kapamaz hepsi birden üzerime saldıracaktı, saçlarımın arasında dolaşacaklar, kollarımda koşuşturacaklar, kıllı bacakları, kıvrık kıskaçları, yumuşak karınlarıyla ağzımdan, burnumdan içeri girmeye çalışacaklardı. Beyaz iplikleriyle başımdan ayaklarıma kadar ağlarını örerek beni kımıldayamaz hale getirecekler ve yorganın altında on binlercesinin büyük ziyafeti başlayacaktı.

Bu görüntüyü kovmak için gözlerimi elimden geldiği kadar sımsıkı kapatıyor ve ellerimle çılgın gibi örümcekleri uzaklaştırmaya çalışıyordum. Yine de karnımda, göğsümde, yüzümde koşuştuklarını sanıyordum. Karanlıkta gözlerim açık, en küçük bir gürültüyü duyabilmek için kulağım kirişte, büyük, ağır bir örümceğin tavandan tam yüzüme doğru sarktığını ve açılmış bacaklarıyla aniden kendini yıldırım hızıyla üzerime bırakacağını kuruyordum. Doğrulup yatağımda oturuyor, haykırarak annemi çağırıyordum, o da yandaki odadan koşarak gelip ışığı yakıyordu.

Genellikle teyzemde akşam saat yediye, sekize, karanlığa kadar kalırdık. Bazen babam da gelmişse ve evde enişte Stefan da varsa (kamyon şoförü olduğundan çoğu zaman yollardaydı), daha da uzun, gece on bire kadar onlarda olurduk. Bizi, belki de şarabın etkisiyle, abartılı bir sevecenlikle yola kadar geçirirlerdi, sonra kendimizi aniden simsiyah caddenin tepesine ser-

piştirilmiş sarı sarı parıldayan yıldızların altında bulurduk. O saatte dünyada tek somut olan, tek gerçek yıldızlardı. Başımı göğe kaldırmış, yorgun argın aralarında yürüdüğüm annem, babam bile mutlak karanlığın kadife sıcaklığında yalnızca birer gölgeydiler. Gözlerinde yıldızların küçük, pırıltılı yansımaları olur, uzaktan köpeklerin havlamaları duyulurdu. Bir sürü boş geçen ya da başka hatlarda çalışan tramvaylardan sonra bizimki de sonunda takırdayarak lütfedip gelene kadar uzun zaman beklemek zorunda kalırdık. Önce babam binip beni yukarı çeker, sonra da annem biner, tramvayın rahatsız sıralarına otururduk. Eve gidene kadar ampullerin turuncu sarımsı ışığında tavandan sarkan tahta halkaların sonu gelmez bir ritimle her iki yandan tavana vuruşlarının tıkırtıları içinde sallanır dururduk. Çoğunlukla uyuyakalır ve Obor'da ineceğimiz zaman uyanırdım. Calea Moşilor'dan aşağı doğru yürür, kısa sonra eve varır, bildik küçük koridorda yıldız tozlarını saçlarımızdan ve omuzlarımızdan silkeleyerek yatmaya giderdik.

Ve sen, Yvonne de Galais (Alain-Fournier'nin romanı *Le Grand Meaulnes*'ten alıntı) sustun, dönüp masadan bir elma aldın. Konuştuğun sürece boşluğa diktin gözlerini. Gözlerim alıştı karanlığa, yüzünü, beyazımsı, mavimsi parıldayan sol omzunu ve sol kolunu görebiliyorum. Elmayı ısırıyorsun, kolumu omzuna koyuyorum, göğsüme daha bir sokuluyorsun. Kaburgalarını ve kalçalarını kaburgalarımda ve kalçalarımda duyuyorum. Sinemadan nasıl sessiz çıkılırsa, ben de öyle sessizim, çünkü arkadaşınla hemen film üzerine konuşmak yakışık almaz. Filmin önce sahne sahne oturması gerekir. *Küçük Kayın Ormanı*'nın çürüme mavisi, *Düellocular*'ın inci grisi, *Aydınlatma*'nın pis kırmızısı, soluk yeşili, sepyası ve kahverengisiyle *Beş Akşam*. Evet, şairim, seni dinlemeyi seviyorum.

Tanıştığımız partide sana yüksekten şöyle söylediğimi hâlâ anımsıyorum: "Dünyada şair olmaktan daha gülünç bir şeyin olmadığını sanıyorum." Sen ise yanıtı çoktan hazırmışçasına şöyle karşılık vermiştin: "Var, tabii: Kadın şair olmak!" İlk kez sana geldiğimde hakkında gazetelerde, özellikle de "Akşam Yıldızı"nda yazılmış yazıların kupürlerini göstermiştin. Ne yazık ki, yalnızca bir göz atabilmiştim onlara, okumama izin

vermemiştin. Yaklaşık yedi yıl önce Albatros'tan çıkan şiir kitabını da göstermiştin. Ne tür şiirler yazdığını hiç bilmiyorum, okumayı çok isterdim – gerçekten! Ama bu konuda çok inatçısın. Eğer kendim araştırıp bulamazsam, dizelerinin nasıl olduğunu hiç bilemeyeceğim. Şimdi de bana, öykülerinle beni sıkıp sıkmadığını soruyorsun. Sesinde bir kırıtma mı, yoksa gerçekten endişe mi var, çıkaramıyorum.

Bunun bir kırıtma olduğuna karar vererek kabaca yanıtlıyorum: "Sıkıntıdan patlatıyorsun beni" ve bir kahkaha atıyorum, sen ise galiba yalnızca gülümsüyorsun ve ağzındaki elma yanağını şişiriyor. Hay Allah, hadi, devam et artık anlatmaya. Buldokçuk'la ilgili öyküde –bu adda karar kılsam daha iyi galiba, bence Bloody Mary'den daha uygun, daha çok yakışıyor ona, açık seçik canlanıyor gözümde: gerçek bir dişi buldok– kendi kendimi soktuğum o aptalca, kırıcı ve itiraf ederim, hâlâ aşk acısının içine karıştığı kasıntılık çözülüyor; ayrıca yarın *REM*'in, her ne demekse o üç kuruşluk gemici Popeye'den* daha sık aklıma geleceğini umuyorum. Üstelik herhalde burunlarını tutarak Poppay diye söylüyorlardır. Son zamanlarda bu konuda fazla abarttım. Televizyonda Romen donanmasının gençleriyle ilgili bir şeyler anlatıldığında (ekranda geminin burnu dalgaları yarıyor, suya çapa bırakılıyor) doğrusu hemen arkasından böyle bir denizcinin ekranda büyük boy görüntüsünün belirmesini, röportajı yapana gemisindeki tonlarca maden filizi üzerine düşüncelerini söylemesini ve mikrofondan sıladaki sevdiklerine seslenmesini bekliyorum. Oysa onun yerine muhasebeci suratlı kaptanlar konuşturuluyor ve benim coşkulu beklentim sönüyor. Çok yazık, sevgili Nana, kim olursan ol, kaç tane *REM* görmüş olsan da – seninle kalamam. Birkaç santimetre, birkaç yıl, birkaç bin ley, birkaç okunmuş kitap, az ya da çok, insanları birbirinden ayıran bu tür şeylerdir.

Seni kendime daha çok, olabildiğince çekmeye çalışacağım. Ancak, bu karanlıkta gözenekleri pırıldayan derimiz (evet, *Hiroşima Sevgilim*) daha fazla yakınlığa izin vermiyor. Hiçbir kadın yanın yok artık. Sen bir haritasın, okyanusta yükselen

* Amerikalı çizer Elzie Crisler Segar'ın [1894-1938] çizgi romanlarında gemici olan ve Türkçeye *Temel Reis* olarak çevrilen başkahraman. (ç.n.)

zümrüt adanın haritası. Parmağımla kıyının dik yamacını, otların, türlü çiçeklerin arasından goncaları açmakta olan ormana kıvrıla kıvrıla giden patikayı izledim. Bu genç ormanın tabanı nereye baksan solmuş portakal çiçekleriyle kaplı. İçi içe geçmiş çalıların her dalında yüzlerce zehirli diken. Aralarına sıkışmış, incecik derili kırmızı, mor, yuvarlak orman yemişlerini minicik, çeşitli parlak renkte kuşlar gagalıyor. Allahtan yalnızca bir tinim ben, çünkü tene geçiş yok buradan. Nostaljinin siyah çiyine yakalanan tin bile ancak yeterince gücü varsa çıkabilir bu yerden. Mis kokulu çalılıktan çıkarken, dibi bir cehennem uçurumuna açılan kayaya doğru giden yolda karşına köşeli kumtaşı blokları çıkıyor.

Elmayı çekirdeklerine kadar yedin. Doğrulup elmanın çöpünü özenle bir kül tablasına koyuyorsun. Oda buz gibi soğuk. Titreyerek kollarını yorganın altına sokuyorsun.

Dediğim gibi, kuyruklu yıldız gökyüzünde görüldüğünde yazdı. Tavan arasındaki küçük pencereye yapışıp gözden kaybolana kadar baktım. Doğu yönünde ardında bıraktığı altı kuyruğu izledim. Haziran sonu annem çok ağır hastalandı, onikiparmak bağırsağı delinmişti. Nöbetçi doktor onu geceleyin hastaneye kaldırdı. Sedyede haykırdığını, sağa sola debelendiğini anımsıyorum. Yetişkin bir kadının çocuk gibi acıdan ağlamasını yakıştıramamıştım. Sonra o kana bulanmış yatak. Aradan iki, üç gün geçmesine karşın evin içinde ne yapacağımı bilemeden uyuşmuş, aç bir ruh gibi dolaşıp durdum. Hemen bütün zamanını hastanede geçiren babam benimle ilgilenemiyordu. Soğuk bir sabah üçümüz (üçüncümüz Zizi'ydi) Aura Teyze'ye gittik.

Bu kere teyzem bizi bekliyordu, daha önce hastaneye gitmişti, ameliyattan sonra annem yaşamla ölüm arasında gidip gelirken kendisinden beni bir süreliğine yanına almasını rica etmişti. Bu yüzden babam bulduğu birkaç parça çamaşırı alelacele bir çantaya koyup getirmişti. Aktarma yaptığımız Rondo'da teyzem için bir paket naneli bonbon, kuzenim için de bir paket Vinga çikolatalı şekerleme almıştık. Saat ona doğru Aura Teyze'deydik. Bundan önceki sürede bilmem neden, pek seyrek gelmiştik teyzeme. Son gelişimiz sonbaharda, okul-

ların başlamasından önceydi. Şimdi on iki yaşındaydım, bıkkınlık getirdiği *Moğollar* filmini onuncu kez anlatmasına bir türlü engel olamadığım Marcellino'nun elinden tutarak avluya çıktığımda nesneleri değişmiş algıladım. Sanki başka bir ışıkla, başka bir kumaşla kaplanmış gibiydiler. Gigi boynumda tilki kürkü gibi, yeniden kamyonun kapısını açtım. O hoş, mutluluk veren koku yine vardı, ama direksiyondan yaklaşık on santimlik bir parça kırıktı, koltuğun delinmiş deri kaplamasının altındaki sünger çekip çıkarılmıştı. Yan camlardan biri kırıktı, o minicik dünya artık kendi içine kapanamayacaktı. Dönüp eve girdim, türlü renkli kumaş parçalarını birbirlerine dikmeye daldım. Zizi çıplak, biçimsiz, yüzükoyun yanımda yatıyordu.

Bu arada Marcel'in gidip çağırdığı kızlarla karşılaşmamız önceki karşılaşmalarımızdan daha farklı bir etki yaptı üzerimde: garip, acılı, kavranılamaz. Sanki bir süreliğine kış uykusuna yatmıştım ve uykuya yatmadan önceki dünyayla hiçbir ilgisi olmayan bambaşka bir dünyaya açıyordum şimdi gözlerimi. Bu arada farklılıkların temelde değil de ince ayrıntılarda olduğunu algılamam iyice karıştırmıştı kafamı. İşte tam da bu ince farklılıkları sınıflandıramıyordum, kafamın içine yığılıp birbirlerine karışıyorlardı. Şimdi sigara içiyor olmasının dışında örneğin, o aptal Nelke'nin şimdiyle öncesi arasındaki farkı söyleyemezdim. Kötü tütünün iğrenç kokusu onu bu kadar yabancılaştırabilir miydi bana?

İkizler boy atmışlardı bu arada, yüzlerinde beliren doğal gülümseme insanın içini açıyordu, aptallıkla alaycılık arasında bir gülümseme, beyaz dişleri, iri kahverengi gözleriyle oldukça aydınlıktı. Puia ise her zamanki ay yüzlü gölgesinin eşliğinde, takılarının saçtığı gökkuşağı renklerindeki havai fişeklere karşın bende hiç heyecan uyandırmadı, leylak rengi camlarla süslü tokalar, zümrütlü altın küpeler, göğsünde pırıl pırıl parlayan bir haç. Aradan epey bir zaman geçtikten sonra o zamanlar moda olan küçük, kırmızı kadın bisikletinin üstünde gelen Esther'i görünce içim burkuldu. Eskiden yaptığım gibi koşup onu kucaklayacağım yerde, ki şimdi de seve isteye yapardım, soğuk davrandım, önemsemedim onu. Başka türlü de yapamazdım. İçimde bir şey doğal davranmamı engelliyordu ve bu

da beni üzüyordu. O da beni önemsemez gibi görünüyordu, belki benim gibi çekiniyordu.

Yine de bakışlarımız birbirini aradı, karşılaştıkları zaman da orada kalmayıp çabucak başka yönlere kaydılar. Yalnızca benimle ikizlerin bebekleri vardı hâlâ. Onların bebeklerinin adı da Ada ve Carmina'ydı, Carmina'nın kumaş bebeği Ada, Ada'nın süslü püslü bebeği de Carmina. Bebekler nerdeyse sahipleri kadar büyüktüler. Nelke'nin bakışları aygın baygındı, biraz dişi maymunu, biraz da Marlyn Monroe'yu andırıyordu ve züppe bir tavırla yere tükürüyordu. Daha geçen yıl, gözleri oyulmuş çirkin bebeği Florina'yı da getirmişti yanında, şimdi ise bize küçümseyerek bakıyordu. Puia bebeklerle asla oynamazdı, Balena da zenci bebeğini bir yerlerde bırakmış olmalıydı. Bu yüzden Zizi'nin epey canı sıkılıyordu. Kamyonun kasasına çıkıp oturduk, filmlerden, giysilerden konuştuk, herkes elinden geldiğince övünüp durdu. Tombul olanlarımızın göğüslerinin gerçek kadın göğüsleri gibi büyümüş olmasıyla dalga geçiyorduk. Bize de öyle olacağını biliyorduk, tabii, ama bizim yaşımızdakilere, özellikle de Balena'ya bakınca hayret ediyorduk, oldukça gülünç geliyordu. Kızlar alçak sesle kıkırdayarak açık saçık konuşmaya başladıkları için Zizi'nin kulaklarını kapadım. Çocukların dünyaya nasıl geldiği sorusu, sonu gelmez bir sorun olarak, tabii giderek daha çok ilgimizi çekiyordu. Ne olduğunu kabaca biliyorduk. İçimizden birkaçı annesinin hamileliğini görmüştü, ama olayın sonraki ayrıntılarından haberimiz yoktu. Kız olarak bizim de günün birinde dünyaya bebek getireceğimizi biliyorduk, ancak bunu nasıl becereceğimizi düşünemiyorduk. Sonunda karınlarımızın kesilmek zorunda olacağına karar verip şimdiden alınyazımızdan yakınmaya başladık. Yine de kendimizi çabuk toplayıp daha çocuksu takıntılara geçtik, hatta yapmacık çocuk tavırları takındık, çünkü kediler gibi oyunculuk yapmaktan daha keyifli bir şey yoktu bizim için.

Akşama doğru kızlar uçurtmaların uçuştuğu eflatun havada evlerine giderlerken gün batımıyla kızarmaya başlayan tarlaya baktım ve onların geldiklerini gördüm. İnanılmaz derece uzun ve zayıf iki şekildi. Uzaktan ayakçaklar üzerinde yürüyen iki insan ya da sakat ve karanlık hayaletler gibi görünüyorlardı.

Sanki sis yaratmıştı onları ve şekillerin dış çizgilerinde yoğunlaşarak onları gittikçe belirginleştiriyor, şekiller yaklaştıkça da kendilerine az çok bir gerçeklik veriyordu. Caddenin sonuna vardıklarında artık onları iyice görebiliyordum: Oldukça yaşlı bir kadın, elindeki bastona dayanarak yürüyen bir adamın koluna girmişti. Boyları o kadar uzundu ki, 2,20 metrenin altında değildi kuşkusuz. Ama son derece kırılgandılar, attıkları her adımda yere yığılacak gibiydiler. Kemikleri herhalde kibrit çöpü gibi incecikti ve kemiklerinin üstünde deriden başka bir şey olmasa gerekti, üstlerinde onlara çok kısa gelen, dalgalanan giysiler vardı. En küçük bir esintide dış çizgileri belirsizleşiyordu. Bulutlar arasında kaybolmuş gibi görünen yüzleri özdeşti, hastalıklı, mavi parıltılı.

Kadının saçları yaşlı kadınlara özgü eski moda eflatuna boyanmış, herhalde oğlu olan genç adamınki ise beyazımsı sarıydı. Annesinden daha da zayıftı ve topallıyordu. Bacaklarının üst ve alt bölümleri uzun ve langustlarınki gibi ince, hareketleri de yine onlarınki gibi yavaştı. Tahta dikmesinde şaşkınlık içinde oturmuş olduğum bizim evin bahçe kapısına doğru yöneldikleri gittikçe daha da belli oluyordu. Boyları çitlerin hepsini geçiyordu. Yanıma geldiklerinde boyumun onların tam bellerine kadar ulaştığını fark ettim. Dehşetle içeriye, avluya kaçtım, çünkü ikisi de bahçe kapısının önünde durmuşlardı ve tepeden bana bakıyorlardı. Çombe havlayıp uluyor, soluk almakta zorlanıyordu. Eve dalıp kendimi teyzemin göğsüne attım, ama o kalkıp kapıyı açmaya gitti. Bütün bir hafta geceleri uyuyacağım odaya kaçıp bir köşeye sindim; oturma odasından bu odaya camlı bir kapıdan geçiliyordu. Yarı karanlıkta buz kristalleri gibi girişik kabartma bezeli serin cama dayadım kulağımı. Aura Teyze Uzunlar'ı (komşular böyle adlandırmışlar onları, artık ben de öyle söyler oldum) eve buyur etmişti ve şimdi neşe içinde bağıra çağıra onlarla konuşuyordu, böyleydi onun tavrı.

Saygılı olmaktan anladığı herhalde duygularını sakınmadan açığa vurmaktı, diğerlerinin de kendisinden bunu beklediğini sanıyordu. Teyzem konuklarını yemeğe zorlayanlardandı, eğer ikinci kez almazlarsa, yemeğini beğenmediklerini sanır ve

hemen "kızmakla" tehdit ederdi. Aynı zamanda, artık kalkmak isteyenlere de oturmaları için ısrar ederdi, konuklar ancak sayısız girişimlerden sonra evden çıkabilirdi. Bu arada çevik, meraklı, sincap gözlerini karşısındakine diker ve öyle delici bakardı ki, insanın düşünde bile söyleyemeyeceğini sandığı şeyi sonunda söyletirdi. Sonsuz uzun boylu kadın boğuk bir sesle konuşuyordu, son bir prova için Aura Teyze'ye geldiklerini çıkardım. Evde terzilik yapan teyzem eflatun saçlı kadına bir giysi dikmişti. Kulağım camdan üşüyünce öbür kulağımı dayadım. Camın öte yanında bol kıvrımlı kalın bir perde olduğundan onlar tarafından görülmem tehlikesi yoktu. Bir süre sonra konuşmalar kesildi, kısa aralıklarla dikiş makinesinin tıkırtısı duyulmaya başladı. O zaman ben de kendimi yatağın üstüne atıp *Kar Kalesinin Yüzbaşısı*'nı okumaya koyuldum.

Odadaki ışık oldukça kızıllaşmıştı, gözümü kitaptan kaldırdığım anda elimde olmadan bastım çığlığı. Uzun genç adam usulca kapıyı açıp içeri girmiş, uyurgezer gibi üzerime doğru geliyordu. Başı tavana değiyordu nerdeyse, hafif asimetrik, solgun, buruşuk yüzünde cerrah elinden çıkma çizik gibi geniş bir gülümseme yayılmıştı. Açılmış renksiz gözlerinin çevresi sürme çekilmiş gibi siyahtı. Beni öyle çığlık çığlığa yatağın bir köşesine büzülmüş görünce dönüp çıkmak istedi. O zaman içeri koşup gelen teyzemle çarpıştı, adamın yanında teyzem yedi yaşında bir kız çocuğu gibi görünüyordu. Beni yatıştırıp birbirimize tanıştırdı.

Gariptir, oğlanla on dakika kadar konuştuktan sonra artık onu o kadar biçimsiz bulmamaya başladım, daha doğrusu onun biçimsizliğini iyi huylu olarak algıladım, hayvanat bahçesindeki bir deveye duyulan ilgiydi benimkisi. Annesi öbür odada giysiyi prova etsin diye benim odama gelmişti. Yirmi yaşında olmasına karşın hiç de o kadar genç görünmüyordu, adı Jegor'du. Odanın kırmızı ışığında yakından bakılınca günlerdir tıraşsız yüzünde sakalının sayısız sarı kılları görülüyordu. Çenesi aşırı uzundu, büyük, düz burnunun ince, kuru derisi altındaki kıkırdak yeşilimsi parıldıyordu, gözleri soluktu. Yalnız kaldığımız andan itibaren bana karşı hep dostça davrandı. İnsanların ilk

anda kendisinden ürkmesine alışık olmalıydı ve bu etkiyi en azından katlanılır bir dereceye kadar yumuşatmasını biliyordu. Önümde sandalyede otururken yavaşça öne, arkaya sallanan büyük, hafif bir böcekle belli bir benzerliği vardı. Dışarıdaki vişne ağacının tepesinden gördüğüm kulede annesiyle birlikte oturduğunu alçak sesle söyledi. İlk kez ağzımı açıp da o yapıyı bildiğimi söyleyince, sanki ona güzel bir armağan vermişim gibi birden canlandı ve hiçbir giriş yapmadan bana garip bir öykü anlatmaya başladı: "Atalarım Gürcü'dür. Büyük, büyük dedem Eflak'a geldiğinde ülkede oldukça çılgın bir prens olan Handsherliu hüküm sürüyormuş. Giurgiu'da* atlas kumaş ticareti yapıyormuş.

Tuna Nehri donup da üstü fıstık yeşili buzla kaplanınca buzların altında yüzen yayınlar, sazanlar görülürmüş; o zaman adamlarıyla nehri geçip uzun süre önce kıyıya vurmuş eski, altın yaldızlı büyük bir kayıkta dükkân açarmış. Satışa sunduğu mallardan Türkler, Sırplar, Arbanaşlar (Arbănaşi: Romencede ortaçağ Eflak prenslerinin hizmetindeki paralı Arnavut askerleri), Bulgarlar ve kimi Bucak Tatarları çok etkilenirmiş, bu ağır, değerli kumaşlara hayran kalırlarmış. Hatta kendilerinin zarif, ustaca işlenmiş kumaşları olmasına karşın Venetler'le Frank elçileri de ondan alışveriş yaparmış. Feci akıbetinden önce Prens Handsherliu'nun kendi kellesini kurtarmak için kumaş tüccarı dedemizi bir mektupla Selanik'teki amcasına göndermeye ikna etmiş olduğu anlatılır.

Prens mektubunda amcasından kellesi karşılığında Türklere ödemek zorunda olduğu 250 kese gümüş para istiyormuş. Giurgiu Paşasının dedemizi kendi elleriyle hançerleyerek öldürmesinden önce dedemiz, ailesinin güvenliğini sağlamak için onları akrabalarının yaşadığı Silistre'ye götürmüş, sonra sadık bir adamıyla geceleyin atların nallarına üstüpüler sararak donmuş Tuna Nehrini geçmiş. Ama aniden sisler içinde yatağanlarını çekmiş Türkler çıkmış karşılarına, nehrin kıyısındaki otlaklarda onları yakalayıp ellerini kollarını bağlamışlar. Onun çocukları, torunları elli yıl boyunca Bulgaristan'da, Sırbistan Banat'ında dolanıp durmuşlar, bildiğim kadarıyla Almanlarla

* Giurgiu: Osmanlı döneminde Yerköy olarak anılan kent. (ç.n.)

cam ürünleri ticareti de yapmışlar. Annem, kız kardeşim ve ben bu öldürülen tüccarın bir yeğeninin soyundan geliyoruz. Bu yeğen Adria kıyılarına gelince kristal ürünlerini Fas'a götürmek için bir fırkataya yüklemiş, dönüşte de tarçın getirecekmiş. Orada Berberi ülkeleri kıyılarında ve daha güneyde, sarı fildişinin geldiği Gana'ya kadar olan bölgede bir sivrisinek türü felaket saçıyormuş. Cam gibi saydammış, mavi kanatları varmış; bu sivrisinek tarafından sokulan gemicilerin kemikleri şişmiş, avuç içleri, ayaklarının tabanları, burunları, kulakları büyüyüp kabarmış.

O zamandan beri bu soydan gelen bizlerin kemikleri en hafif rüzgârda kırılacak kadar incedir. Ancak, bu sivrisinek bize değer biçilmez bir armağan da bırakmış, ama bunu sana başka bir zaman anlatırım belki. Atlas tüccarının kemik hastalığına yakalanan denizci yeğeni elli sekiz yaşında manastıra kapanmış ve 1850 yıllarında Ion Ghica Bey'in döneminde Sisam Adası'nda ölmüş. Denizcinin dört oğlu da ünlü palikaryaymış (Palikàri, pallekári: Yeni Yunancada bir delikanlı, genç bir kahraman, bir yiğit; palikaryalar Yunanlarda düzensiz birlikler, gönüllü askerlerdi). En büyükleri Makri Yanni gönüllü olarak Prens Ghica'nın emrine girmiş, Leros Adası'ndan İzmir'e kadar bütün takımadaları yağma eden altı yüz korsanın en tanınanlarındanmış. Makri Yanni hapiste veremden ölmüş. Söylendiğine göre *rigor mortis** boyu 2,80 metreymiş. Ortancaları olan ikizler de Spiros ve Zotalis adlarıyla Yunan vatandaşlığına geçerek Kıbrıs'ta bir han açmışlar. Kim bilir ne tür işler çevirerek zengin olmuşlar, sonra da birbirlerine düşmüşler ve sonunda 1880 yılında Zotalis Spiros'u bıçaklayıp öldürmüş, servetine, karısına el koyup, malları altınla, mücevherle takas edip Amerika'ya kaçmış. Son derece uzun, zayıf birtakım tipler bugün Amerika'nın Orta Batısında da dolaşıyor olmalı, son olarak onlardan yüzyılın sonunda haber almışız. Ailenin bu koluyla her türlü bağlantımız kopmuş durumda. Biz doğrudan denizci dedemizin en küçük oğlundan geliyoruz, o da kendi isteğinden çok zorunluluktan ötürü bir zamanlar dedesinin balıkçılıkla geçindiği Giurgiu'ya dönmüş.

* Cesedin katılaşmış hali. (ç.n.)

Bir Ciribiri (Romence'de Tuna'nın güneyine yerleşen, Makedonyalılar olarak da anılan Aromunlar) köyünde bakkal dükkânı işletirken 1877 yılında (Türklere karşı yürütülen bağımsızlık savaşı ve Romen Krallığı'nın ilanı) gafil avlamış onu. Dükkânına el koymuşlar ve Marcos kendini ordu aşçısı olarak Rusların ve Romenlerin açtıkları ateş altında Redoute Grivița önlerinde bulmuş. Bir top güllesi yemek kazanına isabet etmiş, kendisi de bir bacağını kaybetmiş olarak Romenler tarafından yakalanıp Giurgiu'daki askeri hastaneye götürülmüş. Akciğerlerinde dört mermi parçasıyla altı ay süren ölüm-kalım savaşımından sonra iyileşen Marcos artık Tuna'nın öte yakasına dönmemiş, Romen Krallığında kalarak iş kurmuş, Olteniţa yakınlarındaki Chirnogi'de bir meyhane açmış.

Yer iyi seçilmişmiş, geliri giderek artmış, meyhane öyle ünlenmiş ki, çoktan toprak olan Marcos'la hiçbir ilgisi kalmamış olduğu halde 1937'de Olteniţa'da "Topalın Yeri" diye bir birahane hâlâ varmış. Marcos yeterince para yaptıktan sonra meyhaneyi karısının bir yeğenine satmış (sarışın bir Romenmiş karısı, bizde onun bakır fotoğrafı var), tahta bacağına rağmen herkes çekinirmiş ondan, çok da becerikli bir kesenekçiymiş. Bir keresinde on bir mülkü birden kiralamış ve bunlardan birkaçını da kiraya vermiş. 1906'da öldüğünde orduda genç soylular takımından olan iki oğlu Birinci Dünya Savaşında subay olarak çarpışmışlar. Daha doğrusu ancak biri, yani Dumitru savaşa katılabilmiş, diğeri daha cepheye gidemeden tifodan ölmüş. Dumitru bizim büyükbabamız. On dokuz yaşına gelince boyunun uzaması durmuş, yine de iki metre kırk sekiz santime ulaşmış. O zamanlar ailede en uzun boylu adam oymuş. Savaştan sonra Bükreş'e yerleşmiş, uçarı bir yaşamın keyfine dalmış, kâğıt oynamaya, şampanya içmeye, lüks otellere yerleşerek kapılarına fiyatlarını yazan kızlarla, Fransız kızlarıyla düşüp kalkmaya başlamış. Böylece birkaç ay içinde Marcos'tan kalan ne varsa uçup gitmiş.

Giderek hırpanileşip serserileşmiş ve bir süre daha meyhanelerde sürttükten sonra kentten ve belleklerden yitip gitmiş. 1923'te ülke içinde dolaşan üç büyük gezgin sirkten biri olan Vittorio Sirki'yle dönmüş. En büyüğü Sidoli, mavi-beyaz ipek

şeritleri olan ve tepesinde limon yaprağı biçiminde flaması dalgalanan devasa çadırıyla üstünlüğünü belli edermiş. Sonra ip cambazlarıyla ve topuklarının dibindeki gülü arkaya bükülerek dişleriyle alan Tudoritza'yla ünlü Borzoff kardeşlerin Le Magnifique'i varmış. Her iki büyük sirkin insanı ürküten vahşi ya da garip hayvanları da varmış, ama pırıl pırıl parlayan amber renkli kubbesiyle zaman zaman Bükreş'in kıyısında da görülen ve kuzey yarımkürede harika bir Syrus çiftiyle övünebilen tek sirk Vittorio imiş. Polonya ve Litvanya'daki turnesinden sonra ilk gösterisinden itibaren büyükbabam da bu sirkin elemanıymış. Dünyanın en uzun boylu adamı olarak tanıtılıyormuş; büyük, mavi bir kaşmir pelerine sarınarak ciddiyetle ve konuşmadan çıkıyormuş maneje. Çevresinde bir sürü çarpık bacaklı hidrosefal çirkin cüce koşuşturuyor, ellerindeki portakalları atıp tutarak hokkabazlık ediyor, at dışkılarıyla dolu kumda takla atıyormuş.

Dumitru'nun (artık kendisini Sinyor Firelli olarak tanıtıyormuş) trampet eşliğinde kaşmir pelerinini büyük bir jestle çıkarıp atması her keresinde bir müthiş bir olaymış. Pelerinin altında yalnızca minik bir şort varmış, bir Hint fakiri kadar zayıf ve inanılmaz derecede uzunmuş, boynundan tabanlarına kadar bütün vücudu son derece garip dövmelerle kaplıymış. İğne iğne, delik delik derisine işlenen mürekkep ve renkli toz, onu geçmişte olup bitenlerin, şu anda olmakta olanların ve gelecekte olacakların hepsini içeren bir dünya kroniği yapmış. Dövmeleri derisinin altında dolaşıyor, figürlerin dış çizgileri birbirinin içine geçiyormuş: Opera dürbünüyle bakıldığında, bir gösteride, sol omzundaki kırmızı mürekkeple çizilmiş yıldız yağmuru bir sonraki gösteride karnında görünüyormuş, ama bu kere yeşilmiş. Alnında bir elmas olan, kanatlarını açmış papağan bugün kürek kemiklerinin üstünü süslerken yarın boynuna, çenesine doğru yükseliyor, bir gün sonra ise hayalet gibi Sinyor Firelli'nin kafasının üzerinde süzülüyor ve sonunda hafif bir buhar bulutu olup kayboluyormuş.

Genç bir Finli olan büyükannem sirkte aşçı olarak çalışıyormuş. Her gece Dumitru ile birlikte manej atları için kullanılan

samanların içinde yattıklarından kısa zamanda kocasının derisinde yürüyen dövmelerden geleceği okuma yeteneğini geliştirmiş. Vittorio Sirki'nin her zamankinden daha çok seyirci akınına uğradığı bir ağustos akşamı büyükbabamın derisinde çiçek gibi açan dövme ormanının ortasında, bütün göğsünü kaplayan, gökyakutlardan işlenmiş gibi üç harf ten oluşan bir im belirmiş: *REM*. 1921'de annemi doğurduktan sonra Marcos'un dul karısına bırakan Soile, yani büyükannem, bu büyülü üç harfin üstünden parmağıyla geçip gülmüş, ağlamış, haykırmış, arenanın tozlarında tepinmiş, ensesiyle topukları üstünde kalabilecek şekilde sırtını geriye öyle dramatik bir şekilde kıvırıp bükmüş ki, Le Magnifique'in Tudoritza'sı bile görse kıskanırmış. O yıl sirkin sahibi Don Vittorio Carra'nın iflas yılı olmuş. Soile Dudu Manastırı'nda ateh getirip histeri krizleri içinde ölmüş, birkaç ay sonra da Dumitru'nun maskaralık mesleği sona ermiş. Kışın Brăila'da ateş yutanlar, kılıç yutanlar, leopar derilerine sarınıp bağlandıkları zincirlerini kıran kas göstericileriyle çıktığı arenada, tam gösterinin ortasında üzerine saldıran bir Syrus çifti tarafından parçalanmış. Bu ejder ağızlı, ejder kuyruklu, aslan pençeli, yarasa kanatlı masal hayvanları, anlaşılan büyükbabamın sarı derisinde, sürekli değişen dövmelerde doğalarındaki yırtıcı güdülerini tahrik eden bir şey keşfetmişler.

Evde bir yerlerde "Dünyanın En Uzun Boylu Adamı, Sinyor Firelli" hakkında gazetelerden kesilmiş yazılarla dolu bir dosya var. Fotoğraflardan birinde karşısında cüce zenci gibi duran Kodsha Mitu'ya (Gogeamite ya da cogeamite: Romencede "aşırı büyük kavramı"nı halk ağzında karşılayan Bulgarca ya da Sırpça-Hırvatça kökenli bir deyim; daha önceki dönemlere değgin efsanevi bir ad gibi geliyor kulağa) elini uzatıyor. Sanırım aralarında bir boks maçı da planlanmış ama gerçekleşmemiş. Bu garip insandan iki miras kaldı anneme: aile kroniği (sana şimdi kısaca özetlemiş olduğum), bir de pul koleksiyonu. Ancak bu kronik benim sana anlattıklarımdan çok daha geriye gidiyor. 13. yüzyılda bir Tibet manastırında meydana gelen oldukça gizemli olaylara kadar uzanıyor olmalı. Söylentiye göre bu manastırın müritlerinden biri manastırdan ayrılıyor, onun soyundan gelenler Kaşmir'e geçiyor, Buhara'da, Taşkent'te ti-

caret yapıyorlar, İpek Yolu'ndan İran'a inip oradan da Gürcistan'a geliyorlar ve burada hemen hemen doksan yıl kalıyorlar, daha sonra, Prens Handsherliu döneminde de işte o tüccar ortaya çıkıyor.

Görüyor musun, benim soyum haritada yavaş yavaş, durak-sayarak, var olduğunu bildiği, ancak hakkında, eğer kan bağıyla geçmemişse, hiçbir bilgi aktarılmamış bir şeyi arayarak belli bir yolu izleyen bir tür parmak sanki. Annem *REM*'i keşfedene kadar aradıklarının da bilincinde değillerdi. İçgüdüsel olarak Batıya doğru itildikleri düz, sade hayatlarını yaşadılar. Annem çok erken evlendi, 1936'da on beş yaşındayken, 1.90 boyundaydı. Babam annemden bir baş daha kısaydı, annemle evlenmesinin nedeni, müthiş değerli olduğunu sandığım pul koleksiyonu olabilir. Hayal meyal anımsıyorum onu, adı Augustin Bach'tı, Kronstadt çevresinden Erdelli bir Saksondu ve kendisi de tutkulu bir pul koleksiyoncusuydu. Çocukluk anılarımın arasında siyah albümün renkli dörtgenlerle dolu sayfalarını sürekli olarak çevirip duran iki çılgının görüntüsü en egemen olanıdır.

Kız kardeşim 1937'de doğdu, bense 1940'ta. Bombardımanlar nedeniyle '45'e kadar taşrada kaldık, babam hastabakıcı olarak çalıştığı hastanede difteriden öldü. Annemin tanıdıklarının yanında kaldığımız Dudeşti köyünden bir at arabasıyla, annem siyahlar içinde önde, kız kardeşimle ben arkada, arabanın bir köşesinde büzülmüş, yorgunluktan bitkin bir halde, senin de gördüğün bizim kulenin yanındaki o deponun önünden geçerek geldik, kule sonradan yapıldı, tabii. Nedendir bilinmez, tarlanın ortasına yapılmış son derece basit bir depo işte, yine de annem onu görünce fenalaştı. Önünde durduk, annem arabadan indi, yapının çevresinde birkaç kez dolandı, parmaklarıyla usulca dokundu, son derece duygulu bir incelikle kapının kaba kilidini açmayı denedi ve sonunda bir tapınağın önündeymiş gibi çamurlu bir evleğin içine dizüstü çöktü. At arabasını süren köylü onu bin bir güçlükle oradan kaldırdı. Biz çocuklar korkudan ağlaşıp hıçkırıyorduk. Ertesi gün annem kesin kararını vermişti. Koleksiyonundan bir pulu satıp parasıyla bu kuleyi yaptırdı. Kulenin yapımı 1947'de tamamlandı

ve biz de buraya taşındık. Bundan dört yıl öncesine kadar ablam da bizimle beraberdi, sonra bir marangozla evlendi. Şimdi üç yaşında, fazlasıyla erken gelişen bir oğlu var. O evlendiğinden beri annemle ben orada yalnız yaşıyoruz, arada bir masraflarımızı karşılamak için bir pul satıyoruz."

Ancak Jegor sustuktan ve odaya tıkırtılı sessizlik çöktükten sonra onu ağzım açık dinlerken ortalığın kararmış olduğunu fark ettim. Yalnızca parlak yüzeyli nesneler seçilebiliyordu: masanın üstündeki bir bardağın beyaz kenarı, Uzun'un kırmızı gözleri, sobanın yuvarlak kenarı. Birden kapının dar, mat camı kirli sarı bir renkle aydınlandı. Aura Teyze yandaki odada ışığı yakmıştı. Şimdi gırtlaktan gelen cırlak sesiyle bizi çağırıyordu. "Bayan Bach" çiçek açmış kiraz dallı desenli, mavi, harika giysisiyle hayranlık uyandırıyordu. Odayı dolduran iki aksak bostan korkuluğunun yanında cüce gibi kalmıştım. Onları ağustosböceklerinin cırlamaları arasında, yıldızlı göğün altında bahçe kapısına kadar geçirdim, Bayan Bach önden yürüdü, bu arada Jegor bana doğru eğilerek yarın öğle yemeğinden sonra beni kuleyi gezmeye çağırdı. "İyi dinliyorsun" dedi bana, "ama asıl soru düş görebilmende." Ve elime cilalanmış, yassı, serin bir şey sıkıştırdı. "Bunu yastığının altına koy ve bu gece düşünde ne gördüğünü yarın bana anlat."

Gökyüzünün maviye boyandığı caddenin sonuna, esrik bir örümcek olan kuyruklu yıldızın kuyruğunu yıldızlar arasına yaydığı yöne doğru uzaklaştı. Eve girip Jegor'un bana verdiği nesneye baktım. Japon yelpazesi biçiminde, pembesi sedef, üst üste istiflenmiş renklerin parıldadığı bir istiridyeydi. Dışı yivli ve koyu renkti, içi ise düz, kaygan ve balık karnı gibi beyazdı. Bükey iç yüzeyine birileri sivri bir şeyle bir desen çizmişti: bağırsak ilmikleri gibi yüzlerce patikanın kesiştiği açık bir daire. Yatağa gidene kadar odanın her yanına dağılmış kumaş ve iplik artıklarını toplayan teyzemle birlikteydim. Tam bir domuz yavrusu gibi kir pas içinde oyundan dönen Marcel benim orada olmam sayesinde dayak yemekten kurtuldu. Akşam yemeğinden sonra tatlı olarak hepimiz içi beyaz kremalı, nane aromalı birer küçük çikolatalı şekerleme yedik. Sonra teyzem yatağımı yaptı. İstiridyeyi yastığımın altına koyup uyudum.

Ancak ertesi sabah zavallı Zizi aklıma geldi, masanın altında, yerde, parkenin üstünde uyumak zorunda kalmıştı. Zizi'yi edindiğimden beri böyle bir şey hiç olmamıştı.

O gece düşümde bir orman gördüm, yağmurdan sonra havanın güneş gibi parladığı yeşil-altın renkli bir orman. Altın gibi parlayan sivrisineklerle ve milyonlarca saydam yaprağın hışırtısıyla dolu, çiğle kaplı bir sabah ormanı. Kızılağaç, tanen ve küf kokan bu ormanda zümrüt ve altın asalar gibi, ama yine de son derece canlı, tek ve yumuşak hareketle güneşe karşı gerinen genç, yüksek ağaç gövdeleri arasında yürüyorum. Göğün mavisi dallardan oluşan geniş kubbeyi yer yer yarıp geçiyordu. Sessizliği bozan kuşların cıvıltısı oralardan geliyormuş gibiydi. Sonsuz ormanın içinden geçen yüzlerce patikada kirpiler sessizce ilerliyor, gelincikler ok gibi fırlıyordu. Kayranlarda ısırganlar, çançiçekleri, yılanyastıkları kargaşa içinde koşuşturan kabuklu bitlere güneşlik görevi yapıyorlardı. Orman bana, patikalarında şaşkın şaşkın dolaşan bu kıza düşünülebilir tek gerçek gibi görünüyordu. Belleğimde başka hiçbir şey yoktu. Ormanda kaybolmuş olduğum izlenimi de yoktu. Kelebeklerin renkleri, suyu ağzımın kenarlarından akan ahududuların tadı beni kendimden geçirmişti, tek bacağımın üstünde neşeyle sıçrıyor, kristal bir pınarın yumuşak suyunu içmek için yüzükoyun uzanıyordum yere. Orada kendi dünyamdaydım ve hiç ayrılmak istemiyordum. Çamurlanmış bir yaprağın altında kabuğu kırıp ezilmiş bir sümüklüböcek buldum. Bir haçlıörümceğin iki ağaç arasına dokuduğu ağa yakalanmış su damlacıkları parlıyordu. Bir kuru dal çıplak kolumun derisini sıyırdı. Ormandan çıkışı aramıyordum, patikalar bir yere, başka bir şeye götüren yollar değildiler. Bu harikulade yerde dolaşmak büyük bir mutluluktu benim için.

Sabah saat sekizde Nelke bahçe kapısına dayandı ve genizden gelen sesiyle beni çağırdı. Sütümü içip avluya çıktım. Zizi yüzünden vicdan azabı çekiyordum, onu avutmak için en şık giysilerini giydirdim. Saat dokuza kadar kızların hepsi gelmişti, onlarla sohbet ederken yine unuttum Zizi'yi. Onlara Jegor ve öyküsünü anlatmakla canlarını sıkacağımı hiç tahmin etmemiştim: "Cehenneme kadar yolu var o salak fasulye sırığının!"

ya da bu türde bir şeyler söylediler dişlerinin arasından tıslayarak. Ama ben pek bir coşkulu olduğumdan sonunda açıkladılar, ilk karşılaşmalarında hepsine de soyu sopuyla ve içinde kim bilir ne müthiş şeylerin olduğu o depoyla ilgili çılgın öyküyü anlatmış. Little John diyorlardı ona, hepsine de sırayla o istiridyeyi vermiş, hepsi de gece yastıklarının altına koyup uyumuşlar. Ama görmeleri gereken düşü görmemişler, Uzun da ertesi gün onları aşağılamış. "İki deli, işte, o da, annesi de!" Bunu duyunca Jegor'un beni de aşağılayabileceği korkusu düştü içime. Doğru düşü görmüş müydüm acaba? Bahçe kapısında öylesine acılı bir umutla gözlerimin içine bakmış olan bu kırılgan genci hayal kırıklığına uğratmayacak mıydım? Ama ne olursa olsun, hiç bu kadar canlı, bu kadar gerçek bir düş görmemiştim.

Renkli tebeşirlerle resim yapmaya başladık. Kızlar büyük bir zevkle Jegor'un karikatürünü çiziyorlardı: birinde Jegor kafasını gülümseyen hilal biçimindeki aya çarpıyordu, bir başkasında safra yeşili ya da kırmızı, sonsuz uzun eliyle çok köşeli bir yıldızı kavrıyordu, bense pembe bir tebeşirle bana verdiği istiridyeyi çizdim. Resim yapmaktan çabuk sıkıldık ve kraliçeler oyunu oynamaya karar verdik (kim önermişti, anımsamıyorum). Güç bir oyun değildi: Herkes bir günlüğüne kraliçe olacaktı. Biz yedi kız olduğumuz için oyun yedi gün sürecekti. Her gün o günkü kraliçe için bir renk, bir nesne, bir çiçek ve oyun yeri belirlenecekti. Günün kraliçesi bir oyun doğaçlayacaktı, diğerlerinin onun uyruğu olarak katılacağı güzel bir oyun. En büyük coşku Esther'den geldi, coşkulu sevinçten yüzü öylesine kızardı ki, çilleri bir anda nerdeyse görünmez oldu. Bütün bir hafta boyunca bir an bile sıkılmayacağımız kesindi. Esther her şeyi kura çekerek saptamamızı önerdi. Hemen betonun üstündeki resimleri ıslak bir bezle silip yedi günün dairelerini çizdik. En dıştaki en büyük daireyi mor tebeşirle çizdik, içindeki ikinci büyük daireyi çivit mavisiyle, bir sonrakini maviyle, sonrakini yeşille, ardından geleni sarıyla ve turuncuyla çizdik, ortada kalan, çapı bir top büyüklüğündeki son daireyi kırmızıyla taradık. Bu iş bitince kızlar çiçek ve nesneleri getirmek için evlerine koştular. Ben de parmaklarım tebeşir içinde dai-

renin önüne çöktüm, yanımdaki Çombe soluğunu burnuma üflüyordu.

Buraya geldiğimden beri kendimi çok üzgün hissediyordum. Ne oluyordu bana, bilmiyordum. Bu tuğla ev, soğan ve domates ocaklarının olduğu düzenli, bakımlı bahçe, güneşin altında yanan mavi kamyon ve sürücü kabininin üstünde yatan vazgeçilmez Gigi – bütün bunlar, bir daha hiç sahip olunamayacağı bilinen bir şeyden ötürü acı veren, karnıma oturmuş siyah bir güneş tarafından aydınlatılıyor gibi geliyordu bana. Avludaki bütün ağaçlardan daha yüksek olan vişne ağacına diktim gözlerimi ve birden aklıma kule geldi ve geçen akşam insanı ipnotize eden gözlüklü yılan gibi önümde kafasını sağa sola sallayan Jegor. Caddeye çıkıp aşağı doğru baktım. Telgraf tellerine takılmış olan uçurtma kuyrukları sarı havada tek başlarına uçuşuyor, direklerin üstüne konmuş kumrular da başlarını yana çevirip tek gözle onlara bakıyordu. Esther'i düşünüyor ve kraliçe olunca ona nasıl bir rol vereceğimi soruyordum kendime, özellikle de onun kurayla belirlenecek olan çiçek elinde, kraliçe olarak tahtta nasıl oturacağını gözümde canlandırıyordum. Kırmızı gül olsun istiyordum, oyun için kırmızı bir gül getirmeye karar verdim. Bu ona da uygun düşecekti herhalde.

Eve gidip altın yaldızlı bir taç yapmaya koyuldum. Teyzem planladığımız oyunu duyunca küçük odadan bana renkli kumaş artıkları, pelüş, atlas, krepdöşin getirdi. Ayrıca kuzenimin anaokulunda kullandığı, elma, armut, hıyar şekilleri kestiği birkaç tabaka parlak elişi kâğıdı da verdi. Kızlar döndüler, oturma odasında çalışan bir millet oluştu. Renkli kâğıtları keserek zincirler, kolyeler, elimize geçen kumaşlardan dantel biçimi süsler, bilezikler yaptık, bir mutfak iskemlesini yastıklar, çarşaflarla kraliçelere layık sayvanlı bir tahta dönüştürdük. Puia nerdeyse olağanüstü bir zarafetle altın yaldızlı bir tabaka kâğıttan tek boynuzlu bir at ile bir aslan şekli kesti, onları da tahtın arkalığına baş başa gelecek şekilde yapıştırdık. Kumaş ve kâğıt artıklarını süpürüp topladıktan sonra Stefan Eniştemin eski bir şapkasını getirdim ve büyük kura çekilişi başladı. Kestiğimiz kâğıt parçalarının üstüne gökkuşağı renklerini yazdık (terslik

olsun, eğlence olsun diye gökkuşağı tayfındaki renkleri başka renk bir kalemle yazdık, "kırmızı"yı mor kalemle, "turuncu"yu çivit mavisiyle vb – sonunda yalnızca "yeşil" yeşil kalemle yazıldı) ve kâğıtları şapkanın içine koyduk.

Hepimiz çok heyecanlanmıştık, çünkü çektiğimiz renge göre kimin hangi günde kraliçe olacağı belirlenecekti ve hepimiz de bir an önce kraliçe olmak istiyorduk. Kura sonucu şöyleydi: Mor Balena'ya çıktı, daha aynı gün kraliçe olma mutluluğu aklını başından aldı. Biz ise ilk günün çabucak geçeceğini düşünerek avuttuk kendimizi, ilk gün daha doğru dürüst ne yapacağını bilemeden geçiverecekti kraliçelik. Daha sonraki günlerde kraliçe olmak daha iyiydi, diğerlerinin yanlışlarını görürdük, kraliçe olarak yapacaklarımızı tasarlar, hazırlıklı olurduk. Çivit mavisi Ada'ya, mavi de Carmina'ya çıktı. İkisinin benzer renkleri çekip birbirini izleyen iki günde kraliçe olmalarından başka ne beklenirdi zaten? Gün sıralamasında ortadaki renk olan yeşil Puia'ya çıktı, bu da gözlerinin biraz sapkın, yeşil duruluğuna gerçekten de uygun düşmüştü. Aksilik bu ya, Esther sarıyı çekti ve hemen suratı asıldı, çünkü tabii ki kırmızıya (yalnızca kırmızıya) layıktı o, tepeden tırnağa kızıl kraliçe olmalıydı, ama olmadı işte. Üstelik katlanamadığı tek renkti sarı. Sanki her şey zavallı arkadaşıma karşı cephe almıştı. Ve de bu daha başlangıçtı. Nelke tam da Çingene rengi turuncuyu çekti, hepimizi güldürdü bu, ama küçük yabani rengine hayran kaldı. Onun için en canlı, en parlak renkti. Sanki gazyağıyla gargara yapmış bir sesle (olmayacak şey de değildi hani, onu hep yamrı yumru, paslı, tekerlekli bidonla gazyağı kuyruğunda beklerken görürdük) hangi rengi çekeceğini zaten önceden bildiğini söyledi. Belediyenin temizlik işlerinde çalışan kuzeninin "olağanüstü", kordonlu, turuncu bir yeleği vardı, bu bahaneyle aşıracaktı onu.

Artık benim kendi kâğıdımı okumama bile gerek kalmamıştı, son kraliçe olacaktım, çektiğim renk: kırmızıydı. Başkasının hakkını gasp etmiş gibi görüyordum kendimi, imkân olsa Esther'le yer değiştirebilirdim. Kırmızıyla hiçbir ilişkim yoktu, adım Svetlana bile yeşilimsi mavi soğuk bir esinleme uyandırıyordu insanda.

Bu heyecanlı renk seçimi bittikten ve her birimiz sırayla birer yıldız olup da sakinleştikten sonra şapkayı yeniden elime aldım ve herkes evden getirdiği şeyi kimseye göstermeden şapkanın içine koydu. Ben yalnızca kendi koyduğum şeyi biliyordum: dikiş makinesinin çekmecesinde sürekli olarak 36'yı gösteren bozuk bir derece bulmuştum. Şapka elden ele geçti ve sonundaki nesneleri sırayla masanın üstüne dizince ne olduklarını gördük: bir yüzük, oyuncak bir saat, pembe dantel etekli minnacık bir bebek, kart bir tavuğun aşırı büyük lades kemiği, eskiden kullanılan saydam bir tükenmezkalem, delikli bir inci ve benim derecem. Bu kere nesnelerin adlarını da kâğıtlara yazıp şapkanın içine koyduk ve nesne kurası çektik. Bana yüzük, Esther'e derece, Balena'ya lades kemiği, Puia'ya tükenmezkalem, Ada'ya saat, Carmina'ya inci, Nelke'ye de bebek çıktı. Sanki birer hayaletmiş gibi hayranlıkla baktık nesnelere. Bunlarla ne yapabileceğimiz hakkında hiçbirimizin en ufak bir fikri yoktu. Yine de ilk günün kraliçesi Balena dışındakilerin henüz düşünecek zamanı vardı (üstelik Balena lades kemiğini çekmişti, kimsenin lades tutuşmaktan başka bir şeyde kullanılamayacak bu kemik çatalın bu amaçla kırılması da sözkonusu olamazdı elbette).

Nasıl olsa oyunun sonuna kadar solacakları için sahici çiçek edinmek için uğraşmadık, yine de her birimiz aklında olan çiçeğe karar vererek adlarını kâğıtlara yazıp kura çektik. Balena mavi gecesefasını, Ada zinya çiçeğini, Carmina karanfili (komik geldi bize bu rastlantı), Puia mum çiçeğini, Esther dalya çiçeğini, Nelke aslanağzını çekti, bana ise beni son derece mutlu eden, çiçeklerin kraliçesi gül düştü. Hak etmediğim bir kraliçe olacaktım. Oyuna başlamak için şimdi oyunun yerlerini seçmemiz kalmıştı geriye. Bir-iki tartışmadan sonra egemenlik alanlarımızı yedi bölgeye ayırdık: benim odam, avlu, cadde, tarla, Jegor'un kulesi, kamyon ve eski okul (avlunun arkasında bir zamanlar okul olan harabeyi böyle adlandırıyorduk). Her şeyi önceden kesinleştirmiş olmamak için yerlerin kurayla seçimini sonraya bıraktık. Kimin kraliçeliği başlayacaksa o günün sabahı kraliçe, olayın geçeceği bölgeyi kurayla çekecek, biz de oraya gidecektik. İlk olarak Balena –çocuk poposu gibi yanak-

larıyla sırıtarak– kırmızı lekeli elini şapkanın içine sokup tarlayı seçti. Herkes homurdandı: daha ilk günden tarla... Hoşlanmamıştık, çünkü oğlanların bazen orada yuvalarından çıkardıkları eşekarılarını üzerlerimize atmakla bizi korkutarak canımızı sıkmaları tehlikesi sözkonusu olabilirdi. Bir yandan da oyun alanı olarak tarlayı bir an önce arkamızda bırakmamız iyi olacaktı. Bizlere daha kibar yerler kalacaktı. En rağbette olan avluydu, hem birçok yayılma olanağı vardı, hem de meraklı gözlere karşı korunmalıydı.

Her şey düzene sokulmuştu, gülümseyerek karşılıklı oturuyorduk. Satranç oyununun piyonların, atların, vezirlerin oyunu olmadığı gibi, bizim bu oyunumuzun da gerçekte bizim oyunumuz olmadığını o anda hangimiz bilebilirdik ki! Hayır, o anda ciddi suratlarıyla dünyamızın üzerine eğilmiş satranç oyuncularını tanıyamazdık. Biz ilk kraliçeyi süslerken ikizlerden Carmina mavi gecesefası koparmak için eve koştu. Balena'ya Aura Teyzemin mor sabahlığını giydirdik, güçbela sığdı içine. Mor kâğıttan yaptığımız çiçek dizilerini taktık saçlarına, başına küçük, altın bir taç oturttuk, boynuna da yumruk büyüklüğünde incilerden bir kolye astık. Süslediğimiz sandalyeyi dışarı çıkarıp tebeşir dairesinin ortasına koyduk. Balena orada tahtında oturan Magdalénien'li Venüs (eski Taş Çağı kültü) gibiydi. Cüssesiyle görkemli bir etki yaratıyordu, ama bir yandan da kararsız, kuşkulu, yardım ararcasına sürekli olarak Puia'yı gözlüyordu.

Hepimiz sırayla önünde diz kırıp reverans yaptıktan sonra gecesefası ile lades kemiğini kendisine sunduk. Balena önce şaşkın bir tavırla geri çevirmek istediyse de sonunda kabullendi. Şimdi bile kraliçe rolünü oynadığı halde hepimiz onu küçümsüyor, ona tepeden bakıyorduk. Gecesefasını göğsüne soktu, ama lades kemiğini birkaç kez parmaklarının arasında evirip çevirdi, sonunda çatal kemiği iki ucun düzleştiği yerlerinden boynuz tutar gibi tuttu, kemik sanki uçak dümeniydi. Çatalların birleşip uzunlaştığı uç nokta hafifçe aşağı yukarı hareket etmeye başladı. Hepimiz tahtın çevresinde toplanıp kemiğin bu umulmadık, görünüşe göre anlıkçı hareketini izlemeye başladık. Balina ağzı açık, ellerine bakıyordu. İki dişli,

hareketli kemik elinden kurtulacak gibiydi. Puia biraz daha yaklaşınca gerçekten de kurtulup Puia'nın ayaklarının dibine düştü, ama Puia ona soğuk soğuk bakmakla yetindi (zaten hiçbir şey karşısında coşkuya kapılmamıştı). Kemiği kaldırıp kraliçeye geri verdi. "Beni öne doğru çekiyor" dedi Balena, gerçekten de uzun kemiklerin milim milim ileri doğru kayıp elinden çıkmaya çalıştığını gördük. "İzle onu" dedi Esther.

Balena tahtından doğruldu, kollarını öne, sanki bir hedefe doğru uzatarak kemiğin önderliğinde ilerlemeğe başladı. Kemik, sanki bir köpekti de tasmasıyla çekip götürüyordu kızı. Biz de morlar içindeki bu bostan korkuluğuna benzeyen, süslü püslü, şişkonun peşinden gidiyorduk. Saat bire geliyordu, bütün bir hafta boyunca bize güler yüzlü davranan dingin gökyüzü altında dünya pırıl pırıl bir sessizlik içindeydi. Kemik bahçe kapısına yöneldi, bomboş caddeye çıktık. Sola, tarlaya giden yola saptık. Balena'ya adım uydurmakta zorlanıyorduk, komik, iri adımlar atıyor, eğri büğrü parke taşlarında kalçaları iki yana sallanıyordu. Parke taşları arasında otlar bitmişti.

Yoldaki son evi de arkamızda bıraktık, şimdi önümüzde ufka kadar uzanan tarla vardı. Uzaktan parlayan penceresiyle kuleli yapıyı görüyorduk, yanında da içinde *REM*'in olduğunu bildiğim kaplumbağaya benzer baraka vardı. Kemik bizi doğrudan sürülmemiş tarlanın, daha doğrusu nadasa bırakılmış, yalnızca dikenlerin, otların ve yer yer peygamberçiçeklerinin yetiştiği tarlanın ortasına sürükledi. Her yerde eşekarılarının ağızları açık yuvaları vardı. Yuvalarından çok uzaklara yayılmış, kaslı bacaklı, yeşil, güçlü kurtörümcekleri biz yaklaşınca telaşa kapılarak hızla koşuşturup sığınaklarına kaçıyordu. Aslında peşlerinden gidip o gizemli mağaralarını görmek istiyorduk, ama kuruntumuz bizi bundan alıkoyuyor, ürkütüyordu, aniden ok gibi dışarı fırlayacak ve gözkapaklarımızı parçalayacak örümceğin kuruntusuydu bu. Gökyüzünde sanki çizilmiş gibi bulut öbekleri vardı. İyi niyetli bulutlardı bunlar.

Şimdi gözlerini kemiğin ucuna dikmiş şişman Balena'yla aynı hizada yürüyorduk. Yaklaşık elli adım girmiştik tarlanın içine, – Ada'yla Carmina peygamberçiçekleri ve mastıçiçeklerinden çelenkler yapmışlardı bile, aynı giysileri, aynı gülümseyişleriyle

nerdeyse ebleh ve pek tatlı görünüyorlardı–, birden durdu Balena. Daha ileri gidemiyordu. Kemik bir an hareket etmemekte direndi, sonra yavaşça, saat yelkovanı gibi toprağa doğru döndü. Balena bir çığlık attı ve sanki parmakları yanmış gibi kemiği bıraktı elinden ve kemik mıknatısla çekiliyormuşçasına toprağa yapışıp kaldı. Birbirimize baktık. Besbelli orada, toprağın altında bir şey vardı. İki kişi çömelip elleriyle gevşek toprağı eşelemeye başladı, ama bir anlamı yoktu bunun. Öğle olmuştu, artık evlerimize dönmemiz gerekiyordu. Saat dörtte bel küreğiyle, kazmayla falan buraya tekrar gelmeye karar verdik.

Şimdiden gözümüzde bir para kasası, çok eski bir miğfer ya da dördüncü sınıfta öykü kitabında resmedilmiş "Altın Civcivli Tavuk"* benzeri bir define canlanmıştı. Belki de hindi yumurtası büyüklüğünde bir elmasa rastlayacaktık, hani oyunlarımızdaki şu mucize taş gibi: "Hiç kimse yapamaz da / Yapar o büyük büyülü güç kolayca." Bir on beş dakika kadar daha kraliçenin önünde reverans alıştırmaları yaptık, ama kaz kafalı bize hiçbir emir vermedi, ne yapacağımızı söylemedi, başında yana yatmış tacıyla sırıtarak, boynunu kasarak öylece oturup durdu, acınası haldeydi: kraliçeler gibi giyinmiş bir mutfak yamağı. Sonunda kemiğin düştüğü yeri eflatun saten bir bez bağladığımız dalla işaretleyerek evlerimize gittik. Avluya girip tebeşir dairesinin ortasındaki boş tahta oturdum. Kafamın içi bomboştu. Hiç olmazsa Esther'den hoş bir söz duymayı isterdim, herhangi değerli bir taş bulmaya yeğlerdim bunu, hatta daha azıyla bile yetinirdim.

Sonunda ne istediğimi ben de bilmiyordum, belki de artık bu kadar acı çekmek zorunda olmak istemiyordum, artık her şeyi böyle sonsuz derecede acılı bulmak istemiyordum. O sırada Aura Teyze'nin müşterisi vardı, kısa bir süre sonra Marcellino da geldi, onunla birlikte yemek yedim. Hemen ne oynadığımızı, orada duran tahtın ne demek olduğunu sorup soruşturmaya başladı. Daireleri silip güya oraya bir Çayka** çizmeye niyetliymiş. Allahtan onunla baş edebiliyordum. Yemekten sonra masa futbolu kutusunu alıp yine arkadaşlarının

* Bir Hırvat masalı. (ç.n.)

** 1959-1988 yılları arasında üretilmiş olan Sovyet yapımı lüks araba markası. (ç.n.)

yanına gitti. Zavallı teyzemin bizimle ilgilenecek hemen hiç zamanı yoktu, dikiş işleri onun bütün gününü alıyordu. Babamsa yarından sonra gelecekti, çünkü hasta ziyareti günü o gündü. Beni de anneme götürecekti. Oysa ikisini de öyle aşırı derecede sevmiyordum.

Üç buçuğa doğru kızlar geldi, birkaç bel küreği getirmişlerdi. Çok sıcaktı ortalık, fırın gibiydi, dala bağladığımız eflatun kumaş parçası korkuluk gibi kımıldamadan sarkıyordu. Bizi gören kimse olmadığına güven getirdikten sonra dal parçasını çıkarıp kazmağa başladık. Komşu oğlanların çoğu taşraya tatile gitmişlerdi, kalanlar da akşama doğru futbol oyunları bittikten sonra dönerlerdi, tarla bizimdi yani. Beceriksizce, bütün gücümüzle kazdık, az sonra dilimiz dışarı sarktı; altmış santim derinliğinde bir çukur açtıktan sonra bitki köklerinin yarıp sarmaladığı bir tahta parçasına rastladık. Tahta parçasına yapışmış kırmızı, şişmiş bir larva vardı. Nelke bel küreğinin parlayan keskin kenarıyla ikiye böldü hayvanı, iğrenç, sütümsü bir sıvı yayıldı. Tahta parçasını çıkarabilecek kadar genişlettik çukuru. Tahtanın altında bir tünel, toprağın altına inen basamaklar keşfettik. Aşağıdaki boşluktan serin hava çarptı yüzümüze, saçlarımız uçuştu.

Daha da aşağılarda ince, mavimsi ışınlar görüyorduk. Hepimiz korkudan ölecek gibiydik; ilk önce kraliçenin inmesi gerektiğinde hemfikirdik. Balena tepkilerinde o kadar yavaştı ki, olay karşısındaki korkusu herhalde ancak akşama doğru kendini gösterecekti. Önce çaresizlik içinde Puia'nın gözlerini aradı, beriki yalnızca başını öne eğerek yerdeki oyuğu işaret etti. Balena kıçının üstüne oturup ayaklarını ilk basamağa koydu, sonra emekleyerek yer altındaki deliğe girdi. Her tarafı kirlendi, boynundaki parlak kâğıttan kolyesi koptu. Giderek yoğunlaşan karanlıkta yalnızca duraksayarak uzaklaşan kafasını görüyorduk, sonunda gözden kayboldu. Tünel bodrum merdiveni gibi hafif eğimliydi, yaklaşık on metre sonra yatay olarak devam ediyor olmalıydı, çünkü Balena'nın mavi saç kıvrımları yaklaşık bir dakika sonra görünmez olmuştu. Biraz daha bekledikten sonra biz de peş peşe aşağıya indik. Bizi gören biri olsaydı, gözlerinin önünde bir tarla mucizesinin gerçekleştiğini sanırdı: Garip kılıklı birkaç cadıyı toprak yutuyordu, bunlar

kuşkusuz kükürt buharıyla çevrili o büyük tekeyle* kösnül buluşmalarından birine gidiyorlardı. Merdivenin sağlam taş basamakları vardı ve aşağı doğru hafif bir eğimi olan bir koridora iniyordu. Garip olan şey, ışığın azalacağı yerde, dar koridorda ilerledikçe artmasıydı, herhangi bir kaynaktan gelmeyen, doğal olmayan mavi bir parıltıydı. Birçok köşeyi döndükten sonra müthiş büyük bir salona geldik. Uzunlamasına salonun her yanını dolduran koyu mavi aura içinde dev bir insan iskeleti yatıyordu önümüzde: sırtüstü, tabanları bize dönük, parmak kemikleri kaburgalarının ve kalçalarının yanında. Gözlerimize inanamıyorduk, kimimiz sağdan, kimimiz soldan, iskelet boyunca yürüyor, adımlarımızla uzunluğunu ölçüyor, kocaman dizkapağını, uzun bacak kemiklerini, Nuh Tufanı öncesi sürüngenlerinki gibi omurgasını, yarılmış göğüs kemiğinin tuttuğu, gemi omurgasına benzeyen göğüs kafesini izliyorduk.

Köprücükkemikleri ile kürekkemiklerinin üstünde, yedi boyun omurunun sonundaki kafatası son gülenin gülüşüyle sırıtıyordu. Azıdişlerinin her biri bizim yumruklarımız büyüklüğündeydi. Kafatasının çapı yaklaşık bir buçuk metre, belki de daha fazlaydı, fildişi gibi olan yüzeyinde ise kemiklerin zikzak şekilde iç içe geçen yerleri açıkça belli oluyordu. İskeletin tabanından tepesine kadar uzunluğu benim adımımla kırk adımdı, yani yirmi metre kadar. Bende doğal olmadığı, yapma, boyanmış alçıdan yapılmış olduğu izlenimi uyandırdı, Çocuk Kenti'nde Goliat Balina'nın bırakmış olduğu izlenim gibi. Ancak, o zavallı şekille karşılaştırıldığında bu oval yer altı mezarında keşfettiğimiz iskelet gerçi çok inandırıcıydı, ne de olsa sığır ve tavuk gibi kemiklerinden bir iskeletin nasıl olması gerektiğini pekâlâ biliyorduk. Yalnız bunun aşırı büyüklüğü insanda soru işaretleri uyandırıyordu. Bu mezar onun ölçülerine göre yapılmış gibiydi.

Önceleri iskelete duyduğumuz saygıdan ötürü donuktuk, ama hemen sonra üstüne tırmanıp parmak kemiklerini kımıldattık, göğüs kafesinde toplandık. Orada on beş dakika kadar dinlendikten sonra türlü sorunlar üzerine konuştuk. İskelet bize ana rahmindeki bir çocuk gibi görünüyordu. Ama ana rahmin-

* Yunan mitolojisindeki Satir. (ç.n.)

de o kadar yer olmadığından büzülmüş durumda yatması gerekirdi. Daha sonra çocuğun kemiklerinin ana karnında nasıl, neden oluştuğunu sorduk birbirimize. İkizler, analarının karnında onca zaman bir arada nasıl kalmış olduklarına inanamadılar, "dokuz ay boyunca" Kimse buna itiraz etmediği halde "dokuz ay!" diye bağırdı Nelke meydan okurcasına. O zamana kadar hiçbir konuşmaya katılmamış olan Puia buz gibi yeşil bakışlarıyla: "Peki, ya şimdi" dedi laf arasında, "ya biz burada dev bir kurtörümceğinin mağarasında bulunuyorsak ve örümcek şu iskeletini gördüğümüz, belki de daha önce Tanrı olan bu adamı yemişse?"

O zaman sekiz metre uzunluğunda bacaklarıyla çevik ve kıllı örümceğin sanki üzerimize saldırdığı ve hepimizi yakalayarak zehirli iğnesiyle felç ettiği canlandı gözümüzde. Bir anda nerdeyse birbirimizi çiğneyerek merdivenlere saldırdık, sonra geriye dönüp bir baktık. Puia bizimle birlikte kaçmamıştı, hâlâ iskeletin yanında duruyordu, uzun, mor kadife bir fiyongu iskeletin sol elinin küçük parmağına bağladı. Rahatlamıştık. Örümcek yoktu, iskelet de bizimdi, onu biz fethetmiştik ve bayrağımızı da bugünkü kraliçemizin sancağını da asmıştık.

Oyun iyi başlamıştı, kızlar olanlardan hoşnut, evlerine döndüler. Ertesi sabah Ada'nın, çivit mavisi kraliçenin egemenliğinde yeniden buluşacaktık. Saat onda iskeletin yanında buluşmak için sözleştik. Herkes mezara inmeden önce kimsenin kendisini gözetlemediğinden emin olmalıydı. Çünkü Rolando'dan (bu adı vermiştik iskelete, bizim caddede kız arkadaşlarımın pek hoşuna giden sarışın oğlana izafeten) kimseye söz etmeyecektik. Çabucak eve gelip yıkandım, güzel bir entari giydim (radyoda Sarita Montiel söylüyordu), sonra Uzunlar'ın kuleli yapısına benimle gelmek isteyen Marcel'i aldım yanıma.

Teyzem, karanlık basmadan dönmemiz koşuluyla izin verdi gitmemize, yani en geç sekizde. Marcellino mutluydu, Jegor'un kendisine, annesiyle Aura Teyzem'e geldiklerinde çok kez yaptığı gibi onu şaşkına çeviren oyuncaklar göstermesini ya da korsan öyküleri anlatmasını umuyordu. Kuzenim daha

hiç kuleye gitmemişti, ama yolu biliyordu, el ele tutuşup hemen hiç belli olmayan, ancak kenarlarında tek tük düğünçiçekleri olan patikaya yöneldik. Gri, kaba sıvalı ve arka cephesinde pencere olmayan son evin arkasından dolanarak sola sapıp doğrudan tarlanın içine daldık. Yaz akşamı ufukta belli belirsiz görünen ormandan ılık bir esinti getiriyordu. Öğlen gibi aydınlıktı ortalık, bulutlar pembemsi parıldıyordu, havada ağustosböcekleri, çekirgeler, türlü sinekler uçuşuyordu. Elleri arkasında, koyu sarışın, tombişçe, üzerinde bir fil resmi olan gömleği ve kısa pantolonuyla önümde yürüyen kuzenimi seviyordum. Bu çevrede gerçekdışı bir izlenim uyandıran küçük kuleli yapıya yaklaşmıştık. Yıllar önce Wajda'nın *Küller* filmini gördüğümde tozlu, zeytin yeşili ovada duran Rönesans koltuğu çok etkilemişti beni.

Uzunlar'ın kuleli yapısı da burada aynı gerçekdışılık etkisi yapıyordu. Yapının ancak iyice yakınına geldikten sonra etkileyici boyutları ortaya çıktı. Küflenmiş eski duvarların üst tarafına bakınca çizgiler sonsuzluğa uzanıyormuş gibi görünüyordu. Gerçekte kulenin yüksekliği en çok on beş metre olmalıydı. Yapının öbür yüzündeki pencerelerden anlaşıldığına göre yalnızca iki katlıydı, ondan sonra da aslında uzaktan görüldüğü gibi yuvarlak olmayan sekiz köşeli asıl kule geliyordu. Yapının çevresinde dolandık, ne bir çit ne de ağaç vardı, bir köpek kulübesi bile yoktu, her yer kır çiçekleriyle kaplı boş tarla. Yaklaşık on metre ötede çatısı katranlı plakalarla kaplı depo vardı. Tamamen eskiyip çürümüş görünüyordu, kapısında paslanmış bir asma kilit sarkıyordu. Kuleli yapının kapısını çaldım, üst kattaki pencerede Jegor'un şekilsiz yüzü göründü, soluk, yağlı boya resim gibi. Ama kapıyı Bayan Bach açıp bizi buyur etti.

Odalar dolap gibi dar ve yüksekti. Tavanlardan kristal sarkaçlar, eskimiş pirinç avizeler sarkıyordu. Üç odadan geçtik, hepsi de aynıydı, küçük yuvarlak bir masa ile birkaç sandalyeden başka eşyaya yer yoktu. Ama tavanlar o kadar yüksekti ki, Bayan Bach bile çocuk gibi kalıyordu. Jegor arada bir duraksayarak merdivenlerden aşağı indiğinde bulunduğumuz üçüncü oda tıklım tıklım doluydu. Annesi elektrikli yerine kömürlü

ütüyle ütü yapıyordu. Biz de zaten onun değil, Jegor'un konuğuyduk (kemikli, hiç kıl olmayan göğsünü açıkta bırakan vişne kırmızısı bir robdöşambrla karşıladı bizi), buz gibi soğuk bir direğin çevresinde dolanan ahşap merdivenden kuleye çıktık. Yukarısı harikaydı. Bugün hâlâ böyle yuvarlak, dört kemerli penceresi olan bir odada oturmak en büyük isteğimdir. Yerler parkeydi, kokusundan yeni cilalandığı belli oluyordu. Eskilikten nerdeyse altındaki parke görünen, yine de harika arabesk desenleri belli olan küçücük bir İran halısı yeri örtmüyordu bile. "Hakiki Buhara, üç yüz yıllık" diye açıkladı Jegor, kocaman eli Marcel'in kafasındaydı, masadan aldığı bir elmayı tutar gibiydi. Eşya olarak yine eski, fildişi kakmalı bir dolapla bir kanepe vardı odada. Biz kanepeye oturup bir-iki dakika yalnız kaldık. Jegor bir sandalyeyle döndü, Bayan Bach da bir tabak kakaolu pasta dilimleri getirdi. Jegor sandalyeye oturdu, ceplerini karıştırıp kırmızı-mavi emayeli pek hoş kurşun askerler çıkardı. Sonra bir de ayıpençesi yapraklı desenle süslü namlulu bir top çıktı ortaya, ardından da deri kabzalı küçük bir hançer, hepsi de sırayla Marcel'in avuçlarına bırakıldı. Ben Jegor'la konuşurken kuzenim değerli İran halısının üstünde art ardına savaşlar veriyordu.

Konuşmamız biraz tutuk başladı, Jegor dikkatini toplayıp anlatması güç bakışlarıyla bana sorular soruyor, ben de kısaca, çekingen yanıtlıyordum. Evet, burada, Aura Teyzemin yanında olmak hoşuma gidiyordu. En az bir hafta burada kalmak zorundaydım, çünkü annem... İkimiz de susunca cebimden istiridyeyi çıkarıp kendisine verdim. Ona düşümü anlattım, yetersiz olmasından korkuyordum, ama dev adam aniden yerinden doğruldu, nerdeyse kafasını tavanda gökkuşağı renklerini yansıtan avize kristallerine çarpacaktı, kemikli kollarını havaya kaldırarak çirkin sesiyle: "Tanrıya şükür!" diye haykırdı. O zaman ben de rahat bir soluk aldım. Yaşamımda büyük önemi olduğunu sezinlediğim bu sınavı geçtiğim için gurur duyuyordum kendimle.

Artık bana bazı şeyleri açmasını, ona acı veren, kemiklerini, kıkırdaklarını, etini, yaşamının saatlerini yiyip bitiren bilmeceyi açıklamasını bekliyordum. Ama o, istiridyeyi bana geri

vermekle yetindi, bir sonraki gece de önceki gece gibi yapmamı söyledi. "Eğer *sen o isen* düşler belli bir bağlam içinde olacaklar" dedi. "Ve seni kendileri *REM*'e götüreceklerdir. Başka yol yok." – "Peki, ama ne var orada?" diye sordum sabırsızlıkla, onun şu *REM*'ini bana ısrarla zorlamak istemesi biraz sinirime dokunmuştu. "Orada" diyerek pencereden dışarı, uzakta oluşmuş kızılımsı buhardan peçeye baktı: "*her şey* orada." Yeniden sustuk. Odanın içindeki hava altın çay rengini aldı. Marcellino hareketsiz askerlerini birbirleriyle çarpıştırıyor, elindeki hançerle kıvrık bacaklı dolabın altına giriyor, top gibi gürlüyor, ölen ya da zafer kazanan askerleri taklit ediyordu. "Kadın olmayı ne kadar isterdim" dedi Jegor aniden. "Sen şanslısın, kadın olacaksın. Biz erkekler hiçbir işe yaramayız. Zaten hiçbir zaman bilemeyeceğimiz şeylerin peşinden koşarız. Sınırsız zirzopluğumuz yüzünden diğer insanlardan uzakta yaşamımızı mahvediyoruz. Gerçek insan varlığı kadındır. Bizlerse değişmiş, dumura uğramış insanlarız. Dünyayı karnımızdan doğuramadığımızdan kafamızdan doğurmak için çırpınıp duruyoruz. Kadın yaşar, erkek yazar."

Az sonra beklenmedik bir gülümsemeyle şöyle ekledi: "Keşke yaşamamış olsaydım da yalnızca mezar taşımda bir ad olarak kalsaydım." Bugün bunun bir alıntı olduğunu biliyorum, ama o zamanlar bu ifadeyle alaycı ses tonu arasındaki bu yüzden ileri gelen uyumsuzluk beni şoke etmişti. Sinirlerimde akan ince bir dürtüye rağmen verecek yanıt bulamadım. Artık hava kararmaya başlamış olduğundan bir parça pasta yiyip gitmek üzere ayağa kalktım. Marcel gitmek istemedi, ona kalsa bütün gece orada oynayacaktı. Ama sonunda o da askerlerinden ayrılmak zorunda kaldı. Jegor'la vedalaştık, ertesi akşam yine uğrayacağıma söz verdim. "Beş dakikalığına" göreceğim düşü anlatmak için. Kuleli yapının eşiğinde arkamızdan bakarlarken ikisi de birer eflatun duman sütunu gibiydiler. Jegor bastonuna dayanıyordu, diğer eli de garip bir tavırla annesinin belindeydi, yükseklerde kaybolan yüzleri bana yoğun bir şekilde bir şeyi anımsattığından tekrar dönüp baktım ve aynı anda Marcel'in küçük elini elimde hissettim. Biz iki minik, alev almış göğün altında dar patikada oradan uzaklaşırken nedenini bilmeden

Marcel'in elini dudaklarıma götürüp öptüm. Allahtan oğlanın aklı hâlâ kulede yaşadıklarıyla dolu olduğundan bunu fark etmedi. Şimdi dalga dalga esen serin rüzgâr kır çiçeklerini kırmızıya kesiyordu.

O gece düşümde yine ormandaydım. Hâlâ sabahtı, sonsuz, göz kamaştırıcı bir sabah. Yüzlerce patikadan birini seçip ondan ayrılmamaya karar verdim. Devasa ağaç gövdelerine kav mantarlarından yarım aylar yapışmıştı. Yer ağaç kabuklarıyla kaplıydı, onların altlarından, uçlarında kırışık yaprakların olduğu, sürüngen kuyrukları gibi soluk renkli çalılar çıkmıştı. Orada burada görünmeyecek kadar ince iplikçiklerde beyazımsı kurtçuklar havada asılıydı. Yapraktan çatının altında, yeşil ışıkta kıvrılıp titreşiyorlardı. Dans edercesine hoplayıp sekerek patikada ilerlerken birden karşıma, yoluma devam etmemi engelleyen devrilmiş bir ağaç gövdesi çıktı. Devrilmiş ağacın yanına gelince bütün neşem kaçtı. Bir an çaresiz kalakaldım. Gövdenin kalınlığı benim boyum kadardı ve tamamen çürümüş olmalıydı. Ağaç kabukları arasındaki bir yarıktan kıskaçları açıkça görülen etçil kırmızı karıncalar sürü halinde çıkıyorlardı. Yolumu değiştirmek bana utanç verici geliyordu, çünkü o zaman patikamdan ayrılmış olacaktım. Geri dönmek de istemiyordum. Orada bir ağaç kütüğüne oturup ağlamaya başladım. Üstelik düşte ağlamak gerçekte olduğundan daha da iç parçalayıcıdır.

Eteğimle gözyaşlarımı silerken elim kadar uzunlukta iğrenç bir kırkayak ayağımın dibinden sürünerek geçiyordu. Ayağa kalktım, ne yaptığımı tam da bilmeden devrilmiş ağacın kabuğuna asıldım. Çürümüştü, mantar gibi hafifti. Kabuğun altında karıncalar tarafından kemirilmekte olan ölü bir karatavuk vardı. Hareketli, saldırgan kırmızı yığın kuş ölüsünün çevresinde kaynaşıyordu. Kuşu kanadının ucundan tutup birkaç metre öteye fırlattım. Karıncalar kısa sürede ağacın gövdesinden ayrıldılar, geriye gövdedeki süngerimsi koşut kanallarda işlerine bakan ağaç kurtları kaldı. Öbür bütün obur canavarlar karatavuk leşinin peşine düştü, ben de devrik ağacın gövdesine tırmanabildim. Bir süre orada ata biner gibi oturdum, altımda ağacın kaba kabuklarını duyumsadım. Gözyaşlarım kurumuş-

tu, şimdi yine mutluydum. Dikkatle aşağı kayıp yoluma devam ettim, güneş yüzüme vuruyordu.

Erkenden uyandım, yüzümü yıkayıp mutfağa gittim. Aura Teyze masada temiz muşamba örtüye un serpmiş, üstüne de yapışkan mayalı bir hamur yaymıştı. Bir sandalyenin üstüne çıkıp teyzemin çörek yapmasını izledim. Bir bardağın ağzıyla kesip aldığı hamurları tavada cızırdayan kızgın yağda kırmızımsı kahverengini alıp çıtır olana kadar kızarttı. Bardakla kesip aldığı hamurdan kalan garip şekilleri, üçgenleri, sivri uçları da tavaya koymasını izlemek eğlenceliydi. Bunlar tavada köpeği, geyiği, ejderhayı andıran gelişigüzel şekillere dönüştü, ben de onları vanilyalı şekere buladım. Kafalarını ya da bacaklarını ısırmaktan hoşlanıyordum. Bu arada Aura Teyze bana küçüklüğümden söz ediyordu, ben daha çok küçükken, bir buçuk-iki yaşındayken annem beni teyzeme getirdiğinde bana tahta teknenin içine yatak yapıp sallayarak uyuturlarmış. Ağladığım zaman umacıyla korkuturlarmış: "Sessiz olmazsan umacı gelip kapar seni. Bak, duyuyor musun?" Ama ben hiç korkmazmışım, gözlerimi kocaman açıp parmağımı ağzıma götürür: "Pıst, umaç" dermişim. Annemle teyzem gülmekten katılırlarmış. Çörekle-rle şişirdim karnımı, başka bir şey de yemedim.

Zizi kolumun altında avluya çıktım. Saat on olmuştu, tarlaya, Rolando'ya gitmeliydim. Çombe tavuk kümesinin orada biber dolmasının artıklarını ağzını şapırdatarak yiyordu. Ne versen yiyordu. Gigi komşu avluda bir direğe yapılmış kirli kuş yuvasındaki evcil güvercinleri gözlüyordu. Gigi her ne kadar rahatına düşkünse de arada sırada onlardan birini yakaladığı oluyordu. Komşular şikâyet edince de teyzem Gigi'nin kafasına birkaç tokat atardı. Gigi olayı soğukkanlı karşılar, gözlerini kısıp kulaklarını arkaya yatırır, serbest kalınca hemen temizlenmek için infaz yerinden birkaç metre uzaklaşırdı; patilerini bastıra bastıra kafasının üstünde gezdirir, bıyıklarını yalar, gözlerini kısıp arkaya, bize bakardı. Alışageldiği kedi temizliğinin dışında hiçbir erdemi olmadığı halde severdim Gigi'yi. Avludan çıkıp tarlaya gittim.

Dün elimizden geldiğince üstünü örtüp gizlemeye çalıştığımız çukuru çabuk buldum ve aşağıya, mavi salona indim. De-

vasa iskelet salonu tümüyle dolduruyordu. Kalça kemikleri genişti, bir erkek için fazla genişti, ama üçgen kürek kemiklerinin üstünde omuzları da geniş ve güçlüydü, köprücük kemikleri nerdeyse benim baldırlarım kadar kalındı. Daha kimse gelmemişti. Kafeste bir hayvan gibi tek başıma fildişi büyüklüğündeki kaburgaların arasında omurgasının üstünde oturuyordum. Bu yüzden kafatası yönünden kalın bir ses duyunca yüreğim ağzıma geldi. "Kimsin seeen, yabancıı, ne arıyorsun buradaaa?" Ama Nelke'nin esmer yüzünü kaplayan sırıtışıyla iskeletin göz oyuklarından birinden bana baktığını görünce kendimi çabuk toparlayıp şaşkın şaşkın gülümsedim ben de. Evinden alışık olduğu üzere çıtlattığı ayçiçeği çekirdeklerinin kabuklarını nerede olsa yere tükürürdü. Arkası delik olan o göz oyuğundan biraz zorlanarak geçip Rolando'nun kafatasının içine girebiliyordu. Kafatasının içi selüloit bebeklerinki gibi pürüzsüz ve temizdi. Nelke'yle ben biraz sıkışarak kafatasına girdik, hatta gerekirse bir üçüncü kız bile sığabilirdi. Ağzımızdan çıkan her sözcük burada kafatasının parlak, dalgalı duvarlarına çarptığından daha boğuk, somut, nerdeyse mekanik yankılanıyordu.

Küçük çingenenin bir ara şöyle sorduğunu anımsıyorum: "Şurada birkaç savarinimiz* de olsaydı, nasıl olurdu, ha? Harika olmaz mıydı?" Savarin sözcüğü şişip kafatasında öyle bir yankı yaptı ki, üstünde reçeli, kremasıyla aromalı şerbete batırılmış tatlının tanıdık çanak şekli gözümüzde canlandı. Ne yazık ki, doğru kıvamda olmadığından eriyordu, yakalamaya çalışınca da parmaklarımızın arasından kaydı, çözünüp havaya karıştı. İkizler mezara indiklerinde hâlâ ağzımızın suyu akıyordu; onları da aynı şekilde korkuttuk, nerdeyse dönüp gideceklerdi. On beş dakika içinde hepimiz toplanmıştık, bütün saygı ve ilgimizi bugün kraliçe olması gereken Ada'ya yöneltmiştik. Çivit mavisi küçük bir etekle koyu eflatun bir bluz giymişti, şimdi onu, kraliçe olduğu belli olacak şekilde donatmalıydık. Ama Ada önce Carmina'nın avcundan egemenlik alanını belirleyecek kurayı çekmeliydi. Herkesin gözdesi olan yeri, bizim evin avlusunu çekti, kâğıdı okurken Rolando'nun kaburgaları

* Şerbete batırılmış küçük, çanak biçiminde bir tür hamur tatlısı. (ç.n.)

arasında öyle coşkulu dans ediyordu ki, bütün iskelet taka gibi sallandı.

Mezardan çıkıp yeniden bizim avluya el koyduk. Ada'yı tahta oturtup ne kadar pılı pırtı bulduysak onlarla süsleyip püsledik. Kraliçe asası olarak sol elinde demirden bir Kızılderili heykelciği vardı. Kurada ona çıkan turuncu-sarı zinya çiçeği göğsündeydi. Oyun için kullanması gereken kol saatini de evden alıp getirdik. Kırmızı parlak kayışı, altın rengi kadranı ve iğne biçiminde siyah akrep ve yelkovanı olan küçük bir kadın saatiydi. Mekanizması yoktu, saate bakmayı öğretmek için yapılmıştı. Üstündeki bir düğmeye basılınca akreple yelkovan hareket ediyordu. Saati de koluna taktıktan sonra kraliçelik için gerekli törensel kurallar yerine getirilmiş oluyordu, biz de kraliçemizin önünde yerlere kadar eğildik. Onun emirlerini merakla bekliyor, yerinde olsaydık ne yapardık diye düşünüyorduk. Önce belki yüz kere saate baktı, zaman kazanmak istiyordu, bizi sağa sola gönderip bir şeyler getirtti, defalarca yüzümüzü çarpıtıp şekilden şekile sokmamızı istedi.

Sonunda bir karar verdi Ada. Sanırım sırf bu bağlamda oracıkta uydurmuş olduğu bir oyundu, çünkü daha önce hiç oynamamıştık. Avlunun gerisine doğru giden iki yanı ağaçlı, kiremit döşeli yola iki metrede bir dik bir çizgi çizmemizi buyurdu. Yedi beyaz çizgi oldu. Kraliçemizin açıklamasına göre bu çizgilerin her biri on yıllık yaş dönemlerini simgeleyecekti. Böylece ilk çizginin yanına 10, ikincisinin yanına 20 yazdık ve bu böyle 70'e kadar gitti. Hepimiz sırayla yol boyunca yürüyerek bu yaş dönemlerinden geçecek ve o yaşın gereklerine göre davranacaktık. Bizce müthiş bir fikir değildi bu, yine de başlangıç için pek kötü sayılmazdı. Yaşlılığı taklit etmek kolay, diye düşünüyorduk. Ama otuz ya da kırk yaşlarını nasıl taklit edecektik? Yine de emir emirdi; önce şişko Balena, göğsünde hâlâ dünden kalma gecesefasıyla (bu arada solmuştu) on yıl çizgisinin ötesine geçti, çünkü artık on bir yaşındaydı ve küçük, yavaş adımlarla ağaçlıklı yol boyunca yürümeye başladı. Ada gözünü saatten ayırmıyor, sanki bir yarışta zamanı ölçmek zorundaymış gibi "kronometre"sinin göstergelerine bakıyordu. Sonra aniden keskin bir çığlık attı – göstergeler kaybolmuştu. Düşmüş olma-

sınlar! Hayır, imkânsızdı bu. Ada saatin kapağını kaldırınca durumun ne olduğunu anladı. Akreple yelkovana dokundurduğu parmağı kanamağa başladı. Akreple yelkovan yerlerindeydiler, ama o kadar hızlı dönmüşlerdi ki, görünmez olmuşlardı. Parlak, kıpkırmızı kandamlası giysisine düştü, kumaşın dokusu damlayı içine çekti, eteğinin üstünde kırmızı bir leke oluştu.

Dikkatimiz kiremit yolda uyurgezer gibi ilerleyen Balena'ya çekilmemiş olsaydı, böyle birdenbire canlanan saate karşı ilgimiz, hayranlığımız uzun bir zaman daha sürüp gidecekti. Nerdeyse üçüncü çizgiye gelmişti Balena, önce yetişkin rolü yapıyor sandık, şaşılacak derecede gerçeğe yakındı. Ama bu yalnızca bir oyun olamazdı, Balena'nın boyu uzamıştı, kalçaları, göğüsleri irileşmiş, ağırlaşmış, saçları koyulaşmıştı. Takma adıyla şimdi tamamen özdeşti: ongun bir kadındı, Jüpiter gezegeni kadar yuvarlak ve bir o kadar da cüsseliydi. Üzerindeki giysiler de değişiyordu, yürürken etek boyu bir kısalıyor, bir uzuyordu, ayakkabılarının topukları kimi zaman sivrileşiyor, kimi zaman kuntlaşıyordu. Aşağı yukarı üçüncü evrenin ortalarında parmağında kalın, altın bir nikâh yüzüğü parladı, dördüncü çizgiyi geçtiğinde ise saçlarında ilk beyaz teller görülmeye başladı. Eni boyundan daha da genişti, çenesi üç kat olmuştu, göğüsleri göbeğine kadar sarkıyordu. Biz de yanında yürüyorduk, ama o, yüzünde hiçbir ifade olmaksızın şaşmaz bir kararlılıkla hedefine doğru ilerliyordu. Dudağının üstünde tek tük kıllar çıkmıştı, birkaç kalın kıl da çenesinden sarkıyordu.

Beşinci çizgiye varmazdan az önce yere yığıldı. Kenara sıçradık, korkudan ödümüz patlamıştı. Birkaç saniye içinde o dev gibi kadından çürük bir doku içinde birkaç kemik kalmıştı geriye. Toprak renginde bir altçene, bir kavalkemiği, birkaç kaburga. Bunlar da giderek tanımlanamaz bir maddeye dönüşüyor ve sonunda çözünüp yok oluyordu. Eğer Balena aniden o büyülü bölgenin dışında ayağa kalkıp ne olduğunu anlamayan gözlerle bize bakıyor olmasaydı hüngür hüngür ağlayacaktık; Balena'nın hiçbir şeyden haberinin olmadığını ve bilmemesi gerektiğini kavradık. Şimdi sıra Ada'daydı, saati kolundan çıkarıp tahtın üstüne koydu. Bu oyunun içimize korku salması

beklenirken, tersine, hepimiz meraka kapılmıştık. Diğer kızların da ilerde nasıl görünecekleri ve nasıl öleceklerini bilmek istiyorduk. Ölüm kavramı aslında bizi pek fazla etkilemiyordu, bütün bunları, gerçekliğine düşümüzde bile inanmak istemeyeceğimiz garip bir sanrı, bir çeşit film gösterimi olarak algılıyorduk. Ada ilk çizgiye gelince hemen Carmina da yanına koşup elini tuttu, birlikte yürüyeceklerdi, başka türlüsü sözkonusu olamazdı onlar için. Gerçi koyduğumuz kurallara aykırıydı bu durum, ama işin içinde önce bir kraliçe vardı, ikincisi de ikizleri birbirinden ayırmak istememiştik. Bu yüzden onların yan yana, el ele yürümelerine ses çıkarmadık, ikisi de kısa, kırmızı puanlı beyaz giysiler içindeydi, ikisinin de camsı bir izlenim yaratan kahverengi, aslan yelesi gibi saçları, özdeş yüzlerinde aynı saf, büyüleyici gülüşleri vardı.

Daha ilk adımlarını atmışlardı ki, giysileri tümüyle değişti, aslında dikkatle bakıldığında oldukça farklılıkları olan ikizleri şimdi birbirinden ayırt etmek imkânsızdı. Aynı metabolizmalı çifte organizmaydılar, ellerinden birbirleriyle birleşmiş Siyamlı İkizler gibiydiler. Carmina ya da Adacarmina aynı hareketleri yapıp aynı adımları atarak ilerliyor, hafif rüzgâr saçlarını aynı anda, aynı şekilde havalandırıyordu. İkinci çizgiye vardıklarında beyaz ve yeşil giysili, bileklerinde küçük zümrüt yılan bilezikler olan iki genç kadındılar. Dolgun, etli dudaklarıyla gülümsüyorlardı. Giysilerinin altında her birinin dikişli birer naylon çoraba girmiş oldukları düşünülebilirdi – vücutları öylesine eşsiz, sıcak, kösnül birer bacak gibiydi.

Kırk yaşına geldiklerinde harikulade göğüsleri olan, son derece uzun bacaklı, zarif, deri ayakkabılı, lame işlemeli, "pelikan farbalalı" gerçek birer kısrak gibiydiler. Her iki göğüste de aynı broşlar parlıyordu: Opal gövdeli, platin bacaklı örümcekler. Onlar da beşinci çizgiyi aşamadılar. Biri öyle aniden rüzgârda savruluverdi, iskeleti bir an yüksek topuklu ayakkabıları üstünde, üzerinden sarkan ipek giysisinin artıklarıyla dimdik durdu. Kül olup dağılana kadar kafasındaki saçlar da bir süre dalgalandı. Tırnakları düştü ve ortalığa saçılmış gül yaprakları gibi havada süzüldü. Geriye kalan ikizi şaşkınlık içinde bakakaldı.

Daha herhangi bir tepki bile gösteremeden kız kardeşinin iskeleti toz olup kaybolmuştu. İkiz kız kardeş diz çöktü, sonra yere uzanarak bir kalçası yukarı bakacak şekilde yan yattı. Dondu, soldu, taşlaştı. Pompei'den bir yontu, dökülmüş bir kalıp gibi görünüyordu. Burnundan bir parça düşüp kırıldı, gövdesi birçok parçaya ayrıldı, heykel çabucak küçük kırıklardan, kırıntılardan bir yığın haline geldi, sonra bunlardan oluşan tebeşir tozlarını rüzgâr avlunun arkasına taşıdı. Ama Ada'yla Carmina alışılmış giysileriyle yeniden yanımızdaydılar, Ada altın tacını başına koydu, saatini koluna taktı.

Bu sefer Puia yürüdü, büyüleyici, saydam engerek gözleriyle buzdolabından çıkarılmış bir su şişesi kadar soğuktu, özellikle de dikkatsiz, dalgın. Takıları, süsleri şıngırdayarak belli bir tempoyu hiç bozmadan, her zaman kendisi kalarak yedi aşamayı da geçti. Yetmiş çizgisini geçtiğinde hâlâ benzersiz güzel çocuktu. Görüntüsü avlunun sonundaki çiti geçti, yanıltıcı bulutların altında ufukta kayboldu. Esther ile Nelke'nin kendilerine özgü çizgiler yaşlılıklarında daha da belirginleşti. Esther irileşti, kırmızılaştı, üst üste kürklere sarındı, ustalıkla yapılmış şapkalar vardı başında, elli yaşından sonra da biçimsiz, şişman bir vücudu oldu. Dişleri Asyalı dudakları arasından at dişleri gibi görünüyor, burun kanatlarından birinde bir et beni büyüyordu. Yedinci çizgiden sonra iğrenç bir kadavraya dönüştü. Nelke ise buruşup büzüldü, kırmızı desenli yeşil başörtüsü, erkek ceketi, çiçekli, mavili turunculu geniş eteği ve katran gibi siyah ayaklarıyla giderek daha da esmerleşti. Elli yaşına geldiğinde cepleri yırtık, kırışık bir trençkotun içinde yaşlı bir cadıydı. Bir kolu alçıda, ensesine bağlanmış yağlı bir bezin içindeydi, çöp gibi bacakları ve iki büklüm olmuş sırtıyla bir karga gibi ilerliyordu. Altmışa ulaşamadan öldü. Ama herkes yanımızdaydı yine, sanki anlatılamaz bir şeyin pençesindeymiş gibi dehşete kapılmış, titriyorlardı, yine de dökülen terin ve tüyleri diken diken olmuşluğun dili üzerinden kendini iletiyordu bu anlatılamazlık. Ve hiç kimse bu tuğla döşeli yolda olup bitenlerin bilincinde değildi.

Ben de uzun yürüyüşüme hazırlandım. Bilincimi yitirecek miydim, kendimi bir düşte ya da derin bir uykuda mı hissede-

cektim? Ya da ölümde? Calea Moşilor'daki odamda geceleri uykuya dalmadan önce, kırmızı bir tona bürünen akşamüstlerini, ne kadar önemsiz ayrıntılar da olsa, doğmadan önce yaşamış olduğum şeyleri bütün gücümle anımsamaya çalışmıştım. Dünya milyonlarca yıldan beri vardı. Bunca zaman ne yapmıştım? Hiçbir şey hissetmemiş, hiçbir şey yaşamamış olmama inanmam mümkün değildi. İlk tebeşir çizgisini geçtiğimde birden kendimin içimden dışarıya, şu içinde bulunduğum incecik kız vücudumdan dışarıya çıktığını hissettim, bağırsaklar, damarlar, akciğerler arasında sıkışmış, omurganın çevresinde toplanıp parmak uçlarına, baldırlara kadar dağılmış şu vücuttan. Şimdi kaba, esnek ve jelatinimsi bir tünelden geçerek dışarı doğru akıyordum.

Tünelin duvarları baş döndürücü bir hızla yanımdan geçiyordu. Kendimi genişlemiş ve temiz hissediyordum. Ektoplazma halinde ve mutluluktan parıldayarak kafam önde, tünelde hızla ilerleyip gecenin içinden yıldızlararası genişlikteki bir yola çıktım. Aslında dışarıda değil de daha çok kendi içimde olan bir engele varınca, her bir kıvılcım bir dünya ve her ışık noktasının bir Tanrı olduğu engelin ötesindeki kavranması mümkün olmayan bir uzamdan inanılmaz sabah kızıllığının bana doğru geldiğini gördüm. Evrenin vecd içinde patlamasıydı bu, kıyametle dünyanın yaradılışı birdi. Her şey beni büyük bir güçle öte yandaki ışığın ışığına çekiyordu. Ancak ben bu engeli aşamıyordum ("henüz değil" diye fısıldadı içimde bir şey) ve döndüm. Yeniden geniş yaz göğünün altında, teyzemin avlusunda, arkadaşlarımın yanında buldum kendimi. Ancak akşama doğru kendime gelebildim. Nerdeyse engeli aşıp geçecek olduğum o dünyanın sadeliği ve gücüyle karşılaştırıldığında şu içinde bulunduğum dünyanın biçim ve görüntüleri (vişne ağacının koyu saydam yaprakları, yumuşak etli, sulu, şarap rengi meyveleri, mavi boyaları dökülen kamyonun motor kaputu, güvercinlerin önlerinden kaçıştığı uçurtmaların tarlanın üzerinde süzülüşleri, evin cephesinde örümcek ağlarıyla kaplı tuğlalar, Çombe'nin yapış yapış keçeleşmiş tüylerinde kırlaşmış tek tek kıllar, ıslak, lastik gibi ağzıyla burnu, kendisiyle daha iki çift laf edemediğim Esther) bana gereksiz ve uzak geldi, papağanba-

lıklı, denizyıldızlı, süngerli ve madrepor plakalı mercan adaları kadar uzak. Yani daha *REM* öncesinde yabancılaştı bana bu dünya. Tabii ki, her yaş evresinden geçerek yürüyüşüm sırasında kızların bende izlediklerini, gerçek olayları ben de izlemeye çalıştım (üçüncü ve dördüncü çizgi arasında kuşkusuz şu andaki gibi görünmüştüm), özellikle de sonumun nasıl geldiğini görmek isterdim. Ama bunu bana kimsenin söylemeyeceğini kesinlikle biliyordum. Oyunun kuralları bunu yasaklıyordu.

Saat iki sularında ayrıldık. Yemekten sonra öğle uykusuna yattım, sonra biraz Marcel'le oynadım, akşama doğru da kuleye gittik. Jegor'a hemen giriş kapısında dün geceki düşümü anlattım. Bitkin görünüyordu, bütün gece "çalıştığını" söyledi. Bastonuna dayanarak dikkatle dinledi beni. Ne kadar narindi, rüzgârın her esintisinde sallanıyordu! Düşümü anlatmam bitince, görünüşe göre benim uygun kişi olduğumu söyledi. "Ama şunu da düşünmelisin: Oraya varabilmek için ya yedi yüz yıl önce Tibet'ten yola çıkmış ya da istiridyenin yedi düşünü görmüş olmalısın. Bir kasanın sayısal şifresi gibi bir şey bu. İlk iki sayıyı doğru bildin. Belki diğerlerini de bulacak olan seçkin sensindir. Güzelce uyu, acele etme. Kendine güven." Çabucak çorak tarla üzerinden eve döndük. Yolun ortasında bir akordeoncuya rastladık. Kahverengi şapkasını gözlerinin üstüne indirmişti, yüzü *Burattino*'daki* haydutlardan birini andırıyordu. Kırmızı kayışlı akordeonunu sırtında taşıyordu, kolunda herhalde daha birkaç dakika önce toplamış olduğu papatya, katırtırnağı, aslanağzı gibi kır çiçeklerinden kocaman bir demet vardı. Yanımızdan geçtikten sonra geriye dönüp baktım, ama sonra hemen yoluma devam ettim, çünkü aynı anda o da arkasını dönmüş, benim gibi merakla bize bakıyordu. Tarla yolu yalnızca kuleye kadar gidiyordu. Ne işi vardı bu adamın orada? O iki Uzun'un Çingene müziğinden hoşlanacaklarını hiç düşünemiyordum. Eski de olsa iyi bir radyoları vardı.

Üçüncü gece düşümde ormanın daha da derinliklerine gittim. Yolu kesen devrik ağaç gövdesini çok gerilerde bırakmıştım, önümde hoş bir yol vardı. Ağaç dallarının arasından sızan

* A. Nikolayeviç Tolstoy'un [1883-1945] *Burattino'nun Serüvenleri* ya da *Altın Anahtarcık* öyküsünde Pinokyo'nun benzeri olan figür. (ç.n.)

güneş ışınları yağlıymış gibi parlayan çıyanların üstüne düşüyordu. Sincaplar daldan dala atlıyordu. Ciğerlerimi yeniden yeşil havayla doldurdum ve suyu mavi-gri, cam gibi, şırıldayarak kıvrıla kıvrıla akan, kıyıları otlarla kaplı bir dereye vardım. Yolum derenin kıyısında kesiliyor ve karşı kıyıdan devam ediyordu. Islak otların içinde durdum. Suda beyaz beyaz parlayan alabalıklar hem akıntıya uyarak, hem de akıntıya karşı yüzüyorlardı.

Yaklaşık elli metre sağımda yosun kaplı tahta bir köprü keşfettim. Ama aklıma gelen başka bir fikir bana daha çekici gelmişti: Giysilerimi çıkarıp zevkle buz gibi suya girecektim. Boynuma kadar geliyordu su, ayaklarımın altında yuvarlak çakıl taşlarını, ayak parmaklarımın arasında da su bitkilerinin incecik lifleriyle birlikte kalın sıvı gibi çamuru duyumsuyordum. Bana acı veren bir zevke kapılmıştım, gözlerimi iyice açarak yüzeyi kırışık suya daldım. Su kollarımı okşuyor, karnıma baskı yapıyordu. Buz gibi parmaklarını omurgam boyunca gezdirdi. Çamur perdenin içine büzülüp oturdum, eğer yoluma devam etmem gerektiğini düşünmemiş olsaydım, reçineye yapışmış bir böcek gibi hep orada kalacaktım. Giysilerimi attığım karşı kıyıda sudan çıktım, saçlarımdan çıplak derime sular akıyordu. Kurumak için kollarımı açıp yeşil-mavi-sarı-saydam-tınılı sabah güneşine uzandım. Kuşların dem çekerek titreşen sesleri ormanın sessizliğine incecik çizgilerle sivri kemerli kubbeler kirişliyordu. Ağaçların arasından yoluma devam ettim, küçük, temiz. Ama biraz da utangaç.

O gün babam geldi. Daha doğru dürüst uyanmadan sesini duydum. Zizi'yi yerden alıp göğsüme bastırdım. Gerçi zaman zaman yüzü kıpkırmızı kesilir, kurt uluması ya da bir kaplanın kalın homurtusunu andıran, insanın bağırsaklarını düğümleyen öfkeli erkek sesiyle bağırıp çağırırdı babam, ama bana hiçbir zaman vurmadı. Yine de benim için beni her an parçalayabilecek bir "yırıtıcı"ydı. En çok da beni öpmesinden korkardım. Bütün yüzümü şiddetle öper, hep tıraşsız olduğundan sakalları iğrenç bir şekilde batardı. Benim onu belki de sevmediğimi hiç aklına getirmezdi. O zamana kadar Zizi'den başka kimseyi sevememiştim, Zizi'yi bile evde, sarmaşıklarla kaplı balkonda

kapıdan uydurduğum bir karatahtada dersini doğru dürüst öğrenmediği, sorularımı yanıtlayamadığı için çok kötü şekilde cezalandırırdım. O sabah özellikle temizlenip kendime çeki düzen verdim, Aura Teyzemin güzelce ütülediği dışarlık entarimi, dizkapaklarıma kadar gelen beyaz çoraplarımı giydim ve babamla hastaneye gittik. Eğer geri döneceğimi bilmeseydim, herhalde mutsuzluktan ölürdüm.

Tramvayda sallanarak Mihai Bravu'dan geçerken de boyuna sessizce hıçkırıp sızlanıyordum. Colentina Hastanesinde tramvaydan indiğimizde her şey öylesine açık seçik ve bir o kadar da anlamlı, ama aynı zamanda o kadar da ilişkisizdi ki, düş gördüğümü sandım. Hastanenin avlusunda yelken direkleri eksik kalyonlar gibi güneşli terasları olan küçük yapılar arasında yaşlı kavaklar, kestane ağaçları vardı. Bu hasta ziyareti gününde hastalar ağaçların altında şarap kırmızısı ya da koyu mavi sabahlıklarıyla tahta sıralara sıkışıp oturmuşlardı. Kimileri tamamen bitmişti, yüzleri yeşildi, diğerlerinin arasında parlak, kıvırcık saçlı birkaç kız ise o kadar sağlıklı görünüyorlardı ki, bunların neresi hasta, diye sorası geliyordu insanın.

Babam gibi, benim gibi sokak giysileri giyinmişlerin her zamankinden belki biraz daha özenli oldukları görülüyordu, bunlar hastalarla bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyorlardı. Annem avluda değildi, yataktan kalkamıyordu. Hemşirelerle koyu renk saçlı, kısa kollu beyaz bir gömlek giymiş, belki de doktor olan bir adam küçük yapılar arasında hızlı hızlı gidip geliyorlardı. Hüzünlü, soğuk, sarmal bir merdiven basamaklarını tırmandık, duvarlar soluk yeşil yağlıboyayla boyanmıştı. Büyük bir cam kapıdan yine yeşile boyanmış sonsuz uzunlukta bir koridora girdik. Daha sonra sayısız kapılardan, başkaca sessiz koridorlardan geçtik, her keresinde annemin yattığı odaya gireceğimizi sanırken başka bir köşeyi dönüp merdivenlerden indik, merdivenlerden çıktık, yeniden karmaşık koridorlardan geçtik. Arada bir, üzerinde numara olan açık kapılardan lavabolar, tuvaletler ya da ardiye gibi bir odada temizlik gereçleri, pis süpürgeler, yer bezleri görülüyordu. Depo olarak kullanılan odalarda üst üste istiflenmiş pijamalar da gördüm. Artık dolanmaktan başımız dönmüştü, sonunda dönüş yolumuzu ke-

sinlikle bulamayacak, kemiklerimiz bu koridorlardan birinde kalacak diye düşünürken son bir kapıyı açtık. İçeri girdiğimiz salon aşağı yukarı Rolando'nun yer altı mezarı kadar büyüktü. Pencere boyunca dizilmiş demir yataklarda genç, yaşlı, yaklaşık otuz hasta yatıyordu. Kimisi yatıyor, kimisi üstlerinde çiçek demetleri olan komodinler üzerinden birbirleriyle sohbet ediyorlardı. Yatakların çoğunda ziyaretçiler oturuyordu. Üniformalı bir tren yolu işçisi, bir omzu yukarı kalkık benim yaşlarımda bir oğlanla yüzü limon sarısı bir kadını ziyarete gelmişti. Annemin yatağına yöneldik. Biraz duygulanmıştım. Annem bizi görünce sevincinden ağlamaya başladı. Sırtı yastıklara dayalı, yarı oturur gibiydi. Onu öptüm, teni ıslaktı. Saçları incelmiş, seyrekleşmişti, kafa derisine yapışmıştı. Kötü görünüyordu, çok zayıflamıştı.

Yaklaşık bir on beş dakika yatağının başında kaldım, ona Aura Teyzemde rahat olduğumu söyledim. "Ama evi özlemiyor musun?" –"Özlüyorum" diyerek annemin yatak komşusu olan ve o sırada saksıdaki küpeçiçeğini sulayan yaşlı kadına baktım. Kırmızı yaprakları çanağına doğru siklamene dönüşen bu zarif çiçekten gözlerimi çevirip yine anneme baktığımda yüzü bana daha soluk, plastik ya da balmumundanmış gibi geldi. Kan kaybetmiş, ama daha çok, çektiği acılardan kendine gelememişti. Yıllarca, bütün gençliğim boyunca o rezil mide ülserinden dolayı edinmiş olduğu alışkanlıkla eziyet etti bize. Kendi kanını görmek zorundaydı. Her gün bir yerini deliyor veya kesiyordu, elinden keskin nesneleri almaya çalıştığımızda kanatana kadar elini ısırıyor, ancak kanı görünce birkaç dakikalığına rahatlıyor, hatta bir mutluluk çöküyordu üstüne. Bu bağımlılığının sokakta, alışverişte ya da birisini ziyarete gittiğinde de tuttuğu oluyordu. Sonraları kanının şakır şakır akmasını ister hale geldi, bıçakla derin, tehlikeli yaralar açtı kendi vücudunda. Bunun dışında tamamen normal olmasına karşın onu hastaneye yatırmak zorunda kaldık. Başvurduğu bütün hilelere rağmen kanını akıtıp bu tek zevkine ulaşamadığı günlerde yüzü kararıyor, kaşlarının arasında melankoliklerin kocaman omegası* oluşuyordu. O gün babamla birlikte yatağının yanında

* Omega [Ω]: Yunan abece'sinin son harfi, bu harfin şekli. (ç.n.)

dururken başımıza bunların geleceğinden habersizdik. Onu öpüp vedalaştıktan sonra yine dışarıya, yumuşak, sıcak ikindi güneşine çıktık.

Aura Teyzemin evinin sokağında toplanmıştı arkadaşlarım, oldukça yorgun görünüyorlardı. Kraliçe oyununu bensiz doğru dürüst oynayamamışlar, bu yüzden Carmina'nın kraliçeliğini öğleden sonraya ertelemişler, onun yerine yakartop, yakalamaca ve "Atlı Üç Prens" oynamışlardı. Ardından saklambaç oynamışlar, karınca, aslan, fil ve peri adımları alıştırmaları yapmışlardı. Onlara hastane ziyaretimi anlattıktan sonra dağıldık, ben Aura Teyzem, babam ve Marcel'le öğle yemeği yedim. Yemek artıklarını masanın altında Gigi'yle Çombe paylaştılar (çünkü yemeğimizi terasta yemiştik). Günlerce kafamdan atamadığım bir şarkı söyleniyordu radyoda: "Ada-Kaleh, Ada-Kaleh..." Yemekten sonra kuzenimle odada biraz oynadım, saat dörde doğru yine avludaydık. Carmina tümüyle gök mavisine bürünmüştü. Kısa kollu pamuklu bir bluz, Esther'den ödünç aldığı için ona biraz büyük gelen kırmalı bir etek ve griye çalan yine mavi, külotlu çorap giymişti. Parmağına firuze bir yüzük (doğal olarak sahte, tabii) geçirmiş, saçlarını da peygamberçiçekleriyle örmüştü. Süslü tahtta gerçek bir peri gibiydi. Bizim bahçeden katmerli bir karanfili de kulağının arkasına taktı; saçlarını tümüyle yana yatırdığından sol kulağı ve ensesindeki saç kıvrımlarına kadar tüm boynu çıplaktı, kusursuz bir tablo gibiydi. Delikli inciyi de eline verdik, başparmağıyla işaret parmağı arasında özenle tuttu onu. Sonra yer belirlemek için enistemin şapkasındaki kâğıtlardan birini aldı.

Belirlediğimiz yerlerin belki de en can sıkıcı olanını, hemen hiçbir şey yapamayacağımız caddeyi çekti. Cadde uzun ve sessizdi, hiçbir çekiciliği yoktu. Onu gören, dünyanın nasıl önemsiz bir köşesinde olduğunu ilk bakışta anlardı. Tanrı'nın unuttuğu bir taşra kasabasında, bir Latin Amerika kentinin yan sokakçıklarından biri ya da Kansas'ın ıssız, tozlu bir yolu da ancak böyle olabilirdi. Caddenin üzerinde telgraf tellerine takılmış olan krepon kâğıttan kuyruklu, rengârenk uçurtmalar caddenin bu çaresiz yalnızlığını daha da vurguluyordu. Parke taşlarının arasından çıkan otlardan başka, yolun orasında bu-

rasında minicik kırmızı çiçeklere de rastlanıyordu. Cadde uzaklarda, kent yönünde inceliyor, üstünde de artık solmuş bir güneş duruyordu. Yaklaşık iki yüz metre ilerde park etmiş olan araç tamir hizmetlerinin bir arabasından mavi bir gölge akıyordu. O çorak yolun ortasında kraliçenin emirlerini bekliyorduk. Carmina, başında tacı, elinde opal gibi parıldayan inciye odaklanmıştı. Lades kemiği ile kol saati büyük güçlere açılmıştı. Ama Carmina'nın elindeki bu inci boncuk nasıl bir etki yaratabilecekti ki? Görünüşe göre hiç. Çünkü on beş dakika boşuna bir şeyler uydurmaya çalıştık. Sonunda kraliçe boncuğun gizemini keşfetti. Deliğinden bakmak gerekiyordu. O küçük ışık noktada garip bir kent açıldı önümüzde. Carmina kendisine görünen kenti betimlemeye başlayınca biz de kendimizi ilginç sokaklarda gezinir bulduk.

Son derece garip yapıları olan gravür gibi bir dünyaydı bu. Ortalıkta tek insan yoktu. Binalar yontulmamış taşlardan yapılmıştı, çok köşeliydiler ve birçok saydam, parıltılı pencereleri vardı. Düzensiz konumlarından ötür dar, iç içe geçmiş sokalar, üçgen meydanlar oluşmuştu. Bu gizemli saraylardan az önce birileri çıkmış gibi döner kapılar hâlâ hafifçe hareket ediyorlardı. Binaların üstünde, parapetlerde kıskançlığı ve köleliği betimleyen alegorik heykeller vardı. Perdesiz pencerelerin ardında (burada her şey cam ve gri taştandı) insan büyüklüğünde içi doldurulmuş baykuşlar duruyordu. Duvar kenarlarında yer yer yine içi doldurulmuş, kıpkırmızı, mavi kanatlı, uzun kuyrukları mavi tüylü, üstümüze eğilmiş papağanlar bizi hayretler içinde bırakıyordu. Doldurulmuş kuşların cam gözlerinde kentin çılgın mimarisi yansıyordu. Her köşenin ardında yeni meydanlar, yeni perspektifler açılıyor, sert kenarlı, köşeli devasa yapılar ya tek bir blok halinde ya da kademe kademe göğe yükseliyordu, gökyüzü yerine sanki tasalı, hüzünlü sis tabakasına bakan bir sürü çatı pencereli, kül rengi kubbesi olan yapılar da vardı. Meydanlarda kanımızı donduran, bizde çağrıştırdığı soruları asla yanıtlayamayacağımız heykeller vardı. Heykellerden biri diz çökmüş bir çocuğu betimliyordu.

Sonunda büyük bir kapıdan geçtik. Kapının iki yanındaki sütunların üstünde iki yırtıcı hayvan nöbet tutuyordu. Kaplan,

aslan, sırtlan, ayı, sürüngen ya da hayalet değil, iki yırtıcı. Sisli, sonu gelmez bir alanda yürüdük. Alanın ortasında mor, cam kubbeli metal bir yapı vardı, kubbenin içinde balık yumurtasındaki cenin gibi bir şey kımıldıyordu. Yontulmamış granitten yapılmış anıtsal merdivenlerden yukarı çıktık ve bir döner kapıdan geçtik. Koskoca yapının içi boştu. Kubbenin ince, kaburgamsı şeritleri devasa bir göğüs boşluğunu tutar gibiydiler. Işık mor şeritler halinde kubbeden içeri düşüyordu, nabzı tembelce atan o iğrenç, saydam şey vardı kubbenin altında. Mermer mozaikten oluşan taban yerkürenin yuvarlak yüzeyini izliyordu.

Salonun ortalarında bir yerde toplandık ve hepimizin aniden aynı fikir geldi aklına: *bir insan doğurmak*. İlk olarak Balena öne çıktı (o kocaman salonda karıncalar gibi iyice birbirimize sokulmuştuk) ve dudaklarıyla incinin sedef kabuğuna dokunarak dileğini dile getirdi. O zaman birdenbire önümüzde bizim mezardaki Rolando'ya benzer, ama ondan daha etkileyici bir iskelet belirdi; önce cam gibi saydamdı, sonra içi beyaz bir çözeltiyle doldurulmuş ampulün beyazlaşması gibi o da yavaş yavaş süt beyazına, sonunda da fildişi rengine dönüştü. O upuzun boyuyla kafatası soğuk kubbenin eğrisine kadar yükseliyor ve kendi ağırlığı altında inliyordu. Kubbenin altında öyle durup sırıtırken sanki görünmez yıldızlara meydan okur gibiydi. İkinci olarak Ada yanağını inciye dayayarak dileğini söyledi. Aynı anda kemiklerde ve omurların birleştiği yerlerde kırmızı çizgili sülüklere benzer kas lobutları gelişmeye başladı. İç içe geçerek beyaz, kalın kirişlere tutundular, ağzın, gözlerin çevresinde halkalar, kaburgaların arasında üçgen yapraklar, göğsün üstünde güçlü diskler, kollarda ve bacaklarda silindirler oluştu.

Kısa bir süre sonra önümüzde derisi yüzülmüş bir insan vardı, görünüşü bir ölüden daha hüzünlüydü. Carmina kan isteyince kaslarla kaplı vücutta toplardamarların, atardamarların, kılcal damarların örgü halinde kırmızı ve mavi boruları, iplikleri yayıldı, içinde bulunduğumuz uzam güçlü kalp atışlarının boğuk sesiyle titreşmeye başladı. Puia sinir ve duyu istedi, o zaman adam mavi gözlerini açtı. Hâlâ görülür ette üstü ilik kaplı sarımsı sinir iplikleri kıvrıla kıvrıla ilerlediler. Esther in-

ciyi öptü ve insan yanık bir tene büründü, Tanrı gibi güzeldi. Kafasında altın rengi dalgalı saçlar çıktı. Tamam mıydı şimdi? Nelke cinsiyet istedi ve hepimiz sanki ışıktan kamaşmış gibi gözlerimizi yere indirdik. Orada, bacaklarının arasında bizde hemen hiç olmayan, bizi ona zorlayan bir şey vardı. Göğsünü de altın sarısı tüyler sessizce örttü, yanaklarında kırmızımsı altın yansımalar belirdi. Sonunda ben çıkıp ayağının dibine yaklaştım (kafam bileğine ancak ulaşıyordu) ve bir ruhu olmasını istedim. O zaman göğsünde pembe uçlu iki yuvarlak göğüs büyüdü ve dalgalı saçları kıvrım kıvrım kalçalarına kadar uzandı. Parmaklarının arasında da bir gül açtı.

Onu kubbenin altında fantastik yaşamını yalnız sürdürmeye bırakarak sürü halinde dışarıya, terk edilmiş kente çıktık. Bizden daha büyük renkli kuşlar bizi pencerelerden gözlüyorlardı. Bunun dışında kent, bir inci içindeki diğer bütün kentler gibiydi. Artık taş yapılar arasında başıboş dolaşmaktan yorulduğumuzdan Carmina incinin deliğine baktı ve bizim caddeyi gördü. Öylesine açık seçik bir kesinlikle betimledi ki, ansızın kendimizi alçak, yeşil ve pembe boyalı evlerle, siyah katranlı telgraf direkleriyle çevrili caddenin bildiğimiz parke taşları üstünde bulduk. Güneş de tam batmak üzereydi. Gökyüzü o yönde çivit rengini almış, öte yönde ise ay sisli mavilikler içinden parıldamaya başlamıştı. Gölgelerimiz ipliksi böcekler gibi tarlaya doğru iğrenç bir şekilde uzanıyordu. Carmina'nın günü de böyle sona erdi.

Yükselen akşam kızıllığında tuğla evimiz yakut gibi parlıyordu. Ev çevrenin bütün ışığını öylesine soğuruyormuş gibiydi ki, akşamın havası mat, kahverengimsi bir izlenim bırakıyordu. Işığa dönük pencerelerden biri tuz yanıyormuşçasına sarı sarı yanıyordu. Vedalaşırken aniden, daha başından beri yapmak istediğim (intihara kalkışmak gibi algıladığım) bir davranışta bulundum. Esther'in yanına gidip birazcık benimle kalmasını rica ettim. Bahçe kapısından diğerlerinin evlerine girip kaybolmalarına kadar baktık arkalarından. Tarlanın koyu arka planında bu kırmızı saçlı kızın yüzü fildişi rengindeydi. Gözlerinin akında ışık püsküren güneşin turuncu rengi yansıyordu. Bir gözünün dış köşesinde incecik, mavimsi, yün ipliği-

ne benzer bir damarcık algıladım. Konuşmadan uzun uzun bakıştık, o ciddi ve hüzünlüydü, ben ise boğulacak gibiydim, aklım başımda değildi. Elimi tuttuğunda avcumun heyecandan terlemiş olduğunu duyumsadım. Parmaklarımızı birbirinin içine geçirdik. Sonunda onu sevdiğimi söylemek geliyordu içimden, onu kucaklamak, kucak kucağa, sıkı sıkı tutmak istediğimi, artık hiç eve gitmek zorunda olmadığımızı.

Ele ele onun evine kadar gittik ve kısa bir "Hoşça kal"la ayrıldık. Yalnız başıma geri geldim, başım dönüyordu. Bütün akşam Esther'in turuncu-kırmızı vücudu, yuvarlak yanakları, ona Afrikalıların acılı, egzotik ifadesini veren gülümsemesini aklımdan çıkaramadım. Bahçe kapısına yirmi adım kalmışken kalçaları komik bir şekilde sallanarak yürüyen aşırı makyajlı, hiç olmayacak bir etek giymiş bir kadın geçti yanımdan. Kucağında sarı laleler vardı. Ne kadar nostaljik havada, ne kadar mutlu ve mutsuz olsam da tarlaya sapıp kuleye doğru giden yolda uzaklaşan kadının siyah böcek benzeri gölgesini, kısrak kalçalarını hayretler içinde izlemekten kendimi alamadım. Uzaklarda, patikada başka iki mavi siluet daha görülüyordu. Doğruca odama gidip kendimi yatağa attım. Yaklaşık bir saat hiçbir şey düşünmedim, kendimde değildim. Annemi görmeğe gittiğim en iyi giysimin kırışmasına aldırmadan yüzükoyun yattım, soyunmak istemiyordum. Elimi yastığımın altına soktum, yandaki odadan dikiş makinesinin tıkırtılarını dinliyordum. Kalktığımda Aura Teyzem beni yemeğe çağırmıştı, oda karanlık olmuştu.

Yemekten sonra yatağıma yattım ve düşümde bir bardak gördüm. Kenarının bir parçasından bir demet kuzukulağı ışıldıyordu. Sonsuz ormanda kendi patikamdaydım. Bardağı kaldırıp dikkatle inceledim. Karanlık bir duygu uyandırdı bende, onu yoluma çıkan engellerden biri daha olarak gördüm. Hedefsiz yürüyüşümün güçleştirilmesine üzülüyordum, yine de hayranlıkla izliyordum bardağı. Normal bir bardak değildi, son derece ince, kusursuz camdan yapılmış, zarif saplı, dikine oval, mükemmel biçimli, daha çok kupa şeklinde bir bardaktı. Bardağın kenarından başlayarak sapın ayağına kadar inen bir çatlak onun ne kadar kırılgan olduğunu gösteriyordu. Kaderi

önceden belirlenmişti. Kısa zamanda parçalanacaktı. Dibinde kırmızı bal gibi kalmış yakut renkli şarap artığının olması mucize gibi bir şeydi. Şarap bardağının dallar arasında yere vuran titrek kırmızı gölgesinden uzun zaman ayıramadım gözlerimi. Şarabı içip içmemekte kararsızdım. Sonunda belli bir suçluluk duygusuyla bir yudum aldım, kalanını döktüm: ince bir ışındı. Yeniden bardağa baktığımda irkildim. Bardağın dibinde boğulmuş, iri, şişman bir örümcek vardı. Bardağı bir ağacın gövdesine fırlatıp parçaladım, yere diz çöküp ağlamağa başladım. Düşümde çaresiz, umutsuz bir yalnızlık hissettim.

Gece yarısı uyandım ve âşık olduğumun bilincine vardım. Neden Esther'i sevmek zorundaydım? Yıllar boyunca benim için Puia, Carmina ya da Nelke'den bir farkı yoktu. Şimdi birden onu yeniden görmek için bekleyemez olmuştum. Öte yanda insanların benim duyduğum anlamda böyle bir aşkı olası görmemeleri beni tedirgin ediyor, bu olgu kafamı karıştırıyordu. Kızlar bir oğlanla bir kız ya da bir erkekle bir kadın arasındaki aşktan konuşuyorlardı, ama birbirine âşık iki kızdan söz edildiğini hiç duymamıştım. Esther'le ilerde kesinlikle evlenemeyeceğimi düşünüyordum. Kafamın içi karmakarışıktı, çünkü aşkımın uzun süreli olacağını duyumsuyordum. Nasıl ayrılacaktık birbirimizden, onu bir daha hiç görmemem mümkün müydü?

Küçük tavşan desenli pijamalarımla usulca odadan çıktım, zifiri karanlık koridoru geçip dış kapıyı açtım. Gökteki yüz binlerce yıldız üstüme saldırdı. Tüm renklerde parıldıyorlardı. Aralarında büyük, beyaz kuyrukluyıldız yelesini sallayarak eğri çizgisini izliyor, doğa felaketlerini, su baskınlarını, yangınları ve başkaca yıkımları haber veriyordu. Onun çok daha altında, nehir yatağı gibi görünen bizim caddede başka ışıklar garip bir şekilde aşağı yukarı yaylanarak ilerliyordu. Bahçede güllerle, yıldızçiçekleri arasında, parke taşlarla döşenmiş yolda çıplak ayak usulca bahçe kapısına gittim. Ellerinde cep fenerleri, mumlar ya da lambalarla yüzlerce insan gruplar halinde ya da tek tek tarlaya doğru ilerlemeye çalışıyordu, çevrelerini saran loş ışıkta görüntüleri açık seçik değildi: Suskun, çatık yüzlü gizemli kadınlar, öne doğru eğilmiş, dizleri bükülemeyen, topallayan

yaşlılar, kaba ağızlı, kızböceği gözlü çocuklar, gazete kâğıtlarına sarılıp iple bağlanmış paketler taşıyan kasketli, tıraşsız adamlar. Ama hepsinin de elinde çiçek demetleri vardı. Bahçe kapısının dikmesine sarılıp bu insanların kuleye giden yolda kaybolmalarını büyülenmiş gibi izledim. Kulenin kendisi şimdi bir yıldız gibi aydınlıktı. Gözlerim yorgunluktan kapansa da bu sıcak gecede onlarla birlikte gitmeyi isterdim. Ama bacaklarım beni gerisin geri yatağa çekiyordu, eve girip çarşafıma sarındım. Elimi yastığın altına sokup içinden düşlerin fışkırdığı pembe, küçük istiridyeyi okşadım.

Ertesi gün teyzem beni saat ona doğru uyandırdı. Ölesiye yorgundum, bıraksın, biraz daha uyuyayım diye rica ettim ona. Sonra bugün kraliçelik oyunumuzun (ömrüm boyunca oynadığım en güzel oyundu) dördüncü günü olduğu aklıma geldi, sevindim, Puia ile devam edecekti: Puia, güzel, yeşil kraliçe, mumçiçeği kraliçesi. Bu akşam Jegor'u da ziyaret edip bu kere iki düşümü birden anlatacağımı düşününce sevincim daha da arttı, doğru yoldaydım. Uzunlar'ın oradan neler olmuştu acaba bu gece? Çiçekler götüren onca insan kimlerdi? Belki bu akşam bu konuda bir şeyler öğrenebilirdim. Kahvaltı edip avluya çıktım, üstümde bir Tirol giysisi* vardı. Bahçe kapısında beni bekleyen biri vardı şimdiden –Nelke olduğuna bahse girebilirdim– ilk gelen hep oydu, aşağı yukarı salınıp duruyordu; annesinden ödünç aldığı kırmızı entari vardı üstünde, kız kardeşleriyle nöbetleşe giyerlerdi, ayaklarında da ponponlu terlikler. Güldüğü zaman Kızılderili kızları andırıyor, can sıkıcı bir şeyden ötürü sarsılıyor gibiydi, yine de gülüşü kösnül, kötücül ve biraz da yapmacıktı. Yeni kraliçe için tahtı hazırlamaya koyulduk. Yeşil yapraklarla küçük dallarla süsledik. Yedi tebeşir dairesinin renklerini tazelerken ikizler de geldi, kraliçelik günlerini hoş bir şekilde artlarında bıraktıklarından tasasız ve mutluydular. Yine eş giyinmişlerdi, göğüslerinde birer küçük ördek işlenmiş beyaz sarafanlar vardı üstlerinde. Az sonra başını azıcık omuzlarının içine çekmiş Esther girdi bahçe kapısından, tatlı gözleriyle gizlice gülümsedi bana. Gülümsemesine karşılık verdim. Her şey hazırdı, ama Balena ile Puia

* Avusturya'nın Tirol Bölgesine özgü geleneksel giysi. (ç.n.)

bir saatten fazla geciktiler. Geldiklerinde niçin geciktiklerini anladım.

Puia rüya gibiydi. Saba Melikesi, Semiramis ve Kleopatra bir araya gelse ancak bu on bir yaşındaki kız kadar güzel olabilirdi, buydu işte Puia. Son derece açık, nerdeyse beyaza yakın saçlarını örüp sarmal koni biçimi vermiş, çevresine de yılan gibi sarılmış koyu yeşil kadife bir kurdele bağlamıştı. Oval şakaklar, pembe pembe parlayan kulaklarda gökyakut bezeli bakır küpeler, alınmış kaşlar, nerdeyse üç santim uzunluğunda yukarı doğru kıvrılmış kirpikler, çıkık elmacıkkemiklerinin altında dar yanaklar, güzel görünsün diye aşırı bir özenle kıvrık çizilmiş, yine de insanın gözünü alamadığı dudaklar, düzgün kaslarının altından parıldayan boynunun beyaz teni, ensesindeki gamze, çıplak sırtında kıvırcıklaşan bukleler, her şey bir Rönesans ressamı tarafından resmedilmiş gibi gerçekdışıydı.

Anlaşılan, gözleri görmek için değil, Agathe asteroidi* parlaklığıyla yüzünü süslemek için yaratılmıştı. Giysisinin göğüs kesiminde dört inci gerdanlık vardı (üstünde olan her şey gibi sahteydi, tabii, ama kimin umurunda) ve sedef gibi parlayan her birinci tanesinde evin ve bahçedeki çiçek tarhlarının yansıyan ışıkları çakıyordu. Bileklerine kadar inen giysi görülmemiş bir fevkaladelikteydi, sarı ve mavi yanardönerli, göz alıcı bir yeşildi, ön tarafında belden itibaren dar, açık bir yırtmaç vardı; minicik göğüslerini kapatan her iki şerit ensesinde bol bir fiyonk olarak bağlanmıştı. Kollarında kristal taşlı ve emaye süslü bilezikler şıngırdıyor, tırnaklarının sedef cilası, yüzüklerindeki su gibi saydam ya da yeşil taşlar pırıl pırıl parlıyordu. Ardında Balena, kafasında türbanı, elinde yelpazesiyle soluk soluğa koşturuyordu. Belini sarmalayan yağ tabakasıyla bir anne saygınlığı içindeydi. Ben de Puia için avlumuzdaki ağaçlı yolun kenarlarında yetişen koyu kırmızı yaban gülleri topladım. Çiçekleri göğsüne sokmak istedim, ama Balena beni Puia'nın yanına yaklaştırmadı. Bizim bakışlarımızdan kıskanıyordu onu, mutluydu bir yandan da: Puia aşk ve Ölüm Tanrıçası olarak egemendi bizlere. Balena çiçekleri aldı, diz çöküp kısa bir du-

* 1882'de Johann Palisa'nın Viyana gözlemevinden keşfettiği, çapı 9 km olan 228 no'lu asteroid. (ç.n.)

raksamadan sonra onları Puia'nın ayak bileklerinin yaklaşık beş parmak üstünde, eteğinin kırmaları arasına dikişle tutturdu. Puia'nın ayaklarında yılan derisinden topuklu ayakkabılar vardı.

Tahta oturdu ve o ünlü şapkanın içindeki kâğıtlardan birini aldı, kamyon çıktı. Sonra nesnesini, o garip tükenmez kalemi aldı; okulda yalnızca dolmakalem kullanmış olan bizler için son derece acayip bir şeydi. Bu her yanı saydam, altıgen kalemin ortasında kullanılmamış ince, uzun bir çeşit macun görünüyordu. Ucu bakır parlaklığındaydı ve minicik sarımsı bir bilyesi, ayrıca koyu mavi bir kapağı vardı. Puia'nın kurada çektiği yeri görmeye gittik. Bu arada tırnaklarımızı rengârenk boyamış, üstlerine tükürükle çiçek yaprakları yapıştırmıştık. Yeni pençelerimiz öylesine ürkütücüydü ki, tropik sıcakta kamyonun çatısında o her zamanki uykusuna yatmış olan Gigi bile tüylerini kabartarak korkudan titremeye başladı. Kamyonun kasasına tırmandık, Balena'yı güçlükle yukarı çektikten sonra kasanın aşınmış kenarlarına oturduk. Yeşil bahçeyi yansıtan gökyüzüne baktık ve kraliçenin emirlerini beklemeye koyulduk.

Yeşil kraliçe tükenmez kalemi parmaklarının arasında tutuyor ve susuyordu. Bizim fısıltılarımıza kulak vermeden önüne bakıyordu, biz bu arada telsiz telefon oynuyorduk. Puia, tükenmezkalemin kapağını çıkardı, içindeki mürekkep borusunu çıkarmak için uğraşıyordu. Sonunda onu da saydam kılıfından çıkarmayı başardı. Şimdi mürekkep çubuğu olmayan tükenmezkalemin borusuyla sabun köpüğü yapacaktık. Bu fikri harika bulduk. Hemen eve koşarak çiçek kabartmalı küçük cam kâseler getirdik, bunların içinde sabun eriyiğini karıştırdık. Hemen saman sapları ve ortası delik çiçek sapları toplayıp canla başla işe koyulduk. Kamyon kısa zamanda gökkuşağı renklerine bürünmüş köpük kürelerimiz altında kayboldu, sonra rüzgâr onları avluya, sebze tarhlarına dağıttı. Sabun köpüklerinin dışbükey yüzlerine harika renk oyunları, parıltılar yayıldı. Bu renk karışımında en çok kiremit kırmızısına ve bakır sarısına karışan eflatun egemendi – sabahları güneş ışınlarıyla parıldayan çiy tanelerinde görülebilen renk. Balena tükenmezkalemin çubuğunu çanağa daldırıp yanaklarını

trompetçi gibi şişirerek öyle bir üflemişti ki, çubuğun ucunda kocaman, oval bir köpük oluştu. Çubuktan güçlükle ayrıldı ve diğerleri gibi rüzgâra kapılıp gitmedi, yavaş yavaş yere indi ve orada hareketsiz kaldı: titreyen cam bir top.

Titremesi durunca Balena parmağıyla dokundu ve bize hayretle: "Sert!" dedi. Sonra topu elleriyle kavrayıp havaya kaldırmak istedi, ama başaramadı. Kurşun gibi ağırdı. Topun içinden gelen bir solukla nasıl buğulandığını sessizce izliyorduk, giderek saydamlığını yitirdi, sonunda kireçle boyanmış gibi bir hal aldı. Birkaç dakika sonra önümüzde bir yumurta vardı, tarih öncesi çağlardan bir sürüngenin yumurtası gibi; Balena ona, diğerleriyle karıştırmamak için mor kalemle bir yıldız çizdi. Tükenmezkalem çubuğu Ada'ya geçti, o da birincisi gibi tıpatıp aynı değişime uğrayan bir yumurta yaratmayı başardı. Sert kabuğun üstüne çivit mavisiyle küçük bir yıldız çizdi.

Daha bir saat geçmeden kamyonun tahta kasası her biri bizim kafamız büyüklüğünde, yedi kraliçenin renkleriyle işaretlenmiş yedi yumurtanın ağırlığı altında bel verdi. Onları okşayıp üzerlerine çömelerek kuluçka çıkartmaya koyulduk. Hatta Çombe'yi alıp kamyonun kasasına çıkardık ve yumurtaların üstüne yatırdık, ama köpek aniden çok hafif bir gürültü duyup öyle korktu ki, uluyarak kamyondan atladı, dosdoğru evin arkasındaki kulübesine kaçıp içeri attı kendini. Biz o küçük çatlama sesini tam olarak algılayamamıştık, ama yeşille işaretlenmiş yumurtanın kabuğunda zikzak şeklindeki çatlamayı açık seçik görünce biz de kamyondan atlayıp gül çitin arkasına saklandık. Yumurtanın nasıl çatlayıp ayrıldığını açıkça duyuyorduk. Kamyonun kasasında altın gibi parlayan, kocaman, güzel kadın gözlü, sarmal boynuzlu bir tekboynuzun doğrulduğunu gördük. Zarif bir hareketle yere atladı, dörtnala arka avluya gitti ve bir atlayışta çürümüş çitin üstünden aşıp tarlada kayboldu. Görüntüsünün yok olmasıyla acılı bir boşluk hissettik. Az sonra da, keşke kalsaydı, diye düşündük, çünkü Nelke'nin işaretlediği ikinci yumurtadan çıkan dev bir tırtıldı.

Geçtiği yoldan arkasında açık yeşil, jölemsi bir sümük izi bırakıyordu. Bu kıkırdaksı kütlenin iri yuvarlakları inci gibi, vücudundaki uzun kılların arasındaydı. Maviydi, sarı lekeleri

vardı, kafası simsiyahtı, gözleri yoktu, güçlü ve sivri alt çene kemiği de siyahtı. Gövdesinin ön bölümünü iki çocuk eliyle ileri doğru sürüklüyordu, kuyruğunun son bölümü kilizbalığı gibi kıvrım kıvrımdı. Kısa zamanda toprağı kazıp gözden kayboldu. Yalnız pembe kuyruğu bir süre daha deniz yosunları gibi hereklerle domates fidanları arasında sağa sola sallandı. İkizlerin yumurtaları tabii ki aynı anda çatladı. Eskimiş sedef renginde iki uzun, zavallı şekil çıktı. Saydam vücutlarının içindeki kemikler beyaz buhar izleri gibiydiler. Kalplerinden damarlarına pompalanan kan pembe şarabı andırıyordu. Böbrekleri iki elmas topu gibi ışıldıyordu. Tek kollu, tek gözlü ve topuklarına kadar inen beyaz güvercin kanatlıydılar. Birbirlerini görünce tutkuyla kucaklaşıp doğruldular, hızlı ve kararlı bir şekilde tek vücut gibi kanatlarını çırparak havalandılar. Göz açıp kapayana kadar mavi göğün içinde eriyip yok oldular. Balena'nın yumurtasından duyargalarının ucunda uzun kirpikli iki gözü olan kırmızımsı bir pavurya doğdu. Çenesi ve altçene kemiği, minicik kıskaçları ve tırnakları gözlerinin altında sürekli bir açlık davranışı içindeydi. Diğer büyük eklem kıskaçları ise hantal bir şekilde açılıp kapanıyordu.

Büyük güçlüklerle zar zor kasanın kenarına çıkıp oradan yan yan aşağı indi ve bahçede incecik bacaklarıyla koşarak en arkalarda, kırmızı yabani ıspanakların arasında gözden kayboldu. Esther'in yumurtasının içinden en çirkin hayalet çıktı: bir at iskeletinin üstünde bir binicinin iskeleti. Sarı kemiklerden hâlâ çürümüş et parçaları, deri paçavraları, kurumuş sinirler sarkıyordu. Etsiz, dudaksız dişleri, akmış gözleri yanaklarına yapışmış, kıl artıkları arasında yer yer beyaz, parlak kaburga kemikleriyle binici de, at da kamyonun üstünde umutsuzluğun şövalye heykeli gibi duruyordu. Şövalye, temreninde kan izleri olan, elindeki altın sırmayla işlenmiş sancaklı, paslı mızrağı sallıyordu. Tüy gibi süzülüp yere indiler, tırıs tırıs giderek cadde tarafındaki çite yöneldiler ve üzerinden o kadar yavaşça geçtiler ki, uçuşları son bulmayacak sanılırdı.

Arkalarından daha uzun bir süre caddenin sonundan, başka bir dünyadan geliyormuşçasına nal sesleri ve at kişnemesi duyuldu. Bu görüntü de silindikten sonra son yumurtanın, benim

yumurtamın çatlamasını boşuna bekledik. Hiçbir zaman açılmadı. O zamandan beri gittiğim bütün yollarda onu da yanımda taşıdım. Yumurta bana, Dudeşti-Cioplea'daki o dünyada yaşadıklarımın yalnızca çocukluğumun bir hayal dünyası olmadığını, bütün bunları gerçekten yaşamış olduğumu (kanıtların gereksinmediği bir alanda) kanıtladı. Sanırım sen kendin de kadınların –sürekli olarak az veya çok çocuk olarak kalan erkeklerden farklı olarak– sanki o zamanlar utanılası ya da kötü bir şey olmuş gibi çocukluklarını gizlediklerini gözlemlemiş olmalısın... Gel, sana göstereyim.

Yanımda yattığın yataktan kalkıp ışığı yaktın. Gözbebeklerimin içene batan bir acı şimşek gibi çaktı ışık. Kafamı örten çarşafı kaldırdığımda seni bütün odayı dolduran bir alev denizi içinde gördüm. Bir anda her şey gözüme sanrısal gerçek olarak göründü. Başka bir dünya. Kitaplarla dolup taşan raflar, dağınık bir halde sağda solda giysilerimiz, şimdi içinde iki elma kalan küçük sepet, içinde kararmış elma çöpü duran sigara tablası, kahve makinesi, mini televizyonun durduğu koltuğun altında bir şeyler arayan sen, senin soluk sarı-altın pembemsi parıldayan ve kalkınca beni hayrete düşüren çıplak vücudun, kadınların kalçaları arkadan ne kadar geniş görünüyor, bütün yüzeylerin boyutları ışığa göre değişebiliyor. Işıktaki yüzeyler, diyorum kendi kendime dehşet içinde, bu işte, bizim dünyamız. Kısa saçların dağınık, yüzün yaşlı, boynun geyik derisi gibi yumuşak ve kırış kırış. Tiksindiriyorsun beni, yine de elimde olmadan mekanik gülümsüyorum, benim gülümsememe pek az bir umutla karşılık veriyorsun. Bir büyükanne. Hâlâ güzel göğüslü, ama ne anlamı var ki. Tümüyle aşktan arındım. Ve de senin öykün beni vücutça yoruyor.

Sabah oluyor, Nana, çabuk ol. Bir ayakkabı kutusuyla dönüyorsun, kutuyu açıyor ve bir pamuk tabakasının altından büyük, devekuşu yumurtasına benzer, rengi solmuş, kalın kabuklu, büyük bir yumurta çıkarıyorsun. Ampulün ışığı mavimsi bir gölge düşürüyor üzerine. Bir yanında silinmiş kırmızı bir leke var. Herhalde kırmızı yıldız vardı orada. Dikkatle elime alıp tartıyorum yumurtayı. Ağır bir kütle, kabuğu ılık, sanki içinde biri uyuyor. Masaya, ekmek kırıntılarının küçük, renkli

gölgeler yaptığı çizgili peçetenin üstüne koyuyorsun yumurtayı. Işığı kapatıyorsun. Pencerenin bir bölümünden görülen gökyüzü artık tamamen karanlık değil. Odadaki bütün nesneler koyu mavi bir renk aldı, duvarlar ise görece daha aydınlık. Son söylediklerini sesten çok bir resim dizisi olarak algıladığım sesin şimdi geliyor kulağıma. Kurudum. Bu uykusuz geceden sonra sanki organlarım kauçukla klorik asit karışımındanmış gibi geliyor bana. Öykünü bıraktığın yerden yeniden ele aldığını nerdeyse duymuyorum.

Öykün tam vücudumun sıcaklığında, içine dalıyor ve bütün duygularımı kapatıyorum, kendimi hayale bırakıyorum. Zümrüt adadaki mağaranın girişine yaklaşıyorum. Dar geçit, taş kadar sert dikenli tele benzer bir çalıyla kaplanmış, dikenlerin arasından eflatun renkte parıldayan küçük, gizlenmiş çiçekçikler var. Mağaranın derinliklerine inen taş koridora giriyorum. Duvarlar saydam larvalarla kaynıyor. Binlerce tek nokta göz parlıyor tavanda. Derede küçük insan elli kör Proteus* yaşıyor. Ve orada, ortada ipek koza gibi geceye bürünmüş SEN varsın, hiç kimsenin şimdiye kadar tanımadığı sen; kıvrık, yamuk saldırı dişleriyle dolu çeneli sen, kabarmış burun deliklerinden ateş püsküren sen, yakıcı yeşim pullu, şeytan kanatlı ve anakonda kuyruklu sen. Pis kokulu kükürtatarlar içinde sen, kafatasları ve kemikler içinde, sen kadın suskunluğunun, iletişimsizliğinin içinde, şiddet ve korku içinde.

Akşam Marcellino'yu yeniden elinden tutup göğsüm sevinçli bir beklentiyle kabarmış halde, kulenin yolunu tuttum. Yalnızca dün oraya gitmemiş olmama rağmen kendimi suçlu hissediyordum, sanki bütün bir günü boş geçirmiş gibiydim, ne bütün günü, bütün bir yılı belki, sonsuz sürece orada değildim gibi geliyordu bana. Jegor'a özlem duyuyordum, hatta annesine bile. İçeri girdiğimizde gözlerime inanamadım. Ev tıklım tıklım çiçek doluydu. Kristal zarif Çin porselenleri bir yana, bütün bardaklar, şişeler, sürahiler, en ucuz cam kâselere kadar ne varsa toplayıp çiçeklerle doldurmuşlardı. Büfelerin, her türlü masanın, şömine pervazının, merdiven başındaki meşe korkuluğun köşe sütununun, taburelerin üstünde, hatta yerler-

* Yunan mitolojisinde bir Deniz Tanrısı. (ç.n.)

de yan yana konmuş vazolar çiçek doluydu. Hiçbir odada çiçekten oturacak yer kalmamıştı. Yukarda, Jegor'un orada gerçekten boğulacak gibiydi insan: Çiçek tozu yüklü erkek organları dil gibi dışarı sarkan, tümüyle açılmış beyaz ve kırmızı zambakların yanında sarı güller, yığınla aslanağzı, mürverler, birbirinin içine geçmiş saplı yapraklı papatyalar, peygamberçiçekleri. Ayrıca çiçek açmış kaktüsler.

O zamanlar daha adını bile bilmediğim mavi ve kırmızı, yapışkan dilli, herhalde bir orkide türü olan, ilk kez orada gördüğüm çok karmaşık bir çiçek de vardı. İçinde çamurumsu toprak olan bir saksıda olağanüstü güzellikte bir güneşçiyi: Çiçek açan saçağının incecik iğnelerinin her birinin ucunda saydam sıvıdan bir damlacık vardı, odanın yarı gölgesinde parlıyorlardı. "Etobur bir bitki" diye açıkladı Uzun, şimdi yine en sevdiği yerinde oturuyordu. Nerdeyse dirseğim uzunluğundaki parmağını iğnelerin ortasındaki diske değdirince iğneler hemen dikilip parmağa doğru yöneldiler, yapışkan maddeler Jegor'un tırnağına değdi. "Parmağımı bırakırsam bir anda kemiğe kadar kemirirler." Bir tür bitki örümceğiydi, büyüleyici bir örümcek. Ona düşlerimi, deredeki suyla cam kupayı anlattım, başında da olduğu gibi heyecan belirtisi göstermeden onaylarcasına başını öne doğru salladı. Şimdi biliyormuş, *REM*'e girecek seçkin kişinin ben olduğumdan kuşkusu yokmuş. "Bak, bu çiçeklerin hepsi senin için. Dünyanın her yerinden insanlar geldi, benim üzerimden sana başarı dilemek için getirdiler bunları. Ne zamandır seni bekliyorlar. Her yıl gelirler buraya, annemle ben onlar için REM'in bir çeşit rahipleri sayılırız, ama hiçbirimizin oraya girme izni olmadığını biliyorlar. Çünkü dünyamızda tek olan *REM* yalnızca uygun düşleri gören için belirlenmiştir. Yani senin için."

Jegor *REM*'i sonucun varlığı olarak da nitelendirmeyi alışkanlık edinmişti, gizemin Tanrısal vahyi ve yemini ile dünyanın her yerinde birbirleriyle bağlantı içinde olan insanların bu gizemi hiçbir zaman açığa vurmayacaklarını bildiklerini söyledi. "*REM*'in varlığı bir anlamda her yere konmuş, sonsuz sabrı olan, bir anlamda güneşçiyi çiçeği gibi bir tuzaktır. Ufacık bir varlığın geçebilmesi için yıllardır keşfedilmeyi bekleyen bir geçittir.

REM üzerine gizli elyazmaları, *REM*'i kabul eden, ama anlamı üzerine son derece çeşitli görüşleri olan birbirlerine rakip tarikatlar var. Kimileri *REM*'in belirli bir plana göre ve belli amaçlarla amiplerden safranlara, insan düşlerine kadar tüm canlıların kavranamayan düşlerini yöneten, düzenleyen sonsuz bir aygıt, devasa bir beyin olduğunu iddia eder. Onlara göre düş, iradenin *REM*'deki gizli Tanrısallığı gösterdiği asıl gerçektir. Diğerleri ise *REM*'i bütün bir evreni yaradılıştan kıyamete kadar tüm ayrıntıları ve gelişim momentleriyle bir arada kavranabilecek bir tür kaleydoskop olarak görürler.

Kısa bir süre önce *REM*'i bu şekilde gören ve adı *El Aleph* (Arjantinli yazar Jorge Louis Borges'in [1899-1986] 1949'da yayımlanan aynı adlı öykü kitabındaki öykünün başlığı) olan İspanyolca bir öykü okudum. Kimileri tek bir *REM* olduğuna inanır, kimileri de her insanın kendine özgü bir *REM*'i olduğuna; hatta ilginç bir yazıda belirtilen işaretler vardı ve her insanın, eğer bu işaretleri doğru okuyabilirse kendi *REM*'ini bulabileceği ifade ediliyordu. Ancak *REM*'in bir kurtuluş mu, yoksa bir lanet mi olduğu gerçeğini sen öğreneceksin." Jegor her zamankinden daha alçak sesle konuşuyordu, çirkin akromegali (beyin çevresindeki hipofiz bezinin ön lobundan çok yüksek miktarlarda büyüme hormonu salgılanmasına bağlı olarak gelişen hastalık) yüzü, erimekte olan bir maskeye benziyordu. "Müthiş yorgunum. Bütün gece gözümü kırpmadım, bugün de çok yazdım. Ama olması gerekiyordu. Bağışlanmaz derecede geri kaldım." Ne yazdığını sordum, o da beni yapmacıksız, ama yine de tiksiniyormuşçasına bir suratla yanıtladı: "Edebiyat. Yazarım ben. Keşke olmasaydım!"

Ona bu mesleği çok güzel bulduğumu söyledim, benim de bu konuda biraz bir şeyler bildiğimi göstermek için bir yerlerden duyduğum sözcükleri kullanarak ona birkaç soru sordum: Büyük bir yazar olmak istiyor muydu? Çocuklar büyüklerin işlerine burunlarını soktuklarında büyükler nasıl gülümserse onun da öyle gülümsemesini bekledim. Ama Jegor sanki bu soruyu kendi kendine sormuş gibi hiç duraksamadan yanıtladı. Yüzü her zamankinden daha da soluktu, burnunun kıkırdağı yeşilimsi parlıyordu, gözleri donuktu, tamamen sönüktü. Hem

sözcük anlamıyla, hem de mecazi anlamda on iki yaşındaki bir kızın anlama düzeyinin üstünde konuşuyordu hep. "Büyük bir yazar da yalnızca bir yazardır. Fark özde değil, ayrıntıdadır. Bütün yüksek atlayıcılar diyelim iki metre atlıyor. Ama biri iki metre beş santimi aşınca büyük sporcu oluyor. Hayır, yalnızca yoksul büyük bir yazar, meteliksiz dahi bir yazar olmayı amaçlamak; düşünmeye bile değmez bu. Şimdiye kadar yazılmış en iyi kitaplara bak bir kere. Orta derece yazılmış kitleden aşırı bir üstünlükleri yok. Onlar da sonunda kitap işte. Belki okurken sana daha yoğun estetik zevk sunarlar. Biraz daha tatlandırılmış kahve gibi. Otuz sayfa okuduktan sonra kendine bir dilim tereyağlı ekmek yapmak ya da banyoya gitmek için bırakırsın elinden. O kitaba paralel herhangi bir polisiye de okuyor olabilirsin. Birkaç bin yıl sonra o da toz ve kül olacak. Bu koşullar altında, yaşamak, dünya üzerine düşünmek gibi kendisine müthiş bir imkân verilmiş olan insan, bir varlık olarak önüne eğer dahi olmak gibi bir hedef koyuyorsa, kendini alçaltacak derecede azla yetiniyor demektir. Her şeyi olduğu gibi bırakıp yeniden ormanın derinliklerine çekilmekten başka bir şey değil bu. Her insanın içinde uyumakta olan olanakların getirdiği, tüm zamanların en büyük yazarı olmak isteği yalnızca yüz kızartıcı bir kendini beğenmişlik olarak görünür. Var olmaktan ve var olmanın bilincinden daha geçerli bir mucize olabilir mi? Üstelik dünyanın en zengin, en güçlü, en yetenekli insanının diğerlerinden farkı bir milyar ile bir milyar artı bir veya daha azının farkı kadardır. Hayır, ben büyük yazar olmak istemiyorum, ben HEPSİ olmak istiyorum. Sürekli olarak insanların, ama bütün insanların yaşamını, sonra da en uzak yıldızlara, zamanın ve uzamın sonuna kadar bütün evreni sanatıyla gerçekten etkileyebilen bir yaratıcıyı düşlüyorum; sonra da onun evrenin yerine geçip kendisinin dünya olmasını. Sanırım ancak bu şekilde bir insan, bir sanatçı kendisine verilen görevi yerine getirebilir. Geri kalan edebiyattır, az veya çok, becerikli ya da beceriksizce kullanılmış hünerlerin, grafik çizimlerin satırları ne kadar dâhice olursa olsun, sonunda kimsenin anlamadığı, kimsenin beş paralık değer biçemediği yazılıp çizilmiş kâğıtların toplanıp yığılmasıdır."

Tutkuyla, sesinde sezilen acılı bir tonla söyledi bu tümceleri. Sonra akşamın altın ışığında uzun süre konuşmadı. Bu arada Marcel yerde, parkenin üstünde tahta yapı öğeleriyle bir saray kurmuştu. Tepesine de mavi bir piramit oturttu. Giysimi çekiştirdim. Aslında Esther'i düşünüyordum. Yumurtalardan çıkan yaratıklardan saklanmak için korku içinde gizlenmiş olduğumuz gül çitin içinde el ele tutuşmuş, parmaklarımızla ellerimizin üstünü okşuyorduk. Sonra iyice birbirimize sokulduk, onun kırmızı saçları yanaklarıma değiyor, kirpiklerime takılıyordu. Göz göze geldiğimizde birden tepemden aşağı ter boşanmıştı. Jegor devam etti: "Ama insanların çoğu ya da diyelim, yazarların çoğu 'hepsi' olamıyor. Dahi bile olamıyorlar. Hiçbir şey olmuyorlar. Ben... ben onlardan biriyim. Hiç olmazsa bunu biliyorum ve yazdığım her şeyle bu yoksunluğumu açıklamaya çalışıyorum. Hiçbir şeyin söylenemediğini, kimseden bir şey söylemesinin beklenmediğini, yine de söylemek *zorunda* olunduğunu biliyorum. Bir insan olup da HEPSİ olamamak haksızlığına karşı direnmek zorunluğunu biliyorum. Ve bütün gücümle yapıyorum bunu. Bak..." – sarı kaplama sandalyeden kalktı, Marcel'in sarayının üstünden bir adım atarak büyük dolabın harikulade işlemeli kapağını açtı. Dolabın içi şaşılacak derecede genişti, kırmızı, hoş kokulu bir ağaçla döşeliydi. Dolap üst üste istiflenmiş binlerce sayfa kâğıtla doluydu.

Jegor parmaklarıyla istifleri karıştırırken halının üstüne uçuşan kâğıtlardan görebildiğim kadarıyla hepsinin tek örnek, sönük bir yazıyla dolu olduğunu gördüm. Ama Uzun'un bu yapıtındaki satırları okumayı denediğimde kapsadıkları o sonsuz dehşeti kavradım: Jegor tam bir karınca sabrı ve azmiyle binlerce sayfaya tek bir sözcük yazmıştı. Her bir sayfada başı sonu olmaksızın yalnızca *hayır* sözcüğü onlarca kez yinelenmişti.

"On yedi yıldan beri yazıyorum, yaklaşık on beş bininci sayfalara geldim. Bazen günde sekiz saat yazıyorum, bazı günlerde ise tek bir satır bile yazamadığım oluyor. Güleceksin belki, yazdığım şu şey sana kuşkusuz çocuk oyunu gibi görünüyordur, ama bazen bocalıyorum, beni bundan vazgeçirmeye

kadar götüren krizler geçiriyorum. Verimli olamamak korkusunu biliyorum, kendime ayak uyduramamak korkusunu da. Çünkü mekanik olarak yazmıyorum, her, ama istisnasız *her hayır* çekirdeğine kadar enine boyuna düşünülmüş ve duyumsanmış olsun istiyorum. Sinirlerimin tüm telleri, etimin tüm lifleriyle yaşanmış olmalı. Bunun basit bir şey olduğunu düşünme sakın. Bir sözcük eklemek için bile bütün bir hafta düşünmek zorunda kaldığım oluyor, çünkü yapıtımın mükemmel olmasını, beni tamamen temsil etmesini istiyorum."

Hiçbir şey anlamamıştım. Bir Jegor'a bakıyor, bir akşam kızıllığında pembe sedef gibi parlayan kâğıtlara bakıyordum. Kâğıtları yerden toplamaya davrandım, ama bugün her zamankinden daha uzun görünen Uzun (kalkıp pencereden dışarı bakmıştı) toplamama engel oldu. Merdivenlerden aşağı indim, çiçeklerin kuşatması altında renkli sabahlığıyla gülünç bir romans dinleyen Bayan Bach'a veda ettim; genizden gelen şarkının sözleri şöyleydi: "Artık şu anda birbirimizden ayrılırken ne duymak istiyorsun benden?" Jegorların duman sütunu siluetlerini ardımızda bırakarak tarlaya çıktık. Öylece hiç acele etmeden kuzenimle el ele önümüz sıra yürürken yine aniden bir hüzün dalgası kapladı içimi.

O gece düşümde birisi ormanda anahtar kaybetmişti. Tek tük ince kayınların sessiz sedasız gövdeleri arasında siyah toprağın yer yer sarı ışık lekeleriyle aydınlandığı yumuşak eğimli bir vadiye inmiştim. Yeşil bir esintinin salladığı dallar arasından geçiyordu güneş. Ağaç kabukları dökülüyor, acı reçine kokusu duyuluyordu. Buhardan değil, melankoli ve nostaljiden oluşan serin bir sis akıyordu sonsuz sabahın içine. Hemen görmüştüm anahtarı, yanına gitmek için birkaç adım uzaklaştım patikamdan. Diz çöküp yerden aldım. Bir önceki düşümde içmiş olduğum örümcek zehri karışmış şarabın etkisiyle sersem gibiydi kafam, kontrol edemediğim bir taşkınlık vardı içimde. Anahtar altındandı ve elimin iki katı büyüklüğündeydi. Anahtarı aldıktan sonra toprakta kalan izde keyifle bükülüp kıvrılan bir solucan vardı, birkaç kez daha gerinip kıvrıldıktan sonra toprağın içinde gözden kayboldu. Anahtarı eteğimle özenle silip parlattım. Anahtarın sapı yonca yaprağı biçimindeydi ve altın filiz-

lerle, ince kıvrımlı dallarla aşırı derecede süslüydü. Anahtarın kilide giren kalın, parlak yüzeyinde yüzümün ve çevremdeki ağaçların çarpık yansımaları görülüyordu. Anahtarın dili düzgün üç eşit dişten oluşuyordu, parmağımı dalgın dalgın üstünde gezdirdim. Sonra anahtarı öpüp sevinçle cebime koydum ve koşarak yoluma gittim. Patikam beni vadinin giderek serinleyen derinliklerine indiriyordu. Anahtarı kilidine sokup çevirmek için sabırsızlanıyordum. Kapının arkasında beni bekleyenin sevinç mi, korku mu olduğu umurumda değildi.

Öğleden önce Rolando'nun mezarında buluştuk. Artık hiç ürküp çekinmeden onun üstünde ata biner gibi oturuyor, bazen üçümüz birden göğüs kemiğine oturup sallanıyorduk. Göz çukurlarının içinden sürünerek kafatasının içine giriyor, sırtımızı ürpererek soğuk, pürüzsüz kemiğine yaslıyorduk. Onu Noel ağacı gibi şeritlerle süsledik, çiçek çelenklerini yüzük gibi parmaklarına geçirdik. O gün kraliçe olması gereken Esther sarı giyinmeye inatla karşı koydu. Sarı giysiler içinde gerçekten de komik görünecekti. Onun yerine bir yerlerden daha önce hiçbirimizin görmediği sarı uçlu bir şemsiye bulup getirdi ve bir de katlanılabilir bir yelpaze, gözlerinin uçlarını daraltıp Japon kadınlarına benzetti ve yelpazeyle yüzünün alt yarısını örtüp omuzlarını kaldırdı, yanağını da omzuna yasladı. Ah, çılgın gibi seviyordum kırmızıyı. Kolalanmış beyaz bluzunun göğüs hizasına turunculu sarılı bir yıldızçiçeği taktı. Yine bir saatten fazla Puia'yı bekledik, ama gelmedi. Ne olduğunu kimse bilmiyordu, Balena bile.

Sonunda mezardan sürünerek çıkıp Aura Teyze'nin avlusuna gittik. Esther tahta yerleşti, bakır rengi saçlarına altın tacı oturttuk. Şapkanın içinde yer kurası çekmek için üç tane kâğıt kalmıştı: eski okul, kule ve benim odam. Her zamanki şanssızlığıyla Esther en dar, en zavallı yer olan benim odamı çekti. Alçak tavanlı, içinde bir çini soba ve bir de yataktan başka bir şey olmayan odada ne yapılabilirdi ki? *REM*'e girişimle kendiliğinden anlaşırlık kazanan gerçeğin o zamanlar henüz yabancısıydım, kavradıktan sonra da bir daha unutmadım: Olayın, oyunun ya da düşüncenin meydana geldiği yer ne kadar dar olursa, dünyanın geri kalanı o denli geniş olur, yani DÜNYA.

Ve dünyayı büyütme mucizesi, kişinin kendisini tüm koşullarda sınırlaması, hatta yok olmanın kıyısına kadar varması bu mucizenin gerçekleşmesine değerdi. Esther'in nesnesi benden aldığı dereceydi. Puia hâlâ görünmemişti, artık onu merak etmeye başlamıştık. Takımımız eksik olursa oyunumuzun bir anlamı olmayacaktı. Sonunda onu hep beraber aramaya karar verdik. Caddeye çıktık ve kraliçe oyunumuzun başlamasından bu yana ilk kez yoldan geçenlere, bahçe kapılarının önünde duran insanlara rastladık. Saat on bire birkaç dakika vardı. Bize şaşkın şaşkın bakıyorlardı, bostan korkuluğu gibi göründüğümüzden birkaç varoş kadını bize resmen küfretti. Bizim yaşımızda ya da daha yürümesini bile beceremeyen, tepeden tırnağa pislik içinde oğlanlar arkamızdan taş atıp anlamadığımız birtakım hareketler yaptılar. Ama beş dakika kadar yürüdükten sonra bu işkence sona erdi, artık yeşil, gümüş renkli teneke çiçeklerle süslü çitin önüne varmıştık (o zamanlar bu tür çitler şık sayılıyordu), çitin arkasında cam verandalı ilginç bir ev gizliydi. Çekine çekine zili çaldık, çünkü annesinin tuhaf alışkanlıklarını fazlasıyla tanıyorduk. Ama bu kere, öğeleri sırf kıvrımlardan oluşmuş gibi görünen kadın görece olarak edepli giyinmişti, üstünde krizantem desenli, parlak, mavi bir sabahlık vardı. Aslında bu bir kimonoydu, ama o zamanlar ben bu sözcüğü henüz bilmiyordum. Bizi kumtaşı karolarla döşeli geniş giriş holünde sessizce karşıladı, duvarlarda teneke ve siyah tellerden tavus kuşu, yel değirmeni gibi sanat yapıtları asılıydı. Ağlamaklı bir sesle çocuğunun kendini pek iyi hissetmediğini söyledikten sonra odasını işaret etti.

Hepimiz aynı anda Puia'nın odasına doluştuk ve kalakaldık. Bu harika yaratık yatakta yüzünü duvara dönmüş yatıyordu, yorgan kenara kaymıştı, buklelerle çevrelenmiş dar, pembe vücudu çıplaktı ve vücut çizgileri hiçbir gelişmiş kadında görülmesi mümkün olmayacak bir uyum içindeydi. Ama bizi şaşkına çeviren şey, yuvarlak uylukları arasında Puia'nın yapma bebek gibi, tüysüz, pürüzsüz olmasıydı. Onu doğaüstü güzellikte gösteren cinsiyetten hiç iz yoktu. Puia, kendisiyle büyük bir çocuğun, yani annesinin oynadığı canlı bebekti. Başını çevirip bizi görünce çabucak örtünüp doğruldu. Biraz dağınık bir

şekilde, biraz hasta olduğunu, ama geldiğimize sevindiğini, oyunumuzu bozmak istemediğini söyledi. Eğer onun odasında oynamak istiyorsak onca bir sakıncası yoktu. Biraz düşündükten sonra Puia'nın odasının da bir oda olduğuna, oyundan vazgeçmektense hemen burada başlamaya karar verdik. Üstelik, Puia'nın hasta olması Esther'in dereceyi kullanması için bir fırsattı. Yerleştik oraya, kimimiz Puia'nın yatağına, kimimiz halının üstüne oturarak Esther'in karar vermesini bekledik. Esther dereceyi inceledi, cıva 36 dereceyi gösteriyordu. Eğlenceli bir ciddiyetle dereceyi Puia'nın koltukaltına koydu. Şimdi hepimiz ölmekte olan bir prensesin çevresinde oturan doktorlar gibiydik. Aniden bir değişiklik meydana geldi.

Başlangıçta küçük pencereden yeşil meyvelerle dolu bir erik ağacıyla komşunun çatısındaki oluğu ve yağmur sularını akıtan boruyu görüyorduk. Gözlerimizi dereceden kaldırınca bütün bunlar kaybolmuştu. Dörtgen pencerenin çerçevesini yalnızca beyaz bulutlar ve firuze renkli gökyüzü doldurmuştu. Aynı anda organlarımızda, bütün vücudumuzda yukarı doğru yükselen bir basınç duyduk. Daha sonraları ilk kez asansöre bindiğimde bu sıkıntılı duyguyu yeniden anımsadım. Bağrışarak pencereye üşüştük. Aşağıda, derinlerde, ayaklarımızın onlarca metre altında Bükreş uzanıyor, karmaşık caddelerin labirentinde toz girdapları dans ediyordu.

En yüksek yapılar sedef renkli, sarımsı ya da soluk pembe bir sis peçesine bürünmüştü: tepesinde gri demir çubuklar yükselen telefon binası, prizmatik pencereleriyle itfaiye kulesi, Victoria Alışveriş Merkezi, Magheru Bulvarı'ndaki eski bloklar, Kule-Blok ve uzakta, mavimsi parıldayan ufukta, yeşil çayırın ortasında görkemli Basın Sarayı. Tramvayların çan çalarak, kamyonların arkalarındaki treylerleri çekerek iplikleri boyunca ilerlediği bir örümcek ağıydı Bükreş. Yapı iskeleleri, vinçler, hastaneler, postaneler, minicik gazete büfeleriyle dolu Bükreş. İç içe geçen mide biçiminde gri göller, küflenmiş tunç heykelli parklar, biz yükseldikçe küçülen, koyu tenli insancıklardan oluşan bir halk. İşçi mahalleleri insanın ısırmayı hiç canının çekmediği pasta dilimleri gibiydi. İçinde kereste istiflerinin, kömürlerin, boruların dağlar gibi yığıldığı, profil demirlerinin,

pompaların, mıknatıs ve demir talaşlarının paslandığı manevra istasyonlarıyla Bükreş. Yuvarlak saatler, buharlı lokomotifler, sürekli kok kömürü, sarımsak ve katran kokan istasyonlar, birbirlerini keserek viyadüklerin, köprülerin altından –kaçınılmaz olarak Podul Grant'ın altından– geçip kaybolmak için istasyonlardan çıkmaya can atan raylar. Odun depoları, bobin fabrikaları, mezbahaları, korkunç derecede pis kokan Stella Sabun Fabrikası, Donca-Simo Dokumahanesi, Julius Fučik, Olga Bancic, Ilie Pintilie Caddeleri ve Vasile-Roaită atölyeleriyle Bükreş. Beyaz gömlekli, saçları dümdüz taranmış erkekleriyle Bükreş. Yine arkaya taranmış saçlı bir futbolcunun dizlerine kadar inen Dinamo Moskova modası şortuyla meşin topu yırtık ağlara göndermesiyle stadyumları dolduran kasketli genç işçilerin ve sıska kızların hep birlikte haykırarak ayağa fırladığı Bükreş. Neşeli şarkılarla coşup canlanan Bükreş: "Sevgili küçük Marinel / Kim sokuyor senin iki ayağını bir pabuca" ya da ünlü "Ve de vinçler / Sabahtan gümüş gibi parlayan vinçler / Aman, aman vinçler / Hiç dinlenmezler", nostaljik "Ve sonra her ikisi el ele..."yi de unutmamak gerekir. "Trio Do-Re-Mi"nin, "Kuduz Kuzular"ın, "Sıfır Derecede Aşk"ın, Cinbotăraşu'nun, Giugaru ve Silvia Popovici'nin (tozlu "sosyalist eğlence sanatının" ellili ve altmışlı yıllarda moda olmuş şarkı sözleri, güldürüler, sinema filmleri ve yıldızları için kullanılan sloganlar) Bükreşi. Akşam kurslarının Bükreşi...

Büyük bir hızla yükseldik, kent giderek küçüldü, üstündeki buğu yoğunlaştı. Az sonra bakışlarımız çok daha geniş uzamları kapsadı. Mavi ve yeşil yüzeyler, içinden iplik nehirlerin geçtiği dörtgenler, pamuğa benzer bulutların örttüğü tabak büyüklüğünde kentler. Başımızın dönmemesi için yeniden hasta yatağına oturduk. Esther özen göstermeden Puia'nın koltukaltından dereceyi alıp olması gereken açıdan dereceye baktı. Derece şimdi 37'yi gösteriyordu. Aynı anda oda kısa bir patlamayla toz oldu. Duvarlar, tavan kayboldu, kendimizi müthiş yüksek, sütbeyazı bir dağın tepesinde, kayalara oyulmuş devasa bir filin sırtında, gökyakut renkte buz gibi dağ havasının çevremizi saran okyanusunda bulduk. Dağ aslında jilet gibi keskin bir çakmaktaşı tepesiydi, bodur çam grupları birkaç

plato üzerinden bu tepeye, ayaklarımızın dibine kadar gelmişti. Doruğunda fil olan sanrısal, ulaşılmaz olan bu dağ düz bir dünyanın üzerinde yükseliyordu ve bu dünya buradan açık ve duru havada mavi bir camdan görülüyor gibiydi. Filin dişleri, alnına kaldırdığı hortumu ona savaşçı, krallara layık görkemli bir hava veriyordu. Puia'nın hâlâ yattığı yatağın çevresinde el ele tutuşup oturmuş, bu dünyayı seyretmeye doyamıyorduk. Çünkü buradan, yukardan bunca uzaklığa rağmen görmek istediğimiz her şeyi açık seçik görüyorduk.

Zeytin ağaçları arasında bir köyü, köyün eski kilisesini ve kilisenin teneke çatısında uyuyan kediyi, hatta kedinin gözünün üzerinden başını uzatıp gri tüylerin seyrekleştiği yerde kulağına doğru yönelen pireyi gördük. Sonunda pire yine tüyler arasında gözden kayboldu. Gözümüzü başka bir yere çevirdik ve kızgın güneşin altında bir bovling oyun alanı gördük, o sırada oyunu izlemek isteyen, önüne önlük bağlamış kırmızı suratlı bir lokantacı piposunu boşaltmak için kahverengi duvara vurdu, tütün artıklarının liflerini bile görebiliyorduk. Genç bir fındık korusunda, kendinden büyük kır çiçeklerinin altında çişini yapan bir oğlan çocuğu gördüm. Bir traktör fabrikasının üzerinde oluşan gökkuşağını, başörtülü bir işçi kadının başını kaldırıp bujiye benzer, kare camlardan oluşan bir pencereden gelen ışığa baktığını gördüm. Bir dizi ot biçicinin tarlada hızlı hızlı ilerlediğini, tırpanlarının güneşte parıldadığını gördüm. İçlerinde üstü çıplak birinin kızarmış sırtında, kemik küreğinin üstünde, kıvırcık kıllar arasında çirkin et benini gördüm. Zümrüt yeşili denizlerde duruyormuş gibi görünen, yine de arkalarında kımıltısız köpük izleri olan gemiler gördüm. Gemilerden birinin güvertesinde iki tayfa yırtık çoraplarını tamir ediyordu. Kar tavşanlarının zeytin gibi dışkılarını gevşek kara bıraktıklarını ve bir kangurunun ıslak burun delikleriyle bir okaliptüs ağacının kabuklarını kokladığını gördüm. Puia'nın alnı yanmaya başladı, kırmızı bir ısı yayıyordu.

Esther yeniden dereceye baktı, derece şimdi 38'i gösteriyordu. Ve ben filin pürüzlü sırtından tırnakları siyah tırnak cilasıyla boyanmış bir elin bir vida somununu bir körün şapkasının

içine attığını gördüm. Kolluklu bir muhasebecinin bir jiletle kayda geçmiş kimi sayıları kazıdığını gördüm. Bir papazın dini bütün bir kadının kalçalarını okşadığını, bir çocuk arabasına konmuş bir saksağanın içindeki bebeğe dikkatle baktığını ve bir kadının dudaklarını boyadığını gördüm. Bir köy hâkiminin davalıya gülümsediğini, şarlatanın birinin elindeki kerpetenle bir atın dişini çektiğini gördüm. Kilometrelerce uzunlukta bir imbikhanede, borulardan oluşan bir ormanın sonunda borudan tek bir damlanın çıktığını gördüm. Bir barajın patladığını ve kurbağa yavrularıyla dolu suların seller halinde pirinç tarlalarını kapladığını gördüm. Bir ihtiyarın bir çekirgenin kafasını kopardığını ve Puia'nın ateşi 39'a çıkınca üç askerin bir kadını dövdüğünü, gazete kâğıdına sarılıp paketlenmiş bir evi, ardından kan sızan bir cenaze arabasını ve bir kertenkeleyi ısıran gitaristi gördüm. Bir sivrisineğin örümcekle savaşmasını ve bir hastanın bir kelebeğe gülümsemesini gördüm. Fabrikanın işliklerinde yolunu kaybetmiş bir adam, el arabasına koşulmuş bir bilim insanı ve üzgün bir kurtun iç geçirdiğini gördüm. Köy mutfağında bir adamla sevişen bir kız, tersine oynayan bir film, üzerinde uğurböceği dolaşan çizik bir plak gördüm. Ve Puia'nın ateşi 40'a çıkıp da ışığa tutulmuş bir parmağın tırnağı gibi saydamlaşınca bir söğüdün dallarına asılmışların cansız bedenlerinin sallandığını, bir lagünün kıyısında bin tane kuzunun kurban edilmiş olduğunu ve bir çiftçinin köpek böbreği ile koyun peyniri yediğini gördüm.

Üstünde tahtakurularının dolaştığı bir kiklotronu, tüyleri yolunmuş bir şapkayı ve tam bir güven içinde bakan iki mavi gözü, cüzamlının gözlerini. Termonükleer bir mantar çiftliği, örümcek derileri için bir tabakhane, bir oğlanın babasıyla kavga etmesini. Bir depoyu yakıp kül eden yangını, dilleri kesilmiş, damak kubbesinin altında, azıdişlerinin arasında küçük bir kilise olan insan denizini. Ve aralarında köpekbalığı kardeşlik birliği kurmuş köpekbalıkları gördüm ve derece 41'e çıkınca bir halkın diğer halkları kötülediğini, bir ordunun mandalara karşı savaştığını, bir mızrak temreninin bir petunya çiçeği çizdiğini. Derisi yüzülmüş birinin bir buz deliğinde sonunun geldiğini, büyük kan dalgasının kentleri silip yok ettiğini ve

tiyatro oyuncusunun alnındaki büyülü kareyi gördüm. Tahtında oturan bir tiranın sifonu çektiğini gördüm, bok bir herifin pırlanta kustuğunu, bir cenazenin ayaklandığını, bir doktorun kendi gözlerini oyduğunu. Ve açık mezarlar, takırdayarak ilerleyen tankların üstünde kamuflaj giysileri giymiş, zırhlı kruvazörlerde ise topların kollarını çeken ölüler gördüm. Kemik ordularının bazukaları ateşlediklerini, kentlerin üzerlerine yangın bombaları, molotofkokteylleri, çarşaflar attıklarını. Katliam mareşallerinin at üstünde nehirleri geçtiklerini. Yiyecek satılan dükkânlarda yanan benzin bidonlarını. Alevler içindeki film arşivini. Çürüyen satıcıları, zonalı kadınları. Koltuk değnekli halkları, kulak zarları patlamış insan kitlelerini. Fanfarların egemenliğini. Bayraklar altında virüsleri. Harabeye dönmüş kiliseleri, mavi giysili kardinalleri, her yerde iskeletleri. Seferberlikte kalp hastalıklarını. Tek enerji kaynağı olarak kanseri. Buharlaşıp kurumuş nehirleri ve ölümü, yeni doğanları da keskin kılıcın üstünden atlatan amansız yıldızı.

Everest'te, başında diken çelengiyle kiraz ağacından yapılmış bir çarmıha gerilmiş Celsius'u.* Ve kanlı tabanları altında yedinci dereceden yanık derisini: yeryüzünü. Ve derece 42'yi gösterdiğinde Deprem Tanrısı'nın Avrasya üzerinde dans ettiğini, Orman Tanrısı'nın kutupları yuttuğunu, Tufan Tanrısı'nın Japonya'yı ökçeleri altında parçaladığını gördüm. Derinliklerin Karanlık Tanrısı "İntikamcı Nife" aniden lava sesini saldı, yer kabuğunu havaya fırlattı ve okyanusu buharlaştırdı. Ve Marianlar, on bir bin bakire ve kadın adı taşıyan, etekleri alevler içinde, saçları alazlanmış, çıplak göğüsleriyle büyük kentler üzerinden geçerken tökezleyen bütün kasırgalar. Volfram selleri, tridyum ırmakları, krom fiyortları, indiyum haliçleri, stronsiyum lagünleri ve platin çavlanları, kadmiyum dereleri, bakır denizleri, çinko golf alanları ve demir okyanusları o göz kamaştırıcı bitki örtüsüyle ve tüm hayvan varlığıyla yan yana kaynıyordu. Ve yıldız yağmuru ve meteor dolusu altındaki mevsimler. Ve güneşin yeryüzüyle birlikte erimesini ve güneş

* İsveçli astronom Anders Celsius'un [1701-1744] adıyla anılan sıcaklık birimi. (ç.n.)

tutulmalarının tüttüğünü gördüm. O zaman derece patladı ve cıvası altımızdaki uçuruma gözyaşları olarak damladı. Sonra yıldızların nasıl büzüştüğünü, uzamın nasıl içine çekildiğini, ışığın nasıl yaşlandığını, interaksiyon güçlerin, güçlülerin ve zayıfların, yerçekimi ile elektromanyetik gücün nasıl dört kol pokere oturduklarını ve hiper küplerle barbut oynadıklarını gördüm. Zamanın nasıl da kendi kendini rezilce tatmin yoluna gittiğini. Dünyanın nasıl bir elma, bir kiraz, bir elektron büyüklüğüne çekildiğini ve sonunda yaratılmamışlıkta yok olduğunu. Ve artık çevremizde karanlık bile yokken, hiçbir şey yokken birden görüş alanımızın kıyısında aydınlık bir noktanın bize doğru geldiğini gördük.

Hemen sonra sevinç çığlıklarıyla tanıdık onu: Bizim çocuğumuz, sevgili devimiz, kadın göğüslü, sarı saçları kalçalarına kadar inen, mavi gözlü kocaman adamımızdı. Yaklaştıkça yaklaştı. Üzerinde bulunduğumuz dağdan çok daha büyüktü. Yaklaştıkça onun yüz çizgilerini daha net görüyorduk, kısa bir süre sonra yalnızca ışıktan oluşan yüzünü, daha sonra küçük, bulutlu dingin göğe, bizim Puia'nın odasından gördüğümüz göğe açılan gözlerini gördük. Hasta arkadaşımız oturmuş gülümsüyordu. Derece hâlâ garip, sarı kraliçe Esther'in elindeydi ve yeniden erik ağacını ve komşu evin çatı oluklarını gördük. Derece önceki gibi 36'yı gösteriyordu. Bir süre daha, yarına kadar iyileşmesi için yatağından çıkmayacağına söz vermek zorunda kalan Puia'nın yanında kaldıktan sonra öğle yemeği için evlerimize dağıldık. Esther'e evine kadar eşlik ettim. Bugün de oyun konusunda şansımızın yaver gitmiş olmasına seviniyordum. Tacını çıkarıp tel tel kırmızı saçlarını salladı ve el ele tropik caddeye çıktık. Kediler kadar tembeldik, ikimizin de esnemekten çeneleri ayrılıyordu, gülüştük. Evinin bahçe kapısında yeniden gülümsedik, sonra arkamı dönünce yüreğimde bir sızı duydum, her şeyin, ama her şeyin yakında biteceğini, o güzel zamanların bir daha geri dönmemecesine geçip gitmekte olduğunu duyumsadım.

Hüzün geçmek bilmiyordu. Öğleden sonra yalnız kaldığımda daha da arttı, kesici, tatlı, dayanılmaz. Issız bahçede dolanıp

durdum, bir domates koparıp ısırdım, vişne ağacının gövdesine sarıldım, aklım Esther'deydi. Sebze ocaklarının arasındaki dar patikayı yürüyüp kamyonun yanına geldim, fırın gibi yanan sürücü kabinine oturdum. Direksiyonun başına geçtim, frene bastım, birden gözlerimden yaşlar boşandı. Kamyondan indim, Gigi'yi boynuma yatırıp bahçenin sonunda, yaban otlarının içine gömülmüş çitin yanına gittim. Sonra daha serin olan eve girdim, donuk camlardan azıcık ışık giren koridorda uzunca süre kaldım. Bir pencere pervazına yaslanarak adını bilmediğim bir çiçeğin yapraklarını saydım. Ortalık sessizdi ve gri bir ışık vardı, biraz topladım kendimi. Tekrar odama gidip yüzüm duvara dönük yatağıma sığındım. Kendimi tutamadım, akşama kadar ağladım. Aura Teyzem içeri girince uyuyormuş gibi yaptım. Özellikle Zizi'ye baktıkça ağlıyordum, zavallı, günlerdir unutulmuş, masanın altında öylece yatıyordu, güzel giysisi toz içindeydi, iplik saçları umacı gibi karman çormandı. Ona nasıl bir sevgiyle çamaşırlar, donlar, jüponlar, daha üzerinde ne varsa dikmiş olduğumu düşündüm, ne zamandır hayırsız bir anne olarak kendi başına bırakmıştım onu, alıp göğsüme bastırdım, kendimi tutamayıp yeniden ağlamaya başladım.

Ama akşama doğru yüzümü yıkadım, Marcellino'yu caddeden "Ekşi-Süt" oyunundan aldım, birlikte kuleye gittik. Bayan Bach açtı kapıyı bize; içeri girince yukardan korkunç yüksek sesli konuşmalar duyduk. "Jegor'un yanında bir arkadaşı var" dedi Uzun hanım, bizi cesaretlendirerek yukarı çıkmamızı işaret etti. Çok şaşırdım, Jegor'un kesinlikle yalnız bir insan olduğunu sanıyordum, onun arkadaşı nasıl biri olabilirdi, hiç düşünmemiştim. Biz kapıyı açınca sesler daha da yükseldi. Bağırarak konuşan Jegor'un konuğuydu, tabii. Aşağı yukarı Jegor'un yaşlarındaydı, ama boyu ancak onun beline kadar geliyordu. Koyu esmerdi ve saçı ortadan ikiye ayrılmıştı, ender görülen bir saç biçimiydi o zamanlar. Adını anlayamadım, ama üniversite öğrencisi olduğu anlaşılıyordu. Herhalde ancak böyle çığlık çığlığa konuşabiliyordu. Jegor bizi tanıştırırken bir an sustu, sonra yeniden, bu kere daha da yüksek sesle konuşmaya devam etti. Konuştuklarından hiçbir şey anlamamıştım. Politik bir konu üzerine konuşmuş olduklarını ancak şimdi anlıyorum.

Doğu, Batı, Ruslar, Amerikalılar, Kongo... atom bombası... soğuk savaş... Kruşçev, Dej... Cezayir, Vietnam.

Öğrencinin bir saplantısı olmalıydı, dönüp dolaşıp aynı şeyi söylüyordu. "Felakete sürükleniyoruz, arkadaş! Her yerde silahlar yığılıyor! Nefret büyüyor, arkadaş! Güvensizlik, kuşku! Kıyamet kapıda, dostum! Hepsi de bomba istiyor, hepsi propaganda yapıyor, hepsi yalan söylüyor, arkadaş! Kamuoyu! FBI! KGB! Büyük kıyım olacak! Tam bir karabasan, anlıyor musun?" hep böyle, yarım saat sürdü bu konuşması, Jegor da onu ciddi bir yüzle dinledi. Öğrenci sonunda bitkin düşüp susunca Jegor kalkıp dolabın bir çekmecesinden kırmızı ipek kılıflı büyük bir fotoğraf albümü çıkardı. Fotoğrafların bulunduğu kalın sayfaların arasında kâğıdın içine işlenmiş gibi görünen telkâri benzeri, girişik bezemeli ince, saydam sayfalar vardı. Fotoğraflarda saç biçimleri ilginç, neşeli kadınlar ellerini birbirlerinin omuzlarına atmışlar, üstlerindeki giysileri gururla göstermek ister gibiydiler; "gemici giysili" çocuklar da vardı fotoğraflarda, geçen yüzyılın modasına uygundu (kocaman bıyıklı, başlarında silindir şapkaları olan beyler, arkadan iri fiyonkla bağlanmış, yerlere kadar uzun giysili, çenelerinin altından şeritlerle bağlanmış şapkalı hanımlar), ayrıca kılıç kuşanmış ya da süngülü tüfeklerine yaslanmış askerler, yanakları gamzeli, kulakları zülüflü, yurtlarda kalan kız öğrenciler, veremli gibi görünen, çello çalan genç erkekler.

"Atom bombasından, kitlelerin yok olmasından mı söz ediyorsun? Sana şöyle karşılık vereyim. Geçen yüzyıldan kalma şu fotoğraf albümüne bir bak. Bu albüm dünyanın ve tarihin tüm sorularına benim yanıtlarımı içeriyor. Şu insanlara bak bir kere, şu kızlara, çocuklara. Bugün onların hepsi ölü. İstisnasız hepsi. Yüz elli yıl önce doğmuş olan milyonlarca insandan hiçbiri hayatta kalmadı. Atom bombası bununla karşılaştırıldığında, zamanın yok ediciliği yanında nedir ki. Zaman hiç yaralı da bırakmıyor geriye. Zamanın dingin, nerdeyse yumuşak zaferine karşı gücü ele geçirme savaşımında bütün bu çatışmalar nedir ki. Yalnızca zamanın işini kasıtlı olarak hızlandırırlar, bir sonraki geleceğe bir göz atmayı sağlamak için de perdeyi saygısızca aralarlar." Bunun üzerine öğrenci yine açtı ağzını yum-

du gözünü, daha da heyecanlı, daha da bağlantısız bağırdı, çağırdı, bizim orada olmamıza aldırmadan sövüp saydı. Jegoru azarladı, onun zaten ölmüş olduğunu, yalnızca kafasına bir kefen çekmesi gerektiğini söyledi, bu düşüncelerine uygun olarak artık geriye çekilebilirmiş. Sonunda kapıyı çarpıp vedalaşmadan çıkıp gitti. Jegor sessizce gülüp bize döndü: "Dünya da kendi işlerine baksın, biz onunla zaten ilgileniyoruz" dedi ve bana düşlerimi sordu. Anlattım, yeniden iyi olacağını söyledi. "Karşılaştığın her şeyde tanıdığın geometrik, simetrik modelden biraz saparsan iyi olur. Senin planların ile uygulamalar hiçbir zaman tam olarak çakışmamalı. Simetrik bir eylem (ya da mesleğimle bağlantı kuracak olursam, simetrik bir yapıt) ölü doğmuş bir şey olabilir, masa başında, çizim tahtasında oluşturulan kent gibi. Uyuşturucu etkisinde olan örümceğin her zamanki mükemmellikte ağını örmemesine, delikler bırakıp halkaların dağılımını karıştırmasına benzer bir şekilde dünyamızın yaratıcısı da (ve onu örnek alan yazar) nesnenin biçimini bozar, çılgın esin yelinin etkisiyle onu darmadağın eder. Yasalar, şemalar, iplikler aynı kalır, ama işte şekli değişmiş, uzamış olarak. Birinci sınıf yapıta yaşam gelir."

Sonra ekledi: "Sizin şu kraliçeler oyunundan bana hiç söz etmedin. Hiç yakıştıramadım sana. Ama ben olayı sizden daha iyi biliyorum ve sana her şeyin bir anlamı olduğunu, senin düşlerinle oyununuzun kurduğun örümcek ağını oluşturduğunu, ancak bu ağla senin bir şey yakalamanın söz konusu olmadığını, tersine bu ağın, senin yakalanman için var olduğunu söylemek istiyorum. Çünkü hepimiz takılacağı ağı kendi seçen sivrisinekler gibiyiz, örümcekse hepimiz için aynı örümcek. Ördüğümüz ağ tamamlanıp da kendi ağırlığımızı çekecek kadar güçlü olunca hepimizi uygun bir zamanda yalnızca bir kere ziyaret edecektir. Bu dünyanın bütün canlıları arasında sadece sen bir anlığına kendi ağından kurtulabileceksin, yalnızca sana armağan edilmiş bir lütuftur bu. Ben ise... benim ağım tek, uzun ve düz bir iplikten oluşuyor. Yalnızca onun üstünde gezinebilirim. Çünkü ben burada, dünyanın kıyısında kılavuz ve bekçiyim." Her zamanki gibi hayranlıkla dinledim onu. Söylediği her bir sözcüğü belleğimde tutmaya çalışıyordum. Batmakta

olan akşam güneşi onu büyük, kırmızı bir böceğe dönüştürmüştü. İncelmiş seccadeye baktım, yer yer dokusu görülüyordu. İçindeki renkli yün iplikler iç içe geçmiş ve karmaşık, girişik bir bezeme oluşturmuştu.

İlk gün atalarını anlatırken Afrika kıyılarında mavi kanatlı sivrisineğe rastlayan soyuna aynı zamanda harikulade bir armağanın da verilmiş olduğundan söz ettiği aklıma geldi. İlerde bu konuda bana daha çok şey anlatacağına söz vermişti. Ama şimdi, bu gün batımında, Jegor'un prizmatik kule odasında her şey bana o kadar saygın, hüzünlü ve ulaşılmaz görünüyordu ki, bu dinginliği bozmak istemedim. Yine de elimde olmadan birkaç sözcük kaçtı ağzımdan. "Jegor, ben Esther'i seviyorum!" diye fısıldadım vurgulayarak. Ama o bunu duymamış gibiydi. Bir süre sustu, oynamakta olan Marcel'e baktı, sonra yineledi: "Evet, rehber ve bekçi."

Yatağımda tedirgin bir o yana, bir bu yana dönüp durdum, uyuyamıyordum, yastığımın altındaki istiridyenin içbükey yüzeyine dokunuyordum – ipek gibi yumuşaktı. Parmak uçlarımda labirentimsi oluklarını duyumsuyordum. Sonunda onu gerçekten görebilecek kadar geliştirdim kendimi, parmaklarımın derisi orada, o karalıkta her şeyi kendi gözlerimle okuyormuşçasına görebiliyordu. Bu yeteneğim bugüne kadar terk etmedi beni. Çok kez ölesiye yorgun eve geldiğimde kendimi yatağa bırakır ve ışığı yakmadan kapalı gözlerle gazete "okurum" Parmağımla üzerinden geçtiğim harfler bir cep feneriyle aydınlatılıyormuşçasına kafamda belirir. O gece düşümde giderek daha çok midem bulandığı ve başım döndüğü halde patikayı izlemeyi sürdürdüm. Gözüm yerdeydi, filizlerin, tırtılların, ölü yaprakların karmaşası, ıslak mantarlar gözlerimin önünde titreşiyordu. Ormanın sınırları yoktu, anlamı yoktu, düşünülebilecek tek dünyaydı. Tepenin oralarda bir yerde bir tilki uluması. Bir örümcek ağında pırıl pırıl bir çiy tanesi. Bir karatavuk sesi. Serin hava. Çok uzakta, vadinin sonunda, altın parlaklığı ve gölge karışımı içinde bir ev keşfettim. Yaklaştıkça evin çizgileri belirginleşti: iki katlı, kutu biçiminde, penceresiz, çatısı sivri olmayan bir tahta kulübe. Yakından bakınca kasvetli bir izlenim bırakıyordu. Üstüne katran sürülmüş tahta bir

barakaydı. Ön cephenin ortasında açık bir kapı vardı, patikam eşikte son buluyordu. Gölgem kara, titrek bir iğne gibi düşüyordu üstüne. Duraksayarak, adım adım yaklaştım. Kapı büyük ve kırmızı boyalıydı. İçersi sık çizgilerle taranmış gibi yoğun karanlıktı. İçim bulanıyordu, bir süre alnımı kapıya dayadım. Hiçbir yere kaçamazdım. Dünyada saklanabileceğim hiçbir yer yoktu, çünkü yolum burada bitiyordu. Eşiği aştım, yalnızlıktan kulaklarım uğulduyordu. Uzun, girift koridorlar tozla, atıklarla kaplıydı, üst üste yığılmış eski mobilyalar, kırılmış piyanolar, kalın, deri ciltli kitaplar. Oval çerçeveli solmuş fotoğraflar, çarpılmış, eğilip bükülmüş demir karyolalar, paslanıp delinmiş lazımlıklar. Aynaları kırılmış dolaplarda solmuş giysiler: Yakalarından ve kollarından bulut halinde yükselen gri ve bej renkli güveler, her yanda bunların kanatlarında çıkan toz. Tavandan düşmüş büyük bir avize ve yerde kırık bir ikona. Boyuna bir köşeden çıkıp sürekli vızıldayarak dönüp duran kocaman bir sığır sineği. Kırık dökük eşyaların arasından küçük adımlarla ilerleyerek üst kata çıkan merdivenin ilk basamağına vardım. Köşelerde, sık örülmüş ağlarının içinde pusuya yatmış, kımıldamadan duran dev örümcekler. Üst katta birçok koridoru geçtikten sonra kıvrık pirinç mandalı küflenmiş bir kapının önüne geldim, kapı mandalının altında arsızca ağzını açmış bir anahtar deliği vardı. İçimdeki gerilim, o belli korku, merak, aşırı istek ve o bildik *iç bulantısı* son noktaya varmıştı. Altın anahtara diktim gözlerimi. Uyacağından emindim. Tam o anda uyandım, sıkıntılı, tedirgin ve hayal kırıklığı içindeydim.

Altıncı gün gerçek bir tatil günüydü. Günün kraliçesi Nelke saat on bire kadar görünmedi, biz de kalkıp onun evine gittik. Yerden en çok bir buçuk metre yüksekliğinde bir çatı altında on beş can yaşıyordu. Üç dört küçük oğlan pıtır pıtır koşarak bahçe kapısına geldiler, en küçükleri anadan doğma çıplaktı, diğerlerinin üstünde ise kirli birer atlet vardı. Bahçe duvarının kireç sıvası çocukların el izleriyle doluydu, ellerinin biçimleri böylece ebedileşmişti. Avlu hurda yığılıydı: ocaklar, çatı olukları, soba boruları. Dorobanţi Meydanı'ndaki dişi kurt gibi memeleri olan bir dişi köpek kırıştırılmış bir gazete yığını altından havladı. Yaklaşık on beş yaşlarında okul üniformalı üç

Çingene kızıyla bir oğlan evin önündeki çıkıntıya oturmuş yedikleri ayçiçeği kabuklarını havada kavisler çizdirerek tükürüyorlardı. Oğlanın keskin bir saç tıraşı vardı, saçlarını başının tepesinde balta biçiminde kestirmiş, yağlamış ve herhalde sprey yerine şeker eriyiğiyle sertleştirmişti.

Nelke'yle annesinin boş şişeleri götürmek için atlı arabayla yola çıktıklarını ve ancak akşama doğru geleceklerini öğrendik. Biraz düşündükten sonra oyunu akşama ya da ertesi güne ertelemeye, o günü ise diğer normal oyunlarla geçirmeye karar verdik. Bütün gün bir sürü değişik şeyler yaptık – resimler çizdik, cennet-cehennem oynadık, vişne ağacına tırmandık, "Taş Köprü", "Ülkem, Ülkem, Asker Lazım Bana"yı oynadık. Öğleden sonra Esther'le önce el ele tutuşup tarlada çiçekler arasında dolaşırken sonradan kollarımızı birbirimizin kalçalarına doladık. Çiçekleri toplayıp birbirimize armağan ettik. Saçlarımızın arasına da çiçekler soktuk. Siz, siz oğlanlar hiçbir zaman anlayamazsınız bunu... Aklımıza gelen bütün şarkıları söyledik, akşam yaklaştıkça şarkılarımız da melankolikleşti. Esther'in sevgiyle okşadığım saçları vişneler gibi koyu kırmızı bir renge dönüştü. Çok mutluyduk. Birbirimize rastlamasaydık ne yapardık acaba, diye sorduk kendi kendimize. Kitaplar, filmler üzerine de konuştuk, onun bu kadar akıllı olmasından çok etkilendim.

Cinler adlı kalın bir kitabı daha yeni okuyup bitirmişti, o kitapta topallayan zavallı bir kızı anlattı bana. Adı Lisa'ymış ve bir masalda yaşıyormuş. "Ama Svetlana Lisa'dan daha güzel geliyor kulağa" dedi. Bizim eve gittik, çiçekleri Aura Teyzenen kollarına bıraktım ve üçümüz oturup gevezelik ettik. Teyzem bizi öve öve göklere çıkardı. Hep bir kızı olsun istemişti, şimdi ise bu "haylaz"la yetinmek zorundaydı. (Masanın altında oynayan Marcel duysun diye yüksek sesle söylemişti bunu.) Saat yediye doğru toplandık, on beş dakika sonra Nelke de geldi. Sözünde durup hepimizi keyiflendiren o turuncu yeleği kuzeninden ödünç almayı başarmıştı (kuzeni caddelerdeki demir kapakları açıp içini kokladıktan sonra yeniden yerine koyup çekiçle vurarak sıkıştıran lastik dizlikli adamlardandı). Yeleğin kendisine yakışmasından çok gurur duyuyordu. Bu kere oyunu

gece oynamamızı önerdi, çok daha ilginç olurmuş. Saat tam onda ikizlerin evinin önünde buluşacaktık, yani caddenin tam eski okula saptığı köşede. Çünkü Nelke'nin şapkadan çektiği kuraya göre oyun yerimiz eski okuldu. Böylece ertesi gün kulenin bana düşeceği kesinleşmiş oluyordu. Artık yatmak için pijamamı giymemin gereği yoktu, elimde *Kar Kalesi Kumandanı*'yla dizüstü yatağa oturup çok güzel resimli sarı sayfaları çevirmeye başladım. Okumaya sabrım yoktu, aynı anda yüzlerce şey geçiyordu kafamdan, Aura Teyzemde geçirdiğim altı gün belleğimde (daha da derinlerde, duyguların oluştuğu yerde) iç içe geçip masalımsı, acılı bir resim oluşturuyordu. Tamamen şaşkın ve yılgındım, somut olarak da sürekli bir bulantı duyuyordum. Düşte peşimi bırakmamıştı, şimdi gerçek yaşamda da kendini gösteriyordu. Gözüm Zizi'ye takılınca bir önsezi gizlice belirdi içimde. Kaldırdım onu, vurup tozunu çıkardım, sonra onunla çok sevecen konuştum, onu bir daha hiç ihmal etmemeye karar verdim. Nelke'nin oyun nesnesi de zaten bebek olacaktı. Zizi'yi de seyirci olarak götürsem diye düşündüm. Bebeğimin de oyuna katılacağını, hem de çok şiddetli bir şekilde katılacağını nereden bilebilirdim? O korkunç geceyi hatırladıkça bazen bugün bile ağladığım oluyor. Kaderi buymuş anlaşılan.

Saat ona çeyrek kala kolumda Zizi'yle usulca evden çıktım. Dolunay olduğu daha önce dikkatimi çekmemişti. Gökyüzü yıldızlarla pırıl pırıl parlıyordu. Ardındaki altı kuyruğundan kolayca tanınan beyaz kuyruklu yıldız öne doğru eğilmiş haliyle sarı çiçekli otlarla kaplı çayırda otlayan yeni doğmuş bir keçi gibi görünüyordu. Ne zaman bu kadar büyümüştü ay? Felaket habercisi yuvarlaklığıyla gökyüzünün dörtte birini kaplamıştı. Yıldız yağmurunun altında tek başıma ıssız caddeden aşağı doğru yürüdüm. Köşede ikizler bekliyordu, sonra Puia kulaklarındaki küpeler hafiften şıngırdayarak geldi. Yolda rastlaşan Balena'yla Esther ve sonunda Nelke geldi. Turuncu yeleği üstündeydi. Bizim de okulda taktığımız beyaz banttan vardı alnında, bandın arkasına da prenslerin başlarına taktıkları tüyler gibi kocaman beyaz bir aslanağzı takmıştı. O zamanki modaya uygun olarak çiçekli, dar bir entari giymişti, ama oldukça zevk-

siz bir kılıktı, çünkü giysinin kesimi bedenine uygun değildi, ayaklarında da o her zamanki atkıları tavşan kürkünden ponponlu, kırmızı lake nalınlar vardı. Parlak siyah saçlarını iki kalın örgü yapmıştı. Aslında güzel olan yüzü yarı gölgede tahtadan oyulmuş ilkel bir put suratı etkisi yapıyordu.

Bizim caddeyi dik kesen yolun sonunda, diğer yapılardan daha yüksek, yıldızlı göğün altında iyice belirginleşen karanlık binaya doğru yavaş yavaş, korka korka yöneldik. Harap durumdaydı, duvarların bir bölümü tamamen yıkıktı, iki kat arasındaki plakalar eğilmiş, tahtaları çürümüş gibiydi. Pencere pervazları yoktu, yıpranmış duvarlarda biçimsiz delikler gibiydi pencere boşlukları. Eğik çatıda kiremit hemen hemen yok gibiydi, onun yerine büyük, kara delikler vardı. Burasını bir kere gündüz gözüyle gezmiştim. Puia'yla birlikte kırık sıraların olduğu sınıflarda, köşelerde üç ayaklı bazı eski karatahtaların arasında dolaşmıştık. Bu tahtaların bazılarında yıllar sonra hâlâ kesir hesapları ve başka yazılı ödevler yazılıydı. Bir zamanlar "Ev Hayvanları" ya da "Yurt Resimleri" veya renkli haritaların asılı olduğu duvarlarda şimdi sararmış dörtgenler vardı. Teneke borular ve plakalarla kırık camların yığılı olduğu yerin bir zamanlar kimya laboratuarı olduğu tahmin edilebilirdi. Tabiat dersinin yapıldığı salonda samanla doldurulmuş, dikiş yerlerinden patlamış ve bir zamanlar göz olarak kullanılmış olan cam boncukların yanında duran, ne idiği belirsiz bir hayvan orada unutulmuş, kendi haline bırakılmıştı. Alçı kalıpla yapılmış kırık bir "Kulak Kesiti" de vardı, bir abece kitabından yırtılmış sayfalar, kırmızı mürekkeple üstünde düzeltme yapılmış ev ödevleri sınıflarda sağda solda uçuşuyordu.

Bir zamanlar burada okumuş olan öğrenciler artık yetişkindiler, başka bir kategoriye, başka bir dünyaya geçmişler, artık başka bir şey olmuşlardı. Bir daha buraya hiç dönmeyeceklerdi. Önce karanlıkta giriş kapısını bulmakta zorlandık, sonra hepimiz kediler gibi içeri süzüldük. Nelke bir cep feneriyle duvarları aydınlattı. Alt katın koridoru sonsuz derecede uzundu. Fenerin ışığı koridoru sonuna kadar aydınlatmaya yetmiyordu. Mozaik döşemede atılan her adım yankılanıyordu. İçinde üç sıra kalmış, öğretmen kürsüsü bir yana yıkılıp göçmüş bir sını-

fa girdik. Duvarın bir köşesi yıkılmıştı, içeri serin hava giriyordu. Harabenin tavanında, tuğlaların arasında otlar bitmişti. Nelke sıralardan birine oturdu, altın tacı başına koyduk, bantlarla fiyonklarla evden getirdiğimiz başkaca ıvır zıvırla süsledik. Fenerle yüzünü çenesinin altından aydınlattı, korkunç görünüyordu.

Oyunda kullanması için küçük bebeği de verdik, alıp yutmak istercesine kaptı elimizden. Sonra duvarda açılmış bir yarıktan görünen kocaman aya doğru fırlatıp attı. İyi bir başlangıç değildi bu. Serin bir hava akımı sırtımızda dolaşıp tüylerimizi ürpertti, hepimiz ince giyinmiştik. Birden duyulan keskin ciyaklamalardan irkildik, camsız pencerelerin arkasındaki mavi boşlukta uçuşan gölgeler görünce bunların yarasa olduklarını anladık. Birkaçı sessiz kanat vuruşlarıyla odanın içine girip çevremizde birkaç kez dolanıp ancak işitilebilen tiz sesler çıkardılar. Biz de çığlıklar atıp ellerimizle kafamızı korumaya çalıştık, çünkü yarasaların pençelerini saçlara taktıklarını, sonra da onları saçlardan sökmenin mümkün olmadığını duymuştuk. Deri gibi incecik açılmış kanatlarıyla kulaklarımızın dibinden kayıyorlardı. Kısa sürede sınıfın içine doluştular. Panik içinde bir köşeden öbür köşeye kaçışıyorduk.

Parlak ayın aydınlığında sürüler halinde geliyorlar, dilimli kanatları, yatık kulaklı şeytansı siluetleriyle açıkça görülüyorlardı. Nelke'den kurtarıcı bir fikir geldi: ateş yakmak. Çığlık çığlığa, bir yandan da korunmaya çalışarak hemen yerlerdeki kirli defterleri, tahta ya da levhalardaki yazı ve resimleri göstermek için kullanılmış olan kırılmış değnek parçalarını, bir zamanlar öğretmen sandalyesi olan tahta parçalarını toplayıp odanın ortasına yığın yaptık ve Çingene kızı (yanında hep kibrit olurdu) ateşe verdi. Göz kamaştırıcı kırmızı ve safran sarısı alevler çatırdayarak yükseldi, titrek ışık duvarları kızıla boyadı, yüzlerimizde son derece canlı renkler ışıdı. Korku çığlıklarımız şimdi sevinç çığlıklarına, zafer haykırışlarına dönmüştü.

Şaşkına dönen yarasalar çıkış yollarını hemencecik bulamayıp karmakarışık uçuşuyor, birbirlerinin yollarını kesiyor, tavana yükselen kara dumanın içinden geçiyor, neşeli alevlerde ütüleniyorlardı. Birkaçı yere düşüp insanın içini parçalayan

ciyaklamalarla yerde sürünerek kaçmaya çalışıyor, minik kafaların garip bir telaşla sağa sola çeviriyorlardı. En uzak köşelerde, koyu karanlıklarda kayboldular. Ateş bizi ısıttı, kendimizden geçirdi. İpnotize olmuş gibi bakıyorduk ateşe. Yanaklarımız, gözkapaklarımız kızardı. Yanık tahta ve duman kokusundan sarhoş olmuştuk. Dünyamız şimdi küçüktü, gizemlerle doluydu. Hareketli ışıktan ve ısıdan oluşan bir küreydi. Sırf yeni alazların tavana yükselmesinden zevk aldığımız için elimize ne geçerse ateşe atıyorduk. Birbirlerinin üzerine yıkılıp diğerlerini çekiyor, birbirlerini yutuyor, kıvılcımlar saçıyorlardı. "Ateş! Ateş!" diye haykırıyorduk deliler gibi. Önce kim ayağa kalkıp birtakım hareketler yapmış, yüzünü şekilden şekle sokmuştu. Ardından hepimiz fırlayıp dans etmeye, hoplayıp zıplamaya, el çırpıp şarkı söylemeye başladık. Kollarımızı havaya kaldırıp sallıyor, ateşin çevresinde el ele tutuşup halka oluyor, yerimizde duramıyor, başımız dönene kadar kapalı gözlerle, açılmış kollarımızla olduğumuz yerde tepiniyorduk. Mutlak özgürlük ve özleyiş duygusu içindeydik... evet, ama neyi özleyiş? – bunu bilmiyorduk, ama içimizde bir özlem, bir istek vardı. Suratlarımızı çarpıtıyor, dişlerimizi gösteriyor, çığlıklar atıyor, her şeyi deniyorduk. Öğretmen kürsüsüne tırmanıp orada taştan bir put gibi duran ve köpekler gibi aya uluyan Nelke'yi taklit ediyorduk. Tacı kafasından düşmüş, çiçeği solup başını bükmüştü.

Ateşin üstünden atlamayı da denedik, birkaç kez nerdeyse yanıyorduk. Eteklerimizden yanık kokuları bile geldi. Ateşin çevresinde dans etmekten yorulunca büyük mahkeme divanını kurduk. Mahkeme tabii ki turuncu kraliçe Nelke tarafından yönetildi, bizler onursal mahkeme üyeleri, hâkimler ve cellatlardık. Mahkeme önüne çekiştirilerek getirilecek olan bebekti. Ama o küçük bebeği bulamayınca, suçlu olarak bir sıraya bırakmış olduğum Zizi'yi önerdim. Oyunun coşkusuna kapılmıştım, müthiş bir tutku içindeydim, başım dönüyordu, aynı zamanda içimin derinliklerinde bir tedirginlik beni müthiş zorluyordu, yine de yaptığım alçaklığı ancak ertesi gün fark edebildim. Ama gözyaşı akıtmam için artık çok geçti. Elleri arkasından iplikle bağlanmış Zizi duvara yaslanmış, karşımız-

da duruyordu. Hepimiz ona kötü kötü bakıyor, onu parçalamak için pençelerimizi uzatıyorduk. Nelke bezgin bir sesle iddianamenin okunmasını emretti. Her suçlamada saçları dikilen Zizi giderek daha çok içine kapanıyordu. Önce Balena öne çıkıp işaret parmağıyla Zizi'yi göstererek yüzüne doğru haykırdı: "Küçüksün, bir hilkat garibesisin. Daha fazla yaşama hakkın yok senin!" Ada ona karşı yavşak ve ikiyüzlü konuştu: "Okuma yazma bilmiyorsun, hesap yapmayı bilmiyorsun. Bilsen bilsen en çok kendi adını bilirsin. Öl!" Carmina alaycı bir sırıtışla: "İçin tahta talaşıyla, yün artıklarıyla dolu. Rezalet! Artık bitirelim şunun işini!" Puia o hiç uyanamadığı soğuk dalgınlığı içinde fısıldadı: "Çirkinsin, zevksiz giyinmişsin, kim alır seni karılığa? Hayır, bebekçik, böylesi daha iyi..." Nelke ona hiddetle şöyle haykırdı: "Kaz kafalının tekisin işte! Kıçının altındaki dalı kendin kestin! Artık vasiyetnameni yazabilirsin, bittin sen!" Ben de şöyle mırıldandım: "Böyle istiyorlar, Zizi, ben sayılmam burada. Oyunbozanlık etme, Zizi! Bizim için yalnızca bir oyun bu, sen bunu anlamak için zaten fazla küçük ve aptalsın."

Esther her zaman soru soruyormuşçasına o zarif, genizden gelen büyülü sesiyle ateşe benzin döktü: "İçinde hayat yok senin, öyleyse ölmelisin. Demek ki sen yoksun, öyleyse ortadan yok olmalısın!" Zizi'nin yazgısı belli olmuştu, artık bundan kaçış yoktu! Nelke varılan yargıyı açıkladı: Kara mahkeme onun ateş üstünde asılarak idam edilmesine karar vermiştir. Kararın infazı için acele etmeliydik, Zizi'nin şaşkınlığını üzerinden atıp bu rezalet durumun farkına varmasından ve yakınarak bizi duygulandırmasından korkuyorduk. Dik açıyla birbirine tutturulmuş iki tahta bulduk, yerde açılmış parkenin aralığına soktuk. Kolza bitkisiyle ilgili bir levhanın ipinden ilmik yaptık. Alevlerin çıtırtısında sessizce Zizi'nin kendi ellerimle, bin bir güçlükle biçip diktiğim tüm giysilerini üstünden çıkarıp sırayla ateşe attık. Küçük giysisi hemen bir kelebek şeklinde alevlerin üzerinde havalanıp kül halinde tavana yükseldi. Paçavradan biçimsiz gövdesi, kaba dikişlerle tutturulmuş alçı kafasıyla çıplak Zizi çok acınası bir haldeydi. Pislikten grileşmişti. Yuvarlak elleri ve bacakları hamurdan yoğrulmuş gibiydi. İlmiği boynuna geçirdik, parkenin üzerine düşen ince, kara gölgesini, sağa

sola sallanışını izledik. Onun çevresinde yeniden dans ettik, ama bu kez kasvetli, neşesiz, ayaklarımızı hantal bir şekilde yere vurarak yaptığımız bir danstı.

Sınıfın köşe bucağına dağılıp kâğıt, tahta parçaları, eski kurşun kalemlerle ateşin başına dönüyorduk, darağacında sallanan bebeğin ayakları altında küçük bir yığın daha oluştu. Nelke yanan bir değnekle onu da tutuşturdu ve kocaman açılmış gözlerimizle bebek gövdesinde parlayan sarı alevlerin yukarı yükseldiğini, ellerinden, kollarından, gövdesinden yoğun dumanlar çıktığını gördük. Bir iki saniye içinde Zizi alev halindeydi. Boynundaki ip de yanınca ateş yığınının içine düştü ve bir avuç kül olana kadar daha uzun süre yandı. Kafasıysa kirli bir yumru halinde ateşin ortasında kaldı. Bükme iplik saçları çoktan kömür olmuştu. Birden şiddetli bir kapı çarpmasıyla iki ateş de çöktü, son kıvılcımlarını saçarak söndü. Geriye duman ve külden başka bir şey kalmadı, kor bile yoktu. Yangın yerine dönmüş olan sınıfta duman genzimizi yakıyordu, nerdeyse soluk alamaz olmuştuk. Duvarın bir köşesinde açılmış yarıktan göğü çepeçevre maviye kesmiş ayın dörtte biri görülüyordu. Her şey çökmek üzereydi ve biz, birkaç ürkmüş kız gece yarısı bir harabenin içindeydik. Yarasalar yeniden canlanmaya, salonun içinde uçuşmaya başlamışlardı. Dışarıdan yeni yarasalar da hücuma geçmişti, çığlık çığlığa koridora kaçtık, kanatlı fare sürüleri peşimizdeydi, gerçekten de yüzümüze değdikleri oluyor, giysilerimizi parçalamaya çalışıyorlardı.

Koridorlar birden çoğalmıştı, çıkışı bir türlü bulamıyorduk. Nelke'nin cep fenerinin aydınlattığı duvarlar yarasa doluydu. Sonunda sayısız kapıları açıp geçtik ve kendimizi dışarıda, ayın ve yıldızların masalsı ışığında bulduk. Ensemizde yarasalar karanlık yol boyunca koştuk, bizim caddeyle kesişen köşeye geldiğimizde yarasalar da arkamızda turlamaya başladılar. Her birimiz soluk soluğa evine koştu. Çombe topallayıp hırıldayarak üzerime doğru geldi, ama tanıyınca hemen sakinleşti. Usulca eve girip odama süzüldüm, kafam tamamen uyuşmuştu, hiçbir şey düşünemiyordum, kemiklerimde korkunç bir yorgunluk vardı. Ne olursa olsundu, *REM*'e bile kabul edilmeme pahasına

bu gece artık bir de düş görmeye katlanamazdım. İstiridyeyi yastığın altından alıp masaya bıraktım.

Koyu kara, ağır bir uykuya dalıp ertesi gün saat ona doğru teyzem beni uyandırana kadar uyudum. Ziyaretçimiz vardı, ikizlerle Balena Zizi'yle ilgili o acıklı hikâye yüzünden beni avutmaya, aynı zamanda son kraliçe olarak bana saygılarını sunmaya gelmişlerdi. Dün gece yaptıklarımı ancak o zaman hatırlayıp histeri krizine kapıldım. Ağlıyor, yerlerde debeleniyor, yüzümü tokatlıyor, tırnaklarımı kollarıma geçiriyordum. Kızların yüzlerine karşı haykırıp kovaladım onları. Korku içinde odama giren Aura Teyzeme de bağırdım. Bir derece olsun kendime gelip sakinleşene kadar bir saat geçti, sonunda Aura Teyzemin beni avutmak için yaptığı şakalara gözyaşları içinde gülebildim. Beş yaşından beri aynı yatakta uyuduğum Zizi'yi kaybettiğimi anlattım ona. Ancak bunun dün öğleyin olduğunu söyledim.

Kor gibi yanan yüzümü yıkadıktan sonra bir şeyler yiyip ne giyeceğimi düşündüm. Fazla bir seçim olanağım yoktu. Kırmızı olarak evden tek bir bluz getirmiştim, o da aslında kiremit kırmızısıydı, bir de dizlerime kadar gelen çoraplarımın konçları kırmızıydı. Daha iyisi olmadığından beyaz bir etek giydim ve başıma da vişne kırmızısı çiçek desenli uzun bir ipek örtü sardım. Bir süre, çarpık duran aynanın karşısında biraz kırıttıktan sonra gül koparmaya gittim. Bıçakla dikenli bir gül kestim. Büyük değildi, nerdeyse bir goncaydı, yine de açılmış birkaç kırmızı yaprağı vardı, üzerleri çiyle örtülü, hâlâ birbirlerine sarılmış diğer yaprakları da kendilerini belli ediyorlardı. Gülü elimde tutmaya karar verdim. Göğsüme takabilirdim, ama bluzum da kırmızıydı. Güneşe çıktığımda tahtın çevresinde yedi dairenin hâlâ görülebildiği betonun üstünde kızların hepsi toplanmıştı. Süslenmiş sandalyeye oturdum, Puia süslü püslü altın tacı başıma yerleştirdi. Beni alev kırmızısı parlak renkli kâğıtlardan kestikleri hevenklerle, şeritlerle sarıp sarmaladılar, saçlarımın arasına karanfiller koyarak ördüler, parmağıma güya altın bir yüzük taktılar. Durumumdan hoşnut değildim, beklentileri karşılayamamaktan, benim günümde oyunun bozulmasından korkuyordum. Ne güzeldim, ne de

kırmızı bana yakışıyordu, çok iyi biliyordum bunu. Yüzük parmağıma geçirilince bugünkü oyunun geçeceği yere, kuleye doğru harekete geçilmesi için işaretimi verdim. Oyundan sonra Jegor'a uğrarım diye düşünüyordum. Düş olayını berbat ettiğimi, oraya gitmeye artık layık olmadığımı söylemek zorundaydım. Yolda bir ara Rolando'nun mezarına indik. Duvarlarda yine aynı mavi ışığın yansıması vardı, ama "dostumuzu" görünce – son zamanlarda da ondan böyle söz ediyorduk– dilimiz tutuldu: Son gördüğümüzden bu yana aradan binlerce yıl geçmiş gibiydi. Gerçi kirli tozların arasından kafatası ve çene kemikleri parçalarının yanı sıra kırık omurga kalıntıları hâlâ görünüyordu. Zaman üzerinden inanılmaz bir hız ve şiddetle geçmiş, savurup dağıtmıştı onu. Kolumuz kanadımız kırılmış, bu kemik artığı mezardan çıktık, tarladan parlak gökyüzünde yükselen kuleye doğru yolumuza devam ettik. Üstü kumaş sandaletli ayaklarımıza dikenler batıyordu. Şiş karınlı arılar aslanağızlarının dudaklarını aralayıp içine dalıyorlardı. Çiçeklerin içinde debelendikten sonra polen sarısı suratlarıyla yeniden dışarı çıkıyorlardı. Kanatlarında görünmez çuvallar asılıymış gibi uçmaya devam ediyorlardı.

Jegor evde, üst kattaki odasındaydı. Pencereden bizi gördü ve el salladı. Biz de onu selamladık, çoğumuzun yüzünde tatlı, ama alaycı bir gülümseme vardı, tabii. Hatta ikizler ona karşı diz kırıp reverans yaptılar ve sonra gülmeye başladılar. Oyunumuz için kule ile depo arasında yeterince yer vardı. Karar verme zamanı gelmişti. Birkaç dakika içinde ilginç bir oyun bulmak zorundaydım. O günün bütün sorumluluğu omuzlarımdaydı. Parmağımdaki yüzüğü habire çevirip duruyordum. Ne yapabilirdim onunla? Aklıma hiçbir şey gelmiyordu. Carmina'nın inciyle yaptığı gibi ben de halkanın içinden baktım, ama bir yararı olmadı. Güneş tepe noktasında tehditkâr, cayır cayır yanıyordu. Başımı kaldırıp bu erimiş metal daireye baktım ve gözlerimi indirdiğimde mor ve mavi lekelerden başka bir şey göremedim. Sonra gizlice Jegor'un penceresine baktım, ama perdeler kapanmıştı. Kararımı verdim. Evlilik oyunu oynayacaktık. Elimdeki yüzük evlilik yüzüğü olacaktı. Ben damat olacaktım, gelin de kura çekilerek belirlenecekti. Buna benzer

oyunları daha önce de sık sık oynamıştık, yine de kızlar hemen sevinerek onayladılar. Böylesi oyunları her zaman sıkılmadan oynayabilirdik. Hemen gerçek bir düğün heyecanına kapıldık.

Yanımızda kâğıt, kalem, makas getirmiştik. Altı arkadaşımın adlarını yazmak için altı kâğıt kestim, bunlarla gelini belirleyecektik. Ama hile yaptım, başka türlüsü elimden gelmezdi. Bütün kâğıtlara Esther yazıp katladım ve Nelke avcumdaki kâğıtlardan birini çekti. Diğer kâğıtları hemen yırtıp attım. O yırtıp attığım kâğıtları görmek isteselerdi utancımdan yerin dibine geçerdim. Büyük bir rizikoya girmiştim, ama istediğim oldu. Esther gelinim olacaktı. Zaten öylesine kırmızıydı ki, yüzü daha çok kızaramazdı, ama yakışıyordu ona. Herkes başına üşüştü, onu "süslemek" istiyorlardı. Ben ise bir kenarda duruyordum, yapacak başka işim yoktu, diğer ıvır kıvırla birlikte evden getirdiğimiz eniştemin şapkasını başıma geçirdim. Saçlarımı toplayıp şapkanın altına soktum. Boynuma papyon olarak yeşil ketenden bir fiyonk bağladım, Ada da bana bulduğum bir kömür parçasıyla bıyık çizecekti, ama bir parça kömür daha bulup ikiziyle birlikte dudağımın üstüne simetrik, kıvrık, kusursuz bir bıyık çizdiler. Daha fazla bir şey yapamazdım. Kızlar Esther'e gazlı bezlerden çenesine kadar inen bir duvak yaptılar. Getirdikleri tüm süsleri takmak istediler, ama Esther direndi. Parmağında tek bir yüzük bile olsun istemedi. O gün etek kenarı mavili beyaz bir entari giymiş olması rastlantıydı, o sadeliğiyle gerçek, minyatür bir gelin gibi görünüyordu.

Dalgalı, kırmızı saçlı, zarif kartal burunlu bir gelin. Gelinin çiçek demeti için kızlar aslanağzı, papatya, peygamberçiçeği topladılar. Roller de hemen dağıtılmıştı. Ada'yla Balena damadın, Carmina ile Puia da gelinin annesiyle babasıydılar, Nelke nikâhımızı kıyacak rahibi oynayacaktı. Siyah bir kumaştan yerlere kadar uzanan bir sakal yaptı kendine. Çılgınca neşeli olmadığı bir an yoktu. Nikâhın kılınacağı sunağın, deponun kırmızı kapısının tam önünde olmasına karar verdik. Gelinle damat kuleden depoya giden yolda yürüyecek, rahip de kapının önünde elinde yüzüklerle onları bekleyecekti. Parmağımdaki pirinç yüzüğe bir de taşsız (herhalde gümüş) evlilik yüzüğü eklenecekti. Her şey hazırdı. Kulenin önünde düğün alayını

oluşturduk. Esther bir an gözlerimin içine baktı. Sonra ürkek, biraz da oyuncu bir edayla koluma girdi, öbür eliyle çiçek demetini göğsünde tutuyordu. Özenle takılmış duvaktan ötürü yüz çizgileri belli olmuyordu. Küçük adımlarla sunağa yaklaşırken göz ucuyla onu süzüyordum. Kızlar törensel bir hava içinde çifter çifter arkamızda sıralanmışlardı. Attığım her adımda inanılmaz güçlü duygular yükleniyordu üstüme, anlamadığım, acılı-karalı, dayanılmaz bir sevinçle karışık, acıyla, hüzünle dolu duygular. Biliyordum: yakında her şey bitmiş olacaktı. Bugünlerin, bu dünyanın büyüsünü yaratan her şey sanki hiç olmamış gibi kısa zamanda silinip gidecekti. Şu anda sıkı sıkı tuttuğum Esther'in kolu yok olacaktı.

Nelke'nin yanına gelince durup önümüze baktık. Deponun kapısı harap bir haldeydi. Büyük, paslı kilit mühür gibi asılıydı kapıda. Jegor'un kastettiğine göre *REM*'in orada olması gerektiği geçti aklımdan. Ama bu düşünce her zamankinden daha da saçma geldi bana. Nelke bir şeyler mırıldandı, –herhalde Çingenece–, avuçlarını birleştirmiş, dua eder gibi önünde tutuyor, sakalını çekiştiriyor, yüzünü çarpıtıp duruyordu. Törenin en ciddi anı geldi, birbirimize bağlanmak isteyip istemediğimiz soruldu. İkimiz de alçak sesle evet dedik. Ardından gelinimi öpmem gerekiyordu. Ama yapamıyordum. Kızlar bağrışarak öpmek zorunda olduğumu söylediler ve adet böyle diyerek bizi birbirimizin kollarına ittiler. Sonunda sinirlerim tamamen boşandı, Esther'i omuzlarından tuttum, duvağını yüzünden kaldırıp hafifçe öptüm dudaklarını. Sana daha önce de dediğim gibi, ilk kez ne zaman seviştiğimi bilmiyorum bile, ama Esther'i nasıl öptüğümü biliyorum ve hiç unutmayacağım.

Bir süre daha oynayıp kutlamaları kabul ettik, "gelinim" de, ben de gücümüzün sonuna gelmiştik, on beş dakika sonra düğün takılarını, süslerini çıkardık, ben bıyığımı sildim. Öğle yemeği zamanı gelmişti, dönüş hazırlığına geçildi. Ben Jegor'la konuşmak için biraz daha kaldım. Yukarıya, odasına çıktım. Gece hiç düş görmediğimi söyledim ona, şaşkınlıktan ne yapacağını bilemedi. "Yine de bir felaket değil bu. Sarsılmış görünüyorsun, bugün öğleden sonra istiridyeyi yastığının altına koyup biraz uyumayı dene. Yakınsın, hiç olmadığın kadar yakınsın, hey Tanrım! Tek

bir düş daha, beni düşün, bizi düşün, girişi tanıyan, bilen o insanları düşün. Senin için getirdikleri şu çiçeklere bak." Ama solmuşlardı. "Tek bir düş daha, Svetlana. O zaman kimsenin ulaşamadığına ulaşacaksın. Kimsenin asla bilmediği şeyleri bileceksin. Sonunda, evet SONUNDA gerçeğe kavuşacaksın." Jegor konuştukça heyecanlanıyordu. Müthiş korkuyordu. Eğer başaramazsam bu onun için boşuna yaşamış olmak anlamına gelecekti. Kendisine ait olmayan, hiç ilişkisi olmadığı bir haremin kapısında nöbet tutan bir hadım gibi yaşlanmıştı. Bütün o fantastik soybilim araştırması boşa çıkacaktı. Jegor'un yine kendisi gibi uzun, ince bir ardılının, düşleri güvenilir bir titizlikle görebilecek başka bir kız bulması için yeniden yüzyılların geçmesi gerekecekti. Onu yatıştırıp uyuyacağıma söz verdim. Ama o anda Jegor bana uzak, gerçek değilmiş gibi görünüyordu. Benim *REM*'im Esther'e verdiğim öpücüktü. O anda her şeyi almıştım. "Lütfen, söyle bana Jegor, atalarının Afrika'da sivrisinekten aldığı o harikulade armağan neydi?"

Bu kez meraklanmadan sormuştum, dışarıya, güneş altındaki tarlaya bakıyordum. Jegor şaşırarak baktı bana, sonra yanıtladı. "Ah, evet, gel, şuraya koy elini." Boynuna doğru, göğüs kemiğinin sonunda bir noktaya parmağımla dokunmam için gömleğinin düğmesini açtı. Orada küçük bir yağ tabakası gibi yumuşak bir yer vardı. "Bu bir timüstür" dedi, "çocukluğun salgı bezi. Genellikle büyürken ergenlikte kaybolur. Ama bende ölene kadar kalacak bu. Ömrüm boyunca çocuk kalacağım, armağan bu işte. Seni tanımama, oyununuzu kavramama ve düşlerini gözetmeme neden olan göğsümdeki bu yumuşak nokta. Evet, o ilginç sineğin sokması timüsü sabitleyip korudu. Timüs insanı düşe açar, onun sayesinde bir anlamda düş vatandaşı olursun." Jegor'la vedalaşmak güç geldi bana, sanki onu bir daha hiç görmeyeceğimi biliyormuş gibiydim. Beni kapıya kadar geçirdi, orada onun yüzüne baktım: Bana el sallayarak veda eden başka bir dünyadan, korkunç derecede kırılgan, derisi kemiğine yapışık, melankolik bir hilkat garibesi, mahzun, kocaman bir örümcek. Bir yandan oradan uzaklaşırken, bir yandan da dönüp dönüp baktım. Kapıda öylece kımıldamadan durdu. Köşeyi dönünce artık ancak kuleyi görebildim.

Evde çabucak öğle yemeğimi yedim, Marcel'in maskaralıklarına stoacı bir sabırla katlandım, teyzemin sorularına, sevimli sözlerine da sessiz kaldım, terslik olsun, inat olsun diye değil, daha çok kafam başka yerde olduğu için. Zavallıcık sofrada otururken bile dikişi elinden bırakamıyordu, ya bir eteğin kenarını bastırıyor ya da herhangi bir şeyi tamamlaması gerekiyordu. Dişleriyle ipliği koparıyor, ardından ekmeği ısırıyordu. Yatağa girdim, çarşafa sarınıp büzüldüm, dokunuşu harika yumuşaklıktaki istiridye yastığımın altındaydı. Tüm vücudum yanıyor, kafamın içinde kasırga esiyordu, tüm duygularım içime tıkışmıştı. Sürekli dönüp duruyor, çarşafa sarınıyordum, sonunda koyu, bulanık bir sayıklama içine, görselden çok konuşmaya dayalı bölük pörçük düşlere daldım. Dışımda birisi benim yerime konuşuyordu ve ancak o, vaaz verircesine birtakım karmaşık sözleri mırıldandığı sürece var oluyordum. Ve o sözcükler kesinlikle soyutlamalar değildi, o dil yalnızca bir dil değildi: Sözcüklerin birkaçı jelatinimsiydi, diğerleri ise ıslak veya donmuş, kimileri de asit gibi yakıcı.

Genel olarak duygularımla algıladığımdan daha başka, vücudumla ve zihnimle yaşadığımdan daha farklı, garip bir dünyaydı bu konuşma. Beni düşleyen dil bana azap veriyor, işkence ediyordu. Belli bir süre sonra (ne kadar, bilemiyorum) gözlerimi açıp yatağımın içinde oturdum. Hâlâ sersem gibiydim, yine de öğleden sonrasının altın renklerini ayrımsayabiliyordum. *REM*'e gitmeye zorunlu olduğum düşüncesi şimşek gibi çaktı kafamda. Sanki birisi bana orda olmam için belirli, kesin bir saat vermişçesine (ne zaman?) geç kaldığım duygusu aşırı zorluyordu beni. Kalkıp odadan dışarı koştum. Evin kapısına kadar uzanan koridor sonsuz uzunmuş gibi göründü bana. Kapıyı açınca bahçenin binlerce renkle fışkıran harikuladelikleri çarptı yüzüme: Çanak yaprakları kırmızı, mavi alevler gibi yanan devasa çiçekler, safra yeşili sebze yaprakları ve bütün bunların üstünde göğün yarısını kaplayan güneş. Kamyon güneş tarafından resmen yenilip yutulmuştu. Dökülen boyalar alev almıştı, buharı domateslerin inanılmaz parlaklığında göğe yükseliyordu. Bahçe kapısından koşarak çıkıp kulenin yolunu tuttum. Tek adımda aştım mesafeyi, aniden içinde *REM* olan

o döküntü deponun önündeydim yine. Hiç duraksamadan altın anahtarı paslanmış kilide soktum. Beklendiği gibi uymuştu, yağ gibi, keyifle açıldı. Kilidi fırlatıp attım uzağa ve kısa bir süre için alnımı kırmızı kapıya dayadım. Önce hafifçe araladım kapıyı, sonra içeri girdim.

Duvarları insana dinginlik veren krem rengine yakın sarıya boyanmış orta büyüklükte bir odadaydım. Yerde, parkenin üstünde siyah-beyaz baklava desenli, soluk yeşil bir halı seriliydi. Gösterişsiz döşenmişti oda: birkaç parça açık renk kaplama ucuz yatak odası mobilyası. Kapı pervazında, önce bir an durduğum duvarda bir giysi dolabı vardı. Dolabın üstünde yapay deriden biri turuncumsu sarı, diğeri siyah iki valiz duruyordu. Turuncumsu sarı valizin üstünde sapı odaya bakan bir gitar vardı. Dolap kapaklarından birine, şimdi anımsadığım kadarıyla geceleyin aydınlatılmış bir katedral resmi yapıştırılmıştı. Sağımdaki duvara dayanmış bir divanın tahta kasasının üstünde, aralarında sözlük kalınlığında da olan türlü kitaplar üst üste konmuştu. Yatak olarak kullanılan divan düzeltilmemişti, battaniyeler darmadağınık dağ gibi yığılıydı üstünde. Altlarından divanın mavi kılıfının bir köşesi görülüyordu. Onun karşısındaki duvar üç kanatlı geniş bir pencereden oluşuyordu, buradan geniş bir yolun ötesinde bir konut blokunun cephesi görünüyordu. Pencerenin üstünde, sarı bir perde borusunun iki ucuna takılı iki kahverengi halkaya beyaz tül perdeler ile yeşil çizgili açık zemin üzerinde sarı karanfil desenli bir kumaş perde asılıydı. Süngerimsi, Türk desenleriyle bezeli, kırmızı kumaşla kaplı yıpranmış bir koltuk pencere duvarında duruyordu. Koltukta iki küçük yeşil yastık, onların üstünde de öylece bırakılıvermiş kahverengi kazakla sarı bir el havlusu vardı. Ama en ilginç olanı benim solumdaki duvardı. Orada, hemen kapının yanında aynalı bir tuvalet dolabı duruyordu. Dolabın üstünde bir köşeye beyaz plastik kapaklı metal bir tüp konmuştu (neden sonra bunun bir sprey tüpü olduğunu anladım), duvarın ortasında, hemen tuvalet dolabının yanında küçük bir masa vardı, masanın üzerindeki duvarda Japon resminden kopya edilmiş bir suluboya asılıydı: bambu dallarına konmuş, birbirlerinin gözlerine bakan iki kuş ile resmin yanında karakteristik ideog-

ramlar. Kitaplarla, beyaz kâğıtlar, kalın defterler ve klasörler yığılı masada metal bir tüp daha duruyordu , ayrıca masada bir makas, bal rengi bir rulo, yapışkan bant, bugün anımsadığım kadarıyla bir kol saati, birkaç mektup, renkli kalemler ve kırmızı mürekkeple düzeltilmiş okul ödevleri vardı. O masada genç bir adam oturmuş, daktiloda yazı yazıyordu.

Annemle notere gittiğimde yazı makineleri görmüştüm, ama onlar insanın kulaklarını sağır edecek derecede gürültü çıkaran demirden kocaman şeylerdi, buradaki onlara oranla küçük, petrol türevinden parlak mavi ve metal bir plaka üstünde duran ve sol tarafında siyah harflerle "Erika" yazan bir makineydi. Genç adam makinenin üstündeki koyu mavi kapağı kaldırdı, iki siyah merdane, ortada boyuna sıçrayıp harfleri kâğıda vuran yelpaze şeklinde kalay çubuklar ve her vuruşta yükselip inen siyahlı kırmızılı şerit göründü. Birkaç yıl önce bizde de böyle makineler satışa sunuldu. Genç adam aslında çok da genç değildi. Otuz yaşlarında olmalıydı. Ama ince yapısı, dar, üçgen yüzü, uzun koyu renk ve dağınık bir şekilde kulaklarının üstüne düşen saçları onu olduğundan daha genç, en çok yirmi beş yaşında gösteriyordu. Her neyse, benim için o zamanlar yirmi beş yaşla otuz yaş arasında çok büyük bir fark yoktu. Genç adam benim gözümde bir yetişkindi. Kapıyı kapatıp çekinerek odanın içinde, adamın omzuna yaklaşana kadar birkaç adım attım. Bütün dikkatini yazmaya vermişti, parmakları tutkulu bir şekilde klavyede harfleri arıyordu, ama hiç noterdeki sekreter kızlar kadar hızlı yazamıyordu. Koyu kahverengi gözleri uzun ve sık kirpikliydi. Onların üzerinde kaygısız kaşları kavisliydi. Düz bir burnu, uzunca burun delikleri, sarımsı, çökük avurtları vardı. Çok sık olmayan bıyıkları iki yanından derin çizgiyle ayraç içine alınmış gibiydi, böyle aşırı kuşkulu görünmese, sık sık güldüğünün bir işareti olabilirdi bu. Dudakları dolgun ve kösnüldü, ama aynı zamanda sert bir ifade de vardı. Sürekli olarak ayartmalara, özellikle de şeytanın ayartmalarına direnip onunla savaşım içinde olan sıska bir azizin dudakları olabilirdi. Dar ama sağlam bir çenenin üstünde hafif asimetrik bir ağzı vardı. Yüz ifadesi dış dünyaya karşı oldukça ketumdu. Yazı makinesinin solunda, bir oraya bir buraya giden merda-

nenin altında makineyle yazılmış bir tomar kâğıt gördüm. İlk kâğıdın üstündeki başlık *REM*'di.

Çok kâğıt vardı, en az yüz tane, ama şu anda yalnızca bu genç adam ilgimi çekiyordu. Bana hiç aldırmamıştı, benim içeri girdiğimi görmüş olmaması –göz ucuyla da olsa– mümkün değildi. Zaman zaman yazmaya ara verip bir ya da iki tümceyi yeniden okuyor, pencereden dışarı bakıyordu... Elle tutulacak kadar somuttu, orada kiraz rengi kazağı, koyu yeşil kadife pantolonu ve krem renkli çoraplarıyla oturuyordu. Önemsiz ayrıntıları da anımsıyorum. Örneğin, tıraşsızdı, parmağında evlilik yüzüğü yoktu. Tırnakları kısa kesilmişti. Bütün cesaretimi toplayıp omzuna dokundum. O zaman durdu, başını bana çevirdi (oturduğu için bakışlarımız aynı yükseklikte karşılaştı), sanki beni bekliyormuşçasına gülümsedi. Gülümsediği zaman çocuksuydu, nerdeyse güzeldi. Sol elini kaldırıp saçlarımı okşadı. Sonra yazılı kâğıt tomarını alıp yatağın üstüne koydu ve beni onları okumaya çağırdı. Bu müsveddeleri okuyamayacak derecede şaşkın ve heyecanlıydım. Üstelik benim bunları okumam günlerce sürerdi. Başlangıcını hiç anlamadım, oldukça dağınık bir öyküye benziyordu. Yaklaşık yirmi sayfa atladım ve şaşkınlıktan kendime gelemedim. Benim öykümdü bu, benden söz ediliyordu. Annemle Aura Teyzeye nasıl geldiğimizi, babamla çocuk kentine gidişimizi, Çombe'nin nasıl beni yanağımdan ısırdığını, Zizi için nasıl giysiler diktiğimi. Arkadaşlarımdan da söz ediliyordu, Nelke, Puia ile Balena, Ada ile Carmina ve Esther'den. Hepsi de gerçekte nasıl iseler öyle anlatılıyordu. Jegor ve Bayan Bach'ı, onların atalarını, içinden düşler çıkan istiridyeyi de yazmıştı.

Aura Teyzemde geçirdiğim o hafta içinde oyun sırasında başımızdan geçenleri, hepsini, her şeyi yazmıştı. Sonunda *REM*'e girdiğimi, orada yazı makinesinin başında genç bir adam bulduğumu, onun saçlarımı okşadığını ve okumam için bana o sayfaları verdiğini yazmıştı. Dehşete kapıldım. Başımı sayfalardan kaldırıp genç adama çevirdim. Gülümseyerek baktı bana. Sonra duvarda bir takvimi gösterdi, şu her gün bir yaprağı koparılan, yaprağın arka yüzünde bir fıkra, karikatür ya da ev kadınları için tavsiyeler olan halk işi türünden bir takvimdi.

Anlamadım, o zaman kalktı, yaprağı kopardı, katladı ve elime verdi. Sonra yeniden yazı makinesinin üstüne eğildi. Başımı o lanet olası kapıya çevirdim. İçerden sarıya yakın bir renge boyanmıştı ve ortasındaki buzlu camı beyaz bir perde örtüyordu. Perdeye, üstünde oldukça kasvetli bir gravür olan, kenarları beyaz, büyük bir afiş iğnelenmişti. Resmin sağ yanı, resim yüzeyinin yarısından fazlası, üstü gök kubbeli bir yatağın boğucu sıcak karanlığına batmıştı. Karmakarışık yastıkların, işlemeli örtülerin üstünde iç gömleği kalçalarının üstüne sıyrılmış, itici bir müstehcenlik gösteren, insanda herhangi bir sakatlığı varmış etkisi uyandıran balık karnı gibi bembeyaz bir kadın vücudu yayılmış yatıyordu. Hantal, anormal çarpık bir vücut ve ilkel kösnüllükte bir yüz. Sol eli, aydınlık olan resmin sol yarısındaki çelimsiz bir adamın ceketini kavramıştı. Adam yataktan uzaklaşmaya çalışıyor, korunmak için elleriyle bir hayalete karşı direniyor gibiydi, yüzünde acı, utanç ve teslimiyet karışımı bir ifade vardı, onu alıkoymak isteyen, çağıran, kendine çekmeye çalışan kadından çok kendisiyle savaşım içindeydi, sonunda sıyrılan ceket kadının ellerinde kaldı. Resmin alt bölümünde yırtık bir parça eksikti, resmin herhalde daha uzun olan alt yazısından yalnızca güzel bir yazı örneği ile yazılmış ilk üç harf okunuyordu: *REM*. Kapıyı açıp dışarı çıktım.

Ne zaman karanlık basmıştı? Hiçbir şey seçemiyordum, çevremde ne kule ne de tarla görüyordum. Buna karşılık ayaklarımın altında tahta döşemenin gıcırtılarını duydum. Birkaç adım sonra ayağım bir şeye takıldı, yere düştüm. Gözlerim karanlığa alışınca duvarlarında eski eşya parçalarının, demir karyolaların baş ya da ayakucu parçalarının, kocaman, kırık, çatlak vazoların, tuşları zedelenmiş piyanoların dizilmiş olduğu girift bir koridorda olduğumu gördüm. Artık daha kararlı, daha hızlı ilerliyordum, her adımda o azıcık ışıkta parlayıveren gri ya da açık sarı kelebekleri elimle kovuyordum. Örümcek ağlarıyla kaplı bir merdivenden indim, önüme yeniden bitmez tükenmez koridorlar çıktı. Hela ve klor kokuyordu, hava siyaha yakın koyu yeşildi, boğucuydu. Bir köşeyi dönünce karşımda hafif aralık bir kapı gördüm, kapıyı açıp dışarı, parlak sabah ışığına koştum. O sonsuz ormandaydım, ışık içinde, gölgelerle bezeli, görülmeyen

kuşların cıvıltılarına gömülmüş, ucu bucağı olmayan ormandaydım. Güneşten gözlerim yanıyordu. Başımı kaldırıp saydam yapraklara baktım, genç dallar rüzgârda titreşiyordu. O zaman düş gördüğümü anladım. Ama bunu bilmem mutlu olmama, ağaçların gövdelerinden yeni düşmüş kabukların, özsuların, toprağa karışan çürümüş köklerin havaya dolan kokularından keyif almama engel değildi. Yoluma geri dönmeyi, anahtarı bulduğum, bardağı kırdığım, suyu geçtiğim, ağaç kütüğünün üstünden geçtiğim yere dönmeyi ne kadar istiyordum. Yürüyüşümün başladığı bölgeye geri gitmek istiyordum. Ama artık dönüşün olmadığını biliyordum. Geçmişti.

Tanrım, uyanmak zorundaydım. Kendimi yere atıp debelendim, yüzümü tokatladım ve aniden uyandım gerçekten. Kendimi yeniden odamda, akşam kızıllığına boğulmuş yatağımda buldum. Hemen hemen dört saat falan uyumuştum ve hâlâ çok tedirgindim. Bir süre daha sırtüstü yatıp pencerenin perdesinden tavana yansıyan kırmızı çizgilere baktım. Kramplar giriyordu her yanıma, karnımda odunsu, kuru bir acı duydum. Açık seçik düşünemiyordum, ama gözlerimi kapayınca gözkapaklarımın altında, geçirdiğim bu sonsuz derecede uzun günün resimleri beliyordu: Kule, öğle güneşinde törensel giyinmiş kızlar, Esther'in yüzü. Sağ yumruğumun içinde sıkı sıkı bir şey tuttuğumu ancak birkaç dakika sonra fark ettim. Önce bunun istiridye olduğunu düşündüm, ama o yerinde, yastığımın altındaydı. Yumruğumu açmaya cesaret edemiyordum, ama sonunda açtım ve katlanmış bir kâğıt gördüm. Birden o genç adamın *REM*'de bana verdiği takvim yaprağı aklıma geldi. Katlanmış kâğıdı açtım, üstündeki tarih 3 Mayıs 198...'di. Arka sayfada küçük harflerle basılmış, pulculuk tarihi üzerine bir yazı vardı. O takvim yaprağını hâlâ saklarım. Ama yakında bu yaprağın on binlercesi çıkacak ortaya, bu yılın takvimi şimdi basılmıştır bile. Yani benim kanıtım hemen geçersiz olacak. Takvim yaprağındaki kâğıda bakarak hâlâ ıslak yatağımda büzülmüş otururken *REM*'in sonsuz varlığını kısmen de olsa kavramıştım. Demek ki salt gerçek değilse de salt düş de değildi. Yirmi yıl sonra basılacak olan bir takvim yaprağı verilmişti elime. Bildiğim tek şey buydu. Bu da beni dehşete düşürmeye

yetmişti. Daha fazlasını düşünemiyordum, zaten hâlâ düş görüp görmediğime karar verecek durumda değildim. Yatağın içinde oturup uzunca bir süre dalıp gittim. Kendime geldiğimde camlı duvarın ardında tanıdık seslerin mırıldanmalarını duydum. Yataktan kalkıp kulağımı pütürlü buzlu cama dayadım. Aura Teyzem o sırada şöyle diyordu: "Sanırım böylesi daha iyi olur, Costel. Görüyorsun işte, bütün gün meşgulüm. Onunla ilgilenemiyorum. Bütün bir hafta dışarıdaydı, zayıfladı. Nedir sorunu bilmiyorum. Herhalde evini de özlüyor olmalı, onu boyuna ağlarken görüyorum. Ama düşünmeyesin ki ben... bende istediği kadar kalabilir, tabii, Viorica hastanede olduğu sürece, ama..." Babam yanıtladı: "Hayır, Aurelia, bırak onu eve götüreyim, böylesi daha iyi, şimdi izindeyim.

Ben de çok az ilgilendim onunla. Birlikte sinemaya, müzeye ya da parka falan gideriz diye düşündüm. Evde onca zaman yalnız kaldığından pek vahşileşti." Sanki ikisi de o anda odaya girip beni zorla çekiştirip götüreceklermiş gibi tüm gövdem kasıldı. Birkaç dakika sonra ikisinin de gerçekten kapıya doğru geldiklerini duyup hemen kendimi yatağa attım ve uyuyormuş gibi yaptım. Yatağın kenarına oturdular, Aura Teyze saçlarımı okşayarak uyanmamı fısıldadı. Gözlerimi açıp kalktım, babama bir öpücük verdikten sonra yüksek sesle, nerdeyse bağırarak söylediklerime ben de şaşırdım: "Baba, gitmek istemiyorum, burada daha kalmak istiyorum, lütfen!" Karşı koymadılar, çok yumuşak davrandılar bana. Giyinirken göz ucuyla babama bakıyordum. Acıdım ona. Saçları nerdeyse tamamen kırlaşmıştı, o sağlıklı, kırmızı yüzünde şimdi kederli çizgiler vardı. Tıraşsızdı, yalnız yaşayan bir adam gibiydi.

Dışarıda, ampul ışığında onlarla ve Marcel'le birlikte yemek yedim. Gece olmuştu. Arkada, bahçede ay ortalığı biraz aydınlatıyordu. Gigi kalkık kuyruğuyla bacaklarımız arasında dolaşıyor, bazen art ayakları üstünde yükselerek tabaklarımıza bakıyordu. Dalgın dalgın başını okşadım, ara sıra sandalyenin kenarına bir lokma bir şey koydum, yiyeceği pençelerinin arasına alışını izledim. Biraz ilerde Çombe de teneke çanağındakileri yiyordu. Ampulün çevresinde binlerce sivrisinek, pervane, asmabiti uçuşuyordu. Babam yemek yerken arada bir

durup sinemalarda hangi filmlerin oynadığın söylüyordu. Esther'in uzun uzun anlattığı *Büyücü Çırağı*'nı görmem için yarın son günmüş. Ayrıca *Kristal Saray* da görülebilirmiş ve *Spessart'taki Hayalet Şato*'nun ilk dizisi gösterime girmiş. O akşam babamla eve dönecek olursam beni bir sürpriz bekliyormuş. Hiçbir şey söylemedim, sessizce yemeğimi yiyip ampulün çevresinde daireler çizerek uçuşan, karanlıkta bir kaybolup sonra yeniden ışığa gelen sivrisinekleri seyrettim.

Sonunda bir günlüğüne eve gitmeye, daha sonraki gün yine buraya dönmeye karar verdim. Babam kabul etti, bir süre daha akşam serinliğinde masada oturup gevezelik ettik, sonra yanıma alacaklarımı hazırladım. Üzüntümden Aura Teyzenin bütün çamaşırlarımı toplayıp paket yapmış olduğunu fark etmemiştim. O anda yalnızca benim için en önemli olan şeylerle ilgiliydim. Yumurtayı kumaş artıklarına sardım, istiridye ve takvim yaprağıyla birlikte bir ayakkabı kutusuna koydum. Teyzem o hiç eksilmeyen gülümsemesi ve abartılı sevecen davranışlarıyla bizi bahçe kapısına kadar geçirdi. Babamın elini tuttum, caddeden aşağı yürüdük. Sürekli yıldızlara baktığım için arada bir tökezliyordum. Çok yukarılardaydı yıldızlar, çok uzaklarda. Yeryüzünde olup bitenler onları hiç ilgilendirmiyordu. Gözlerimle altı kuyruklu yıldızı aradım, güçbela bulabildim. Zar zor görünüyordu, küçük, soluk bir bulut gibiydi gökyüzünün kenarında. Ertesi gece Moşilor'da evimizin tavan arasındaki pencereden boşuna arayacaktım onu. Ara sıra bir kamyonun ya da tangır tungur sesler çıkaran bir tramvayın geçtiği şoseye varana kadar iç içe geçmiş sokaklarda yürüdük. Durakta uzun süre tramvay bekledikten sonra uyuklayan bir kadın biletçiyle sallana sallana hayalet kenti geçtik. Tramvayın içindeki turuncu-sarı ışıktan ötürü camlarda yalnızca toprak rengi yüzlerimizi ve sıraların çıplak, sarı tahtalarını görebiliyordum. Eve varınca hemen yattık. Bütün gece dönüp durdum, yarı uyuşmuş bir halde bölük pörçük düşler gördüm, uykumda inledim, yatağım terden sırılsıklamdı.

İlk kanamam o gece oldu.

Eve geldiğimde bütün büyü uçup gitmişti, tabii. Annem yaklaşık üç hafta sonra hastaneden taburcu edildi, aşağı yuka-

rı aynı zamanda da okul başladı. Ekimde falan teyzem, eniştem Stefan ve Marcel bize geldiler ve ailelerimiz birbirlerinden kavga ederek ayrıldı, nedenini bilmiyorum. Yani bir daha onlara gidemedim. 1970'de evleri yıkıldı, onların caddesine ve kulenin önüne, tarlanın bir bölümüne konut blokları dikildi. Birkaç yıl önce bir haziran günü oraya gittim. Birbirinin aynısı dört katlı bloklar arasında yönümü bulmakta zorlandım. Birbirlerine çok yakındılar, balkonlarda rengârenk çamaşırlar asılıydı, girişlerin beton merdivenleri fanilalı çocuklarla doluydu. Sonunda teyzemlerin evinin olduğu yeri buldum. Caddenin adını değiştirmemişlerdi, bilmem hangi savaşta kahramanlık göstermiş bir başçavuşun adıydı. Eskiye oranla çok daha kentsel bir görünüm almış olmasına karşın hâlâ tarlaya açılan caddenin sonuna kadar varmak için epey yürümem gerekti. Ancak kule artık yoktu. Sanki hiç olmamış gibiydi.

Blokların öte yanı gözün alabildiğine Dudeşti Belediyesi'nin sınırındaki ormana kadar tarlaydı. Ama tarlanın ortasındaki *REM* hâlâ duruyordu. Bu eski depo yıllara kafa tutmuştu. Onu görünce yüreğim bir an duracak gibi oldu. Ayaklarımda yeni ayakkabılar olmasına rağmen nadasa bırakılmış tarlaya girip o kadar iyi tanıdığım o kapıya kadar gittim. Paslanmış halkalara asılı kilit açıktı. Kapıyı açıp içeriye baktım. Debelenen iri, tombul böceklerle dolu örümcek ağlarının altında, yarı karanlıkta eski aletler görülüyordu. Kazmalar, kürekler, bir örs, garip teneke parçaları, yamulmuş demirler, demir kenetler, hepsi de kiremit rengi pas tabakasıyla kaplıydı. Alçak bir kova yarısına kadar kurumuş kireçle doluydu. Döndüm ve birden bir yorgunluk, her şeyin boşuna olduğu duygusu çöktü üstüme. Jegor'un sözlerini anımsadım: "Yok edici zaman hiç yaralı bırakmıyor geriye."

Böylece bu "harikulade güzel hikâyemin" sonuna geldim. *REM*'in ne olduğunu, onun deponun içinde değil, dışında olduğunu, senin, benim, geçtiği tüm yerleri ve kişileriyle öykünün, Bloody Mary'nin, ezilen köpeğin, *bizim kendimizin REM olduğunu*, dünyamızın bir kurmaca ve bizlerin de onun, benim gördüğüm *onun* yüreğinde ve beyninde doğmuş kâğıt şekiller olduğunu ve onun kendisini de *REM*'in içine kapatmış olduğu-

nu bir dereceye kadar kavrayabilmem için gördüğün gibi yılların geçmesi, yetişkin, hatta yaşlı bir kadın olmam gerekiyormuş. Ve de onun kendi dünyası içinde (benim de içine girdiğim dünya, belki de yaşamımın tek anlamlı olgusuydu) belki de kendisinden çok daha kapsamlı, yine başka bir kurmaca dünyadan bir beynin yaratığı olduğunu. Evet, onun dur durak bilmeden daha yüksek dünyaya bir giriş aramakta olduğundan şimdi kesinlikle eminim, çünkü bütün düşümüz bize var oluşumuzu armağan eden varlığa, yaratıcıya rastlamak, onun gözlerinin içine bakmak. Yine de, ah, ne bileyim, belki *REM* benim bütün bu düşündüklerimin hiçbiri değildir. Belki de her şeyin harabeye dönmüş olması, bir zaman var olup da bir daha hiç olmayacağı gerçeği karşısında yalnızca bir duygu, ürkek bir yürek çarpıntısıdır. *REM*, anıların anımsanması, belki de *nostalji*'dir. Ya da bambaşka bir şey. Ya da bütün bunların hepsi birden, belki. Bilmiyorum, bilmiyorum.

Evinde gündüz aydınlığı var. Nesnelerin kenarlarındaki gri izler yavaş yavaş kayboldu ve beyaz dünyanın milyonlarca rengi kitap sırtlarına (Cortázar'ın, okumaktan yıpranmış bir García Márquez'in...) yapıştığı gibi, odada sağa sola dağılmış giysilerimize, kumtaşından karo taban üstündeki tavşan kürküne, içinde çekirdeklerine kadar kemirilmiş bir elma kalıntısı olan sepetin ve tarih öncesi bir yumurtanın olduğu masaya, duvardaki naif goblene de yapıştı. Sustun, nesneler üzerimize saldırmak, bizi boyunduruklarına almak için hemen bu zaafını kullandılar. Geriniyorum, kendimi gırtlağıma kadar tortuyla dolmuş hissediyorum. Senin bu Dămăroaia'nda, şeytanın çocuklarını memeden kestiği bu yerde ne arıyorum ben? diye soruyorum kendime. Seninle bu aptal ilişkimle nereye varacağım? Öykün üzerine düşünecek zamanım yok şimdi, içimde bir şey öykünü sindirmeden çabuk çabuk yuttu, sonradan geviş getirmek için daha uygun bir zamanı bekliyor. Şimdi tek istediğim eve gidip uyumak ve seni bir daha hiç görmemek. Gevşeksin, yıpranmışsın, gözlerinin altında tüm yüzünü kaplayan halkalar oluşmuş, saçların darmadağınık, yüzünün derisinde sayısız gözenekler var. Ama onları akşamları herhangi bir şe-

kilde örtüp gizliyorsun. Bu odanın içi de lanet soğuk. Yeter artık, kadın, perde indi.

Unuttun mu beni, sevgili okur? Ben anlatıcıyım. Gerçi uzun zamandır o nazik başımı kaldırmadım, ama bambaşka şeylerle meşguldüm. Masadaki yumurtanın üstüne, sanki kuluçkaya yatar gibi yayılıp yatmış olanım, tombul ve mutlu, elimi kolumu sallayarak görünmez bacaklarımla (ama çok, pek çok bacağımla!) odada dolaşıyorum. Geceleyin pek de uslu olmayan iki dostumuz arasında geçen olaylar şimdi benim yuvarlak karnımda istiflenmiş duruyor. Şunlara bak bir, nasıl da titreye titreye giyiniyorlar, gözlerini birbirlerinden kaçırıyorlar, söyleyecekleri bir şey kalmadı, eğer varsa da zahmete değer bulmayacaklar. Soğuk soğuk gülümsüyor adam, kadın görüyor bunu, artık ne yapacağını bilmiyor. Daha önce hiç kimseye anlatmadığı şeyleri dinlemek bu ipsiz sapsız Valli'ye kısmet oldu. Bundan da onu sevdiğini çıkarıyorum. Ama onunki de talihsizlik işte, çünkü evden daha yeni çıkmışlardı, Nana üşüyen yanakları, ağaçlarda, yollarda, yeşil bloklar arasındaki beyazlıktan kısılmış gözleriyle Valli'nin koluna girmişken, Valli sabahları birbirlerinden ayrılırken her keresinde söylemeyi adet edindiği şeyi Allahın emriymiş gibi yeniden söylemekten geri durmuyor: aralarında her şey bitmişmiş, bir anlamı yokmuş, bu sonmuş artık. Nana elini onun kolundan çekiyor, ona bakmadan uzun bir süre sustuktan sonra yorumlanamaz bir ifadeyle: "Sen öyle diyorsan" diyor. Onun yanı sıra otobüs durağına kadar gidiyor, ikisi de susuyor, tipiye bakıp duruyorlar. Kırmızı otobüs durağa gelince Valli kısaca "Hoşça kal" diyor ve Nana birkaç saniye sonra onun otobüste oturduğunu görüyor, otobüsün buz tutmuş camının arkasında yeşilimsi bir gölge olarak beliriyor.

O andan itibaren Valli'nin hiçbir ilginçliği kalmıyor. Üstelik o kadar çok tıkınmışım ki, otobüs yolculuğunu kaldıracak halde değilim. Ben de küçük adımlarla evine dönen Nana'yla birlikte yürüyorum. Valli'nin akşam buldokçuğu'na telefon edeceğini biliyor, yine biliyor ki hafta sonuna doğru enstitünün çıkışında kendisini bekleyecek ve yine bunun gibi bir gece yinelenecek, belli bir yaştan sonra yalnız yaşayan bir kadının

yaşamında yinelenen her şey gibi. Kötü kokan merdiven sahanlığını geçiyor, dairesinin koyu renk boyanmış kapısını açıp giriyor, kapıyı içerden kilitliyor, kürk ceketini ve çizmelerini çıkarıyor ve düzeltilmemiş yatağına oturuyor. Bir sigara yakıp boşluğa dikiyor gözlerini. İyice yaklaşıyorum yanına, gözünde oluşan bir damla yaşın nasıl büyüyerek alt gözkapağına yaslandığını, burnunun yanından yüzünde süzüldüğünü ve sonunda parıldayarak çarşafa düştüğünü bilimle ilgili titizlikle çekilmiş belgesel bir film gibi izliyorum. Daha sigarasını bitirmeden kalkıp kitaplıktaki küçük bir dolabı açıyor. İçinden sıkışık yazılmış bir tomar kâğıt çıkarıyor ve yatağın üstüne atıyor, sonra eline bir tükenmezkalem alıp yarısı yazılı bir sayfaya yazmayı sürdürüyor. Masanın üstündeki yumurta kıyamet kopuyormuşçasına bir gürültüyle çatlayıp içinden çıkan Kimera ejderha çığlıklarıyla odayı doldurup aslan pençelerini ve devasa yarasa kanatlarını açtığında yaklaşık on beş dakikadır yazıyor. Zafer keyfiyle yayılıyor üzerine, seni tamamen kaplayıp örtüyor, sen ise bu sırada dehşet içinde ve aniden içine büzülmüş, minicik olmuş halde inatla yazmayı sürdürüyorsun:

"hayır, hayır, hayır,

Sondeyiş

Mimar

Emil Popescu mimardı. Yağ değirmenleri üzerine uzmanlaşmıştı ve son beş, altı yıl içinde ülkenin neresinde bir yağ değirmeni yapıldıysa, hepsinde de Mimar Popescu'nun becerikli ellerinin, teknik güçlüklerin üstesinden gelen tecrübeli idrakinin izlerini bıraktığını iddia etmek abartılı olmazdı. Yağ değirmenleri tasarımı konusundaki tutkusu çok gerilere gidiyordu. Küçüklüğünden beri meraklıydı bu işe, çocukluğu Stefancel-Mare üstündeki Melodia Sineması'ndan pek de uzakta olmayan tramvay deposunun yanındaki yağ değirmeninin devasa gölgesinde geçmişti.

Demir kirişlerle tutturulmuş, kırmızı tuğlalardan örülmüş düz ve yüksek yapı penceresizdi ve baş döndürücü yükseklikte bulutları ikiye yarıyormuş gibi görünen kasvetli bir çatısı vardı. Çorak bir arsanın ortasında bulunan bu garip yapı aynı caddenin biraz aşağısındaki Dâmbovita Değirmeni'nin ikiziydi. Yüz yıl önce ikisi de ünlü Assan Değirmeni'ne aitti. Yıllar sonra

akademik ortamın etkisiyle Emil Popescu'nun kültüre olan ilgisi uyanınca, bir Giorgio-de Chirico sanat albümünün sonsuz ve melankolik parlak sayfalarında gördüğü hemen bütün yapılar ona çocukluğunun yağ değirmenini anımsatmıştı. Ama bu, yıllar önceydi, 1950 doğumlu Mimar Emil Popescu bu arada kızlık soyadıyla Delenau olan Elena Popescu'yla evlendi, çocukları olmadı; kendi alanında saygın bir mimar olarak sivrildi. Kabul'deki ve Mısır'ın en önemli yağ üretim kuruluşu olan El Aghar'daki yağ değirmenlerinin projelerini çizdi. Bu nedenle her işyerinde görülen kaçınılmaz kıskançlık ve her zaman gerçekle ilgisi olmayan ve ahlaksızlığa varan belli dedikodular işin içine girmediği sürece meslektaşları tarafından çok değer verildi ve emrinde çalışanlar tarafından da sevildi.

Mimarın aile yaşamı mutlu geçiyordu. Süt fabrikaları mimarı olan Moldavyalı hoş bir hanımla aşk evliliği yapmıştı ve onunla çok iyi anlaşıyordu. Berceni semtinde, hemen Mărțișor'un (20. yy.'ın en önemli Romen şairlerinden Tudor Arghezi'nin [1880-1967] Mărțișor'da uzun zaman yaşadığı ev ölümünden sonra anısına düzenlenerek ziyarete açıldı) arkasında, zevkle döşeli üç odalı bir dairede oturuyorlardı. Elena'nın öğrenciliğinden beri evli olmalarına karşın çocuklarının olmaması bir miktar para biriktirmelerine olanak sağladı. Emil'in Türkiye, İran ve Mısır'a, Elena'nın Macaristan ve Sovyetler Birliği'ne yaptıkları meslek gezilerinden getirdikleri birtakım şeyleri de iyi değerlendirdiler. Böylece beş yıl içinde bir Dacia için – Elena'nın düşüydü– gerekli parayı biriktirdiler. Bu düşün gerçekleştiği gün, Elena için düğün gününden daha az harika değildi. Bu kez de uzun uzun öpüştüler, kaynanaları, kayınbabaları ve diğer ahbaplarıyla birlikte bir bardak şarap içtiler.

Krem renkli araba altıncı kattan Bay Georgian'ın Lada'sı ile diğer blok girişinden dişi buldok Dolly'nin sahibi olan fotoğrafçının şarap kırmızısı Wartburg'u arasında çapraz park etmiş duruyordu. Dacia'nın büyüleyici bir dizaynı vardı, sabahtan akşama kadar onu balkondan seyredip hayran kalıyorlardı. Haşin ilkbahar güneşinde diğerlerinin hepsinden, hatta her gün bir asker tarafından hortum tutularak yıkanan ikinci kattan Albay Botenau'nun Citroën'inden daha çok parlıyordu.

Emil Popescu direksiyon dersleri alıyordu. Ehliyeti olmadığından her gün dışarı çıkıp usulca arabasına yanaşıyor, orasını burasını biraz ovuyor, blokta oturan çocukların oyunları sırasında oluşan izleri siliyordu. Ama en sevdiği şey, şoför koltuğunda, gösterge panelinin karşısında, harika bir şekilde önüne uzanan direksiyonunun başında oturmak, lastik aksamın ve koltuk kılıflarının yaydığı o mahrem, kösnül kokunun tadını çıkarmaktı. Kapıyı kapatınca dünyanın gürültüsü de sona eriyor, her şeyin onun hizmetine yönelik olduğu bu sevecenlikle dolu rahat mekânda mimar gerçek mutluluk anları yaşıyordu. Karısıyla birlikte yattığı yatakta bile bundan daha hoş hissetmiyordu kendini. Bazen Elena da katılırdı, ikisi birlikte ana rahminde ikizler gibi bir saat kadar büyülenmişçesine otururlardı. Arabayı hareket ettirmek onlar için nerdeyse ilginçliğini kaybetmişti. Bu gerçek, mükemmel mahremiyet anlarının zevkine varmak için belki de en iyisi arabayı bu konut blokunun arkasında öylece bırakmaktı.

Blokta oturanlar Dacia'nın çevresinde sürekli dolanıp duran bu atlet yapılı mimara alışmışlardı. Kot pantolondan kesilmiş bir şort, bir de dikkatle bakıldığında, önünde Eminescu'nun heykeli olan Romen Athenaum'un (Bükreş'te "George Enescu" Filarmoni Orkestrası'nın merkezi) basılı olduğu bir gömlek giyiyordu hep. Görünüş olarak sıradan genç bir adamdı, birisinin isabetle belirttiği gibi: tipik bir Karpat Romen figürü. Esmer, sürekli tıraşsız izlenimi bırakan bir yüzü, dişleri arasında hep bir küfür çiğniyormuşçasına belirgin çene kasları, siyah olmasından başka üzerinde fazla bir şey söylemeye olanak bırakmayan oldukça ifadesiz gözleri vardı. Saç kesimi normaldi, Karadeniz kıyılarında Çek ve Polonyalı kızların hoşuna gidecek kadar yapılıydı – öğrencilik döneminin büyük bir özelliğiydi bu. Bir elinde deterjanlı suyla yarısına kadar doldurulmuş mavi plastik bir kova, diğer elinde turuncu bir sünger, Dacia'nın orasını burasını siler, temizler, yıkar, konut blokunun iç avlusunda çitten akasyaya kadar tüm ağaçları tomurcuklandıran, onlara güç veren ilkbahar havasının keyfini çıkarırdı.

Bu, Mimar Emil Popescu'ydu işte. Hakkında başkaca söylenecek her söz fazla ve gülünç olurdu. Cişmigiu marka sigara

içtiğini söylemek bir anlam katar mıydı? Bilinmez nedenlerden ötürü S. C. Bacău Futbol Kulübü'nü tuttuğunu? Yayınlanan gizli tarihsel belgelerle ilgili her şeyi, özellikle Gestapo ve SS'lerle ilgili olanları okuduğunu? *Dünya* dergisine abone olduğunu? Kutsal bir kuralmış gibi düzenli olarak haftalık *Alev, Hafta* ve *Magazin* aldığını? Televizyon programını A'dan Z'ye takip ettiğini, teybi olmadığını, plakçalarla tüm plakların ("Ünlü Tangolar", Remo Germani, Loz Paraguayos, "Kayıp Mektup", Ion Cristoreanu, Tudor Arghezi, Rigoletto ve Dentes) karısının çeyiziyle geldiğini? İşyerinde boşanmış bir kız arkadaşına takıldığını, ama ikinci keresinden sonra aklını başına toplayıp bir daha onu ziyarete gitmediğini? Hiç kravat takmadığını? Geceleri düşlerinde sürekli olarak yağ değirmenlerinde kullanılan hidrolik presler ve vakum pompalarıyla uğraştığını? Kötü bir oyuncu olmasına karşın cuma akşamları birkaç arkadaşıyla briç oynamak için buluştuğunu? Hepsi de önemsiz şeyler.

O ilkbaharda Emil Popescu bir sabah işe gitmeden önce blokun arkasına, arabasının yanına gitti. O akşam bir arkadaşının doğum gününde içtiği Arnavut malı Cabarnet şarabı dokunmuştu. Ekşimeyi bütün gece karaciğerinde hissetmişti. Şimdi de sabahın bu erken saatinde kafasının arkasında bir ağrı vardı, hafif bir iğrenti duygusu da alın boşluğundan aşağı doğru iniyordu. Çöp bidonlarından gelen karakteristik kokuya rağmen açık hava iyi gelmişti. Krem renkli araba yerinde, halı dövmek için yapılmış direklerine yanında, Lada'yla Wartburg'un arasında duruyor, camları parlıyordu. Mimar gümüş renkli anahtarı cebinden çıkarıp arabanın kapısını açtı. Küçük diplomat valizini tekerleğin yanına bıraktı ve bir saniyeliğine arabaya girip oturdu. Farları açtı, kapadı, yine açtı, silgeçlerin çalıştırıcısına dokundu, radyoyu açtı. Bir erkek sesi hava durumunu veriyordu. Mimar gülümsedi. Her şey yolundaydı. Sonra direksiyonun ortasında, pleksiglasın altında UAP belirtkesinin olduğu yuvarlağa kısaca dokundu. Aniden klaksonun güçlü tenor sesi yükseldi ve Emil Popescu işaret parmağını o yuvarlaktan çektiği halde bir daha susmadı. Tekdüze, insanın iliklerine işleyen, saat altı buçukta sabahın daha aydınlanmamış havasını bıçak gibi ortasından kesip böldü.

Mimar çaresizlik içinde ikide bir pleksiglas yuvarlağa basıyordu, ama boşuna. Paniğe kapıldı, farlarını kapatmadığı arabadan indi, birkaç kez çevresinde dolandı. Yaklaşık bir dakika sonra o dayanılmaz klakson sesiyle pencerelerde, balkonlarda peş peşe pijamalı, gecelikli insanlar belirdi, hepsi de mimara bağırarak bir şeyler söylüyordu, ama o, gürültüden ne dediklerini anlamıyordu. Utancından yerin dibine geçmişti. Motorun kaputunu açtı, kalın yalıtım bantlarına sarılmış, bir sürü kıvrımlar çizerek motorun her yerinde dolaşan sarı, siyah, kırmızı kabloları kurcaladı. Benzin kokusu ve gürültü kafasını çatlatacaktı nerdeyse. Klakson bağlantısının nerede olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu, her geçen saniye daha da telaşlanıyordu. Elena sabahlığıyla aşağı inmişti, ikisinin de akılları başlarından gitmiş, kızışmış hayvanlar gibi böğüren canavarın çevresinde çırpınıp duruyorlardı.

Balkondan fırlatılan bir patates Dacia'larının kaputuna vurup yana sıçradı; bu arada bütün blok ayaktaydı. Tıraşsız adamlar, makyajsız kadınlar, yüzlerini yıkamamış çocuklar Dacia'nın şanssız sahiplerine bağırıyorlardı. Sonunda Albay Botenau üstünde trikosu ve pijama pantolonuyla göründü, hiçbir şey söylemeden Emil Popescu'yu kenara iterek bir büyücü gibi motor bölümüne uzanarak tek bir hareketle sesi kapattı ve son derece aşağılayıcı bir edayla oradan ayrıldı. Hâlâ kulakları uğuldadığı halde her ikisi de balkonlardan gelen bağrışmaları sonunda duyabildiler. Hiç hoş olmayan şeylerdi duydukları.

O gün Emil Popescu işyerinde her zamanki olağan çalışmasını gerçekleştiremedi. Çizim tahtasının önünde, içinde her kalınlıkta kurşunkalem olan plastik kalemliklere bakıp durdu, Richter pergel takımıyla, Rotring setinin parçalarıyla oynadı, üzerinde çalıştığı projedeki sayısız çizgilere dalgın dalgın baktı ve kendisini yorgun hissetti. Aklı hâlâ sabahki olaydaydı. O güçlü, tekdüze korna sesi peşini bırakmıyordu. Yayla çalışanlardan bisiklet ziline, sessiz sinemalarda görülen eski arabaların körüklü lastik klaksonlarına kadar her türden sinyal gerecini gözünde canlandırdı. Eve gidince karısından (onunla göz göze gelmeye cesaret edemiyordu) arabanın kullanım kılavuzunu rica etti. Parlak kâğıda, Dacia 1300'ü her açıdan gösteren felaket

kötü, renkli basılmış, yazım yanlışlarıyla dolu broşürü karıştırdı, ama klaksonla ilgili bir işarete rastlamadı. Herhalde Bükreş Bobin Fabrikası'nın ürettiği sıradan, elektromanyetik bir korna olmalıydı. Anlaşılmaz bir şekilde bütün akşamı dünyayla, hatta kendisiyle bile kavga etmek için anlamsız nedenler arayarak geçirdi, oturma odasındaki kanepeye uzandı. Geç saatlerde kullanım kılavuzu göğsünde uyuyakaldı.

Ertesi gün işten çıkınca bobin fabrikasına gitti. Bu işletmeyi iyi tanıyordu. Çocukken mıknatıs ve bakır parçaları çalmak için beton çitten fabrikanın avlusuna atlardı, lisedeyken uygulama derslerini de orada yapmıştı. Burası daha çok, onlarca kadın işçinin kocaman bobinleri sardığı bir imalathaneydi. Mimar sonunda yaşlıca bir ustayla konuşarak türlü kornalar üzerine bilgilendi. Elektrikli kornalar takılarak çeşitli melodiler çalabilen müzikli klaksonların da olduğunu öğrenen Emil Popescu bu olguya bu kadar hayranlık duymasına kendi de şaşırdı. Böyle bir klaksona nasıl ulaşabileceğini açıklamasını rica etti ustadan. Usta da ona yol gösterip Nicolae-Apostol Caddesi'ndeki Colentina-Oto Servisi'nde çalışan bir delikanlının bu tür işlerle uğraştığını söyledi.

Ertesi güne kadar güç sabretti Emil Popescu. Mucize klaksona duyduğu yakıcı özlemle bütün gece dönüp durdu yatağında. Ertesi gün iki saat geç gitti işe, anımsadığı kadarıyla şimdiye dek hiç olmamıştı böyle bir şey. Sabahleyin dosdoğru oto servisine gitti. Aradığı şey gerçekten de vardı genç adamda: *Aida* operasından *Zafer Marşı*'nın ilk ezgilerini çalan altı nikel kaplama kornalı Gordini modeli. Aslında genç adam bu tür bir nesnenin nerden edinilebileceğini biliyordu. Paraya ihtiyacı olan bir İtalyan tanıyormuş. Yaklaşık bir hafta sonra ona haber verecekti. Sözkonusu aygıt ithal malı olduğu için pahalıydı, tabii. Emil Popescu bu parayı ödemeye hazır olduğunu açıkladı, hatta işi garantiye almak için hemen delikanlının iş tulumunun cebine bir yüzlük tıkıştırdı. Oradan ayrılırken hem mutluydu, hem mutsuz, o haftayı nasıl geçireceğini sordu kendi kendine. Bütün bir akşam o melodi düşmedi dilinden: "Şan olsun Mısır'a, kutsal toprağı koruyan İsis'e..."

Daha dördüncü gün özlemle beklenen yanıt geldi, mimar hemen Nicalae-Apostol Caddesi'ne koştu. Genç adam yağa bulanmış iş tulumuyla atölyelerden birinde, kaldıraçlar ya da takozlar üstünde duran arabaların arasında onu bekliyordu. Bir ebonit plakanın bir yüzünde pirinçten altı küçük korna, diğer yüzünde de birçok kablo olan ilginç bir aygıt gösterdi ona. Devre tamamlanınca Verdi'nin marşının ilk ezgileri gülünç, aceleci bir telaşla ses verdi. Birçok mekanisyen, müşteri ve komşu Mekanik Okulu öğrencisi başlarına üşüştü, hepsi de bu garip müzik aygıtına hayran kaldı. Mimar, genç mekanisyeni alıp evine götürdü ve yeni klaksonu Dacia'sının motor kaputunun altına monte ettirdi. Direksiyonun ortasındaki yuvarlağa basınca blokta oturanların tepkisi son derece çelişkili oldu, hayranlıktan başlayıp kıskançlık üzerinden kutsal öfkeye kadar varan duygular uyandırdı. Elena da çıkıp geldi blokun giriş kapısından. Çoktandır kocasında birtakım gariplikler olduğunun farkındaydı, ama ne olduğunu bilmediği için bir şey diyememişti. Ancak, kocasının bu keyfinin kaç paraya patladığını duyunca, annesinden miras kalan tavrını takındı: yüz, el-kol hareketleri ve sözlü ifadelerde güçlü vurgulamalar. İtalyan'ın bu harika zımbırtısı için bir aylık maaşın tümü gitmişti. Elena'nın tehditkâr ısrarlarına rağmen o nesneyi geri götürmek aklından bile geçmedi Emil Popescu'nun. Onun yerine tam bir *dolce far niente** haliyle direksiyonun başına geçti, bir müzik çılgını tutkusuyla ünlü marşın kırıntısına kulak verdi.

Tabii, mimar çabuk bıktı Verdi'nin motifinden, yeni şeyler aramaya başladı. *Marseillaise*'den, *Yankee Doodle*'dan, *God Save the Qeen*'den basit, neşeli ezgiler müzikli korna kuyruğuna girdi ve Elena'nın ince işitme duygusunu fena halde sarstılar. Bu işin masrafı artık önceki kadar yüksek değildi, çünkü, nasıl becerdiği bilinmez, kornayı takas edeceği araç sürücüleri bulmuştu. Bir keresinde Elena 21 no'lu tramvayla giderken, enstitüde sandığı kocasını Obor Meydanı'nda, her on beş dakikada bir tanınmış bir melodiyi çalan bir saatin başında dikildiğini gördü. Yürekli kadın için olaylar trajik bir hal alıyordu, ama hâlâ sabrediyordu.

* İtalyanca: Tatlı tembellik. (ç.n.)

Bu korna hikâyesi başlayalı altı aydan fazla olmuştu ve bu süre içinde o gürültü üreten aygıt sekiz kere değişmişti. Başlangıçtaki mutluluk nefret ve zehre dönüştü. Komşular dava açmakla tehdit ediyorlardı, üstleri onun çizim tahtasında ortaya koyduklarından hoşnut değildi, karısı ise evle ilgili bir ültimatom vererek bundan böyle yemek yapmayacağını, çamaşır yıkamayacağını ve diğer evlilik görevlerini yerine getirmeyeceğini bildirmekle, mimarın onca derdinin üstüne bir de tutkusundan aldığı keyfi rezil etti. Ancak mimar, çok kısa bir zamanda daha fazlasını umamayacağı doruğa ulaştı. Toyota firmasının Rolling-Stones'un şarkısı *Satisfaction*'ın nakaratı dahil dünyada üretilen en modern, en karmaşık hemen bütün kornaları Dacia'sında denemişti. Yalnız, Emil Popescu'yu öfkelendiren şey, piyasadaki arzın sıradan ve sınırlı oluşundan çok, korna sahiplerinin bunları çalarken tamamen edilgen bir durumda kalmak zorunluluğuydu. Korna pazarının büyük bir eksiğiydi bu. İnsanın direksiyon başındayken aynı ezgiden olası bir bıkkınlıktan dolayı aygıta bağımlı olmaktansa parmaklarını oynatarak yaratıcı bir eyleme girmesi fikri neden kimsenin aklına gelmiyordu? Belki de ezgileri kendisi bir araya getirmek, artık ruhsal durumuna, kişisel yeteneğine ve zevkine göre çeşitlemek isteyecekti. Mimar sürekli düşünmekten, tırnaklarını yemekten ancak sabahın alaca karanlığında bir-iki saat uyuyabildiği o yıpratıcı uzun gecelerde tamamen yeni ilkelere göre tasarlanarak yapılacak bir korna aygıtı kurguladı. Bu aygıtın piyano gibi tuşları olacaktı ve her tuş küçük, elektrikli bir kornayı çalıştıracaktı.

Ertesi gün, bir pazar günü kuzeni Virgil Ciotoianu'yu görmeye gitti. Kuzeni, zemin katında Bucur-Obor Alışveriş Merkezi'nin olduğu ALMO-3-Block denen yerde oturuyor ve televizyon tamiri yaparak geçimini sağlıyordu. Mimar konuya girmeden önce oturma odasının duvarındaki duvar kâğıdına hayran oldu: gün batımında kan kırmızısı bir gölün kıyısında simsiyah, devasa bir fıstık çamı. Yeni, renkli televizyonlar üzerine karşılıklı görüş belirttiler. Sonunda Popescu kuzenine planını açıkladı. Bu orijinal düşünce tarzından pek hoşlanmayan televizyon teknikeri ona, neden bir piyano alıp evinde keyfince çalmadığını sordu. Kornaya gelince, önce bir ehliyet

almalıydı, yoksa araba orada hiçbir işe yaramadan paslanıp gidecekti. Ama Emil Popescu yılmadı. Şimdiki kornaların eksiklerini bir kere daha sabırla anlatıp isteğinin piyano çalmaya değil, korna tekniğini düzeltmeye, milyonlarca sürücüye bir hizmet amacına yönelik olduğunu söyledi.

Sonunda mimarın elektronik bir org almasında ve kuzenin de onu arabaya monte etmesinde anlaştılar. Tabii, bu arada otomobilin kullanılmaz bir hale geleceğini, orgun klavyesine yer açmak için direksiyonun sökülüp çıkarılması gerektiğini de açıkladı kuzeni. Mimar her şeye razıydı, orgun bir an önce monte edilmesi için sıkıştırdı kuzenini. O sırada heyecandan el-kol hareketleri biraz abartılı olduğundan Virgil Ciotoianu'nun bardağa doldurmuş olduğu kırmızı Macar şarabı devrildi. Mimar ayrıldıktan sonra televizyon teknikeri Bayan Popescu'yla alçak sesle uzun bir telefon konuşması yaptı. Kadının sesi kaygılıydı.

Elena tehdit ediyordu mimarı, eğer arabayı bozacak olursa en küçük bir üzüntü duymadan boşanma davası açacaktı. Mimar onunla konuşmaya çalıştı, bunun yalnızca bir deneme olduğunu söyledi, ama Elana onun bu açıklamalarını duymak bile istemiyordu. Aslında hemen boşanmak da istemiyordu. Bir pazar sabahı kuzen gerekli bütün gereçle geldi: kalay çubuklarıyla birlikte bir lehim tabancası, elektrik akımölçeri, transistörler, diyotlar, kablo, özel yağ, pas çözücü, yalıtım bandı, türlü kerpetenler, tornavida takımı, makbuz blokuyla kopya kalemi ve karbon kâğıt. Emil Popescu'nun yeni satın almış olduğu Reghin Orgu (Romence Reghin [Sakson diyalektiğindeki Almanca adı Reen] – Erdel'de [Siebenbürgen] gitar vd. müzik aletlerinin yapıldığı kent) koridorun duvarına dayalı duruyordu: kahverengi kaplama, parlak ahşap plakada insanda masum izlenimi bırakan, beyaz fildişi renginde iki sıra tuşlu klavyesi görülüyordu. Öğleyin saat ikiye doğru iki adam, biri heyecandan ölecek, diğeri ise ölü yüzü gibi acılı bir çehreyle orgu krem renkli Dacia'nın altına taşıdılar. Orgun montajı üç saatten fazla sürdü. Saat beşi biraz geçe pencerelerde ve balkonlarda sırıtarak duran komşular mimarın çekinerek dokunduğu tuşlardan kekeleyerek çıkan ilk sesleri duyabildi. Allahtan sesin

yüksekliği ayarlanabiliyordu; çok para tutmuştu bu donanım. Bu ilginç mimarın, önünde klavyesiyle sürücü koltuğundan kalkmadan karanlığa kadar oturması ve bu yeni uğraşısından duyduğu hayranlıkla aygıtından kısık, inanılmaz sesler çıkartması komşuları rahatsız etmiyordu. Bu arada yerden on iki metre yüksekte Bayan Elena Popescu, kızlık soyadıyla Delenau evlerinde, her iki mimar ait olan dairede o kadar gözyaşı döktü ki, yatak odasındaki işlenmiş yastıklar sırılsıklam oldu. Kocasının bunca parayı sokağa atmasına daha fazla katlanamazdı. Koşuşturmaktan, çalışıp didinmekten bıkmıştı, hayattan bıkmıştı, gözleri önünde kocasının kesinlikle çıldırmakta olduğunu çaresizlik içinde düşünüyordu.

Sabahın üçünde ölesiye yorgun ve kurt gibi aç evine girdi mimar. Mutfakta ayaküstü buzdolabında ne bulduysa hiç ayrım yapmadan yiyip yuttu, çünkü kafası hâlâ seslerle doluydu. Saatlerce siyah ve beyaz tuşlara basmıştı, bazen tek tek, bazen de birkaçına birden basmıştı, hiç beklenmedik bir anda ilk kez bir kadınla yatağa giren bir delikanlı gibi hissetmişti kendini. En iyisi, sürücü koltuğundan hiç kalkmayıp olabilecek her kombinasyonu sırasıyla denemekti. Belli ton dizeleri, sanki onları önceden tanıyormuş da uzun zaman sonra yeniden duyuyormuş gibi sevindiriyordu onu, bazıları ise tedirgin ediyor, yalnız işitme algısını değil, tüm varlığını rahatsız ediyor gibi geliyordu ona. Kendini oturma odasındaki kanepeye attı ve aylardan beri ilk kez sorunsuz uyudu.

Emil Popescu işten sonra her gün yeni "korna" alıştırmaları yapmak için Dacia'sının rahat koltuğuna oturdu. Onyıllar sonra mimar hakkında yazılan sayısız yorumlar, monografi çalışmaları, doktora ve diploma tezlerinde –Dante, Shakespeare, Dostoyevski üzerine yazılanların on katından, hatta yüz katından daha fazla– onun Reghin Orgu'nun tuşlarında deneye yanıla yaptığı *sotto voce** yoklamaları *Underground* dönemi olarak yorumlanacaktı. Ara sıra bir komşu ya da eski bir arkadaşı ahbaplık etmek için gelip yanına oturuyordu, herkes gösterge panelinin ve direksiyonun yerinde bir org klavyesi olan

* "Kısık tonda, dinamikte ve ifadede son derece temkinli" anlamına gelen İtalyanca bir müzik terimi. (ç.n.)

bu ilginç otomobile hayret ediyordu. Tını dizelerini bir an bile kesmeyen mimar son derece sakin, bir arabanın temel işlevinin herkesçe olağan görüldüğü gibi insanları bir yerden başka bir yere götürmek, mesafeler arasında köprü kurmak olmadığını açıklıyordu. İyi düşünülecek olursa, bu yalnızca gereksiz bir yan işlevmiş.

Klakson çalma yetisi, yani iletişim ve bildirişim arabanın düzeyini ve soyluluğunu belirlermiş. Emil Popescu'nun görüşüne göre, bugüne kadar klakson insanlar tarafından baskı altında tutulmuş, arabanın sesi hayvansı tek tona indirgenmişti, şimdiyse klakson onunla özgürlüğe ve kendi bağımsız görkemine kavuşmuştu. Tekniğin aşırı gelişmesi sonucu arabayla olan diyaloğumuzun yetersizliğinden yakınıyormuşuz, ama ona kendini ifade etme şansı vermeyi hiç düşünmemişiz. Bir araba ille de çalışmak zorunda değilmiş, ama kendini ifade etme hakkı varmış. Gerekçesinin bu noktasında mimarın gözlerine öyle bir parıltı geliyordu ki, komşu çabucak vedalaşıp evine koşuyor ve orada adama gülsün mü, ağlasın mı, bilemeden günün kalanını şaşkın, yılgın oturarak geçiriyordu.

Underground dönemi öbür ilkbahara kadar sürdü. Blokun arkasında çitle akasya tomurcuklanmaya başladığında Emil Popescu sesi biraz daha açtı, öyle ki, ürettiği sesler metrelerce ötelerden duyulabiliyordu, yine de komşular rahatsız olmadılar. Çoğu, akşamüstleri mimarın arabasının yanından geçmeyi alışkanlık haline getirmişti. Şaşkınlık ve hayranlık içinde her gün daha saf figürlerin insanın içine işleyen armoniler geliştirdiğini duydular. Baharın ilk günlerinde mimar durmadan tekdüze, ama aynı zamanda çok çekici tam seslerin aynı dizisini yineliyordu, ancak her bir ton sanki diğer başka bir tondan çıkıp gelişiyor gibiydi ve böylece garip bir ataraksiya* durumu oluşuyordu.

"Pink Floyd gibi" diye mırıldanıyordu genç dinleyiciler şaşırarak, yine de eleştiriden geri kalmıyorlardı: "-yozlaşmışı." Tüm yorumları sakin bir tavırla karşılayan kahramanımız mat ve bas tam ses-dizisini gözle görülür bir coşkuyla her gün yeniden ele alıyordu. Üç kızı da hep gümüştilki kürklerine sarı-

* Uyarıya tepki vermeyen ruh dinginliği; acıya ve sevince ilgisiz kalma. (ç.n.)

narak ortalıkta dolaşan (bütün gün evlerini ziyarete gelen bir sürü erkeğin getirdiği hediyelerdi kesinlikle), blokun 6. Girişinde oturan Çingene kemancı Telete, mimarın müziğini dikkatle dinlemiş ve belli yerlerde Sile Dinicu (Romanya'da Çingene müzisyenler içinde çok popüler bir virtüöz) tarzı bıyığının altından, işin erbabı olan kişilerin hayranlıklarını ifade etmek için savurdukları küfürlerden birini savurmuştu. Fark etmişti tabii, hiç duymadığı özel bir gamdı bu.

Telente, çalıştığı lokal Hora'da programa ara verdiklerinde Emil Popescu'nun eklediği on tam sesi çalmayı denedi. Masalarda oturan, farklı ortamlardan oluşan dinleyiciler birkaç saniyeliğine çatallarını, bıçaklarını bıraktılar, sanki zaman aniden çözülmeye başlıyor gibiydi; ürken müzisyen hemen, dinleyicilerin gözünde hep başarılı olan *Eski Tango*'ya çevirdi. Programın sonunda Telente grubun üyeleriyle bira içiyordu. Aralarında yeni bir saksafoncu vardı, konservatuardan yeni mezun olmuş, Bacău Bölgesi'nde Argăşeni Köyü'nde müzik öğretmenliği yapmaya hevesi olmayan sakin bir gençti. Arkadaşları ona *Profesör* diyordu, müzikten iyi anlayan birinin aralarında olmasından çok onur duyuyorlardı. Profesör o akşam Telente'ye, Beatles'ın *Something*'inden yaptıkları düzenlemeden sonra ne tür bir gam çaldığını sordu. O da zaten, evlerinin orada, 3. Giriş'te oturan mimarın yaptıklarını anlatmak için fırsat kolluyordu. Profesör onu dinlerken dalgındı, tarihin ne denli bir ironi boyutu içerdiğini düşündü, bu arada Eliot'un *Gerontion* pasajı aklına geldi.

Evet, bütün bunlar demir dikenleri, tuzaklar ve karmaşık, yanıltıcı yollardan başka bir şey değildi... Bir zamanlar Pitagoras'ın ünlenmesine neden olan skala, her birinin bir gök cisminin karşılığı olan ve on aralıktan oluşan gam*. İlki de Güneş'in kendisi) ve bir düz çizginin bölüm parçalarının altın oran kuralına göre her keresinde diğer bölüm parçalarıyla uyum halinde olması – işte bu ton dizisi bir çılgın tarafından bozuk bir plak gibi boyuna çalınıp duruyordu. Duvarları tavana kadar

* Sonuncusu o gizemli Antichthon [Karşı Dünya]. Antik Yunan filozofu Philolaos'un kozmoloji modelinde, güneşin çevresinde Dünya ile aynı yörüngede döndüğünü iddia ettiği gezegen. (ç.n.)

okunmaktan yıpranmış kitaplarla dolu ve kapısında Aziz Antonius'un gözlerini bir porno dergisinden kesilmiş iki çıplak kadın göğsüne diktiği bir kolajın asılı olduğu, zar zor dört metrekareyi bulan minicik odasına dönünce lokaldeki konuşmaları üzerine birkaç satır not aldı. Tümcenin ortasında kesmek zorunda kaldı yazmayı, çünkü saat on birde kısa bir süreden beri kocasından ayrılmış olan ve sevgiye çok, çok ihtiyacı olan kız arkadaşı Iolanda çaldı kapıyı.

Bu arada mimarın sevimli karısı bir dizi psikiyatra danışmış, çeşitli bahanelerle kocasını gözlemelerini rica etmişti. Sözkonusu kesinlikle sıra dışı bir durumdu. Çoğunun görüşü bunun bir monomani olabileceği yönündeydi, pul ya da kaktüs toplama tutkusu gibi bir şey. Ama basit bir merak patolojik davranıştan nasıl ayrılacaktı? Normallikle ölçüldüğünde, insanı çılgın davranışlara iten tutkular için yeterince örnek vardı. Bir futbol oyununu izlerken televizyonunu pencereden fırlatan insanlar vardı. Ya da kaybettiği bir tavla partisinden sonra intihar eden emekliler. Yani, kocası işyerinde kaldığı, aile yaşamında olağan sosyal davranışları yeterli olduğu sürece Elena'nın soğukkanlı davranması uygun olurdu. Emil Popescu'nun iyi ve kötü günlerinde karısı olmak istemiş olduğunu da unutmamalıydı, üstelik ruhsal rahatsızlığı kanıtlansa da mimarın bakımı yine ailesine düşen bir görevdi, çünkü onun sabuklamasında kamusal bir tehlike sözkonusu değildi. Boşanma konusunda acele etmemeliydi, biraz daha direnmeliydi, hem birçok şeyi birlikte gerçekleştirmişlerdi ve de bir insan köpek gibi sokağa bırakılamazdı.

Çok daha kötü olan başka erkekler vardı, karılarını aldatıyor, kendilerini alkole vuruyor ya da cinsel sapıklıklar yapıyorlardı. Birçok kadın bu türden yaramaz kocalarının bütün bir öğleden sonrayı müzikle geçirmesini yeğlerdi... yani, herhangi bir müzik aletiyle işte. Aile çevresinde de destek bulan böylesine profesyonel danışmanlık karşısında boynunu bükerek bir süre daha beklemeye karar verdi Elena. Ama işi kolay değildi. Mimar tamamen başka bir insan olmuştu. Karısıyla ya da evle ilgili hiçbir şey ilgilendirmiyordu onu. Elena bir süre yine onunla aynı yatakta yatmayı, hatta ona özellikle sevgi göstermeyi de-

nedi, o ise hiçbir sevgi, aşk gereksinimi duymuyormuş gibiydi, anlaşılan böyle bir şeyin var olduğunu da bilmiyordu artık. Giderek en temel insancıl gereksinimleri de yok olmaya başladı. Sabahları örneğin tıraş olmasını ona hatırlatmak gerekiyordu.

Telente, 95 no'lu troleybüse binip kent merkezine, oradan da kendisini çalıştığı yere götürecek 88 no'ya aktarma yapmadan önce her gün krem rengi Dacia'nın cevresinde mimarın müzik cümlelerini birkaç dakika dinlemek için yolunu uzatıyordu. Org çalanın artık hep aynı gamı yinelemediğini, küçük, garip melodiler bestelediğini ve bu arada tekniğini tartışmaya yer bırakmayacak şekilde geliştirdiğini çabuk fark etti. Parmaklarının başlangıçtaki o beceriksizliği geçmiş, dikkate değer bir esneklik, çeviklik kazanmıştı ve parmak uçları fildişi gibi sertleşmişti. Ancak, ezgiler ritimsiz gibi geliyordu kulağa. Papazların okudukları uzun dualar gibi tam, hatta yarım notalarda da sürüklenerek çıkıyordu. Sıcak ritimleri ve Çingene müziğindeki tipik tremolaları ve glissandoları seven Telente oldukça zevksiz buldu bunu. Ona daha başarılı ve melodik gelen birkaç mezürü yine de aklında tutup lokal kapanınca bunları Profesör'e çaldı. Bu kez kulaklarını dikti saksafoncu, çünkü melodi ona acayip tanıdık geliyordu. Hayır, hayır, rastlantı olamazdı bu. Bin yılda bir birisi gözü kapalı tuşlara basıp yeniden bir on-ton skalası yaratabilirdi. Ama bu başka bir şeydi. Düşünceli, evine, bodrum dairesine gitti, antik müzikle ilgili almış olduğu notları çıkardı. Saksafonla birkaç mezürü tekrar tekrar çaldı, barbar, ama o denli de rafine çalgıda inanılmaz bir etki yapıyordu. (Onun büyük derdi, piyanosunun olmamasıydı, gerçi evinde piyano koyacak yer de yoktu ya.)

Büyük bir heyecanla günlüğüne "o çılgının" parapsikolojik bir sezi sayesinde garip bir yapıt ortaya koyduğunu, antik Yunan'dan aktarılan tek Orfik* ilahiyi notası notasına yeniden keşfetmiş olduğunu yazdı. Gerçekten de "dil duası"** gibi bir şey sözkonusu olan, diye yazmaya devam etti ya da kimi insanların

* Antik Yunan kültüründe Orpheos tarafından kurulduğu söylenen gizemli din Orfizm'le ilgili olan. (ç.n.)

** Glossolalie: Özellikle duada anlaşılmaz konuşmak. (ç.n.)

hiç bulunmadıkları kentleri ayrıntılarıyla gerçekte olduğu gibi görmeleri. Telente'ye hemen ertesi gün kendisini arabadaki o orgcuyla tanıştırmasını rica etti.

Profesör'le Emil Popescu'nun karşılaşması tarihi bir önem taşır. Mimarın olağanüstü yapıtının ve kişiliğinin tanınmasında genç saksafoncunun çabası ne kadar övülse azdır. Mimarın dostça çağırısına uyarak arabaya, yanına oturup da daha orgdan gelen ilk sesleri duyunca Profesör burada gerçekte neler olduğunu sezdi. Çünkü orgcu Orfik ilahiyi iki kere çaldıktan sonra başka bir şeye, repertuarındaki, gerçekte binlerce yıllık, şarkı olarak söylene gelen ve bugün hâlâ Küçük Asya kıyılarında duyulan yeni bir gama geçti. Emil Popescu gamı birçok kere minör olarak çaldıktan sonra üzerinde doğaçlamaya başladı. Profesör ona birkaç soru yöneltti ve aldığı yanıtlardan adamın hangi müziği yaptığı hakkında hiçbir fikri olmadığını fark etti. Adam vecd içinde durmadan kendi kuramını, insanla makine arasında klakson üzerinden iletişimi türlü bakış açılarına dayandırarak anlatıyordu. Ona göre yaptığı şey, arabayla olan gizemli ilişkisinin ona dikte ettiği modüle edilmiş klakson çalma olayından ibaretti. Daha fazla bir şey öğrenemedi ondan.

Profesör'ün kendisine ton türleri ve ezgi üzerine bir şeyler anlatma çabalarına hiç yüz vermedi. Ama o yaz havasında parmaklarının seslendirdiği Paian'da* Onesikrates'in** bir bestesini tanıdı saksafoncu. Ancak akşama doğru oradan ayrılabildi ve o günden sonra orgcunun o harikulade, inanılmaz yaratılarını dinlemek için her gün geldi. Geceleri güzel ve erotik Iolanda'dan fırsat buldukça müzik tarihiyle ilgili kitaplarını okuyor, mimarın varmış olduğu evreyi işaretliyor, hatta bundan sonraki adımlarını tahmin etmeye çalışıyordu. Çünkü Emil Popescu müzik tarihinin tek tek aşamalarını geçtikten sonra bir akşamüstü bir Gregoryen koralinin ilk görkemli, akıcı sesleriyle onu şaşırttı. Blokta oturanların bu ayrıksı komşuyu yine dert etmeye başladıkları bir dönemdi. Her ne kadar bildikleri

* Päan ya da Paion: Özellikle Apollon'u onurlandırmak için söylenen törensel şarkı. (ç.n.)

** Onesikretos ya da Onesikritos: İÖ 375-300 yılları arasında yaşamış antik Yunan kinik filozofu ve tarihçisi. (ç.n.)

müzikten çok farklıysa da özellikle "kilise müziği"nden hoşlanan yaşlı kadınlar ilgi gösteriyordu, iki hafta boyunca yaşlı hanımlar akşamüstleri gruplar halinde mimarın Dacia'sının yanında mutfak iskemlelerine oturup kendilerinden geçtiler.

Profesör'ün durumu artık belliydi. İşini ihmal etti, yaşamı rayından çıktı. Hatta sürekli mimarın yanında olabilmek için sonunda Iolanda'dan da ayrıldı. Şimdiye kadara hemen hemen haftada bir kere eline alıp nerdeyse yalnızca okuduğu kitapları, bundan başka olsa olsa gittiği konserlerden edindiği izlenimleri ve çeşitli aşk olaylarını not ettiği günlüğü şimdi şişip kalın bir kitap boyutunu almıştı. Bundan böyle her türlü şey vardı günlükte: Emil Popescu'nun, düşünce kalıplarını ve genelgeçer kuralları aşarak müzik tarihini adım adım yinelemesi ve yeniden keşfetmesi üzerine birtakım karmaşık yazılar, şimşek gibi çakmış inanılmaz zihin parlamalarını kaydetme denemeleriyle iç içe geçmiş yamuk nota çizgileri. Her akşam blokun arkasında, gece yarılarına kadar karanlıkta duyulan –duyulduğu kadarıyla karman çorman– zaman zaman on dakikayı aşan pırlanta berraklığında pırıl pırıl melodik kurgulara bağlanan gamlar, armoni ve kontrpuan alıştırmaları, sonra yeniden, mimarın farkında bile olmadığı el yordamıyla aramalar, çamurlu bulanıklıklarda yitip gitmeler. Mevsimler gelip geçiyor, renklerini birbirlerine karıştırıyor, bulutlarını boyuna değişen gökyüzünde yuvarlayıp duruyordu ve her günbatımı, her yıldızın parıltısı, ön camı toz ve pislikten tamamen kapanmış olan Dacia 1300'ün içindeki o iki kişiyi mutlaka buluyordu. Allahtan Profesör fırsat buldukça aküyü doldurmayı ve tamamen çürümesin diye krem rengi sacın üstünden süngerle geçmeyi akıl ediyordu. Bu arada çocuklar çoktan dört lastiği de patlatmışlardı.

Elena da zaman zaman geliyor ve arka koltuğa oturuyordu. Hatta son zamanlarda daha sık gelmeye başlamıştı, o sıralar kocasının bir Dunstable, Palestrina, Dufay, Ockeghem, Josquin Des Prés ve özellikle Orlando di Lasso'nunki gibi çılgın bir kontrpuan başarısına ulaştığı, nerdeyse bir simyacı gibi akorları üst üste istiflediği son derece karmaşık bestelerini dinlemek için değil, daha çok (neden gizli tutalım ki) oldukça romantik görünüşlü genç saksafoncudan hoşlandığı için geliyordu. Mü-

zik yaparken Emil Popescu'nun somut yaşamdan hemen tamamen kopmuş olduğunu, dışarıdan gelen bütün uyarıcılara kör ve sağır kaldığını çoktan fark etmişti. Kendisine ne söylenirse söylensin, o yalnızca klakson üzerine bellediği ve giderek daha da koyulaşan karmakarışık sözlerini sürekli olarak mırıldanıp duruyordu. Yani kocasıyla ilgili sıkıntısını Profesör'e yakınmaktan çekinmedi. Beriki pek fazla bir şey anlamadan önce tek kulağıyla, sonra ikisiyle birlikte dinledi yakınmalarını. Ama gözlerini de açınca, daha doğrusu başını günlüğünden kaldırıp bakınca birden ilgisi uyandı, çünkü Elena'nın çok güzel göğüsleri vardı. Genç adamın odasında, zavallı Augistunus'un sürekli bakmak zorunda olduğu fotoğraftakilere benziyordu. Üstelik bu göğüslere uzun zamandır dokunulmamıştı. Saksafoncu biriki akşam kadına birkaç yakınlaşmadan sonra giderek artan zihinsel bir heyecan anında ilk kez parmaklarıyla yanaklarını okşarken (o da artık Elena gibi arka koltukta oturuyordu) önce Elena yarı aralanmış dudaklarıyla oğlanın ağzını buldu. Hemen oracıkta, Bach'ın keman ve orkestra için mi-majör konçertosundan *Adagio*'nun ilk akorları eşliğinde seviştiler.

O zamandan itibaren üçlü ayrılmaz oldu. Elena işten dönünce genel olarak ikisini arabada oturur bulurdu. Mimar Bach çalmaya başladığından beri, ki bir yıldan fazladır boyuna Bach çalıyordu, tüm komşular müziksever olmuştu. Hatta karanlık basana kadar birkaç saatliğine aletin sesini biraz daha açmasını rica ediyorlardı.

Profesör büyük bir coşkuyla notlar alıyordu. *Magazin*'in okur mektupları sayfasında yayınlanan bir yazısında Berceni'de, konut blokunun arkasında müzikal bir fenomenin görülebileceğine değindi. Ardından *Alev*'e gönderdiği bir makale bir hafta sonra yayınlandı. Böylece olaya ilgili mekânların da dikkati çekilmiş oldu. Mimarla iletişim giderek güçleştiğinden ve saksafoncu makalesine hoş bir ücret olan 380 ley aldığından ilginç arkadaşının sanat emprezaryoluğunu üstlendi. Kötü bir niyetin olmaması ve hep yararlı klasik müziğin sözkonusu olması, kısa zamanda radyo ve televizyonun da ilgilenmesine yol açtı. Sonunda her cumartesi ve perşembe sabahları üçüncü programda amatör sanatçı Emil Popescu'nun elektronik

org konseri dinlenebiliyordu. Radyo bir vuruşta birkaç sineği birden haklamıştı. Müzik eğitimini özendiriyor, her yerde halkın içinden yeni yeteneklerin çıkabileceğini vurguluyordu. (Devletin ve parti lideri Çavuşesku'nun en sevdiği projelerden biri de "Romanya İçin Övgü Şarkısı" sloganıyla düzenlenecek sürekli festivalle halk arasında keşfedilmemiş yeteneklerin sanat ve kültür yaşamının her alanında ortaya çıkmasını sağlamaya yönelik bir özendirme programıydı.) Ayrıca Reghin kentinde üretilen müzik aletlerinin kalitesine de işaret edilmiş oluyordu.

Televizyon bir yıl sonra halkı ilk kez mimarla tanıştırdı. Televizyonun yayın arabaları –kendilerini izleyen onlarca pijamalı komşunun eşliğinde– blokun önünde konuşlandı, arkaya, küçük yeşil lambaları sehpanın altında yanıp sönen iki kameranın olduğu yere uzun, mavi ve turuncu kablolar uzatıldı. Röportajcı önce hayranlığını belirten birkaç tümce söyledi kameraya, sonra mimarla bir konuşma yapmak için Dacia'ya girmek istedi. Ancak Profesör'le Elena kendisine, sedef gibi parlayan tuşlar üzerinde parmakları sürekli çalışan ustanın içinde bulunduğu trans halinden çekilip çıkarılamayacağını, uyandırılamayacağını söylediler. Sonunda televizyon onlarla Mozart üzerine konuşulan on beş dakikalık bir röportaja razı oldu, arka planda mimarın müziği vardı.

Aşağı yukarı o günlerde Elena hamile olduğunu anladı. Önce dehşete kapıldı, ama saksafoncu, gerçi çoktandır saksafon çalmıyordu, öğleden önceleri radyo, televizyon ve türlü yayıncılar arasında koşuşturup duruyor, akşamları da yedinci ya da sekizinci defterini nota örnekleriyle dolduruyordu, yani aylardan beri mimarın evine yerleşmiş olan Profesör onu yatıştırdı ve ne zamandır yapılması gereken şeye, yani Elena'nın mimardan boşanmasına karar verdiler. Boşanma davası çok uzun sürmedi, durumun açıklığı ve Elena'nın gözle görülür hamileliği nedeniyle yaklaşık sekiz ayda sonuçlandı. Mal ayırımından da her iki taraf hoşnut kaldı. Daire tüm mobilyasıyla birlikte Elena'ya verildi, araba da mimara, aradaki değer farkının karşılığı olarak Elena mimara tam pansiyon hizmeti verme yükümlülüğünü üstlendi, yani günde üç öğün yemek ve geceleme.

Aslında üçünün, ki yakında dört olacaklardı, yalnızca resmi durumları değişmiş oldu. Bu sıra dışı boşanma olayı tabii, çok toz kaldırdı, eğer komuoyu mimarın alışılmadık kişiliğini yakından tanımıyor olsaydı, ilişkilerin karmaşıklığından doğacak rezaletin önü alınamazdı.

Dacia'sının o ilk uğursuz klakson olayının üstünden geçen yıllar içinde çok değişti mimar. Vücudu olağanüstü şişti, artık hemen hiçbir şey yemediği halde yüzünün derisi yanaklarının üstünde tümüyle gerildi, gözleri birbirine yakınlaştı, bu dünyadan hiçbir şey algılamayan bakışları donuklaştı. İnce ve aşırı uzun sakal kılları örümcek ağı dokusuyla yüzünü istila etti. Ama patolojik durumun çok ötesine geçen, ucubeliğin sınırına dayana olgu elleriydi. Parmakları açılınca klavyenin tümünü kaplıyordu. Çizgi çizgi uzun, güçlü kasları parmak eklemlerini hareket ettiriyor, inanılmaz bir hızla kasılıp gevşiyorlardı. Parmak uçları sinirli sivrisinek bacakları gibi serin tuşlarda koşuştururken nerdeyse görülmüyordu. Emil Popescu bu azman elleriyle, sürekli sanrı halinde hiç duymadığı halde Beethoven'in, Çaykovski'nin bütün konçertolarını notası notasına yeniden yaratıyordu.

Çalmayı keser kesmez dizlerine kadar uzanan parmakları dayanılmaz acıyor olmalıydı, öyle ki, mimar iki yıl sonra işinden istifa etti, normal toplum yaşamıyla hemen hiç bağlantısı kalmadı. Şimdi aralıksız her saat çalıyordu. Bütün büyük gazeteler 'Gariplikler' başlığı altında Romen orgcusu üzerine kısa yazılar yayınlıyordu. *New York Herald Tribune, Life, Strange Astonishing Stories Magazine, Paris Match* ve *Penthouse*'un gazetecileri zamanla blokun arkasındaki yerin sürekli müşterileri oldular. Karmaşık fotoğraf makineleriyle flaşlar patlatıyor, kaset kaset video çekiyor, mimarın o harika müziğiyle birlikte tabii, arada söylenen saçmalıkları da banda alıyorlardı. Profesör mimarın yanından hiç ayrılmıyor, onun sözlerini "çeviriyordu"; ilkbaharın başında notlarını Paris ve Londra'da aynı zamanda *Un Genie oux Portes de l'Orient* ve *A Man of Genius at the Gates of Orient** başlıklarıyla yayınladı. Bu kitaplar gerek müzisyenler, gerekse müzisyen olmayanlar arasında öyle bir başarıya

* Fransızca ve İngilizce olarak: Doğu Kapılarında Bir Dahi. (ç.n.)

ulaştı ki, hemen diğer dillere de çevrildi ve Emil Popescu'yu değil günün, saatin adamı yaptı.

Elena gönül rahatlığı içinde kendini çocuğunun bakımına adamışken, saksafoncu –bu arada evlenmişlerdi– bunu izleyen yıllar dünyanın bir sürü yerinde peş peşe konferanslar veriyordu. Emil Popescu yurtdışında Romanya'nın en çok tanınan sanatçısıydı, bir Japon firması ona, ifade imkânlarını genişletebilsin diye Mishiba marka bir sentezleyici hediye etti. On bir metre uzunluğunda, iki metre yüksekliğinde olan bu dev alet sonsuz uzun bir uçak yolculuğundan, kamyonlara aktarılmasından sonra hedefine ulaştı. Blokta oturanların birkaçı oradaki park yerlerinden vazgeçmek zorunda kaldılar, halı dövmek için dikilmiş olan direkler de birkaç metre öteye alındı. Aleti hava koşullarından korumak için saydam pleksiglastan korunak yapıldı. Sentezleyiciyle birlikte gelen iki Japon uzman aleti kurup hazır etti ve mimarı da pleksiglas damın altına getirmeyi denedi. Ama onu arabasından çıkarmak mümkün değildi.

Dacia'nın krem rengi karoseri Emil Popescu için müzik kadar önemliydi. İcat yeteneği olan Japonlar olabilecek tek çözümü buldular. Mimarı arka koltuğa oturtup önde boş kalan koltuğu ve eski Reghin'in klavyesini çıkardılar ve onlardan boşalan yere ekranlardan, elektronik gösterge tablolarından, sekiz sıra ek tuştan oluşan curcunasıyla devasa aleti monte ettiler, insan kendini bir uzay gemisinin bordasında sanabilirdi. İki küçük adam sentezleyiciyi çalışır hale getirdikten sonra ünlü müzisyenle bir şekilde anlaşmaya çalıştılar. Mimarın, sanki ömrü boyunca sırf bu tür şeylerle uğraşmışçasına elektronik aygıtları, o sayısız düğmeleri, frekans ayarlarını rahatlıkla kullandığını görünce hem çok şaşırdılar hem de rahatladılar. Reghin Orgu'nun ilkel sesinden sonra, daha tuşlara ilk dokunuşta önce coşkulu, ardından kontrol altına alınan bir acı gibi yavaşlayıp dalgalanarak salınan Ravel'in *La Valse*'inin duyulmadık bir berraklık ve tını zenginliğiyle yükselmesi gerçekten olağanüstüydü.

Büyük Mishiba her doğa sesini ya da müzik çalgısının tınısını çıkarabiliyordu. Emil Popescu yıllarca bıkıp usanmadan tek şey yaptı: yeni sentezleyicinin akla hayale sığmaz olanakla-

rını keşfetmek. Kuru yaprakların hışırtısı, karatavuğun ötüşü, dere şırıltısı ya da bir kadının yürek paralayıcı sesinin bükümlenmesi, kalkan bir uçağın gürültüsü, yunusların anlaşılmaz sözleri gibi gerçeğe son derece yakın verilen seslerin arasında saksafoncu zaman buldukça baskın orkestra zenginliği altında algıladığı müzik parçalarını pür telaş not etmeye çalışıyordu. Doğal yollardan ulaşılması olanaksız flüt, keman, korna, fagot, triyangel ve zillerin tınılarındaki saflık, melodi çizgilerinin birbirine geçen örgüsünden oluşan son derece zarif uyumlar ya da aniden şimşek gibi çakan uyumsuzluklar. Mimarın onlarca eklemli parmakları sayısız tuşlar üzerinde, birbirleriyle rekabet halindeki yüzlerce frekansı yönetiyor, aynı zamanda bütün orkestrayı programlıyordu. Reghina Orgu'nun mütevazı yükselticisi yerini üç metre çapında, dört kanal stereofonik yayan ve yankı efekti olan, özel tellerden üretilmiş bir küreye bırakmıştı. Blokun yıkılmasının artık zorunlu hale gelmesi, sözünü etmeye bile değmez, sıkıcı bir olaydı, blok oturanları strese girmişti çünkü, ama blokun yıkılmış olması da bir avantajdı, şimdi Bükreş'in diğer semtleri de sürekli olarak mimarın müzik alanı içindeydi. Bloktan geriye kalan arsa özenle düzeltilmiş, beton ve tahta çitlerle çevrilmiş, çevresi çamlarla ağaçlandırılmıştı. Schönberg ve Weber'in müziği iyi gelmişti ağaçlara, genç fidanlar çabucak büyümüş, Dacia'ın paslanmış karoserinin üzerini kubbe gibi kapatmış, dökülen kahverengi iğne yapraklar, içinde sentezleyicinin devasa karnının bulunduğu ve giderek saçları daha çok dökülen iki Japon uzmanının uyukladığı pleksiglas korunağın çevresini kaplamıştı. Her şeye egemen olan müzik gece gündüz uğuldayıp yankılanıyor, titreşip çığıldıyordu.

Bir zamanki blokun temelleri üstüne metal ve camdan yapılan villaya Elena ile saksafoncu yerleşti. Çevrelerini saran yoğun ozon kokusunda rahat rahat yaşayıp gidiyorlardı. Ancak oğulları evlendiği zaman yaşlandıklarını fark ettiler. Profesör, dâhi bir emprezaryo olarak kabul görüyordu, ancak, son zamanlarda kimse ona pek gereksinim duymuyor gibiydi. Kendisine arada sırada bir kongrenin onursal başkanlığı öneriliyordu, ama eskisi gibi hâlâ ondan sürekli olarak duymak

istedikleri şey yalnızca, kendisiyle tanıştığı dönemde Emil Popescu'nun içinde bulunduğu koşullardı. Adamın popülerliği hiçbir modaya bağlı değilmiş gibi durmadan artıyor, yeni kuşaklar da ondan aynı müziği duymak istiyordu, daha önce hiç olmamış ve sosyolojik açıklaması da olmayan bir şeydi bu. Kablo televizyon ve video kaset ticareti yüzde yetmiş beş Emil Popescu'nun konserlerinden yaşıyordu.

Mimarın melokratisinin kuruluşu için belirleyici olan an kamuoyundan gizli tutuldu. Saksafoncu Yeni Athenaum'daki bir konferanstan eve döndüğünde şimdi biraz daha tombullaşmış ve soluklaşmış olan Elena tamamen kendinden geçmiş, eski kocasının müziğini dinliyordu. Aralarındaki eski bir anlaşmaya göre onun hakkında hiç konuşulmaması, ancak gereken mesleki özenin gösterilmesi kararlaştırılmıştı. Bazen Elena ona yiyecek hiçbir şey vermiyor, onu tamamen unutmuş görünüyordu. Ama şimdi verandada oturmuş, kendinden geçmiş halde gitarların elektronik olarak canlandırılan umutsuz çığlıklarını dinliyordu. Profesör öfkeye kapıldı. Müzik ağır bir pranga gibi onun bacaklarına da asılmıştı, ama bu kere onun büyüsüne yenik düşmeyecekti. Bir ayıklık anında kendini, karabasan gibi bir canavarı kamuoyunun merakına sunan, hayatını sirk müdürlüğü yaparak kazanan yaşlı, zavallı bir adam olarak gördü. Aniden, birkaç adım ilerdeki çimenlerin ötesinde, karısının ruhunu müzik gücüyle yeniden fetheden, gecenin bu saatinde dışarıdaki bu adama karşı müthiş bir hınç duydu. Sırtını Elana'ya dönüp mutfağa gitti, pırıl pırıl parlayan et satırını aldı, gecede gövdesi donuk parıltılı eski model Dacia'ya hücum etti. Profesör, sözcüğün tam anlamıyla karoserin pastan yenmiş sacına, bir zamanlar tekerlek olan yamulmuş jantlara, arabanın camı olmayan ön cephesine baktı. İçerdeyse, bir zamanlar gösterge bordasının olduğu yerde yeşil, kırmızı, mavi binlerce ışık harika bir şekilde pırıldıyordu. Ritmik olarak yanıp sönüyor, saksafoncunun üstünde şiddetli bir hipnoz etkisi yapıyordu. Biraz daha yaklaşıp içeri baktı.

Mimar içerde yatar durumdaydı. Bu arada en az dört yüz kiloyu bulmuş olmalıydı, vücudu sümüklü böceğin kabuğunu doldurması gibi arabanın içini tümüyle kaplamıştı, hatta biraz

da pencereden dışarı taşıyordu. Biçimsizdi, derisi beyaz pırıltılıydı, çıplaktı, çünkü üstündeki giysiler çoktan yırtılmıştı, kafasıyla göğüs kafesi birleşmiş, birbirine kaynamıştı, yüz çizgileri etin içinde ince izler halinde seziliyordu, gözleri birleşip tek bir panorama göze dönüşmüştü, bu gözle yönetim tablosunun karmaşık tekniğini bir bakışta kavrıyordu. Kollar, dirsekler gövdeye doğru geri çekilmişti, parmaklar şimdi onlarca incecik çubuklar gibi iki demet halinde doğrudan göğüs kafesinden karmaşık ipliklere bölünmüş, dur durak bilmeden opal gibi parlayan tuşlar üzerinde çalışıyordu. Nerdeyse kusacak olan Profesör, insanlıkla pek az ilgisi olan yaratığın karşısında korkunun soluğunu çok yakından duydu. Dönüp gitmemek için farları söndürdü ve ön kapıya saldırdı. Asıldığı anda kapı çürümüş menteşelerinden çıkıp kıvrık bir sümüklü böcek kabuğu parçası gibi otların içine düştü. Kendi tarafında olan parmak demetini kavrayıp öfke içinde satırı üstüne vurup parmakları doğradı.

Kan ve parmak parçaları Emil Popescu'nun yağlı vücudundan aşağı doğru kaydı, ama o hiç tepki göstermiyor gibiydi. Kalan diğer parmaklar hiç aldırmadan tuşlar üzerinde koşuşturuyordu. Bir kadın doğum yapmış gibi mekânda oluşan ağır kokuya benzer bir koku yayıldı çamların altına. Kesilen son parmak da kasılarak mimarın ayağının dibine, arabanın oluklu lastik taban yaygısına düşünce, saksafoncu, pastan açılan deliklerden motoru görülen araba enkazının önünden dolanıp öbür yana geçti, küçük, puslu yıldızların altında parlayan satırını salladı, yumruğuyla diğer parmak demetinin çıktığı et kütlesini yakaladı. Bu kere bütün gücüyle satırı indirecekken olağanüstü bir şey oldu. Bir asmabitinin duyargaları gibi tuşlarda titreşen parmaklar zarif bir şekilde dalgalandı ve büyük metal küreden insanın duygularını gasp eden tınılar duyuldu. Bu artık bir Alban Berg ya da Orff değildi, ne Duke Ellington ne de Pink Floyd. İnsanın daha önce duymuş olabileceği ya da insan zihninin düşünebileceği şeylerden hiçbiri değildi. Saksafoncu donup kaldı. Bu müzik kulakla değil, bütün deriyle aynı anda vücuda alınıyordu, damarları yankıyla dolduruyor ve bu

yankı iskelette kendi uyum tahtası'nı* buluyordu. Beyne, ruhun kapısına varıyor, bir doz meskalin ya da örümcek zehrinin eriyen enzimi gibi etki yapıyordu. Bu müzik ruhun yerini alıyor ve vücudun dizginlerini hain homongolos gibi ele geçiriyordu.

Bir anlamda gök mavisi sığamsal devinim hamleleriyle boynun atardamarlarından daha aşağılara, derinlere sızıyor, lenf kanallarını dolduruyor, gökkuşağı renklerinde lobut biçimi kas paketlerini şişiriyor, belkemiği sinirleri üzerinden iç organları, karaciğerin altıgen hücrelerini, elektrikli embriyonlarıyla birlikte yüreği, böbreküstü bezleri ve mesane çukurunu zapt ediyor, günbatımının alaca karanlığında incecik bir yağmur gibi kalçalara, oradan uyluk kemikleri, kaval ve baldır kemikleri üzerinden ayak parmaklarının ucuna kadar iniyor, her hücrenin, her mitokondrinin, her damla nükleik asidin yerine müzikal bir düğüm koyuyordu. Söylendiğine göre, kalp krizi geçiren hastaların dünyanın dağılıp parçalandığı duygusuna teslim olmaları gibi saksafoncu da arabanın kapısının yanında otların içine yığıldı kaldı. Sanki çentikli yıldızlarıyla büyük, saydam gök yaprağı kıvrılıyor, onun üzerine iniyor, benekli bir kefen gibi onu sarıp sarmalıyordu. Bilincini yitirdi. Kendine geldiğinde gündüzdü. Otlar içindeki Dacia'nın gölgesi onu erimiş güneş diskinden korumuştu. Gövdeden kestiği devasa parmakların yerleri kapanmış, yeni parmaklar fışkırmıştı bile. Profesör acınası bir halde uluyor, hıçkıra hıçkıra ağlıyor, soluk almaya çalışıyordu. Bütün gücünün tükendiğini hissediyordu. Dünya gözüne dayanılmaz bir kül cehennemi olarak göründü. Vücudunun her zerresiyle dün gece duyduğu akorların hasretini çekiyordu. Yaklaşık sekiz saat boyunca korkunç acılar içinde kıvranmıştı. Kendini çok kötü hissediyordu, hem vücutça, hem ruhça; kafatasının altında paranoid bir *deliriyum* yayılıyordu, sonunda kesin kararını verdi, bu kere mimarı gerçekten öldürecekti, yeniden satıra uzandı. Ve insanı kendinden geçiren müziğe yenik düştü.

Mimarın, o acı veren melodik tonları her türlü saldırıya karşı zehirli bir salgı olarak kullandığını kavramıştı. Onunla buluşmak ister gibi davranması, hemen onsuz yapamayacağı

* Piyanonun içinde tellere göğüs veren bölüm. (ç.n.)

müziği işitmesine yetiyordu. Saldırı ne kadar şiddetli olursa, müzik de o denli müdahaleci, etkili oluyordu. Saksafoncu bu keşfini yıllarca, hemen hemen ömrünün sonuna kadar içine düştüğü bağımlılığın keyfini çıkarmak için kullandı. Mimarın canına kastetmekle, yani sırasıyla onu boğmak, yakmak, haşlamak, havaya uçurmak, yüksek elektrik gerilimine bağlamak, ışınla yok etmekle tehdit ederek müziğinin etkisini güçlendirdi. Her keresinde melodik çizgi değişiyor, tınılı ya da tınısız antik süslemeler girdaplar halinde, müzisyenin sanatsal dehasının şimdiye kadar ortaya koyamadığı en güçlü, en etkili besteler halinde savrularak geliyordu. Çünkü bu anlarda mimar var olan üslup ve tarza göre çalmıyordu, kendisi bir süper sanatçı, bir süper yorumcu oluyordu.

Yıllar boyunca, onyıllar boyunca mimarın müthiş etkisiyle insanların zihniyeti tümüyle değişti. Anlaşmazlık diye bir şey yoktu artık, çünkü herkesin tek ilgisi sürekli olarak müzik dinlemeye odaklıydı. Yalnızca onun hakkında yazılıyordu, tüm gazeteler, kitaplar ona adanmıştı, resmi kurumlar için yalnızca onun portreleri yapılıyordu, her şiir ona yazılmış bir övgüydü. Sırf insanların hayatta kalabilmesi ve mimarın müziğinin kesintisiz yayınlanabilmesi için satelit ağının bakımının sağlanması amacıyla çalışılıyordu. İnsanlar mimarın müziği çalarken sevişiyor, mezara da yine o tınılarla indiriliyorlardı. Büyük Mishiba'nın bakımını yapan iki Japon efsane olmuştu, onların ölümünden sonra yine onların adlarını alan iki yeni Japon gelmişti. Böylece yüzyıllar boyunca genç çam ağaçlarından oluşan o küçük vahada Japon hanedanları birbirlerini izledi. Dünyanın her yerinden hacılar bu kutsal müziği kaynağında dinlemeye geldi. Korunma tepkisini harekete geçirmek için bir suikast düzenlendi mimara, dolayısıyla yüz kere daha derin, daha etkili müzik yaşandı.

Müziğe karşı duyulan açlık korkunç boyutlara ulaştı, insanların beyinlerini istila etti ve ortak çılgınlığın bir anında karşı konulmaz bir istek olarak öne çıkan armoni içinde çözünüp yok olmak isteği mimara karşı termo-nükleer bir saldırıyla gerçekleştirilecekti. Üniformalı insan parmağını birkaç bin atom roketini harekete geçirecek kolun üzerine koyduğu anda bütün

alıcılardan, ateş fışkırtan alev makineleri gibi müzik fışkırdı, tiz seslerin zincirlemelerine ve frekans kombinasyonlarına dayanılması mümkün olmayan bir müzik. İnsanların çoğunluğu kömür oldu, kurtulanlar yalnızca mimarın avenesiydi. Salt müzik tutuyordu onu ayakta. Kan dolaşımı, düşünce mekanizması, sindirim – hepsi de mimarın parmakları altında oluşan müthiş melodi dokularıyla yapay olarak sağlanıyordu. Geriye kalan ve akkarıncalar gibi hepsi eşzamanlı davranan daha az milyon insanla aklın alamayacağı karmaşıklıkta, gezegenin dörtte birini kaplayan yeni bir sentezleyici yaptı. Devin kendisi de büyümeye devam etmişti. Dacia'nın karoseri beyaz parıltılı sırtında minicik bir sümüklü böcek kabuğu gibi kaynamıştı, vücudu çok büyük bir alanı kaplıyordu, her iki kolundan çıkan dal budak sarmış parmakları örümcek ağı gibi çevredeki her şeyi kavrıyordu. Terminal tuşlar son kalan insanları da toz haline getirdi. Bu artık müzik değildi – ya da Pitagorasçıların sözünü ettiği müzikti. Hiçbir insan kulağı katlanamıyordu, çünkü seslerle bağlantılı değildi, çünkü artık maddesel değildi, kozmik nabzın içine sızdı, ona egemen olup değişmeye zorladı.

Yıldızların içindeki füzyon sürecini hızlandıran melodilerini mimar milyonlarca yıl modüle etti, bu süreç içinde madde kendi çevresinde oluştu, yıldızların patlamasına yol açan melodiler kritik kütleye ulaşınca da görkemli süpernovalar yarattı; ama onların şiddeti altında diğer küçük yıldızlar Beyaz Cücelere, Pulsarlara ya da umutsuz Kara Deliklere büzüştüler ve madde bunlar aracılığıyla başka bir evrene aktı. Milyonlarca sarı, beyaz parıldayan ya da mavimsi yıldızlar galaksilerin yassı, dönen örümcek ağında bir araya gelip sıkıştılar ve bunların çoğu güneşten kat kat büyük olan Peyadlar, Hiyadlar ve birkaçı da Regulus, Sirius, Rigel ya da Arktur gibi ikili ya da çoklu sistemler oluşturdular, diğerleri ise 14 ve daha yüksek parlaklığa ulaştı – bunların hepsi de artık yeni sentezleyicinin yaydığı ritmik dalgaların kendilerine isabet edişlerine göre pırıldıyor, parıldıyor, patlıyor ya da yoğunlaşıyordu ve: bütün bunları izleyebilmek doğaüstü bir şeydi... Dört milyar yıl sonra güneş genleşmeye başladı, önce Merkür'ün yörüngesini içine aldı,

ardından Venüs'ünkini ve ekmek hamuru gibi şişip Dünya'nın yakınına kadar geldi. Ancak Dünya çoktan görünmez olmuş, güneş kadar büyük, küre biçiminde, Gorgonların başlarındaki saçlara benzer yılanlar gibi ipliklerle örülmüş kolları olan mimarın organik kütlesi içinde tamamen çözünmüştü. Büyük sentezleyici ise bu devasa vücudun bir parçası olmuştu. Güneş infilak edip de eter türü gaz şeklindeki maddeyi, erguvan ve mor alevleri uzaya gönderdiği anda mimar Samanyolu merkezine olan yavaş yürüyüşüne başladı.

Evren yaşlandı, incir gibi büzüldü. Oluştuğu madde küf mantarı gibi döküldü. Hatta bir zamanlar yumuşak, buğulu, metan bulutları ve altın tozu iplikleriyle dolu olan yıldızlararası madde katılaştı ve yüzeyi pürüzlendi. Mimar bütün bunların arasından, genişleyerek yıldız burçlarını yutan bir sis yığını içinden kendine yol açtı, gerçi elektromanyetik alanlarda pırlanıp dalgalandı, ama güçlü irade gibi sürekli olarak kendi zorlayıcı, daha hiç kullanmamış olduğu ritimleri yaydı. Merkeze gelince sarmal biçimdeki büklüm büklüm kolları bir zamanların Samanyolu uzamını kavrayıp içine aldı. Yürüyüşü sırasında aşırı derecede incelmiş olan vücudunun ve kollarının maddesi ölçülemez bir zaman dilimi içinde yoğunluk kazandı, ama bütünlüğünü kaybetti, boş ve karanlık evren içinde aniden alevlenen yıldız parçalarına yoğunlaştı. Eskisinin yerine şimdi yeni bir Samanyolu nabız atışları ve kasılmalarla dönüyordu.

"Bu kitap Avrupa edebiyatının soluk göğünü aniden aydınlatan parlak bir ışık."

Le Monde

* * *

Mircea Cărtărescu, Bükreş'te geçirdiği çocukluk ve ergenlik dönemini masalsı, fantastik öğelerle işlerken ilginç ayrıntılar ve yarattığı gerilimlerle alıp götürüyor okuru. Aşkın gizemlerini, değişen Bükreş kenti ve kırsalında yaşananları, güzelliğe, birleşmeye duyulan özlemleri dile getiriyor.

Çeşitli bilimsel disiplinlerdeki yetkinliği ve antik dönemden günümüze uzanan edebiyat birikimi yazarın olağanüstü anlatımındaki çekiciliği artırıyor. Varlıkların betimlenmesindeki yeğinlik onlara büyülü, mistik bir özellik kazandırıyor. Düşlerden, çılgınlık ve şiirsel cezbelerden yaratılan resimler gerçek olarak algıladığımız varlıkların dokusuna işliyor, adeta onların yapısını, ruhlarını değiştiriyor. *Nostalji*, soluksuz okunacak, bir kez okunduktan sonra da hafızada izleri kalacak bir roman...

9 786053 141693

27 ₺